

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

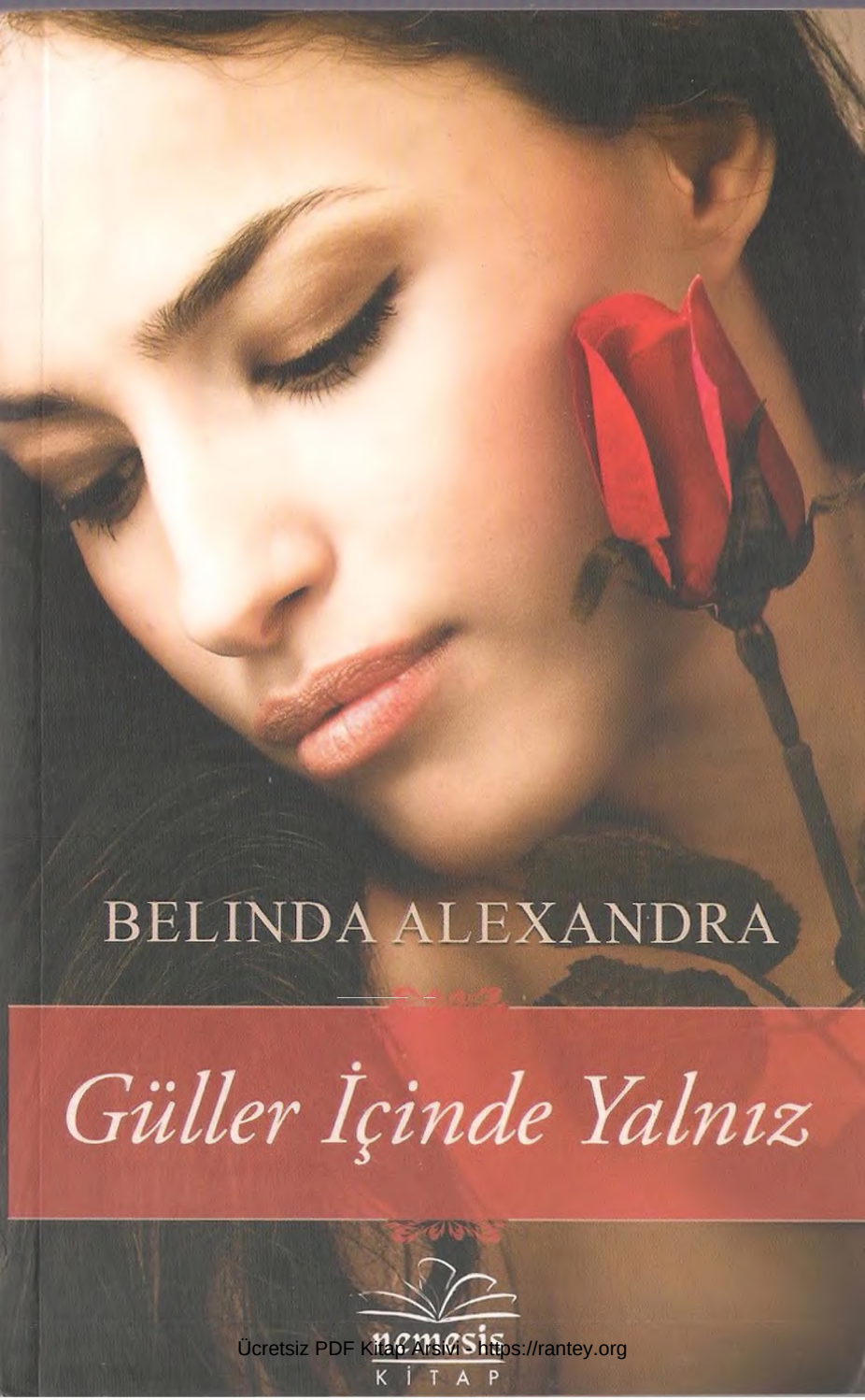
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BELINDA ALEXANDRA

Güller İçinde Yalnız

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

K İ T A P

BELINDA ALEXANDRA

Güller İçinde Yalnız

Henüz bebekken bir manastıra terk edilen Rosa'nın kundağına bırakılan gümüş anahtar, kimliğine dair tek ipucudur...

Rosa on beş yaşına geldiğinde çalışmak için gittiği villada, onu geçmişine bağlayacak başka ipuçları da yakalayacaktır. Ancak evin hanımı markizin, onun için ölümcül planları vardır. Yaşadığı acılar ve başlayan II. Dünya Savaşı ile Rosa, artık büyük bir planın parçasıdır. Hem kendisini hem de ülkesini kurtaracak özel bir kadındır o. Rosa'nın zeka, sevgi ve sevgi dolu olağanüstü kapasitesi bu zor yaşamda onun hayatta kalmasını sağlamak için yeterli olacak mıdır?

Floransa'nın kendisi gibi çekici ve güzel başlayan bu tarihsel roman, Mussolini döneminin öncesi ve sonrasını anlatarak sizi fantastik dünyasına davet ediyor. Yazar bu davette siz okurlara tutku, aşk, özlem, cadılık ve büyü'nün zengin ve masalsi dokumasından çok daha fazlasını vaat ediyor. Bu görkemli hikâyede zamanda yolculuğa ve hayatta kalma savaşına şahit olurken, gerçekliği de iliklerinize kadar hissedeceksiniz.

"Okumaya başladığınızda elinizden bırakamayacağınız harika bir hikâye..."

Good Reading

₺ 22.00

f facebook.com/nmsssktp

t twitter.com/nemesiskitap

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

ISBN 978-605-5092-47-4

*"Okumaya başladığınızda
elinizden bırakamayacağınız
harika bir hikâye..."*

Good Reading

Güller İçinde Yalnız

*Aileme ve dostlarıma...
Sevgi ve desteğiniz için teşekkürler...*

ÖNSÖZ

Floransa, 1914

Adam kapı aralığında duraklayıp nehir yönündeki kıvrımlı yola doğru yeniden hamle yapmadan önce ayaklarının üzerinde sallandı. Şehir boyunca katettiği mesafe onu soluksuz bırakmıştı. Fakat ceketinin katlarına sakladığı bebeğin kaderi ona bağlıydı ve onu güvenli bir yere ulaştırıp yokluğu, şüphe uyandırmaya başlamadan önce geri dönememekten korkmaktaydı.

Parke taşların üzerinde toynak sesleri boynunun üzerindeki tüyleri diken diken etti. Takipçisiyle yüzleşmek için döndü fakat sadece mum ve un çuvallarıyla dolu yük arabasını gördü. İki evin arasındaki geçide doğru atıldı. Esinti soğuktu fakat göğsüne sarmaladığı bebek içini ısıtıyordu. Ceketini geriye itip bebeğin yüzünü inceledi.

“Bebeklerin derin uykusu için Tanrı’ya şükürler olsun,” diye söylendi adam, eldivensiz ve nasırlı elleriyle çocuğun yanaklarını okşarken.

Gökyüzüne baktı ve son birkaç saatin izlerinden uzaklaşmaya çalıştı. Annenin kansız yüzünü hatırlayınca ürperdi... Ve çığlıklar... Öyle dehşet vericiydi ki bir insandan çıkıyor olduklarını hayal edemezdi.

Sokak boyunca sessizce ilerledi ve bir fiskiyenin etrafında oyalanan bir grup gençle karşılaştı. İçlerinden biri onu fark edip diğerlerinden ayrıldı: Güveler tarafından yenmiş atkısı boynuna dolalı sıska bir ergen. Adam dudaklarını yalayıp dişlerini gösterdi fakat meydan okumaktan vazgeçmenin daha iyi olacağını düşünerek bir ara sokağa saptı.

E allora diye ardından seslendi genç fakat peşinden gitmeye kalkmadı. Çocuk yalnızca sigarası için kibrit istiyor olabilirdi fakat Floransa savaş tehdidiyle karşı karşıyaydı ve zaman, risk alınacak zaman değildi.

Adam ara sokaktan ortaya çıktı. Yavaşça hareket eden Arno,['] gün batımıyla önünde parılıyordu. *Ponte Vecchio*³ güneş ışınlarının içinde altın gibiydi. Floransa'yı ilk gördüğü zamanı ve onun dünyanın en güzel şehri olduğundan nasıl da emin olduğunu hatırladı. Fakat o zamanlar güzelliğin iki yüzü olduğunu ve görkemli bir görünümün kokuşmuş bir ruhu saklayabileceğini bilmek için fazla saftı.

Adam, mallarını toplamakta olan ve bir son dakika satışı yapmak isteyen kuyumcuların seslenişlerine aldırmaksızın köprü boyunca uzun adımlarla ilerledi. Zamansız grileşen saçları ve dökümlü çeketiyile akşam gezintisine çıkmış genç âşıklar tarafından fark edilmeden Arno'yu kıyısından takip etti. Maggio Caddesi'ne, kömür ateşi ve rutubetli taş kokan meydana tekrar dönmeden önce dar evlerin olduğu bir sokağa atıldı.

Rüzgâr parke taşların etrafındaki yaprakları savurdu. Manastırın yüksek duvarının önünde durdu. Karanlık çöküyordu ve bir *ruota* görmek ümidiyle dikkatlice taşlara baktı, çocuğu bırakmak için bir yer yoktu. Büyüdüğü şehrin manastırında bir *ruota* vardı: Rahibelerin çocuğu bırakanın yüzünü göremeyecekleri, duvarın içinde döner bir kapı. Fakat bu Orta Çağ uygulaması, İtalya'nın hâlihazırdaki liberal ruhuyla gözden düşmüştü ve kapıyı çalmaktan başka seçeneği yoktu. Cevap yok... Tahtaya daha güçlü vurdu.

İçeride adımlar hızlandı ve gözetleme deliği açıldı. Kendisine bakıldığının farkındaydı fakat içerisi izleyenin yüzünü göremeyecek kadar karanlıktı. Kapı gıcırdayarak açıldığında önündeki kara giysili kişiye gözlerini kısarak baktı. Rahibenin çekindiğini anladı. Gece vakti yabancı erkekleri karşılamak rahibelerin âdeti değildi.

"Bir çocuğum var," dedi.

Rahibenin onu geri çevireceğinden korkuyordu. Çocukları bırakmak için Ospedale degli Innocenti Kurumu vardı fakat oranın fazla kalabalık olduğunu ve bebeklerin gerekli hijyenin sağlanmaması^{*1}

['] İtalyanca: Ya sonra! (ç.n.)

Floransa'yı ikiye bölen nehir, (ç.n.)

Amo üzerindeki köprülerden biri: Eski Köprü (ç.n.)

nedeniyle öldüklerini biliyordu. Bebeğin en iyi şansı manastırdı. Rahibenin basamaklara ısıt tutması ve içeri gelmesi için işaret etmesi adamı rahatlatmış. Adam omuzlarının üzerinden bir bakış attı ve rahibeyi sahanlığa doğru takip etti. Kapı ardından pat diye kapandı ve sokulmaya çalışan geceyi dışarıda bıraktı. Şarkı söyleyen sesler havada yankılanıyordu: Akşam duasındaki rahibeler. Rahibe onu bir salona götürdü ve ışıkları açtı. Rahibe oldukça genç görünüyordu, yirmiden fazla değildi ve çok güzel bir yüzü vardı. Gözleriyle bir süre adamı inceledi. Adam, gözlerdeki nezaketi görmüştü. Çocuğu güvenli bir yere getirmek için çalmasına yardımcı olan güç birdenbire çekiliverdi. Gözyaşları görüşünü bulandırdı.

Rahibe, “Gel,” dedi, bir sandalyeyi işaret ederek. Keskin koku alma duyusu rahibenin giysi kollarındaki biberiye ve kekik kokusunu fark etti. Manastır bahçesinde mi çalışıyordu? Yoksa mutfakta mı?

Adam ceketini sıyrıp bebeği ortaya çıkardı. Bebek uyanmış, yumruklarını top gibi sıkmış ve ağzını sessiz bir çığlıkla açmıştı.

Çocuğu onun kucağına verince rahibenin gözleri parıladı. “Şşh! Şşh!” Sesi, çocuğu rahatlatmıştı. “Karnın aç, değil mi, küçüğüm?”

Rahibe adama dönüp, “Annesi...” diye sordu kibarca, “...onu emzirmek için gelebilir mi?”

Hayır,” diye cevapladı adam, rahibeyle göz göze gelmekte zorlanarak Rahibenin, çocuğun kendisinin olduğunu düşündüğünü farkederek yüzünü buruşturdu. Ailesini uzun zaman önce kaybetmişti. Karısının doğum esnasında öldüğünü mü düşünecek? Ya da onu terk ettiğini? Ya da en basitinden başka bir karnı doyuramayacak kadar fakir ve hasta olduklarını, şehirdeki pek çokları gibi?

Annesi hasta bir bebeği beslemek için burada kalan bir sütanne var dedi rahibe. “Bu küçüğü bir sütanneye göndermek zorunda kalmayacağız.

Adam sütannelerle ilgili hikâyeler duymuştu: Manastırlara terk edilmiş çocuklara bakan kadınların süt vermesi mümkün değildi. Görünüşe göre çocuk iki kez kutsanmıştı ve adam çocuğun talihinin böylesine dönmesine şaşırılmıştı. Rahibenin, giysisinin altında iyi bir kalbe sahip olduğunu görebiliyordu. İsa’yla evlenmediyse, mükemmel anne olabilecek tipte bir kadındı. Çocuk emin ellerdeydi.

“Onu ziyaret edecek misiniz?” diye sordu rahibe.

Adam başını iki yana salladığında rahibe bakışlarını kaçırdı. Adam rahibenin parmaklarını çocuğun koyu gül teninde gezdirişini izledi. *İyi bir kız çocuğu, daha iyi şeyler için doğmuş,* diye düşündü. Şimdi yoksul olacaktı fakat daha da kötüsü olabilirdi.

Rahibeler yeniden şarkı söylemeye başladı. Coşkulu sesleri adamın kalbine dokundu. Planladığı şeyi başarmıştı.

‘fikrinizi değiştirirseniz geri gelebilirsiniz. Sizi hatırlayacağım, dedi rahibe.

Adam ona cevap vermeyerek bir süre sessiz kaldı. Sonra, “Hakkın da bilgi olmaması en iyisi olacaktır. Doğum adı ve geçmişi olmadan daha güvende olacaktır,” dedi.

Rahibenin rengi soldu. Annenin adını talep etme hakkı vardı fakat adam rahibenin, daha fazla konuşmasının yaratacağı tehlikeyi anladığını gördü.

Adam uzun adımlarla sahanlığa yürüdü. Rahibe de onu takip etti. Adam soğuk rüzgârın varlığını kabullenerek kapıyı açtı. Rahibe’ye ve çocuğa son bir kez bakmak için döndü ve o an beyaz boyalı duvarı süsleyen tek resmin Meryem ve bebek İsa olduğunu fark etti.

“İkinizi de korusunlar,” dedi.

“Seni de,” diye karşılık verdi rahibe.

Adam başıyla selamlayarak gecenin içine fırladı.

Rahibe çocuğu, sıcak bir ateşin yandığı yemekhaneye götürdü. Çocuğu dizlerinin üzerine yerleştirerek kundağının ıslak olup olmadığını kontrol etti. Bebeğin bacağından bir şey çıkıntı yapıyordu. Rahibe elini kundağın içine kaydırıp ve nesneyi çıkarttı: Küçük, gümüş bir anahtar.

“Bu bir sihir,” dedi rahibe fısıldayarak. Yabancıya onu hatırlayacağını söylemişti ve bundan kesinlikle emindi. İzleyen bakışları ve kurşuni görüntüsüyle insan suretinde bir kurttu o. Fakat efsanelerde kötülüğün simgesi olarak betimlenenlerden değildi. Hayır, bu kurt nazikti ve fena halde kurtarılmaya ihtiyacı vardı.

BİRİNCİ KISIM

Rosa Bellocchi yavaş yavaş ölüyordu. Hayatı değişmek üzereydi ve tanıdık her şey ellerinin altından kayıyordu. Santo Spirito Manastırı'ndaki örgün eğitimini bitirdiğinden beri her sabah olduğu gibi Rahibe Maddalena ile manastır mutfağında oturdu. Mutfak, ortasında ahşap bir tezgâh olan kiremit rengi fayanslarla döşenmişti; avluya ve Aziz Agostino heykeline hâkimdi. Dökme demirden ocağın yanan ateşine rağmen erken bahar havası titretiyordu ve kadınlar sandalyelerini pencereden süzülen güneş ışınlarının altına çekmişti. Rosa dizlerinin üzerinde flütü, sırtı ve midesi gergin otururken Rahibe Maddalena patatesleri soydu. Rosa, nota sehпасının üzerindeki ilahiye çalışıyormuş gibi yapıyordu fakat zihni karıştı.

“Bugün, son kez mi bu şekilde birlikte oturuyoruz?” diye kendine sordu.

Rahibe Maddalena mutfakta çalışırken şarkı söyledi. Manastır bir meditasyon yeri idi fakat mağaramsı salonlar ve labirent gibi koridorlar yankı odası gibiydi ve her sabah Rahibe Maddalena'nın mükemmel sesinin ve Rosa'nın flütünün tatlı melodisinin düeti manastırın en ücra köşelerine kadar ulaşıyordu. Sebze bahçesinde çalışan rahibeler başlarını kaldırır ve bu kutsal müziği duymak için kendi kendilerini zorlardı, yaşlılar kahvaltıdan sonra odalarında meleklerin hayallerini kurarak dinlenmek için kendilerine izin verirdi. Fakat o sabah Rahibe Maddalena sessizdi, inancının göstermeye izin vermediği bu kederin içine hapsolmuştu. Tanıdığı kadınlar içinde anneye en yakın olan kişiden yakında ayrılacağını düşününce Rosa'nın kalbi acıdı Samimi ilişkileri, mutfakta geçen yıllar boyunca gelişen bağları kesilecek ve gelecekteki tüm sohbetleri

cerenin içinden dinleyen rahibe katılımıyla gerçekleşecekti.

Bildiğim tek evin dışında olacağım, diye düşündü Rosa.

İlahinin sözlerini düşündü: *En büyük haz birinin kendi benliğini diğerleri için feda etmesidir.* Birkaç gün önce manastırın başrahibesi ile olan mülakatını hatırladı.

“Dış dünya her ne kadar hayatlarımızın yavan olduğunu düşünse de bizler memnunuz,” demişti başrahibe ona. “İnancımız mucizelerle dolu ve cemaatimiz pek çok ailede olmayan bir anlayışı paylaşıyor. Fakat bu hayatı yaşamak için ona çağırılmış olmak gerekir... Ve Rosa, sen çağırılmadın.”

Rosa, mavi-siyah gözleri başrahibenin masasının arkasındaki duvarda asılı duran İsa'nın göğşe yükseliş tablosuna sabitlenmiş şekilde, konuşmak için ağzını açtı fakat tekrar kapattı. *Çağrılmayı* hissetmeye çalışmıştı fakat hiçbir şey duyamamıştı.

“Çağrıldığımı hissediyorum,” dedi başrahibeye. “Bir şey tarafından...”

Başrahibe gözlüklerini çıkarttı ve tekrar takmadan önce gözlerini ovuşturdu. “Sendeki bu zekâ ve kıvraklıkla Tanrı'nın senin için harika bir amacı olduğundan şüphem yok, Rosa. Ama burada, manastırın duvarlarının arkasında değil. Bizimle birlikte gerçekleştirebileceğin bir şey değil.”

Kosa'nın kalbi şiddetle çarptı. Bu anın geleceğini biliyordu fakat şimdi burada buna hazırlıklı değildi. Manastırda eğitim görmüş kendinden yaşlıca kızlar Floransalı iyi ailelere evlenmek için gönderilmişlerdi. Fakat yetim olduğu için bu Rosa adına mümkün değildi.

Don Marzoli ile konuştum,” diye devam etti başrahibe. “Ve rahiplerimiz senin iyi bir mürebbiye olacağına hemfikir. Böyle bir pozisyonun uygun olup olmadığını öğrenmek için varlıklı ailelerle görüşüyorlar. Nihayetinde matematikte ve müzikte başarılısın. İngilizce, Fransızca ve Almanca konuşabiliyorsun.”

“Burada öğretebilirdim. Okulda...” diye söyleyiverdi Rosa.

Başrahibenini havaya kalkmış kaşlarının görüntüsü onu durdurdu. Rahibe olmadığı sürece manastırda yaşamaya devam etmesi mümkün değildi ve sanki çağırılmış gibi davranamazdı. Bu, gönderileceği anlamına geliyordu.

“Bir rahibe olduğun zaman yine bir anne ve gelinsindir, sadece farklı bir yoldan,” demişti Rahibe Maddalena bir keresinde. “Takdis

edildiğim gün, ailem buradaydı ve beyaz bir pe e giymiştim.” Bazı rahibelerin festivallerde ve özel günlerde onları salonda ziyaret eden erkek ya da kız kardeşleri vardı fakat kardeşlerinin hayatları manas tırının dışa kapalı varlığından dünyalar kadar uzaktı. Rahibe Maddalena’ya ailesinin evini ziyaret etmesi için yalnızca bir kez izin verilmişti annesi ölmek üzereyken. Başrahibenin manastırın hayatın tamamı olduğuna dair sözlerine rağmen Rosa bir ailede doğmanın ve düzgün bir isme sahip olmanın güzelliklerinden vazgeçmeyi kavrayamıyordu.

Rahibe Maddalena  ks rd ğ nde Rosa’nım düşüncelerini başrahibe ile olan mülakattan mutfağa geri döndürdü. Rahibe Maddalena’nın yanaklarından sessiz gözyaşları düşüyordu. Bu görüntü Rosa’nın gözlerini de sulandırdı.

“Don Marzoli sana iyi bir yer bulacaktır,” dedi Rahibe Maddalena hem kendine hem Rosa’ya. “Fazla uzakta değil. Yine gelip beni görebilirsin.”

Rahibenin sesindeki titreme Rosa’nın yüreğini acıttı. Bir  ocukken kâbus gördüğünde onu teskin eden ve manastırdan bir çiftin ayrılmasına izin verildiği eender zamanlarda elini tutan Rahibe Maddalena’ydı. Başrahibe rahibeleri yetimlerle çok yakın bağlar kurmamaları için sık sık uyarırdı. “Onlar fırtınada yuvalarından   urulmuş ki   k kuşlar gibidir. Onları besler, sıcak tutar ve eğitiriz fakat gün gelince gitmelerine izin vermeliyiz.” Rosa, Rahibe Maddalena’nın *küçük kuşu*   tuğunda yalnız hissedeeğini ve bunu gösteremeyeceğini biliyordu. Rosa onun ellerine baktı ve onu doğuran annesini düşündü. Ona dair hiçbir anısı yoktu, bu yüzden onu sahanlıktaki tabloda İsa’yı tutan Meryem gibi gök mavisini bir elbisenin içinde ve mutluluk veren bir gülümsemeyle hayal etti.

“Ne düşünüyorsun?” diye sordu Rahibe Maddalena. “Neden  al mıyorsun? İkimizi de daha iyi hissettirir.”

Rosa flütünü dudaklarına götürdü fakat hiçbir ses çıkaramadı Rahibe Maddalena ve kendisinin paylaştığı herhangi bir şeye tutunmaya ani bir istek duydu.

“Manastıra nasıl geldiğimin hikâyesini tekrar anlat bana,” dedi Rahibe Maddalena biberiye filizlerini rendeledi ve cevap vermedi. “Lütfen!”

Çocukken, Rahibe Maddalena’yı yabancının onu manastıra gelirdiği gecenin hikâyesini anlatması için sık sık taciz ederdi. Her

anlatışında adamın kim olabileceği konusunda kafası karıştırdı. Babası? Bir uşak? Fakat gizem çözülememişti ve büyüdüğünde Rosa sormayı bırakmıştı.

“Anlat bana,” diye yalvardı Rahibe Maddalena’ya. “Son bir kez daha duymaya ihtiyacım var. Bana kurttan bahset.”

Birkaç gün sonra Rahibe Maddalena ateşlendi ve başrahibe tarafından yatağında kalması söylendi. Rahibe Dorotea ve Rahibe Valeria yemek işini idare etme görevine getirildi ve anlamsız gevezelikleri Rosa’yı flütüyle şapele kaçmak zorunda bıraktı. Piiano çalışmalarının aksine, Rosa ikinci enstrümanını çalmak için kendini disipline etmek zorunda değildi. Flütün saf notaları onu cennet gibi diyarlara götürüyordu, tıpkı rahibelerin dualarının onları götürdüğü gibi. Çalışmayı yarıda kesmek aç kalmakla aynı şeydi, midesini geriyor ve onu huysuzlaştırıyordu.

Rosa, Handelin Largo’sunun ortalarındaiken avluya bir arabanın yanaştığını duydu. Don Marzoli’nin arabasını görmek için pencereden baktı fakat onun yerine siyah bir Bugatti’nin heykelin yakınında durmak üzere olduğunu gördü. Manastıra Don Marzoli ya da doktorunki dışında araba getirmek görülmemiş bir şeydi ve huzuru bozmak için kimin geldiğini merak etti. Yeşil meşe ağacının arkasını görmek için çabaladı.

Bir şoför arabadan inip arka kapıyı açtı. İlk önce şapkalı ve koluna paltosu asılmış bir adam göründü. Sporcu fiziği ve bronz bir teni vardı. Arabada, onun arakasında başka biri daha vardı fakat Rosa’nın görüş açısı esintide sallanan bir dal tarafından kapanmıştı. Bütün görebildiği gümüş işlemeli bir giysi kolu ve beyefendinin kolunu tutan beyaz bir eldi.

Birkaç dakika sonra yeni rahibelerden biri manastır kapısında durdu. “Başrahibe seni bir an önce görmek istiyor.”

Rosa yutkundü ve flütünü kaldırdı. Bu işi dikkatlice yapmayı huy edinmişti, tuşlarına basmamak için ya da parçaları ayırırken zorlamamak için özen gösteriyordu çünkü ona bu enstrümanı almak için rahibelerin ne tür fedakârlıklar yaptığını biliyordu. Fakat şapkanın altındaki adamın onu işe almak için gelmiş olması fikri Rosa’nın ellerinin titremesine neden oluyordu. Flütünün baş kısmını düşürdü ve zedeledi. Sahip olduğu en değerli şeyin zarar görmesi normalde onu üzerdi fakat bu sefer neredeyse kayıtsız kaldı.

Rosa genç rahibeyi başrahibenin odasına kadar takip etti. Birden bire idrar torbası patlama derecesine geldi. Lavaboyu kullanmak için, özür diledi fakat tuvalete oturduğunda çişini yapamadı. Eğer bir daha deneseydi başrahibeyi bekleterek onun sabrını sınavacaklı. Hiçbir rahatlama hissi olmadan ve keskin bir acı içine saplanarak ayağa kalktı ve çoraplarını düzeltti.

Başrahibe masasında oturuyordu. Rosa'nın gördüğü Bugatti'den çıkan adam oradaydı fakat kadın yoktu. Adam, köşeli çenesi ve ağır kaşlarıyla dikkat çekiyordu. Yaşma göre taze bir cildi vardı, Rosa'ya göre kırk yaş civarındaydı, alnına ve göz çevrelerine yerleşmiş çizgiler olmasaydı daha genç görünebilirdi. Pahalı ipekten takım elbisesi ve parmağındaki mühürlü altın yüzükten Rosa önemli bir kişi olduğunu tahmin etti.

Başrahibe durumun önemini vurgularcasına yavaş yavaş konuştu. "Rosa, seni Marki Scarfiotti ile tanıştırayım."

Marki? Rosa bu asil unvan karşısında şaşakaldı. Reverans yaptı.

"Marki Scarfiotti ve eşi, kızları için bir mürebbiye arıyor," diye a göre açıkladı başrahibe. "Müzikteki başarılarından ve dillerle ilgili yeteneklerinden etkilendiler."

"Annem ve büyükannem, ikisi de bu okulda eğitim aldılar; ikisi de iyi birer müzisyendi," dedi marki bacak bacak üstüne atıp dirseğini dizine koyarak. "Kız kardeşim eğitimini evde görmüş olmasına rağmen çocukken o da burada müzik eğitimi aldı. Ailemiz her zaman müzik başarılarından dolayı onunla gurur duymuştur. Kızımın da bu geleneği sürdürmesini istiyorum."

"Belki şimdi marki için bir şeyler çalabilirsin," dedi başrahibe, Rosa'ya.

Rosa flüt kutusunu göğsüne doğru tuttu ve bacaklarını birbirine doğru bitişti. İdrar torbası dayanılmaz bir şekilde dolmuştu. Fakat sorumluluk duygusuyla flütünü çıkarttı ve üzerinde çalıştığı Handel parçasını çaldı. Rahatsızlığına rağmen parçayı daha önce çaldıklarından daha iyi çaldı. Bitirdiği zaman markinin memnun olduğunu görebiliyordu.

"Yorum muhteşemdi," dedi. "Don Marzoli yeteneklerini abartmamış." Markinin davranışı neredeyse babacandı ve hoş bir ses tonu vardı.

"Scarfiotti ailesi Floransa'da müziğin ve sanatın cömert destekçileridirler," dedi başrahibe, dosdoğru Rosa'ya bakarak. "Seninle

ilgilenmeleri büyük bir onur.”

Don Marzoli'nin Rosa için büyük düşündüğü, manastırda gayet iyi biliniyordu; onun, yaşından ileride olduğuna inanıyordu. Rosa'ya, Scarfiotti ailesinin yanında bir yer bulabilmek için oldukça uğraşmış olmalıydı. Rosa'nın gururu okşanmıştı; küçük, önemi olan bir aileye gitmek için ayrılmak istemiyordu.

Başrahibe başıyla genç rahibeye işaret etti ve Rosa odadan ayrılabilceğini fark etti. Kaderi çoktan belirlenmişti. Marki gelmeden önce kararını vermiş olmalıydı ve sadece merakından ötürü flüt çalışını duymak için gelmişti.

Rosa manastıra geri döndü ve kilisedeki sıralara çöktü. Mihrabın arkasındaki çarmıha gerilmiş İsa tablosuna baktı ve kendini idam edilmeyi bekleyen lanetlenmiş bir mahkûm gibi hissetti. Bir mucizenin gerçekleşmesi mümkün müydü, kurallarda bir değişiklik olması ve kalmasına izin verilmesi? Yine de umutsuzluğu yer yer merakla karışıyordu. Bir marki? Nerede yaşıyordu? Şatoda mı yoksa malikânede mi? Ve neden eşi onunla birlikte mülakata gelmemişti? Bir anne, kızının mürebbiyesini onaylamak ya da onaylamamak için istekli olmalıydı.

Rosa ayağa kalktı ve pencereye gitti. Markinin arabası hâlâ avludaydı. Başrahibeyle son detayları tamamlıyor olmalıydı. Rosa flüt kutusunu açtı ve enstrümanını birleştirdi, Ave Maria'yı çalmak niyetindeydi. Flütün sesinin onu sakinleştireceğini düşündü fakat flütün baş kısmını dudaklarına götürdüğünde nefesinin kesildiğini fark etti, birkaç gün önce mutfakta olduğu gibi. Parmağı flütün üzerindeki ufak çukura dokundu ve iç çekti, olan biteni Rahibe Maddalena'ya anlatmak için sabırsızlanıyordu. Ondan ayrı olmanın düşüncesiyle telaşlanmıştı.

Rosa flütünü kaldırdı ve aceleyle Rahibe Maddalena'nın odasına gitti fakat vardığında odayı boş buldu. Rahibe Eugenia koridorda dikiliyordu.

Bu sabah doktor geldi ve Rahibe Maddalena'nın nekahet odasına geçmesi için talimat verdi.”

'Revir mi?' diye haykırdı Rosa. Sadece çok hasta olan rahibelerin oraya yollandığını biliyordu. “Onu görmeliyim.”

Rahibe Eugenia başını iki yana salladı. “Ziyaret yasak. Zatürre tehlikesi var.”

"Zatürre?"

Rahibe Maddalena'nın göğsünde bir enfeksiyon var ve hiçbir şekilde üzülmemesi lazım."

Kan, Rosa'nın yüzünden çekildi. Rahibe Maddalena'ya ya hiç hoşça kal diyemezse? Aceleyle kendi odasına gitti ve genç rahibenin eşyalarını küçük bir bavula yerleştirdiğini görünce ağlamaya başladı.

"Bu sabah ayrılıyorsun," dedi rahibe. "Marki avluda senin için bekliyor. Başrahibe seninle orada buluşacağım söyledi."

"Ama Rahibe Maddalena hasta. Şimdi ayrılamam."

Rahibe, Rosa'nın koluna dokundu. "Cesur ol," dedi.

Rosa, rahibeden bavulunu alıp avluya koşmadan önce hızlıca masaya gitti ve Rahibe Maddalena için bir not karaladı. Başrahibe, marki ile birlikte arabanın başında dikiliyordu. Marki yola koyulmak için sabırsızlanıyor gibiydi. Rosa birkaç gündür manastırdan ayrılacağını biliyordu fakat her şey çok çabuk oluyordu.

"Rica ediyorum, başrahibe..." dedi, "...bu mektubu Rahibe Maddalena'ya verebilir misiniz? Ona ya da diğerlerine hoşça kal demek için vaktim olmadı, iyileşir iyileşmez gelip onu göreceğim."

Başrahibe gözlerini kaçırdı. "Rahibe Maddalena kendine böyle prestijli bir konum sağladığın için çok memnun olacaktır. Mümkün olan en iyi eğitimi alman için elinden geleni yaptı."

Rosa'nın yüreği başrahibenin sözleriyle burkuldu. Rahibe Maddalena'nın, Rahibe Eugenia'nın dediği kadar hasta olmama ihtimali var mıydı? Kasıtlı olarak mı Rosa'nın ayrılışından uzak tutuluyordu? Rosa, Rahibe Maddalena ile revir penceresinden konuşup konuşamayacağını sormak istedi fakat marki şapkasını ve ceketini şoföre çoktan uzatmıştı. Başrahibe, Rosa'yı arabaya doğru yönlendirdi.

"Yeni işverenini bekletme," diye fısıldadı. "Nazik ol ve sıkı çalış, Rosa. Rahibe Maddalena'ya olan minnetini en iyi bu şekilde gösterebilirsin."

Ufak tefek ve orta yaşlı şoför, Rosa'nın çantasını aldı fakat çanta iyi kapanmadığı için kıyafetleri ve kitapları etrafa saçıldı.

"Özür dilerim, bayan," dedi şoför; düşen eşyaları almak için eğildi. Elbiselerden birini alırken cebinden bir şey düştü. Katlanmış bu kâğıt parçasıydı. Rosa kimse görmeden onu kaptı ve elbisesinin bileklerinden içeri sokuşturdu, Rahibe Maddalena'dan gelen bir not

olup olmadığını merak ediyordu.

Şoför, Rosa için kapıyı açtı ve Rosa arabaya bindi. Araba yasemin kokuyordu. İşlemeli ceketli kadının hâlihazırda arabada oturduğunu görünce ürktü. Kadın hoştu, krem gibi bir cildi vardı ve çilek sarısı bukleleri şapkasından dışarı fırlamıştı. Rosa'ya baktı ve gülümsedi.

“İşte,” dedi ve kürklü bir örtüyü Rosa'nın dizlerine doğru yaydı, böylece Rosa'nın bacaklarını da örtmüş oldu.

Rosa korkudan sindi fakat örtüyü üzerinden itme dürtüsüne direndi. Ölü bir hayvanın kürkünün teması onu rahatsız etmişti. Yalnızca yaşayan bir hayvanın kürkünün sıcaklığını seviyordu. Başkalarının nesne olarak gördüklerini Rosa kökeni olarak görüyordu. Bir keresinde manastırda gördüğü bir kadının omzundan sarkan tilki; kalbinin korkuyla atmasına neden olmuştu, sanki kendisi hayatını kurtarmak için ormanda koşan bir av hayvanıymış gibi. Şapeldeki deri kaplı İncil, Don Marzoli onu her açtığında midesini bulandırıyor. Başkaları yalnızca Tanrı'nın sözünü gördüğünde o, deri işçisinin hayvanın derisini yüzüşünü görüyordu.

Marki, kadının yanına oturdu. Rosa yer açmak için kendini köşeye doğru itti. Marki, “Bu Bayan Corvetto,” dedi. “Bugün bana eşlik ediyor.” Başka bir açıklama yapmamıştı.

Demek ki kadın markiz değildi. O zaman kimdi? Kıyafetleri zarıftı; boynunda inciler, parmaklarında elmas yüzükler vardı. Markinin sekreteri olabilir miydi?

Şoför onları Arno boyunca Santa Trinita Köprüsü'ne kadar götürdü. Bu mesafe Rosa'nın hatırladığı ve manastırdan dışarı katettiği en uzak mesafeydi. Nehir, diğer Floransa'nın yalnızca uzaktan görebildiği bir kıymıydı ve şimdi tam ortasıydı. Geçici olarak yüreğinin acısını unuttu ve evlerin yarattığı gölgelerden dolayı kasvetli gözüken dar sokaklara baktı. Bazıları ara sokak ve geçitlerden ibaretti. Ana yol boyunca şoför; tramvaya, ekmek arabalarına ve başının üzerinde sepette sebze taşıyan kadınlara çarpmamak için manevralarına özen göstermek zorunda kalıyordu. Bir meydanı geçtiklerinde sık sık güneş, arabanın üzerine parlıyordu. Satıcıların zenginliğini gördükçe Rosa gözlerine inanamıyordu: Antika satıcıları ve çerçevéciler; yivli camdan şişeleriyle ve pencerelerinde altın desenli el aynalarıyla parfümcüler; bakkaların kapılarında kuşkonmaz, havuç, enginar ve pancarla istiflenmiş kutular... Rosa hiçbir zaman

bu kadar bolluk görmemişti. Manastır, sadeliği ve kendi kendine yetebilmesiyle övünürdü. Rahibeler kendi yağlarını kendileri hazırlar, kıyafetlerini kendileri dikerdi. Hayat orada her zaman basitti.

Marki elini cebine sokup gümüş bir sigara kutusu çıkarttı ve Bayan Corvetto'ya doğru yaslandı.

Sigara içmemin bir mahsuru var mı?" diye sordu Rosa'ya.

Rosa onun bu samimiyetiyle bir anda irkildi. Başını iki yana salladı.

İşte Duomo," dedi, pencereden dışarıyı işaret ederek. "Daha önce bu kadar yakından gördüğünü sanmıyorum, Bayan Bellocchi? İtalya'nın bazı en büyük yetenekleri bu devasa abide üzerinde çalışmış Giotto, Orcagna, Gaddi."

Rosa işaret edilen yere doğru döndü ve Floransalılarca Duomo • diye bilinen Santa Maria del Fiore bazilikasını gördü. Diğer binaların üzerinden yükseliyordu, pembe ve yeşil kakmalarla döşenmiş duvarları ve Brunelleschi'nin ünlü kırmızı kubbesi Rosa'nın gözlerini kamaştırdı. Şimdiye kadar kiliseyi sadece siyah beyaz fotoğraflarında görmüştü.

"Beyaz taşlar Carcara'dan, yeşiller Prato'dan ve kırmızılar da Siena'dan," diye anlattı marki, saçlarını geri atarak. "Bazıları bunun aşırı olduğunu düşünüyor fakat katedral, çan kulesi ve vaftizhane arasındaki uyumu görebilirsin."

İnşaat sürecinin her aşamasında çeşitli sanatçıların yaşadığı güçlükleri ve Brunelleschi'nin bir keresinde inşaat komitesiyle düştüğü anlaşmazlıktan ötürü mübaşirler tarafından nasıl çıkartıldığını anlatırken markinin yüzü kızardı. Marki, sanatsal değerlerden ve binanın tarihinden bahsederken bambaşka bir kişi oldu: Daha az sakin... Rosa ona içinin ısındığını hissetti.

Şoför arabayı durdurdu ve inmeleri için marki ve Bayan Corvetto'ya kapıyı açtı. Rosa'nın takip etmesi gereken hiçbir işaret vermedi. Marki döndü ve kafasını arabadan içeri uzattı.

"Giuseppe seni villaya bırakacak," dedi, şoföre başıyla işaret ederek. "Bulunduğun mevkide mutlu olacağına inanıyorum."

Rosa neler olup bittiğini anlayamadan şoför kapıyı kapattı, kol tuğuna geri döndü ve arabayı geriye doğru sürdü. Rosa uzak pencereden baktı ve marki ile Bayan Corvetto'nun başları birbirine yakın sohbet ederek meydanın karşısına doğru yavaş yavaş yürüdüğünü

“Orada rahat mısınız, Bayan Bellocchi?” diye sordu Giuseppe.

“Evet, teşekkürler.”

Rosa şoföre Scarfiotti ailesini sormak istiyordu çünkü kendisine çok az şey söylenmişti fakat utangaçlık galip geldi ve sessiz kalmayı tercih etti. Giuseppe dikkatini yola verdi.

Rosa elbisesinin içine sakladığı kâğıt parçasını çıkarttı. Katlanmış kâğıdı açtı ve içinden ucunda kalp şeklinde kurdela olan minik bir anahtar çıktı. Rahibe Maddalena'nın kâğıda herhangi bir açıklama yazıp yazmadığını kontrol etti fakat hiçbir şey yoktu. Rosa anahtarı avucunun içinde tuttu ve onun neyi açıyor olabileceğini düşündü. Bir kapı ya da dolap için fazla hafifti. Belki de küçük bir kutunun kilidine girerdi. Anahtarı içine koyup kâğıdı yeniden katladı ve tekrar elbisenin içine tıktırdı.

Bir süre sonra araba üzerinde, *Fiosole* yazan bir tabelanın yanından geçti.

“Ah, İngilizler,” dedi Giuseppe, mezarlığın dışında ellerinde zambaklarla toplaşmış kalabalığı işaret ederek. Sarı saçları, işlemeli kıyafetleri ve zarif ayakkabılarıyla Rosa'ya manastırdaki İngilizce öğretmenini hatırlattılar. Bayan Richards, rahibeler yetersiz kaldığında öğrencilere telaffuz konusunda yardımcı olurdu.

“İngilizler Tornabuoni caddesinde her yerdeler,” dedi Giuseppe. Göreceksiniz. Sanki Londra'da olmak gibidir.”

Göreceğim, diye düşündü Rosa. Eski hayatının kaybolmaya başladığına ve yeni bir sayfanın önünde açıldığına şüphe yoktu. Kaygılarına rağmen ufak bir heyecan hissetmeye başladı.

Araba yokuş yukarı hızlandı ve muhteşem villalar yol kenarlarının da gözükmeye başladı. Her biri, bir öncekinden daha özenilerek yapılmıştı. Pietra serena sütunlarıyla, manolya bahçesine ve zeytin ağaçlarına bakan avlusuyla geniş bir alana yayılmış bir villa Rosa'nın dikkatini çekti. Sonra gösterişli kulesi ve pencereleriyle, taşlarla çevrilmiş ve desteklenmiş bir başkası. Birkaç villa ve birkaç tarla geçtiler ve Rosa bir anda aşağıda Floransa manzarasını gördü.

Giuseppe omuzlarının üzerinden bir bakış attı. “Bakmak ister mi sin” diye sordu.

Rosa ona bakacağım söyledi ve Giuseppe arabayı yolun kenarına çekip onun için kapıyı açtı. Bayıra doğru yönelince esintiyle birlikte çimenler dizlerini gıdıkladı. Floransa bütün görkemiyle önünde

Uzaniyordu. Kırmızı çatılı bina kümeleri, kiliseler ve Bazilika ile bir arada toplanmış manastırlar ve hepsinin üzerinde yükselen Brunelleschi'nin kubbesi. Manastırı göremese de şehrin kiliselerinin çanlarını duyuyordu ve rahibelerin dua etmeye gittiklerini biliyordu.¹ Henüz birkaç saat önce manastırın şapelinde flütünü çaldığına inanmak güçtü. Bir daha orada çalamayacağının farkına vardığı an gözleri doldu.

Rahibeleri özleyeceksin, değil mi?" diye sordu Giuseppe, ondan candan bir şekilde bakarak.

Evet," diye cevap verdi.

Adam başıyla onayladı fakat bir şey demedi. Rosa, Scarfiotti ailesiyle geçireceği zamanın ne kadar keyifli olacağını söyleyerek onu rahatlatmaya çalışmamasını garipsedi.

Arabaya geri döndüler ve kısa bir süre sonra iki tarafı da taş duvarlarla çevrilmiş bir yola girdiler. Rosa duvarların üzerinden ağaçları ya da manzarayı görmek için boynunu uzattı fakat hiçbir şey göremedi. Araba sanki bir tünelden aşağı doğru yuvarlanıyormuş gibi hissetti. İki yanında da mastı köpekleri olan ferforje kapıya ve , yüksek çitlerle çevrili bekçi kulübesine gelene kadar bu hissiyat devam etti. Giuseppe kornaya bastı. Bekçi kulübesinin kapısı açıldı • gri saçları omuzlarında, tıraşsız, üzerinde gömlek ve yelek olan bir adam dışarı çıktı. Kapıya doğru yöneldi ve büyük ellerini kilidi açmak için kapıya yerleştirdi, Giuseppe arabayı içeri soktu. Dağınık görünüşüne rağmen duruşu güçlü ve dikti. Giuseppe arabayı biraz daha öne aldı. Rosa bekçiye baktı, asaleti ilgisini çekti fakat bekçi gözlerini başka yöne çevirdi.

Villaya giden yol, ağaçların arasından geçiyordu. Birdenbire ağaçlar çekildi ve Scarfiotti villası göründü. Ev dört katlıydı. Her katta sekiz pencere çimenliğe bakıyordu. Parmaklıklar ve süslemeler bakır pasıyla kaplıydı, yol üzerinde ortada duran fiskiye, bronz kapıya giden yolu çevreleyen sütunlar ve bezemeler de kayaç kiriyle kaplıydı. Düzinelerce klasik heykel çimenliğe dağılmıştı: Elllerinde vazolar tutan bakireler ve kılıçlı adamlar. Her heykel sanki son hareketlerinde donmuşlardı, sanki bir zamanlar gerçek bir insanken büyücü tarafından taşla çevrilmişlerdi. Çömlüklerin içinde limon ağaçları yoktu ya da Rosa'nın yolda gördüğü zinya çiçeklerinin fışkırdığı saksılar. Scarfiotti villasının bahçesi ormanlık alandan çalılar

ve zakkum ağaçlarıyla ani bir geçişle ayrılıyordu. Rosa'nın yolda gördüğü diğer villalar zarif, daha küçük ölçekli ve çevresiyle uyum içindeydi. Scarfiotti villası göze batıyordu, sanki düzenleyen kişi gelenleri konuk etmek yerine caydırmak için özellikle bunu yapmıştı.

Giuseppe arabayı durdurdu, Rosa'nın flüt kutusunu ve çantasını alıp ona kapıyı açtı. Rosa dört metre yüksekliğindeki kapının kilitlerinin açıldığını duydu ve Giuseppe ile taş basamaklarda bekledi. Markizle tanışmak için kendini hazırladı. Fakat karşısına çıkan, asil bir kadın yerine siyah üniformasıyla kâhya kadını.

"Marki nerede?" diye sordu kâhya, suratı asık bir şekilde.

"Hâlâ şehirde."

Kadının kızgın bakışları Giuseppe'nin üzerinde sabitlendi. Sarıgri saçları geriye doğru ciddi bir şekilde gerilmişti ve cildi krepon kağıdı gibiydi. "Bu kim?" diye sordu Rosa'yı işaret ederek.

"Yeni mürebbiye."

Kâhyanın ağzının kenarındaki kırışıklıklar seğirdi. "Burada ne işi var? Markiz yarına kadar dönmeyecek. Hâlâ Venedikteler."

Rosa'nın Scarfiotti villasını gördükten sonraki beklentileri kâhyanın sertliğiyle karardı. Don Marzoli ve başrahibenin, Scarfiotti hanesinin kaotik düzeniyle ilgili bilgileri olup olmadığını merak etti. Sonra içine bir kurt düştü. Şu anda manastır dışındaydı, Don Markoli ve başrahibe artık ondan sorumlu değillerdi. Kendi başınaydı.

"Marki, Bayan Belloechi'nin bugün buraya gelmesinin daha uygun olacağını düşündü," dedi Giuseppe. "Yerleşmesi için."

Rosa'nın ismi geçince kâhyanın yüzünde huysuz bir ifade belirdi. "Bellocchi, *güzel gözler* anlamına geliyordu ve ona bir soyisim verecek ailesi olmadığı için rahibeler tarafından seçilmişti. Yetimlere verilen isimler genelde Innocenti ve Nocentini olduğu için kendi isminin kâhyada bir şüphe uyandırdığını görebiliyordu ve bu Rosa'yı korkutmuştu. Yetim olduğunun ima edilmesi ya da daha da kötüsü, gayrimeşru olması kadının onu daha fazla hor görmesine neden olacaktı. Rosa, markinin ona doğrudan kendisine karşı sorumlu "olduğunu" söylediğini hatırlayınca kâhyanın denetiminde olmadığı için minnet duydu.

Kimin için uygun?" diye sordu kadın, Giuseppe'ye. "Kimse bana ona hangi odanın verileceğini söylemedi."

Bakıcının odasına yerleştir," diye öneride bulundu. Giuseppe sakin konuşuyordu fakat gözlerindeki ışıldama Rosa'yı, acaba kadını kızdırmak hoşuna mı gidiyor diye düşündürttü.

Orası dördüncü katta," dedi kâhya vurgulayarak. "Markizin talimatı olmadan bunu yapmayacağım. Başka bir şey söylenene kadar bulaşıkçı kadının odasında uyuyabilir."

Giuseppe, Rosa'ya baktı ve omuz silkti.

Gel o zaman," dedi kâhya Rosa'ya, kafasıyla kapıyı işaret ederek. Kendi odanı kendin yapmak zorundasın. Bugün burada yalnızım. Sorun olmaz umarım, Bayan Bellocchi."

Rosa kâhyayı takip etti. İnsanların yetimleri aşağılamalarına manastırdaki paralı öğrencilerin onunla alay etmelerine alıştı. Özellikle rahibeler onu, çocukların ve ailelerinin yetimleri layık gördüğü arka sıralara koymayı reddettikleri zaman.

Uzak ara en parlak öğrencisin," diye açıklamıştı Rahibe Madda- lena ona. "Rahibe Camilla ve Rahibe Grazia diğerklerinin seni örnek almasını istiyor, tam tersini değil."

Rosa eve girer girmez kâhyanın düşmanlığını unuttu. Villanın dışı barok eklemelerle birlikte rönesans tarzında düzenlenmişti fakat içerisi son derece modern ve göz alıcıydı. Işıltı gözlerini kamaştırdı.

Girişteki holün yerleri beyaz mermerdendi ve geniş bir merdivene doğru uzanıyordu. Duvarlar mor yakut rengiydi ve duvar ışıkları içeriden aydınlatılmış kaya kristallerindendi. Her şekilden, her büyüklükten ve türden aynalar vardı: İnci kaplı çerçevesi kare aynalar, gümüş filigran bezemeleri yuvarlak aynalar ve göz biçiminde düzinelerce İnce oval aynalar. Büyük, altın kaplamalı aynada kendi yansımısını görünce Rosa çığlık attı. Daha önce kendini hiç bu kadar net görmemişti. Kibrin göstergesi olduğı için manastırda aynalar yasaktı ve sadece pencere camlarında ya da fiskiyenin dalgalı havu- zunda kendi gölgeli görüntüsünü görmüştü. Kömür karası saçlarını, uzun suratını ve şaşkın gözlerini görünce irkildi. Kâhyadan daha uzun boyluydu. Bir arada duran geyik ve kirpiye benziyorlardı.

Şşş! Böyle bir ses çıkarmak zorunda mısın?" diye kaşlarını çattı kâhya. Kadının somurtması kişnemeye dönüştü. "Nereden geliyor- mı? Daha önce bu kadar iyi şeyler görmedin mi?"

Rosa kendi görüntüsünün etkisinden henüz cevap verebilecek kadar çıkamamıştı.

“Bellocchi. Bu senin gerçek ismin mi?” diye ısrar etti kâhya.

Rosa kendini topladı ve bu konuşmanın nereye varacağını anladı. Kendi yansıması onu yalnızca şaşırtmamış, aynı zamanda uyandırmıştı. Kendine bir kez daha baktı. Hayır, ikinci bakışında hiç de masum bir geyiğe benzemediğini gördü. Bu sadece içinde hissettiği idi. Dış görünüşü bunun tam tersiydi. Koyu renk gözleri büyük ve uzun kirpikli olmasıyla birlikte içindeki mavilik vahşiydi. Bacakları uzundu ve geniş omuzlarıyla bir kaplan gibiydi.

“Evet,” diye cevap verdi. “Bellocchi benim aile ismim.”

Kâhya kaskatı kesildi. “Bellocchi benim aile ismim, Bayan Guerrini.”

“Pardon?”

“Bana Bayan Guerrini diye hitap etmelisin. Yoksa geldiğin yerde sana adap öğretmediler mi?” Kâhya bakışlarını, Rosa’nın çantasıyla birlikte tuttuğu flüt kutusuna sabitlemeden önce burnunu çekti. “Ve onu burada çalabileceğini sakın düşünme. Markiz herhangi bir sese karşı dıymalıdır.”

Manastırdaki bazı yaşlı rahibeler huysuzdu ve başrahibe katıydı fakat Rosa daha önce Bayan Guerrini kadar kötü huylu biriyle karşılaşmamıştı. *Hayır, kâhya sevimli bir kirpi bile değil*, diye düşündü. Tamamen başka bir şey.

Rosa, Bayan Guerrini’yi geniş merdivenlere ve ardındaki kapıya kadar takip etti. Kahya kapıyı açtığında Rosa mahzene inen bir merdiven boşluğu gördü. Burası bulaşıkçı kadının uyuduğu yer miydi? Bayan Guerrini onu merdivenlerden aşağı indirince cildi karıncalandı. Soğuk, taş zemin ayakkabısının altından içine işledi. Örümcek ağlarından oluşan perdenin ardından ferforjenin içindeki tozlu şişeleri görebiliyordu. Bayan Guerrini koridora doğru uzanan bir kapıyı açtı. İçeride yatak ve çekmecelerden oluşan bir bölme vardı. Mekânın hoşluğu Rosa’yı rahatlatmıştı. Limon çiçeği desenli duvar kâğıtları, demir yatağın örtüsüyle uyuyan ayçiçeği şeridiyle kesişiyordu. Altın tema tavana kadar devam ediyor ve tavanda yıldız şeklinde duvar gülüyle son buluyordu. Duvar kâğıdı gömme bir dolabı kamufle ediyordu,

Bayan Guirriini içerisindeki raflara çantasını ve flüt kutusunu koyabileceğini söyledi. Dolaptan bir çarşaf takımı çıkarttı ve yatağa fırlattı.

Kendin yapabilirsin,” dedi. “Yapacak işlerim var ve beklenmiyorsun

"Teşekkür ederim, Bayan Guerrini," dedi Rosa. Kâhyanın dolap tan alıp yatağın altına yerleştirdiği kömürlü yatak ısıtıcısını fark etti. Belki de Rosa'yı düşündüğü kadar fazla küçümseiyordu. "Oda çok güzel."

Bayan Guerrini mutfak bahçesini göstermek için perdeyi açtı. "Fvet, öyle yapmışlar değil mi?" dedi. Şeytani bir gülümseme yüzünde belirdi. "Hastane odasıydı. Vebaya yakalandıklarında hizmetçileri buraya getirirlerdi. Bulaşıkçı kadın burada kalmıyor. Buranın lanetli olduğunu söylüyor."

Bayan Guerrini eşyalarını yerleştirmesi için Rosa'yı yalnız bıraktı. Çok az eşyası olduğu için bu iş dakikalar içinde tamamlandı. Geçirdiği günü düşünerek çarşafı açtı ve yatağını yaptı. Bu sabah manastırdaki odasında uyanmıştı ve şimdi burada bu odadaydı. Çok daha güzel olması acısını biraz hafifletti.

Beyaz perdenin arkasında lavabo ve ahşap oturaklı bir kova buldu. Musluğu açtı. Su buz gibiydi ve çamur kokuyordu. Bir süre suyu akıttı sonra ağzını çalkaladı ve yüzünü yıkadı. Yatağa oturdu. Zihnini dinlendirmek için flüt çalmayı özlemişti fakat Bayan Guerrini'nin düşmanlığına daha fazla yol açmak istemiyordu. Hayali bir flütü aldı. dudaklarına götürdü ve Bach'ın Allemande'sini ve diğer parçaları aklından çalarak kendinden geçti.

Öğleden sonra bu şekilde geçti ve akşam oldu. Rosa, Bayan Guerrini'nin onu akşam yemeğine çağırarak için ya da etrafı gezdirmek için geri gelmesini bekledi. Fakat ay yükseldiğinde ve oda soğumaya başladığında bunun olmayacağını anladı. Isıtıcıyı yatağın altından aldı ve kucağına koydu. Yanan kömür olmadan faydası yoktu. Rahibe Maddalena'nın Rosa daha çocukken kışın ona verdiği kömürlü ısıtıcıyı hatırladı. Çıkarttığı şefkatli ısı içini mutlulukla doldururdu.

Anahtarı elbisesinin içinden çıkarttı ve flüt kutusunun içine koydu. İçini bir titreme kapladı ve ateş hâlâ yanıyorken üzerindeki çıkarttı. Hayaletler onu o kadar korkutmuyordu fakat mahzendeki farelerin çıkarttığı sesleri duyabiliyordu. Hayatı boyunca yatmadan önce ettiği duaları etmek için yatağın yanına çöktü fakat ona huzur ve rahatlık veren kelimeler boş ve eksik hissettirdi. Yatağına tırmanırken duasındaki başarısızlığın Rahibe Maddalena'dan ansızın ayrılmış olmasından kaynaklı olup olamayacağını merak etti ya da belki şimdi Tanrı'nın onu duyamayacağı bir yerdeydi.

Ertesi sabah Rosa bir şokla uyandı. Odayı taradı, tanıdık bir şeyler aradı. İsa'lı haç nerdeydi? Çekmeceli sandık nerdeydi? Duvar kâğıdındaki altın çiçeklere ve dekoratif tavana odaklanınca artık manastırda olmadığını anladı. Yataktan çıktı ve perdeyi açtı. Güneş parlak bir şekilde ışıldıyordu. Odada saat yoktu fakat Rosa her zamankinden fazla uyuduğunu anlamıştı. Tekrar yatağa oturdu. Yatak bile normalden farklıydı. Bulut gibi yumuşaktı, oysa manastırdaki yatağı her hareketinde çatırdayan kurutulmuş mısır yapraklarıyla doldurulmuştu.

Manastırdaki hayatı çanlara göre kurulmuştu: Dua için, çalışmak için, yemek ve diğer tüm aktiviteler için... Buradaki sessizlik sinir bozucuydu. Rosa rahatlamak için Allemande'yi mırıldandı fakat akıntıya kapılmışlık hissi geri geldi. Pantere benzeyen imajını geri çağırmaya çalıştı fakat kendini daha çok korkmuş bir kedi gibi hissetti, dinledi. Üstündeki odada biri yürüyordu. Yerde bir şey sürüklediler. Ayak sesleri kayboldu ve sessizlik geri geldi.

Rosa hızlıca giyindi. Önceki günkü kahvaltıdan beri bir şey yememişti ve ağzı kurumuştu. Mahzene giden kapıyı açtı. Yüksek bir pencereden gelen ince bir ışık sayesinde yolunu bulabildi. Girişteki hole çıkan merdivenleri tırmanmak üzereydi ki servis asansörünün yanında başka bir merdiven gördü. Manastırda mutfaktan yemekhaneye tabakları çıkartmak için benzer bir düzenek vardı. Rosa merdivenlerin villanın mutfağına gittiğini düşündü. İçgüdüleri doğrudu ve en tepede içerisinde zeytinlerle, kurutulmuş domateslerle, yağın içinde enginarla, yumurtalarla, bademlerle, cevizlerle ve çam fıstık-

larıyla dolu depoya açılan bir kapı vardı. Tavandan bir tutam biberi- , ye ve sarımsak sarkıyordu. Ayrıca buğday, pirinç ve safran çuvarları yere istiflenmişti.

Uzak köşedeki kapı açıktı, çift şömineli ve kiremitli mutfak görünüyordu. Rosa mutfağın Rahibe Maddalena'nın yardımcılarıyla birlikte çalıştığı manastır mutfağından bile büyük olmasına şaşırdı. Aynı zamanda moderndi, sıcak su tankı ve iki geniş seramik lavabo- su vardı. Işık ağır masanın üzerine düşüyordu. Duvarda her tür ve

ebatta tavalar asılıydı. Kapının yanındaki raflara havanlar, tokmak- lar, kâseler ve seramik pişirme çömleri yığılmıştı. Rosa bu kadar geniş bir mutfağa sahip olunmasını gerektirecek kadar kaç kişinin villada yaşadığını merak etti, kesinlikle manastırdaki rahibelerden ve öğrencilerden fazla olamazdı.

“Günaydın,” diye seslendi, duyduğu kişi her kimse hâlâ yakında olduğunu umarak.

Kimse cevap vermedi.

Masanın üzerindeki kesme tahtasının üzerinde bir dilim ekmek ve yanında bir kalıp keçi peyniri vardı. Rosa'nın açlığı çekingenliğine galip geldi ve bir lokma ekmeği koparttı. Ekmeğin kabuğunun tatlı bir tadı vardı; açlıktan ölüyor olmasına rağmen ağzındaki yavaşça çiğnedi, lezzetinin ağzında yayılmasına izin verdi. Kendini ekmek için büyüyen buğdayların tarlasında buldu. Gözlerinin önüne esintide ışıldayan ve hasata hazır altın rengi ekin başları geldi. Rosa masanın üzerindeki ekmeğe baktı. Hayatı boyunca her şeyin özünü hissetmişti fakat bu buğday tarlası çok canlıydı. Gerçekten de güneşi sırtında hissetmiş ve ekinin otsu kokusunu duymuştu.

Büyüyen cesaretiyle Rosa bir parça ekmek ve bir dilim keçi peyniri daha aldı. Peynirin kadife dokusu ve keskin kokusu ekmekle tezat oluşturuyordu. Ağzındaki hissin tadım çıkarttı.

Erzak odasını da inceledi ve bir avuç badem aldı, sütlü tadında kendini kaybetti. *Eğer Scarfiotti ailesi beni işe aldıysa beni beslemeliydi,* diye düşündü ve bir avuç yemiş daha aldı.

O sırada bahçeden tiz bir çığlık duyulunca elindeki yemişleri düşürdü. Hepsisi yere saçıldı. Mutfak kapısına doğru koştu fakat mutfak bahçesinde kimseyi göremedi. Çığlık tekrar duyuldu. Kulağa sanki kadının biri öldürülüyormuş gibi geliyordu. Rosa çığlığın geldiği yöne doğru koştu.

Sebze ekili kısmın ve setli bahçenin ötesi vahşi ve yeşildi. Yüksek çalılar küçük meşe ağaçlarını, çamları ve çınarları saklıyordu. Güller henüz açmamıştı, ormana giden çakıl taşlı yolu çevreleyen duvarın üzerine tırmanmışlardı. Rosa sessizce ağaçlara doğru yürüdü, kulakları her sese dikkat kesilmişti. Fıskiyeli bir havuz buldu ve yanında duran beyaz duvaklı bir gelini görünce afalladı. Göz açıp kapayınca kadar gördüğünün bir kadın değil, bir standm üzerine dikilmiş kuyruğundaki tüyleri yere kadar uzanan beyaz bir tavuskuşu olduğunu fark etti. Şimdiye kadar gördüğü en muhteşem yaratıktı. Ona yaklaşmak istiyordu, o an kuşun kan dondurucu çağrısı tekrar duyuldu. Rosa izleniminin ne kadar yanlış olduğuna güldü. Çığlık, öldürülen bir kadından değil; eşini çağıran bir kuştan geliyordu.

Gür ağaçlardan büyülenmiş olarak huş ağaçlarıyla çevrilmiş eğimli bir yolu takip etti. Kesik kesik görünen güneş ışınları etkileyiciydi ve yanında mezarlık olan taştan bir şapele gelene kadar yolu takip etti. Villanın geri kalan kısmının görkemine rağmen buranın bakımsızlığı onu şaşırttı. Mezarlık bahçesi Cezayir menekşesi ve zambak ormanı gibiydi. Sarmaşıklar her şeyi kaplamıştı, mezarların arasındaki çatlaklardan girip sanki onları parçalamak niyetindeydiler. Mezarlığın eski olduğunu varsayarak Rosa mezar taşlarını okumak için sarmaşıkları eliyle itti. Pek çoğu Scarfiotti ailesine aitti. Aile bu bölgede ikiyüz yıldır yaşıyor olmalıydı. Daha az zarif taşlardan başka mezarlar da vardı, Rosa bunların hizmetçilere ait olduğu çıkarımını yaptı.

Mezarlığın uzak köşesinde etrafı yükseltilmiş bir lahit buldu, üzerindeki sarmaşıkların kalınlığından bunun da diğerleri kadar eski olması gerektiğini düşündü. Sarmaşıkları itince yaprakların taşın üzerinde neredeyse üstünkörü bir örtü oluşturduğunu ve ona hasar vermediğini görünce şaşırdı. Lahitin üzerine gerçek boyutlarında bir kadın figürü kazındığını gördü. Heykel çok uzun olduğundan Rosa yalnızca yüz kısmını profilden görebildi fakat burnun ve çenenin detayları ve figürün elbisesindeki katlar çok gerçekçiydi, sanki kadın ölüm anında yakalanmış ve taş olmuştu. Mezarın üzerinde herhangi isim ya da tarih yoktu, sadece bir yazı vardı: *Buona notte, cara sorella iyi geceler, sevgili kız kardeşim.*

Kadının yanında yere çömelmiş kanatlı bebek heykeli, minik ellerini birleştirmiş ve umutsuzca dua ediyordu. Meleğin üzüntüsü

Rosa'nın kalbini parçaladı, mezarın başına çömelip ağlamaya başladı. Daha önce hiçbir heykel onu bu kadar etkilememişti. Düşünceleri kendi annesine kaydı. Hâlâ hayatta mıydı? Eğer öyleyse neden onu terk etmek zorunda kalmıştı?

Duygularından uzaklaşmak Rosa'nın birkaç dakikasını aldı. Sonra sarmaşığı tekrar sanki gözlerinin görmemesi gereken bir şeymiş gibi mezarın üzerine koyarak örttü. Bir şey bacağına sürttü, aşağıya doğru bakınca bir kulağı eksik, üç renkli bir kedinin ona baktığını gördü.

"Merhaba kedicik," dedi. Kedinin sırtını sevmek için eğildi. Rosa çenesine dokununca kedi mırladı.

Rosa'nın içini bir ürperti kapladı ve bakışlarını yükseltti. Önce karanlık orman dışında hiçbir şey görmedi. Sonra nefesini tuttu. Bekçi iki ağacın arasında durmuş, ona bakıyordu. Mezarlığa girmekle bir yaşağı çiğnediğini hissetti.

"Günaydın," diye seslendi adama, sesi suçluluk duygusuyla kısık çıktı.

Bekçi ona cevap vermedi. Ağaçların arasındaki gölge kayboldu Rosa tekrar ormanlık alana doğru dikkatlice baktı. Orada kimse yoktu. Kediye doğru döndü. Çalıların arasına doğru koşarak uzaklaşıyordu. Kan, Rosa'nın kulaklarına akın etti, dehşete düşmüştü. Evin olduğu yöne doğru aceleyle hareket etti, bir varlığın kendisini izlediğinden emindi. Bekçi miydi? Yoksa başka bir şey mi?

Yanlış yola girdi ve setli bahçeye gitmek yerine çitlerin arasındaki yoldan meyve bahçesinin içine daldı. Mest eden erik ve şeftali çiçeklilerinin kokusu içine doldu ve korkusu kayboldu. Meyve ağaçlarının dışında eğri büğrü kocaman bir incir ağacı ve düzgünce ekilmiş sılaların arasına doğru dikenlerini salmış böğürtlen çalıları vardı. Ekmek ve peynir yemiş olmasına rağmen Rosa kendini yeniden acıkmış hissetti. Bir elma koparttı, taze elmayı ısırmadan önce kabuğunun kırmızı rengine hayran kaldı. Scarfiotti villasındaki yemeklerin nesi vardı böyle? Sanki onu büyülüyordu. Rosa birkaç dakika önce dehşete kapılmıştı fakat şimdi içi ferahlık duygusuyla dolmuştu.

Aniden bir el onu bileğinden yakaladı ve turnike yapar gibi sıktı. Rosa acıyla çığlık attı ve elmayı düşürdü. Donuk gözleri ve damarlı tırnaklarıyla bir yüz önünde belirdi.

"Demek mutfaktan yemek çalan hırsız sensin!" diye sıkılmış dişlerinin arasından tısladı kadın.

Rosa hiçbir ses çıkartamadı. Kadın onu yalnızca korkutmadı aynı zamanda *hırsız* ve *çalmak* kelimeleri onu tamamen sessiz bıraktı. Rahibe Maddalena bundan çok utanırdı.

“Hayır,” diye kekeleydi Rosa. “Ben yeni mürebbiyeyim...”

Kadın onu serbest bıraktı ve güldü. “Evet, öyle tahmin ettim. Sanırım o yaşlı cadı Bayan Guerrini dün gece senin için hazırladığım akşam yemeğini sana vermedi.”

Rosa kadının ruh halindeki ani değişikliğe şaşırdı. Yıpranmış ve bitkin görünümüne rağmen kadının içinde hâlâ gençliğe dair neşe dolu bir tazelik vardı. Eğilip Rosa’nın elinden düşürmesine sebep olduğu elmayı yerden aldı, elbisesiyle ovalayıp bir ısırık aldı.

“Hmm, bu sabah olgunlaşmış olmalı,” dedi ağzı meyveyle doluyken. “Küçük kız için elmalı kek yapabilirim.” Kadın düşünceli bir şekilde birkaç dakika çiğnedi, sonra başka bir fikir aklına geldi. “Eve dönsek iyi olacak,” dedi. “Markiz ve kızı saat on birde gelmiş olacaklar. Onlarla tanışmıştın değil mi, Floransa’da?”

Rosa başını iki yana salladı. “Sadece Marki Scarfiotti ile,” diye cevap verdi. “Dün beni manastırdan aldı.”

Kadının gözleri açıldı. “Gerçekten!” dedi, ağaçtan başka bir elma kopararak ve Rosa’ya vererek. “Bu aile diğerlerine benzemez.” Başını iki yana salladı. “Küçük kız, Clementina, bir harikadır fakat annesi... Pekâlâ, en iyisi onu elinden geldiğince görmezden gelmek, benim tavsiyem budur. Aklını ve çalışmanı kendi işine ver, ben bu şekilde idare ediyorum. Ben Ada Mancini. Sadece marki bana Bayan Mancini der. Diğer herkes Ada der.”

Rosa kadının villanın aşçısı olduğunu anladı. Elbiseleri ve önlüğü Rahibe Maddalena gibi biberiye ve diğer otlar kokuyordu. Rosa’nın aklı manastıra gitti. Daha dün mü oradaydı? Sanki yıllar önce şapelde oturuyormuş gibi hissediyordu. Elmasının son lokmasını yuttu. ve Ada’nın yanında eve giden yol boyunca yürürken Rahibe Maddalena’nın sağlığına kavuşması için dua etti.

İki kırlangıç kadınların üzerinden geçti. Rosa’nın omuzunu öyle hızlı sıyırdılar ki kulaklarında uğultuyu hissetti. Kuşlar bahçeye doğru aniden daldılar ve sonra gökyüzüne doğru yükseldiler.

Baharın habercisi,” dedi Ada, gözlerini kısıp kuşların yolunu takip ederek Rosa’ya geri döndü ve dikkatlice onu incelemeye başladı. Kuzeye yöneldiler,” dedi yumuşakça. “Kaderin ve şansın tan-

rıları bugün çalışıyor.”

Rosa ve Ada vardıklarında villada bir hareketlilik vardı. Hizmetçi ordusu balkonları süpürüyor ve bahçe eşyalarını siliyorlardı, Bayan Guerrini onlarla beraberdi, havlarcasına emirler yağıdırıyor yeterince hızlı itaat etmediklerinde kulaklarını çekiyordu. Rosa, her kesin nereden ortaya çıktığını merak etti. Hizmetçiler çakıllı yolda kadınların ayak seslerini duydular ve üstünkörü bakıp işlerine devam ettiler.

Rosa, Ada'yı, önlüklü bir kadının ateşi yaktığı mutfığa kadar takip etti. “Hadi,” diye mırıldandı kadın, kemikli kollarını kavuşturarak. “Bugün yaramazlık yapmak yok.” Döndü ve Ada'yla birlikte Rosa'yı görünce yakalandığını fark etti.

“Bu Paolina, yardımcım,” dedi Ada.

Paolina ayağa kalktı ve eteğini silkeledi, Rosa'yı başıyla selamlayıp ateşi tekrar dürttü. Yirmili yaşlarda, ince, uzundu ve çıkık elmacık kemikleri vardı.

Ada, Rosa'ya döndü. “Şimdi, en iyisi odana dön ve kendini markizin gelişi için hazırla. Çok titizdir, o yüzden saçlarının düzgün ve tırnaklarının çok temiz olduğundan emin ol. Ayrıca sese karşı duyarlıdır. Başı kolay ağrır, yumuşak konuşmaya özen göster.”

Rosa, Ada'ya tavsiyeleri için teşekkür etti ve kilere doğru yöneldi.

Ada kahkayla çığlık attı. “Nereye gidiyorsun? Hâlâ aç mısın?”

Rosa kızardı. “Odam aşağıda. Mahzende.”

Paolina başını kaldırdı ve Ada ile baktı.

“Bayan Guerrini seni aşağıdaki odaya mı koydu?” diye sordu Paolina.

Rosa cevap vermeden Ada mutfak kapısına gitti ve hizmetçilerden birini çağırdı. “Maria, Bayan Bellocchi'yi onun için ayrılmış olan odaya götür; okul odasının karşısındakine.”

Sarı saçları başlığının altına sokuşturulmuş, solgun çilli yüzüyle bir kız aceleyle içeri girdi. Mutfağın uzak köşesindeki bir kapıyı açtı ve Rosa'ya onu takip etmesi için işaret etti.

Dikkatli ol,” dedi Ada. “Dediklerimi hatırla.”

Rosa başıyla onayladı ve Maria'yı karanlık geçite doğru takip etti. Demek sen mürebbiyesin?” diye sordu Maria, bebek mavisi gözleri Kosa'nın yüzünü inceleyerek. “Benden daha yaşlı olamazsın. Cle-

mentina çok heyecanlanacak. Sanırım yaşlı bir kadın bekliyordu.”

Rosa güldü. Hizmetçi merdiveninden yukarı çıkarlarken Maria da kıkırdadı. Ferforje trabzanlı spiral bir merdivendi. Koridorun duvarları kahverengi Şam kumaşıyla kaplanmış ve pembe duvar aplikleriyle aydınlatılmıştı.

“Ne kadar zamandır buradasın?” diye sordu Rosa, Maria’ya.

“Altı ay. Ama sanki yıllar geçmiş gibi. Burada bizim gibi pek fazla genç yok.”

“Villa alışık olduğum her şeyden çok daha büyük,” diye dürüstçe ifade etti Rosa. “Nasıl alışacağım, bilmiyorum.”

Maria omuzlarının üzerinden baktı ve gülümsedi. “Herkesin alışık olduğundan çok daha büyük ve biraz da yabancı.”

“Ne demek istedin?”

Bakıcının odası en üst kattaydı fakat üçüncü kata geldiklerinde Maria durdu ve evin ana kısmına açılan kapıyı açtı.

“Burası markizin katı,” diye fısıldadı, Rosa’ya onu takip etmesi için dürterek. “Sadece yaşlı hizmetçilerin buraya girme izni var, sanat eserlerinden dolayı.”

Rosa Maria ve kendisini ellerinde büyük şamdanlar sallayan Mısırlı kölelerin bronz heykelleriyle dekore edilmiş bir koridorda buldu, koridorun sonunda gerçek insan boyutunda bir Mısırlının ayaklarına yılan dolanmış biçimde dans eden figürünü gördü. Yılanın zirkon taşından gözleri karanlıkta ışıldıyordu.

“Markizde Mısırlı kanı var,” diye açıkladı Maria. “Gel, kimse gelmeden şuna bir bak.”

Maria birkaç altın varaklı kapıyı açtı ve Rosa’ya duvarları tablolarla döşenmiş bir odaya kadar eşlik etti. Panjurlardan gelen ışık Pekin halısının üzerine düşüyordu, sanat eserlerini gölgede bırakıyordu.

Rosa uzun vücutlu ve boyunlu, kavradığı yelpazeyi göğüslerine doğru tutan bir kadının yağlı boya tablosunu gördü. Yanındaki Çin mürekkebi çizime dönmeden önce Rosa dikkatini, kadının donuk yüzü ve kan kırmızı dudaklarına verdi. Zayıf kalçalı, çıplak bir kadın kolları göğse doğru gerilmiş ve yüzü yukarı doğru bakar halde duruyordu. Ayaklarında ölmüş bir ayı yatıyordu. Duvarın ötesinde dantelli ve tamamen siyah elbiseli bir kadının, yanında taziyla fotoğrafı vardı. Kadının gözünün etrafındaki sürme, bir ölünün solgunluğu ile başka bir dünyadanmış izlenimi veriyordu. Rosa’nın dikkatini

Ceviz ağacından dolabın üzerindeki mermer büst çekti. Boş gözler sanki ona doğru bakıyordu. Bütün eserler sanki kendi canları varmış gibi parıldıyordu. O anda her parçanın öznesinin aynı kişi olduğunu fark etti. Odanın gizemini anladı ve Maria'ya döndü.

“Markiz mi?”

Çok güzel olduğunu söylerler,” diye fısıldadı Maria. “Erkekleri cezbeder. Fakat ben onu daha çok bir hortlağa benzetiyorum...”

Maria kendini durdurdu. Holde bir ses vardı. “Çabuk, bu taraftan,” dedi. Tırnaklarını Rosa’nın koluna geçirdi ve onu koridorun sonundaki bir odaya çekti.

Rosa onu takip etti ve bir kez daha kendini hizmetçilerin koridorunda buldu. Gözleri, elinde toz fırçasıyla aceleyle odaya giren bir hizmetçiye yakaladı. Maria sessizce kapıyı kapattı.

“Nerdeyse yakalanıyorduk,” diye fısıldadı. “Sana odayı gösterdim fakat bir daha oraya gitmemelisin. Bu bizim sırrımız.”

Maria merdivenlerden yukarı üst kata yöneldi. Evin geri kalan kısmı son derece modernken Rosa’ya ayrılmış oda bir önceki asırdan kalmaydı. Duvarlar ve tavan, gök mavisi cennette çelenkleriyle uçuşan melek kabartmalarıyla süslenmişti. Yatak odasının büyük kısmını gölgelikli bir karyola kaplıyordu, ayrıca benzer şekilde dekore edilmiş bir oturma odası vardı. Banyosu ve üzerinde kıvrımlı çerçevesi olan yuvarlak aynasıyla çekmeceli dolabın olduğu bir giyinme odası vardı. Okul odası, holün sonundaydı; seyrek mobilyalıydı. Geniş, tahta bir sıra vardı ve duvarlar kitap raflarıyla doluydu.

Dördüncü kattaki dekorasyon, markizin katındaki egzotik dekordan çok farklıydı, Rosa sanki başka bir villaya geçtiğini hissetmişti.

“Eşyalarını aşağı kattan gidip getireceğim,” dedi Maria, Rosa’yı yatak odasında yalnız bırakarak.

Rosa somon pembesi yatak çarşaflarına, el işlemeli dolaba ve içine lacivert taşlar gömülü masaya baktı. Oda mahzendeki bulaşıkçı kadının odasından daha zarıftı ve manastırda yaşarken hayal ettiği her şeyden daha lükstü. Duvardaki saate baktı, markizin gelmesine bir saat vardı. Yazı masasının üzerindeki sabit raf yeterli miktarda kağıtla doluydu. Rosa oturdu ve güvenli bir şekilde vardığını bildirmek için Rahibe Maddalena’ya mektup yazmaya koyuldu. Fakat birkaç cümle sonra durdu. Markizin odasındaki, ruhuna işlemiş gibi gözüken bütün o kara gözlü görüntülerden kendini kurtaramıyordu.

Bir saat sonra Maria kapıyı çaldı. “Markizin arabaları yanaşıyor,” dedi. “Onu selamlamak için sen de diğerlerine katılmalısın.” Ada’nın tavsiyesini hatırlayarak Rosa hızlıca saçlarını ve yakasını düzeltti ve Maria’yı merdivenlerden aşağı takip etti. Hane halkı dışarıdaki basamaklarda toplanmış, kademelerine göre sıralanmıştı. Maria hizmetçilerin arasına katılırken daha önce görmediği kasap, Rosa’ya en en alt basamakta yer gösterip Giuseppe’nin yanında yerini aldı.

“Ben Eugenio Bonizzoni,” dedi bir adam, çenesini kaldırıp yorgun gözlerle Rosa’ya bakarak. “Dik dur.”

Ada ve Paolina sağda bulaşıkçı kadınla birlikte bekliyorlardı. Ada, Rosa’nın bakışlarını yakaladı ve göz kırptı.

“İşte burada,” diyerek Maria’nın kıkırdadığını duydu.

Marki merdivenlerden aşağı aceleyle inerken hizmetçiler bakışlarını değiştirip eteklerini düzelttiler. Alacalı gri bir takım giymişti ve altın sarısı saçları alnından geriye doğru taranmıştı. *Daha şimdi gelmiş olmalı,* diye düşündü Rosa. Bayan Corvetto onunla birlikte değildi. Bu, Rosa’nın, metresi olduğu şüphesini doğruluyordu.

Motorların uğultusu herkesin dikkatini kesti. Yaşlı hizmetçilerden birinin haç çıkarması Rosa’yı şaşırttı. İki gezinti arabasından yan panelleri üç renkli olanı ağaçların arasından göründü ve eve doğru devam edip basamakların önünde durdu. Rosa’nın bulunduğu yerden anlaşıldığı kadarıyla ilk arabada sadece bagajlar vardı. Fakat şoför inip diğer taraftaki kapıyı açınca Rosa şaşırdı.

“Baba!” diye çığlık attı minik bir ses. Küçük bir kız arabanın arkasını dolanıp doğruca markiye doğru koştu, kollarım beline doladı. Marki eğildi ve çocuğu yanaklarından öperek dizlerinin üzerine kaldırdı. Ciddi görünümü kayboldu ve neşeli bir şekilde güldü. Rosa’nın tahminine göre bu Clementina’ydı ve sekiz yaşlarındaydı; dalgalı saçlarını babasından almıştı fakat keskin yüz hatlarını değil. Yüzünü çevreleyen sarı-kızıl lüleleri şişkin yanaklarını ortaya çıkarıyordu ve güldüğünde sadece alt dişleri gözüküyordu. İnsanın kanını kaynatan bir enerjisi vardı.

“Ah, baba, bir sürü şey gördük,” dedi Clementina coşkuyla. “Büyük piramitler ve bisiklet sürerken ateş yutan adamlar.” Kız yanağını babasının kine bastırdı. “Ama sen de olsaydın çok daha iyi olurdu,” diye itiraf etti. “Annem pek eğlenceli değil. O yüzden Rinaldo’yla bagaj arabasında seyahat ettim.”

Annen ve amcanın yerine genç şoförün arkadaşlığını mı tercih ettin diye sordu marki. Somurttu fakat Rosa onun gözlerindeki parıldamadan bunun yapay bir somurtma olduğunu gördü.

Bay Bonizzoni erkek hizmetçilere, arabadan bagajları almaları için talimat verdi. Rosa bavulların, şapka kutularının ve sandıkların hizmetçiler tarafından alınıp eve sessizce götürülüşünü şaşkınlıkla izledi. Şapka kutularından biri kaydı ve ayağının önüne düştü. Üzeri insan kafalı bir şahin arması ile işlenmişti. Yağlı deri Rosa'nın içini ürpertti. Yüzülen dananın zavallı buzağısının görüntüsü gözünün önüne geldi: Annesi için ağlıyor ve korkunç ölümü için kasılmış vaziyette bekliyordu. Rosa görüntülerden o kadar rahatsız olmuştu ki ' ikinci arabadan inen kişileri başta fark etmedi. Marki'ye doğru yaklaşmakta olan siyah gömlekli ve postallı adamı görmek için döndü. Adam otuzlu yaşlarındaydı fakat saçları çoktan seyrelemişti, sol kaşından kafasına doğru uzunca bir yara izi vardı. Hareketleri asker olduğu izlenimi veriyordu. Rosa şimdiye kadar onun gibi soğuk bakan birini hiç görmemişti. Adam yaklaşınca markinin yüzündeki tebessüm kayboldu fakat dümdüz uzattığı eliyle selamına karşılık verdi. Rosa'nın gözleri, adamın gömleğindeki kuru kafa ve kemiklere takıldı.

faşistler hakkında çok az şey biliyordu, 1922 yılında Roma'da yürümüşler ve hükümeti ele geçirmişlerdi. Bütün rahibeler onlara karşı dua etmişlerdi. *Clementina'nın amcası ya da dayısı olmalı*, diye düşündü Rosa. fakat kimin kardeşiydi? Markizin mi yoksa markinin mi?

Markizin eldivenli elinin arabanın içinden gözükmesiyle Rosa fasistti unuttu. Şoför elinden tutup arabadan inmesi için ona yardım etti. Markiz, Rosa'nın bu sabah üçüncü katta gördüğü tablolarındaki kişiydi. Yüzü beyaz pudradan bir ölüm maskesi gibiydi ve gözlerinde kalınca sürme vardı. Dal gibi bedeni üzerimi saran bir elbiseyle çevrilmişti. Kuğu gibi uzun boynunda Mısırlıların kutsal saydığı bir böcekten yapılmış kolyesi vardı. Siyah saçları kadife bir şapkanın altına gizlenmişti ve son olarak kıyafeti ayaklarındaki siklamen pembesi, yüksek topuklu ve dar ayakkabılarla son buluyordu. Ayakkabılarla çakıllı yolda yürümek mümkün değildi, şoför onu merdivenlere kadar taşımak zorunda kaldı. *Markiz dikkat çekici olduğu kadar güzel değil*, diye düşündü Rosa.

Şoför onu basamaklara bıraktığında markiz çalışanlara sanki

onları yeni fark etmiş gibi baktı. Kendini izleyicilerin önünde bulmaktan şaşırılmış gibi gözüküyordu. Sahip olduğu herhangi bir çekicilik varsa o da düşmanca bakışlarından dolayı kaybolmuştu. “Il Duce’nin gözleri üzerinizde,” dedi alçak ve cansız bir sesle.

Il Duce, Mussolini’ydi. *Çalışanlarını selamlamak için ilginç bir yöntem*, diye düşündü Rosa fakat kimse şaşırılmamıştı.

“Evine hoş geldin canım,” dedi Marki. “Il Duce’yi ziyaretin iyi geçmiş gibi gözüküyor. Ne müthiş bir seyahattir. Eski Mısır ve Kutsal Roma İmparatorluğu. Yorulmuş olmalısın.”

Marki’nin tavrı karısıyla ilgileniyor gibiydi fakat yorumu kinayeliydi. Mussolini kendini Roma İmparatoru olarak görüyordu.

“Komik olmaya çalışma,” diye cevap verdi markiz düz bir şekilde. “Biliyorsun ki yalnızca küçük insanlar yorulur.”

Rosa basamaklarda toplanmış çalışanlara baktı. Markiz, *küçük insanlar* derken Clementina gibi çocukları kastetmiyordu, diğerlerini’ ima ediyordu.

Markiz döndü ve Rosa’yı fark etti. Bakışları genç kadının tenini delip geçti. Rosa’nın midesi düğümlendi. “Ve bu şahıs kimdir?” diye sordu Markiz kocasına. “Onu daha önce gördüğümü sanmıyorum.”

“O Bayan Bellocchi, Clementina için seçtiğim mürebbiye,” diye cevapladı marki. “Öğleden sonra sana resmî olarak takdim edeceğim.”

Markiz kibirli bir şekilde elini salladı. “Bellocchi! Ne biçim bir isim? Pekâlâ, umarım kızıma düzgün bir biçimde göz kulak olur.” Döndü ve acelesiz, gösterişli adımlarla villanın girişine doğru yürüdü.

Rosa, sanki üzerine soğuk gölgeler düşmüş gibi hissetti. Sadece Clementina ona döndü ve gülümseyerek cesaret verdi.

Markiz ve eşi, Clementina ve faşist salona çekilince geri kalan çalışanlar eve döndü fakat ana giriş kapısından değil, mutfağın yanındaki yan kapıdan. Ana kapıdan girmeye sadece Rosa izinliydi ve Bay Bonizzoni’yi takip etti.

“Burada bekle,” dedi, bekleme odasını gösterip bir sandalyeyi işaret ederek. “Sizinle konuşmak istediği zaman marki bana haber verecek.”

Rosa odayı inceledi. Duvarlar gül pembesi mermerdendi ve altın süslemeleri vardı. Perdeler gümüş satendi. Sandalye ve koltuklar perdelerle uyumlu olan bir kumaşla kaplanmıştı. Odanın ortasındaki masa Rosa’nın daha önce görmediği kehribar sarısı bir ahşaptan ya-

pılmıştı.Örümcek gibi ayakları pirinç işlemeyle bitiyordu. Rosa'nın 11 bakışları duvara dayalı masaya kaydı, üzerinde içinde orkideler olan 1 bir vazo ve dökme demirden bir saat vardı.

Neredeyse gün ortası olmuştu ve mutfaktan fırınlanmış sarımsak ve rezene kokuları yayılıyordu. Burnuna adaçayı kokusu geldi ve eski anılar içinde kayboldu. Rahibe Maddalena ile manastır bahçesinde gezindiğini, çiğ damlaları kaybolurken gün fazla ısınmadan ot topladıklarını hatırladı.

Gözlerini açıp parmak uçlarında su damlalarını görünce afalladı, Merakla su damlalarına baktı ve ellerini yüzüne dokundurunca bunların yanaklarından süzülen gözyaşları olduğunu fark etti. Avucunun tersiyle yüzünü sildi, Scarfiotti villasının zayıflıkların ifşa edilebileceği bir yer olmadığını anlamıştı.

Bir saat sonra Bay Bonizzoni'nin ayakkabılarının gıcirtısını duydu.Bekleme odasına girdi.Öğle yemeği servisi başladı dedi hafifçe eğilerek. Lambalardan birinin ışığı kel kafasında parladı.

Rosa ayağa kalktı ve onu takip etti. Marki ve ailesiyle olan tanışmanın gecikmesine üzüldü. Bay Bonizzoni'nin onu alt kattaki mutfak yerine giriş salonuna ve oradan da yemek odasına götürmesine şaşırdı. Mor renkli kayın ağacından masanın başında marki oturuyordu. karısı ve Clementina'mn amcası sağındaydı. Clementina solunda oturuyordu. Yetişkinler derin bir sohbet içindeydi ve Rosa'nın olduğu tarafa doğru bakan Clementina dışında kimse Bay Bonizzoni'nin ona masanın ucunda yer gösterdiğini fark etmedi.

Burası benim yerim mi olacak, diye merak etti Rosa.Hizmetçilerle birlikte değildi fakat tam olarak aileyle birlikte de değildi.

Yalnızca II Duce'yi örnek almalıyız,” diyordu Clementina'nın amcası. “Onun dışında başka hiçbir örneğimiz olmamalı. Yeğenimi eğitmesi için size iyi ailelerden bir kız bulabilirdim.”

Marki rahatsız olmuş görünüyordu fakat bu fikre aldırış etmemişti. II Duce bile bu günlerde Katolik Kilisesi'ni kabul ediyor, öyle değil mi? Ve Bayan Bellocchi, annemi ve büyükannemi eğiten manastırdan geliyor. Müzisyenliği oldukça sıra dışı. Floransa'da onun seviyesinde birini daha bulabileceğimden kuşkuluyum, iyi aile olun ya da olmasın. Clementina'mn mükemmel bir eğitim almasını istiyorum.

Eşitlikçi yanlıgılarıyla Amerikalı kadınlar gibi,” diye küçümse-

di Vittorio. “Savaşmak nasıl erkek içinse çocuk doğurmak da kadın içindir. Amaçları budur. Eğer yeniden büyük bir ırk olacaksak İtalyanların karakterleri değişmeli. Daha ciddi, daha sert... Daha...”

“Militarist?” diye cümleyi tamamladı Marki.

Vittorio kafasını Rosa’nın olduğu tarafa çevirdi. “Kadınlar Latince ve felsefe öğrenmemeli. Böyle bir eğitim beyinlerini yorar.”

Markiz parmaklarıyla boynunu kaşıdığına Rosa, kollarındaki tüylerin fazlalığını fark etti. Döndü ve Vittorio’ya gülümsedi. “Son derece haklısın, sevgili kardeşim. Kadınlar eğlenmeli. Bu tip şeyler için erkekler endişelenmeli.”

Vittorio gülümsedi fakat markizin gerçekten söylediği şeyi kastettiğinden emin değildi.

Rosa gergin bir şekilde odaya bakındı; kakma işlerine, duvardan sarkan kalkana benzeyen dövülmüş bakır diskilere. Odada olan biri hakkında bu şekilde konuşmaları normal miydi? Rosa, Ada’nın, Scarfiotti ailesinin garipliği ile ilgili söylediklerini hatırladı. Vittorio’nun markizin kardeşi olduğunu şimdi anlamıştı. İkisi de birbirinden garipti. Belki marki, onun odaya girdiğini fark etmemiştir diye Rosa yumruğuna doğru hafifçe öksürdü. Fakat sohbet tekrar Mussolini’ye döndü.

“İtalya’nın ı Duce gibi bir adama ihtiyacı var,” dedi markiz, kollarını birleştirdi ve oda soğuk olmamasına rağmen titredi. “Onda bir sanatçının dokunuşu fakat aynı zamanda bir savaşçının aklı var. O, halkını seven bir lider fakat gerekirse onları eğip bükmeye de hazır.”

Marki aynı fikirde değil gibi gözüküyordu fakat Bay Bonizzoni üç garsonu içeri yönlendirince sohbet kapandı. Garsonlar, tepsilerin üstünde öyle çok yemek yaşıyordu ki Rosa partiye başkalarının da dahil olacağından emindi. Hayatında gördüğü bütün yemeklerden fazlaydı. Fakat başka kimse gözükmedi ve garsonlar masaya tabakları yerleştirdi.

Meze olarak kızarmış küçük ekmek dilimleri, tavuk ciğeri püresi ve salam dilimleri geldi. Rosa açlıktan ölüyordu ve sıcak ekmek diliminden bir ısırık aldı. Birdenbire tabak titremeye ve sallanmaya başladı. Üç tane tavuk belirdi ve masanın üzerinde yürüdüler, tabakların etrafını galadılar ve birbirlerine gıdaktadılar. Bir tanesi çorba çanağına atladı ve merakla ona baktı. Salam dilimleri kabardı ve yavruları memelerini emen, kıvrımlı kuyruklarını sallayan domu-

za dönüştü. Bir şey Rosa'nın boğazını gıdıklamaya ve tırmalamaya başladı. Öğürdü ve arkasını döndü, çiğnediği ağız dolusu lokmayı peçeteye tükürdü. Kabarık tüylü sarı bir tavuk cickikleyip önünde yavaş yavaş kayboldu.

Rosa masaya geri döndü. Tavuklar ve domuz gitmişti ve diğerleri hiçbir şey olmamış gibi şair D'Annunzio'nun son çalışmasını tartışıyorlardı.

Bir sonraki öğün, bir tabak balık çorbası ve yanında kalamar salatasıydı. Bay Bonizzoni çorba servisini yaptı ve Rosa'nın önüne koyması için bir kâseyi garsonlardan birine uzattı. Ciğer gibi tuzlu kokuyordu. Rosa kendini hazırladı ve birkaç kaşık içmeye yelten-di. Kaşığını kâseye koydu ve bir grup ançuezin gümüş karınlarını Rosa'ya göstererek içinde yüzdüğünü gördü. Ançuezler kayboldu

ve bir mürekkep balığı çorbanın dibinden belirdi. Kâsenin etrafında ilerlemeye çalıştığını görünce Rosa'nın içini bir hüznün sardı. Odaya bir gölge düşmüş gibiydi. Bir ineğin yakarışlarını duydu ve başını kaldırdığında ilk öğünün tabaklarının kaldırıldığını gördü. Garsonlardan biri önüne, beyaz fasulyelerin ve fırınlanmış patateslerin içinde bir dilim biftek koydu.

Diğerlerini izledi. Marki, Vittorio ve Clementina bifteklerini bugulanmış sebzelerin eşliğinde yiyorlardı. Markiz, nedense bifteği tek başına yiyordu. Tabağı kanlıydı. Bifteği küçük parçalara bölüyor, sonunda en minik, çiğ et parçasını ağzına atıyordu.

Korku, Rosa'nın iliklerine kadar işledi. O sabah yediği elma ve bademler lezzetli yemeklerdi fakat şu anda önünde duran yiyecekler acı ve korku içinde ölmüşlerdi. Bir sıcaklık dalgası boynunu ve yanaklarını yaktı. Eli titreyerek bardaktaki suyuna uzandı. Birdenbire midesi bulandı ve kanlı bir pislik halinde kas ve tendonları tabağına kustu. Gördüğü şeyin korkusuyla çılgılık attı. Diğerlerine baktı fakat kimse fark etmedi. Tekrar kustu; bu sefer bütün ançuezleri, mürekkep balığını ve tavukları. Ayağa kalkmak için mücadele etti ve oda dan dışarı fırladı.

Bir şekilde kafasının çatlamasına ve bacaklarının zayıflığına rağmen dördüncü kata çıkmayı başardı ve odasına koştu. Yatağı doğru yöneldi, uzanmak niyetindeydi fakat bağırsakları guruldadı. Banyoya kadar gitmeyi başardı ve kötü kokulu dışkılar etrafa saçılmadan eteğini kaldırdı. Ayağı kalkmaya çalıştı fakat vücudundaki krampları

yine buna engel oldu. Sanki bedeni içine yerleşmiş kötülüklerden kurtulmaya çalışıyordu. Üşüme ve sıcaklık birbiri ardına tenine ya yıldı. Rosa ellerini dizlerinin etrafına kenetledi, acı ve utançtan ağladı. Bir süre sonra kendinden geçti.

“Şundan bir yudum al,” dedi bir kadının sesi.

Rosa gözlerini açmaya çalıştı. Üzerine eğilmiş iki bulanık şekil gördü. Bir tanesi dudaklarına bir fincan bastırıyordu.

“Hâlâ zayıf,” dedi öteki kadın.

Rosa sesleri tanıdı: Ada ve Paolina. Gözlerini kırttı ve görüşü düzeldi. Yatağında yatıyordu ve pencereler açıldı. Ada’nın ona uzattığı papatya çayından bir yudum almaya çalıştı. Bacağına doğru uzandı ve Rosa iç gömleğinin üzerinde olduğunu fark etti. Burnuna çam kokusu geldi. Kendinden geçmeden önce yaşadığı bağırsak faciasından hiçbir eser yoktu.

“Ne oldu böyle?” diye sordu.

“Masada bayıldın,” dedi Ada. “Şaşırmadım. Yemek senin için fazlaydı. Rahibelerin daha basit yemekleri tercih ettiklerimi biliyorum.” Rosa manastırdaki yemekleri düşündü: Zeytinyağlı ve tuzlu ekmek, suyla karıştırılmış çok az şarap, fasulye çorbaları ve bahçeden taze toplanmış sebzeler. Çok nadiren et.

Başını kaldırmayı denedi fakat çok ağırdı, “Her şeyin ilk halini hissedebiliyorum,” dedi. “Her zaman.” O sabah deneyimlediği buğday tarlasıyla alakalı görüntüleri ve ahırda ağlayan buzağıyı hatırladı. “Fakat burada görüntüleri önceden olduğundan daha güçlü şekilde hissediyorum,” dedi. “Sanki burada olmak...”

“Şimdi sus,” dedi Ada. Fincanı tekrar Rosa’nın dudaklarına bastırdı. “Şimdi dinlen, sabah daha iyi hissedeceksin.”

Göz kapakları ağırlaştı ve Rosa hararetli rüyalara daldı. Ada’nın odaya girdiğini ve göğsüne bir diş sarımsak koyduğunu gördü. “Havada garip bir koku var,” diye fısıldadığını duydu Paolina’nın. “Cadılar villaya geri dönüyor. Onları her yerde hissediyorum. Bu sabah ateşi yakmak nerdeyse imkânsız gibiydi.”

“Fesatlıklarıyla dikkatlerimizi üzerlerine çekmek istiyorlar,” diye karşılık verdi Ada. “Ya da belki onun dikkatini.”

Ertesi sabah erken bir vakitte, Ada elinde bir tepsi ve içinde ılık yulaf lapasıyla Rosa için geldi. “Bu mideni düzene sokacak,” dedi.

Tepsiyi yatağın başucundaki masaya bıraktı ve Rosa oturabilsin diye yastıkları düzeltti. “Bir dahaki sefer aileyle yemek yediğinde sana ılık sade yemekler verilmesini sağlayacağım.”

Rosa'nın eli göğsüne düştü. Sarımsak yoktu. Rüya görmüş olmaydı. Ada ve Paolina arasında geçtiğini düşündüğü konuşma aslında olmamıştı.

Yemekte bayıldığım için çok utanıyorum,” dedi. “Marki beni karısıyla resmen tanıştırmak istemişti. Özür dilemeliyim. Sence beni kovarlar mı?”

Ada başını iki yana salladı ve sırtıttı. “Fark ettiklerini bile sanmıyorum. Bay Bonizzoni yemek yemediğini gördü ve ne olduğunu anladı. Diğer hizmetçilerden birinin yardımıyla seni buraya taşıdı.”

Rosa, ailenin sanki o orada yokmuş gibi hakkında konuştuklarını hatırladı ve bayıldığını görmemiş olmaları fikrinin o kadar da inanılmaz, olmadığını fark etti.

Yulaf ezmesi gücünü geri getirdi. Her kaşıқта sıcaklık içine aktı. Teninde gün ışığını hissetti ve mısır tarlasında flütünü çaldığım hayal etti. Jesu'nun her notasını, Joy of Man's Desiring esintisiyle havalı süzülüyordu.

Ada gittikten sonra Rosa yatağından çıktı. Banyodaki aynada kendini görünce şaşırıp ve içgüdüsel olarak bakışlarını kaçırdı. La- vaboyu suyla doldurdu ve zeytinyağlı sabunu ellerinde köpürttü, »oma yeniden aynadaki yansımasına baktı. Konusunu çalışan sanatçı gibi özelliklerini inceledi. *Demek ben böyle gözüküyorum*, diye düşündü. Kara kaşlarıyla çerçevelenmiş gözlerinin hafifçe yukarı kayan eğimini, ucu hafif sivri uzun ve dar burnunu, yay gibi dudaklarını inceledi. Ellerini suyun içine sokup yüzünü durulamadan önce sabunla yanaklarını ve alnını ovdu. Başını geriye attı. Su uzun boynundan iç gömleğine doğru aktı. Küvetin yanında asılı duran kurulama havlusuna uzandı ve sabunlu suya daldırdı, kollarının altına bastırdı. Omuzlarını ve içgömleğinininkoloyuklarından göğüslerini sildi. Su damlaları iç gömleğinin kumaşını transparan yaptı.

Rosa kendine baktı, sonra ellerini göğsünde dolaştırdı. İç gömleğinin askılarını yavaşça omuzlarından aşağı indirdi. Göğüsleri iki ay parçası gibi fırladı. İri göğüs uçları onu ürküttü. Vücudunu daha önce hiç bu şekilde incelememişti, başkasının onu gördüğü biçimde, kendisini bildi bileli hep iç gömleğiyle banyo yapmıştı ve hiçbir za

man aşığı bakmamıştı. Birinin vücuduna imrenmek günahtı. “Tevazu bir kadının en değerli özelliğı,” diye vaaz vermişti Don Marzoli. “Bunu kaybeden bir kadın, her şeyi kaybeder.”

Utanç duygusu Rosa’nın içini acıttı fakat merakı çoktan harekete geçmişti. Yüzlerin her birinin farklı olduğunu anlamıştı fakat vücutlar da mı? Teninde havayı hissetmek özgürleştiren bir şeydi, el ve ayak parmakları hazla ürperdi. İçinde büyüyen suçluluk duygusuna rağmen neşeliydi. Derin bir nefes aldı ve aynadan uzaklaştı, böylece kendini boydan görebilirdi. Gömleğı yavaşça vücudundan kalçalarına doğru indirdi. Kaburgalarını örten et, parmaklarının ucunda oldukça sıkıydı. Midesini okşadı ve göbeğindeki bene dokundu. Gömlek kaydı. Daha da aşığı, armut şeklindeki bacak arasına doğru onu çekti, ergenlikte gerilen cildinde oluşan ince çizgileri gördü.

Bacaklarının arasında büyümüş olan siyah tüylü tepeciğı gördüğü zaman, bir anısı canlandı. On üç yaşındayken iç çamaşırında kan lekesi gördüğü sabah. Rahibe Maddalena; onun incinmediğini, sadece artık kadın olduğunu söylediğı zaman rahatlamıştı. Rosa geçirdiğı değişimden ötürü o kadar heyecanlanmıştı ki Don Marzoli dâhil karşılaştığı herkese yeni durumunu anlatmıştı. Haberi olduğunda başrahibe, Rosa’yı kenara çekip kulağına, “Bunun hakkında kimseyle konuşmamalısın. Bu her kadının taşıması gereken bir utançtır, Adem’i günaha ittiğimizin hatırlatıcısıdır,” diye fısıldamıştı.

Rosa’nın aynada kendini keşfetmesinden dolayı duyduğu neşe kayboldu ve hasta eden bir korku onu ele geçirdi. Gömleğıyle acele bir şekilde tekrar üzerini örttü ve hızla kıyafet odasına gitti, çabucak elbisesini ve çoraplarını giydi.

Önceki günkü yemekte marki ve karısının onun bayıldığını fark etmediğine dair Ada’nın verdiği güvenceye rağmen Rosa en kısa zamanda işverenlerinden özür dilemesi gerektiğini düşündü. Onları nerede bulabileceğini merak etti. Fakat odasından dışarı adımını attığında Clementina’nın tam karşıdaki okul odasında beklediğini gördü. Saat yediyi henüz geçiyordu.

“Günaydın, Bayan Bellocchi,” dedi kız. “Umarım bugün daha iyi hissediyorsunuzdur.”

“Evet, teşekkür ederim,” diye cevap verdi Rosa. “Fakat ders için erkenci, değil misin? Kahvaltı ettin mi?”

Celementina gözleri parlayarak baktı. “Yemek yiyemeyecek ka-

dar heyecanlıyım. Daha önce hiç mürebbiyem olmadı. Sadece fazla bir şey bilmeyen salak bir bakıcı ve babam.”

Rosa genç öğrencisine gülümsedi. Masanın üzerinde kitap ve kağıt yığını vardı. Rosa bir kısmını inceledi: Matematik ders kitabı, erkek eliyle yazılmış kavrama alıştırmaları ve öğretme teorisi üzerine bir kitap. Teori kitabını açtı ve bazı yazıların altının çizildiğini gördü. Öğrenciyi çalışmaya özendirmek öğretmenin sorumluluğudur.

Disiplin, itaat ve korkudan değil; ilgiden beslenmelidir.

“Baban senin eğitime çok önem veriyor,” dedi Rosa, bir sandalye çekti ve Clementina’nın yanına oturdu. “Ondalık kesirlerle başlayalım mı?”

Rosa matematikte iyiydi fakat özellikle sevdiği bir konu değildi. Müziği, yabancı dilleri ve biyolojiyi tercih ederdi. Diğer yandan Clementina hesaplamalara iştahla saldırıyordu. Onun için yıllarca kendini geliştirmişti ve Rosa onun problemleri kısa sürede çözmesi karşısında şaşırды. İlerledikçe Rosa yeni hayatı için daha az endişelenmeye başladı. Eğer Clementina bütün derslerine bu derece istekli yaklaşırsa ona öğretmek büyük bir zevk olacaktı. Clementina’nın çarpım tablosundaki ritmik resitali Rosa’yı teskin etti ve sakinleştirdi., pencereden dışarı uzaktaki yeşil tepelere baktı ve geleceğin ne getireceğini merak etti. Hayatı boyunca mürebbiye olarak mı kalacaktı? Yoksa bir gün evlenecek ve kendi çocuğu mu olacaktı? Manastırda yaşıyorken bu tip olasılıkları düşünmediğini fark etti.

Clementina çarpım tablolarını bitirdi. Rosa kavram alıştırmalarını çıkarttı fakat henüz başlayamadan kapıda somurtkan ifadesiyle mark’ın dikildiğini gördü.

“Çok erken başlamışsınız,” dedi. “Dokuzdan önce başlayacağınızı tahmin etmezdim. Kendi başınıza hareket etmeden önce bana danışmalıydınız.”

Azarlanmak Rosa’nın içini acıttı. Hissettiği rahatlama kayboldu. Ayağa kalktı ve kekeleyerek özür diledi, hem derse erken başladığını hem de önceki gün yemekte bayıldığı için. Daha sözünü bitirmeden Clementina babasına koştu.

Benim fikrimdi, baba,” dedi, kendini babasının kollarına bastırarak “Erken başlamak istedim. Bayan Bellocchi’nin bana öğreteği her şeyi öğrenmek istiyorum.”

Anladım,” dedi marki, kızının yanağını okşayarak. Rosa’ya

doğru baktı. “Clementina’nın seninle saat dokuzdan dörde kadar çalışmasını planlamıştım,” dedi. “Sonrasında bizimle yemeğe katılmadan önce kendine biraz zaman ayırabilirsin, markiz ve benim misafirlerimiz olmadığı sürece. Öyle zamanlarda sen ve Clementina akşam yemeğini birlikte yiyeceksiniz. Ayrıca ben uygun bir bakıcı seçene kadar yatma saatinde Clementina’ya yatağına kadar nezaret edeceksin.”

“Evet,” dedi Rosa.

Sesindeki özür dileyen ton Rosa’yı biraz rahatlatmıştı ama yine de önceki gün olanlardan sonra aileyle yemek fikri onu pek heyecanlandırmadı. Ayrıca Clementina’yı yatırma teklifine de şaşırdı. Neden bu görevi markiz yerine getirmiyordu? Rosa, Clementina’nın yaşındayken onu yatağına yatıran ve dualarını dinlediği bir annesi olduğunu hayal ederdi.

“Clementina pazartesi cumartesiye kadar çalışacak ve çarşamba günleri öğleden sonra onu Piccole Italiane’ye⁴ götürmelisin,” diye devam etti marki. “Clementina oradayken sen de Floransa’da benim için bazı işleri halledeceksin.”

Rosa başıyla onayladı. Piccole Italiane’nin çocuklar için faşist bir organizasyon olduğuna dair belirsiz bir fikri vardı. Markinin bu ismi söylerken yüzündeki iğrenme ifadesinden bunun, karısının fikri olduğunu çıkarttı. Belki de bu Clementina’yı faşist bir özel okula göndermemek için verdiği bir tavizdi. Markinin gözleri Rosa’nın solmuş, pamuklu elbisesini süzdü. Rosa utandı. Sahip olduğu iki elbiseden en iyi olanı buydu fakat yıpranmış görüntüsü villada, manastırda olduğun daha fazla dikkat çekiyordu.

“Terziye şehirde giyebilmen için uygun bir kıyafet dikmelerini söyleyeceğim,” dedi marki.

Ayrılmadan önce Rosa’dan Clementina’nın ihtiyacı olabilecek kitapların listesini yapmasını istedi. “Bunları bulacağım,” dedi. “Ayrıca burada bir kütüphanemiz de var ve istediğin zaman kullanabilirsin.” Kibar bir gülümsemeyle ekledi. “Manastırda benim için çaldığında flütünde bir zedelenme olduğunu fark ettim.” Cebinden bir parça kâğıt çıkarttı ve bir adres yazıp Rosa’ya uzattı. “Floransadayken onu bu tamir dükkânına götür, tamir etsinler. Villanın hesabına yazmalarını söyle.”

⁴ Piccole Italiane: Küçük İtalyanlar. (ç.n.)

Flütünü tamir ettirme teklifi beklenmedik bir nezaketti. Rosa'nın onun, aldatan bir eş olduğunu unutmaması imkânsızdı fakat şu anda gözlerinde bunu telafi eden iki anlam vardı: Mesafeli tavrı gösterdiğinden daha kibardı ve kızını seviyordu.

Marki okul odasını terk edince Rosa onda daha önce görmediği bir şeyi gördü. Kara bir sis onu izliyor gibiydi. Bu, villada algılarının ne kadar yükseldiğinin başka bir belirtisiydi. Önceki gece Ada'nın, cadıların onun ilgisini çekmeye çalıştığını söylediği rüyayı hatırladı. İçi titredi. Böyle bir ihtimali düşünmek bile günahtı. Fakat ona olan şeylere ne demeliydi? Markinin etrafındaki gölge, yemekte gördüğü ve bayılmasına neden olan görüntüler? Tanrı'dan mı yoksa başka bir yerden mi gelmişlerdi?

“Bayan Bellocchi, iyi hissediyor musunuz?”

Rosa döndü ve Clementina'nın çin mavisini gözlerine baktı. “Fvet,” dedi. “İyiyim. Hadi Fransızcaya başlayalım.”

Sabahki dersler bittiğinde Maria bir tepsiyle öğlen yemeğini getirdi. Rosa hizmetçiye dair bir farklılık sezdi, sonra saçlarının arkaya doğru pürüzsüzce yatırılmış olduğunu fark etti. Tepsiyi pencerenin sağındaki masaya bırakmak için yanından geçtiğinde burnuna bir lavanta kokusu geldi. Ada, Rosa'yı markizin titiz olduğu konusunda uyarmıştı ve markinin ona yeni bir elbise almak istemesinin sebebi belki de buydu. Maria odadan ayrıldıktan sonra Rosa, Clementina ile birlikte yemeye oturdu. Yavaşça yemeklerin üzerindeki kapakları kaldırdı ve Ada'nın onlar için adaçayı, domatesli beyaz fasulye çorbası ve yanında taze ekmek hazırladığını görünce rahatladı.

“En sevdiğim çorba,” dedi Clementina. “Daha önce denemiş miydiniz, Bayan Bellocchi?”

Rosa başını iki yana salladı ve adaçayının kokusunu içine çekti. Sonra bu doyurucu sulu yemeğin içine kaşığı daldırdı. Fasulyeler yumuşaktı ve peynirin güçlü kokusu sarımsağın ve domatesin tatlılığıyla yumuşatılmıştı. Rosa bir fasulyenin kara topraktan dışarı, parlak ışığa doğru fırladığını hayal etti. Gözlerini kapadı, asmalar-daki düzinelerce yeşil kürenin güneşin altında yavaşça kırmızıya döndüğünü ve sonra buruşuk elli kadınların başlarında eşarplarıyla domatesleri topladığını zihninde canlandırdı. Bu yemek dünyanın enerjisi ile doluydu. Rosa gözlerini tekrar açtı ve Clementina'nın ona merakla baktığını gördü.

“Yemeğimin nereden geldiğini hayal etmeyi seviyorum. Şükretmenin bir yolu benim için,” diye açıkladı Rosa, bu tam olarak doğru değildi çünkü yemeklerin kaynağına dair görüşleri istemdişiydi.

Villanın park yeri ve ormanlık alan, okul odasının penceresinden görünüyordu. Rosa, bahçedeki heykellerin karmaşık bir oyunun ortasındaki satranç taşlarını temsil ettiğini düşündü. Ormanda, içinde yazlık bir ev ve çiçek bahçesi olan açıklık bir alan vardı; villadan pek uzak değildi. Bir şoför motor kaputuna eğilmişti fakat Giuseppe ya da markizin şoförlerinden biri değildi.

Clementina ayağa kalktı ve Rosa’nın dikkatini çekenin ne olduğunu görmek için pencereye doğru eğildi. Yazlık evin Fransız kapıları açıldı ve yosun yeşili giysili, ipek türbanlı bir kadın dışarı çıktı. Rosa onun markiz olduğunu düşündü fakat sonra kadının daha yaşlı olduğunu fark etti. Markiz ve Vittorio da yazlık evden çıktılar ve üçü hareketli bir sohbete daldılar. Yabancı omuzlarını silktiler ve ellerini havaya savurdu.

“Benim büyükannem,” dedi Clementina. “Yılda bir kez ziyaret eder.”

“Oh,” dedi Rosa geri çekilerek. “Onu karşılamak ister misin?”

Clementina başını iki yana salladı. “Babam izin vermez.”

Rosa şoförün Clementina’nın büyükannesi için arabanın kapısını açtığını gördü. Marki neden kızının onu görmesini yasaklamıştı acaba? Rosa büyük, siyah arabanın ağaçların arasından belirip yola çıkışını izledi. Araba kasvetli bir havayla çevriliydi. Rosa bunun o gölge olduğunu düşündü. Bu kadının markinin etrafında gördüğü karanlıkla bir ilgisi vardı. Fakat neden marki de başka biri değil?

O akşam, marki ve karısının yemek için misafirleri vardı. O yüzden Clementina ve Rosa, biberiyeli gözlemelerini ve pirinçli puding turtalarını Clementina’nın odasında birlikte yediler. Rosa, genç öğrencisinin yakın zamandaki Mısır ve Fransa gezisini ve dokuzuncu yaş günü şerefine bahçeye dikilecek olan zambak, hanımeli ve ortancaları neşeye anlatışından etkilenmişti.

“Babam bana bir midilli sözü verdi,” dedi Clementina. “İstedığınız zaman binebilirsiniz, Bayan Bellocchi.”

“Teşekkür ederim.” Rosa güldü. Öğrencisinin güneş ışığı gibi parlak olduğunu düşündü.

Clementina’nın odasına sarı renk hâkimdi. Duvarlarında tavuk

ve horoz, palmiye ve dev bir güneş kabartması vardı. Bir duvar boyu uzunluğundaki rafta meşhur operalardan sahneleri gösteren minyatür tiyatro sahneleri vardı. Rosa operaya hiç gitmemişti fakat çalıştığı müzik eserlerinden, piramidi takımın Aida'dan bir sahne olduğunu tahmin etti; Paris sokağı La Boheme'den ve büyük merdivenler Eugene Onegin'dendi. Evlerin ve minyatür eşyaların ayrıntılarına hayran kaldı.

“Bunları halam yaptı,” dedi Clementina.

Takımlardan biri Rosa'nın çıkartabildiği operalardan birine ait değildi fakat yabancı da gelmiyordu. Sonradan aslında Scarfiotti villasının bir kopyasına bakıyor olduğunu fark etti. Ev minyatür haliyle bile gerçekte olduğu kadar heybetliydi. Alan, ormanı ve hatta mezarlığı bile kapsıyordu. Rosa mezarların birebir tarif edildiğini gördü, etrafı yüksek duvarlı ve heykelli lahit dışında.

“Halan nerede yaşıyor?” diye sordu Rosa. “Çok yetenekli bir sanatçı.”note

Kız dudaklarını ısırdı ve omuz silkti. “Ben doğmadan önce öldü.”

Rosa, Clementina'nın gözlerini başka yöne çevirmesinden bunun pek de üzerine gidilecek bir konu olmadığını anladı. *Buona notte, mia cara sorella. iyi geceler, sevgili kız kardeşim.* Etrafı çevrili mezar Clementina'nın halasına ait olmalıydı. Bu yüzden minyatürde tasvir edilmemişti.

“Hadi, geceliğini giydireyim,” dedi Rosa.

Marki, Rosa'ya Clementina'nın saat sekizde yatmasını tembih etmişti. Kızın duasını dinleyip üzerini örttükten sonra Rosa kendi odasına döndü. Soyunup saçlarını tararken villadaki garip havayı ve görülerindeki yoğunluğun artışı, markinin etrafındaki gölgeyi ve karısı ile Vittorio'nun tuhaflığını düşündü. *Belki burada bazı uğursuz güçler hâkim,* diye düşündü yatağına çıkarken. Sonra Ada'nın tavsiyesini hatırladı: *Kendini ve aklını sadece kendi işine ver, ben böyle idare ediyorum.* Buna uymak için elinden geleni yapmaya karar verdi. Fakat başını yastığına koyup üzerini örter örtmez gözleri ağırlaştı, derin bir sezgisi ona çok az kontrolü olacağı bir yerlere çekildiğini söyledi.

Ertesi çarşamba Giuseppe, Rosa ve Clementina'yı Floransa'ya götürdü. Picole Italiane'nın Clementina'nın dâhil olduğu kolu, Repubblica meydanı yakınında yer alıyordu. Clementina'nın üniformasının ciddiyeti -beyaz bir bluz, siyah pileli etek, uzun çoraplar ve bere-yüzündeki ifadeyle uyuyordu.

“Erkek çocuklar kulübü çok daha iyidir,” diye itiraf etti Clementina. “Kürek çekiyorlar ve bisiklete biniyorlar. Biz ise aptal bir ritimle dans ediyor ve nakış işliyoruz.”

Giuseppe arabayı spor salonunun önüne çekti. Ön tarafına üzerinde, *Piccole Italiane, Faşist Devrim için II Duce 'nin emirlerine uyun*, yazılmış bir afiş asılmıştı.

Rosa içeriye kadar Clementina'ya eşlik etti. Bazı kızlar sıra olmuş, şnav ve mekik hareketlerini yapıyorlardı. Diğerleri bir direğin etrafında dans ediyor ya da halka çeviriyordu. Bazı daha yaşlı kızlar birbirlerine bebek gibi giydirilmiş oyuncaklar gösteriyordu. “Kafasını dengede tutun, dikkat edin, düşmesin,” dedi eğitimcileri. “II Duce'nin iyi askerler yetiştirmek için size ihtiyacı var.”

“Bu benim grubum,” dedi Clementina, onunla aynı yaşta olan ve bir araya toplanmış kızları işaret ederek. Saçları geriye toplanmış bir kadın yuvarlanmalarını söylüyordu. Gözlerindeki sert bakış, Rosa'ya Bayan Guerrini'yi anımsattı.

“Acele etsen iyi olur,” dedi Rosa, Clementina'yı dürterek.

Kızın diğerlerinin yanında yerini almasını izledi ve onu geri almak için içinde bir dürtü Rosa'yı zorladı. Ne tür bir anne kızını bu fanatiklerin yanına yollayabilirdi? Bu sürü disiplinin Clementina'nın bütün ruhunu yok edecekti.

Gür saçlı kadın yuvarlanmayı bitirdi ve bileklerine hafifçe vurdu, Kızların şarkı söyleyeceklerini ima etti. Rosa, Giovinezza'yı tanıdı; orijinal sözleri Mussolini tarafından savaşı övmek için değiştirilmisti, Bebek yüzleri ve masum gözleriyle kızların anlamını bilmedikleri şarkının sözlerini söyleyişlerini izledi. *Clementina'yı buradan çıkartmalıyım*, diye düşündü. Sonra Clementina'nın aralarında en yüksek sesle bağırان olduğunu fark etti, istekli ve özgürce tüm kelimeleri telaffuz edebilmek için ağzını geriyordu. *Fanatik annesinin dayısının etkileri olmalı*, diye düşündü Rosa. *Onun suçu değil*. Sonra Clementina'nın sesinin tizleştiğini fark etti, müzik derslerinde Rosa piyano çalarken ona bu şekilde eşlik etmezdi. Clementina dönüp Rosa'ya göz kırptı ve Rosa kızın aslında marşla dalga geçtiğini anladığında gülmek için kendini zor tuttu. Belki de Clementina'nın ruhu herhangi bir tehlike içinde değildi.

Marki'nin Rosa'ya enstrümanını tamir ettirmesi için verdiği adres Turnabuoni caddesindeydi. Giuseppe onu caddenin başına kadar bıraktı.

‘Burada bekleyeceğim,’ dedi, arabayı bir ara sokağa çekerek, Diğer soförler de orada toplanmıştı, işverenlerinin arabalarına yaslanmış konuşuyorlar ve sigara içiyorlardı. “Üç saat daha Bayan Scarfiotti'yi almak zorunda değiliz.”

Turnabuoni caddesi Rönesans saraylarıyla çevrelenmişti. Zemin katlarda mücevher, parfüm, çiçek ve ipek, halı satan dükkânlar vardı, Rosa, markinin neden bir Scarfiotti villası temsilcisinin Floransa'da eski püskü giysilerle dolaşmasına izin vermediğini anladı. Onun için yapılmış olan yeni kıyafetinden memnundu ve kazağın yumuşaklığının teninde yarattığı histen, yakasının üzerine tam oturmasından haz almıştı. Manastırdan getirdiği Peter Pan yakalı kaşındıran elbiselerden uzun ara farklıydı. Hâlâ eski şapkasını ve ayakkabılarını giyiyordu fakat marki ona yeni eşyalar alması için ayakkabıcının ve şapkacının adresini vermişti. Her şeyi o ödeyecekti.

Rosa her yerde İngilizce tabelalar görünce şaşırdı: Doktorlar, dişçiler, eczaneler, bankalar... Giuseppe, Tornabuoni caddesinde yürümenin Londra'da yürümek gibi olduğunu söylemişti, şimdi ne demek istediğini görüyordu. Yağmurluk, kroket takımları ve yün satan dükkânlar vardı. İngilizce kitaplar satan bir dükkânı ve menüsünde susamlı kek ve çörek olan bir çay evini geçti. Bayanların ka-

barık şapkalarına, erkeklerin gri takımlarına, Oxford ayakkabılarına ve sanki tüm gün bunu yapabilirlermiş gibi çay yudumlayışlarına imrendi. Cocker köpekleri ve tazılar bile sahiplerinin ayaklarının dibinde sakince yatıyorlardı. Rosa, gazete okuyan ve bir bardak domates suyu içen genç bir kadının T şeritli ayakkabısına baktı. Rosa'nın ağır takunyalarına kıyasla ne kadar güzeldiler.

Yolun karşısında bir ayakkabıcı dükkânı fark etti. Markinin onun için yazdıklarından biri değildi fakat gidip bakmamaya direnemedi. Vitrinde üzgün görünen bir maymun gördü, sonra gözlerini kırptırdı ve orada maymun falan olmadığını anladı; sadece siyah süetten ve maymun kürkünden yapılmış bir çift ayakkabı vardı. Yanında yeşil ipekten, sedef tokalı bir akşam terliği ve altındaki rafta leopar kürkünden ve derisinden yarım bot vardı. Camın ardında bir şey kıpırdayınca Rosa geri çekildi, ormandan kaçmış büyük bir kediyle yüz yüze gelince dehşete kapıldı. Fakat o da sadece kalem bıyıklı bir adamdı. Rosa'ya baktı ve elleriyle kovar gibi bir hareket yaptı. Rosa kızardı, onu kızdıracak ne yapmış olabileceğini merak etti. Fakat saten bolero bir ceket giyen ve kırmızı tüylü şapka takan bir kadının dükkâna girdiğini görünce satıcı adamı unuttu. Bir kanişin, şapkasındaki tüyler gibi kıpkırmızı elmasla kaplı kayışını tutuyordu. Birkaç dakika sonra dükkândan mor elbiseli ve gözleri mora boyanmış bir kadın çıktı. Yüksek topuklu ayakkabıları on iki santimetre uzunluğundaydı.

Rahibe Maddalena bunu görseydi, diye düşündü Rosa. *Ne diyeceğini merak ediyorum?* Rosa manastırdan Rahibe Maddalena'nın sağlığıyla ilgili hiçbir haber almamıştı. Marki; Rosa'ya her ay, hafta içi bir gün izin yapabileceğini fakat ilk iznini üç aylık hizmetinden sonra alabileceğini söylemişti. Böylece sadece pazar günleri boştu ve o gün manastırı ziyaret etmek imkânsızdı. Başrahibe ya da Rahibe Maddalena'nın haber göndermesini beklemekten başka seçeneği yoktu.

Başka bir müşterinin, şoförünün kullandığı Rolls Royce'dan inişini izledi. Kadın suni ipekten bir elbise giyiyordu ve ayaklarının dibinde pullu peleriniyle uyum içinde bir Pomeranyalı köpek yürüyordu. Önceki iki kadına kıyasla kıyafeti muhafazakârdı fakat kadın dükkâna girmek için döndüğünde Rosa kadının sırtının bir iskelet görünümünde işlenmiş olduğunu gördü.

“Hizmetçi kızlar giremez,” dedi satıcı, dükkândan dışarı çıkarak » Rosa’ya doğru ellerini sallayarak. “Yapacak başka işin yok mu?” Rosa uzaklaştı. Gördükleri karşısında o kadar afallamıştı ki umuma açık bir sokakta dikilmek gibi bir hakkı olduğunu iddia etmekten çekindi. Artık manastırın korunaklı çatısı altında olmadığını ya da villanın sınırları dışında olduğunu fark etmesiyle irkildi. *Dışarıda bir başımayım*, diye düşündü. Döndü ve satıcının terslemesine şahit olmuş bir sokak süpürücüsüyle yüz yüze geldi.

“Mussolini’nin sıska popolu fahişelerin ve köpeklerinin resimlerinin gazetelerde basılmasını yasaklayacağı söyleniyor,” diye fısıldadı. “İtalyan annelerini aşağılıyorlar!”

Floransa ’nın tamamı böyle mi, diye merak etti Rosa. Bir uç durumdan diğer uç duruma?

Satıcının kibri ona markizi düşündürdü, uğursuz yemekten beri onu sadece iki kez görmüştü. Kadın, Clementinayla hiç ilgilenmiyordu ve Rosa’ya bakışlarından anladığı kadarıyla *küçük insanlarla* da ilgilenmiyordu.

Caddede ilerlerken Rosa kendini bir saat tamircisinin önünde buldu. Düzinelerce saatin aynı zamanı göstermesi karşısında büyüldü. Mermerden bir saat, pirinçten yapılmış guguklu saat ve sarkaçlı büyük saat vardı. Bazı saatler sıcak hava balonu şeklindeydi, diğerleri saz ya da fener şeklinde. Melek heykelleri ve midelerine saat yüzleri yerleştirilmiş Romalı askerler vardı. Rosa’nın gözleri kuğu şeklindeki saate takıldı ve saatin kaç olduğunu fark etti. Bir saat çoktan geçmişti! Bütün siparişleri tamamlaması için acele etmesi gerekecekti.

Markinin tavsiye ettiği şapka dükkânı Bayan Lucchesi’nindi. Turnabuoni caddesindeki diğerleri kadar prestijli değildi fakat saten berelerin, asker keplerinin, kokteyl şapkalarının ve tül nedime şapkalarının görüntüsü Rosa için lükstü. Dükkân bahar sezonu için hazırlanmıştı ve şapkalar gül demetleri, ayçiçekleri, sümbüller ve şeftali çiçekleriyle süslenmişti. Rosa’nın gözleri siperliğinde ipek gül öbeği olan flamingo pembesi şapkaya takıldı. Gördüğü en güzel şapkaydı. Kumaşının üzerinde parmak uçlarını gezdirdi ve deniz esintisinin yüzünü yaladığını hissetti.

“Buon giorno, signorina.” İnce hasır, palmiye ağacının yaprakla

rından yapılmıştır.”

Rosa, yaklaşmakta olan siyah giysili tezgâhtar kızı görmek için döndü. Kızın porselen bir teni ve parlak saçları vardı. Gülümsüyordu fakat Rosa’nın eski çan biçimindeki şapkasını görünce ifadesi değişti.

“Scarfiotti villasından gelen mürebbiyesin, değil mi?” diye sordu tezgâhtar kız, çenesini kaldırarak. “Markizin kâhyası geleceğini söylemek için telefon etti. Bu taraftan lütfen.”

Kız, Rosa’ya dokunmadı fakat dik başını ve sert tavrını kullanarak Rosa’yı saten ve organza kreasyonların yanından geçip devam etmesi için yönlendirdi. Dükkânın arkasında bir perdeyi açtı ve Rosa’yı sandalyeye oturttu. Bu bölme, kutular ve kullanılmayan şapka askılarıyla doluydu. Rosa buranın, müşterilerin şapkaları denemek için kullandığı bir yer olduğunu düşünmüyordu; fazla karanlıktı. Kız, Rosa’nın şapkasını hızla çıkarttı; Rosa’nın karşı gelmesine vakit kalmadan paçavraların ve artık ipliklerin olduğu bir kutuya fırlattı. Sonra raftan bir kutuyu kaldırdı ve eğri bir şapka çıkarttı. “İşte,” dedi, şapkayı Rosa’nın kafasına bırakıp bir ayna tutarak.

Şapka siyah keçedendi ve üzerinde herhangi bir süs ya da kurdela yoktu. Rosa’nın giydiği şapkadan daha kaliteliydi ve eğer Rosa dükkândaki diğer şapkaları görmemiş olsaydı bunun gayet uygun olduğunu düşünebilirdi. Kendine aynada daha iyi bakabilmek için çenesini kaldırdı ve şapka kayd.

“Bu çok büyük,” dedi.

Kız iç çekti ve cebinden mezurayı çıkartıp Rosa’nın kafasının etrafına doladı. “Çıraqlardan birine daraltması için vereceğim,” dedi. “Burada bekle.”

Rosa küçültmenin ne kadar süreceğini merak etti. Hâlâ ayakkabıcı dükkânını ve enstrüman tamircisini ziyaret etmesi gerekiyordu. Yanındaki perdede bir aralık fark etti ve ne var ne yok diye baktı. Bordo duvar kâğıtlarıyla kaplanmış, kıvrımlı bir aynası ve iki koltuğu olan bir odaydı. İçeride bir kadın vardı, büyük göğüslerini ön plana çıkaran kabarık yakalı bir kıyafet giymişti. Düz bir güneş şapkasının siperliğine doğru bal mumundan kirazlar tutuyordu, sonra ipek çiçekler denedi. İç çekti, belli ki ikisi arasında karar vermek için zorlanıyordu. Döndü ve Rosa’yı onu izlerken yakaladı.

“Ah!” dedi elini kalçasına yerleştirerek. “Scarfiotti villasından

mürebbiyemiz. Markinin seni bize göndermesi ne kadar cömertçe.” Rosa, kadının dükkânın sahibi olduğunu tahmin etti, Bayan Lucchesi. Fakat kızgın ifadesi Rosa’yı temkinli olmaya itti. Böyle bir tepki almak için ne yapmıştı?

Eski Marki Scarfiotti ailesinin tüm kadınlarının başlarını giydirebilecek kadar iyi olduğumu düşünüyordu,” dedi Bayan Lucchesi, gözler tırmalayacak bir kedi gibi kısıldı. “Fakat Markiz Milanese öyle düşünmedi. Ona ancak Paris yeter. Bizim Toskanalı yöntemlerimizi beğenmez. Bu yüzden o güzelim villayı aldı ve içini gizli bir modern sanat müzesine çevirdi.”

Kosa’nın kafasında bir ışık yandı. Bayan Lucchesi, Markiz Scarnolli’den bahsediyordu. Demek ki esasen Milanlıydı?

“Unvanını gururla taşıyor,” dedi tezgâhtar kız, Rosa’nın kafasının ölçüsünü bir daha almak için geri gelerek. “Annesinin Mısırlı bir prenses olduğunu söylüyorlar.”

“Annesi hakkında hiçbir şey bilmiyorum,” diye karşılık verdi Bayan Lucchesi. “Fakat kocam, babası General Caleffi’nin karizmatik ve zeki olduğunu söyler.”

Bir şapkacı, üzerine kadife kurdela örülmüş doğal hasırdan bir şapka ile odaya girdi. Bayan Lucchesi’ye göstermek niyetinde gibiydi fakat sohbete katıldı. “Duyduğuma göre Markiz makyajların içinde sanki şey gibiymiş... İşte, bilirsiniz.”

“Muhtemelen kırışıklıkları saklamak içindir,” diye güldü. “Muhtemelen söylediğinden daha yaşlı.”

Şapkacı şapkayı bıraktı ve sandalyelerden birine yaslandı. “Marki oldukça âşık olmalı...”

“Evlenene kadar!” Bayan Lucchesi cümleyi tamamladı. “Evet, korkarım öyle. Güvenilir kaynaktan aldığım bilgiye göre son bakıcı I kadını da öncekiler gibi aynı sebepten kovmuşlar. Markiz bir skandalı önlemek için kızını alıp gitmiş.”

Kendisi katılmasa bile Rosa, dedikoduları dinlemekten rahatsız olmuştu. Markizi sevmiyordu fakat kadın hâlâ onun hanımıydı. Rosa ellerinin üzerinde oturuyor olduğunu fark etti, uyuşmuşlardı. Ellerini salladı, batan iğnelerden ve acıdan kurtulmaya, aynı anda kendini sohbetten uzak tutmaya çalıştı.

“Gerçekten mi?” diye kişnedi şapkacı. “Kendi konumunun o kadar aşağısından biriyle mi?”

“Bu adamın nesi var? Yakışıklı ve zengin. İsteddiği her kadını elde edebilir,” dedi tezgâhtar kız, sonra tekrar çalışma odasına gitti. Rosa, her kim şapkasını düzeltiyorsa onun acele etmesini ümit etti.

Şapkacı ona baktı. “Belki de markiz fazla talepkârdır? Kendisinin de âşıkları olduğunu duydum.”

Bu, Rosa’nın da dedikoduya katılması için bir davetti. Fakat ekleyebileceği hiçbir şey olmaması gerçeğinin dışında konumunu seviyor ve korumak istiyordu. Ya markiz bu kadınların onun hakkında ne söylediğini ve Rosa’nın da buna dâhil olduğunu duysaydı?

“Aslında çok garip,” dedi Bayan Lucchesi. “Markiyi çocukluğundan beri tanırım. Çok kıskançtı. Oyuncaklarından birine bile dokunsanız parmaklarınızı kırabilirdi. Bir keresinde kız kardeşini tokatladığını gördüm ve aslında ona tapardı. Fakat karısının oynaşmalarını görmezden geliyor.”

Tezgâhtar kız geri geldi ve düzeltilmiş şapkayı Rosa’nın başına geçirdi. “İşte, mükemmel,” dedi.

Şapkanın bantı Rosa’nın alnını kesti. Kafa derisi bir kavanozun içine sıkıştırılmış gibi hissetti. “Bu dar,” dedi kıza.

“Genişleyecek.”

Kız, Rosa’yı odadan çıkarttı. “Bir şapkacıya sakın karşı gelme,” dedi. “Kafanla samimi bir ilişkileri vardır. Kocana sadakatsiz olmak gibi bir şeydir.”

Rosa, Scarfiotti ailesiyle ilgili hararetli dedikodudan bunu görebiliyordu.

“Manastırdansın değil mi?” diye sordu kız.

Rosa bu bilgiyi nereden edindiğini merak etti. Sonra Bayan Guerrerini’nin onun gelişini haber verdiğini hatırladı.

Kız, Rosa’ya kapıya kadar eşlik etti. “Son bakıcı kadın hoş bir Fransız kızdı. Sanırım skandaldan sonra daha sade birini istediler.”

Sade? Büyük ihtimalle dedikoduya katılmadığı için bu ikinci bir ifadeydi fakat yine de Rosa’yı üzdü. Manastırdaki paralı öğrencilerin, rahibeler duymadığı zaman ona *İsimsiz* diye hitap etmelerini hatırladı. Rosa yanından geçerken standın üzerindeki flamingo pembesi şapkaya bakış attı. *Bir gün bunun kadar güzel bir şapka giyeceğim*, dedi kendi kendine. *Ve bu kıza sade olmadığımı göstereceğim.*

Yeniden Turnabuoni caddesine çıktı, biraz soluklandı. Yeni ayakkabılar almak ve flütünü tamire bırakmak için acele etmek zorun

daydı. İşlerini bitiremezse markinin pek anlayışlı olacağını düşünmüyordu, özellikle hepsi onun içinken. Fakat kendini penceredeki güzel şeylere bakmaktan alıkoyamadı. Kürkler ve deriler değil, onlardan öğreniyordu. Kuyumcunun vitrinindeki turmalin filigran küpelere, cam işleri dükkânındaki eskitilmiş vazolara ve Raffaello tarzı seramiklere âşık olmuştu. Santo Spirito rahibelerinin neden nadiren dışarı çıktıklarını ve hiçbir zaman aynada kendilerine bakmadıklarını anladı. Her yerde çok fazla gösteriş vardı. Şimdi kendi de buna yakalanmıştı. Sadelik, Rahibe Maddalena tarafından bir erdem olarak kabul edilebilirdi fakat özel biri olmamak fikri Rosa'yı derinden vurdu. Parigi'nin antika ve güzel sanatlar dükkânının vitrininde ki cam masaya imrenerek bakmak için birkaç dakika durdu, sonra yanındaki pürüzsüz cam vazoyu gördü; cazibeleri karşısında içeri u u memeye engel olamadı.

Dükkân, duvarlarındaki goblenler ve gravürlerle çok çekiciydi.

Mobilyalar son derece parlak bir cilayla kaplıydı, koltuklar ve kanepeler ipek kumaşla kaplanmıştı. Nurano camından süslemeler Rosa'nın dikkatini bacaları dışa kıvrılmış, dükkânın ortasında duran kestane masaya çekti. Derin nefes aldı, bal mumunun, ahşabın, yağın, kumaşın ve kahvenin zengin kokularının karışımını içine çekti. Havada tek zerre toz yoktu, bunun olağan dışı olduğunu düşündü. Manastırdaki mobilyalar ve halılar her zaman küf kokardı.

Zarif giyimli satıcı, sağlıklı teni olan bir kadın ve kambur kocasıyla konuşuyordu. Satıcı uzun boylu ve açık alınlıydı ve Kuzey İtalyanlara has derin mavi gözleri vardı. Rosa onun kumru grisi takımını ve düğme iliğindeki beyaz gardenyayı beğendi. Rosa'nın olduğu tarafa baktı ve başıyla selam verdi. "Birazdan sizinle ilgileneceğim, hayan."

Müşterilerine geri döndü. "Bekleme odanız için bu sandalyeleri düşünmelisiniz. Üzerinde çalıştığımız hissiyatı tamamlayacaktır." Sesinin etkileyici ve sonuca giden, sakın ve ikna edici bir tonu vardı. Rosa aksanını tahmin etmeye çalıştı. Venedik? Ve yaşı? Yirmi beş ile otuz arasında olduğunu düşündü. Bahsettikleri döşemeli, dikedörtgen, kuğu şeklinde koltukları olan, ayakları dışa dönük sandalyelerdi.

Erkek müşteri gözlüklerinin arkasından gözünü kırptırdı ve isteksizce sandalyelere dokundu. "Çok iyiler, Bay Parigi fakat..."

Rosa hatasını anladı. Zarif adam satıcı değildi, dükkânın sahibiydi. Böylesine donanımlı bir iş sahibi olmak için onun genç olduğunu düşündü.

“Nadidedirler,” dedi Bay Parigi, kollarını birleştirerek.

Kadın sandalyeleri kokladı ve inceledi. “Biz biraz daha modern bir şey bakıyoruz.”

“Fakat işin sırrı burada,” diye karşılık verdi Bay Parigi. “Üzerine konuşulmaya değer bir şey varsa bu odadadır.”

Adam kafasını iki yana salladı. “Özellikle son moda malzemelere bakıyorken neden eski bir mobilyaya yatırım yapacağımızı anlayamıyorum.”

Bay Parigi’nin ağzı gerildi fakat kibarlığını yitirmedi. “O zaman bu tarafa gelin,” dedi, çifti deri koltuklara yönlendirerek.

Rosa onun kızdığını hissetti. Müşterilerine kıyasla, dışa vuran bir tarzı vardı. Süet ceketini omuzlarına mükemmel bir biçimde oturmıştu, kollarının ucundan gömleği bir parça gözükiyordu, bununla beraber müşterisinin ceketini ince yünden yapılmıştı, sarkıktı ve giysi kolu parmaklarına kadar geliyordu. Kadın saçlarını şapkasının altına çekmişti, yüzünün övülecek bir yanı yoktu ve gözlerinin altındaki çukurlar meydana çıkmıştı.

Rosa, Bay Parigi’nin çiftin alması için ikna etmeye çalıştığı döşemeli sandalyelere bakmaktan kendini alıkoyamadı. Ahşabın koyu renk damarlarına hayran kaldı ve kuğuların boynunda parmaklarını gezdirdi. Elinin altında bir titreme hissetti. Tropik bir ormanın denize doğru uzandığını gördü. Rengârenk papağanlar ağaçlarda ötüyordu. Kesilen ağacın sesi havada dolaşıyordu. Birinin kendi diline yakın fakat tam olarak da aynı olmayan bir dilde şarkı söylediğini duydu. Güzel bir koku burun deliklerini gıcıkladı. Sanki geçmişin sayfalarını çeviriyormuş gibiydi. İmparatorluk kıyafetiyle sakallı bir adam sandalyelerden birinde belirdi. Öteki sandalyede melankolik gözleri ve dik omuzlarıyla genç bir kadın oturuyordu. Rosa titredi. Daha önce hayvanları görmüştü fakat insanları değil. Kimdi onlar? Adam eliyle genç kadının tepesine bastırdı. “Seni seçmen için özgür bırakıyorum fakat reddetmen ailemize ve ülkemize uğursuzluk getirecek,” dedi.

İkili kayboldu. Rosa’nın kalbi göğsünde hızlıca çarptı. Kafası infilak edecek gibi hissetti. “Bu gül ağacı Brezilyadaki bir orman

dan geliyor,” dedi Rosa yüksek sesle. “Ağaç düştüğünde iki yüz yıldan yaşlıydı ve birçok kuşa ev sahipliği yapmıştı. Sandalyeler Sardunya’da bir mobilyacı tarafından tasarlandı; kesilmiş ağaçların kokusundan, parmaklarının altındaki yağlı dokudan ve çalışırken şarkı söylemekten daha fazla sevdiği bir şey yoktu. Victor Emmanuel’in, sevgili kızı Maria Clotilde’yle 1858’de İtalya’nın geleceğini güvence altına almak için mekruh Prens Napolyon’la evlenmesi gerektiğini söylediği zaman birlikte oturdukları sandalyelerdir. Sandalyeler, Yeniden Yükseliş döneminde kralın özel kararkahı dekore edilirken bir tüccara satılmış.”

Çift ve Bay Parigi dönüp Rosa’ya baktılar. Açıkçası onu cadılıkla düzenbazlıkla suçlamalarını ya da en azından dükkândan dışarı atmalarını bekliyordu. Aksine kadının gözleri doldu. Sandalyelere tekrar bakmak için hamle yaptı. Sanki mutluluğu babası tarafından kurban edilmek üzere olan kız ve birleşik İtalya’nın ilk kralı olarak babasının dehşet verici konuşmalarının her kelimesini kafasında canlandırıyordu.

“Agostino...” dedi kadın kocasına, “..belki de Bay Parigi haklı. Bu sandalyeler çok ilginç şeyler ifade ediyor.”

Kocası ona katıldı, gözlerinde ağgözlü bir ifade parlıyordu. Neden asistanınıza bu sandalyelerin tarihini daha Önce anlatmasını söylemediniz,” dedi Bay Parigi’ye. Rosa, sandalyelerin adamın arkadaşlarını ve tanıdıklarını ne kadar etkileyeceğini düşünüp düşünmediğini merak etti.

Çiftin yeni heyecanı kendini o kadar beklenmedik biçimde ortaya çıkarmıştı ki Bay Parigi kendini toparlamak için birkaç dakika durakladı.

“Tabii ki haklıyım,” dedi Rosa’ya gülümseyip göz kırparak. “Şu pürüzsüz kabuğa ve kuğu başlarının büyüleyici şeffaflığına bakın.” “Bu sandalyeleri hemen almalıyız,” dedi adam.

“Tabii ki. Lütfen, bu taraftan gelin, düzenlemeleri yapalım,” dedi Bay Parigi, çifti dükkânın köşesindeki ofisine yönlendirerek.

Rosa’ya döndü, elini cebine soktu ve Rosa’nın avucuna biraz para tutuşturdu. Genç kız reddedemeyecek kadar şaşırmıştı.

“İş arıyor musun?” diye sordu, gözlerini Rosa’nın yüzünde gezdirerek. “O mobilyayı mutlak bir kesinlikle tarihlendirdin. Nasıl bu kadar bilgilisin? On beş yaşından bir gün bile fazla göstermiyorsun.”

O kadar yakın duruyordu ki Rosa onun güzel tenine ve çıkık elmacık kemiklerine hayran kaldı. Parfümünün limonsu kokusunu bile alabiliyordu. Yeni elbisesinden ve şapkasından memnundu. Takunyalarını görmemesi için dua etti.

“Hayır,” dedi.

Bay Parigi gülümsedi. “Hayır, iş aramıyor musun? Yoksa hayır, on beş yaşından fazla mısın? Hangisi? Eğer iş arıyorsan sana hemen iş veririm. Etkileyici bir satıcısın.”

Rosa kızardı. Midesinde pek aşına olmadığı bir hareketlilik hissetti. Bir adama daha önce bu kadar yakın olmamıştı ve kesinlikle Bay Parigi kadar çekici birine asla.

“Bir işim var,” dedi ama uydurduğunu düşünceğini fark etti. “Gitmem lazım, geç kaldım.”

Bay Parigi şaşırdı. Rosa onun eğer iş aramıyorsa dükkânında ne işi vardı diye merak ettiğini ve eğer acele etmezse müşterilerinin sandalyeler konusunda fikirlerini değiştireceğinden çekindiğini tahmin etti. Kaşlarını eğdi ve mükemmel dişleriyle Rosa’ya gülümsedi. “Pekâlâ, en azından tekrar gel,” dedi. “Bir nedene ihtiyacın yok. Mobilyaları bilen insanları severim.”

Rosa’nın yüzü yanmaya başladı, gözlerini onunkilerle buluştu-ramadı. Kapıyı kadar gitmeyi daha kolay buldu. Vardığında nihayet bakışlarını Bay Parigi’ye doğru kaldırdı ve yüzünde şaşkın bir ifadeyle ona bakıyor olduğunu gördü.

“On beş değilim,” dedi. “On beş buçuk.”

Hemen caddeye doğru koştu. Oynaşmak değerli zamanına mal olmuştu. Ayakkabıcı dükkânına gitmeye karar verdi, sonra Giuseppe ve arabanın olduğu yolun üstünde tamirciye uğrayacaktı.

Markinin seçtiği ayakkabıcı Tornabuoni’deki diğer dükkânlara nazaran daha kasvetliydi. Ayakkabılar yerden tavana kadar olan raflara dizilmişti ve mevcut yegâne renkler kahverengi, siyah ve koyu maviydi. Belli ki hizmetçilerin giydirildiği bir yerdi.

Satıcı, Rosa’yla aynı yaştaydı ve çalı fasulyesi kadar inceydi. Ayaklarını dikkatle ölçtü ve ana hatları belirledi. Arkadaşça tavrı Rosa’yı rahatlatmıştı.

“Ne kadar güzel ayakların var,” dedi. “Mükemmel ebatlar, ikinci parmak birinciden uzun, özgür bir kadının işareti.”

Rosa sırtıttı. Manastırdaki rahibeler bunun aristokrat bir kalıtım

olduğunu söylerdi. Fakat Rosa sadece kalıtsal bir şey olduğunu biliyordu. Küçükken annesini ikinci parmağının uzun olmasından tanıyacağını düşünürdü. Bu fikir şimdi onu güldürüyordu.

Satıcı raflardan bazı kutular kaldırdı, siyah ve mavi renkte ayakkabılar seçti.

Deri ya da süet olmayan bir şeyler mümkün mü?" diye sordu Rosa, ayakkabıları her çıkarttığında zavallı bir yaratığın odanın içinde koşturacağını görmekten ürkerek. "Cildimi tahriş ediyorlar." Tabii ki," dedi satıcı. "Depoda nelerimiz olduğuna bir bakayım."

Bir süre ortadan kayboldu ve lastik tabanlı saten bir çift ayakkabı ile geri geldi. Ayakkabının tepesi çapraz şeritlerle süslenmişti, kutulardaki standart ayakkabılardan çok daha güzeldiler. Rosa fiyat etiketini gördü. Aynı zamanda daha pahalıydılar.

"Onun için endişelenmeyin," dedi satıcı. "Scarfiotti villası bütün insanların buraya gönderir. Sizin için cömert bir ikram yaparız."

Rosa ayakkabıları denedi. Mükemmel biçimde ayağına uydular, takunyalarından daha rahattılar. Odanın içinde yürüdü.

Ayakkabılar o kadar hafifti ki onlarla dans edebileceğini düşündü, eğer dans etmeyi bilseydi.

"Marki Scarfiotti'nin standart ayakkabılardan almadığım için hoşnut kalmayacağını düşünmüyor musunuz?"

"Marki ayakkabıları giymek zorunda değil. Siz giyeceksiniz," diye cevap verdi satıcı, sırttan yüz ifadesiyle.

Yüzsüzlüğü bulaşıcıydı, Rosa kendini gülmekten alıkoyamadı. Rosa Tornabuoni caddesindeki müzik dükkânına vardı, Giuseppe'ye geri dönmeden önce on beş dakikası vardı. Diğer yerlerde çok oyalandığı için mutsuzdu çünkü müzik dükkânı onu büyülemişti, toz, ahşap cilası, küf ve eskimiş pirinç kokuyordu. Aşınmış ahşap zemin üzerinde yeni ayakkabılarıyla vitrinler arasında dolaştı. Önce nadide bir Stradivarius kemani inceledi, sonra güneş desenli ve ortası delik bir İspanyol gitarını fark etti. Opal taşıyla süslenmiş bir mandolini beğenince durdu ve dükkânın köşesinde yaldızlı bir arp gördü. Ona doğru gidiyordu ki gözünün köşesinde bir şeyin kımlıdığını gördü. Gri çizgili bir kedi eğreti bir kitap rafında oturuyordu. Rosa bunun başka bir yanılsama olması ihtimaline karşı gözlerini kırıştırdı fakat kedi esnedi ve uyumak için kıvrıldı.

Gerçek bir kedi, diye düşündü gülerek.

“Desidera, signorina?”⁶

Rosa dükkânın uzak köşesinde, tezgâhın arkasında, kapıda yaşlı bir adamın durduğunu gördü. Onun arkasında, atölyede önlüğüyle daha genç bir adamın olduğunu fark etti. Klarnetin mantarını değiştiriyordu.

“Satış elemanı evine gitti,” dedi yaşlı adam, deniz ayısı bıyıklarını burarak. “Şu anda sadece tamirhane açık.”

“Flütümü tamir ettirmek için geldim,” dedi Rosa, kutuyu tezgâhın üzerine koyup açarak.

“Ah, o zaman kendimi tanıtayım,” dedi yaşlı adam. “Ben Ernesto Morelli. Dükkândaki tamir işlerini denetliyorum.”

Rosa’nın önünde ayaklarını birbirine bağladı ve üst parçayı alıp üzerindeki çentiği inceledi.

“Onarması çok zor olmayacaktır,” dedi Bay Morelli, gözlüklerinin üzerinden Rosa’ya bakarak. “İki güne ihtiyacımız var. Cuma öğleden sonra tekrar gelebilir misiniz?”

Rosa yedi yaşındayken rahibeler ona flütü verdiğinden beri ondan ayrı kalmamıştı. Flütünü özleyecekti, markizin migrenlerinden birini azdıracağından korkarak henüz villada çalmaya cüret edememişti üstelik.

“Bir dahaki haftaya kadar geri gelemem,” diye karşılık verdi.

“O zaman asistanım size ulaştıracak,” dedi Bay Morelli, atölyedeki adamı kastederek. Tezgâhtan bir çekmece açtı ve bir defter çıkarttı. “Nerede yaşıyorsunuz?”

“Beni buraya Marki Scarfiotti yolladı,” dedi Rosa. “Fiosele’deki villada mürebbiyeyim. Gelmek için çok mu uzak?”

Bay Morelli’nin yüzü değişti. Rosa atölyedeki asistanın klarneti bırakıp Fransız kornasını parlatmaya başladığını gördü. Dinlediğinden emindi. Bir anlık tereddütten sonra Bay Morelli, “Villayı çok iyi bilirim. Müzik odasındaki Bösendorfer piyanosunu gördünüz mü?” dedi.

Sesinin tonundaki hürmetten Rosa, markiz öğleden sonraları dışarıda olduğunda okul odasının cumbasında Clementina’yla çaldıkları kuyruksuz piyanodan bahsetmediğine emindi. Balo salonunun odalarından birinde olandan bahsediyor olmalıydı. Bir gün Clemen-

⁶ İtalyanca: Buyurun bayan, (e.n.)

tina'yla bahçede yürürlerken büyük balo salonundan avluya açılan Fransız kapılarından içeri bir bakış atmıştı. Soruya başını iki yana sallayarak karşılık verdi.

Hiç mi?" Bay Morelli'nin yüzünde merak ve nezaket mücadele ediyordu. "Çok yazık çünkü eğer müziği seviyorsa o piyano bir insanın hayatı boyunca duyabileceği en güzel enstrümandır. Resitaller verdiği zamanlar markinin kız kardeşi için onu ben akort ederdim.

Piano ona mükemmel biçimde yakışıyordu: Dramatik, zengin ve dolu."

Clementina'nın halasından bahsedilince Rosa'nın merakı uyandı. "Pianosunu mu akort ediyordunuz?" Arabaya doğru koşmak için iki dakikası kalmıştı fakat bu kadın hakkında daha fazla şey bilmek istiyordu. Öyle görünüyor ki başarılı bir müzisyendi.

"Çok genç öldü," dedi Bay Morelli. "Hepimizi şaşırttı. Son derece sağlıklıydı. Fakat sonra kocası Libya'da bir ayaklanmada öldürüldü. Belki de bu şok yüzünden."

Bay Morelli, Rosa'nın flüt kutusuna bir not iliştiirdi ve bir fiş yazdı.

Tam vermek üzereydi ki bir kez daha duraksadı. "Markinin kız kardeşinin ölümünü hiçbir zaman atlatamadığını söylerler, hâlâ onun için yas tutuyor mu?"

Bu sefer Rosa, adamın kaşlarının havaya kalkışından ifadesine olumlu ya da olumsuz bir cevap beklediğinden emindi. Tornabuoni caddesinde ziyaret ettiği esnafın villada neler olup bittiğine dair ciddi ilgileri vardı.

"Markiyi o kadar iyi tanımıyorum," diye açıkladı. "Orada sadece bir haftadır mürebbiyelik yapıyorum."

Gözünün ucuyla asistanın Fransız kornasını bıraktığını gördü. Alakasını saklamaya bile çalışmıyordu. "Peki, zavallı Giovanni bu günlerde nasıl idare ediyor?" diye sordu.

"Giovanni?"

"Giovanni Taviani. Bekçi. Eskiden villanın müdürüydü."

Dükkânın kapısındaki zil çaldı ve bir kadın aceleyle içeri girdi, peşinden şortlu bir çocuğu sürükleyerek tezgâha yöneldi. Çocuk, boynu kırık bir keman taşıyordu. Halinden memnun görünüyordu.

"Affedersiniz, bayım," dedi kadın, İtalyanca fakat İngiliz aksanıyla. "Bu bir felaket. Müzik sınavı yarın öğleden sonra."

Bay Morelli kafasını salladı ve Rosa'yı kapıya kadar geçirdi.

“Cuma günü Fiesole’ye gidecek bir trompetimiz var. Asistanım sizin flütünüzü de getirir.”

Dışarıda caddede Giuseppe’yi arabayı dükkâna doğru çekerken görünce rahatladı. Kafasına kan dolaşımını geri getirmek için şapkasını düzeltti, Giuseppe arabaya binebilmesi için yan sokağa döndü. Rosa sokağa girince müzik atölyesinin penceresinin önünden geçti.

Asistanın Bay Morelli’ye, “Kapıya kadar gideceğim,” dediğini duydu. “Daha öteye değil. Engizisyon zamanında Scarfiotti villasında cadılar yakılmış. O yerin lanetli olduğunu söylüyorlar.”

Villadaki cadılara gönderme yapılması Rosa’yı ürpertti. Giuseppe’nin arabayı park ettiği yere doğru aceleyle yürüdü. Az kalsın bir kapı girişinde oturmuş olan dilenci kadına takılıyordu. Kadının yamalı önlüğünün üzerinde paçavralara sarılmış bir bebek yatıyordu. Bebeğin yanakları aklıktan göçmüştü ve Rosa’ya sanki gözleri umutsuzca ona bakıyor gibi geldi. Eğer *Kurt* onu seneler önce manastıra götürmeseydi, o da aynı kaderi paylaşıyor olabilirdi.

Kadın zayıf kolunu gerdi. “Per favore, signorina? Rosa’nın avucuna bir şeyler battı. Kafasını eğip eline baktı ve Bay Parigi’nin eline tutuşturduğu paraları hatırladı. Elini cebine attı ve saydı. Clementina’nın mürebbiyesi olarak bir haftada kazanacağından daha fazlaydı. Bay Parigi’nin çifte sattığı sandalyeler bir servet değerinde olmalıydı. Fakat para, Rosa’nın ihtiyacından fazlaydı. Üstü başı yerinde ve toktu. Gelecek için para saklaması gerektiğini düşünmüyordu. Paraları kadının eline tutuşturdu ve arabaya doğru devam etti, dilenci kadının yüzündeki şaşkın ifadeyi görmek için durmadı.

Mayısın başlarında -Rosa scarfiotti villasına geldikten iki ay sonra Clementina'nın dokuzuncu doğum günü şerefine bahçede bir parti verildi. Adı doğum günü partisiydi fakat davet edilen az sayıdaki çocuğa karşılık yetişkin davetlilerin sayısı oldukça fazlaydı. Görünen o ki bu davet markizin Paris'ten aldığı Nil yeşili elbisesini ve Ferragamo kırmızısı süet ayakkabılarını göstermesi içindi. Konuklar civardaki villalardan gelmişti. Bazıları Toskanalı fakat büyük kısmı yabancıydı. Markiz misafirlerini selamlamak için kalabalığın arasına girdiğinde erkekler eşlerine arkalarına dönüp oturdukları yere mihlandılar. Diğer kadınlar ipek takımlarıyla ve jorjet prenses elbiseleriyle kıyaslanınca sönük kalıyordu. Markiz bir okyanus gemisi gibi onları dalgası altında bırakıyordu. Rosa, şeref sırası annesi tarafından gölgelenmiş Clementina ile birlikteydi.

Sizi ve baronu gelecek ayki baloda göreceğiz, değil mi?" diye sordu, markiz, çıkık elmacık kemikleri olan sarışın kadına, kadın, üzerine ipek hatmi çiçekleri işlenmiş bir elbise ve transparan naylon ayakkabılar giyyordu. Yanında tasmaında hatmi olan mı mastı köpeğı gezdiriyordu ve markizin çarpıcı moda anlayışına rakip olan bir tek oydu. "Tabii ki," diye karşılık verdi Fransız aksanıyla. "Kostümlerimiz bile hazır."

Markiz sırtıttı. "Barones Derveaux, siz Parisliler geleneksel Floransalılardan daha özgünsünüz. Olmasaydı kendimi öldürürdüm."

Barones Derveaux başını geriye attı ve inci gibi beyaz dişlerini " göstererek güldü. Rosa, Tornabuoni caddesinde gördüğü kadınları hatırladı. Eğer onlar gelenekselse Parisliler kim bilir nasıldı? Markiz, yanında Clementina ve Rosa ile diğer konukları selam-

lamak için ilerledi. Rosa, Bayan Corvetto'yu gördüğüne şaşırdı Gümüş rengi satenden bir elbise giymişti ve tekerlekli sandalyede beyaz saçlı bir adamın yanında duruyordu. Güneş lekeli elleri ve çökmüş yüzüyle Bayan Corvetto'nun güzelliği yanında tezat oluşturuyordu. Rosa, onun kadının büyükbabası olabileceğini varsaydı Markiz onu selamlarken geri çekildi ve Bayan Corvetto'nun kocası olduğunu anladı. Markiz, Bayan Corvetto'ya süt bulmuş kedi gibi davranmadığı için Rosa daha da şaşırdı çünkü diğer kadınlara öyle yapmıştı. Yine de kocasının metresi daha genç ve güzeldi, belki de markiz rakibinin üstünlüğünü hissetmiyordu. Diğer konuklar Bay Corvetto'nun yanına gidip uzun süre konuştular çünkü yarı sağırdı. Ayrıca başlarını karısından öte tarafa çevirmişlerdi. Onu sosyal olarak kendilerinden daha aşağıda gördükleri belliydi. Rosa'nın manastırdaki paralı öğrencilerden gördüğü küçümseme küçük ölçekliydi fakat Bayan Corvetto'nun yaşadığı sıkıntının da benzer olduğunu hissetti. Clementina, sosyal kurallara kayıtsız kalıp kollarını Bayan Corvetto'ya doladı ve tereddüt etmeden onu kucakladı.

“Buon compleanno!° Mutlu yıllar!” dedi Bayan Corvetto, Clementina'nın öpücüklerine karşılık vererek. “Bugün dokuz oldun! Kocaman bir kızsın artık!”

Bayan Corvetto'nun gözleri yaşla doldu ve Rosa, Clementina'nın büyümesinin neden onu üzdüğünü merak etti.

“Hadi,” diye Clementina'yı dürttü markiz. “Öğlen yemeği birazdan başlayacak.”

Clementina, Rosa'nın elini sıktı ve fısıldadı. “Bayan Corvetto çok iyi biridir. Her doğum günümde beni görmeye gelir.”

Rosa dik saçlı ve hoşnutsuz gözlerle topluluğun uzağında dikilen genç bir adamı fark etti. Bakışları markizin yüzünü takip etmeyi bırakmadı fakat markiz onunla hiç ilgilenmedi. Yaylı dörtlünün çaldığı yasemin kaplı terasa vardıklarında markiz eğildi ve Clementina'nın yanaklarına dokundurmadan öpücük yollayıp Rosa'ya döndü. “Şimdi diğer çocuklarla oynaması için onu götürebilirsin.”

“Tabii efendim,” diye karşılık verdi Rosa sakın bir sesle, markizin kızına karşı ilgisizliğine hissettiği nefreti ele vermeden. Markinin metresi, Clementina'ya, annesinin gösterdiğinden daha fazla sevgi göstermişti! Rosa, annesinin ilgisizliğine rağmen kızın sahip

olduğu neşeye şaşırdı. Büyük ihtimalle onu kurtaran, babasının sev-
gilisiydi. Rosa, markiyi görmek için bakındı fakat karısının kalabalığa
karışmasıyla aynı anda o da ortadan kaybolmuştu.

Maria ve Rosa, Barones Derveaux'un ikiz erkek çocuklarının, diğer
yedi çocuktan ve Clementina'dan sorumluydular. Onlara yardım
etmek için ikizlerin İngiliz mürebbiyesi, Bayan Butterfield'da onlara
katılmıştı. Bayan Butterfield ellili yaşlardaydı, ince ayak 'bilekleri ve
geniş göğüsleri vardı. Şışmandı, her an devrilebilirmiş gibi
gözüküyordu. Rosa ve Maria, çocukları ahtapot ve güzel kraliçe
oyunları için hazırlarken çocukları oynarken görmek Bayan
Butterfield'i yormuş görünüyordu. Hasır bir koltuğa oturdu ve
kendini yelpazelemeye başladı. Rosa, onun fenalaşmış olmasından
endişelendi. Toskana ikliminin İngilizlere uygun olmadığını Bayan
Richards söylemişti. Her türlü hastalığa meyilliydiler: Güneş
çarpması, ishal, ateş ..Rosa bir bardak limonata hazırladı ve
mürebbiyeye sundu.

Bu hizmet hayatı bana göre değil," dedi Bayan Butterfield. "Ba-
bam, kralın hizmetinde bir beyefendiye ve Lake District'te arazileri
vardı. Fakat malesef üçkâğıtçı kuzeni her şeyini sövüşledi."

Bayan Butterfield dünyaya geldiğinden itibaren bir dizi talihsizlik
geçirmişti. Çocukken ona kötü davranan ve onunla artık
konuşmayan üç erkek kardeşi ve iki kız kardeşi vardı. "Suçluluk
duygusunun suçlayana ihtiyacı yoktur," diyerek burun çekti. Annesi
bütün hayatı boyunca romatizmadan çekmişti ve şimdi de Bayan
Butterfield çekiyordu. fakat Rosa'ya son derece sağlıklı
görünüyordu., görünüşe göre kaderinde aynı ileyi çekmek vardı.
"Dizlerim bu kış nasıl da sızladı," dedi. "Acıdan öleceğimi sandım."
Hassas dişleriyle sorunları vardı, göğüsü zayıftı, kemikleri ağrıyor ve
kabızlık çekiyordu. Bayan Butterfield'in en büyük hayal kırıklığı
sevgili eş adayının küçük kız kardeşiyle evlenmesiydi. "Onu benden
aldı, " hemde gözümün önünden. Gece gelen hırsız gibi. Gitti!
Mutlu bir hayat için tüm umutlarım da öyle!"

Rosa alaka göstermek istedi fakat gördü ki bu sadece Bayan
Butterfield'i daha fazla anlatması için teşvik ediyordu. Ada ve Pa-
olina'nın. tabaklarda meyveli turta, castagnaccio° ve üzerine şeker
serpilmiş cenci° getirdiğini görünce rahatladı. İki hizmetçi daha el-

İtalyanca: Cevizli kek. (.n.)

italyanca: Kurabiye (.n.)

lerinde meyve kokteylleri ve bardaklarla onları takip ediyordu.

“Bakın! İkramları getiriyorlar,” dedi Rosa ayağa kalkarak. Çokukları birer peçete almaları ve onlar için serilmiş olan kilimin üzerine oturmaları için organize etti.

Meyve kokteyli taşıyan hizmetçi Maria’ya sokuldu. “Erkekler bugün çok havalı,” dedi. “Özellikle de o.”

“O her zaman havalı,” diye kıkırdadı Maria.

Rosa, hizmetçilerin kimin hakkında konuştuğunu merak ederek yetişkinlerin partisine göz attı. Marki hâlâ ortalarda yoktu. Dik saçlı genç adam keskin bakışlarıyla hâlâ markizin her hareketini takip ediyordu. Yüz hatları sıradandı fakat ifadesi, probleme kilitlenmiş bir adaminki gibiydi. Rosa onu gülerken hayal edemedi. Kırk yaşın 1 altında diğer tek adam Vittorio’ydu ve hizmetçiler kesinlikle onu kastediyor olamazdı. Markizin erkek kardeşi konukların arasında postalları ve siyah gömleğiyle göze batıyordu. Kutlama için verdiği tek taviz düğme iligindeki gardenyaydı. Rosa onun şimdiye kadar gördüğü en itici ve en aptal insan olduğunu düşündü. Öncelikle, Scarfiotti ailesiyle geçirdiği en acı veren yemekte onun, “Savaş talihsiz bir gereklilik değildir, erkekliğin ifadesidir” dediğini duymuştu ve birkaç dakika sonra çorbası soğuk olduğu için bebek gibi mızızızlanmıştı. Paolina ona, Vittorio’nun Fiume’ye yapılan D’Annunzio cesaret keşiflerine katıldığını ve alındaki yaranın Kara Gömlekliler¹¹ ile komünist kampına yaptıkları bir baskında olduğunu söyledi. “Fakat bir gün sırtında bir çıban olduğunu fark ettiğinde yatağına yatıp sanki kara veba onu ziyaret etmiş gibi inlemişti,” dedi.

Ada, Vittorio’ya karşı daha anlayışlıydı. “Savaşta başına bir darbe aldı ve geri geldiğinden beri sakın bir hayata uyum sağlamakta güçlük çekiyor,” diye açıklamıştı. “Bayan Guerrini onun bir çeşit hafıza kaybı yaşadığını ve çocukluğuna ya da gençliğine dair hiçbir şey hatırlamadığını söyledi. Savaşmaktan başka bir şey bilmiyor.”

Rosa, Vittoiro’nun bazı Avusturyalı konuklara faşist selamı vermesini izledi. Onu tanıdığı şu kısa sürede bile, her geçen gün deliliğe doğru hızla gidiyordu.

Ada, Rosa’yı dürttü. “Şu kızların beyinde erkekler var,” dedi, Maria ve hizmetçiyi işaret ederek. “Aynı yoldan gitmeyi düşünme.

¹¹ **Kara Gömlekliler:** I. ve II. Dünya Savaşı sırasında İtalya’da aktif olan, yan askerî faşist örgüt, (e.n.)

Buna değmezler.”

Çocuklar tatlılarını bitirdi ve parmaklarını yaladı. Krem şantili ellerini gömleklerine ve denizci kıyafetlerine sildiler. Rosa'nın etrafında koşturup buz cadısı oyununu oynamak için ona ısrar ettiler. Rosa Maria'ya yardım etmesini istemek için döndü fakat hizmetçi kaybolmuştu. Onun Ada'yla birlikte mutfağa yardım etmek için eve¹ döndüğünü düşündü.

Bana kıyafetler için yetersiz ödenek sunuyorlar,” dedi Bayan Butterfield, Rosa çocukları oyun için hazırlayıp onları izlemek için durduktan sonra. “Birkaç kere giyildikten sonra baronesin annesi-elbiselerini bana verdikleri için para vermediklerini söylüyorlar. 'Hayal edebiliyor musun? Kullanılmış elbiseler! Nasıl bir hakaret!

Şu üzerimdekine bak mesela! Neredeyse yıpranmış!” Bayan Butterfield'in üzerindeki elbise dut ağacının liflerinden yapılmıştı, bluzlu üstten geçirmeli ve modaya gayet uygundu. Rosa'nın sahip olduğu her şeyden daha güzeldi. Bayan Butterfield'in sızlanmalarına karşı sabrı tükenmeye başladı. Belki de sevgilisinin;*Onu değil de kız kardeşini tercih etmesi, onu mutlu etmenin imkânı olmadığını fark etmiş olmasındandı.

Tiz bir kahkaha havayı deldi. Rosa ürktü. Markiz, iri cüssesi pantolonunun üzerine sarkmış bir adamla konuşuyordu. Tutaçlı sigarasını çekiyor ve dumanı flört eder biçimde adama doğru üflüyordu. Rosa dik saçlı adamın dönüp eve doğru koştuğunu gördü.

Siz İtalyanlar fanteziler yaratıyorsunuz ve diğer herkes buna inanıyor,” diye iç geçirdi Bayan Butterfield. “Markız Scarfiotti! Oh, ünvana bayılır, değil mi? Villa. Kıyafetler. Herkes, annesinin Mısır prensesi olduğuna dair akıl almaz hikâyeye inanır! Ne zırvalık!” Rosa, Bayan Butterfield'in bu düşüncesine kayıtsız kaldı. Markizden hoşlanmıyordu ama dedikodulardan sıkılmaya başlamıştı, Scoriottilerden maaş alıp sonra da arkalarından konuşmanın yanlış olduğunu hissetti. Rahibe Maddalena her zaman atasözlerinden alıntı yapardı: Sadece bir yalancı dedikoduları dinler. Rosa arkasını döndü, Bayan Butterfield'in hanımı hakkında söylediği pis detaylarla ilgilenmediğini göstermek istedi fakat mürebbiye sanki fark etmemiş gibi diretti.

Kuzenlerimden biri Mısır'a gönderilmişti. General Çaleffi'yi tanırdı. Markizin annesi Kahire'de bir barda dans edermiş. Generali

onunla evlenmesi için kandırmış ve ailesinin bu skandali örtbas etmek için bir şeyler uydurması gerekmiş.”

Rosa sıkılı dişlerinin arasından derin bir nefes aldı. Marki açık bir şekilde aile ismiyle gurur duyuyordu ve bu ismi kirletecek bir eş seçeceğinden kuşkuluydu. Akli, yazlık evin dışında gördüğü türbanlı kadına gitti. Yine de Bayan Butterfield’in söyledikleri markinin neden Clementina’nın büyükannesiyile konuşmasına izin vermediğini açıklayabilirdi.

Rosa’nın ilgisini biraz çektiğini görünce Bayan Butterfield biraz canlandı. “Markizin annesi acımasızdır. Neden mi? Çünkü kuzenim generalin dizanteriden ölmediğini söylerdi. O...”

Bayan Butterfield’in sözü, Maria’nın aceleyle avludan onlara doğru gelmesiyle kesildi. Rosa minnettardı. Bayan Butterfield’in sözlerinin gidişatını beğenmemişti.

“Çok özür dilerim,” dedi Maria. “Hediyeliklere konacak güller için bahçıvanı görmem gerektiğini hatırladım. Şu anda evde onları yapıyorlar.”

Maria’nın beresi çarpıktı ve çenesi kırmızıydı. Rosa bereyi düzeltmek için yardım etti ve ekşi bir koku aldı, vücut kokusu ve çamaşır suyu gibi. Rosa’ya garip geldi çünkü Maria üstü başı konusunda çok titizdi. Herhalde sıcak bir gün olduğu ve koştuğu için böyleydi.

“Sorun değil,” dedi Rosa. “Ben de çocukları çuval yarışı için ha zırlamak üzereydim.”

Kalabalıktan alkış sesleri duyuldu. Çocuklar neşeyle bağırışmaya başladı. Rosa ve Maria herkesin baktığı yere döndüler. Marki beyaz yeleli, gri bir midilli ile geliyordu. Midillinin pembe eyeri vardı ve yularına yıldızlar, pembe çiçekler işlenmişti. Clementina’nın gözleri heyecanla büyüdü. Babasına doğru koştu.

“İskoçya’dan buraya senin için geldi,” dedi marki.

“Çok güzel,” dedi Clementina, yanaklarını midillinin yüzüne koyarak. “Adı ne?”

“Bonnie Lass,” dedi marki, çocukları güldüren İskoç aksanını taklit ederek.

Markinin olağan soğukluğu, midillinin üzerindeki kızını bahçenin etrafında gezdirirken yerini sevgi ve gurura bıraktı. Clementina’nın gezintisinden sonra öteki çocuklara binmeleri için yardım etti. Çocuklardan biri midillinin gerçek mi yoksa giydirilmiş iki

hizmetçi mi olduğunu sorunca başını arkaya atıp güldü. Rosa midillilerin sinirlenebileceğini duymuştu fakat küçük at çok uysaldı, çocukların hoplayıp zıplamalarına rağmen.

uzun, ince bacaklı ve kalın kaşlı olan Baron Derveaux çocuklara yardım etti. Çocukları eyerin üzerine yerleştirirkenki şefkatli tavrı, makul bir adam olduğunu gösteriyordu. Rosa, Bayan Butterfield'in işvereni hakkında neden bu kadar şikâyet ettiğini merak etti,

Tam bir felaket," dedi Bayan Butterfield, başını iki yana sallayarak "Ne terbiyesizlik! Baron Derveaux çocuk gibi. Fransızlar hiç büyümüyorlar."

Rosa, Bayan Butterfield'i karamsar bakış açısına sahip biri gibi gördü.

Rosa'ya göre Derveaux ikizleri sevimliydi ve aileleri de hoş gözüyordu.. İngiliz şair John Milton'dan bir dize hatırladı: *Akıllı; cehennemi cennete, cenneti de cehenneme çevirebilir.* Bayan Butterfield hemşehrisini dinlese iyi ederdi. Markizin annesinin barda dansetmesiyle ilgili hikâye muhtemelen doğru değildi.

Parti bittikten sonra ve konuklar ayrılmaya hazır olduğunda Bay ' Bonizzoni, Rosa ve Maria'dan hediyelikler için ona yardım etmelerini istedi. çünkü markizin şahsi hizmetçisi konuk defteriyle meşguldü.

Bayan Guerrini de ortalığı toparlamaları için diğer hizmetçileri organize ediyordu. İki genç kadın paketleri, ayrılan konuklara vermeleri için marki ve markize uzattılar. Erkekler, üzerine Clementina'nın adı ve günün tarihi işlenmiş gümüş kalemler; kadınlar ise üzerine aynı şeyler işlenmiş kristal parfüm şişeleri aldı. Çocuklar tül keselerin içinde şekerli bademler aldı. Clementina ayrılan her konuğu incelikle reverans yaparak uğurladı.

Rosa hediyeliklerin mor çiçeklerle bağlandığını fark etti. "Bahçıvanın gülleri hazır edememesi ne yazık. Çok zarif dururlardı," dedi Maria'ya.

Maria'nın yanakları kızardı ve gözlerini kaçırdı. Rosa neden olduğunu bilmeden onu utandırdığını fark etti. Markinin Maria'nın olduğu yöne baktığını gördü ve kınışmış eteğini fark edip etmediğini merak etti. Hizmetçinin bundan dolayı azarlanmamasını umdu.

Baron ve Barones Derveaux ayrılan son konuklardı. Rosa, markiye vermesi için kalemi uzattı ve arkasını döndüğünde baronun ona yüzünde şaşkın bir ifadeyle baktığını gördü.

Çok affedersiniz, matmazel," dedi. "Fakat sizi daha önce bir

yerde görmüş müydüm?”

Marki kaşlarını kaldırdı. “Bu mümkün değil, François. Buraya gelene kadar hep manastırdıydı.”

Baron özür anlamında başım salladı.

“Belki Tornabuoni caddesinde,” dedi Rosa. “Birkaç hafta önce orada flütümü tamir ettiriyordum. Ya da şehirde başka bir yerde Çarşamba günleri siparişleri tedarik ediyorum.”

“Ah, fakat ben şehre hiç gitmem,” dedi baron, küçümseyici bir yüz ifadesiyle. “Karım Floransa’yı sever fakat ben katlanamıyorum Kendilerininkinin en iyi dil olduğunu, en iyi şarap olduğunu, en saf zeytinyağı olduğunu ve en güzel sanat olduğunu söyleyen çok fazla Floransalı var. Hatta en iyi yürüyüş yollarının bile Floransa’da ya pıldığını söylerler! Ne zaman İtalya’da olsak zamanımı Fiesole’deki villamızda ve civarında geçiririm. Ben çocukken ailem buraya tatile geldiğinde şehre inerdim.

Markiz, Rosa’yı incelemek için döndü. Rosa ilk defa markizin gerçekten ona baktığını düşündü. “Size kimi anımsatıyor, François?” diye sordu markiz.

Baron cevap vermeden önce bir süre sessiz kaldı. “Belki bir şekilde döndüğü zaman... Pekâlâ, belki ışığın bir oyunudur.”

“Ya da şampanyanın bir oyunu,” diye güldü barones, kolunu kocasının koluyla birleştirerek.

Baron gülümsedi fakat Rosa aklının karışmış olduğunu görebiliyordu.

Baronun şoförü arabayı ön merdivenlere getirdi ve kapıları açtı. Bay Bonizzoni, Maria’yı öteki hizmetçilere yardım etmesi için yol ladı ve kendisi de eve girdi. Marki ve markiz, Clementina ile Rosa arkalarında, Derveaux ailesinin gidişini görmek için basamaklarda durdular. Baron ve barones arkalarında ikizlerle birlikte arabaya bindiler. Baron, Rosa’ya tekrar baktı. Rosa gözlerini kırpı ve genç, bir oğlan ile kızın göl kenarında durduklarını gördü. Uzun, sıksa bacaklardan ve kalın kaşlardan genç oğlanın baron olduğunu anladı. Fakat siyah saçlı kız kimdi? Yüzü dönük çömeliyordu, sanki suda taş sektirmek üzereydi. Görüntü masumiyetin resmiydi ve Rosa’yı üzüntüye boğmuştu.

Rosa’nın dikkati yeniden bugüne kaydı; baronun şoförü bir manevrayla arabayı, fiskiyenin etrafından döndürerek yola çıkarttı.

Au revoir, mes chérisiz,” diye bağırdı baron arabanın penceresinden. “Baloda görüşürüz.”

Araba ormanlık alana doğru kaybolduktan sonra marki karısına tek kelime etmeden eve döndü. Markiz park yerine doğru merdivenleri indi. Clementina macera hissiyle belli bir mesafeden onu takip etti. Rosa, tüm gün hiç dinlenmemişti fakat Clementina’yla gitmekten başka seçeneği yoktu.

Annemi takip etmemeliyiz,” dedi çocuğa. “Yalnız kalmak istiyor olabilir.”

Ormanda bir yere gidiyor,” diye karşılık verdi Clementina hiç suçluluk duymadan. “Nereye olduğunu merak ediyorum.”

Öğleden sonraydı ve ışık ağaçların üzerinde kesik kesik parlıyordu. Markiz ormana doğru döndü, Rosa ve Clementina’nın önü takip ettiğinden ya da toprak yolun ayakkabılarına verdiği zarardan habersizdi. Patika onları mezarlığa getirdi, sonra tekrar bekçi kulübesine yöneldi. Yaprakların arasından parıldayan ışık güzeldi fakat ormana dair ürkütücü bir şey vardı. Sanki ağaçlar ve kuşlar bir şey için bekliyor ya da bir şeyleri izliyorlardı. Rosa müzik aletleri dükkânının dışındayken içeriden duyduğu konuşmayı hatırlayınca ürperdi. Gerçekten de cadılar engizisyon zamanı burada yakılmış mıydı? Bekçi kulübesinden çok kısa bir mesafe uzaktaydılar ki dik saçlı adam bir ağacın arkasından görüldü. Elinde üzeri kapalı hasır bir sepet vardı ve aşağıya ayaklarının dibine koydu. Rosa ve Clementina çalıların arkasına saklandı. Markiz adamın ortaya çıkmasına şaşırmadı, ve Rosa oraya onunla buluşmak için mi gittiğini merak etti.

Senin için her şeyi bıraktım,” dedi adam, markize,

Senden bunu istemedim,” diye karşılık verdi.

Benimle geleceğini söylemiştin.”

Markiz tiz bir kahkaha attı. “Dedim çünkü çok fazla içmiştim. Tensel bir zevkten başka bir şey olmadığını ikimiz de biliyoruz, daha fazlası değil.”

Rosa kızardı ve Clementina’yı kolundan çekti. “Geri dönme zamanı dedi. “Bu yetişkinler arasında bir konuşma.”

Clementina ona parlayan gözlerle baktı, konuşmanın manasından habersizdi. “Fakat sepetin içinde ne olduğunu görmek istiyorum.” Merhaba!” diye seslendi adam. Rosa yukarı baktı ve Clementi-

na ile kendisinin fark edildiğini anladı.

“Senin için bir hediye getirdim, Clementina,” dedi adam, hasır sepeti açarak. İçinden bir Weimaraner yavrusu çıkarttı.

“İstemiyor,” dedi Markiz.

“Evet, istiyor,” dedi adam, yerinde duramayan yavruyu yere bırakarak.

Köpek Clementina’ya doğru koştu. Clementina köpeği yakaladı ve köpek yüzünü yalayınca güldü. Köpeğin tüylerinde siyah bir kısım vardı, ağzına yakın yerde. Safkan değildi fakat Rosa sırf bu yüzden köpeğin daha tatlı olduğunu düşündü.

“Üzgünüm, efendim,” dedi Rosa, Clementina’ya köpeği getirmesi ve onu takip etmesi için işaret ederek. “Rahatsız etmek istememiştik.”

Markiz, Rosa’ya alaycı bir bakış attı. “Kızım üzerinde fazla kontrolün yok,” dedi.

“Hayır, efendim,” diye karşılık verdi Rosa, utançtan kızardığını hissederek. “Genellikle disiplin alıştırmayı yapmak zorunda kalmıyorum. Aslında itaatkâr bir çocuk.”

Markiz omuz silkti ve tekrar adama döndü, belli ki Rosa’yı aklından uzaklaştırmıştı. “Bu hayatı terk edebileceğimi mi düşündün?” diye sordu, araziye ve villayı kastederek. “Yavan bir üniversite öğrencisinin karısı olmak için?” Göğsünü yumrukladı. “Bunun için nelere katlandığımı bilmiyorsun! Markiz Scarfiotti olmak için nelerden vazgeçtiğimi!”

Rosa’nın yüzündeki kan çekildi. Clementina, heyecanlanmış olan yavru köpeğin onu takip etmesi için uğraşıyordu, duyacak mesafede değildi. Fakat Rosa duyuyordu. Markiz, onun bu konuşmayı duymasını mı istiyordu? Ya da umursamıyor muydu?

“O zaman her şey yalan mıydı?” diye sordu adam.

Markiz omuz silkti.

Adam sanki vurulmuş gibi sersemleyerek geri gitti. “Bana beni sevdiğini söyledin,” dedi, başını iki yana sallayarak.

“Bunu inanacak kadar aptaldın.”

Adam, markize baktı. Yüzündeki şaşkınlık ifadesi gözle görülürdü. “Daha farklı bir insandın biz... Sen farklıydın.”

“İstedüğümüz zamanlarda hepimiz farklıyızdır,” dedi markiz. “Hepimiz kendi rollerimizi oynarız. Pekâlâ, artık gösteri bitti.”

Adam inledi. Markizin gözleri parladı. Sebep olduğu acıdan keyif alıyormuş gibi gözüktü Rosa'ya. Vampir gibiydi, başka bir insanın zayıflığından güç alıyordu. Rosa rahatsız oldu. Eğer adam markizi sevdiyse bu hiç de akıllıca bir sevgi değildi. Markiz kimseyi sevmiyordu; kocasını, kızını bile. Adam, yaralı bir hayvan gibi ormana karışıp kaybolmadan önce markize son bir kez baktı. Birkaç dakika sonra bir araba motoru çalıştı.

Markiz adamın arkasından bir süre baktı, sonra kendi etrafında döndü ve sırasıyla Rosa'ya, Clementina'ya ve köpeğe gözlerini dikti. Gözdağı veren bir ifade yüzünde belirdi. "İkinize de beni gizlice İzlemenin ne demek olduğunu öğreteceğim," dedi.

"Clementina, buraya gel ve köpeği getir," diye seslendi bekçi kulübesine doğru yürüyerek. "Onu Bay Taviani'ye göstereceğiz."

Clementina yavru köpeği aldı ve annesinin peşinden koştu, cezalandırılacağına farkında değildi. Rosa onları izledi. Tüyleri diken diken oldu.

"Çok güzel değil mi anne!" diye bağırdı Clementina, onu yalayan köpeği öperek. "Çok güzel!"

Bay Taviani kulübenin ötesinde odun kesiyordu. Kadınların ve Clementina'nın yaklaştığını görünce kaşlarını çatı. Markiz, köpeği Clementina'dan aldı; ensesinden tutup Bay Taviani'ye fırlattı. Adam köpeği kollarıyla yakaladı.

"Öldür bunu!" dedi Markiz.

Clementina çığlık attı. Rosa donup kaldı, konuşamadı. Köpek bekçinin elinden kurtuldu ve Clementina'ya geri gitti. Clementina onun üzerine kapandı ve kollarını üzerine örterek onu korudu.

"Bu köpeği almıyoruz," dedi markiz. Sesi artık durgun ve kibirli değildi. Yüksek perdeden ve histerikti.

"Hayır, anne!" diye ağladı Clementina.

Köpek, Clementina'nın kollarından dışarıya baktı. Sallanan kuyruğu Rosa'yı etkilemişti. "O sadece bir yavru, efendim," dedi. "Belki onu hizmetçilerden birine verebiliriz. Çocukları için."

Markiz kafasını hızlıca Rosa'nın olduğu yöne çevirdi. Gözlerinin beyazları gözüküyordu, ısırarak üzere olan bir at gibi. "Tanrım, soy-suz bir parazitsin, değil mi? Nasıl oldu da kocam senin bu eve uygun olduğunu düşündü, bilemiyorum! Burnunun yakınındaki şu ize bak, seni aptal kız! Şekli bozulmuş!"

“Hayır, bozulmamış!” diye bağırdı Clementina. “Ve Bayan Bellocchi’ye karşı kaba olma! O senden daha zeki!”

Markiz elini kaldırdı. Rosa, kızı tokat atmasından korkup Clementina’nın önüne geçti.

“Kusurlu şeylere tahammül edemiyorum!” diye hiddetlendi markiz, kolunu indirerek. “Beni iğrendiriyorlar!”

Clementina hıçkırıklara boğuldu. Rosa kendi sinirlerine hâkim olmaya çalıştı. Markizin köpeğin öldürülmesini isteme sebebini kızına âşığı tarafından verilmiş olması ya da onu takip ettiklerinden dolayı bir ceza olduğunu düşünmüştü. Bir köpeğin burnundaki kara nokta ne tür bir deformasyon olabilirdi? Rosa’nın aklı şaşkınlıkla dolmuştu. Daha kısa bir süre önce çocuklara partide nezaret ediyordu ve şimdi? Markiz deliydi, Rosa bundan emindi.

Markiz, Bay Taviani’ye döndü. “Öldür onu!” dedi. “Nasıl olacağı umurumda değil. İstersen boğ, istersen vur ya da bir süre önce elinde tuttuğun baltayı kullan.”

Clementina bir çığlık patlattı. Rosa, villadan birinin çığlığı duyup ne olduğuna bakmak için gelmesini umdu.

Bay Taviani, bir Rosa’ya bir markize baktı. “Çocuğun önünde olmaz,” dedi.

Rosa onun sesi karşısında geriledi. Bu beklediği kaba ses tonu değildi, saf ve sakindi. Sonra Rosa onun her zaman bekçi olmadığını hatırladı, eskiden villayı o yönetiyordu. Genç kız onun merhametine sığınmak istedi fakat yüzünde Rosa’yı durduran korkunç bir ifade vardı. Markiz bile ondan çekiniyordu.

“Pekâlâ,” dedi markiz, elleriyle saçım düzelterek. Kısa bir gülüş attı ve Clementina ile Rosa’ya doğru elini salladı. “Onlar anlamıyor. Fazla aptallar. Fakat sen anlarsın, Bay Taviani. Anladığımı biliyorum. Güçlü olmak isteyen kişi zor kararlar verebilmeli. Herkesin bu seçimleri yapacak gücü yoktur. Bu yüzden kısır hayatları boyunca küçük insanlar olarak kalırlar.”

Markiz döndü ve Clementina’nın kolunu kavrayıp büktü. Kız mücadele etti fakat dengesini kaybetti. “Şimdi çeneni kapayacaksın Clementina!” dedi markiz. “Yoksa murebbiyenin de icabına bakaçağım.”

Markiz, Clementina’nın dengesini bulmasını beklemedi ve çalışmaların içinden park yerine doğru onu sürükledi. Rosa tepki verme

yecek kadar afallamıştı. Hayatı boyunca hiçbir zaman bir annenin çocuğuna bunu yapabileceğini düşünmemişti. Hislerine öyle bir dokundu ki içini nefret kapladı. İşini umursamıyordu fakat Clementina'yı düşünüyordu. Markiyi uyarmak için villaya yeterince hızlı koşabilir miydi? Bu çılgınlığa kesinlikle son verirdi.

Rosa, Markiz ve Clementina'yı iterek hızla koşmaya başladı. Nefesi ciğerlerini yaktı ve bacaklarına kramp girdi fakat acıyla boğuştu. Park yerine ulaşmıştı ve villa görüş alanına girmişti ama havada silah sesini duydu. Kuşlar korkuyla gökyüzüne uçtu. Rosa yere kapaklandı ve dizleri kilitlendi, acılı bir şekilde nefes almaya çalıştı.

Karnında hastalıklı bir his belirdi. Artık koşmanın bir faydası yoktu, Çok geçti. Clementina'nın köpeği ölmüştü.

O gece Rosa, Clementina'nın ağlamasına uyandı. Aceleyle kızın odasına girdi ve onu ter içinde, uykusunda sallanırken buldu. Rosa oturması için onu kaldırdı ve kucakladı. Clementina gözlerini açtı ve Rosa'ya baktı. Dudakları titriyordu

Her şey yolunda," dedi Rosa. "Ben buradayım."

Yatağa gitmeden önce istifa mektubunu yazmıştı fakat şimdi bu mektubu veremeyeceğini fark etmişti. Eğer giderse Clementina ile kim ilgilenecekti? Tabii ki sadist annesi değil! Marki bile başka işlerle meşguldü. Rosa o öğleden sonra onu aramış fakat bulamamıştı. Hizmetçilerden biri akşam yemeğini getirdiği zaman onun çalışmaya çekilmiş olduğunu ve rahatsız edilmemek için kesin bir talimat verdiğini öğrenmişti. Muhtemelen Rosa'nın konuşmaması iyi olmuştu. Markize geri alınamayacak sözler etmişti

Clementina yine hıçkırarak ağlamaya başladı. Rosa, kızın bakıcısı olarak atanan Maria'nın neden ortada gözükmediğini merak etti.

o' öğleden sonra yeni pozisyonu ile ilgili Bayan Guerrini tarafından bilgilendirilmişti, bir an önce başlaması gerekiyordu. Rosa, Clementina nefes alıp verişini sakınleşene kadar onu teskin etti. Rosa onu üzenin köpeğin katledilmesi olduğunu biliyordu. Bu Rosa'yı da rahatsız etmişti. Fakat Rosa bu konu hakkında konuşmanın ikisini de daha iyi hissettireceğini düşünmüyordu.

Birlikte bir şeyler okuyalım mı?" diye sordu onun yerine, Clementina gözyaşlarını sildi. "Le tigre di Mompracem?13" diye iç çekti.

Clementina'nın, *Uyuyan Güzel* ya da *Pamuk Prenses* yerine *Salgari*'nin macera dolu korsan hikâyelerini tercih etmesi Rosa'yı gülümsetti.

"Ah, pekâlâ, o zaman onu bana sen oku," dedi küçük kıza. "Böylece dövüş sahnelerinde yorganın altına saklanabilirim."

"Tamam," diye cevap verdi Clementina, kitabın iyice yıpranmış sayfalarını açarak.

Rosa yanağını Clementina'nın yanağına dayadı ve hafızasından baş rahibenin çocuklarla çok yakınlaşmamaları konusundaki uyarısını silmeye çalıştı: *Fırtınada yuvalarından savrulmuş küçük kuşlar gibidirler. Onları besleriz, sıcak tutarız ve eğitiriz fakat bir gün gitmelerine izin vermeliyiz.*

Gitmesine izin vermeyeceğim, diye düşündü Rosa. *Bana ihtiyacı var.*

Sabahın erken saatlerinde nihayet Clementina uykuya daldı. Rosa kendi odasına dönmenden önce kızın üzerini örttü. Koridorda Maria'yı sessizce odasına sıvışırken gördü. Bunca zamandır nere deydi?

Rosa uyumaya çalıştı fakat sakinleşemediğini fark etti. Gözünün önünde yavru köpeği defalarca görüp duruyordu. "Şekli bozulmuş şeylere dayanamıyorum!" demişti markiz. "Beni iğrendiriyorlar!"

Rosa villada yalnız başınaydı. Mürebbiye olarak görevi belirsiz di. Ailenin bir parçası değildi fakat aynı zamanda diğer çalışanların hiyerarşisi içinde de değildi. Yine de bu, Scarfiotti villasında pek de avantajlı bir pozisyon değildi. Clementina'yı saymazsa aileden uzak durmayı tercih ederdi, ayrıca Bayan Guerrini'nin parmağının ucunda olmadığı için memnundu. Rosa boş vakitlerinin çoğunu villanın geniş kütüphanesinde geçiriyordu. İzole bir hayat yaşamalarına rağmen Santo Spirito rahibeleri büyük birer âlim ve müzisyendi. Rosa'ya çalışma sevgisini aşılamışlardı ve Rosa eğitimini villada Tolstoy'dan Ralph Waldo Emerson'a kadar geniş bir yelpazedeki kitapları okuyarak devam ediyordu. Yine de küçük bir topluluğun içinde yaşıyordu ve insanlarla temas kurmaya özlem duyuyordu.

Yatağından çıkıp giyindi, Ada ve Paolina'nın erkenci olduklarını bildiği için mutfığa gitti. Onları enginar soyarken buldu. İşlerini yaparlarken Rosa'yı ateşin başında oturması için davet ettiler.

"Ne kadar süredir villadasın?" diye sordu Rosa, Ada'ya.

Buraya 1914'te geldim, Scarfiottiler otuz yıllık aşçıları kovduktan sonra. Paolina'yı on altı yaşındayken ben getirttim. Benim yeğenimdir..”

Neden aşçıları kovdular?” diye sordu Rosa.

Bilmiyorum,” dedi Ada. “Kadın villada ailesinin yemekten sorumlu üçüncü kuşağıydı. Marki onu emekli etti fakat ne kocası ne çocukları vardı. İlerlemiş yaşında çaresizlik içinde öldüğünü duydum ”

Bu kadar duygusuzca bir davranış markizden gelmiş olsa Rosa'yı şaşırtmazdı. Fakat marki? Rosa onun biraz soğuk olsa da gayet cömert olduğunu biliyordu. Neden böyle bir şey yapmıştı?

Buraya geldiğinde Clementina'nın halası hâlâ yaşıyordu sanırım dedi Rosa.

Evet. Fakat ben kadını hiç görmedim,” dedi Ada. “Kocasının öldürüldüğü Libya'dan daha yeni dönmüştü, hamile ve hastaydı.

Sadece Bayan Guerrini'nin onun yanına yaklaşmasına izin veriliyordu.

•Müzik dükkânındaki Bay Morelli onun çok güzel olduğunu söyledi..”

Ada başını salladı. “Öyle sanıyorum. Pekâlâ, gördüğüm portrelerinde kesinlikle öyleydi. Giorgione'nin Uyuyan Venüs tablosundaki kadar güzeldi. Bir kadının olması gerektiği gibi balıketliydi, yuvarlak ve zarif bir yüzü vardı. Doğal bir güzelliği vardı.”

Rosa, Clementina'nın halasının markızın tam zıttı olduğunu duşundu. “İsmi neydi?” diye sordu.

“Sanırım Cristina onun vaftiz ismiydi,” dedi Ada. “Fakat kimsemi o ismi kullandığını duymadım. Herkes ona Nerezza derdi.”

Bii sıra dışı isim Rosa'yı şaşırttı. Karanlık demekti, Clementina'nın halası esmer olmalıydı.

Evin içinde herhangi bir yerde balıketli bir kadının portresini gormedim,,” dedi.

Ada iç çekti. “Marki, onun ölümünden sonra hepsini toplattı. Keder ve suçluluk duygusu yüzünden.”

Suçluluk?”

Kız kardeşi buraya geri döndüğünde marki Mısır'da balayındaydı. Çocuğu doğup enfeksiyon kapmasından birkaç hafta sonra kızkardeşi öldü. Ancak cenazeye yetişebildi. Savaş yüzünden yol-

culuğu uzun sürdü.”

“Marki, kardeşiyle yakın mıydı?” diye sordu Rosa, mezarı ve üzerindeki yazıyı düşünerek. *İyi geceler, sevgili kız kardeşim.*

Ada başını salladı. “Ablasıydı ve annesi bir av kazasında öldükten sonra markiyi o büyümüşü. Ruh ikizleriydiler. Yani markiz ortaya çıkana kadar.”

“Markiyi eve dönerken acele etmemeye ikna edenin markiz olduğunu duydum,” dedi Paolina. “Nerezza bir öküz kadar güçlü olmalıydı. Ailenin diğer üyelerini alıp götüren hastalıklar ona hiç uğramamıştı. Kimse onun öleceğini beklemiyordu.”

Rosa bu ayrıntı hakkında düşündü. Bay Morelli de aynı şeyi söylemişti. Nerezza sağlık durumunun gayet iyi oluşuyla biliniyordu. “Sanırım bu yüzden marki ve markiz pek iyi geçinemiyorlar,” dedi Rosa. “Kardeşinin ona ihtiyacı olduğu anda yanında olamadığı için karısını suçluyor.”

Ada ve Paolina başlarını salladı. “Görünen o ki markiz ve görümcesi arasında kaybolan bir sevgi yoktu,” dedi Ada. “Dedikodulara göre birbirlerinden nefret ediyorlardı.”

“Çocuğa ne oldu?” diye sordu Rosa.

Paolina teyzesine baktı. Ada’nın çenesi titredi ve gözleri doldu. Rosa aşçının duygulanmasına şaşırdı.

“Çok güzel bir çocuktı,” dedi Ada. “Annesinin hastalığına rağmen çok sağlıklıydı. Bayan Guerrini yıkamam için her sabah onu bana getirirdi. Terazimle onu tartar, güçlenmesi için sulandırılmış keçi sütü ve un çorbası verirdim. Bayan Guerrini’ye bir sütannesi bulmamız gerektiğini söyledim fakat Nerezza çocuğu kendi beslemek istedi. Paris’teyken edindiği bir fikir. Annenin sütü de enfeksiyon kapmış olmalı. Küçük yavrucağın annesinin ölümünden sonra kısa bir süre yaşadı, kilo kaybettiğini görünce aceleyle bulduğumuz sütannenin yardımlarına rağmen. Çocuk, markinin döndüğü gün öldü.”

Kadınlar sessizliğe gömüldü.

“Ne feci bir trajedi,” dedi Rosa. Hatalarına rağmen markiyi anlıyordu. Kız kardeşinin çocuğu yaşasaydı bir teselli olabilirdi.

Ada ve Paolina kahvaltı yapmak için hazırlandılar, Rosa onlara yardım etmeyi teklif etti. Sanki yeniden manastırda olmak ve Rahibe Maddalena ile çalışmak gibiydi. Un yapmak için kestaneleri

çıkarttı, Ada ve Paolina'nın söylediklerini düşündü. Marki, kız kardeşini çok seviyordu fakat ondan nefret eden bir kadınla evlenmişti. Scarfiotti ailesiyle ilgili akla yatmayan bazı şeyler vardı. Ateş ölmeye başladı ve Paolina kömürleri karıştırmak için ocak demirini aldı. Hareketinin ortasında duruverdi, sanki kafasını karıştıran bir şey görmüş gibi.

"Kaderin üç ruhu," dedi. "Bir elbise örüyorlar ve neredeyse tamamladılar."

Rosa, Ada ve Paolina'nın cadılarla ilgili konuştukları rüyasını hatırladı. İncil, sihrin kaynağının kötülük olduğunu söylerdi. Fakat Ada ve Paolina'ya dair hiçbir kötülük yoktu.

"Büyücü müsünüz?" diye sordu Rosa kadınlara. "Cadı mısınız?"

Ada kıkırdadı. "Bütün kadınlar cadıdır," dedi ellerini önlüğüne silerek. "Sadece bazılarımız bunun diğerlerinden daha çok farkındadır."

"Ben cadı değilim," dedi Rosa.

"Ah, evet öylesin," dedi Paolina. "İlk kez mutfağa girdiğinde içindeki gücü gördüm. Sen başkalarının göremediği şeyleri görüyorsun."

"Bu beni cadı yapmaz," diye karşı çıktı. "Cadılar kötüdür."

Ada kaşlarını kaldırdı. "Paolina ile benim kötü olduğumuzu mu düşünüyorsun?"

Rosa sözlerini yuttu. Tabii kötü değillerdi. Kendini İncil'de okuduğu şeyleri düşünürken buldu. Belki de fazla harfiyen anlamıştı. Rahibe Maddalena bile Katolikliğin yanındaki felsefelere karşı açık fikirliydi. "Başkalarının inançlarını anlayamayan biri nasıl kendi inancını savunabilir?" derdi. Rosa onu sık sık manastırın kitaplığında Plato ve Pisagor okurken, matematik ve doğa bilimleriyle ilgilenirken göürdü. Cadılar neye inanırlardı? Rahibe Maddalena'nın ona pek çok kadının cadılıkla yargılandığı, insan kurban etmek ve şeytanla anlaşmak gibi yalan suçlarla suçlandıkları zamanları anlattığını hatırladı. Temel inanışlarına göre dünya, ne kadar karmaşık gözükürse gözüksün, aslında dört ana maddeden oluşmuştu: Toprak, hava, ateş ve su. Ayı ayrı bireyler olmaktansa onlar hepimizin aynı vücudun parçaları olduğumuza inanıyorlardı. Hepsi bu kadar mıydı, diye merak etti Rosa.

"Cadıların buradaki ormanda yakıldığı doğru mu?" diye sordu

Ada ve Paolina'ya. "Engizisyon zamanında?"

Ada ona baktı. "Orsola Canova ile ilgili hikâyeyi duydun mu?"

Rosa başını iki yana salladı. "Sadece birinin ormanlık alanın lanetli olduğunu söylediğini duydum."

Ada kahvaltılık çöreklerini fırına koydu ve Rosa'ya döndü. "Öyleyse açıklayayım sana," dedi. "Medicis zamanında Francesco Canova yöneten sınıfların yozlaşması hakkında konuştu. Floransa'dan uzaklaştırıldı ve mülkleri seçkinler arasında paylaştırıldı. Sadece en genç kızı Orsola şehirde teyzesi ve kuzeniyle kaldı. O zamanlar kadınların çoğu okuma öğrenmemişti fakat Orsola'nın çevresindekiler öğrenciydi ve o da eğitilmiş bir kız olarak yetişti. Onun güçlü ailelere saygısı yoktu. İlaçlara ilgisi vardı ve gizlice insanların evlerine gidip hastalıklarını iyileştirirdi. Scarfiottiler'in Orsola'ya âşık bir oğulları vardı. Kız onu ayartmak için hiçbir şey yapmadı fakat genç adamın durumu Scarfiotti ailesi için utaç verici bir duruma geldi ve Orsola'yı oğullarını kendine âşık etmek için büyü yapmakla suçladılar. Yetkililer teyzesinin evini aradılar ve anatomi üzerine çizimler ve kitaplar buldular. Orsola, teyzesi ve kuzeni mahkemeye çıkarıldılar ve kiliseye karşı günah işlemekle suçlandılar. Burada, ormanlık alanda yakıldılar."

"Ne fena bir ölüm," dedi Rosa kafasını sallayarak. "O zamandan bu zamana insanlık ilerleme gösterdiği için memnunum."

"Öyle mi düşünüyorsun?" diye sordu Ada, pek de emin olmayan yüz ifadesine bakarak. "Odunları yaktıkları zaman Orsola'nın, geri dönüp Scarfiottileri lanetleyeceğini söylediği söylenir."

Rosa ormanlık alandayken sanki birinin onu izlediği gibi garip bir hisse kapıldığını hatırladı. "Orsola'nın hâlâ burada olduğunu düşünüyor musunuz?"

"Orsola gibi bir cadıyı öldüremezsin," dedi Ada. "Yeminini gerçekleştirene kadar ruhu burada kalacaktır."

"Ateşte gördüğüm de buydu," dedi Paolina. "Kaderin ağları örüldü. Orsola ve arkadaşları hazırlar."

"Ne için?" diye sordu Rosa.

Paolina yanan kömürlere baktı ve Rosa'ya döndü. "Bilemem. Fakat buraya gelişin ortalığı karıştırdı, bu kadarını söyleyebilirim."

Balodan önceki haftalar oldukça telaşlı geçti. Balo salonuna giden

Fransız kapılar sonuna kadar açıldı ve hizmetçiler tabloların tozlarını alıp aynaları ve yerleri parlattılar. Müzik odasında gerçekleşecek olan kart oyunlarına yer açmak için balo salonuna taşınan Bösendorfer piyanosuna Rosa bir bakış attı. Dramatik, zengin ve dolgun; hem piyanoyu hem de Nerezza'yı tarif etmek için kullanılan kelimelerdi. Rosa kapı ağzında bir süre durdu, piyanonun başında duran kadını hayal etmeye çalıştı. Mezarlıktaki heykelin profilini hatırladı. Nerezza yetenekli bir sanatçı ve müzisyendi. Güzeldi, genç ve beklenmedik bir şekilde ölmüştü. Kocasını Libya'da öldürülmüştü. Rosa öğrendiği her yeni ayrıntıyla Clementina'nın halasına olan ilgisinin arttığını hissetti. Fakat Rosa'nın villada merak ettiği tek kişi Nerezza değildi.

Markiz ve Bayan Guerrini balonun çiçekleri hakkında konuşarak hızlıca geçtiler. Rosa başka tarafa döndü. Markiz, köpek yavrusuyla ilgili olaydan sonra Rosa'ya karşı tutumunu değiştirmemekle birlikte Rosa markize karşı olan antipatisini saklamakta zorluk çekiyordu. Neden bu kadar zalimdi? Rosa merak etti. *Kendimi ve Clementina'yı ona karşı nasıl koruyabilirim?* Markizin büyük sırlarını ortaya çıkarmak gibi bir endişesi artık yoktu. Onları kendini korumak için anlamak zorundaydı. Bayan Butterfield, markizin annesinin aslında Mısırlı bir prenses olmadığını; Kahire'de bir dansçı olduğunu söylemişti. Paolina markinin kardeşi öldüğü zaman yanında olamadığı için markizi suçladığını ima etmişti. Rosa daha önce dedikodulara yorum yapmaktan kaçınmıştı fakat şimdi gerçekleri bilmek istiyordu.

Balodan iki hafta önce, Clementina *Küçük İtalyanlar* ile kampa yollanmıştı. Markiz, Barones Derveaux'u villasında ziyaret etmek için hazırlanmıştı ve marki Floransa'da büyük ihtimalle Bayan Corvetto ile birlikteydi. Rosa herkesin aynı anda dışarda olmasının, markizin katını incelemek için tek şansı olduğunu biliyordu.

Scarfiothillerin farklı istakâmetlere gitmek için ayrıldığı gün hizmetçilerin akşam yemeğine gitmesini bekledi ve hizmetçi merdivenlerinden markizin katına çıktı. Kapıya vardığında Rosa'yı bir panik dalgası sardı. Eğer yakalanırsa kovulurdu. Şansına markizin katına açılan kapı kilitliydi. Çekindi; acaba bu, tehlikeli girişimini erteleme için Tanrı'nın bir uyarısı mıydı? Markiz kadar güçlü bir kadınla uğraşırken ne bekliyordu? Ve ne bulmayı umuyordu? Markiz, Rosa'nın karşısında sevgilisiyle görünmesine hiç aldırmamıştı. Büyük

ihtimalle şekli olmayan biriyle ilgili bir şeyler denemek faydasızdı.

Rosa derin bir nefes aldı ve kendini hazırladı. Uğraştığı kadında ilgili bilgi alması ve onu daha iyi anlaması, onun çaresizliği ile savaşıma biçimiydi. Alt kata inen merdivenlerden devam etti ve bir kapıyı açtı, tavşan gibi ortaya çıktığı bir sahanlıkta buldu kendini. Hizmetçilerin aşağıdaki yemek odasından çatal bıçak tıktıkları ve sesler yükseliyordu. Bay Bonizzoni ya da başka bir hizmetçi bekleme salonuna girse görülebilirdi. Rosa yutkundu, açık alanı geçti ve üçüncü kata erişim sağlayan başka bir merdivene ulaştı. Markizin katına açılan kapının kilitli olmasını diledi ve kapının kolunu çevirdi, kapı direnmeden açılınca rahatladı. Daha önce Maria'yla görmüş olduğu iç koridora sıvıştı. Alacakaranlıktan gelen zayıf ışık Mısırlı köleleri ve bacaklarına yılan sarılmış dansçıyı aydınlattı. Rosa bir yerlerde Mısır eserlerinin, temsil ettikleri varlıkların ruhlarını taşıdıklarını okumuştur. Yılanın zirkon gözlemlerinden uzaklaştı ve markizin tablolarının ve heykellerinin bulunduğu salona girdi. Neden bir kadının kendisini tasvir eden bunca esere ihtiyacı vardı? Kibirden daha fazlası olmalıydı.

Salonun diğer ucunda bir kapı vardı. Rosa kapıyı açtı ve kendini markizin yatak odasında buldu. Yatak bir platformun üzerinde duruyordu. Rosa'nın bakışları altın kolonları ve yatağın altından taş şeklindeki tepesine dek uzanan çelik mavisi püsküllü perdeleri takip etti. Mermer şöminenin yakınına bir şezlong yerleştirilmişti. Duvarlar siyah ve altın renkli damalı kâğıtla kaplanmıştı. Yatağın yanında dua etmek için kullanılan zümrüt kaplı bir yer örtüsü vardı. Markiz dua ediyor muydu? Rosa bunu hayal edemedi. Odanın abartılı saray havası markizin kof kişiliği ile çatışmıyordu. Rosa, markizi kanlı bifeği yerken gördüğü ilk zamanı ve dik saçlı adamın hassasiyetiyle eğlenmesini hatırladı. Cenaze renkleri teması belki de markizin vampirimsi doğasına daha uygundu.

Rosa bir sonraki odaya geçmeden kulaklarını dört açıp markizin katına yaklaşan kimse olup olmadığını dinledi. Bulunduğu yerde pencere yoktu. Işığa hafifçe dokundu. Yerden tavana kadar olan raflarda markizin gösterişli şapkaları ve çantaları vardı, Schiaparelli ve Mainbocher elbiseleri açık olan dolapta askılara asılmıştı. Giyinme odası markizden beklediğinden daha şıktı. Rosa bakışlarını altın kaplama tavanda, üç aynalı ceviz ağacı şifonyerde ve tropik Asya

ağaçlarından yapılmış siperlikte gezdirdi. Şifonyerin üzerindeki saate baktı ve çalışanların görev yerlerine dönmesi için sadece on beş dakikaları kaldığını fark etti.

Giyinme odasının içinde altın süslemeli, siyah-beyaz porselenlerle dekore edilmiş bir banyo vardı. Onun ardında da bir başka kapı daha. Rosa kapıyı açtı ve kendini cilalanmamış döşeme tahtaları olan boş bir odada buldu. Bir dolap olabilirdi ancak rafları yoktu, odanın uzak köşesinde kırmızı perdeyle örtülmüş tek bir pencere vardı. Rosa o pencereden nerenin gözüktüğünü öğrenmek için meraklandı. Perdeyi açtı, pencere yerine metal bir kapı vardı. Bunun bir kasa olabileceğini ve büyük ihtimalle de kilitli olacağını düşündü ve kapının madalına dokunur dokunmaz açılmasına şaşırды. Karanlığa doğru baktı. Kasa değildi, içerisinden baharatlı kokular gelen bir başka odaydı. Kapının yakınında elektrik düğmesi yoktu fakat tavandan sarkan bir kabloyu fark etti ve asıldı. Taştan sunağın iki yanına yerleştirilmiş lambalar aydınlandı. Rosa karşısındaki duvarda koca bir göz tablosuyla karşı karşıya geldi. Hemen yanında tüylü kafasıyla altından bir akbaba figürü ve aslan pençeleri vardı. Gördükleri karşısında kalakalmıştı, odadaki diğer nesneleri fark etmesi için birkaç dakika geçmesi gerekti. Raflara ve taburelerin üzerine böcek, akrep, ayı, aslan ve timsah figürleri yerleştirilmişti. Fil dişinden yapılmış sandık ve kâselerin içinden yüzlerce taş, elmas ve kristal saçılıyordu: Yeşil bazalt, granit, mermer, yeşim taşı, kan taşı ve hermatit. Bir duvar hiyeroglifle kaplıydı. Rosa sanki bir Mısır kraliçesinin mezar odasında gibiydi. Koleksiyon oldukça eski görünüyordu ve bir servet değerinde olmalıydı. Bayan Butterfield yanılmıştı, markizin annesi mutlaka bir prenesti. Yoksa markiz tüm bunlara nasıl sahip olabilirdi?

Taş masanın üzerinde yakuttan gözleri olan altından bir yılan ve daha büyük bir taşın yanında lacivert taştan bir levha vardı. Üzerinde altından bir şeyler yazılmıştı. Rosa levhayı kaldırdı ve daha iyi görebilmek için ışığa tuttu. Kelimeler İtalyancaydı. *Ottero il controllo del mio cuore. Kalbim üzerinde ustalaşmalıyım.*

Levhayı yerine koydu ve diğer taşı aldı, beyaz ve yarı transparandı. Üzerinde *kalbim muzafferdir. Üzerinde hâkimiyet kurdum ve yaptıklarımın dolaylı yargılanmayacağı*m, yazıyordu.

Rosa gizemli mesajı yeniden okudu. Aşağıda bir zil sesi duydu,

yemeğin bittiğini ve çalışanların yerlerine döneceğini işaret ediyordu. Gitmek için döndü, duvarda bir Mısır kralının ve karlıçesinin altın yapraktan gravürünü gördü. Kraliçe kucağında bir bebek emziriyordu. Ayaklarında bir kol vardı, Rosa gravürün duvara gömülmüş bir dolap olduğunu fark etti. Açtı ve içindeki rafta tam olarak görmediği cam bir kavanoz buldu. Kavanozu kaldırdı ve içinin sıvıyla dolu olduğunu keşfetti. Ne olduğunu anlamak için ışığa tuttu. Önce soluk nesnenin sadece küçük bir armut boyutunda olduğunu fark etti. Üzerine düzinelerce metal parçası saplanmıştı. Sonradan farkına vardığı şey onu hasta etti ve midesi kalktı. Kendini banyoya atmadan önce kavanozu yerine koydu. Kusmaya çalıştı ama midesi boştu. Kan kulaklarına kadar sıçradı. Nesnenin ne olduğundan hiç şüphesi yoktu: Leonardo da Vinci'nin eserlerini çalışırken pek çok kez çizmişti, sadece bu biraz daha küçüktü. Bir kalp.

Rosa, markizin katından bir an önce çıkmalıydı yoksa farke diledi. Bütün gücüyle ayağa kalktı. Üçüncü kata gelip odasına girdiğinde solüsyon içinde yüzen hayati organın görüntüsünü düşünüyordu. Gözlerinden kafatasının arkasına doğru bir ağrı saplandı. Kalbin büyüklüğünden Rosa bunun bir çocuğa ait olduğunu tahmin etti, belki de bir bebeğe. Tek bir soru kafasında dönüp durdu: Kimin kalbiydi?

5

Villaya gelişinden üç ay sonra, Rosa'nın ilk izin günü gelip çatmıştı, genç kız markizden uzaklaşacağı için memnundu. Kadını her gün görmemesine rağmen üzerine iğneler saplanmış kalbin görüntüsü kâbuslarına konu oluyordu. Markizin bir kara büyü yaptığından şüphesi yoktu ve taş levhanın üzerinde gördüğü sözler şeytanın büyüleri idi. Bir öğleden sonra, Clementina piyano çalışırken, Rosa kütüphanede bir anatomi kitabını incelemişti. Kalp bir kuzuya ya da buzağıya ait olabilir miydi? Kalple ilgili bölümü bulduğunda kavanozda gördüğü, resimlerdeki çok benziyordu; insan kalbine. Markiz bu kalbi nereden bulmuş olabilirdi? Yoksa bir mezar soyguncusu muydu? Rosa gözlerini kapadı ve kalbin sahibini bulmak için kökenine ait görülerin belirmesini umdu ama kavanozda yüzen ölü et parçasından başka bir şey göremiyordu.

Ada ve Paolina'ya keşfettiği şeyleri söylemek istiyordu fakat villanın atmosferi Rosa için herkesi şüpheli kılıyordu. İyi kadınlara benziyorlardı fakat Scarfiottiler için gerçekten ne düşündüklerini bilmiyordu. İşverenlerinin özel katına girmiş olduğu için öfkelenebilirdi ve hatta markize bunu söyleyebilirdi.

İzin gününde Rosa, Rahibe Maddalena'yı ziyaret etmeyi planladı. Birkaç mektup yollamış olmasına rağmen ondan haber alamamıştı. Villa yöneticisi Bay Collodi, erzak almak için Floransa'ya gidiyordu ve Rosa'yı da götürmeyi teklif etti. Kamyoneti markinin arabası kadar lüks değildi, yağ ve küflenmiş çimen kokuyordu fakat tramvayı beklemekten ya da yürümekten daha iyiydi.

Kamyonet takırdadı ve sarsılarak park yerinden hareket etti. Yolun kenarındaki yabani çiçekler tam olarak açmışlardı. "Arılar çiçek

açmış ebegümecine bayılır,” dedi Bay Collodi. “Bu sene balımız lezzetli olacak.”

Park yolunun sonuna vardıklarında Bay Taviani, geçiti açmak için dışarı çıktı. Rosa gözlerini kaçırdı. Bay Collodi beklerlerken kürdanla ağzını karıştırdı. Rosa onun iyileşmekte olan bir hasta gibi olduğunu hissetti. Bay Taviani geçite doğru yürüdü, kilidi açtı ve kamyonet geçip gidene kadar orada kaldı. Rosa ona bakmıyor olsa da yine de ürperdi, onun kendisine baktığından emindi.

Biraz yol aldıktan sonra Bay Collodi parmaklarıyla bıyıklarını düzeltilti ve Rosa’ya döndü. “Giovanni’nin yerine geçtim, o yüzden onun yanında rahat değilim. Eski marki hayattayken villada büyük bir adamdı. Marki ona çok güvenirdi. Fakat bazı sorunlar oldu... Sanırım genç marki onu babasının hürmetine burada tutuyor. Bay Taviani kulübesine kimseyi yaklaştırmaz. Bir keresinde bahçıvan kulübenin etrafındaki çalıları kesmek istediğinde ona taş fırlatmıştı.

Rosa bekçiye karşı pek iyi hisler beslemiyordu, başına ne gelmiş olursa olsun. Onu düşündüğü zaman aklına tek gelen tek şey, zavallı köpek yavrusunu katletmesiydi.

Yol düzeldi ve motor biraz daha sessizleşti. Bay Collodi, Rosa’ya villa hakkındaki düşüncesini sordu. Rosa, Clementina’yı eğitmekten keyif aldığını söyledi ve Bay Collodi’ye yoğun geçtiğini bildiği balo hazırlıklarını sordu.

“Hepimiz hızla çalışıyoruz,” dedi. “Markinin kız kardeşi evlendiğinden beri villada balo düzenlenmemişti. Dünya savaşından önceydi.”

Rosa, markizin Clementina’nın doğum gününde sattığı cakayı hatırladı. “Bunu duyduğuma şaşırdım,” dedi. “Markizin bu tip toplantılara düşkün olduğunu sanıyordum.”

“Ben de öyle düşünüyorum fakat o genelde Paris’i tercih ediyor. Belki de Floransalılarının onun standartlarına yakın olduğunu düşünmüyordur.”

Bay Collodi bir eliyle direksiyonu tutarken diğer eliyle kafasının üzerinden saçını düzeltilti. Rosa onun yaralı Toskana gururunu fark etti. Daha fazla bilgi elde etmek için bunu kullanmaya karar verdi.

“Neden bu sefer fikrini değiştirdi?” diye sordu.

Bay Collodi omuz silkti. “Balo için buradan daha güzel bir yer düşünebiliyor musun? Nerezza Scarfiotti zamanında villa her za-

man ısıt ısıldı. Sosyal aktiviteleri meşhurdu. Sanırım birisi ona buna benzer şeyler söyledi ve bu, markizi harekete geçirdi. Bunca yıldan sonra.”

“Nerezza Scarfiotti’nin harika bir güzelliği olduğunu ve başarılı bir sanatçı olduğunu duydum,” dedi Rosa. “Ve markizle aralarının açık olduğunu.”

İşvereni hakkında bu kadar kişisel konuşarak tehlikeli sularda dolaştığını fark etti. Sıradan bir ses tonuyla konuştu fakat büyük sırların altını kazıyordu. Bay Collodi’nin fark edip etmeyeceğini merak etti.

Adam yalnızca başını salladı. “Nerezza Scarfiotti hayattayken ben daha çocuktum. Fakat bir gece partisinde gizlice onu izlediğimi hatırlıyorum. Olağanüstü bir kadındı... Sadece başarılı bir müzisyen değildi, aynı zamanda muhteşem bir filolog ve konuşmacıydı. Floransa’nın tamamı ona hayrandı.”

“Sanırım herhangi bir kadını kıskandırmak için yeterli?” diye yem attı Rosa.

Bay Collodi omuz silkti. “Markiz Scarfiotti’yi kastediyorsan evet, bir kıskançlık olduğu doğru fakat belki daha çok Nerezza Scarfiotti’nin tarafından. Ailesinin ismiyle gurur duyardı. Kardeşinin evleneceği kadın evin hanımı olacaktı. Markizin buna uygun olduğunu düşündüğünü sanmıyorum.”

Yolun uçurum tarafında, önlerinde bir araba belirdi ve Bay Collodi vitese odaklandı. Meşgul olduğu sırada Rosa onun dediklerini değerlendirdi. Markizi başka birinden aşağı bir statüde hayal etmek zordu. Fakat Nerezza asil doğmuştu, güzel ve başarılıydı. Belki de villada partiler düzenlememesinin sebebi, Floransa’nın üst tabakasının da tıpkı Nerezza gibi onun Scarfiotti ailesine uygun olmadığını düşünmelerindendi. Bu, Clementina’nın doğum günündeki tavrını açıklıyordu. Belki de markiz, kocalarını etkileyerek burnu havada kadınları cezalandırmak istemişti.

Bay Collodi Rosa’yı Santa Trinita Köprüsü’nün yakınında bıraktı. Güneş tepedeydi ve Rosa, öğleden sonra işleri başlamadan Rahibe Maddalena’nın biraz boş vakti olacağını biliyordu. Frescobaldi meydanını ve Bernardo Buontalenti fiskiyesini geçerken sanatçının takma ismine gülümsedi ve bunun gerçekliğinin kendi ismi gibi ne kadar düşük ihtimalli olduğunu düşündü. Mahalledeki evlerin panjurları

güneşten dolayı kapatılmıştı, Rosa mendiliyle yüzünü hafifçe kuruladı. Manastıra vardığında duvarlara baktı, neredeyse bütün hayatını geçirdiği yeri hiç bu açıdan görmemişti. Gökyüzüne baktı; mavinin genişliği, dış dünya ve manastırın içindekiler arasında bir köprüydü.

Manastır kapısının yanında parıldayan bir dil vardı. Yeni miydi? Rosa zili çaldı. Rahibe Daria, kapıcı rahibe, gözüktü. Güzel kesimli elbisesi ve yeni şapkasıyla Rosa'yı tanıyamadı.

"Ah, Rosa," diye güldü, genç kadın ismini söyleyince. "Kısa sürede nasıl da değişmişsin."

Kısa süre mi? Rosa sanki yıllardır uzaktaymış gibi hissediyordu. Hayatı tamamen değişmişti.

Rahibe Daria sahanlığa doğru Rosa'ya eşlik etti ve onu salona götürdü. Tütsü ve bal mumu kokuları, duaların ve okul odalarının hatıralarını geri getirdi. Mavi ve beyaz salon onu sarstı. Oymalı koltuklara ve İsa'nın günahkârlarla içki içtiği yağlı boya tabloya baktı. Rahibeler için ayak işlerini yaparken odada oturan ebeveynlerin yüzlerini hatırladı. Çocuklarının aileleri yerine Tanrı'yı seçmesinden dolayı harap olmuş fakat gururlu görünmeye çalışan kaç tane anne görmüştü?

"Bayan Maddalena birazdan burada olacak," dedi Rahibe Daria, salonun kapısını kapatıp önündeki sandalyeye oturarak. Yaşlı rahibe ihtiyatlı olmak için çaba sarfetmişti fakat Rosa onun görevinin sohbeti dinlemek olduğunu biliyordu.

Manastırın iç kısımlarındaki kapıların açıldığını duydu ve Rahibe Daria kornaya basarak dışarıya açılan kapıların kapalı olduğunun işaretini verdi. Ancak bu teyit olduktan sonra ızgaranın arkasındaki ahşap panjurun açıldığını biliyordu. Saniyeler içinde açıldı ve Rosa, Rahibe Maddalena ile yüz yüze geldi. Aylardır görmediği bu sevgili yüzü görünce Rosa gözyaşlarına boğulmamak için kendini zor tuttu.

"Nasılsın, çocuğum?" diye sordu Rahibe Maddalena. "İyi görünüyorsun. Flüt çalmaya devam ediyor musun?"

Rahibenin resmiyeti Rosa'yı kendine getirdi. Rahibe Maddalena en son gördüğü haline göre daha inceydi fakat sağlığı iyi görünüyordu. Neden Rosa'nın mektuplarına cevap vermemişti? Rosa, Rahibe Maddalena'nın sorularına neşeyle cevap vermeye çalıştı fakat yine de kalbi ayaklarına düşmüştü. Ne aralarındaki parmaklıklar ne de Rahibe Daria'nın varlığı onun anaç tavrını engelleyebilirdi. Ne de-

gişmişti? Başka bir yetim onun kalbinde Rosa'nın yerini mi almıştı?

“Flütümü çalmak için fazla fırsatım olmadı fakat işler rutine dönmünce her gün çalmaya başlamayı ümit ediyorum,” dedi Rosa.

Manastırdaki hayatı rutine bağlıydı. O zamanlar içinde hissettiği huzursuzluğu hatırladı. Başrahibe, Rosa'nın dinsel bir hayata uygun olmadığını söylediğinde haklıydı. Rosa dudağını ısırды ve onun gelmemesini diledi. Manastırdaki hayatına dair mutlu anıları vardı ve şimdi berbat olmuşlardı. Başı dönmeye ve gözünün önünde noktalar uçuşmaya başladı. Rahibe Maddalena'nın arkasındaki kapı açılmak üzereyken kalkıp ayrılmak için izin isteyecekti ki Rahibe Dorotea diğer rahibenin kucağına gri desenli bir kedi bıraktı. “Rosa'nın Michelangelo'yu görmek isteyeceğini düşündüm,” diyerek kıkırdadı ve tekrar kayboldu.

Rahibe Maddalena'nın yüzü bir gülümsemeyle değişti ve omuzlarını serbest bıraktı. Kediye parmaklıklara doğru kaldırdı. “Michelangelo'yu bana mutfaktan fareleri uzak tutması için verdiler. Fakat fareler onu korkuttu.”

Kedi parmaklıklara sürtündü. Rosa parmaklarını aralıktan uzattı ve kedinin çenesini kaşıdı. Rahibe Maddalena, Rosa'nın parmağını tuttu ve sıktı. Bu hareketle birbirlerine açıldılar. Birdenbire Rosa'nın hissettiği kırgınlık eriyip gitti.

“Mektupların için teşekkür ederim,” dedi rahibe. “Hepsini sakladım. Fakat başrahibe, sen yeni yerine iyice yerleşene kadar cevap yazmamamın daha doğru olduğunu söyledi. Şimdi görüyorum ki yerleşmişsin, umarım sık sık ziyarete gelir ve yazmaya devam edersin.

Rahibe Maddalena'nın gözleri doldu ve Rosa kendi gözlerinin de ıslandığını hissetti. Augustine mezhebinin rahibeleri, Carmelites ve Fakir Claresler kadar kapalı değildi. Bazı durumlarda manastır dışına çıkabiliyorlardı. Belki böyle bir zamanda Rahibe Maddalena ve Rosa aralarında parmaklıklar olmadan konuşabilirlerdi. Fakat bir savaş, deprem ya da başka bir felaket olmadığı sürece rahibelerin manastır dışına çıkıp yaralılara ya da hastalara yardım edebileceği bir durum yakın gelecekte gözüküyordu.

Rosa, Rahibe Maddalena'ya villadaki hoş şeyleri ve Clementina'yı anlattı. “Çok parlak bir kız, her şeyi çok çabuk öğreniyor.”

“Tıpkı senin gibi,” dedi Rahibe Maddalena.

Rosa omuzlarının üzerinden baktı ve Rahibe Daria'nın uykuya

daldığını gördü. Gümüş anahtarı cebinden çıkartma fırsatını buldu ve Rahibe Maddalena'ya gösterdi.

“Buraya geldiğinde kundağının içindeydi,” diye fısıldadı Rahibe. “Benim köyümdeki kadınlar çocukları kötülüklerden korumak için bunun gibi tılsımlar kullanırlardı.”

“Cadıları mı kastediyorsun?” diye sordu Rosa gözleri büyüye- rek. Eğer olayın aslı buysa Rahibe Maddalena bundan nasıl rahatsız olmamıştı?

Rahibe Maddalena bilgece gülümsedi. “Tanrı'ya giden pek çok yol vardır, Rosa,” dedi. “Ben Katolik Kilisesi'nin en dolaysız yol olduğunu düşünüyorum. Ayrıca bizim de sembollerimiz ve tılsımlarımız var.”

Rosa tanıdığı en dindar kişinin aynı zamanda en açık fikirli kişi olmasından gurur mu duymalıydı yoksa şok mu olmalıydı, bilemedi. Rahibe Maddalena'nın söylediği bir nevi sapkınlık değil miydi? Ada, bütün kadınların cadı olduklarını iddia etmişti. Bu tanımlamaya göre rahibeler de cadıydı. Rosa bu fikir üzerine bir süre düşündü. Dualar ve büyü sözleri arasında gerçekten de bir fark var mıydı? İki- si de Tanrı'ya yakarış değil miydi? Rahibe Maddalena'ya villadaki aşçıların büyücü olduğunu söyleyecekti ki Rahibe Daria uyandı ve öksürerek ziyaretin bittiğini ve Rahibe Maddalena'nın işine dönme- si gerektiğini işaret etti.

“Sonraki ay yine geleceğim,” dedi Rosa.

Rahibe Maddalena başını salladı. “Memnun olurum.”

Rosa güneşin altında Pitti Sarayı'na ve Boboli Bahçelerine doğru yürüdü. Bu çevrede yaşamış olmasına rağmen oraları hiç görmemişti. Devasa bir sarayın önünde durdu ve güçlü bir ailenin nasıl da düşüp yerini bir başkasına bıraktığını düşündü.

Luca Pitti 1457 yılında, Medici ailesini varlık ve ihtişamlarıyla alt etmek için sarayın inşaatını emretmişti. İşin gülünç tarafı, inşaatın masrafları Pitti'nin varislerini iflas ettirmiş ve saray 1550 yılında Mediciler tarafından satın alınmıştı. Mediciler de sonunda düşmüştü, tıpkı onlardan sonra gelenler gibi. Şimdi bu saray bir sanat galerisiydi. Scarfiotti ailesi de günün birinde unutulmaya yüz tutacak mıydı? Rosa, Bay Collodi ile olan sohbetini anımsadı. Nerezza bu yüzden mi kardeşinin kendinden aşağı biriyle evlenmesinden korkmuştu?

Güneş yakıyordu, Rosa bahçenin içine doğru yürüdü. Selvi ağaçlarıyla çevrili bir patikayı takip edip yapay bir havuzun kenarında gölgede bir banka oturdu. Fıskiye'nin yanında genç bir çift duruyordu. Başları birbirine yaslanmış bir şeyler konuşuyorlardı. Birdenbire adam kızı kendine çekti ve ateşli bir biçimde öptü. Rosa ayak parmaklarının karıncalandığını hissetti. Birini öpmek nasıl bir duyguydu, merak etti. Tornabuoni caddesindeki antikacı dükkânının sahibi Bay Parigi'yi düşündü ve öpüleceği ilk adamın onun gibi yakışıklı olmasını umdu.

Cebindeki hissetti ve gümüş anahtarı çıkarttı. Demek ki bir cadı kundağının içine onu korumak için bu tılsımı koymuştu. Anne'si miydi? Bu yüzden mi Rosa şeylerin kaynağını görebilme gücüyle büyümüştü?

Boynundaki haçı tutan zinciri çözdü ve anahtarı zincire ekledi, sonra zinciri tekrar yakasından içeri soktu. Cadı beni nelerden korumaya çalışıyordu? Merak etti, sonra iç çekti, kendine ne kadar çok soru sorarsa sorsun, geldiği yer her zaman bir gizem olarak kalacaktı.

Balo gecesi villa, leylak rengi bir yeraltı dünyası görünümünü aldı. Gecenin tema rengi mordu, ev ve heykeller kraliyet tonlarında aydınlatılmıştı. Kesme çiçekler; mor güller, sümbüller ve lalelerle düzenlenmişti. Park yolu ve patikalar büyük saksıların içinde mürdüm eriği renginde bezelye çiçekleri, lavanta, anemon ve yıldız çiçeği ile çevrilmişti. Uşaklar erik çiçeği renginde üniformalar; balo salonundaki otuz altı parçalık yaylı takımının müzisyenleri ise patlıcan moru ceketler giymişlerdi. Bahçedeki yuvarlak masalara leylak rengi masa örtüleri serilmişti. Avluda bir açık büfe vardı. Ada'ya yardım etmeleri için fazladan mutfak personeli tutulmuş ve mevcut elemanlar abartılı yemekleri hazırlamıştı. Paolina, Rosa'ya birkaç hafta önce yemek listesini göstermişti. Soğuk salatalık ve kremalı çorbayı, karidesli risottoyu, enginarlı omleti, yanında yağ ve otlarla birlikte haşlanmış alabalığı ve sulu hamurda pişmiş kabak çiçeklerini içeriyordu. Tatlı olarak da sepet içinde dağ çileğinden yapılmış pamuk helva, fındık kreması ve krem peyniri vardı.

Clementina'ya -Rosa onu yatağa götürmeden önce- gelen konukları görmesi için izin bir saat verilmişti. İnsanlar lüks arabaların

içinde gözükmeye başlayınca küçük kız heyecanını tutamadı. Balodan birkaç ay önce park yolunu aydınlatması için Barcelona'dan modern lambalar getirtilmişti. Konuklar sanki mor ışıklı bir tünelin içinden geçiyormuş gibi hissetsin diye Bay Collodi renkli küreler yerleştirmişti. Şoförler arabaların kapılarını açtıklarında leylak rengi tafta elbiseleriyle kadınlar, gece takımları ve lavanta gömlekleriyle erkekler zarafetle arabalarından indiler. Yanlarında geceye özel mora boyanmış kucak köpekleri vardı. Bir grup davetli arabalarından inerken Rosa bir anda onlarla birlikte inen maymunları ve antilopları gördü. Bunun bir illüzyon olduğunu fark edene kadar neden başka hiç kimsenin tepki göstermediğine şaşırdı. Kadınlardan biri maymun kürkünden örülmüş bir şapka giyyordu, bir diğeri antilop derisinden ayakkabısıyla yürüyordu.

Markizin kıyafeti en çok göze çarpandı ve Paris'te Schiaparelli tarafından onun için özel olarak yapılmıştı. Eteği balık kuyruğu biçiminde, sırtı dekolteli ve hayal gücünü gerektirmeyecek bir V yakası olan üzüm renginde pullu bir gece elbisesiydi. Rosa kol askılarından markizin solgun teninden fırlamış kaburgalarını görebiliyordu ve elbisenin eteği markizin kalça kemiklerini ortaya çıkartacak kadar dardı. Kadın Rosa'ya hasta olabilirmiş gibi geldi. Zaten çok az az şey yiyordu ve balodan birkaç hafta önce akşam yemeklerine gelmeyi de kesmişti. Fakat konuklar markizin omuzlarından sarkan boa yılanıyla o kadar kendilerinden geçmişlerdi ki kilo kaybını fark etmiyorlardı. Markiz bu yılanı Fransa'ya yaptığı son ziyaretten dönerken getirmişti. Paris sosyetesini kaniş yerine çita ve aslan gibi egzotik hayvanları tercih etmeye başlamıştı.

"Ne kadar muhteşem bir atmosfer yaratmışsınız," diye dile getirdi Barones Derveaux, markiz ve markiye. Barones, leylak rengi bir Delphos elbise giymiş ve altın bir saç bandı takmıştı. Kocasının üzerinde ise işlemeli bir takım vardı.

"Evet, derler ki bir insanın en büyük düşmanı sıkıntıdır ve biz tabii ki bunu istemeyiz," diye cevap verdi markiz kocasına dönerek.

Marki şarap rengi, şık damasko takım elbisesi ile isteksizce gülümsedi. Faşist üniforması giymiş Vittorio ile ayakta duruyordu. Barones kaşlarını kaldırdığı zaman Vittorio kol ağzını geriye itip mor saat kayışını gösterdi.

Konuklar masalarına oturtuldukları zaman Bay Bonizzoni Ro-

sa'nın koluna dokundu. "Mari bu gece pek iyi değil," dedi. "Herkesin yardımına ihtiyacım var. Küçüğü yatağına yatırdıktan sonra gidip Bayan Guerrini'yi gör. Masaların temizlenmesine yardım etmen gerekecek."

Oysa Rosa gürültüden dolayı evdeki kimsenin fark etmeyeceğini düşünerek flütünü çalabileceğini ummuştu ve hayal kırıklığına uğrasa da bu isteği kabul etmekten başka şansı yoktu. Clementina'yı odasına götürdü, yüzünü yıkaması için yardım etti ve yatağına yatırdı. Maria ile ilgili sorun neydi? Bakıcı son zamanlarda hasta gözüküyordu fakat Rosa bunu balo hazırlıklarının koşuşturmacasına bağlıyordu. Aşağıya, hizmetçi üniforması elinde onu bekleyen Bayan Guerrini'nin yanına indi.

"Demek şimdi fil dişi kulenden aşağı indin, artık gerçek insanların hayatlarını nasıl kazandıklarını görebilirsin," dedi kâhya kabaca.

Rosa bir kargaşa yaşanırken bahçeye adım attı. İspanyol-İsviçre karışımı bir araba, arkasında çingene vagonuyla yanaştı. Şoför arabanın kapısını açtı ve içinden Çin yapımı ipek takım elbiseli kel bir adam indi. İzleyen konuklara el salladı ve bazıları onu alkışladı. Şoför, kabarık kol yenli elbisesi olan bir kadına inmesi için yardım etti. Kırk yaşından fazla değildi fakat gözlerindeki bir şey onu zorluyordu. Rosa, takmış olduğu kalın, yakut küpelerin ve boynundaki kalın kolyenin onu yaşlı gösterdiğini düşündü.

"Bay Castelletti ve Kontes Pignatello! Ne güzel!" dedi markiz, geç gelenleri yanaklarına kondurduğu öpücüklerle selamlayarak. "Bizim için ne getirdiniz?"

Konuklar ve hizmetçiler heyecanlı bir şekilde vagondan ne çıkacağını görmek için beklediler. Vagonun arka kısmı alçaldı ve içinden kirli şapkası ve yeleğiyle esmer bir adam çıktı. Elinde bir zincir tutuyordu, ardından iri ve siyah bir şey ağır ağır geliyordu. Rosa bunun bir hayvan olduğunu hemen anladı. Adam hayvana bir şeyler söyleyince hayvan arka ayaklarının üzerinde yükseldi. Konuklardan bazılarının nefesi kesildi ve bazıları daha iyi görebilmek için geriye çekildi. Hayvan, göğsünde hilal olan siyah bir ayıydı.

"Son derece evcildir," dedi Bay Castelletti. "Annesi avcılar tarafından öldürüldü ve bu adam onu yavruyken eğitti."

Çingene, ayının burnuna bağlı olan zinciri çekti. Hayvan geri çekildi fakat dans etmeye başladı, yan yan giderek ve dönerek.

İzleyiciler ellerini çırpıp ve neşelendi. Markiz memnun görünüyordu fakat marki iğrenerek üst dudağını ısırdı.

Rosa hayvanın nasıl aşağılandığını hissedebiliyordu. Gözlerinin önünde bir sahne belirdi. Ayak parmakları buz kesti ve bir ormanda olduğunu fark etti. Yeşillikler bol ve nemliydi. Değişik bir dilde sesler bağırıyordu. Rusça mıydı? Ağaçların olduğu yerde bir kaza vardı ve anne ayıyla iki yavrusunu kaçarken gördü. Sonra silah sesleri...

“Bu ayıyı nereye koyacağız?” diye sordu marki karısına.

“Ah, getirdiğim kafeste gayet iyi duracaktır,” dedi Bay Castelletti, vagonu işaret ederek. “Hayatının büyük kısmını onun içinde geçirdi. Ve eğer konuklarınızdan biri bu gece sizi üzerse, onu ayı için akşam yemeği yapabilirsiniz.”

Konuklar Bay Castelletti’nin şakasına güldüler.

“Sanırım ağaç kabuğu ve çilekleri tercih edecektir, seni şapşal,” diye sessizce geveledi marki.

Bay Collodi çağırıldı. Markiz ona ayı ve kafesi için bahçede bir yer bulmasını istediğinde biraz bozuldu. Rosa, Clementina için endişeliydi. Vahşi bir hayvanı okşayıp sevmek onun doğasında vardı. Bakıcısıyla birlikte geçerlerken ayıya baktı. Dizleri yara olmuştu ve burnundaki tüylerin bir kısmı yoktu. *Ani bir kızgınlıkla insanı öldürebilir;* diye düşündü Rosa. Onu suçlayamazdı. Fakat Clementina gibi biri yanlış hedef olabilirdi.

“İyi bir hayvan,” dedi Vittorio, ayı götürüldükten sonra. “Fakat bir top ya da makineli tüfek kadar etkili değil.”

Kontes Pignatello, Vittorio’nun şaka yaptığını varsayarak gülmüseddi. Rosa, Ada’nın dediklerini düşündü. Vittorio savaştan sonra normal bir hayata uyum sağlamakta zorlanıyordu ve gittikçe de kötüleşiyordu.

Bay Castelletti ve eşi diğer konuklar tarafından selamlandı ve Bay Bonizzoni onlara masalarını göstermek üzere çağırıldı. Bay Castelletti ayrılmadan önce markiye doğru eğildi ve Rosa’nın duyabileceği bir sesle fısıldadı. “Eşim hakkında ne düşünüyorsunuz?”

“Çok etkileyici,” diye kibarca cevap verdi marki.

Bay Castelletti güldü. “Genç ve güzel olmayabilir fakat zengin ve yalnız bir kadın kullanılmaya müsaitse bu durumuna kayıtsız kalmak hiç centilmence olmaz, değil mi?”

Marki sertleşti, Rosa bunun duygularındaki ani değişimden kay-

naklandığını tahmin etti ve ona hak verdi. Rosa döndü ve balo salonuna giren konukların masalarından kullanılmış tabakları toplamaya başladı. Baron Derveaux'u ona bakarken yakaladı fakat fark etmemiş gibi davrandı.

"Bu kıza olan ilginin sebebi nedir?" diye sordu barones kocasına. "Genç bir sevgili mi arıyorsun? İkimizin de elli yaşını geçene kadar başka bir tane bulmayacağı konusunda anlaşıştık."

Baron, karısının esprisine güldü ve karşılık olarak bir şeyler söyledi; Rosa onları duyamadı. Orkestra bir Viyana valsine başlamaya başladı ve pek çok konuk masalarından ayrılarak balo salonuna geçtiler. Rosa boş masaları dolaştı, çatal bıçakları ve tabakları temizledi. Bir başka hizmetçi ona yardım etmek için geldi ve birlikte çalıştılar.

"Maria nasıl?" diye sordu hizmetçi.

"Bilmiyorum," dedi Rosa. "Görmedim."

Hizmetçi, sohbet halindeki marki ve Vittorio'nun olduğu yöne baktı. "Aptal! Onunla evleneceğini mi düşündü?"

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Rosa.

Hizmetçi kaşlarını kaldırdı. "Maria'nın bir sevgilisi var," diye fısıldadı. "Fark etmiş olman lazım? Onunla konuşmak için başını çevirdiğinde bir bakıyorsun orada yok, onunla buluşmak için sıvıştığından emin olabilirsin."

Rosa şaşkınlıktan sersemledi. Maria, markizle mi birlikteydi? Patronunun, kızının bakıcısıyla bu şekilde ilişkiye girebileceğine inanmadı! Sonra şapka dükkânındaki kadınların dedikodusunu ve önceki bakıcının neden kovulduğuna dair yorumlarını hatırladı.

"Bayan Bellocchi, büfeye yardım edebilir misin?" diye seslendi Bay Bonizzoni.

Rosa kullanılmış çatal bıçakları tepsiye koydu ve avluya koştu, boş servis tabaklarını kaldırdı; böylece uşaklar yenilerini koydular. Markiz bir kolona yaslanmış, elinde mor kurdela spanyel köpek olan dolgun bir kadınla konuşuyordu.

"Eğer Milanlıysanız, Trivulzio ailesini tanırırsınız," dedi kadın.

Markiz omuz silkti. Bu belirsiz ifade, ya tanımadığı anlamına ya da tanıdığı fakat onları pek önemsemediği anlamına geliyordu. Kadın şaşırdı fakat devam etti, belki de markizi etkileyebileceğini umuyordu.

"Bir kâhyaları var," dedi. "Çok önemli işlerin altından kalkabilir.

Metrelerce öteden bir toz zerresinin kokusunu alabilir. Fakat kör. Tamamen kör. Yine de hayal edebileceğiniz en iyi kâhya. Ve bildiğinizden şüphem yok, iyi kâhyalar kolay bulunmuyor. Aile hakkında her şeyi bilip tek kelime bile sır vermemeliler.”

Kadın güldü ve markizin koluna dokundu. Markiz ürkerek kolona doğru geri çekildi. Rosa onun, kâhyanın şeklinin bozuk oluşundan dolayı irkildiğini düşündü. Kadın, markizin sırf burnunda bir benek var diye köpek yavrusunun katledilme emrini verdiğini bilse ne düşünürdü diye merak etti.

Mutfağa giderken Rosa, Kontes Pignatello ve Barones Derveaux'un konuşmalarına kulak misafiri oldu.

“Marki egoist fakat etkileyici. Karısı için fazla bir şey diyemem. Balık kadar soğuk,” dedi kontes.

Barones, markizi savunmaya geçti. “Ah, ona acıyorum. Babası güçlü ve bazen de acımasız bir adamdı. Annesinin bir zamanlar ne dediğini biliyor musun? ‘Akıllı bir kadın kimseye hiçbir şey vermez. Sevgi bile.’ Nasıl olmuş da Luisa böyle ilgisiz yetişmiş? Kaba görüntüsünün altında iyi bir insan yattığına inanıyorum.”

Rosa, baronesin sözlerine şaşırdı. Hak etsinler ya da etmesinler, ya insanlara iyi atıflarda bulunmakta cömertti ya da markizle ilgili başka kimsenin bilmediği bir şey biliyordu. Kesinlikle markizin tek gerçek destekçisi gibi gözüküyordu.

Orkestra çalmayı kesti ve konuklar balo salonunun etrafında toplandı. Rosa mutfağın dışında kalmıştı ve birkaç dakika beklemekten başka şansı yoktu. Baron Derveaux, Bösendorfer piyanosunun başına oturdu ve müzisyenlere bir şey çalmaya niyetli olduğunu belirtti. İçmekte olduğu sigarayı yanar vaziyette piyanonun kapağına bıraktı. Onu oradan alması gerekiyordu, aksi halde ahşabı yakabilirdi. Rosa irkildi, bir müzisyen olarak müzik aletlerine hiçbir zaman bu derece saygısızca davranmazdı.

Markiz diğer konuklara balo salonuna doğru eşlik etti. Baronu piyanonun başında ve sigarası kapağın üzerinde görünce yüzünün şekli değişti, Rosa ürktü. Markizin gözleri sanki adamı öldürecekmiş gibi kısıldı. Fakat neden markiz bu şekilde tepki veriyordu? Bösendorfer piyanosu onun rakibine aitti. Konuklar baron tarafından eğlendirileceklerini düşündüklerinden sessizliğe büründüler. Markiz aralarına girdi, vücudu gerildi ve gözleri keskinleşti.

“Ne çalacaksınız?” diye bağırdı Bay Castelletti.

“Liszt.”

Markiz konukların arasından geçti ve piyanoya doğru ilerledi. Baron onun geldiğini görmedi. Ellerini klavyenin üzerine koydu ve ilk akora bastı. Piyanoyu ayarlı değildi. Konuklar kahkaya boğuldu. Baron gülümsedi fakat eğlencesi yarım kalmıştı.

“Luisa,” dedi, markiz ulaştığı sırada sigarasını koyduğu yerden geri alarak. “Yıllardır bunu kimse akort etmedi mi?”

“Kimse onu çalmaz,” dedi markiz.

“Bir gün Clementina çalabilir,” dedi baron, markizin ifadesini anlamayarak. Markizinki bir açıklama değil, uyarıydı. Rosa bunu hissetti. Bir an için bir şeyler gördü. Bir ışık parladı, müzik notaları. Fakat hiçbir görüntü belirmedi.

“Nerezza öldüğünden beri Fiesole’de gerçek anlamda iyi müzik duymadık,” dedi yaşlıca bir adam.

Konuklar aralarında mırıldandı.

“Fiesole? Ben öyle bir müziği hiçbir yerde duymadım. Ne Viyana’da ne de Paris’te,” diye belirtti topluca bir kadın.

Markiz dudaklarını ısırды. Rosa kadının vücudundaki tüylerin diken diken olduğunu görebiliyordu. Bay Collodi ile olan sohbetinden anladığı kadarıyla bu parti, Nerezza’nın kileri gölgede bırakıyordu.

“Pekâlâ, her zaman sadece bir Nerezza olacak,” dedi Baron Derveaux, omuzlarını silkerek. “O türden bir kadın yüzyılda bir gelir.”

Markizin gözleri alevlendi. Rosa onun ne düşündüğünü sadece hayal edebiliyordu. Konuklar, kadınlar arasında ne tür bir rekabet olabileceğinin farkında değildiler, yoksa ev sahibelerini kızdırmak için daha dikkatli olurlardı. Barones Derveaux ve marki, konukların arasından eşlerine ulaşmaya çalışıyorlardı; görünüşe göre Rosa’nın dışında, markizin gerginliğini fark eden sadece onlardı. Barones kocasının kolunu tuttu ve onu bahçeye çıkması için dürttü.

“Gel de fiskiyeyle neler yaptıklarını gör. Gerçekten muhteşem,” dedi.

Marki orkestraya çalmaları için işaret verdi ve konuklarına bir kez daha dans pistine çıkmaları için rica etti. Sonra markizin kolunu tuttu. Rosa onun markize bir tür şefkatle dokunduğunu ilk defa görüyordu.

“Hadi,” dedi. “Konuklar dans etmemizi bekliyorlar.”

Konuklar dans pistinde yerlerini alır almaz, Rosa mutfığa geçebilmek için kendine yol buldu. Rosa, gece boyunca başarılı olan pek çok şey olduğunu ve başka hiçbir şeyin geceyi böylesine mahvedemeyeceğini hissetti.

Tatlılar servis edilmeden önce marki konukları bir araya topladı ve hazine avı oyunu düzenlediklerini duyurdu. Kalabalığı bir heyecan dalgası sardı. Yirmi yaşın altında hiç kimse yoktu fakat konuklar, doğum günü partisindeki çocuklar gibi heyecanla gruplara ayrıldılar. Her takım için bir lider seçildi ve Bay Bonizzoni onlara birer zarf verdi.

“Buraya geri dönmeniz için bir saatiniz var,” dedi marki, Bay Bonizzoni’nin çevirmek üzere olduğu kum saatini işaret ederek. “Kazanan takımın tüm üyeleri birer ödül alacak ve kaybedenler de kazananların seçtiği bir görevi gerçekleştirecek.”

Tehdit, konuklar tarafından kahkahalar ve nidalarla karşılandı. Erkekler saatlerini kontrol ederken kadınlar da kızarmış yüzlerini mendilleriyle sildiler. Partinin atmosferi yerini kibarlıktan neşeye terk etmişti.

Bay Bonizzoni saati çevirdiğinde konuklar bir anda dağılıp heykelleri ya da üst kattaki pencereleri saymak için koşturmaya başladılar. Rosa daha önce yetişkinleri bu şekilde hiç görmemişti.

Bay Bonizzoni ellerini çırpı ve hizmetçiler -Rosa da dâhil olmak üzere- masalara koşturdu, kirlenmiş masa örtülerini ve peçeteleri ya da erimiş mumları değiştirip masaları tatlı için hazırladılar.

“Bir saatliğine gittiler,” dedi çatal kaşıklar için Rosa’ya yardım eden hizmetçi. “İşimizi çabucak bitirip biraz dinlenmeliyiz. Bu gece hiç durmadık.”

Rosa onunla aynı fikirdeydi ki bir kadın çığlığı havayı deldi. Öyle bir çığlıktı ki villanın her yanından insanlar ne olduğunu görmek için akın ettiler. Rosa’nın ilk düşüncesi, birinin ayıya fazla yaklaştığı yönünde oldu fakat sonra sesin park yolundan geldiğini fark etti. Marki, Bay Collodi’ye silahını kapması için bağırdı. İhtimal dışı olsa da bir kurdun araziye girmiş olma ihtimali vardı. Alanda vahşi domuzlar vardı fakat insanlarla temastan kaçınırlardı. Rosa cadıları düşündü, sonra ne Ada’nın ne de Rahibe Maddalena’nın cadıların kötü olduklarını düşünmediğini hatırladı. Diğer konuklar ihtimalleri değerlendirmediler; sese doğru yöneldiler, herhangi bir tehlikeden bihaber diler.

“Bayan Bellocchi, benimle gelin,” dedi marki, Rosa’nın kolunu yakalayarak ve park yoluna doğru onu yönlendirerek. “Kadının bir başka kadının yardımına ihtiyacı olması halinde.”

Marki ve Rosa diğer konuklara yetismeyi başardı. Baron Derveaux ve takımı, giriş salonundaki hanedan armalarını kâğıda çizmekle meşgulken marki onları buldu. “Kadınlar geride dursun,” dedi. “Ormanlık alanda bir zorba olabilir.”

Marki durdu ve barona durumu anlattı. Kadınlar isteksizce geri çekildi. Bay Collodi silahıyla göründü.

“Bu yöndeki soru neydi?” diye sordu Marki.

“Basit bir soru. Aslan heykellerinin önündeki lamba direklerini kırmak.”

Rosa, heykellerin duvarın bittiği yere kadar çok kısa bir mesafede olduklarını hatırladı. Dönemeci döndüler ve bazı takım üyelerinin bir lamba direğinin etrafında toplandıklarını ve trans halindeymiş gibi bir şeye baktıklarını gördüler. Yerde bayılmış bir kadın yatıyor, diğer bir kadın onu yelliyordu. Yaşlı bir adam çalılara doğru kusuyordu.

Gruptan Bay Castelletti, markiye doğru atıldı. “Diğerlerine geri durmalarını söyleyin. Korkunç bir şey! Çok korkunç!”

Marki konuklarına döndü ve villaya dönmelerinin en iyisi olduğunu söyledi. Bazıları buna uydu fakat çoğu dinlemedi, ne tür hortlağımsı bir görüntünün onları beklediğini merak ediyorlardı. Rosa yerde uzanan kadına koştu ve yardım gerekip gerekmediğine baktı. Kalabalık açılıp markinin geçmesine izin verdi ve Rosa lamba direğinden sarkan bir şey gördü. Bir adım daha attı ve durdu. Mor ışık nesneyi karartmıştı. Ne olabilirdi? Rosa bir anda ne olduğunu anladı ve sendeleyerek geri gitti. İpin ucunda ölü bir adam sallanıyordu.

Markiz arabasıyla olay yerine vardı. Arabayı kendi kullanmıştı, inerken kapıyı çarptı. Farların ışıkları daha önce gölgede kalmış olan kurbanın şişmiş yüzünü aydınlattı. Adamın mavi dilini ve fırlamış gözlerini görenlerden yeni bir korku çılgılığı yükseldi.

“Kim bu?” diye sordu Baron Derveaux.

“Emin değilim,” dedi marki.

Rosa, markize döndü. Kadının yüzü seğiriyordu, Rosa onu ilk defa gerçekten korkmuş görüyordu. Markizin gözleri Rosa’nınkilerle buluştu ve öfkeyle baktı. O anda Rosa, ölü adamın kim olduğunu fark etti. Dik saçlı adamdı.

Balonun talihsiz finalinden sonra Scarfiotti villası inzivaya çekildi. Bir sonraki gün Bay Collodi ve villadaki diğer çalışanlar dekorasyonları kaldırdılar. Böylece diğer günün akşamı, villa korkutucu haline geri döndü. Hizmetçiler sessizce konuştular, Ada ve Paolina her zamanki menüyü daha sade öğünlerle değiştirdiler. Rosa ya sabah ya da öğleden sonraki derslere katıldı çünkü Clementina sürekli babası tarafından bir yerlere götürülüyordu. Clementina'nın eğitimi için endişeleniyor olsa da böyle bir kriz zamanında marki yalnız kalmaktan korkuyor gözüküyordu. Sıkıntılarının sebebi olan karısının ona hiçbir faydası dokunmuyordu. Ceset teşhis edildikten sonra kendi katına çekilmiş ve orada kalmıştı. Skandal; markizin reddedilmiş genç âşığının villanın park yerinde kendisini asmasından ziyade, on yılın partisi olması beklenen eğlencenin aniden korkunç bir sonla bitmesiydi. Gecenin sonunun havai fişeklerle süslenmesi gerekiyordu, ölümle değil. Nerezza Scarfiotti'nin düzenlediği partilerin hiçbirisi böyle rezilce sonlanmamıştı. Markizin canını acıtanın bu olduğunu düşündü Rosa.

Rosa, o gün ormanlık alanda dik saçlı adamın markize ne söylediğini hatırladı: *Senin için her şeyi geride bıraktım.* Ne demek istediğini merak etti. Karısını mı? Çocuklarını mı? Mevkisini mi? Kendini astığı direğin mor küresinin kaldırılmadığını fark etti. Belki kimse dokunmak istememişti. Rosa onları suçlamadı. İçi ürpermeden park yolunun o kısmından geçemiyordu. Ya da belki mor küre, çalışanlardan genç adama unutulmaması için bir övgüydü. Muhtemelen istediği buydu. Markizin hafızasına sonsuza kadar kazınmak.

Bir öğleden sonra -Clementina marki ile beraber dışarıdayken-

Rosa çalışmak için seçtiği kitaplarla kütüphaneden okul odasına dö-nüyordu. Hizmetçi merdiveninin yarısındanayken bir müzik sesi duy-du. Şaşırmıştı çünkü daha önce villada, balo ve bahçe partisi dışında müzik çalındığını hiç duymamıştı. Bayan Guerrini müziğin marki-zin migrenini azdırdığı konusunda açık ve netti. Rosa ve Clemen-tina sadece markizin dışarıda olduğundan emin oldukları günlerde enstrümanlarını çalışıyorlardı.

Merdivenleri çıkmaya devam etti ve müzik sesi arttı. Parçayı ta-nıdı. Mascagni'nin Cavalleria Rusticana operasından bir sahne mü-zikiydi. Sesin dördüncü kattan geldiğini fark etti. Rosa okul odasına giderken Clementina'nın odasının önünden geçti ve markizi orada görünce birden irkildi. Gramafonda bir plak çalışıyordu ve markiz, Nerezza'nın yaptığı opera maketlerine bakıyordu. Rosa'nın varlı-ğını hissetti ve ona döndü. Rosa ürkü, gizli gizli onu izlediği için azarlanmayı bekliyordu. Bunun yerine markizin gözündeki yaşları görünce şaşırdı. Kadın hızla gözlerini sildi.

"Bir Sicilyalı düelloya çıktığında..." dedi, Rosa'yı dikkatlice sü-zerek, "...rakibinin kulağını ısırp kanatarak dövüşün ölümüne ol-duğunu anladığını göstermiş olur. İki rakip karşı karşıya geldiğinde sadece bir tek kazanan olabilir."

Rosa sessiz kaldı. Cavalleria Rusticana'da bir düello olduğunu biliyordu ve hikâye Sicilya'da geçiyordu fakat markizin bahsetti-ğinin bu olup olmadığından emin değildi. Markiz neredeyse bitmiş görünüyordu. Ancak yüzünün eski haşın görünümüne bürünmesi sa-dece birkaç saniye sürdü. Plağı gramafondan çıkardı, bir süre plağa baktı, sonra yanından geçip gitmeden önce Rosa'ya uzattı ve merdi-venlerden aşağı inip kayboldu.

Rosa, Clementina'nın odasının kapısında elinde plakla durdu; markizin garip davranışı karşısında akli karışmıştı ve markizin bu hareketinin onu bir çeşit düelloya davet etmek olmadığını umdu.

Ertesi gün öğlenden sonra villaya bir kamyon geldi. Bahçede yürüyüş yapan Rosa, iki adamın Bösendorfer piyanosunu kamyonu koyduklarını gördü. Markinin arabasını garajda gördü ve öğleden sonra Clementina'nın ders yapmak isteyip istemediğini öğrenmek için aceleyle eve koştu. Avluya vardığında markinin kapıda ağla-makta olduğunu gördü. Gözyaşları karşısında şaşırarak Rosa fark edilmemek için parmaklıkların ardına geçti. Yaseminlerin arasından

markizin kocasına doğru yürüdüğünü gördü.

“O öldü, Emilio,” dedi yavan bir şekilde. “Hayaletiyle yaşamayı bırakmak zorundayız.”

Rosa şok oldu. Marki kız kardeşine çok bağlıydı. Nasıl olurdu da markiz onun, Nerezza’nın en kıymetli eşyasından ayrılmasını beklerdi? Barones Derveaux dilediğini söyleyebilirdi fakat markiz kesinlikle yaşayan en zalim kadındı, özellikle kocasına karşı. Ölmüş olmasına rağmen hâlâ Nerezza’yı bir düşman olarak mı görüyordu? Önceki gün Clementina’nın odasında bahsettiği şey bu muydu? Düllo hâlâ sürmekte miydi?

Clementina’nın babasıyla birlikte dışarıda olduğu öğleden sonraları Rosa ayıyı ziyaret etti, Ada ona Dono ismini vermişti. Rosa ansiklopediden, göğsündeki hilalden sebebiyle onun bir ay ayısı olduğunu öğrendi. Bay Collodi, Dono’nun kafesini mutfak bahçesinin arkasındaki ağaçların altına kurmuştu ve ayıyı kafesin altındaki sürgülü kapıdan meyve ve ekmekle dikkatlice besliyordu. Bay Collodi’nin seçtiği yer serin ve hoştu fakat dağlarda gezmek ve ağaçlara tırmanmak için doğmuş bir hayvan için kafes fazla küçüktü. Ayının dolaşabildiği alan sınırlıydı. Rosa, ayının burnundaki yaranın kafasını parmaklıklara vurmasından dolayı meydana geldiğini fark etti. İnsanların kötü muamelesine rağmen ayı, Rosa’nın beklediği kadar agresif değildi. Yanına vardığında Rosa’ya melankolik gözlerle baktı. Markiz etrafta değilse Rosa kafesin yanında flüt çalabilirdi. Müzik ayıyı sakinleştirmiş gibiydi ve sık sık huzurla uyumasını sağlıyordu. Bir gün Rosa’nın verdiği armutu yedikten sonra Dono pençelerini yalayıp ona dikkatle baktı. Rosa’yı bir sıcaklık kapladı ve ayının, iyiliği için ona minnettarlığını gösterdiğini fark etti. Onunla bir nevi *konuşmasından* etkilenmişti. Nezaket, Rosa’nın insanlardan görmeye alışık olduğu bir şey değildi; onlara güvenmesi için bir neden yoktu.

Markinin ayıların ağaç kabuğu ve çilek yemeyi sevdiğini söylediğini hatırladı, flütünü Dono’nun kafesinin yanına bıraktı, ardıc ağacı ve çilek bulmak için ormana yürüdü. Yazın ortalarıydı ve ağaçlar baharda olduğundan daha az ürkütücüydü. Sıcaklık ağaçların arasından kendini hissettiriyordu ve böcekler aralıksız bir koro gibi mırıldanıyordu. Rosa’nın elbisesi sırtına yapışmıştı, teni tuz kokuyordu. Bulduğu böğürtlenler henüz olgunlaşmamıştı, başka bulmak için

patikayı yürümeye devam etti. Kabuğundan özsü damlayan bir ağacın yanına geldi, bir parça almak için durduğunda bir hışırtı duydu. Yaprak döküntüsünün içinde bir şey kımıldıyordu.

Ağaçların arasında zıplayan hayvanı fark etti. İlk tahmini bunun bir domuz ya da tavşan olduğu yönündeydi fakat hareketi uzun adımlar şeklindeydi, daha uzun bacakları olmalıydı. Rosa hayvanı kaybetti. Sesleri dinledi, sonra gümüş rengi kürkün ışığı gözüne çarptı. Bu bir köpekti. Villada kimsenin köpeği yoktu çünkü markiz arazisinde avlanmayı yasaklamıştı ve markiz de göllerde yılan beslemeyi tercih ediyordu.

Köpek, araba yoluna doğru atılınca Rosa arkasından koştu. İkisi de ağaçlık alandan çıktıktan sonra onun bir Weimaraner olduğunu gördü. Köpek kafasını oyuncu bir biçimde ona çevirdiğinde Rosa durdu. Ağzında kahverengi benekleri vardı. Artık tombul bir köpek değildi fakat hâlâ gençti ve Rosa bunun dik saçlı adamın Clementina'ya verdiği köpek olduğuna emindi. Fakat markiz onu Bay Tavianî'ye öldürtmüştü.

“Gel buraya,” diye seslendi yumuşakça.

Köpek çekindi ve tekrar kaçmaya başladı. Rosa onu takip etmeye mecbur kaldı.

Ormandan huysuz bir erkek sesi duyuldu. “Marcellino!”

Rosa sesin Bay Tavianî'ye ait olduğunu anladı. Bekçi kulübesine yakın olduğunu fark etti ve çalılıklara eğilip köpeğin Bay Tavianî'ye doğru koşup bacaklarına atlamasını izledi. Bekçi sevgi dolu bir biçimde köpeğin başını okşadı.

“Marcellino,” dedi gür sesiyle. “Bir daha kaçmamalısın. Bu senin için çok tehlikeli.”

Bekçi, köpeği tekrar kulübesine götürdü ve kapıyı kapadı. Rosa gözlerini kırptı. Kulübenin arkasındaki pencerede villadaki ilk gününde gördüğü tek kulaklı, üç renkli dişi kedi oturuyordu. Garip bir his içini kapladı, neredeyse bayılacaktı. Kendisine güneş mi çaptığını merak etti.

Yavaş yavaş kulübeye doğru hareket etti ve sürünerek çitlerden geçti. Bir kayanın üzerine çıkarak pencereden bakmaya çalıştı. Kedi hareket etti ve Bay Tavianî'nin dizlerine çıktı. Bekçi sandalyede oturuyordu, sırtı Rosa'ya dönüktü. Ayaklarının önündeki Weimaraner bir topu çiğniyordu ve benekli başka bir tazı daha vardı. Duvar

asılı duran bir kafeste tek bacaklı bir papağan ve başka bir kafeste sincaba benzer bir hayvan vardı, marul yiyordu.

Markiz, Bay Taviani'ye köpeği öldürmesi talimatını vermişti. Rosa silah sesini duymamış mıydı? Markizin ona yok etmesini söylediği hayvanları mı topluyordu, merak etti. Başı yine dönmeye başladı. Sanki elinde bir yapboz parçası vardı ve onu nereye koyacağını bilmiyordu.

Bay Taviani risk alıyordu, markizin emirlerine rağmen bu hayvanları saklıyordu ve bu Rosa'nın ona karşı bakışını değiştirmişti. Leonardo da Vinci'nin hayvanlara karşı bir şefkat duyduğunu ve hayvan yemeyi reddettiğine dair bir şeyler okuduğunu hatırladı. Gereksiz yere canlarını almak ona göre tiksindiriciydi. Serbest bırakmak için marketten kuş satın aldığı bilinirdi. Belki Bay Taviani de öyle biriydi.

Rosa'nın üzerinde durduğu taş ayaklarının altında sallandı. Dengesini kaybetti ve yere düştü. Tazı havladı. Bay Taviani onu yakalamadan koşabildiği kadar hızlı ormana doğru koştu.

Eve yaklaştığında markinin arabasının geçip villanın dışında durduğunu gördü. Clementina arabadan atladı. Rosa kızın doğruca okul odasına gideceğini biliyordu, ders için can atıyordu. O yüzden adımlarını hızlandırdı. Mutfaktan eve girmeden önce flütünü bıraktığı yerden aldı, elbisesini ve saçını düzeltti, ormandaki koşuşturmasında darmadağın olmuşlardı.

Ada erzak odasından geliyordu, elinde sarımsak bağı sallanıyordu. Rosa'ya gülümsedi. "Bugün öğlen yemeğini okul odasına mı istersin?" diye sordu. "Sana..." Durdu ve çığlığı bastı. Rosa'nın yakasındaki bir şeye bakıyordu.

Rosa elini göğsüne attı, ormandan gelirken bir örümceği beraberinde getirmiş olabileceğini düşündü. Bahçe duvarlarında siyah örümceklerin yaşadığını görmüştü. Kafasını eğip baktı, hiçbir şey yoktu. Sadece zinciri, ucuna takılı haç ve gümüş anahtar yakasının dışına çıkmıştı. Ada gümüş anahtarı işaret etti. "Bunu nereden buldun?" diye sordu, yaklaşıp daha yakından inceleyerek. Yüzü çarşaf kadar beyaz olmuştu ve başından ayaklarına kadar titriyordu.

"Ben bebekken bir yabancı beni manastıra getirdiğinde kundağımdaymış."

Rosa, Rahibe Maddalena'nın cadılar hakkında söylediklerini de

eklemek istedi fakat Ada'nın çarpılmış ifadesinden tedirgin oldu. Aşçının dudakları titriyor ve alnından ter damlaları süzülüyordu. Rosa onun neredeyse bayılmak üzere olduğunu düşündü ve Ada'yı sandalyeye oturttu. Ada yüzünü ovuşturdu.

"Bu ne zamandı?" diye sordu.

"Aralık 1914. İtalya savaşa girmeden önce."

Ada yutkundu ve sanki yüzünde bir şey arıyormuş gibi Rosa'yı inceledi. Kafasını salladı. "Biliyordum," dedi. "Hissettim. Sen buraya geldiğinden beri kaderin işaretleri... Fakat emindim, bebeğin..." (İzleri bir anda büyüdü ve yumruklarını sıktı. Ayağa kalktı ve Rosa'nın omuzlarını tuttu. "Sana söylemem gereken bir şey var," dedi.

Ormanda Bay Taviani'yi köpekle birlikte gördüğü zamanki gibi Rosa'nın yine başı döndü. Gözünün ucuyla güneş ışınlarının içinde savrulan toz zerreciklerini gördü. Bir kadının yüzünü oluşturduklarından emindi.

"Ne?" diye sordu Ada'ya.

"Bayan Bellocchi," diye seslendi Clementina koridordan.

"Gitsen iyi olacak," dedi Ada. "Fakat bu gece bana gel. Sana her şeyi anlatacağım. Burada tehlikesin."

Clementina ve Rosa seyrek olarak yaptıkları derslerde coğrafya çalışıyorlardı ve Clementina'nın odaklanmak için seçtiği ülke Çin'di. Rosa onun seçiminden memnundu. Rahibe Grazia, Hristiyan misyonerlerin Asya'daki işlerinden çok etkilenmişti, bu yüzden Rosa Çin kültürü ve tarihi üzerine bolca okumuştı. Clementina, Rosa'nın onun için topladığı gazete kupürlerini albüme özenle yapıştırdı, kayıkları ve pirinç tarlalarında çalışan hasır şapkalı kadınları detaylı bir şekilde çizdi. Öğleden sonra Rosa, Clementina'nın okuduklarını hevesle dinlemeye çalıştı. Fakat zihni Ada'yla olan konuşmasına gidip geldi. Aşçının ona söylemek istediği neydi? Neden tehlikedeydi?

"Feng şusi nedir?" diye sordu Clementina.

"Nasıl?" Rosa'nın dikkati yeniden öğrencisine yöneldi. Son beş dakikadır Clementina'nın okuduğu hiçbir şeyi duymadığını fark etti.

Clementina okuduğu makalenin altındaki Budist tapınağının fotoğrafını işaret etti. "Bu gazeteci Harbin'deki Çinlilerin Bliss Tapınağı'nı inşa ettiklerini çünkü Ruslar tarafından dikilen binaların şehrin feng şusi'sini olumsuz yönde etkilediğini düşündüklerini söylüyor."

Rosa, Clementina'nın telaffuzunu düzeltti. "Feng şui." Clementina'nın yanındaki sandalyeyi çekip oturdu. "Çinliler *chi*'ye inanır," diye açıkladı. "Yaşam enerjisi her yerde ve her şeyin içindedir. Şehrin ya da binaların tasarımındaki belli elementler bu enerjinin akışını kesebilir."

Clementina, Rosa'nın cevabından tatmin olup sonraki makaleye geçti. Makale, Çin operasıyla ilgiliydi. Rosa, Scarfiotti villasında deneyimlediği garip hisleri ve görüntüleri düşündü. Belki de Çinlilerin, her şeyin içinde mutlak bir enerji olduğu dair inançları doğrudur. Bay Taviani'yi, hayvanlarını ve markizin katında gördüğü kalbi düşündü. Enerjinin bir şekilde villada hapsedildiğini ve yolunu aradığını, her an patlamaya hazır olduğunu hissetti.

Coğrafya dersinden sonra Clementina ve Rosa bazı matematik problemlerini gözden geçirdiler ve Fransızca çalıştılar. Balodan beri birlikte geçirdikleri en uzun zamandı ve Rosa, markinin her an ortaya çıkıp Clementina'yı çağırmasını bekliyordu. Fakat ortalıkta gözükmedi. Belki de Bayan Corvetto'nun yanında teselli bulmak için Floransa'ya gitmişti. Rosa, Ada'yla konuşacağı için tedirgin olmasaydı, Clementina ile geçirdiği zamandan memnun olurdu.

Saat altı oldu ama bakıcı Maria görevi devralmak ve Clementina'nın akşam yemeğini hazırlamak için ortaya çıkmadı.

"Maria'nın nerede olduğunu biliyor musun?" diye sordu Rosa.

"Hayır," dedi Clementina. "Onu dün gece de görmedim. Yatağa kendim girdim."

Rosa afalladı. "Ne? Neden gelip bana söylemedin?"

Clementina omuz silkti.

Rosa villadaki hayata karşı tahammülünü giderek kaybediyordu. Clementina'nın rutin dışına çıkmaya alıştığını görüyordu. Marki ne zaman isterse onu alıp götürüyordu ve Maria gittikçe ilgisini yitiriyordu. Onun görevlerini reddetmeye hakkı yoktu.

"Burada bekle," dedi Clementina'ya.

Koridoru geçip Maria'nın odasına doğru ilerledi ve kapıyı çaldı. Cevap yoktu. Rosa tam ayrılacakken kapının altından bir ışık parladığını gördü. Kapıyı tekrar çaldı. "Maria?" Açık kapıyı itti. Işık çalışma masasının üzerindeki lambadan geliyordu. Yanında Maria'nın gardiobu vardı ve kapısındaki bir askıda bakıcı üniforması sallanıyordu. Eğer üniformasını giymiyorsa nereye gitmişti? Clementina,

Maria'yı evvelki geceden beri görmediğini söylemişti.

Oda, düğünçiçeği sarısı duvarları ve döşemenin üzerindeki Çin halısıyla oldukça düzenliydi. Garip bir koku vardı: Vazoda uzun süre bırakılmış çiçekler gibi ekşi, çürük bir koku. Odanın havalandırılmaya ihtiyacı vardı. Yatak, örtülü perdelerin ardında bir cumbanın içindeydi. Rosa, Maria'nın orada olabileceğini düşünmedi ve tam ayrılmak üzereyken bir inleme sesi duydu.

"Maria?"

Önce biraz çekindi ama sonra perdeye doğru ilerledi. Lavabonun içindeki bir şeye gözü takıldı: Kanlı bir havlu. Perdeyi açtı ve geri kaçtı. Maria yatağın içinde kıvrılmış, dizlerini göğsüne çekmişti. Ter içindeydi ve titriyordu. Rosa yatak ucundaki lambaya uzandı ve ışığı açtı. Midesi kalktı. Yatak kan içindeydi.

"Maria!" diye çığlak attı. "Ne oldu böyle?"

"Bir günah işledim," diye ağladı kız. "Tanrı beni cezalandırıyor."

Rosa, Maria'nın elini tuttu ve nabzının bir çekiç gibi attığını hissedince afalladı. Bunu Maria'nın boynundaki kabarmış damarlarda da görebiliyordu. Kendi elleri de titremeye başladı ve düzgün düşünebilmek için çaba harcamak zorunda kaldı. Sonra gözüne yerdeki bir şey ilişti. Şemsiye kirisine benzer kanlı bir metal parçasıydı.

Rosa seneler önce genç bir kızın yardım isteyerek gecenin bir yarısı manastıra geldiğini hatırladı. Acı içinde ölmüştü; çığlıkları, Rosa ve diğer kızların olduğu yatakhaneye kadar gelmiş ve onları yataklarının içinde korkudan titretmişti. Rosa daha sonra başrahibenin Rahibe Maddalena'ya anlattıklarını duymuş; kızın, örgü şişiyile taşıdığı çocuğu düşürmeye çalıştığını ve kan kaybından öldüğünü öğrenmişti.

"Ah, Maria!" diye ağladı Rosa. "Bunu sana kim yaptı?"

Maria'nın dudakları maviydi. "Onun suçu değil," dedi sıkılmış dişlerinin arasından. "Onu seviyorum. Ayrılmamın daha iyi olacağını bilseydim bunu yapmazdım. Hamile hizmetçiler için dışarıda hiçbir iş yok. Düşündüm ki eğer bundan kurtulursam... kalabilirim ve onun da başı derde girmez."

Rosa'nın başı zonkluyordu. Maria, markiden mi bahsediyordu? Eğer biraz ahlaklı olsaydı, Maria'yı bebeği doğurana kadar bir manastıra yollardı.

Maria spazm geçirmeye başladı. Midesini tuttu ve doğrulmaya

çalıştı. Yumurta büyüklüğünde bir pıhtının bacaklarının arasından kaydığını görünce Rosa korkudan şoka girdi. Clementina'nın hâlâ beklemekte olduğu okul odasına doğru koştu.

“Bay Bonizzoni’yi getir! Çabuk!” dedi kıza. “Maria’nın doktora ihtiyacı olduğunu söyle. Acil!”

Rosa, Maria’nın yanına döndü ve dizlerine kapandı; bakıcı kadın için dua etti. Maria nefes almaya çalışıyordu. Acısına rağmen garip bir gülümseme yerleşti yüzüne. “Vittorio,” diye fısıldadı. “Vittorio.”

İsim Rosa’yı bir tokat gibi çarptı. Vittorio? Zihninde bir anlam kurmakta zorlandı. Markizin kardeşinin Clementina’nın doğum günündeki görüntüsü ve balo gözünde canlandı. Evet, marki değilken o hep villadaydı. Maria’nın görüştüğü oydu.

Maria tekrar doğruldu ve bir nefes daha almak için mücadele verdi. Sonuncusuydu. Yastığa geri düştü ve gözleri karardı. Rosa ayağa kalktı ve haç çıkardı. Koridordaki ayak seslerini duydu ve Maria’nın bacaklarını örtüp onu daha düzgün bir pozisyona soktu. Fakat Maria’nın bacaklarını düzelttiği zaman daha fazla kan dışarı ve yere doğru yayıldı.

“Aman Tanrım!”

Rosa kapıda dikilen Bay Bonizzoni’ye baktı. Bayan Guerrini yanındaydı. Rosa’nın yardım isteyeceği son kişi, evin kâhyasıydı fakat hizmetçiler onun sorumluluğunda olduğu için Bay Bonizzoni gelmesini istemişti.

Bayan Guerrini yerdeki şemsiye kirisini gördü ve Rosa’ya baktı. “Sen ne yaptın?” diye sordu.

Rosa eğilip bakınca elbisesinin önünün ve ayakkabılarının kanla kaplı olduğunu gördü. Elleri de öyleydi. Neredeyse kanın tadına bakacakmış gibi görünüyordu. “Ben bir şey yapmadım,” dedi. “Clementina’nın dersinden sonra bakmak için geldiğimde onu böyle buldum. Zavallı kız öldü.”

“En iyisi gidip markizi görelim,” dedi Bay Bonizzoni. “Polisi aramak zorunda kalacak.”

Markiz salonda Vittorio ile oturuyordu. Sigara içiyor ve kâğıt oynuyorlardı.

“Ne oldu?” diye sordu uşak içeri Rosa ve Bayan Guerrini ile girince. Rosa’nın elbisesindeki kanı gördü. Ağzının kenarlarına bir iğrenme ifadesi belirdi. “Ne oldu?”

“Çok fena bir olay,” dedi Bay Bonizzoni. “Maria öldü.”

Rosa’nın beyni patlayacak gibiydi, hiçbir şey düşünemiyordu. Bayan Guerrini, onu Maria’nın kürtajına yardım etmekle suçladığında bile kendini savunamadı. Bay Bonizzoni, Rosa’nın suçlu olduğunu düşünmüyor gibiydi, polisin gelip olayı incelemesini önerdi.

Markiz oturduğu yerden ayağa fırladı. “Polis?” diye tekrarladı, tiz bir sesle bağırarak. “Başka bir skandal daha! Yaşadığımız o şeyden sonra!”

“Kız öldü, efendim,” dedi Bay Bonizzoni. “Böyle bir durumda sessiz kalamayız. Kızın akrabaları vardır ve hizmetçiler konuşacaklardır.”

Rosa’nın midesi altüst oldu. Maria halının altına doğru süpürülmesi gereken bir kirdi. Küçük insanlar, diye adlandırmıştı markiz çalışanları.

Vittorio parmaklarını masaya vuruyor ve içinden şarkı söylüyordu. Meseleyi duymuştu fakat hamile bıraktığı genç kadının ölümüne karşı kayıtsız görünüyordu. Rosa’nın içi tiksintiyle doldu. Vittorio, Maria’yı eski bir paçavra gibi kullanmıştı ve Maria, onun âşık olduğuna inanacak kadar kördü.

Markiz, Rosa’nın üzerine atıldı.

“Babası kim?” diye sordu. “Kızı kim hamile bıraktı?”

Rosa’nın düşünmeye vakti yoktu. İstemdışı olarak Vittorio’ya doğru döndü. Bayan Guerrini gözünün ucuyla baktı. Vittorio yerinden kalktı ve şömineye doğru geriledi. “Yalan! Küçük fahişe!” dedi kafasını sinirli bir şekilde sallayarak.

Ah, Maria, diye düşündü Rosa.

Markiz, Rosa’ya ters ters baktı. Rosa’nın kafatasına keskin bir ağrı saplandı. Sanki markiz zihnini deliyordu ve ne düşündüğünü görebiliyordu. Markizin yüzünde kavradığına dair bir ifade oluştu. Rosa artık onun için önemsiz biri değildi: Düşmandı.

“Kürtaj suçtur,” dedi markiz, Bay Bonizzoni’ye dönerek. “Mussolini bunun ırkın bütünlüğüne ve sağlığına karşı bir suç olduğunu söyler. En haşin cezaları hak eden bir suç.” Aklına bir fikir gelmiş gibi nefesini tuttu. “Il Duce’yi kendim arayacağım,” dedi. “Meseleyle ilgilenmesi için birini yollayacaktır.”

Bay Bonizzoni boğazını temizledi. “Evet, efendim,” dedi. “Fakat Bayan Bellocchi’nin olanlarla ilgisi olduğunu düşünmüyorum.”

Markiz başını geriye attı. Rosa onu sanki ateş topu fırlatan bir ejderha gibi gördü; ayaklarını yaktığını hissetti, elbisesini tutuşturup içini eritti. Bay Taviani ve Ada'yla birlikteyken yaşadığı baş dönmesi geri geldi. Üçgen tamamlanmıştı: Bay Taviani, Ada ve markiz. Fakat bu ne demekti? Rosa, geçmiş bir zamanda markiz ile düşmanı olarak karşılaştığını hissetti. Ve sonra -şimdi olduğu gibi- karşısında çaresizdi.

"Tabii ki yardım etti," diye kükredi markiz. "Bu hizmetçi kızlar hep aynı. Birbirlerine yardım ederler. Aşağı götürün ve gözünüzü üzerinden ayırmayın."

Bay Bonizzoni ve Rosa hareketsiz kalakaldılar. Bayan Guerrini bile böyle bir tepki beklemiyordu. Markizin devam edip etmeyeceğini görmek için beklediler fakat o arkasını dönüp, "Hepsi bu kadar," dedi.

Rosa çamaşırlaneye götürüldü, Bayan Guerrini yanında bekliyordu. Kâhya birkaç dakikada bir ellerini sıkıp pencereden dışarıya bakıyordu. Rosa onun imalarının beklediğinden daha acı sonuçlara sebep olacağından ve kendisinin buna sebep olduğundan dolayı tedirgin olduğunu görebiliyordu. Yarım saat sonra Rosa, Bay Bonizzoni ve Bay Collodi'nin konuşarak merdivenlerden indiğini duydu. Adamlar çamaşırlanenin penceresinin önünden sedyede Maria'nın bedenini taşıyarak garaja doğru yürüdüler. Cesedi battaniyeye sarmışlardı ve oluk oluk kan akıyordu. Bedeni bir çocuğunki kadar ufaktı. Bu görüntü nihayet Rosa'ya konuşma gücü verdi.

"Bütün öğleden sonra Clementina ile beraberdim. Kendiniz de sorabilirsiniz," dedi Bayan Guerrini'ye. "Ve daha önce ayının yanında flüt çalıyordum, Ada beni gördü."

"Evet, evet, sorunun çözüleceğinden eminim," dedi Bayan Guerrini, elleriyle önlüğünü bükerek. "Ah, şu aptal kız! Hepimizin başını derde soktu."

Rosa ona yardımı dokunabilecek birilerini hatırlamaya çalıştı. Bahçe partisinde Maria ile konuşan hizmetçi kızı hatırladı. Kız, Vittorio'nun Maria'nın sevgilisi olduğunu kesinlikle biliyordu. Fakat onu bu işe karıştırmak doğru muydu? Kargaşanın içine çekilmiş bir başka masum insan daha olacaktı. Rosa, Scarfiotti villasındaki yerini koruyabilmesi için tek umudunun markinin, Mussolini'nin gönderdiği adamlardan önce gelip onun adına aracılık etmesi olduğunu

fark etti. Yoksa tekrar manastıra yollanacağından ve Clementina'yı bir daha görmeyeceğinden emindi.

Rosa saat dokuzu geçerken araba yolundan bir aracın geldiğini duydu. Gelenin, marki olması için dua etti. Bay Bonizzoni, faşist üniformalı iki adamla odaya girdiğinde kalbi ayaklarına düştü. Kısa olan adam otuzlarındaydı ve tedirgindi. Cebinden sürekli bir mendil çıkararak terleyen kaşlarını ve yanaklarını siliyordu. Uzun adamın keskin bakışları ve yanaklarında izler vardı, daha yaşlıydı. Bayan Guerrini ağlamaya başladı, ayağa kalktı ve hızlıca odanın diğer yanına geçti, sanki Rosa'nın bulaşıcı bir hastalığı varmış gibi.

"O mu?" diye sordu yaşlı adam, Rosa'yı işaret ederek.

Bay Bonizzoni sakınarak Rosa'ya doğru baktı, sonra gözlerini kaçırıp başıyla onayladı.

"Benim olayla bir ilgim yok," dedi Rosa.

"Pekâlâ, mahkeme buna karar verecek," dedi kısa olan faşist.

Rosa'yı kolundan yakaladı ve kelçpçeledi. Direnmenin bir faydası yoktu, o yüzden itilip kakılarak dış kapıya kadar götürülmesine razı oldu. Villanın önünde park etmiş, camları tellerle kapatılmış bir kamyonet vardı. Manastıra götürülmediğini, hapishaneye götürüldüğünü fark edince ayaklarının bağı çözüldü.

Ada evin önüne çıktı, çılgına dönmüş bir hayvan gibi koşarak merdivenleri indi. Markiz de Vittoiro ile birlikte oradaydı.

"Rosa, Rosa! Ne oldu?" diye seslendi Ada. Rosa'ya ulaşmaya çalıştı fakat yüzünde izler olan faşist onu geri itti.

"Ben yanlış bir şey yapmadım," dedi Rosa. "Bayan Guerrini'nin söylediği şeyi yapmadım. Clementina'yla ilgilenmek için neden ortalarda olmadığına bakmaya gittim ve Maria'yı ölmek üzereyken buldum."

"Biliyorum, biliyorum," dedi Ada. Gözleri Rosa'nın kilerle buluştu. Dikkatli olmalıydı çünkü markiz onları izliyordu. "Anahtarı hatırla," dedi kısık sesle. "Bunca yıldır olduğu gibi seni güvende tutacaktır."

Kısa boylu faşist kamyonetin kapısını açtı ve Rosa'yı içeri itti. Direniş göstermemesine rağmen adam göğsüne sıkı bir yumruk attı. Acıyla aracın içine yığıldı. Motor çalıştı, kamyonet hareket etti ve Rosa özgürlüğünün ondan alındığını hissetti. Ayı Dono'yu düşündü, şimdi kendisi de kafese konmuş ve aşağılanmıştı. Dönüp villaya

baktı ve okul odasının penceresinde birini gördü. Clementina! Kızı yüzünü ovuşturup ağlıyordu.

Kamyonet hızlandı. Lamba direklerini geçtikçe aracın içi aydınlandı. Üzerine mat bir ışık gelince Rosa ürperdi. Vittorio'yu kurtarmak ve yeni bir skandalı önlemek için kurban edildiğini anladı. Markiz onu harcanabilir görmüştü, tıpkı dik saçlı adam gibi.

Rosa'nın götürüldüğü hapishane eski bir manastırdı. Orta Çağ'a ait dinî kurum görüntüsünü muhafaza etmişti fakat şimdi farklı bir münzevi cemaate ev sahipliği yapıyordu. Kamyonet durdu ve yanağında izler olan faşist kapıları açtı. Arkadaşı dışarıda beklerken Rosa'yı kabul odasına soktu.

Faşist, Rosa'yı ahşap bir banka doğru itti. "Otur!" dedi.

Hapishane müdürü ileri çıktı. Gömleğini, pantolonunun içine soktu ve saçlarını geriye doğru düzeltti; sanki uykudan yeni kalkmıştı. Faşist ve müdür alçak sesle aralarında konuştular. Bitirdiklerinde müdür telefonu kaldırdı ve bazı talimatlar verdi. Bir gardiyan ve rahibe, tamamen beyazlar içinde birkaç dakika sonra gözüktüler. Rahibe tombuldu, kaymak gibi beyaz bir cildi ve kalın kaşları vardı. Rosa'nın bakışları rahibeden odanın rutubetli duvarlarına çevrildi. *Bu gerçek değil*, diye düşündü. Faşist kolunu tuttu ve onu masasının önüne doğru zorlayarak götürdü. Sonra ayrıldı. Rosa kamyonetin motorun sesini duydu.

Müdür bir sigara yaktı ve ağzında sigara ile konuşmaya başladı. "İsim?" diye sordu. "Doğum tarihi?"

Rosa'nın formunu doldurmak için kullandığı daktilo gibi aynı ritimle konuştu. Her sorusunun sonunda nerdeyse ding sesini duya biliyordu, bir sonrakine geçmeden önce kısa bir süre duraklıyordu.

Müdür, gardiyana döndü. "A Kanadı," dedi. "Henüz hüküm giymedi."

"Hüküm giymek?" diye sordu Rosa, düzgün düşünebilmek için çaba sarfederek. "Suçlama nedir?"

Müdür, masasındaki kâğıtları karıştırırken gardiyanla bakıştı

“Mahkemeye çıktığında bilgilendirileceksin,” dedi.

“Ne zaman?” Rosa’nın ağzından kelimeler güçlükle çıkıyordu, zor nefes alıyordu. Midesi düğümlendi. Hüküm giymek? Mahkeme? Yanlış hiçbir şey yapmamıştı.

M d r omuz silkti, sigarayı dudaklarından alıp parmaklarının arasında tuttu. Rahibe boğazını temizledi ve tırtıl gibi kaşlarını kaldırdı. M d r ipucunu aldı ve Rosa’nın kanla kaplı elbisesini fark etti.

“Ona bir üniforma verin, lütfen, Rahibe Gabriella,” dedi.

Rahibe dolaptan bir hapishane elbisesi çıkardı ve Rosa’ya k sedeki paravanı gösterdi. “Hüküm giyene kadar normalde bunu giymeysin fakat sana verecek başka bir şeyim yok,” dedi dudağını ısırarak. Kısa boyluydu, Rosa’nın belini ancak geçiyordu. Sesindeki  efkat Rosa’yı neredeyse a latacaktı.

Gardiyan üzerini değiştirebilmesi için Rosa’nın kelepçelerini   zd . Ucunda ha  ve anahtar olan zinciri fark etti ve Rahibe Gabriella’ya başıyla işaret etti.

“ zg n m,” dedi rahibe Rosa’ya. “Onu bana vermek zorundasın.”

“Hayır, lütfen!” diye çığlık attı Rosa. Her şeyini soyunmuş gibi hissediyordu. Anahtar onu koruyacaktı.

“Yeter!” diye bağırdı m d r. “Burası otel değil! Sana söyleneni yap!”

“Serbest bırakılana kadar onu senin için kasada tutacağım,” diye güvence verdi Rahibe Gabriella. G z göze geldiler ve Rosa, rahibenin adalet mekanizmasındaki birkaç aşamanın görmezden gelindiğini anladığını fark etti.

Rosa elbisesini değiştirmek için paravanın arkasına geçti. Elbisesine bulaşan kan kuruyup derisine yapışmıştı fakat hapishane giysisi daha da sertti. Küflenmiş ekmek gibi kokuyordu.

Rosa’nın parmak izi alınmamıştı, fotoğrafı çekilmemiş ya da araştırma yapılmamıştı. Gardiyan, kıyafetlerini kirli torbasına fırlattı; delil olarak saklanacaktı. M d r, onun hapishanedeki varlığını kayıt altına almak yerine silmek için elinden geleni yapıyordu.

“Götür onu,” dedi m d r, gardiyana.

Rosa neredeyse bayılacaktı. D  mesine engel olmak için gardiyan onu kolundan yakaladı. Terli parmak uçları tenini ezdi. “Hadi,”

dedi, dilini dudaklarında gezdirerek. “O kadar da kötü değil. İyi olacaksın. Buradaki rahibeler iyidir.”

Geçtikleri her geçitle birlikte Rosa duvarların sanki daha da daraldığını hissetti. Kan kulaklarında çarpıyordu. *Bu bir kâbus*, diye düşündü. Gerçek olamaz. Ellerinde bebekleriyle ahşap ranzalarda uyuyan bir grup kadının yatakhanelerinden geçtiler. Rosa buraya konulmadı. Çelik kapıları olan bir sıra tek kişilik hücrelere götürüldü. Kendisine verilen hücre dört buçuk metre uzunluğunda, iki metre eninde ve iki buçuk metre yüksekliğindeydi. Manastırdaki odasıyla aynı boyutlardaydı fakat pencerede parmaklıklar vardı. Yatağın üzerinde çarpmış gerilmiş İsa silüeti ve duvarda eğri vidalar vardı. Görünüşe göre biri parmaklarıyla haçı duvardan sökmüştü.

Rosa ranzaya yığıldı ve gardiyanın kapıyı kilitleme sesini dinledi. Durumun geldiği nokta onu sarstı. Başını ellerinin arasına alıp ağladı.

Rosa o gece uyumadı. Koridordan gelen her sese sıçradı. Flütünün özlemini çekiyordu; çalabilseydi, tedirginliğini ve ümitsizliğini dile getirebilirdi. Neden Maria, Vittorio ile olmak zorundaydı? Güzel bir kızdı. Erkek hizmetçilerden herhangi biri onunla seve seve evlenirdi. Şimdi ölüydü ve Rosa hapisteydi. Rosa ellerini kaldırdı ve sevgili enstrümanının ellerinde olduğunu hayal etti. Flütü villadaydı ve artık kayıptı. Clementina’nın onu bulması ve çalması için dua etti. Aralarındaki tek bağ artık sadece bu olabilirdi.

Ertesi gün Rosa, su emmiş sünger gibi yusuvarlak ve kötü huylu bir rahibeden başka kimseyi görmedi. Ağır hareketlerle elinde bir kâse et suyu, bayat ekmek ve su katılmış şarapla hücrelerine geldi. Şarap ekşiydi fakat Rosa yine de içti çünkü susamıştı.

“Hükmüm ne zaman verilecek?” diye sordu rahibeye.

Rahibenin yüzü gerildi. “Bilmem! Benimle konuşma! Bir şey bilmiyorum!”

Rahibe ayrılınca Rosa’nın morali daha da bozuldu. Anahtara tutunmak konusunda Ada’nın talimatını hatırladı: *Seni güvende tutacak, bunca zamandır tuttuğu gibi*. Olanların ışığında Rosa anahtarın herhangi bir önemini ya da Ada’nın ne söylemek istediğini göremiyordu. Tek düşünebildiği bu kötü rüyadan sağ çıkabilmektir.

Bir suçlama olmadan üç gün geçtikten sonra, şiddetli bir kor-

İKİNCİ KISIM

ku içini kavurdu. Markiz, Mussolini ile arkadaştı. Belki de hiçbir zaman bir suçlama ya da mahkeme olmayacaktı. Belki de buraya hapsedilmişti.

“Mektup yazabilir miyim?” diye sordu obez rahibe akşam yemeğini getirdiği zaman. Don Marzoli ile iletişime geçmek istiyordu. Ona mutlaka yardım edebilirdi.

“Hayır!” dedi rahibe, arkasını dönerek. “Bana soru sormayı kes. Sen devletin arkasından iş çevirdin. Kimseyle iletişim kurmana izin yok.”

Rosa, rahibeye kuşkuyla baktı. Devlete karşı komplo kurmak entelektüellerin ve devrimcilerin işledikleri ciddi bir suçtu. Antonio Gramsci ve Camilla Ravera gibi aktivistlerin, kendisi gibi mütevazı bir mürebbiyenin değil. Kürtaş yasalara aykırı bile olsa Maria çocuğundan kurtulmaya çalıştığında devleti düşünmüyordu.

Rahibe ayrıldığında Rosa kendini hasta hissetti; fiziksel bir rahatsızlık gibi değil, sinir atakları şeklinde. Dono’nun kafesini adımladığı gibi hücrelerinde yürüdü, Maria için üzülererek ve ölü kızın aptallığına kızarak duyguları arasında gidip geldi.

Rosa hücrelerinde tek başına üç hafta tutuldu. Romanlarda okuduğu mahkûmların yaptığı hiçbir şeyi yapmadı: Hücrenin duvarına günleri çizmek ya da diğer mahkûmlara mesajlar yollamak gibi. Sadece rahibelerden biri lazımlığını boşaltması için onu koridora çıkarttığında çelik kapıların ardındaki hareketleri duydu. Umutsuz tutsakların bağırıp çağırımları ya da kesik seslerin birbirine karışması falan yoktu. Lazımlığını çukura boşaltmak için gittiğinde kendi dışkısının diğerlerinininkiyle karıştığını görmese buradaki tek mahkûm olduğunu düşünebilirdi. Günlerini hiçbir şey düşünmemeye çalışarak sanki bir trans halindeymiş gibi geçirdi. Geleceği, şimdiyi ya da geçmiş...

Sonra bir sabah gardiyan onu erken uyandırdı. “Acele et!” dedi. “Seni görmek isteyen biri var!”

Rosa uyku sersemiydi, hemen hapisane terliklerini giydi ve gardiyanı içinde bir masa ve iki sandalye olan odaya kadar takip etti. Sandalyelerden biri üzerinde faşist üniforması olan bir adam tarafından işgal edilmişti. Çökmüş yanakları ve cansız gözleri vardı. Rosa’yı gördüğü zaman ağzı kapanacak kadar daraldı. Bakışlarındaki kin kanını dondurdu.

“En ciddi suçlardan biriyle itham ediliyorsun,” dedi. “Kendini devlet düşmanı olarak gösterdin.”

Bu suçlamayı ikinci duyusu en az birincisi kadar şaşırttı Rosa’yı. “Duruşma ne zaman?” diye sordu. Sesi güç bela duyulabiliyordu.

Memurun yüzünde hoşnutsuz bir ifade vardı. “Duruşma? Duruşma yok. İyileşene kadar burada kalacaksın.”

Rosa konuşmak için cesaret buldu. “Scarfiotti villasında Maria Melossi’nin ölümüyle ilgili hiçbir alakam olmadığını bilen şahitler var,” dedi.

Memur dudaklarını ısırdı. “Senin yerinde olsam...” dedi soğukça, “...Scarfiotti ailesinden bahsetmem. Onları hiç duymadın. Onlar için hiç çalışmadın. Orada geçirdiğin zamandan bahsetme. Sessizliğinden emin olana kadar burada kalacaksın.”

Gardiyarı, Rosa’yı hücrelerine geri götürürken yaşlı bir mahkûmu revire götüren bir rahibenin yanından geçtiler. Mahkûm küçük güvercin adımlarıyla yürüyordu ve rahibeye yaslanmıştı. Hayatından bezmiş gözlerle Rosa’ya baktı ve Rosa, nasıl bir yargıcın böyle yaşlı ve sağlıksız bir kadını hapse gönderebileceğini merak etti. Sonra mahkûmun belki genç bir kadinken hüküm giymiş olabileceğini ve ömrünü burada geçirmiş olabileceğini varsaydı. *Ben bittim*, diye düşündü Rosa. *Canlı canlı gömüldüm*.

Hücrelerine dönünce acı acı ağladı. Olayı açıklayamadan senelerce hapiste kalabilirdi. Markizin, Mussolini üzerinde tahmin ettiğinden çok daha fazla etkisi vardı. Ve Il Duce, görünen o ki, yargı sürecinin üzerindeydi.

“Sorun nedir?”

Rosa başını kaldırdı ve bir gardiyanın kapıdaki pencereden içeri baktığını gördü.

“On beş yaşındayım! Masumum!” diye hıçkırarak ağladı. “Buraya ait değilim! Tanrı’nın önünde yemin ederim, yanlış bir şey yapmadım!”

Kilitte anahtarın çevrilme sesini duydu, kapı açıldı. Gardiyan hücreye girdi. Hapishaneye vardığı gece bekleme salonunda bulunan gardiyanı. Onu, titizlikle taranmış saçlarından ve gölgesinden hatırladı. Ortalama özellikleri vardı ve yakışıklı bile olabilirdi.

“Sadece on beş mi?” dedikten sonra pantolonunu biraz daha yukarı çekti. “Bu çok kötü. Ama bana kalırsa seni sadece korkut-

maya çalışıyorlar. Gerçek anti-faşistleri Trani ya da Ponza'ya yollarlar, buradan çok daha zor yerlerdir. Başrahibe siyasi tutuklulara karşı sempattiktir ama yine de Kara Gömlekliler'i kızdırmamak için dikkatli davranıyor.”

Rosa'nın gözyaşları kurudu. Bunlar haftalardır duyduğu ilk cesaret verici sözlerdi. Gardiyan ona gülümsedi. Dişleri düzgün ama sarıydı. Üniforması düzgündü fakat kolunun altında ter izleri vardı. Halinde, Rosa'nın anlayamadığı tutarsız bir şeyler vardı. Ama şimdilik iyi gözüktüyordu.

“Diğer hapishanelerin durumu hakkında nasıl bu kadar çok şey biliyorsun?” diye sordu.

“Birçoğunda çalıştım,” diye karşılık verdi. “Oradan oraya yer değiştiririm.” Sonra kafasını kaşıyarak Rosa'ya sordu. “Ailen yok mu? Senin adına Mussolini'ye mektup yazıp özür dileyecek biri?”

“Hayır,” dedi Rosa, önüne bakarak.

“Ailen yok mu?” dedi gardiyan, sesi bir kademe yükselerek. “Seninle ilgilenecek herhangi biri?”

Rosa başını salladı. “Büyüdüğüm manastırdaki rahip yardım ederdi fakat mektup yazmama izin vermiyorlar.”

Gardiyan dilini damağına götürerek ses çıkarttı. “Bunun olabilmesi için yollar var. Sana yazabilmen için gerekenleri getireceğim ve mektubunu başrahibeye vereceğim. O onayladığı takdirde hapishane postası ile yollanacaktır.”

Gardiyanın verdiği umut ışığı Rosa'nın kalbine gün ışığı gibi işledi. “Teşekkür ederim,” dedi.

“Gördün mü?” dedi gardiyan. “Gülümsediğin zaman daha güzelsin. Sana burada işlerin o kadar da kötü olmadığını söyledim.”

Rosa, Don Marzoli'ye bir mektup yazdı; gelip onu hapishanede görmesi için yalvardı. Mektubu gardiyanına verdi, ismi Osvaldo'ydu. Sonra ranzaya uzandı, eliyle gözlerini kapatıp Clementina'yla yeniden okul odasında olduğunu hayal etti. Birlikte geçirdikleri derslerin detaylarını hatırladı. Clementina'nın kaleminin defter üzerinde çıkarttığı sesi, Ada'nın öğlen yemeği için hazırladığı tepsiden yayılan gorgonzola peynirinin kokusunu, notalarını çalışırken Clementina'nın piyanonun tuşlarının üzerindeki küçük ellerini... Rosa serbest kaldığı zaman manastıra gidip kutsal yeminler etmeye karar verdi. Başrahibeyi bir şekilde oraya ait olduğu konusunda ikna edecekti.

Dışarıdaki dünyaya ait olmadığım kesin, diye düşündü. Tornabuoni caddesindeki ilk gününde deneyimlediği kısa süren hazları hatırladı. Garip modayı, yeni ayakkabıların neşesini ve şık Bay Parigi'yi hatırladı. Bunların hiçbiri artık bir şey ifade etmiyordu.

Yemek saatlerini hücresinde geçiren Rosa avluya çıkmaya başladı. Diğer mahkûmların hergün birkaç dakika avluda vakit geçirmek için koridorda yürüdüklerini duydu. Fakat Rosa haftada sadece iki kez ve bazen saatlerce bir gardiyanın ya da Rahibe Gabriella'nın gözetiminde avluda kalabiliyordu. Rosa, Rahibe Gabriella'ya dair garip bir şeyler olduğunu hissetti. Diğer rahibeler kadar sert değildi. Teselli için ona yaklaşmak isterdi fakat temel iletişimin dışında siyasi mahkûmlarla temas kurmak yasaktı. Sanki Rosa artık bir insan değildi. Mahkûm bile değildi. Hayalet oluvermişti.

Don Marzoli'den hiçbir haber almadı.

"Ah, başrahibe onunla kendisi temas kurdu," diye açıkladı Osvaldo, Rosa bir haber olup olmadığını sorunca. "İkisi birlikte serbest kalman için uğraşıyorlar. Fakat sabırlı olman lazım. Bu tip işler zaman alır."

Rosa sabırlı olmak konusunda anlaştı fakat bir mektup daha iletip iletemeyeceğini sordu. Bu kez Rahibe Maddalena'ya yazdı, önceki gardiyanına üzüntüsünü anlattı ve onun için dua etmesini istedi.

Mektubu Osvaldo'ya verdiğinde Rosa'nın gözlerinden yaşlar süzülürdü. "Mektup yakında gönderilir, değil mi?" diye sordu.

"Tabii ki," dedi gardiyan, zarfı alıp cebine koyarken. "Sana yardım edeceğimi söyledim. Sözümü tutacağım."

Güz başında, Rosa egzersiz için avluya götürülmüştü. Uzak uçta başka bir mahkûmu görünce şaşırdı.

"Onunla konuşmamalısın," diye uyardı Osvaldo. "Nöbet saatinde tasarruf etmek için ikinizi bir araya koymak zorundayız."

Avlu dardı, her iki ucunda birer bank vardı. Yapılabilecek tek egzersiz kısa mesafesini boydan boya yürümekti. Rosa ve diğer mahkûm birbirlerinin yanından geçtiklerinde birbirlerine kısa bakışlar attılar fakat hızlıca bakışlarını kaçırdılar. Kadın kırk yaşlarındaydı. Rosa, kadının boynundaki asil çizgiden bir zamanlar güzel olduğunu fakat zamanın onu tahrip ettiğini düşündü. Kadının cildi ince kırışıklıklarla doluydu ve güneşten kaynaklanan çilleri vardı. Kadınla konuşmalarına izin olmadığı ve ikisi de yalnız oldukları

için Rosa kadının da siyasi mahkûm olduğunu düşündü.

Egzersiz avlusundaki bir sonraki sefer kadınlar birbirlerine daha uzun süre baktılar. Rosa, kadının nazik olduğunu düşündü. Bu izlenimi onu şaşırttı çünkü hapishanede olmanın nazik bir yanı yoktu.

Bir gün -Rahibe Gabriella iş başındayken- yanyana geçtikleri bir anda kadın Rosa'yla konuştu.

"Sen de siyasi mahkûm musun?" diye sordu.

Rosa'nın kalbi göğsünde şimşek gibi çaktı. Uzun zaman kimseyle konuşmayınca sesi kurumuştu. Sadece başını salladı. Haftalardır kafasında kadınla konuşmuştu. Şimdi kadın onunla iletişime geçmeye çalışarak bir risk alıyordu ve Rosa bunu paylaşmak istiyordu.

Bir sonraki sefer yanyana geldiklerinde Rosa, "Neden buradasın?" diye sordu.

"Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlerden daha az maaş almasını protesto ettim, bir de fen ve matematik derslerine girememelerini," diye cevapladı kadın. "İki yıldır hapisteyim."

Rosa yürümeye devam etti, diğeri de aynısını yaptı. Demek ki kadın öğretmendi. Rosa ikisinin ortak bir özelliği olmasından dolayı ürperdi.

Tekrar karşı karşıya geldiklerinde Rosa hızlıca fısıldadı, "Ben mürebbiyeydim. Adım Rosa."

"Silbilla," diye cevap verdi kadın, konuştuğu görülmesin diye eline doğru öksürerek. "Tanıştığımıza memnun oldum."

Başka bir gardiyan yanında bir grup kadın mahkûmla gelince konuşmaları sonlanmış oldu. Fakat hücrelerine geri dönmeleri söylendiği zaman Rosa ve Sibilla aralarında gizlice gülümsediler.

Rosa avluya bir sonraki çıkarılışında Sibilla'yı tekrar orada görünce kalbi mutluluktan fırlayacakmış gibi oldu. "Kocam üniversitede profesördü," diye açıkladı Sibilla başarılı geçişlerle. "Faşistlere katılmayacaktı ve aleyhlerine konuştu. Onu tutuklayacakları sırada Paris'e kaçtı ve dört yıldır orada sürgün hayatı yaşıyor. O zamandan beri beni izliyorlardı. Sonunda beni hapsetmek için bir bahane buldular."

"Her zaman bir nedene ihtiyaçları da olmuyor," dedi Rosa.

Sibilla kaşlarını çatı. Rosa başını kaldırdı ve Rahibe Gabriella'nın onları konuşurken gördüğünü fark etti. Midesi hareketlendi. Korktuğu şey, Sibilla'yla konuşmasından ötürü cezasının uzayabile-

cek olması değildi; başka bir insanla paylaştığı sınırlı kelimelerden mahrum kalmaktı. Onu bir hayaletle dönüştürme gayelerinde faşistler başarılı oluyordu. Sibilla ile konuşmak onlara karşı direnebilmesi için tek çareydi. Rahibe Gabriella kadınlara arkasını döndü.

Sibilla rahatlayarak nefes aldı. “O kadınla bir sorun yok. Bazen düşünceleri yüzünden tutsak edilmiş bizler için üzüldüğünü düşünüyorum.”

“İki sene nasıl dayanabildiğini hayal edemiyorum,” dedi Rosa. “Sadece birkaç aydır buradayım ve sanırım deliriyorum. Kimseyle konuşmama izin vermiyorlar. Benden sadece bir sayı olarak bahsediyorlar.”

Sibilla haşın bir biçimde başıyla onayladı. “Aklın için savaşmalısın. Sürekli olarak buradan çıktığında ne yapacağını düşünmelisin. Bu seni iyileştirir.”

“Sen böyle mi yapıyorsun?” diye sordu Rosa, Sibilla’nın verdiği cesarete minnet duyarak.

Sorunlu bir ifade Sibilla’nın gözlerini bulandırdı fakat sonra gülmüseddi. “Zorlandığımda Pisagor’u düşünüyorum. O benim kahramanım.”

“Pisagor!” diye bağırdı Rosa, sonra yüksek sesle konuştuğu için tedirgin oldu. “Beni yetiştiren rahibe, manastırın kütüphanesindeki kitaplardan Pisagor çalışmayı severdi,” diye fısıldadı, Rahibe Maddalena’nın filozofa duyduğu saygıyı hatırlayınca içinde bir sıcaklık hissetti.

“Bu bir rahibe için sıra dışı değil mi?” diye sordu Sibilla, kaşlarını kaldırarak. “Pisagor reenkarnasyona inanırdı.”

“Ruhun ölümsüzlüğünü ve çileciliği öğretti,” dedi Rosa, kendi okumalarını hatırlayarak. “Fakat rahibeler onu felsefesi yerine; müzik, astronomi ve matematik teorilerinden dolayı çalışırlar.”

Sibilla başıyla onayladı. “Kültürlü rahibeler tarafından yetiştirilmiş benziyorsun.”

“Evet,” diye onayladı Rosa. “İnzivadaydılar fakat cahil değillerdi. Şanslıydım.”

“Pekâlâ, o zaman,” dedi Sibilla, Rosa’nın omuzlarının üzerinden izlenip izlenmediklerini kontrol ederek. “Pisagor, bir insanın en önemli amacının aydınlanmayı ve bilgiyi aramak, olabileceği en dolu insan olmak olduğuna inanırdı. Bir nedenden ötürü, bunu fark

etmemiz için böyle bir deneyimle karşılaştık.”

“Ne öğrendin peki?” diye sordu Rosa. Sibilla’dan alabileceği her bir bilgi kırıntısına açtı.

Arkadaşı gözlerini kaldırdı ve gülümsedi. “Eğer ruh ölümsüzse ölümden korkulmaması gerektiğini öğrendim.”

Rosa, Sibilla’nın daha fazla şey söylemek istediğini hissetti fakat Rahibe Gabriella yüzlerini onlara dönünce hızla ayrılmak zorunda kaldılar. Rahibe diğer gardiyanlardan daha ılımlı olabilirdi ama yine de tedbiri elden bırakmamak gerekiyordu.

Bir sonraki sefer Rosa avluda Sibilla ile birlikteyken başlarında Osvaldo vardı ve sanki onlara bakmayı alışkanlık haline getirdiği için konuşamadılar. Fakat konuşamamalarına rağmen sıcak ve arkadaşça duygularla birbirleriyle bakiştılar. Düşüncelerini paylaşacak bir sonraki şans için sabretmek zorundaydılar.

Birkaç gün sonra -Rosa ranzasında yatıyorken- Osvaldo hücre-sine geldi, ağzı kulaklarındaydı. Sibilla’nın tavsiyelerine uymaya çalışıyor, zihniyle mücadele ederek Pisagor’a dair bildiği her şeyi anımsamaya çalışıyordu. Onun da Babilon’da hapis hayatı geçirdiğini hatırlamıştı.

“Senin için özel bir şey hazırladım,” dedi Osvaldo.

“Nedir?” diye sordu Rosa ayağa kalkarak. Yoksa Don Marzoli nihayet onu görmeye mi gelmişti?

“Bu tarafa gel,” dedi, dışarı çıkması için kapının kilidini açarak.

Osvaldo onu avludan geçirip tutukluların, sıralar halinde örgü gereçlerinin ve elektrikli dikeş makinelerinin başında oturduğu bir çalışma odasına getirdi.

“Genellikle siyasi mahkûmların hücrelerinden dışarı çıkmalarına izin verilmez,” dedi. “Fakat başrahibeden burada çalışabilmen için izin aldım.”

Çalışma odasının sorumlusu Rosa’ya şarap fiçileri için saz örme işini verdi. Bu iş, Don Marzoli’nin ziyareti umuduyla karşılaştırıldı-ğında bir hayal kırıklığıydı fakat Osvaldo haklıydı. Hücresinde otu-rup hiçbir şey yapmamaktan daha iyiydi.

“Kazandığın para sen çıkana kadar saklı tutulacak,” dedi Osvaldo.

Rosa’nın görevi tek kişilikti fakat en azından diğer mahkûmları görme şansı vardı. Yaşları değişiyordu. Bazıları bezmişti, bazıları da ellerinden gelenin en iyisini yapmaya teslim olmuştu. Rosa kadın-

lara bakıp suçlarını tahmin etmeye çalıştı: Cinayet, hırsızlık, fuhuş. Fakat kendi başına bir köşede olmamasına rağmen kimseyle konuşmadı. Çalışma odasındaki gardiyanlar uyanıktı, mahkûmların ellerinde bu kadar keskin eşya varken uyanık olmak zorundaydılar.

Osvaldo görevdeyken ona sürekli kaçamak bakışlar atıyordu ve Rosa'nın olduğu yöne doğru gülümsüyordu. Rosa da karşılık veriyordu çünkü ona karşı çok nazıktı. Fakat ona borçlu olduğu için kendini rahatsız hissediyordu. Sibilla'nın neden hiç çalışma odasına gelmediğini merak etti. Onun da çıkacağı gün için para biriktirmesine izin verilemez miydi? Adaletsiz maaşları protesto etmek Rosa'nın itham edildiği suçtan daha kötü olamazdı.

Kış geldi ve hücre penceresinden gelen hava soğudu. Osvaldo ne zaman görevde olsa Rosa ona Don Marzoli'den haber getirmesi için yalvardı. Cevabı hep aynıydı. "Don Marzoli, Floransa'daki Faşist Parti görevlileriyle anlaşmak için bir randevu bekliyor. Sabırlı olmalısın. Bu işler zaman alır."

Soğuğa rağmen Rosa hâlâ haftada iki kez avluya çıkartılıyordu. Sibilla ile görüşmeleri, onun için hayati bir önem taşıyordu. Sibilla ile görüşüp hücrelerine döndükten sonra Rosa kendini daha iyi hissediyordu, biraz da kötü. Arkadaşını göreceği bir sonraki sefer için dişini sıkmak zorunda kalıyordu. Rosa sürekli Sibilla'nın başka bir mahkûmla yer değiştirebilme ihtimalinden korkuyordu fakat bu ne mutlu ki bu henüz olmamıştı.

Noelden birkaç gün önce, Sibilla ve Rosa bir mucize yaşadılar. Avluda yürüyorlar, ısınmak için ayaklarını yere vurup kollarını sıkıyorlardı. O anda hapisane alarmı çaldı. Birbirlerine baktılar.

"Biri kaçtı," dedi Sibilla.

Başlarında duran gardiyan avlunun kapısını üzerlerine kilitleyip yardım etmek için diğerlerine katıldı. Yalnız kalmışlardı ve başlarında kimse yoktu. Böyle bir şey daha önce olmamıştı.

"Gel," dedi Sibilla, Rosa'yı kolunun altına alarak. "Köşede bir birimize sokulalım. Burada terk edildikten sonra sıcak kalmak için birbirimize sokulmuş gibi yapabiliriz."

Hava dondurucuydu ve ayaklarında sadece hapisane takunyaları ve ince elbiselerinin üzerinde keçeden ceketleri vardı. Üşüyor-muş numarası yapmalarına gerek yoktu. Fakat Rosa birlikte geçirdikleri değerli zaman için minnettardı, güneş ışınlarının tam altında

otursaydı bile daha mutlu olamazdı. Sibilla ve Rosa geçmiş aylarda özlemine duydukları her şeyi konuştular. Birbirlerine en sevdikleri yiyecekleri, müziği, tabloları ve hatta kokuları anlattılar. Uzun süredir hakkında konuşmadıkları her şeyi ve kendilerinin bile unuttuğu şeyleri... Rosa, Sibilla'ya görülerini ve şeylerin kökenini nasıl gördüğünü anlattı.

Sibilla'nın gözleri büyüdü. "O görüler birer işaret," dedi. "Görüyorsun çünkü hayvanlarla aranda doğaüstü bir sempati var. Bu yüzden deri, kürk ya da et gördüğünde onun gerçekte ne olduğunu, öldürülmüş bir canlı olduğunu görüyorsun. Pisagor da görürdü."

Rosa, Sibilla'nın dediklerini dikkatle dinledi. "Evet," diye onayladı. "Akla yatkın geliyor, hayvanların canı var. Ruhları var. Tıpkı bizim gibi. İnsanların açgözlülüğü ve kibirleri yüzünden öldürülmüş hayvanların ruhlarını görüyorum."

Bu, Rosa için bir aydınlanmaydı. Kilise, hayvanların ruhları ya da kişilikleri olmadığını öğretmişti; bu yüzden Hristiyanlar hayvanları öldürmekten çekinmiyordu.

"Söylediğin şey bana öğretilen her şeye aykırı," dedi Rosa. "Tanrı'ya inanırım ama yine de kilisenin bazı öğretilerini sorgulamaya başlıyorum. Bu bir günah, öyle değil mi?"

Sibilla başını iki yana salladı. "Bir şeyleri sorgulamak seni tamamlanmış bir insan yapar. Eğer Tanrı seni yarattıysa senin dolu bir insan olmandan memnun olmaz mıydı? Pisagorcular yeryüzü toprağının yemek için ihtiyacımız olan her şeyi sağladığına inanırdı ve bu yüzden yemek için hayvanları acı çektirerek katletmeye hiç gerek yoktu. İnsanların ve hayvanların ruhsal olarak birbirine bağlı olduklarına ve hayvanlara verilen zararın, insanlara savaş ve hastalık gibi çeşitli belalar getireceğine inanırlardı."

İki kadın ilgi alanlarından bahsettiler. Rosa huşu içinde Sibilla'nın Pisagor'dan etkilenen Sokrates, Aristoteles ve Platon gibi Yunan filozoflarını okuyup okumadığını keşfetmeye çalışıyordu.

"Fransızca, İngilizce ve Almanca mı konuşabiliyorsun?" diye hayretle sordu Sibilla. "Onca dili kafanda nasıl tutabiliyorsun?"

"Manastırda dikkat dağıtacak fazla bir şey yoktu," diye açıkladı Rosa. "Benim için her yeni dili öğrenmek sınıfımdan dünyayı keşfetmek gibiydi. Fransızcada ustalaştığımda *seyahat* etmekten vazgeçemedim."

“Fransızca öğrenmemiş olmak benim en büyük pişmanlığımdır,” dedi Sibilla. “Fransızca aşkın dilidir.”

“Sana öğretebilirim,” diye teklifte bulundu Rosa. “Avluda birbirimizin yanından geçtiğimizde ... Sana bir cümle söyleyebilirim.”

Sibilla güldü ve Rosa’ya sarıldı. Clementina’dan beri ilk defa biri onu kucaklamıştı. İçi ısındı.

“Evet, harika olurdu,” dedi Sibilla. “Bazen geceleri Alberto ile Paris’te olduğumu hayal ediyorum. Hayallerimde onunla Fransızca konuşabilirim.”

Kadınlar bir süre sessiz kaldı. Dudakları morarıyordu ve ayakları donmuştu. Yine de ikisi de dışarıdaki birlikteliklerinin son bulmasını istemiyorlardı.

“Kocanla nasıl tanıştınız?” diye sordu Rosa takırdayan dişlerinin arasından.

Sibilla elbisesini bacaklarının üzerine çekebildiği kadar çekti. “Üniversitede astronomi dersinde birlikteydik. Venüs’e bakarak âşık olduk.”

Rosa’nın ayak parmakları karıncalandı. Boboli Bahçeleri’nde gördüğü öpüşen çifti düşündü ve Bay Parigi’yi düşünmesine şaşırdı. “Âşık olmak güzel olmalı,” dedi.

“Ayağa kalkın!” diye bağırdı bir ses.

Kadınlar gelen bu emirle sıçrayıp ayrıldılar. Gardiyan geri dönmüştü. Başka bir şey için bağırarak üzereydi fakat solmuş yüzlerine ve morarmış dudaklarına bakınca vazgeçti. Görevini ihmal etmişti. Soğukta biraz daha kalırlarsa ikisi de zatürre olabilirdi.

“Bu tarafa gelin,” dedi, avludan çıkmaları için emrederek.

Temmuz ayı -hapsedildiği ay- tekrar geldi çattı ve Rosa hapishane- de kaldı. Don Marzoli ve başrahibenin ilerleme kaydettiğine dair Osvaldo’nun sözleriyle avunmaya çalıştı fakat hayal kırıklığına uğramıştı.

“Neden Don Marzoli beni görmeye gelmiyor?” diye sordu Rosa bir gün Osvaldo’ya.

“Belki de davayı riske atacağını düşünüyordur. Belki de müdahil olmak istemiyordur.”

Osvaldo’nun açıklamaları Rosa’ya makul gelmiyordu. “Şapele gitmeme izin yok,” dedi. “Cemaate katılamıyorum. Sadece hayatla

ve diğer insanlarla ilişkim kesilmedi, Tanrı'yla da kesildi.”

“Bugün çok yakınıyorsun,” dedi Osvaldo, onaylamayarak bakıp. “Senin için yaptığımı takdir etmiyor musun? Sana yardım etmek için risk alıyorum.”

Rosa onu inandırabilmek için hızlıca cevap verdi. “Tabii ki ediyorum.” Osvaldo'ya haksızlık etmek istemiyordu, dış dünya ile bağlantı kurmak için tek şansıydı.

“Ettiğine sevindim,” dedi, elini Rosa'nın omzuna yerleştirerek. Rosa korkuyla çekildi. Osvaldo'ya dair bir şeyler onu rahatsız etti fakat ne olduğunu bilemiyordu.

Rosa, avludaki egzersiz çizelgelerini hazırladığını öğrendiği Rahibe Gabriella'ya gerçekten minnettardı. Rosa ve Sibilla konuşurlarken birden fazla kez yakalanmışlardı fakat yine de haftada iki kez avluya birlikte çıkıyorlardı. Rahibe Gabriella apaçık görmezden geliyordu. Böylesine bir iyilik bu tip bir yerde mümkün olabilir miydi? Rosa'nın Sibilla'yla yakaladığı konuşma fırsatı, şimdi de Fransızca tabirler ve matematik sorularıyla süslenmişti. Bu, zihnini canlı tutmasını sağlıyordu. Sibilla'nın arkadaşlığı olmadan hapishanede bir yıl dayanamayacağından kesinlikle emindi.

Bir gece geç vakit -ışıklar söndükten uzunca süre sonra- kapısının kilidinin açılma sesini duyarak kötü bir rüyadan uyandı. Doğrudu ve koridordan gelen ışığın içinde Osvaldo'yu gördü. Gardiyan, kapıyı arkasından kapadı.

“Ne oldu?” diye sordu Rosa, uykulu gözlerini ovuşturarak.

Osvaldo parmağını dudağına götürdü. Ranzada Rosa'nın yanına oturdu. Yakın oluşu Rosa'yı rahatsız etti. Yana kaydı.

“Don Marzoli'den senin için bir mektup getirdim,” dedi.

Rosa'nın uyku sersemi aklı pek çok yöne doğru çekildi. “Bir mektup mu?” Bacaklarına yere doğru sarkıttı ve yatakta oturdu. “Görebilir miyim?”

Osvaldo fenerini açtı ve ona verdi. Elinde mektup falan yoktu. Rosa loş ışıkta gözlerinin kan çanağı gibi olduğunu gördü. Alkol kokuyordu.

“Bırak da göreyim,” diye yalvardı. “Bir sene bekledim.”

Osvaldo elini kaldırdı ve Rosa'nın kalçasına koydu. Rosa'nın kanı dondu ve kurtulmak için hızlıca çekildi.

“Bırak da dokunayım,” diye fısıldadı Osvaldo.

“Hayır,” dedi Rosa geri kaçarak. Osvaldo’nun ne istediğini anlamadı ama bir şeyin yanlış olduğunu biliyordu. Bedenindeki her sinir gerilmişti. Kilitli olmasa kapıya doğru koşacaktı.

“Benimle oynama,” dedi ayağa kalkarak. “Bana attığın onca bakıştan sonra. Bırak dokunayım.”

Hayır!” dedi Rosa bir kez daha, bağırmmamaya çalışarak. Ona bakış atmak? Ne demek istiyordu? Yeterince hızlı nefes alıp veremedi, oda dönmeye başlıyordu.

Osvaldo ona doğru hamle yaptı ve Rosa’yı vücuduna doğru bastırdı, parmaklarını sırtında gezdirdi. Rosa onu itti ve Osvaldo dengeğini kaybetti. Yeniden hamle yaptı, bu sefer Rosa’yı daha sıkı yakaladı.

“Direnme!” dedi, nefes alıp verışı telaşlıydı.

“Lütfen, beni rahat bırak,” diye yalvardı Rosa.

Osvaldo ağzını kuvvetlice onunkine bastırdı. Dili, Rosa’nın dişlerine değdi. Rosa öyle dehşete kapıldı ki fenalaşacağını düşündü. Serbest kalmak için çırpındı fakat Osvaldo çok güçlüydü. Rosa’yı kolundan kavradı ve ranzaya fırlattı. Rosa midesinin üzerine düştü, kalkmaya çalıştı fakat Osvaldo onu tek eliyle ittirdi, ağırlığının onun sırtına verdi. Diğer eliyle Rosa’nın elbisesini beline kadar sıyırdı ve iç çamaşırını yırttı. Rosa, Don Marzoli’nin iffetini kaybeden kadının her şeyini kaybedeceğini söylediği vaazını hatırladı. Demek istediği bu muydu? Osvaldo’nun üzerine doğru abandığını hissetti ve ağlamaya başladı.

“Ses çıkarma,” dedi Osvaldo, eliyle ağzını kapatarak. “Korkma. Bunca zaman seni bekleyerek yeterince sabırlı davrandım. Artık on altı yaşındasın, kaldırabilirsin.”

Rosa’nın kasıklarının arasına bir ağrı saplandı, çok kötü bir şeyin gerçekleşmiş olduğunu biliyordu. Ağzını açtı fakat çığlık atamadı. Osvaldo o kadar güçlü bir şekilde içine girdi ki Rosa acıyla kendinden geçti. Tekrar kendine geldiğinde sırtüstü çevrilmişti ve Osvaldo bu sefer önden ittiriyordu. Çarpılmış yüzünden üzerine damlayan ter ve hızlı nefes alıp verişleri Rosa’nın çığlık atmasına neden oldu fakat ağzını kapatan el yüzünden yarım kaldı. İkiye ayrıldığını hissediyordu.

Sona ermişti. Osvaldo yaslanıp oturdu ve pantolonunu çekti.

“Bir dahaki sefer bu kadar acımayacak,” dedi.

Onu tekrar öpmeye çalıştı fakat Rosa top gibi kıvrılarak kendini çekti. Çıkarken ardından kapıyı kilitlediğini duydu. Bacaklarının arasındaki noktadan yapışkan ve sıcak bir şey damlıyordu. Maria'yı hatırladı ve içinin dışına çıkıyor olup olmadığını merak etti. Böyle bir durumda hızlı bir şekilde ölmeyi ümit etti ya da en azından sabahı asla görmemeliydi.

Birkaç saat sonra bir ses duydu ve omzuna bir elin dokunduğunu hissetti. Gözlerini açtı, Osvaldo'nun geri gelmiş olmasından ürktü. Hücre aydınlıktı. Güneş ışığı pencerenin parmaklıkları arasından içeriye akıyordu. Rahibe Gabriella başında duruyordu.

"Aman Tanrım!" dedi Rosa'ya bakıp üzerini battaniye ile örterek. "Aman Tanrım!"

Obez rahibe, Rahibe Chiara, kapıda duruyordu. "Git ve başrahibe'ye söyle," dedi Rahibe Gabriella. "Onu revire götürmemiz lazım."

"Ona ne oldu böyle?" diye sordu Rahibe Chiara. "Neden kıyafetleri yırtılmış?"

"Hemen başrahibe'ye git ve söyle!" diye tısladı dişlerinin arasından. "Zavallı kızın yardıma ihtiyacı var. Şiddet görmüş."

Rosa, Osvaldo'yu bir daha asla görmedi. Başrahibe ne olduğunu öğrendiğinde onu hapsihaneden uzaklaştırmıştı. Rosa utançtan ölebileceğini düşündü. Hapishaneye konulduğundan beri kararan hayatı şimdi daha da kararmıştı. Yemek yemeyi kesti. Rahibe Gabriella ona iştahı geri gelsin diye diğer mahkûmlara verilmeyen yemekler getirdi: Közde patlıcan ve domates, salatalık ve armut. Fakat Rosa onlara dokunmadı bile. Kendini kaç kez yıkamış olursa olsun, Osvaldo'nun iğrenç kokusunu üzerinden atamıyordu. O kadar şiddetle tecavüze uğramıştı ki saldırıya uğradığından bir hafta sonra bile işerken kan geliyordu. Hapishanede dedikodular dolaşıyordu ve Rosa ortalığa çıkartılmıyordu. Çalışma odasına ya da avluya artık çıkmıyordu, yine de en çok görmek istediği kişi Sibilla'ydı.

Bir sabah -saldırıdan haftalar sonra- Rahibe Chiara Rosa'nın hücrelerine geldi ve ona kalkmasını söyledi. Rosa revire götürüleceğini düşündü çünkü yeniden yemek yemeye başlamıştı ve yatağına kusuyordu. Fakat bunun yerine ortasından aşağı parmaklıklar inen bir odaya götürüldü. Parmaklıkların yanlarında sandalyeler vardı. İçeri girdiklerinde Rosa siyah giyinmiş birinin Rosa'yı karşılamak için ayağa kalktığını gördü.

“Rosa?”

Don Marzoli'ydi.

Başka şartlar altında bir rahibi görmek içini sevinçli doldururdu. Bunun yerine adamın yüzündeki şaşkın ifadeyi görünce sadece utanç hissetti. Ona nasıl görünüyor olabileceğini anladı; zayıf, saçları kısa ve kirletilmiş... Scarfiotti villasına mürebbiye olması için

yolladığı parlak genç kadın değildi artık.

“Nerede olduğunu bulabilmem zaman aldı,” dedi Don Marzoli, kendini toparladıktan sonra. “Yoksa doğruca buraya gelirdim. Rahibe Maddalena ziyarete gelmediğin konusundaki endişelerini dile getirdiğinde Scarfiotti villası ile iletişime geçtim ve nerede olduğunu bilmediklerini söylediler. Öylece çekip gitmişsin.”

Rosa gözlerini kırptı. “Mektuplarımı almadınız mı?” diye sordu. “Başrahibe sizle iletişim kurmadı mı?”

Don Marzoli kafasını salladı.

“Rosa midesinin bulandığını hissetti. Osvaldo yalan söylemişti. Onu boş yere umutlandırmış ve üstüne bir de ona tecavüz etmişti.

Don Marzoli, Rosa’ya doğru dönmeden önce ellerine baktı. “Evlat, hapishane müdürü burada olma sebebinin bir kadına bebeğinden kurtulmasına yardım etmek olduğunu söylüyor. Rosa, bu doğru olamaz. Bir bebeğin öldürülmesinin Tanrı’ya karşı işlenmiş iğrenç bir suç olduğunu biliyorsun.”

Gözlerindeki sorgulayıcı ifade Rosa’yı incitti. Yüzünde masumiyete dair bir şeyler arıyordu, Rahibe Maddalena’ya götürmek için eski Rosa’ya dair bir şeyler. Rosa içinde bir duygu kırıntısı bulmaya çalıştı. O kadar uzun zamandır masum oluşu bir şeyi değiştirmiyordu ki.

“Rosa?”

Rosa dizlerine baktı, düşünmeye çalıştı. Artık her şeyi, Osvaldo’nun ona yardım ettiğini düşündüğü zamandan daha farklı görüyordu. Eğer Don Marzoli’ye masum olduğunu söylerse cennet ve cehennem arasında mekik dokuyup Rosa’yı buradan çıkartacaktı. Papa’ya bile başvurabilirdi. Fakat Mussolini’nin kendisi hapsedilmesinde etkiliydi. Eğer Don Marzoli, Rosa’yı kurtarmaya çalışırsa manastır için tehlikeli olabilirdi. Tanrı korusun, Rahibe Maddalena’yı ve diğerlerini hapishaneye bile koyabilirlerdi. Rosa titredi ve dudağını ısırdı. Rahibe Maddalena’nın, Osvaldo’nun ona yaptığı şeye maruz kalabilme ihtimalini düşününce fenalaştı. Neredeyse ağlayacaktı.

“Rosa?” Don Marzoli gözleriyle rica etti.

Rosa’nın içinde tek umut kırıntısı da kayboldu ve Don Marzoli ile Rahibe Maddalena’nın onun suçlu olduğuna inanmalarının daha iyi olacağını düşündü. Onun için dua ederler fakat dışarı çıkması

için yardım etmeye çalışmazlardı. Sonrasında da yeterince acı çekip çekmediğine karar vermek sadece Tanrı'ya kalırdı.

“Ben ona sadece yardım etmek istedim,” dedi Rosa.

Don Marzoli'nin yüzü düştü. Kafasını eğdi ve ellerini kıvırdı. Rosa'ya tekrar bakması biraz zaman aldı. “Pişman değil misin?”

Rosa tereddüt etti, sonra başını iki yana salladı.

Don Marzoli ayağa kalktı, ayakları titriyordu. “O zaman senin için üzgünüm, evlat. Kaybolmuşsun,” dedi. Sonra gitti.

Bir gün Rosa, kahvaltı için verilen ekmeği bitirirken zaman mefhumunu yitirdiğini fark etti. Pencereden gelen hava gittikçe soğuyordu ve hâlâ aybaşı zamanı gelmemiştii. En son ne zaman olmuştu? *Herhalde bir süredir yemek yemeyi kestiğim için*, diye düşündü. Bir anda çişini yapma ihtiyacı hissetti fakat yaptıktan sonra hafiflemiş değil, ağırlaşmış hissetti. Memeleri şişmişti ve ağrıyordu, elbisesi midesini sıkıyordu. Olan onca şeyden sonra nasıl kilo almış olabilir-di? Ranzasına çöktü. Vücutuyla ilgili ters giden bir şey vardı. Belki Osvaldo ona içinde fazla zarar vermişti ve ölüyordu.

“Hadi,” dedi Rahibe Gabriella, hücresinin kapısını açarak. Rosa başını kaldırıp baktı. “Nereye gidiyorum?” diye sordu.

Rahibe Gabriella gülümsedi. “Avluya.”

Rosa, Sibilla'nın onu avluda beklediğini görünce o kadar rahatladı ki neredeyse her şeyi unuttu. Sibilla şaşkınlıktan çığlık attı. “O kadar endişelendim ki,” dedi, Rosa'yı kollarının arasına alarak. Rahibe Gabriella kadınların birbiriyle konuşmasını durdurmak için hiçbir hamle yapmadı.

Sibilla, Rosa'nın yüzünü kendine doğru çevirdi. “Ne oldu?” diye sordu, yüzü ızdırıp içinde. “Kimse bana nerede olduğunu söylemedi.”

Rosa yutkundu, konuşmaya çalıştı fakat cevap veremedi. Gözlerini Sibilla'nın yüzünden alamıyordu.

“Yüzün çok solmuş! En son ne zaman güneşi gördün?” diye sordu Sibilla. “Çizelgeyi değiştirdiklerini zannettim. Şimdi çok fena bir şeyin olduğunu görebiliyorum!”

Yer, neredeyse Rosa'nın altından kayacaktı. Sibilla ona banka kadar yardım etti. Kesik cümlelerle ona tecavüzü anlattığında Sibilla gözlerini Rosa'dan ayıramadı. Bir süre kıpırdamadı ve konuşamadı.

“O canavar cehennemde yanar umarım!” diye homurdandı so-

nunda. Rosa'nın ellerini kendi avucunun içine koydu. "Artık burada değil, değil mi? Onu görmüyorum. Uzaklaştırmış olmalılar?"

Rosa başıyla onayladı.

"Şükürler olsun!" dedi, Rosa'yı kendine doğru sıkıştırarak. "Bir daha onu asla düşünmemelisin. Bu korkunç şeyi geride bırakmalısın."

"Bırakamam," dedi Rosa, sesi çatallaşarak. "Beni hasta etti. Saniyem burada öleceğim ve bir daha asla dışarıdaki dünyayı göremeyeceğim."

"Hasta?"

Rosa gözlerini yere dikti ve belirtileri sıraladı: Memelerinde hassasiyet, baş dönmesi ve mide bulantısı... Aybaşılarının kesilmesi... Sibilla elini yüzüne götürdü. Rosa'nın kalbi çarptı. Şimdi gerçekten en kötüsünden korkmuştu. Sibilla olgun bir kadındı, onda ters gidenin ne olduğunu biliyordu.

"Rosa, bebeklerin nasıl olduğunu biliyor musun?" diye sordu Sibilla.

Rosa bu soru karşısında afalladı. "Bir adam ve bir kadın birlikte çok zaman geçirdikten sonra gelirler."

Bütün bildiği buydu. Bunu biliyordu çünkü Maria ve Vittorio birlikte çok fazla zaman geçirmişlerdi ve Maria hamile kalmıştı. Bir çocuk yaratmak için kadın ve erkeğin arasında bir şey olması gerektiğini sezebiliyordu fakat bütün parçaları birleştiremiyordu.

Sibilla ona göz ucuyla baktı. "Rahibe Gabriella'ya, hemşireyi görmek istediğini söyle."

Rosa, Sibilla'ya baktı; kavrayamıyordu.

Sibilla iç çekti. "Kilisenin hangi amaçla genç kadınları cahil bıraktığını anlayamıyorum," dedi. "Rosa, Osvaldo organını senin içine koyduğu zaman seni hamile bırakmış olabilir."

"Organını mı?" diyerek ürperdi Rosa. Kasıklarının arasındaki müthiş ağrıyı hatırladı. Böylesine korkunç bir hareketin çocuğa sebep olmasını düşünemiyordu. "Hayır, hayır," dedi. "Bu doğru olmaz! Çok gencim! Evli değilim!"

Sibilla, Rosa'nın elini tuttu ve ona acıyarak baktı. Başka bir şey demedi.

Rosa sonraki birkaç gününü aybaşının gelmesini umarak bekledi. Bütün olanların bir kâbus olduğu düşüncesine sarıldı, uyanacaktı.

Fakat regl olmadı ve daha da irileşti. Büyük bir üzüntüyle hemşireyi görmekten başka bir seçeneği olmadığını anladı.

Hapishane reviri dondurucuydu. Köşedeki buharlı ısıtıcı odayı ısıtmakta başansızdı. Rosa muayene önlüğünü giydi ve hemşireyi ufalanmış fayansların üzerinde çıplak ayak takip etti. Söylendiği gibi tartının üzerinde durdu. Hemşire, tecavüzden sonra onunla ilgilenen hemşireden farklıydı. Soğuk elleri ve daha da soğuk davranışları olan renksiz bir kadındı.

“Temmuz 1930’dan beri burada mısın?” diye sordu hemşire. Anlamsız bir soruydu çünkü önündeki kâğıtta bu bilgi yazıyordu.

Rosa’ya uzanmasını söyledi ve pek de sempatik olmayan bir biçimde belirtilerle ilgili sorulara cevap vermesini istedi. Rosa’nın karnını dinledi ve ateşine baktı. Sonra Rosa’ya bir perdenin arkasını gösterip şişeye işemesini söyledi.

“İdrar testi netice verecektir,” dedi, not defterine bir şeyler karalayarak. “Fakat hamile olduğun apaçık ortada.”

Doğrulama şimşek gibi çaktı. Tanrı onu cezalandırıyor muydu? Osvaldo’dan olacak bir çocuk kesinlikle canavar olurdu! Rosa, Maria’yı hatırladı. Rosa bazen Maria’nın aptallığının başına açtıklarından ötürü ondan nefret ediyordu. Fakat bugün edemiyordu. Onun hissetmiş olduğu çaresizliği şimdi anlıyordu.

“Ne olacak?” diye sordu.

Hemşire dilini ısırdı. “Babası çocuğu tanıyacak mı?”

Rosa, çocuğun babasının kim olduğunu nasıl söyleyebilirdi? İsmi ağzına bile alamazdı. Yaşadığı sürece asla. Başını iki yana salladı.

Hemşirenin ağzı aşağı düştü. “İki yaşına gelene kadar çocuğun sende kalacak ve sonra yetimhaneye verilecek. Serbest kaldıktan sonra çocuk üzerinde hak iddia edebilirsin. Eğer serbest kalırsan. Şimdi giyin.”

Rosa denileni yaptı. Reviri terk etmeden önce hemşire kolunu tuttu ve yüzüne baktı. “Yani bir seneden fazladır buradasın ve hami-lesin. Gardiyan sana ne verdi? Bir paket sigara mı?”

Rosa gözyaşlarına hâkim olmak için elinden geleni yaptı. Şu anda olduğu şey şuydu: İnsan pisliği. Herhangi biri ondan faydalanabilirdi. Hemşire ona kapıyı gösterdi ve Rahibe Chiara’yı ona hücre sine kadar eşlik etmesi için çağırdı.

Rahibe Chiara gelmeden önce hemşire, Rosa'ya dik dik baktı ve "Siz orospular hep aynısınız. Hiç değişmezsiniz. Sizi burada bile tokmaklasalar yine de bacaklarınızı bir arada tutamıyorsunuz," dedi.

Ben orospu değilim, diye düşündü Rosa. Bu yüzden buraya konulmadım. Fakat bunca olandan sonra artık olmuş olabilirim.

Rosa, Sibilla'yı gördüğü bir sonraki sefer erkek bir gardiyan onları izliyordu. Bu yüzden birbirlerinin yanından geçerlerken kopuk kopuk konuşmak zorundaydılar.

"Bu çocuğu hiçbir zaman sevmeyeceğim," diye ağladı Rosa.

Sibilla başını kaldırdı. "Bebeği seveceksin!"

"Bu çocuk... Ondan olan bu çocuk?"

"Hamile kalış şeklinden ötürü onu daha az sevmeyeceksin," diye fısıldadı Sibilla. Bir sonraki geçişlerinde ekledi. "Her çocuk bir mucizedir, üzerine yazılacak boş bir tahtadır. Benim çocuğum olmayabilir fakat yeğenlerimi elime almıştım."

"Fakat bu utanç..." Rosa ağladı.

"Utanç?" diye vurguladı Sibilla. "Utanç hissetmesi gereken sadece bir kişi var ve bu sen ya da bebek değil. Rosa, şu an kafan karışmış olabilir fakat güven bana, bebeği seveceksin."

Sonraki birkaç hafta yağmur yağdı ve Rosa'nın avluda Sibilla ile sorunlarını tartışmak için şansı olmadı. Arkadaşı o bebeği hamile kalış şeklinden dolayı daha az sevmeyeceğine inanıyordu. Fakat Rosa, hamile kalış şeklinin yüzleşmesi gereken sorunlardan sadece biri olduğunu fark etti. Evli değildi ve hapisteydi. Serbest kalsa bile bir çocuğu nasıl büyütecekti?

Markiz Scarfiotti olmasa bunların hiçbiri olmayacaktı, diye düşündü Rosa. Hayatımı mahvetti!

Rosa bir hafta boyunca her gece ağlayarak uyudu.

Rahibeler Rosa'nın nasıl hamile kaldığını biliyorlardı ve müdüre bu küçük düşürücü durumdan bahsettiklerinde o da kuralları biraz esnetip Rosa'nın şapele gidebilmesine izin verdi. Teselliyi Tanrı'da bulmaya çalıştı. Rahibe Gabriella ona bir İncil verdi, hapisnede olduğu süre boyunca ona verilen tek kitaptı. Rosa, Yeremya'dan en sevdiği ayete baktı; Tanrı'nın çocukları için planlarının her zaman nihai iyi için olduğunu, onlara acı çektirmek için olmadığını söylediği kısma. *Fakat bundan nasıl bir iyi çıkabilir, diye merak etti.*

Zaman geçtikçe Rosa kendini sürekli bir sevgi ve nefret ikileminde buldu: Osvaldo'ya karşı nefret ve Sibilla'nın tahmin ettiği gibi bebeğe karşı sevgi. Bebeğin karnında hareket etmeye başladığını hissettikten sonra Rosa var oluşunda hiçbir rolü olmayan masum bir canlıyı cezalandırmamaya karar verdi. Gözlerini kapatacak ve karnında büyüyen bebeği hayal edecekti. Onun pembemsi şeklini gördü; tomurcuk gibi kulaklarını, minicik ellerini ve ayaklarını. Çocuk doğduğu zaman artık bu dünyada yalnız olmayacağını fark etti. Başka bir insana kan bağıyla bağlanmış olacaktı. "Bir mucize," demişti Sibilla. Bir çocuk gerçekten de mucize demek miydi? Rosa, Osvaldo'nun onun mutlu olabilme şansını yok ettiğini düşünmüştü fakat şimdi ellerini karnına koyduğunda bunun doğru olup olmadığını düşünmeye başladı. İçindekinin hayatı üzerine düşündü ve kalbinde neşe kıvılcımlarını hissetti. Çocuğun içinde Osvaldo'ya dair bir şeyler taşıdığı ihtimalini reddetmeye başladı. Nihayetinde kendi içinde büyüyordu. Onun bebeğiydi, Osvaldo'nun değil!

"Rosa, rahibeler sana çok az anlattığı için açık konuşacağımdan dolayı beni affet," demişti Sibilla bir gün avluda yürürlerken. "Fakat bebeğin doğacağı zaman bacaklarının arasından çıkacağını biliyor musun?"

"Evet, biliyorum," dedi Rosa.

Bir şekilde bunu anlamıştı, Maria'ya ne olduğunu görmüştü. Yine de Sibilla'nın sözleri onu sarstı. O gece Rosa ellerini bacaklarının arasına yerleştirdi ve bebeğin nasıl çıkacağını merak etti. *Doğduklarında minicik olmalılar*, diye düşündü.

Rosa'nın dünyaya bir çocuk getireceği fikrini kabul etmesi, hapishaneye konduğundan beri onu kuşatan uyuşukluk halinden uyardırdı. Dışarı çıkmalıydı. Çocuğunun ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için yeniden çalışma odasına gitmesine izin verilmişti ve yenilenmiş enerjisiyle Rahibe Gabriella'ya hapishane yöneticisi ile bir görüşme ayarlamasını için rica etmişti. Masumiyetini değil -çünkü bu tartışmalı bir konuydu- fakat Scarfiotti ailesine ulaşma ya da onlardan bahsetme yasağını protesto etmesi gerekiyordu. Rahibe Gabriella bu konuyu görüşeceğine dair söz verdi.

Görüşme ayarlandığında Rosa çoktan yedi aylık hamileydi. Gardiyan onu görüşme odasına götürdü ve oturmasını söyledi.

“Yönetici bey şu anda meşgul,” dedi gardiyan, onu odaya kilitleyerek. “Biraz beklemen gerekebilir.”

Rosa sandalyeye oturdu. Sırtı ağrıyordu, midesine minik bir dirseğin değdiğini hissetti. Görüşme odasında bir pencere vardı ve kirli camın arkasından mavi gökyüzünü görebiliyordu. Bebek tekmeledi. Rosa karnını ovaladı. “Bizi buradan dışarı çıkartacağım, küçüğüm,” diye fısıldadı ona.

İlerlemiş hamileliğine rağmen Rosa kendini iyi hissediyordu. Kendine iyi bakmak için bir nedeni vardı ve ne olursa olsun bunu başaracaktı. Serbest kalmasını sağlayacaksa Mussolini’ye sadakatini sunacaktı.

Duvardaki saate baktı. On beş dakika geçmişti. Karnını tekrar okşadı, sandalyeden kalktı ve pencereden dışarı baktı. Bebek mesanesine basınç yapıyordu fakat beklemek zorundaydı. Markinin manastıra gelip ondan flüt çalmasını istediği günü hatırladı. Mesanesi o gün onu rahatsız etmişti. Fakat bu bir ömür önceydi. *Keşke flütü kötü çalmış olsaydım*, diye düşündü, keşke altını ıslatsaydı, o gün herhangi bir şeyin kötü gitmiş olmasını ve markinin onu seçmemiş olmasını dilerdi. Fakat geçmiş geçmişti. Değiştiremezdi. Devam etmeliydi. Tekrar saate baktı. Kırk beş dakikadır bekliyordu.

Hapishane yöneticisi kapıdan içeri girdi. Rosa ayağa kalktı, bu bir hapishane kuralıydı. Adamla ilk defa karşılaşılıyordu. Dişlek ve çelimsizdi. Üniformasındaki düğmeler iliklenmemişti. Yine de bu hırpani memur Rosa’nın kaderini elinde tutuyordu. Bu anı pek çok defa prova etmişti. Gülümsemeyecekti fakat somurtmayacaktı da. Uygun bir biçimde ciddi olacak, pişman gözükecekti. Yalvarmayacaktı. Kendini yöneticinin -ve Tanrı’nın- ellerine bırakacaktı.

“Çalışma odasında çok üretken olduğumu görüyorum,” dedi yönetici, elindeki dosyaya bakarak.

“Evet, sayın yönetici,” diye cevapladı Rosa. “Çocuğuma bakabilmek için birikim yapıyorum.”

Yönetici, Rosa’nın karnına baktı ve tekrar önündeki dosyaya bakmadan önce başıyla onayladı. “Evet, oldukça,” dedi. “Pekâlâ, başrahibenin rehabilitasyonuyla ilgili ifadesini görüyorum. Adalet Bakanlığı’na bunu bildirmeliyim. Sonra ne olacağına bakarız.”

Yönetici olumlu gözüküyordu fakat Rosa henüz tehlikeyi atlarmış değildi. Kalbi göğsünde o kadar şiddetli atıyordu ki adamın du-

yacağından emindi. “Teşekkür ederim,” dedi.

“Sibilla,” diye sordu Rosa arkadaşına tekrar avluya çıktıklarında, “Kadın öğretmenlerin erkeklerden daha az maaş almasını protesto ettiğin için tutuklandığını söylemiştin?”

“Evet.”

“Neden kadınlara erkeklerden daha az ödüyorlar?”

Rosa’nın karnı bir yukarı, bir aşağı yürüme saçmalığını kaldırmayacak kadar büyümüştü. Sibilla yürüyüp yanından geçerken o bir noktada sabit olarak kaldı.

“Pekâlâ, erkek öğretmenler işlerini korumak istiyorlar,” diye açıkladı Sibilla. “Kadınların daha az ihtiyacı olduğunu ve fazla verimli olmadıklarını savunuyorlar. Fakat bu tamamen yalan. Birlikte çalıştığım kadınlar erkeklere tur bindirir.”

“Neden daha az maaş aldıklarını düşünüyorsun?”

Sibilla iç çekti. “Çünkü kadınların oy verme hakkı yok ve onları koruyacak örgütlü birlikleri yok. Pek çoğu hâlâ kendilerini kocalarına muhtaç görüyor, çalışmaya ve kendilerine bakmaya hakları olmadığını düşünüyorlar.”

Rosa, bebeğin daha rahat etmesi için duruşunu ayarladı ve Sibilla’nın dediklerini düşündü. Para kazanan ve ona bakan bir kocanın nasıl bir şey olabileceğini hayal etti. Şirin bir ev ve sofrada yemek olduğunu düşündü. Kendisi ve bebek için bu kadar basit bir şey gerçek olsaydı, çalışmak ve oy vermek haklarından vazgeçebilirdi. Rosa’nın gözleri yaşla doldu çünkü bunun olmayacağını biliyordu. Hiçbir erkek onu istemezdi. Büyük bir mücadele olacaktı, özellikle aynı iş için kadınlar daha az maaş alıyorsa. Sibilla ve kendisinin birbirlerinden ne kadar farklı olduklarını fark etti. Sibilla’nın bir zamanlar çalışmak ya da çalışmamak gibi bir seçeneği vardı. Rosa’nın hiç olmamıştı.

“Daha azma ihtiyacım yok,” dedi Rosa karnını ovuşturarak. “Daha fazla lazım.”

Rosa hamileliğinin sekizinci ayındayken uyumakta zorluk çekmeye başladı. Rüyaları kötü kehanetlerle doluydu. Kendini tekrar Scarfiotti villasında, görünmeyen bir varlık tarafından şu anki hamile haliyle ormanlık alana doğru kovalandığını görüyordu. Uyandı, ter içinde yüzüyordu. Bir gece, kendine ranzada rahat bir pozisyon bu-

İlana kadar dönüp durdu ve kendinden geçti. Kâbusunda sesler duydu: Sibilla, gardiyan, ayak sesleri... Bir şeyler yanılttı. Uyanmaya çalıştı fakat uyanamadı. Göz kapakları kurşun gibiydi.

Sonraki gün egzersiz için avluya götürüldüğünde Sibilla orada değildi. Erkek gardiyan görevdeydi ve Rosa, ona Sibilla'nın nerede olduğunu sormadı. *Bizi ayırmışlar,* diye düşündü, Sibilla'yla konuştuklarında fazla rahat davrandığı için pişmanlık duydu. *Bana hâlâ işkence ediyorlar. Serbest bırakılmamla ilgili bir haber duymadım ve şimdi de tek arkadaşımı benden aldılar.*

Rosa banka oturdu. Ayak bilekleri yürümekten çok fazla şişmişti. Rahibe Gabriella'nın gardiyanın yanına geldiğini ve bir şey söylediğini gördü. Gardiyan onun avluya girmesine izin verdi. Bir terslik vardı. Sibilla hasta mıydı?

“Burada,” dedi Rahibe Gabriella, Rosa'ya bir kâğıt uzatarak. “Sana bunu vermemi istedi.”

“Sibilla mı?” Rosa'nın aklında bir düşünce belirdi. Belki Sibilla serbest bırakılmıştı!

Sevgili Rosa,

Çocuğunun doğumunu görmek için yaşamayı ne kadar çok isterdim. Bebeğin tıpa tıp annesine benzeyeceğinden ve en az onun kadar güzel olacağından ne kadar da emindim. Çocuğuna benden bahset ve ona İtalya'yı sevmesini ve güçlü olmasını öğret. Son birkaç ayımda bana getirdiğin teselli sahip olduğum en büyük hazineydi.

İyi geceler, benim tatlı arkadaşım...

Sibilla

Bir ürperti Rosa'nın iliklerine kadar işledi. Kalbi hızlanarak çarptı. “Bu ne demek oluyor?” diye sordu Rahibe Gabriella'ya.

Rahibe gözlerini kaçırdı. “Adalet ve Özgürlük adlı örgütün liderlerinden, Il Duce'nin kişisel düşmanı. Kocasını bir suikast girişiminde bulunmuştu.”

Rosa notu elinde tutuyordu, hâlâ kavrayamıyordu. “Sibilla bir öğretilmişti. Kadın haklarını savunduğu için tutuklandı.”

Rahibe Gabriella iç çekti. Gözlerinin etrafında daireler ve düzenli uyumayan birinin solgunluğu vardı. “İdam mahkûmuydu. Devlet düşmanıydı.”

“İdam mahkûmu?” diye tekrarladı Rosa yutkunarak. Osvaldo’nun siyasi mahkûmların genellikle Trani ya da Ponza’ya götürüldüklerini söylediğini hatırladı. “Onu başka bir hapis haneye mi naklettiler?”

Rahibe Gabriella’nın yüzündeki acı çeken ifade Rosa’nın düşüncelerini altüst etti. “Ne?” diye sordu, neredeyse feryat ederek. “Ne oldu?”

Rosa’nın huzursuzluğu gardiyanın dikkatini çekti fakat Rahibe Gabriella onu bir el hareketiyle savdı. “Sibilla Ciruzzi’nin son başvurusu dün reddedildi,” dedi Rosa’ya. “Dün gece Floransa’nın dışına götürüldü ve vuruldu.”

Rosa’nın omuzları büzüldü, midesi bulandı. Sibilla’nın sözlerini hatırladı: *Öğrendim ki eğer ruh ölümsüzse kişi ölümden korkmama-
lı.* O an arkadaşının idam mahkûmu olduğunu bildiğini anladı.

“Sibilla!” diye çılgılık attı Rosa, ellerini göğsüne vurarak. Sanki kalbinde açılan boşluğu kapatmaya çalışıyordu. “Sibilla!” Çaresizliği hapis hane boyunca yankılandı.

“Neden?” diye sordu Rahibe Gabriella’ya gözyaşları içinde. “Neden? İki senedir buradaydı.”

Fakat rahibe onu rahatlatabilecek bir şey söyleyemedi. Rosa nedenini anladı. Tek cevap konuşulması yasaklandı. İtalya, çılgın bir adamın ellerinde olduğu sürece adalet olmayacaktı.

Erken bir mayıs sabahı, Rosa kasıklarında korkunç bir ağrı ile uyan-
dı. Yatak ıslaktı. Aklına ilk gelen bebek oldu. Battaniyeyi üzerinden
fırlattı, Maria gibi bebeğini düşürmüş olmasından korktu. Fakat kan
yoktu. Yataktan çıktı ve hareket etti ama karnındaki ağrı geçmedi.
Ranzasına oturduğunda ağrısı yatıştı. *Yanlış alarm*, diye düşündü.
Sadece gece terlemesi.

Rahibe Chiara, Rosa'nın kahvaltısıyla geldi. Çok açtı, ekmeği
yemeye çalıştı fakat midesi bulandı.

“İyi misin?” diye sordu Rahibe Chiara.

Rosa tam iyi olduğunu söyleyecekken karnı kasıldı ve acıdan
ranzaya tutunmak zorunda kaldı. “Bebek geliyor,” dedi.

“Hemen hemşireyi alıp geliyorum,” dedi Rahibe Chiara.

Rosa hücrelerinde bir aşağı, bir yukarı yürüdü. Ağrı geldiği gibi
hızlıca dindi. Bir sonraki saat Rahibe Gabriella yanında hemşireyle
geldiğinde Rosa'nın ağrısı kötüleşmişti. Ayakta da dursa, otursa ya
da çömelse de rahat edemiyordu.

“Doğum sancın mı var?” diye sordu hemşire.

Rosa başıyla onayladı. Demek istediğinin bu ağrılar olduğunu
varsaydı. Sanki biri içine bir ip bağlamış, kuvvetlice çekiyordu.

“Onu revire götürmeniz en iyisi,” dedi Rahibe Gabriella.

“Bebegi burada doğurmayacak,” diye karşılık verdi hemşire.
“Başımda difteriye yakalanmış mahkûmlar var. Santa Caterina'ya
gidecek. Yöneticiden izin aldım.”

Başka bir kasılma daha Rosa'yı yokladı, bu sefer diğerlerinden
çok daha kuvvetliydi. İki büküm oldu. Hemşire ona ağrıların baş-

langıçta yumuşak ve aralıklı olacağını söyledi fakat Rosa'nın hissettiği ağrı yumuşak değildi. Kasılmaları bütün vücudunda hissediyordu. Midesi bulanmaya başladı.

"Hadi o zaman," dedi hemşire. "Hâlâ zaman varken seni hastaneye götürelim."

"Kızı oraya kadar yürütmeyi düşünmüyorsun değil mi?" dedi Rahibe Gabriella, kaşlarını dehşet içinde kaldırarak.

"Sadece birkaç sokak ötede," diye karşılık verdi hemşire. "Ambulans çağırmayacağız."

"Hemşire, bu kız yürüyemez," dedi Rahibe Gabriella, yumruklarını sinirle sıktı. "Gidip sedye getireyim." Hücrenin kapısına gitti ve yardım istedi.

Bir kasılma Rosa'nın vücudunu yokladı. Yüzünü ter damlaları kaplamıştı. Birkaç dakika sonra iki gardiyan sedyeyle geldi. Rahibe Gabriella, Rosa'nın sedyeye yerleşmesine yardım etti ve elini omzuna koydu. "İlk seferden sonrası daha kolay olacaktır."

Rosa gülümsemek için elinden geleni yaptı. Rahatsızlığına rağmen Rahibe Gabriella'nın yardımını takdir etti. Sibilla'yı ayrı tutarsa, hapishanede ona karşı iyi davranan tek kişiydi.

Gardiyanlar Rosa'yı koridor boyunca taşıdı. Yatakhanedeki mahkûmlar ne olduğunu görmek için kapıya geldiler. Çoğu bön bön baktı fakat bir kısmı iyi şanslar diledi.

Gardiyanlar avluya vardıklarında yönetici orada bekliyordu. "Bu sabah Adalet Bakanlığı'ndan bir mektup aldım. Bugün serbest bırakılacaksın," dedi Rosa'ya, avucuna mendile sarılmış bir tomar bırakarak. "Evrak işlerini halletmesi için hastaneye birini yollayacağım."

Rosa, yöneticinin sözlerini yarım yamalak anlayabildi. Verdiği tomara baktı. Mendilin içinde zinciri vardı. Gümüş anahtar tekrar Rosa'nın himayesindeydi. *İyiye işaret*, diye düşündü, onu tehlikelerden koruması için verildiğini hatırlayarak.

"Tanrı seni korusun," dedi Rahibe Gabriella, gardiyanlar kapıdan çıkmadan.

Rosa güneşi yüzünde hissetti. Çok güzel bir bahar günüydü. Hava, yasemin ve gül kokularıyla taptazeydi. Başka bir ağrı daha sıkıştırdı elini karnına götürdü. "Her şey yolunda, küçüğüm," diye fısıldadı doğmamış çocuğuna. "Bundan sonrasını birlikte göreceğiz."

Santa Caterina evlenmemiş annelerin doğumlarını gerçekleştiren bir hayır hastanesiydi. Rosa dükkân sahiplerinin ve sokaktaki insanların bakışlarından kaçmak için gözlerini kapadı. Bir rahip ona baktı, sonra kafasını çevirdi. Durumu ve götürüldüğü istikamet, bakanların suratında bir küçümsemeye neden oldu ve kaba bir demirci onu ısıklıkla yuhaladı. Fakat Rosa zihnini bütün bu alaylara kapadı. Böyle özel bir günü hiçbir şey mahvedemezdi. İnsanlar isterlerse onu aşağılayabilirdi fakat çocuğunu aşağılamalarına asla izin vermezdi.

Gardiyanlar onu hastanenin kabul bölümüne taşıdı. Bina serin ve sessizdi. Beyaz üniformalı ve siyah çoraplı bir hemşire, gardiyanlar içeri girince ayağa kalktı.

Gardiyanlara, “Kalacak mısınız?” diye sordu.

“Gerek yok,” dedi sedyenin ayakucu tarafını tutan gardiyan. “Bugün serbest kalacak ve tehlikeli değil.”

Hemşire başıyla onayladı ve hademeye bir araba getirmesi için seslendi. Gardiyanlar ve hademe Rosa’nın sedyeden arabaya bindirilmesine yardım etti. Koridor boyunca götürüldü ve bir dizi kanatlı kapıdan geçirildi. Kabul kısmının sakinliğine nazaran koridor ağlayan, çığlık atan ve inleyenlerle doluydu. Rosa’nın ağırları öncesinden daha şiddetliydi. Kasılması geçene kaçır dişlerini sıktı. Hademe onu arabanın üstünde bir kapının dışında bıraktı. Rosa bir kadının sanki bacakları kesiliyormuş gibi bağırıldığını duyabiliyordu. Yumruklarını sıktı ve korkuyu savmak için elinden geleni yaptı. Doğururken ölen kadınlar vardı, bunu biliyordu fakat hiçbir şey çocuğunu güvenli bir şekilde dünyaya getirmekten onu alıkoyamazdı.

Ağırlara ve gürültüye rağmen Rosa rahatsız bir uykuya daldı. Bir süre sonra hademenin arabayı bir kapıdan içeri itişiyile uyandı. Bir ebe ve bir hemşire odada onu bekliyordu. Yattığı yerden görebildiği tek şey bir lavabo ve içi pamuk, termometre, boğaz çubuğu, eldiven ve şişelerle dolu bir ecza dolabıydı. Havada antiseptik kokusu vardı.

“Yatağa kendin geçebilir misin?” diye sordu ebe. “Düşmeni istemem.”

Ebe, Rosa’ya kolundan tutarak destek oldu; hemşire de arabadan inmesi için yardım etti. Rosa’nın başı döndü, neredeyse bayılacaktı fakat kadınlar onu sıkı tutuyorlardı. Kendisinininkine nazaran tenlerinin ne kadar soğuk olduğunu düşündü. Rosa yanıyordu.

Hemşire bir tabure koydu ve Rosa ona basarak yatağa çıktı. Uza-

nır uzanmaz dayanılmaz bir ağrı sırtını yokladı. Yan yatarak ağrıdan kurtulmayı denedi fakat hemşireler onu yeniden sırtüstü çevirdiler ve bacaklarını bağladılar. Ağrı şimdi her zamankinden daha şiddetliydi. Rosa direnmek için çaba gösterdi fakat bacaklarının yükseltilmiş pozisyonu bunu imkânsız kıldı. Ağrıdan dolayı inledi.

“Hâlâ vakit var,” dedi ebe. “Sakin kalmaya çalış.”

Rosa tavana baktı. Her şey bulanıklaşmaya başlıyordu. Acının etkisinden dolayı ebenin söylediklerini zor bela duyabiliyordu. Hemşire ateşine baktı ve kalp atışını dinledi. Biraz zaman geçti. Rosa perdelerin arasından gelen ışığın değiştiğinin farkındaydı. Yağmur sesi geliyordu. Öğleden sonra olmuş olmalıydı. Leğene su boşaltıldığını duydu. Hemşire bacaklarının arasını yıkadı. Birkaç ay önce olsa mahrem yerlerine başka bir insanın dokunmasındansa ölmeyi yeğlerdi. Fakat acı bunun ötesindeydi. Tek önemsedığı bebeğini dünyaya getirebilmektir. On yedi sene önceki başka bir kadını düşündü. Kış ve soğuk olmalıydı. Evde ya da bir hastanede olmuş olabilirdi fakat Rosa’nın annesi onu dünyaya getirmek için aynı şeyleri yaşamıştı.

Rosa’nın karnı kasıldı, çok daha uzun ve öncekilerden daha şiddetli. Çığlık attı ve yatağa tutundu.

“Şşt! Şşt!” dedi ebe. “Cesur ol. Gençsin. Bu senin için kolay olmalı.”

“Elinde ne var?” diye sordu hemşire.

“Haçım,” diye inledi Rosa.

“İşte,” dedi hemşire, zinciri Rosa’nın elinden çekip alarak. “Boyunna takacağım. Eğer elinde tutarsan bebek gelirken sıkıp kendini yaralayabilirsin.”

“Teşekkürler,” dedi Rosa.

Sibilla onu doğumun acı verici olacağı konusunda uyarmıştı fakat Rosa böylesine şiddetli, işkence gibi acıyı hayal etmemişti. Hemşire ona daha da kötü olacağını mı söylüyordu? Başka uzun bir kasılma daha oldu, ardından dalgalar halinde devam etti. Rosa doğrulmaya çalıştı fakat hemşire onu geri itti.

“Bebeğin başını görmemiz lazım,” dedi Rosa’ya.

Rosa’nın gözlerinden yaşlar boşaldı ve teriyle karıştı. Sırtında öyle bir baskı vardı ki omuriliği kırılacak sandı. Kasıklarını ateş bastı.

“İttir!” dedi ebe. “İttir!”

Rosa yatağın iki yanını tuttu ve bütün gücüyle ıkındı. Bacaklarının arası yanıyordu. Acısı o kadar arttı ki çığlık attı.

“Bebek geliyor,” dedi ebe. “Şanslısın. Doğum çabuk oluyor.”

Rosa kanayana kadar dilini ısırды. Böylesine bir acının daha fazla sürmesini hayal bile edemiyordu. Çığlık attı, kesinlikle ikiye ayrılıyordu. Sonra aniden bir şey hareket etti.

“Bir kez daha ıkın,” dedi ebe, battaniyeyi hemşireye tutarak.

Rosa dişlerini sıktı ve ıkındı. Bir şey içinden fırladı. Acıdan rahatlamaya geçiş o kadar çabuk oldu ki şokun etkisiyle sarsıldı.

“Güzel,” dedi hemşire. “İyi misin?”

Rosa cevap veremedi. Nefes almaya çalışıyordu. Hemşire bebeği battaniyeye sardı. *Ağlaması gerekiyor, değil mi*, diye düşündü Rosa, kalbi hızla çarpıyordu. Ses yoktu, sadece korkunç bir sessizlik. Doğrulmaya çalıştı. Bebeğe ne olduğunu görmek istedi. Fakat çok bitkindi.

“Arkana yaslan, arkana yaslan,” dedi hemşire. “Henüz doğum sonrası artıklarını almadık.”

“Bebeğim... Bebek...” demeye çalıştı Rosa. Korku içini kapladı. Bebek ölüydü. Tanrı’nın ona verdiği bu umuttan sonra kötü bir şakaydı. Ağlamaya başladı.

Aniden bir çığlık odayı inletti.

“Bir kız,” dedi ebe, pembe suratlı bebeği Rosa’nın görmesi için tutarak. “Sağlıklı, güzel bir bebek.”

Rosa bebeğine karşı merakla doldu. Doğumdan bir gün sonra Rosa’nın memelerinden süt akıyordu. Bebek meme ucunu zorlanmadan buldu. Rosa büyülenmiş bir biçimde kızının yüzüne baktı. Yeni doğmuş bebeğinki gibi değildi, belirgin ceylan gözleri ve gül goncası gibi ağzı vardı. Bu güzelliği kimden almıştı, Rosa merak etti. Bayan Corvetto ve Barones Derveaux’u karşılaştırdığında kendisinin sıradan bir güzelliğe sahip olduğunu biliyordu, bebekte Osvaldo’ya dair hiçbir şeyin olmadığını görmek içini rahatlatmıştı. Bebeğin el ve ayak parmaklarıyla oynadı. Ne zaman onu beslemeyi bitirse kısa süre sonra memeleri hasretle çocuğunun tekrar onunla olmasını bekliyordu. Sütü bereketliydi; hemşire ona, anneleri süt veremeyecek kadar zayıf olan veya henüz sütü gelmemiş olan annelerin çocukla-

rını emzirip emziremeyeceğini sordu. Rosa iki bebeği daha emzirdi, emzirme aralarında memelerini sıcak su ve dezenfektan ile sildi. Birkaç bebeği emzirmesine rağmen memeleri taşıyordu. Hemşireler gece boyunca üç kere pamuklu kumaşla göğsüne tampon yapmak zorunda kalıyordu. Rosa umursamıyordu. İhtiyaçları olsa hastanede ki bütün bebekleri emzirebilirdi, onları beslemekten büyük haz alıyordu. Fakat kendi çocuğu özeldi. Onu hayata kendisi getirmişti.

Doğum yapmış olmanın kendine bakışını değiştirdiğini fark etti. Manastırdaki yıllarını düşündü ve rahibelerin fiziksel fonksiyonları konusunda utanç duymalarının ne kadar trajik olduğunu fark etti. Kadın vücudu ve işlevleri birer mucizeydi. Bu doğanın bir gücüydü, birilerinden elbisenin altında utançla saklayacakları bir şey değildi. Bununla beraber organları hâlâ hassastı, gerginliği hissediyordu. Sibilla ona, faşistlerin kadınların vücutlarını kontrol ederek üzerlerinde hâkimiyet kurmaya çalıştıklarını söylemişti. *Belki*, diye düşündü Rosa; *toplum, kadınları onlara kendileriyle ilgili yanlış bir şey olduğunu hissettirerek onları kontrol etmeye çalışıyordu*. Sibilla gibi düşünmeye başladığını fark edince gülümsedi. “Çocuğuna benden bahset, İtalya’yı sevmesini ve güçlü olmasını öğret.” Kollarında uyuyan bebeği süzdü, ona ne isim vereceğini kesinlikle biliyordu.

Rosa’nın yattığı koğuşta on bir başka kadın daha vardı. Doğumdan beş gün sonra sadece birkaçının bebekleri onlarla beraberdi. Rosa diğer bebeklere ne olduğunu merak etti. Bebekleri olmayan kadınlardan dördü üzgün görünüyordu, ikisi rahatlamıştı ve biri de gece gündüz ağlıyordu. Rosa’nın yanındaki kadın evlenmemiş bir anne değildi; fakir fabrika işçisiydi, önceki doğumundaki komplikasyonlardan ötürü ebe ona doğumunu hastanede yapmasını söylemişti. Ön üst ve alt dişleri yoktu. “Her çocuk için bir tane,” dedi Rosa’ya, parmağını neşeyle dişlerinin arasındaki boşluğa sokarak.

Hemşireler iyi davranmasına rağmen evlenmemiş annelerin bir utanç içinde olduğu hissediliyordu. Rosa koğuş hemşiresinin, ağlayan bir kadını, “Bebeğini evli bir çiftin kollarına bırakarak Tanrı’nın gözünde günahının bedelini ödedin,” diyerek rahatlatmaya çalıştığını duymuştu.

Rosa küçük Sibilla’yı sıkıca tuttu ve ağlamamak için çaba gösterdi. Sedyeyle hastaneye getirilirken sokaktaki insanların kötü bakışlarını hatırladı. “Asla...” diye fısıldadı kızının kulağına. “...

senden vazgeçmeyeceğim.” Beslenmesi bittikten sonra Sibilla bakım odasına götürülünce Rosa’yı bir korku kapladı. Onu bir daha göremeyecek olmaktan korkmuştu.

Doğumdan bir hafta sonra Rosa huzursuz olmaya başladı. Dört duvar arasında çok uzun zaman geçirmişti ve artık dışarıda olmak istiyordu. Zorluklarla karşılaşacağını biliyordu fakat bir hastanede saklanmak sorunların gelişini engellemeyecekti. Hapishane yöneticisi salıverilme kâğıtları ile birini yollayacağını söylemişti. Rosa yaşayabileceği bir oda bulmayı ve Sibilla’ya bakarken yapabileceği bir iş bulmayı planladı. Koğuş hemşiresine ne zaman ayrılacağını sordu. Hemşire, hastane yönetimiyle konuşacağına söz verdi.

Ertesi gün özel dikilmiş elbisesi ve kabarık kollarıyla bir kadın Rosa’yı görmeye geldi. Kısa boyluydu ve üzerine papatyalar işlenmiş deniz mavisi şapkası dikkati biraz olsun kalın gıdısından uzaklaştırıyordu. Yatağın etrafındaki perdeleri çekti fakat bu etraftakilerin konuşulanları duymasını engellemeyecekti. Sibilla gün ortası beslenmesi için bakım odasından getirilmişti fakat hâlâ Rosa’nın yatağının yanındaki beşikte uyuyordu. Kadın bir süre Sibilla’ya baktı, sonra kendini Bayan Cherubini olarak tanıttı, hastaneyi işleten hayır kurumunun başıydı. Elinde Sibilla’nın doğum kâğıtları vardı.

“İyi olduğunuzu duydum, Bayan Bellocchi,” dedi. “Ve diğer beklere de yardım ettiğinizi.”

Bayan Cherubini gülümsedi fakat sesinin tonundaki ima Rosa’yı tedirgin etti. Şahin gibi gözleri vardı.

“Evet, bayan. İyi hissediyorum ve diğer bebeklerin de artık bana ihtiyacı olmadığı için mümkün olan en kısa sürede ayrılmak istiyorum.”

“Anlıyorum,” dedi Bayan Cherubini, elindeki kayıt formuna bakarak. “Burada babasının bilinmediği yazıyor.”

Rosa tereddüt etti. Babası belliydi fakat bilinmesini istemiyordu. Bu onun ezik bir kadın gibi görünmesine neden olabilirdi fakat koğuştaki kadınlara edilen muameleye sinirlenmişti, sanki utanmaları gerekiyormuş gibi. Sonuçta yanlış bir kararla hapse düşmüş ve tecavüze uğramıştı, yine de böyle şeylerden asla söz etmeyecekti. Sibilla’nın küçük düşmesini ya da aşk ilişkisinden doğmuş bir çocuktan daha az değerli görünmesini istemiyordu.

“Bu doğru,” diye cevapladı.

Bayan Cherubini'nin yüzündeki gülümseme kayboldu. "Sıra dışı!" dedi, gözlerini yuvarlayarak. "Ve hemşire bana çocuğu istediğinizi söyledi?"

Rosa karnında bir sızı hissetti. "Evet," diye cevap verdi.

"Pekâlâ, korkarım bu imkânsız," dedi Bayan Cherubini başını iki yana sallayarak. "Çocuk, hastanenin yetimhanesine gitmeli. Buraya gelişinizin şartı buydu."

Rosa bağırdı. "Bana böyle bir şey söylenmedi!"

Geçmiş yıllarda yaşadığı kâbusların üstüne bu en kötüsüydü. İçgüdüsel olarak elini Sibilla'nın battaniyesinin üzerine koydu ve avucunun altında kıpırdayan bebeğinin sıcak bedenini hissetti.

Bayan Cherubini'nin gözleri sertleşti. "Bayan Bellocchi," dedi. "Görünen o ki hayatınızın büyük bir kısmını bir manastırda ve geri kalanını bir hapishanede geçirmişsiniz. Dış dünyanın neye benzediğini anladığınızı sanmıyorum. Bir kız çocuğu büyütmenin sizin için ne kadar zor olacağının farkında mısınız? Nerede yaşayacaksınız? Kim evli olmayan bir kadına iş verir ve eğer iş bulursanız siz çalışırken bebeğinize kim bakacak? Bayan Bellocchi, bunları ciddi olarak düşündünüz mü?"

Rosa, Bayan Cherubini'nin soru yağmuru altında büzüldü. Şu ana kadar koğuştaki diğer kadınlardan hapiste yattığını gizleyebilmişti. Ama şimdi utanmıştı.

"Dikiş dikerek biriktirdiğim param var," diye kekeledi Rosa. "Sibilla yanımdayken çalışabileceğim bir yer bulacağım."

Bayan Cherubini sabırsızca ona baktı. "Nasıl? Hangi iş yeri bir suçluyu çalıştırır?"

İsabetli bir atış yapıp yapmadığını görmek için durakladı ve Rosa'nın gözlerindeki yaşı görünce gülümsedi. "Ben suçlu değilim," dedi Rosa sessizce.

"Ama cahil bir kızsın," dedi Bayan Cherubini. "Bu ahmaklığa devam edersen sonunun nasıl biteceğini biliyor musun? Uzun lafın kısası Bayan Bellocchi, kendinizi sokakta satarken bulacaksınız!"

Rosa yanında huzur içinde uyuyan Sibilla'ya baktı. "Ben sadece onun için en iyisini istiyorum," dedi ve ağlamaya başladı.

Bayan Cherubini'nin ifadesi yumuşadı. "Bak," dedi, Rosa'nın eline dokunarak. "Her şeyi geride bırakmak için bir şansın var. Baştan başlayabilirsin. Kızın düzgün bir biçimde yetiştirilecek. Eğer bir

arada kalırsınız, onun sırtında yük olacaksınız. İkiniz beraber batacaksınız. Bunu ister misin, Bayan Bellocchi? Şimdi doğru düşünmeye çalış. Kızın bir oyuncak bebek değil. Onun batışından sorumlu olmak ister misin?"

Rosa'nın göğsü ağlamaktan kabardı. Bütün bedeni acıyla titredi. Bayan Cherubini haklıydı. Ona düzgün bir hayat ve eğitim sunabilecek birileri varken Sibilla'yı yanında tutmak istemesi bencilceydi. Rahibe Maddalena'yı düşündü. Rosa, Santo Spirito'nun rahibeleri tarafından sevgiyle büyütülmüştü. Bu Sibilla için daha iyi olmaz mıydı? Düşmüş bir kadın tarafından büyütülme kense...

Bayan Cherubini Rosa'nın dizlerinin üzerine bir form koydu. "Bunu imzala," dedi. "Ve her şey iyi olsun. İkiniz için de. Taze bir başlangıç yapabilirsin. Hatta belki bir gün evlenebilirsin ve kendine meşru bir aile kurabilirsin."

Rosa formu ve kalemi aldı fakat tereddüt etti.

"İmzala," dedi Bayan Cherubini. "Bunu kendin için ve onun için zorlaştırma."

Rosa kendini kara bir deliğe bakıyormuş gibi hissetti. "Onu asla unutmayacağım," diyerek ağladı.

Bayan Cherubini küçümseyerek gültümsedi. "Evet, unutacaksın. Hâlâ gençsin ve önünde çok yol var."

Rosa bulanık bir biçimde formun başlığını gördü: Feregatname belgesi. Dünyaya getirdiği çocuğunun bütün haklarından vazgeçecekti.

"Seni seviyorum," dedi Sibilla'ya, gözyaşları içerisinde. "Seni seviyorum."

Rosa elini sabit tutmaya ve formu imzalamaya çalıştı. Son bir kez kızının melek yüzüne baktı. Sibilla'nın gözleri titreyerek açıldı ve ağlamaya başladı. Rosa'nın göğsünde garip bir his uyandı. Memelerinden süt boşandı. Sibilla daha çok ağladı ve süt taşmaya başladı, geceliğinden sızdı. "Ah," dedi, pamuklu bez parçasını alıp memelerine bastırarak. Fakat akışı durduramadı. Geceliğinden süzülüp formun üzerine aktı. Bayan Cherubini sıırıslıklam olmadan kâğıdı hızlıca geri çekti.

"Onu emzirsen iyi olur," dedi Rosa'ya. "Ben bir saat sonra form-la geri gelirim."

Rosa, Sibilla'yı aldı ve memesine yaklaştırdı. Bedeninin herhan-

gi bir parçasından vazgeçiyormuş gibi ondan nasıl vazgeçebilirdi? Kalbinden mi yoksa böbreklerinden mi vazgeçip yaşamaya devam edecekti? Rahibe Maddalena tarafından sevgiyle büyütülmüştü fakat şimdi manastırın dışındaydı ve tek başınaydı; köksüz, ailesiz. En azından Sibilla, ne yaşayacaklarsa bilecekti; onu seven bir annesi olduğunu bilecekti. Belki fazla bir şey değildi ama belki de her şeydi.

Rosa gözlerini kapadı ve Aziz Giuseppe'ya dua etti. Kendisi yetimleri ve evlenmemiş anneleri koruyan azizdi. "Lütfen, yardım et," diye ağladı. "Lütfen." Gözlerini açtı ve yatağının üzerinde dolaşan parlak bir ışık görünce şok oldu. İçi huzurla doldu. Bunun bir melek olduğundan emindi.

"Konuş benimle," diye fısıldadı. "Ne yapmalıyım, söyle."

"Kadının yapmanı istediği şey yasa dışı."

Rosa irkildi. Kafasını çevirince perdenin arasından bakan Rahibe Gabriella'yı gördü. Kolunun altında bir dosya ve elinde de kahverengi kâğıda sarılmış bir paket vardı. Rosa'nın yatağının ucuna oturdu.

"Bu hastanenin çocuğuna bakman için seni teşvik etmesi gerekirdi. Yasa böyle," dedi Rahibe Gabriella. "Yetimhane yok. O kadın bebekleri, çocuğu olmayan zengin kadınlara satıyor. Kadınlar biyolojik annesi olmaktan feragat ediyorlar ve böylece çocukların evlatlık edinildiğine dair bir kanıt olmuyor. Biyolojik annenin çocuğunu bir daha görme şansı olmuyor. Sana imzalatmaya çalıştığı form bir blöf. Buradan ayrıldığın anda onu yok edecek."

Rosa dehşetle Rahibe Gabriella'ya baktı. Evlatlık çocukların, gayrimeşru çocuklardan bile daha düşük bir statüsü vardı, bu yüzden evlatlık alan ailelerin bebeği kendileri doğurmuş gibi göstermeleri mantıklıydı. Yine de böyle bir yozlaşmaya inanması güçtü.

"Fakat... Fakat burası bir hayır hastanesi," diye kekeledi Rosa. "İyi işler yapıyorlar."

"Burada hiç rahibe gördün mü?" diyerek Rosa'ya elini salladı. "Bu yer kâr amaçlı, hayır kurumu değil. Hemşirenin seni buraya yolladığını duyunca korktum. Gelip seni görmek için daha erken ayrılamadım ve görünen o ki tam zamanında gelmişim."

"Fakat bebeğime nasıl bakacağım?" diye sordu Rosa, Bayan Cherubini'nin, Rosa'nın geleceği ile ilgili çizdiği zorlu resmi hatırlayarak.

“Sen OMNI ödeneği altındasın,” diye açıkladı Rahibe Gabriella. “Belediyeye gidip hak iddia etmelisin.”

“OMNI?”

“Anneleri ve çocukları koruyan ulusal örgüt,” dedi Rahibe Gabriella. “Evlenmemiş anneler için özel bir ödenekleri var.”

“Ödemelerden muaf mıyım? Neden?”

Rahibe Gabriella gülümsedi. “Çünkü bir İtalyan bebek dünyaya getirdin ve onu ölüm oranları yüksek bir yetimhaneye bırakmadın. Mussolini daha fazla sağlıklı çocuk istiyor. Daha büyük bir ordu istiyor.”

Mussolini ismi geçince Rosa’nın tüyleri ürperdi. Hapse düşmesinin nedeni oydu. Onu yardımını almak niyetinde değildi, özellikle faşist bir ordu üretmek için. “Fakat benim çocuğum bir kız,” dedi.

“Kızlar daha fazla bebek üretir, değil mi?”

Rahibe Gabriella, hapishanede çalışan rahibelerin kesinlikle en iyisiydi fakat Rosa şimdi kadının minik cüssesinin yıkıcı bir mizacı maskeleyişini görüyordu.

Rahibe Gabriella elinde tuttuğu dosyayı açtı ve Rosa’ya salıverilme belgelerini uzattı. “Çalışma ödemelerini almak için yöneticiyi görmen gerekecek.” Tuttuğu paketi Rosa’ya verdi. “Üzgünüm, bir tek bunu bulabildim,” dedi.

Rosa paketi açtı ve içinden mavi bir elbise çıktı. Yakası biraz yıpranmıştı ve Rosa’nın bedeninin üç katıydı. İdam edilmiş bir mahkûma ait olup olmadığını merak etti, belki bu yüzden artık ihtiyacı yoktu. Sibilla’yı düşündü ve içi ürperdi.

Rahibe Gabriella ayrılmak için ayağa kalktı. “Unutma, burayı düzenbazlar işletiyor,” dedi. “Bebeklerini almak için annelerine uyuşturucu verdiklerini duydum. Buradan bugün ayrılmanı tavsiye ederim. Artık salıverilme kâğıdın var, kendini taburcu ettir ve git.”

“Bunu yapabilir miyim?”

“Tabii ki yapabilirsin. Artık özgür bir kadınsın.”

Rosa tavsiyeleri için Rahibe Gabriella’ya teşekkür etti ve onun gidişini izledi. Bayan Cherubini’nin bir saat içinde geri geleceğini söylediğini hatırladı. Kadının bebeğini ondan zorla almasından korkuyordu. Sibilla beslenmesini bitirmişti ve uykuya dalmıştı. Rosa, Rahibe Gabriella’nın getirdiği elbiseyi giydi ve Sibilla’yı battaniyesine sardı. Kimse fark etmeden koğuştan çıktı.

Taburcu olmak için resepsiyondaki hemşireye yanaştı. Kadın biriyle telefonda konuşuyordu. Rosa masanın arkasındaki duvarda asılı duran saate baktı. Bayan Cherubini'nin geri geleceğini söylediği zamana az kalmıştı ve koğuşa giderken Rosa'nın bulunduğu yerden geçecekti. Kayıt bölümündeki hemşire Rosa'yı gördü ve yüzünde özür dileyen bir ifadeyle telefonu göstererek işaret etti. Rosa arayan kişinin boğuk sesini duyabiliyordu. Her ne konuşuyorlarsa ifade etmeleri uzun sürüyordu. Kalbi hızlanmaya ve cesareti sönmeye başladı. Giriş kapılarına doğru baktı. Artık mahkûm olmadığını ve kelebek kapıların kilitli olmadığını fark etti. Onu durduracak bir gardiyan yoktu. Dosdoğru çıkıp gidebilirdi. Santa Caterina'ya geri dönmeyi düşünmediği sürece taburcu işlemlerinin onun için bir bağlayıcılığı yoktu. Eksik olan tek şey Sibilla'nın doğum belgesiydi ve kesinlikle bir kopyasını almanın yolunu bulabilirdi. Yine de Rosa hareket edemedi. O kadar uzun süre kurallara bağlı kalmıştı ki birinin izni olmadan, kendi başına çıkıp gidebileceğine inanmak çok zordu.

Yüksek topukluların yaklaşan sesi Rosa'yı ürküttü. Kapılara doğru koştu ve arkasına bakmadan itip dışarı çıktı. Öğleden sonra güneşi yüzüne çarptı.

"Özgürüz," dedi, Sibilla'yı öperek. Basamakları aceleyle indi ve sokaktaki diğer insanların arasına karıştı.

Hapishane yöneticisi, Rosa'nın onu görüşme odasında beklediğini görünce şaşırды. Pespaye giysisine baktı.

"Seni hastaneden bu kadar çabuk mu taburcu ettiler?" diye sordu. "Ne kadar oldu? Bir hafta mı?"

"Oldukça iyiyim," diye yalan söyledi Rosa. "Diğer hastalar için yatağa ihtiyaçları vardı."

Rosa'nın salıverilme kâğıtlarını kontrol etti. Rosa başını kaldırıp pencereye doğru baktı, histerik Bayan Cherubini'nin peşinde olabileceğini beklemiyor değildi. Fakat hapishanenin dışındaki sokakta kimse yoktu.

Yeniden hapishaneye girmek Rosa için sinir bozucu olmuştu. Gardiyanların gitmesi için kapıyı açmayacaklarından korkuyordu, sonsuza kadar burada kapana kısılmış olacaktı ve Sibilla'yı da ondan alacaklardı. Tek istediği parasını alıp gitmekti.

Yöneticinin, Rosa'nın dikiş işinden kazandığı parayı hesaplama-sı sonsuza dek sürecek gibi görünüyordu. İşlemler daha da uzadı çünkü Rosa'nın henüz sabit bir adresi yoktu. Bu arada Rosa'ya Sibilla ile birlikte kapının dışında beklemesi için izin verildi. Belediye gitmek için geç olmuştu. Gerçek şu ki Rosa OMNI'ye kayıt olmak istediğinden pek emin değildi. Bir hükümet oluşumuydular fakat İtalyan hükümeti faşistti ve başlarında Mussolini vardı. Arkadaşı Sibilla'ya olanlardan sonra Rosa bu yapacağının sadakatsizce olacağını düşünüyordu. Aynı zamanda kızının geçimini kendi prensiplerinin üzerinde tutması gerektiğini biliyordu. Şu anda yapılacak en iyi şey, kalabilecekleri bir oda bulmak ve yemek yemekti.

Rosa, Giuseppe Verdi caddesine doğru yol aldı. İnsanlar ona bakıyordu ve Rosa nasıl göründüğünü biliyordu. Yönetici ona ayakka-bılarını geri vermişti fakat ayakları şişmişti ve ayakkabı topuklarına ve parmaklarına vurmuştu. Su topladıklarını hissedebiliyordu. Bir ara sokağa döndü ve pis görünümlü bir otel gördü. Duvarlarında su lekeleri vardı ve kepenklerinin boyanması gerekiyordu fakat iş bulana kadar geceliği iki liraya uygundu.

Resepsiyon bölümü kırmızı bir halı ile kaplıydı. Köşede bükül-müş bir salon palmyesi vardı. Bayat tütün kokusu havaya yayıl-mıştı. Buzlu cam pencereden gelen ışıktaki toz zerrecikleri uçuşuyordu. Resepsiyon masası parmaklıkların ardındaydı, üzerinde anahtarlar için bir pano vardı. Anahtarların çoğu yerlerinde asılıydı, Rosa bu yüzden boş odalarının olduğunu düşündü. Tezgâhın üzerindeki zili çaldı. Kapının arkasından dağınık saçları ve şişmiş gözleriyle bir kadın gözüktü. Bakışlarını Rosa'ya dikti.

“Oda yok,” dedi.

“Ah!” dedi Rosa, geri çekilerek. Panoya baktı.

“Konuklar dışarıda ve yakında dönerler. Çıkarken anahtarlarını resepsiyona bırakmak zorundalar.”

“Affedersiniz o zaman,” dedi, gitmek için döndü.

Rosa oda aramak için Ghibellina caddesi boyunca yürüdü. Ayak-ları kanıyordu, neredeyse hapishane takunyalarının ayağında olma-sını dileyecekti. Denediği her otel aynı şeyi söylüyordu. Boş oda yoktu. Sonunda hotel sahiblerinden birine neden boş odaları olma-dığı halde pencerede boş oda var diye yazdığını sordu.

Kadın, Rosa'ya baktı. “Ah, boş odalar var,” dedi. “Fakat sürtük-

ler ve piçleri için değil.”

Bu hakaret Rosa’yı sanki kadın onu fiziksel olarak tokatlamış gibi vurdu. Koşarak sokağa çıktı, yaşlar gözlerini yakıyordu. İnsanların onun hakkında ne dediğini umursamıyordu... Fakat Sibilla! *Bu tam olarak Bayan Cherubini’nin olacağını söylediği şey*, diye düşündü. Ne yapacaktı? Bebeğiyle sokakta uyuyamazdı.

Bir kapı girişinde oturdu ve düşüncelerini toparlamaya çalıştı. Sibilla’nın hatrına kendini zorlamıştı fakat doğumla birlikte düşündüğünden daha fazla yıpranmıştı. Aç ve zayıftı. Gidecek bir yeri olduğunu anımsadı fakat onu kabul ederler miydi, bilmiyordu.

Santo Spirito Manastırı’nın kapısının zilini çalmak için cesaretini toplaması birkaç dakikasını aldı. Kapıya bakan rahibeyi Rosa tanı-mıyordu. Yeni olmalıydı. Rosa, Rahibe Maddalena’yı görmek istediğini söyledi ve salona alındı. Bir saat boyunca bekledi ve ızgaraların ardındaki tahta sürgü açıldığında orada oturanın Rahibe Maddalena değil, başrahibe olduğunu gördü.

“Buraya gelmeden önce günah çıkartmaya gittin mi?” diye sordu Rosa’ya.

Rosa’nın ağzı kurudu. Başrahibenin tavrı her zamanki gibi in-ceydi fakat bakışlarında Rosa’yı titreten bir soğukluk vardı.

“Vakit yoktu,” diye açıkladı Rosa, Sibilla’yı tutarak. “Daha he-nüz saliverildim ve bebeğimle kalabileceğim hiçbir yer yok.”

Başrahibe uyuyan bebeğe baktı ve elini kaldırdı. Korku dolu bir dakika boyunca Rosa sürgülü pencereyi geri kapatacağını düşündü. Acele bir şekilde, Sibilla’yı yetimhaneye bırakmak istemediğini ve doğum kâğıtlarını alması gerektiğini söyledi. Ayrıca başrahibeye neden Don Marzoli’ye masum olduğunu açıklamadığını anlattı. Fakat tecavüzden bahsetmedi. Eğer başrahibe çocuğun nasıl meydana geldiğini bilirse çocuğu vermenin daha iyi olacağı konusunda Rosa’ya ısrar edebilirdi.

Başrahibe başını iki yana salladı. “Neye dönüştün Rosa? O kadar ümit vaadeden kıza ne oldu?”

Rosa sersemledi. Başrahibe bunca zaman açıklamasını dinlemediği için onun suçlu olduğunu düşünmüş olmalıydı. Rosa’nın kalbi suçsuzluğunu daha fazla izah edemeyeceği kadar ağırlaşmıştı. Ay-larca bunu yapmıştı ve bir yere varamamıştı. İnsanlar üzerine gel-

dikçe direnmemenin daha kolay olacağını anladı.

Başrahibe yerinden kalktı. “Bu gece kalman için sana bir yer vereceğim,” dedi. “Fakat bir konuda anlaşalım. Bu, manastıra kabul edildiğin son sefer olacak. Yarın sabah gitmeli ve asla geri gelmemelisin.”

Rosa titredi. Zayıf ve yorgundu, Başrahibenin katı sözlerini hak etmiyordu. “Tanrı günahlarımızı affetmez mi?” diye sordu.

Başrahibe ona usanmış gözlerle baktı. “Eğer Tanrı seni affedebilirse o zaman ben de ederim,” dedi. “Fakat ben Rahibe Maddalena’nın iyiliğini düşünüyorum. Don Marzoli seninle hapishanede konuştuktan sonra büyük çöküntü yaşadı. Dikbaşı tavırlarınla onu daha fazla incitmene izin vermeyeceğim.”

Rosa başına gelen her şeyle baş edebilirdi fakat Rahibe Maddalena’yı incitmekle değil. İçinde açılan kara bir boşluk hissetti ve umutsuzluğa yenik düşmeye başladı. Sibilla ağlamaya başladı ve ses Rosa’yı ürküttü. Memeleri ıslanıyordu; eğer Sibilla’yı emzirmezse yakında süt, elbisesinden dışarı taşacaktı.

Başrahibe kapıcı rahibeye işaret etti ve Rosa’ya onu takip etmesini söyledi. Manastırın iç kısmındaki bir odaya götürüldü, diğerlerinden uzaktaydı. Rosa yatağa gömüldü, o kadar bitkindi ki gözlerini zar zor açık tutabiliyordu. Sibilla’yı emzirmek için elbisesinin düğmelerini çözdü.

“Size biraz yemek getireceğim,” dedi rahibe, odadan çıkarak.

Rahibe odadan ayrılınca Rosa gözyaşlarını serbest bırakabildi. “Zavallı Rahibe Maddalena,” diye ağladı. “Benim canım Rahibe Maddalena’m.” Onu yetiştiren kadının, onun yüzünden acı çekmiş olmasını düşünmeye katlanamıyordu. Rosa lanetlenmişti, bundan emindi. Yaşamaya devam etmesinin tek nedeni Sibilla’ydı. Yoksa kendini Arno’ya fırlatmış olurdu.

Ertesi sabah, kapıcı rahibe Rosa'ya süt ve ekmek getirdi. Manastırdan ayrıldığında giydiğine benzer bir elbise verdi: Peter Pan yakalı, siyah pamuklu. Ayrıca Sibilla için bebek çamaşırları vardı. Rosa rahibeye manastırın cömertliği için teşekkür etti. Başrahibenin soğuk karşılamasının ardından bu beklenmedik bir şeydi.

"Ayrıca flütünüz de bende," dedi rahibe, çantayı Rosa'ya uzatarak.

Rosa sevgili enstrümanının ağırlığını hissetti. Kayıp olduğunu düşünmüştü. Flütüne tekrar sahip olmak Rosa için Lazarus'un tekrar dirilmesi kadar mucizeviydi. Rahibeye baktı.

"Bir kadın siz ortadan kaybolduğunuzda onu buraya getirdi."

Rosa çantayı açtı ve flüte baktı. *Ada getirmiş olmalı*, diye düşündü. Kalbi aşçının anılarıyla ısındı. Yakasındaki anahtara dokundu ve villadaki son gününden görünüp kaybolan resimler gördü. Ada onu Markiz Scarfiotti hakkında uyarmak istemişti. O akşam bir felaket olacağını hissetmiş miydi? Rosa iç çekti. Şu anda bunların hiçbirini düşünemiyordu. Zihninin tamamını hayatta kalmak için kullanmıyordu.

"Teşekkür ederim," dedi rahibeye. "Lütfen başrahibeye şükranlarımı iletin."

Rahibe, Rosa'nın battaniyeye sarılmış Sibilla ve çantalarıyla geçebilmesi için yoldan çekildi. Meydana açılan giriş kapısına vardıklarında rahibe Rosa ve Sibilla'yı kutsadı.

"Lütfen bizim için dua et," dedi Rosa. "Rahibe Maddalena'yı incitmek istememiştim. Bu isteyeceğim son şeydir."

Rahibe başıyla onayladı. "Sizin için dua edeceğim. Cesur ol. Artık kızını düşünmelisin."

Belediye binasına ulaştıktan ve Sibilla'nın doğum kaydını yaptırdıktan sonra Rosa ayrıca OMNI'nın evlenmemiş anneler için ödeneğine de başvurmaya karar verdi. Santa Caterina hastanesindeki tecrübesi onu hayır kurumları karşısında şüpheli kılmıştı fakat kendisi için barınacak yer bulamazsa, devletin evli olmayan anneler için açtığı evleri denemek zorunda kalacaktı. Fikir değişikliğini de kendine, eğer böylesine adeletsiz bir şekilde çektiği acılara Mussolini sebep olduysa topluma yeniden geri dönmesi için karşılığını ödemesi gerekir diyerek haklı çıkarmaya çalıştı. Arkadaşı Sibilla'nın da buna hemfikir olacağına emindi.

Rosa memurdan bir sıra numarası aldı ve kalabalık resepsiyon alanında bekledi. Aldığı biletin, kucağında yeni doğmuş bebekle-riyle bekleyen diğer annelerin biletlerinin renginden farklı olduğunu gördü. Aralarından ikisi Rosa'ya kınayan bakışlar atınca biletinin renginin evlilik durumunu gösterdiğini anladı.

"Bizim gibi saygın evli kadınların yanında bunun gibi sürtükleri kayırıyorlar," dedi bir tanesi, herkesin duyabileceği kadar yüksek bir sesle. "Biz de yoksuluz fakat bunlara bebeklerini beslemeleri için yardım yapıyorlar!"

"Bebeklerini terk etmelerini önlemek için ya da boğmalarını!" diye karşılık verdi kadının arkadaşı.

Bekleyen insanların çoğu, mayalanan tartışmanın parçası olmak için kendilerini gazetelerinin içine daha derin gömdüler. Fakat birkaçı merakla bakındı.

"Onlar için bir başka özel ev yapıyorlar," dedi yeni yürümeye başlamış çocuğu olan kadın.

Rosa kendini formları okuyarak gizlemeye çalıştı. Fakat kadınların üzerindeki bakışlarını hissedebiliyordu. Artık dayanamayacağını anlayınca gitmek için ayağa kalktı fakat tanı o sırada numarası okundu.

"Bu tarafa gelin," dedi kadın memur, Rosa'yı tezgâhın arkasındaki bir masaya yönlendirerek.

Kadın, Rosa'nın formlarını kontrol ederken Rosa karşısındaki koltukta bekledi.

"Demek bazı destekleriniz var?" diye sordu Rosa'ya, yüzüne düşen bir tutam saçı geriye atarak. "Lütfen miktarı buraya yazın."

Rosa kalemi ve formu alıp istendiği gibi dikişten kazandığı para

miktarını yazdı. Memurun kaşlarının havaya kalkmasından yazdığı rakamın yetersiz olduğunu anladı.

“Anne evlerimizin bir bekleme listesi var,” dedi memur sevecen bir şekilde. “Senin ismini de oraya yazacağım. Bu arada, Palazzo Vecchio civarında bir konaklama yeri olduğunu duydum.” Memur eğildi ve fısıldadı. “Sana yardımı dokunabilir eğer... bir evlilik yüzüğü takıp, dul gibi davranırsan.”

Rosa utançtan kızardı fakat memurun iyi niyetli olduğunu hissetti. Yirmili yaşlarda, göz damlası şeklinde gözleri vardı.

“Bakım ve konaklama için yardım talebinde bulunmuşsun,” dedi kadın, normal ses tonuna geri dönerek. Formları imzaladı. “Köşeyi dönünce anne mutfağımız var. Orada öğlen yemeği yiyebilirsiniz.”

Toplumun geri kalan kısmı onları küçümserken Rosa faşistlerin evlenmemiş annelere karşı bu kadar cömert olmalarına şaşırırdı.

“Bunların müdürüm tarafından onaylanması lazım,” dedi memur. “Bir dakika, lütfen.”

Rosa, Sibilla’yı kollarında salladı. Cesareti yeniden kuvvetlenmişti. Biraz parasal yardımla hayatları daha rahat olacaktı. Temiz elbisesi içerisinde ve Sibilla’nın yeni çamaşırlarıyla Rosa hiçbir şeyin kendisini durduramayacağını düşündü. Düşünceleri bir adamın yükselen sesiyle bölündü. Kafasını çevirdi ve memurun bir başka memurla konuştuğunu gördü. Rosa’nın evraklarındaki bir şeyi işaret ediyordu. Hevesi birden kaçtı. Ne olmuştu? Kayıtlarında yazan Figlia di Non Noto¹⁴ ibaresi yüzünden geri mi çevrilecekti? İyi gözükmüyordu, değil mi? Bir yetim ve bekâr bir anneydi.

Müdür yanında suratı kızarmış memurla Rosa’nın yanına geldi.

“Bu sayıyı görüyorsun,” dedi Rosa’ya, formları kucağına doğru sallayıp Sibilla’nın yüzüne vurarak. “Sen bir devlet düşmanısın. Ne yüzle ondan yardım istiyorsun!”

Bekleme alanındaki kadınlar kafalarını kaldırıp merakla ne olup bittiğine baktılar.

Memur araya girmeye çalıştı. “Cezasını çekmiş.”

Müdür elini kaldırdı. “Kötü tohum her zaman kötü tohumdur.”

Sibilla yükselen sestten huzursuz olmuştu, ağlamaya başladı. Rosa doğum belgelerini aldı fakat diğerlerini sandalyenin üzerinde bıraktı. Müdüre bakmadan kapıya yöneldi.

¹⁴ İtalyanca: Bilinmeyen kızı. (ç.n.)

“Bekle!” diye seslendi memur arkasından. Bekleme alanındaki kadınların küçümseyen bakışlarına rağmen memur yetişip Rosa’ya iki kutu bebek maması ve kumaş çocuk bezi uzattı.

“Teşekkürler,” dedi Rosa.

Memur başıyla selam verdi. Rosa daha fazlasını söylemek isterdi fakat bekleme alanındaki insanların bakışları onun için çok fazlaydı. Hızla sokağa çıktı. Ne kadar zorlanırsa zorlansın, Rosa bir daha hayır kurumuna ya da devlete dönmeyeceğine yemin etti.

Birkaç blok yürüdükten sonra belediyede yaşadıklarının şokunu atlatmaya başladı. Belki de işler o kadar da ümitsiz değildi. Biraz parası ve flütü vardı. Enstrümanına kavuşması Rosa için temizlik ya da fabrika işçiliği dışında başka bir gelir kaynağı demekti. Kalacak bir yer bulduktan ve makul kıyafetler aldıktan sonra kendini müzik öğretmeni olarak sunabilirdi. Öğrencilerin evlerine gidebilir ve Sibilla’yı da yanında götürebilirdi. Eğer bebeğini her derstten önce emzirirse Sibilla ağlamadan birkaç saat uyurdu.

Palazzo Vecchio’nun etrafındaki sokaklarda kaldırım yoktu. O sabah yağmur yağmıştı ve yağmur suları Arnavut kaldırım taşların arasından dere gibi süzülüyordu. Ne zaman bir araba ya da kamyonet geçse Rosa geri çekiliyordu, üzerine su sıçramasından korkuyordu. Rosa sadece yarım liraya oda ilanları görmüştü fakat hepsi bodrum katlarındaydı ve bu riski göze alamazdı. Şehir selden etkilenebilir ve genellikle kanalizasyon tıkanıp sular taşar ve evlerin içine girerdi. Bodrum katında bir oda ölüm tuzağı olabilirdi.

Rosa, Calzaiuoli caddesinde uğradığı ilk iki otelin işletmecilerine kendini Bayan Bellocchi olarak takdim etti, Artemio Bellocchi’nin dul karısı. Ayrıca müzik öğretmeni olduğunu da belirtti fakat yine de ona oda vermediler.

“Eğer kızınızı buraya alırsam, bütün diğer müşterilerim oteli terk eder,” dedi ilk işletmeci. “Sesten şikâyetçi olacaklar.”

İkinci işletmecinin tepkisi beklenmedi. “Saygın bir anneyi burada ağırlayamam, bayan,” diye fısıldadı, dolu gözlerle Rosa’ya bakarak. “Burası yeni doğum yapmış genç bir bayan için uygun değil.”

Rosa isyan etmek üzereydi. Önceki gün hissettiği umutsuzluk geri geldi. Başka nereye gidebilirdi? Bir şey demeye fırsat olmadan ilk kattaki binalardan birinin kapısı açıldı. Pantolon ve kılıklı göbeğini zar zor örten atletiyile bir adam dışarı çıktı ve sigara yaktı. Bir süre

sonra kırmızı elbiseli ve tüylü şapkası olan bir kadın aceleyle dışarı çıkıp merdivenleri indi. Yüzünde Markiz Scarfiotti kadar yoğun makyajı vardı fakat elbisesinin kumaşı ucuzdu. Rosa kadının çoraplarının yırtılmış olduğunu fark etti. Hemen resepsiyona yürüdü ve ona Osvaldo'yu anımsatan bir koku hissetti.

“Hayır, sanmam bayım,” dedi Rosa, birden vazgeçerek.

Köşeyi dönüp ara sokağa girince küçük bir evin çatı katı odası için verilmiş bir ilan gördü. Boyası dökülüyordu ve pencere pervazlarını ot bürümüştü. Gördükleri arasında en harap durumda olanıydı fakat bu aynı zamanda sahibinin fazla seçici olmayacağı anlamına da geliyordu.

“A mali estremi, estremi rimedi,” diye iç çekti Rosa. *Umutsuz zamanların ölçüsü de umutsuzdur.*

Kapı ağzında çöp birikintisi vardı. Renkli bir kedi içindekileri kokluyordu. Rosa kapıyı çaldığında bir bebek ağlamaya başladı. Bir kadının bir şeyler bağırdığını duydu fakat kapıya kimse bakmadı. Birkaç dakika bekledi, kapıyı tekrar çalmalı mıydı yoksa gitmeli miydi, bilemedi. Tekrar denemek için elini kaldırdı ve kapı açıldı, kendini dağınık saçlı bir kadınla yüz yüze buldu. Saçları zamanından önce beyazlamıştı. Memesinde bir bebek tutuyordu. Kadının geniş kalçaları vardı fakat geri kalan kısmı cılızdı. Üç küçük çocuk eteğinin başına toplandı. En küçük olanı başparmağını ısırtıyor ve kafasını kaşıyordu.

“Ne istiyorsun?” diye sordu kadın. “OMNI'den gelen bir başka meraklı orospu değilsin, değil mi? Çocuklarıma iyi baktığımı görebilirsin. Bak! Bir tanesi mememde!”

“Bir oda arıyorum,” diye karşılık verdi Rosa düşünmesine fırsat olmadan. Bir oda istiyordu fakat bu evde mi istiyordu? Kadının eteğinde ütü yanığı izi vardı, çocukların kıyafetlerine yemek bulaşmıştı ve saçları pasaklıydı. Ve görünen o ki kadının da OMNI ile bir sorunu olmuştu.

Kadının yüzündeki somurtma kayboldu. Rosa'yı baştan aşağı inceledi. “Geceliği iki lira,” dedi. “Öğlen yemeği dâhil.”

Rosa savunmasız yakalanmıştı. Kadın, Sibilla'nın Rosa'nın kollarında uyuduğunu görmüştü ve onu geri çevirmemişti. “Önce odayı görebilir miyim?” diye sordu. Onurunu korumak için son çabalarıydı, aslında odayı tutmaktan başka seçeneği olmadığını çoktan biliyordu.

Kadın ona eve girmesi için işaret etti. Kasvetli hol pek çok farklı kokuyu ağırlıyordu, en güçlüleri bayat kahve ve kirli çocuk bezleriydi. Üzerindeki atkılarının ve eşarplarının ağırlığıyla yan yatmış askılıkta bir erkek ceketini ve pazar günü şapkası asılıydı. Mutfak, zemin kattaydı ve Rosa'nın gözüne bir masada oturmuş bulamaç yiyen beş yaşında kız çocuğu ile yedi yaşında erkek çocuğu takıldı. Tuğla renkli fayansların üzeri kırıntılarla doluydu. Lavabonun içi ve tezgâhın üzeri yıkanmamış tencere ve tava yığınıyla kaplıydı. Kadın çocuğu şöminenin yanındaki beşiğe yerleştirdi ve diğer üç çocuğa ağabey ve ablalarının yanına, masaya oturmalarını söyledi. Kadın düğmelerini iliklerken Rosa kadının göğüslerini gördü. Sarkmış ve kırmızı çizgilerle kaplıydı.

"Oda üçüncü katta ve manzarası var," dedi kadın Rosa'ya, merdivenlerden yukarı çıkarlarken.

Birinci ve ikinci katlar, zemin kat kadar düzensizdi; yataklar dağınık, oyuncaklar ve ayakkabılar etrafa saçılmıştı. Tırabzanların ve kapı çerçevelerinin cilalanması gerekiyordu ve duvar kâğıtları sararmıştı. Yukarıya çıktıkça merdivenler daraldı. Sıcaklık boğucuydu. Rosa bir eliyle tırabzana tutunup diğer eliyle Sibilla'yı tuttu, bayılmaktan korkmuştu.

Kadın basamakların sonundaki bir kapıyı açtı ve Rosa'ya odaya gösterdi. Panjurlar güneşi dışarıda tutmak için kapalı da olsa hava bunaltıcıydı. Sıcaklık, eğimli tavandan boşalıyor gibiydi. Oda evin geri kalan kısmından daha derli topluydu fakat yer ve yatak bir toz örtüsü ile kaplıydı. Gardırobun aynalı kapıları vardı, Rosa kendi görüntüsünü görünce şok oldu. Yansıma, kendini Scarfiotti villasında ilk kez gördüğü zamanki taze yüzlü kızından farklıydı. Yorgun görünüyordu ve yeni doğum yapmış olmasına rağmen zayıftı. Eğer Rosa'nın seçmek gibi bir şansı olsaydı, bu odayı tutmazdı. Fakat başka şansı yoktu. Kendisinin ya da Sibilla'nın sıcak çarpmasından etkilenmemeleri için dikkatli davranması gerekecekti. Kendini Bayan Porretti olarak tanıtan kadına odayı tutacağını söyledi.

Aşağıdan gelen bir çığlığı, çocuklardan birinin ağlaması takip etti. Bayan Porretti ne olduğuna bakmak için aceleyle basamakları indi. Rosa yatağın ucuna oturdu ve Sibilla'nın yüzünü kendi yüzüne bastırdı. Birkaç dakika sonra Bayan Porretti'nin çocuklara, yarattıkları pisliği temizlemeleri için bağırdığını duydu. "Masa ve sandalye-

ler varken nasıl olur da yerde yemeği düşündünüz!”

Rosa, Sibilla’yı kafasının üzerinden öptü. “En azından sen ağladığında şikâyet edemeyecek.”

Elbise dolabından bir çekmeceyi aldı ve battaniyeyi içine sererek Sibilla’ya yatak hazırladı. Bayan Porretti’nin bahsettiği manzarayı görmek için pencereyi ve panjurları açtı. Paslı makine parçaları ve çamaşır ipleriyle dolu avluya baktı. Manzara moral bozucuydu fakat karşıdaki binanın üzerinden sarkan işaret Rosa’nın nefesini kesti. Panjurları hızla kapattı, arkadaşı Sibilla’nın vurulduğu gecenin anısını hafızasından silmek istiyordu. İşaret, Faşist Parti’nin sloganıydı: Mussolini her zaman haklıdır!

“Hayır!” dedi Rosa güçlükle nefes alarak. “Mussolini her zaman haklı değil. Mussolini bir şeytan.”

Ertesi sabah, Rosa parasını saydı. Öğle yemeği kiraya dâhildi; o yüzden üç hafta boyunca oda, ekmek ve alışveriş için yeterli parası vardı. Ya da yeni bir elbise ve şapka alıp flütünü yenilerse parası haftanın sonuna kadar yeterdi. Bir gün önce enstrümanını incelemiş ve tuşların tutukluk yaptığını fark etmişti. Güzel bir elbise almak ve flütünü tamir ettirmek, müzik öğretmek için yakalayacağı şansı arttıracaktı, daha iyi kazanacağını ve temizlik işinden daha kolay olacağını zannediyordu. İç çekti ve yatağından çekmeceye uyuyan Sibilla’yı okşadı. “İkimiz için iyi bir hayat kurmalıyım,” diye fısıldadı.

Rosa ikinci plana şans tanımaya karar verdi. Lavaboda kendini yıkadı ve kendine olabildiğince çekidüzen verdi. En azından Sibilla, rahibelerin verdiği kıyafetin içinde düzgün gözükiyordu. Rosa’nın planı, Tornabuoni caddesindeki müzik dükkânına gitmekti. Bay Morelli’ye, birilerinin flüt ya da piyano öğretmeni arayıp aramadığını soracaktı.

Binanın ilk katında Rosa, Bayan Porretti’nin iki çocuğunu çoraptan yapılmış bir kuklayla oynarken gördü. Gözlerini açarak ona baktılar.

“Günaydın,” dedi Rosa.

“Günaydın, bayan,” diye cevap verdi çocuklar utangaç bir şekilde.

Rosa boyunlarında kırmızı benekler olduğunu fark etti. Sıcaklık ve tozdan dolayı alerjileri olduğunu düşündü. “Annenize cildinize baktırmasını söylemelisiniz,” dedi kibarca.

Tornabuoni caddesi, Rosa’nın hatırladığı gibi gösterişliydi fakat

moda değişmişti. Her yerde vatkalı omuzlar ve kabarık kollar, ince şapkalar, geniş kemerler ve spor ayakkabılar vardı. Rosa bu defa oyalanmaya ve vitrinlere bakmaya o kadar da hevesli değildi. Fakat Parigi'nin el işi mobilya ve antika dükkânı bir istisnaydı. Bay Parigi'yi, gri takım elbisesi ve göbeğinde gardenyasıyla gördüğü günü düşündü. Dükkânın penceresinden içeriye göz attı ve üzeri mavi desenli bir yazı masası gördü. Yanında kiraz ağacından çekmeceli bir dolap duruyordu. Eline baktı ve Bay Parigi'nin ona para verdiği zamanı hatırladı. O zaman ne büyük bir paraya sahip olduğunun farkında değildi. Ona iş de teklif etmişti. Acaba hâlâ onunla ilgilenir miydi?

Rosa camda kendi yansımasını yakaladı. Dükkânı ilk ziyaret ettiğinde genç ve endişesizdi. Şimdi, yüzündeki taze ifade kaybolmuştu. Gayrimeşru bir çocuğun annesi ve *devlet düşmanı*ydı. Bunun yanında, artık şeylerin kökenini görüp göremediğinden emin değildi. Uzun süredir görmemişti. Hapishaneye atıldıktan sonra hayatındaki bütün sihir kaybolmuştu.

Rosa, arka odadan yanında bazı müşterilerle çıkan bir kadın gördü. Geniş yakalı, dar bir elbise giymişti. Saçları tepesinde toplanmış ve uzun tırnakları kırmızıya boyanmıştı. Parmağında büyükçe bir elmas yüzük parıltıyordu. *Bay Parigi evlenmiş olmalı*, diye düşündü Rosa hayal kırıklığına uğrayarak. Aptalca düşlerinden kurtulmak için başını salladı ve yoluna devam etti. Böylesine donanımlı bir kadın tam da zarif Bay Parigi'nin evlenebileceği bir kadındı. Rosa daha önce bu caddede beğendiği güzel pembe şapkayı düşündü ve asla Bay Parigi'nin karısı kadar çekici olamayacağını anladı. Yüzünü, Sibilla'nın yanağına bastırdı. "Fakat sen olabilirsin, güzel kız," dedi bebeğine.

Tornabuoni caddesindeki müzik dükkânının hâlâ orada olduğunu ve içeri girdiğinde Bay Morelli'nin tezgâhın arkasında durduğunu görünce rahatladı. Rosa, onu ilk gelişinden hatırlamıyor olmasını ümit etti. Yolda gelirken bir tuhafiyeciye uğramış ve sol eline takmak için altın bir perde halkası almıştı. Zamanla rengi solacaktı fakat şimdilik idare ederdi. Flütünü gösterdi ve ihtiyacı olan tamirata açıkladı, sonra müzik öğretmenine ihtiyacı olan birilerini tanıyıp tanımadığını sordu.

"Evet," dedi. "Birkaç gün önce Bayan Agarossi'den bir teklif aldım. Üç çocuğu var. Onu şimdi aramamı ister misin?"

“Bu çok iyi olur,” dedi Rosa, çaresizliğini gizlemeye çalışarak.

Bay Morelli onu gözlüğünün üzerinden inceledi. “Oldukça yaramaz çocuklar. Birkaç öğretmen eskittiler.”

Rosa, Bay Morelli’nin uyarısından rahatsız olmadı. Çocuklar ne kadar kötü olabilirdi ki? Önceki gece Bayan Porretti’nin çocuklarını türlü suçlardan dolayı azarladığını duymuş fakat hiçbirisi Rosa’ya ciddi gelmemişti.

“Sorun değil,” dedi Rosa. “Üstesinden geleceğimize eminim.”

Bay Morelli numarayı çevirdi. Agarossilerin evi cevap verip de ev sahibesini istedikten sonra flüt ve piyano dersi vermeye uygun genç bir kadın olduğunu açıkladı. Bir an duraksadı, eliyle ahizeyi kapattı ve Rosa’ya sordu. “Ne kadar ücret istiyorsun?”

Rosa düşünüp taşındı. Çok fazla ücret almak istemiyordu fakat kendini ucuza satmak da istemiyordu. “Saati on lira,” diye karşılık verdi. Bay Morelli tepki vermeyince Rosa bu ücretin çok olup olmadığını merak etti. Neticede bu neredeyse bir haftalık kirasıydı. Bay Morelli ücreti Bayan Agarossi’ye tekrarladı. Rosa telefondan gelen boğuk sesi duydu. Bay Morelli tekrar Rosa’ya döndü.

“Üç çocuğa bir arada ders verebilir misin?” diye sordu.

“Bayan Agarossi nasıl isterse,” diye karşılık verdi Rosa.

Bay Morelli bu bilgiyi de Bayan Agarossi’ye ilettili. Birkaç kelime daha ettikten sonra telefonu kapattı.

“Bayan Agarossi seni cuma günü saat on birde görecektir,” dedi, Rosa’ya vermek üzere evin adresini karalayarak. “Çocuklara iki saat ders vereceksin. Flütünü perşembe öğleden sonraya kadar tamir ederim.”

Rosa teşekkür etti. Kalacak bir yer bulmaya çalışmakla karşılaştırıldığında iş bulmak galiba daha kolay olmuştu. Çocuklar için uygun nota kâğıtları aldı ve dükkânı büyük umutlarla terk etti. Belki Bayan Agarossi’nin müzik dersi isteyen başka arkadaşları da olabildi ve Rosa’yı tavsiye edebilirdi. Saati on liraya ders vererek gayet rahat geçinebilirlerdi. Yakında kalacak daha iyi bir yere de gücü yetebilirdi.

Uzun zamandan beri ilk defa mutluydu; Rosa, Tornabuoni caddesinin sunduğu güzelliklerin tadını çıkartmak için kendine izin verdi. Dükkânların hiçbirinden elbise ya da ayakkabı almaya gücü yetmezdi fakat Sibilla için karanfilli süt sabunu almaya ve kendisi için de küçük bir şişe portakal çiçeği parfümü almaya karar verdi. Şu an

için bu kadarını yapabileceğine kendini inandırdı, özellikle saati on liraya müzik dersi verecekse. Uzun zamandır o kadar çok şeyden mahrum kalmıştı ki hepsini bir anda içip tüketmek istedi.

Doğumdan dolayı hâlâ bitkindi, bir fincan kahve ve yanında biraz tatlı düşüncesiyle bir kafenin önünde durdu. Hangi hamur işini seçeceğine karar vermek için pencereden baktı: Frambuazlı turta ya da kuru pasta, bir dilim ballı bademli kek ya da üzümlü çörek. Önünden bir gölge geçti. Rosa, Sibilla'ya daha sıkı sarıldı. Pencerenin yansımasında, arkasından siyah bir gezinti arabasının yavaşça geçtiğini gördü. Araba trafikte sıkışmıştı. Rosa siyah saçlı ve boynunda yumru olan yolcuya baktı. Arkasını dönmeye cesaret edemedi. Rosa'nın görmediği yıllar boyunca Markiz Scarfiotti fazla değişmemişti. Hayaletimsi makyajı ve virane görüntüsü hâlâ duruyordu. Bilindik kibirli hareketiyle kafasını hareket ettirdi, burnunun üzerinden dünyaya baktı. Rosa nefesini tutmak için mücadele etti. Nefret ve korkuyu bir arada hissetti. Birkaç metre sonra araba durdu. Rosa bir an kendini arabaya doğru koşup kapıyı açarken düşündü. Kendini beğenmiş yolcuyu aşağı sürükleyip ayaklarının altında ölesiye ezecekti.

Rosa derin bir nefes aldı, ölümcül düşüncelerinden irkildi. Dudaklarını Sibilla'nın başının tepesine bastırdı. Yeniden hapishaneye dönüp Sibilla'yı yalnız bırakmaya dayanacak gücü yoktu. Güçlü bir kadının karşısında savunmasız bir kişiydi ve yapacak hiçbir şeyi yoktu. İntikam tatlı olmayacaktı, Sibilla'yı ondan alacaklar ve yetimhaneye koyacaklardı.

Rosa, arabada markizle birlikte birinin daha olduğunu fark etti. Kızıl saçların parladığını gördü: Clementina. Rosa tutuklandığı gece, okul odasının penceresinden bakan perişan yüzünü hatırladı. Clementina'yı daha iyi görebilmek için arkasını döndü fakat o anda trafik açıldı ve arabalar ilerlemeye başladı. Rosa baştan aşağı titredi. Kafenin camekânına geri döndü fakat iştahı kapanmıştı.

Ertesi cuma günü Rosa, Bayan Agarossi ile olan görüşmesi için hazırlandı. Fazladan bir ücret karşılığında Bayan Porretti Rosa'nın banyoyu kullanmasına izin verdi. Fakat Rosa banyoyu gördükten sonra aslında Bayan Porretti'den ücret alması gerektiğinin farkına vardı çünkü banyonun çamurdan arındırılması ve kullanılabilmesi

için ovalanması; yerdeki kılların, sigara izmaritlerinin ve tırnak artıklarının süpürülmesi gerekiyordu. Rosa, sigara izmaritlerinin Bay Porretti'ye ait olabileceğini düşündü. Tren yolunda vardiyalı çalışan şişman bir adamdı. Rosa onu sadece iki kez görmüştü. Rosa onun aynı zamanda avludaki tuvaletin etrafında yere sıçramış idrar pisliğinden sorumlu olduğunu düşündü. Rosa keskin sirke kokusu ve lavabonun altındaki yarım düzine boş sirke şişesi karşısında şaşkına döndü. Nasıl olurdu da Bayan Porretti bu kadar çok sirke kullandığı halde banyo bu kadar pis olabilirdi? Kullanılmış havluları bir köşeye yığıp Bayan Porretti'nin onları yıkamasını umdu. Banyodan sonra iç elbisesini kurulanmak için kullandı ve satın aldığı elbiseyi giydi: Özel dikilmiş, siyah suni ipekten bir elbise ve ona uygun hasır şapka. Genç bir dul için uygun bir kıyafetti. Sibilla'yı taşımak için hasır bir sepet almıştı ve kapıdan çıkmadan önce bebeğine hayran hayran bakmak için bir süre bekledi.

Agarossi ailesi, Massimo D'Azeglio meydanına yakın bir dairede yaşıyordu. Hava sıcaktı ve Rosa yolun bir kısmını tramvayla, gerisini yürüyerek katetti. Saçlarını dalgalandırmak için losyon kullanmıştı ve şimdi bundan dolayı pişmandı. Kafa derisi yanıyordu. Losyonun içindeki birtakım maddelere karşı hassasiyeti olmalıydı fakat görüşmesi bitene kadar rahatsızlığını görmezden gelmek dışında bir seçeneği yoktu, sonra kafasını yıkayacaktı.

Agarossilerin dairesi Rönesan Sarayı'nın iki katına yayılmıştı. Hizmetçi onu içeri aldığı anda Rosa, tonozlu tavan, freskler ve rölyefler karşısında afalladı. Daire, Scarfiotti villası kadar büyük değildi fakat zarif ve özenli bir biçimde temizdi. Dairenin yaşına rağmen duvarlarda çizik ya da aynalarda parmak izleri yoktu. Yer ve halılar temizdi ve mobilyalar son derece parlak bir cilayla cilalanmıştı. Agarossiler açıkça son derece titiz bir aileydi. Rosa bu görüntünün bir müzik öğretmeninden beklentileriyle paralel olup olmadığını merak etti. Bayan Agarossi ile olacak olan görüşmesinde kesinliğin önemine dikkat etmesi gerektiğini kendine telkin etti.

Rosa pencere kenarında büyük bir piyanosu olan resim odasına alınmıştı. Tablo ve minderlerin güzel biçimde düzenlenmiş olduğu gül kokulu odada oturmanın keyfini çıkarmaya çalıştı. Kafa derisi hâlâ yanıyordu. Hızlıca başını kaşıdı ve sonra tekrar saçını düzeltti. Bir süre sonra kraliyet mavisi saten elbisesiyle sarışın bir kadın

içeri girdi. Dairesini gördükten sonra Bayan Agarossi'den görmeyi umduğu her şey onda mevcuttu. Uzun boyu, bir dansçının fiziği ve kusursuz cildi vardı. Donuk gözleri, kendisini selamlamak için ayağa kalkan Rosa'yı inceledi.

"Günaydın, Bayan Agarossi," dedi Rosa. Yeniden manastıra dönmüş gibi hissetmişti, kadına neredeyse reverans yapacaktı.

Bayan Agarossi göz ucuyla uyanmış fakat sepetinde sessiz duran Sibilla'ya baktı. "Senin bebeğin mi?"

Rosa başıyla onayladı ve ihtiyatlı bir şekilde parmağındaki perde halkasını gösterdi. Gözlerini düşürdü. "Kocam... O..."

"Ah, anladım," dedi Bayan Agarossi, Rosa'ya oturması için işaret ederek. "Dersler sırasında bakıcı kadınla kalabilir."

"Teşekkür ederim."

Bayan Agarossi, Sibilla'ya baktı. Yüzü seğirdi. "Bebeğin bir hastalığı yok değil mi?"

"Hayır, Bayan Agarossi," diye cevapladı Rosa. Soruya içerlemişti fakat mevcut şartlar altında cevaplamaktan başka seçeneği yoktu.

"Ah, çok iyi," dedi Bayan Agarossi. "Anlıyorsun ya, çocuklarım çok hassastır. Diğer çocuklarla oynamalarına izin vermiyorum. Eve pislik getirilmesini sevmiyorum."

Rosa, diğer çocuklarla oynamalarına izin verilmiyorsa Agarossi çocuklarının ne tür bir çocukluk yaşadığını merak etti. Bayan Agarossi'de bir mükemmelliyetçinin ifadesi vardı. Tırnakları cilalı ve bakımlıydı, dişleri inci gibi beyaz ve kaşları pürüzsüz bir yay gibiydi.

Bayan Agarossi zili çaldı. Rosa onun çay istediğini düşündü fakat bir süre sonra bakıcı kadın yanında üç çocukla belirdi. İki erkek ve biri kızdı, yedi ve on iki yaşlarındaydılar. Erkeklerin gömlekleri kolalıydı ve küçük kızın üzerinde sarı pileli bir elbises ve saçında ona uygun bir kurdela vardı. Hepsi de ten renklerini annelerinden almışlardı. Bayan Agarossi isimleri ve yaşlarıyla çocukları takdim etti: Sebastiano on iki, Fiorella on ve Marco yedi.

"Ne kadar güzel çocuklar," dedi Rosa coşkuyla. "Meleklerle benziyorlar."

Bayan Agarossi bakıcı kadına Sibilla'yı sessiz bir odaya götürmesi için talimat verdi. Sonra kendisi de ayrılmak için ayağa kalktı.

"Ders için kalmak istemez misiniz, Bayan Agarossi?" diye sordu Rosa. "Sizi tatmin edeceğinden emin olmak için."

Bayan Agarossi teklif karşısında şaşırıldı. “En iyi kararı çocuklar verecektir,” diye karşılık verdi. “Ayrıca ben de dikiş odasında olacağım, oradan sizi duyurum.”

Çocuklar eğilerek annelerini selamladılar. Fakat anneleri gözden kaybolur olmaz nezaketleri kayboldu. Sebastiano koltuğa yöneldi ve kendini üzerine bıraktı. Marco, Fiorella’nın kurdelasını çözüp saçını çekti. Kız bağırdı.

“Buraya gelin, çocuklar,” dedi Rosa sabırla. “Hanginiz önce çalmak ister?”

“Flüt bir kız enstrümanı,” diye küçümsedi Sebastiano. “Ben trombon çalmak istiyorum.”

“Flüt kızlar için,” diye onayladı Marco, burnunu karıştırarak.

Fiorella çantasından flütünü çıkarttı ve üfledi. Denemesi hiç müziksel değildi fakat en azından öğrenmeye istekliydi.

“Gel, sana doğru tekniği göstereyim,” dedi Rosa. Kendi flütünü birleştirdi ve kıza enstrümanını nasıl doğru tutacağını gösterdi.

Fiorella onu dikkate almadı ve kulak tırmalayıcı, gelişigüzel sesler çıkartmaya devam etti.

Rosa iç çekti. Çocuklardan birine öğretmek bir mücadele olacaktı fakat üçüne birden öğretmek kâbus gibiydi. Üzerine gitmekten başka çaresi yoktu. Paraya ihtiyacı vardı.

“Eğer flüt ilginı çekmiyorsa...” dedi Sebastiano’ya, “...piyanoda ne yapabileceğini göster.”

Sebastiano ayağa kalktı ve piyanoya doğru yürüdü. Sonunda ders için biraz heveslendiğini görmek Rosa’yı memnun etti. Piyanonun başına oturdu ve başlangıç seviyesinde birkaç nota çaldı, sonra Ayışığı Sonatı’na ortalama bir giriş yaptı. Bitirdiğinde kendinden tatmin olmuş gözüküyordu.

Rosa; onun yanlışları düzeltilmeyecek, kibirli ve şımartılmış bir çocuk olduğunu görebiliyordu. Yorumundan dolayı onu övdü, sonra ihtiyatlı bir şekilde el tekniğini ilerletmesi gerektiğini önererek çalınması gerektiği gibi çalmaya başladı. Sebastiano tekrar ve bu kez Rosa’nın düzeltmelerini de katarak çalınca Rosa’yı şaşırttı. Kardeşleri yerde güreşiyorlardı ki Marco, Fiorella’nın kolunu ısırp onu ağlatınca kavga sona erdi.

Sabrı birkaç kez daha sınılandıktan sonra Rosa çocuklara Greensleeves şarkısını çaldırarak bir manevra yaptı. Sebastiano parçayı pi-

yanoda çaldı, Fiorella ve Marco da ona flütleriyle eşlik ettiler. Der-
sin en başarılı noktasında Bayan Agarossi yanında bakıcı ve Sibilla
ile geri geldi.

“İyi gidiyor,” dedi Bayan Agarossi.

Sabrının sınırlarında olan Rosa bu övgüyle afalladı. Çocuklar
ona dört senedir piyano çaldıklarını söylemişlerdi fakat Sebastiano
dışında hiçbirinin enstrümana dair bilgisi yoktu.

“Bu gördüğüm uzun zamandan beri en iyi ilerleme,” diye ekledi
Bayan Agarossi. “Belki de haftada iki kez gelmelisin.”

Sinirleri en uç noktada olmasına rağmen Rosa tekliften memnun
kaldı. Çocuklara öğretmek güçtü fakat belki zamanla gelişirlerdi. Ve
bu kendisi ve Sibilla için daha fazla para demekti.

“Müzik aleti çalmayı nerede öğrendin?” diye sordu Bayan Aga-
rossi.

“Santo Spirito Manastırı’nda.”

Bayan Agarossi etkilenmişti. “Manastırın çok iyi bir namı var-
dır,” dedi.

Bayan Agarossi samimi bir ilgiyle ona manastırdaki eğitimini
sordu. Rosa yetim olduğunu söylemeden verebileceği en iyi ce-
vapları verdi fakat Fiorella ve Marco’nun kıkırdamasından dolayı
dikkati dağıldı. Sebastiano ile piyano taburesinde otururlarken onlar
hâlâ arkalarında duruyorlardı.

“Yabancı dil de öğretebilirsin,” dedi Bayan Agarossi. “Kocamla
konuşacağım fakat inanıyorum ki Fiorella Fransızca derslerinden
faydalanabilir. Çok çabuk öğrenir.”

Fiorella ve Marco’nun kıkırdamaları arttı.

“Anne,” diye araya girdi Sebastiano.

“Ne oldu hayatım?”

“Saçında böcekler var.”

“Kimin?”

“Bayan Bellocchi’nin. Bir tanesinin boynunda gezdiğini gör-
düm. İşte, yakaladım.”

Bayan Agarossi aniden ayağa kalktı. Yüzünün rengi soldu. Elini
uzattı ve Sebastiano avucuna bir şey bıraktı. Kadın çığlık attı ve
hizmetçi öne çıkarak her ne ise onu aldı ve sürahinin içine attı. Ro-
sa’nın midesinde bir hareketlenme oldu. Bayan Agarossi ona deh-
şetle baktı. “Bit!” diye çığlık attı.

Rosa'nın yüzü kızardı. Bu mümkün değildi. Kendini iyice yıka-mış ve ovalamıştı. Sonra banyodaki sirke şişelerini ve Porretti'nin çocuklarının boynundaki kırmızı lekeleri hatırladı. *Aman Tanrım*, diye düşündü, onlardan bit bulaşmış!

“Ondan uzaklaşın!” diye bağırdı Bayan Agarossi çocuklarına. Sanki Rosa tehlikeli bir hayvanmış gibi hepsi odanın köşelerine ka-çıştılar. Bayan Agarossi'nin yüzü karardı, iğrenme ifadesiyle çarpıl-dı. Rosa'ya baktı. “Bu eve bit getirdin!” dedi sesi titreyerek. “Çık dışarı! Hemen çık!”

Rosa, Sibilla'nın sepetini kaptı ve kapıya koştu. Bayan Agarossi ve bakıcı kadın, sanki köy halkı zina yapan birini kovalıyormuş gibi peşinden koştular.

“Çık! Çık!” diye bağırdı Bayan Agarossi. “Pis çocuğunu da al!”

Rosa, Arno Nehri'nin kenarında Sibilla ile oturdu; panikten dona-kalmıştı. Şimdi ne yapacaktı? Çok az parası kalmıştı. Müzik öğret-meni olarak ders verme şansını yakalamıştı ve başarısız olmuştu. İh-tiyacı olduğu kadar kısa sürede nasıl hizmetçilik ya da temizlikçilik işi bulacaktı? Sibilla ile kim ilgilenecekti? Onu Bayan Porretti'ye bırakamazdı.

Eğer birlikte kalırsanız onun üzerinde yük olacaksınız. Bayan Cherubini'nin kelimeleri Rosa'nın kafasında yankılandı. Sepetinde yatan Sibilla'ya baktı. Kendilerini kurtarma çabası tepeden aşağıya daha fazla yuvarlanmalarına neden olmuştu. Rosa'nın gözleri doldu. Kızını kurtarmanın tek yolu, onu Santo Spirito rahibelerine bırak-maktı. Fakat onun yanında olamamanın acısıyla nasıl başa çıkacak-tı? Sibilla sahip olduğu her şeydi.

Rosa, Arno Nehri'ne baktı ve dibe battığını hayal etti. Soğuk, ça-murlu suların onu içine çektiğini düşündü; bir daha üzülme-yecekti. *Hayır, hayır, hayır*, dedi kendine. *Bir başka yolu olmalı. Tanrı bize yardım edecektir.*

Sibilla'yı sepetinden çıkarttı ve yanına serdiği battaniyenin üze-rine koydu. İçinde gizlenen bitler ortaya çıksın diye sepeti güneşin altına koydu. “Senden vazgeçemem,” dedi Sibilla'ya. “Güçlü olma-lıyım.”

Flütünü birleştirdi. Geçmişte ona hep huzur vermişti ve Rosa şimdi de sağlıklı düşünebilmesine yardımcı olmasını umdu. Müzi-

ğın kalbindeki perişanlığı ifade etmesine izin vererek Bach'ın Orchestral Suite'ünden bir şeyler çaldı. Kızı yanında olmasa daha iyi olacaktı, işe yaramazın tekiydi. Rosa gözlerini kapadı ve kendini üzüntü dolu müziğe bıraktı. Yanına yanaşan bir şeyin çıkardığı metalik sesi duymadı. Ses aralıklı olarak birkaç kez tekrarlandı ama o yine de sesle ilgilenmedi.

"İyi çalışıyorsun," dedi bir erkek sesi. "Aslına bakarsan güzel çalışıyorsun."

Rosa gözlerini açtı ve Sibilla'nın sepetinde bozuk ve kâğıt paralar olduğunu gördü, en az yirmi lira. Onu evden kovalamak yerine Bayan Agarossi'nin müzik dersi için vermesi gereken kadar para. Bebek arabasıyla bir kadın yanına yanaştı ve balıksırtı desenli kıyafeti olan adamın yaptığı gibi birkaç bozukluk bıraktı. Onu sokak çalgıcısı sanmışlardı. İlk başta Rosa, sanki dileniyormuş gibi gözük-tüğü için utandı fakat sonra bu paraların duasına bir cevap olduğunu fark etti.

Onunla konuşan adama baktı ve gözlerini kırptı. Güneşi arkasına almıştı ve altın rengi ışınlarla aydınlanmıştı. Yirmili yaşlarının sonundaydı, aralarına sarı renk karışmış bakır rengi saçları ve bronz bir teni vardı. Gülümsedi ve hafif sakalının üzerinde dişleri parladı. Yakışıklıydı. Gabardin pantolon ve beyaz gömlek giymişti. Ayakkabısının topukları erimişti ve boyasızdı ama yine de Tornabuoni caddesindeki en iyi giyimli adamdan daha zarifti. Adamın gri gözleri Rosa'nın parmağındaki perde halkasına takıldı fakat bakışlarını hemen Rosa'nın yüzüne çevirdi. Ona bakışında farklı bir şeyler vardı. Rosa'nın başka hiç kimsede görmediği bir varlığı vardı.

"Teşekkür ederim." Sesi boğuk çıktı. "Sen de müzisyen misin?"

"Bir tiyatro topluluğunun lideriyim," dedi. "Bir flütçüye ihtiyacımız var. İlgilenir misin?"

Rosa başının döndüğünü hissetti. Açlıktan bayılacak olmalıydı. Gözlerini kaçırdı.

"Devam et," dedi kibarca ve güldü. Etkileyici bir sest, erkeksi ve derinden bir ses.

Rosa onu reddedebileceğinden emin değildi, her ne kadar istiyor olsa da.

11

Adamın adı Luciano Montagnani'ydi. "Bana Luciano ya da Montagnani diye hitap et, hangisini istersen; fakat asla Bay Montagnani deme. Bu, kasabanın sorumlusu gibi hissettiriyor," dedi.

Luciano tiyatro için yer ayarlamaya gidiyordu ve Rosa'ya bu akşam gelip onu görüp göremeyeceğini sordu. Ghibellina caddesinde bir dairenin adresini yazıp verdi.

Eğer Bayan Cherubini'nin öngörüsü gibi sonu sokaklarda bitmeyecekse Rosa'nın bu işe ihtiyacı vardı. Fakat Luciano'ya bit bulaştırmaktan korkuyordu. Ona doğru her adım attığında Rosa bir adım geri çekildi.

"Bu akşam olmaz," dedi Rosa. "Yarın gece gelebilirim."

Bu gece saçlarını sirkeyle ovmayı ve parazitleri uzaklaştırmak için elbiselerini yıkamayı planlamıştı.

Ertesi akşam erken bir vakitte Rosa, Montagnani Kumpanyası ile buluşmak üzere, Sibilla'yı da yanına alarak yola çıktı. Evlerin arasından ışık süzülüyor ve kaldırım taşlarından çıkan sıcaklık yakıyordu. Sersemlemişti. Hapishaneye girdiğinden itibaren vücudu çökmeye başlamıştı ve hâlâ Sibilla'nın doğumunu atlatmaya çalışıyordu. Birkaç gün yatakta dinlenebilmeyi diledi fakat bunun imkânı yoktu. Sibilla için devam etmek zorundaydı.

Luciano'nun dairesinin olduğu apartman, Casine caddesinin köşesine yakındı. Panjurlar örtülmüştü ve sokağa bakan kapı kapalıydı. Rosa tam kapıyı itmek üzereyken Medusa başlı kapı kolu dikkatini çekti. Bir süreliğine kendinden geçmişti ki yılan saçlı kadına bakmanın onu taş a çevirmesi gerektiğini hatırladı. Yoksa bu sadece erkek-

ler için miydi? Binanın içinden çekiç sesleri duydu ve burnuna boya kokusu geldi. Kadının biri Santa Zita'nın Türküsü'nü söylüyordu. Kapı aniden açıldı ve Rosa kendini çizgili gömlekli ve gözündeki bant olan bir adamla yüz yüze buldu.

"Seni pencereden gördüm," dedi.

İlk başta Rosa bantın korsan kostümünün bir parçası olduğunu düşündü fakat sonra adamın yüzündeki yarayı fark etti.

"Topluluğa giriş sınavı için geldim," dedi Rosa.

Adam karnını içine çekti ve sağlam gözüyle Rosa'yı inceledi. "Benim adım Piero Montagnani," dedi. "Bu taraftan gelin."

Rosa, Piero'nun otuzlu yaşların başında olduğunu tahmin etti. O yaranın nasıl olduğunu merak etti. Dünya savaşında mı olmuştu? Piero onu yırtık tiyatro faturalarıyla kaplı bir koridordan geçirdi. Onları okumak için durmak istedi fakat Piero onu aşağıya inen bir kapıya yönlendirdi.

"Bizim dairemiz ikinci katta," diye açıkladı. "Fakat bodrum katını da kiradadık. Provalar için kullanıyoruz."

Rosa, Piero'yu merdivenlerden aşağıya doğru takip etti. Çekiç sesleri arttı. Devamında küfür gelen bir çarpışma sesi duyuldu ve kahkahalar patladı. Bodrum kata girince Rosa, Luciano'yu parmağını tedavi ederken buldu; etrafında iki adam ve iki kadın vardı. Gömleğinin yenleri sıyrılmış, kaslı kollarını meydana çıkartmıştı.

"Bayan Bellocchi," dedi gülümseyerek. "Parmağımı incitmemin gelişinizin habercisi olduğunu bilmeliydim."

"Eğer sana Luciano diye hitap etmeliysem sen de bana Rosa demelisin," diye karşılık verdi.

Rosa'nın ifadesi etraftakilerin gülmesine neden oldu. Rosa utanmış, neyin komik olduğunu anlamamıştı. Yeni tanıştığı bir adamı Hristiyan ismiyle çağırarak garipti. Kurulmak üzere olan sahneye baktı: Ayçiçeği ve sardunya bahçesi dekoruydu.

Luciano kollarını kavuşturdu ve başıyla diğerlerine işaret etti. "Kendisi size bahsettiğim genç kadın," dedi.

"Che bella bambina!"¹⁵ dedi iki kadından genç olanı, Sibilla'yı sevmek için öne çıkararak. "Minicik."

Kadının ince, şekilli bir yüzü vardı; Luciano'nun kadın versiyonuydu. Rosa onun, kız kardeşi olabileceğini düşündü.

¹⁵ *İtalyanca: Ne güzel bir kız çocuğu! (ç.n.)*

“Ben Orietta,” dedi kadın. “Ve gördüğüm kadarıyla Piero ile çoktan tanışmışsın.”

Sarı lüleli bir genç, Rosa’ya gülümsedi. Melek gibi bir yüzü vardı. “Ve ben de en genç erkek kardeşim, Carlo.”

“Demek hepiniz kardeşsiniz?” diye sordu Rosa.

“Allah’tan değiliz,” dedi sona kalan adam, parmaklarını bakımlı bıyıklarında dolaştırarak. Saf bir aktör sesi vardı. “Bazılarımızın belli bir klasi var.”

“Bu da meşhur Benedetto Raimondo,” dedi yaşlıca kadın, eğilerek ve gülüşünü saklamak için ağzını eliyle kapatarak. Odanın yan tarafında kuyruklu bir piyano vardı ve kadın başına oturup bir akor çaldı. “Benedetto Raimondo sıra dışı bir aktördür. Ve ben Donatella Fabrizi,” diye şarkı gibi mırıldandı opera sesiyle. Ellili yaşlarındaydı ve düşünceli bir görüntüsü vardı. Yüzü kırışmış olsa da ince alınmış kaşları ve düz burnuyla çekici bir kadındı.

“Yazları bir araya geliriz,” diye açıkladı Luciano, Rosa’ya bir sandalye vererek. “Yılın geri kalan kısmında yapabildiğimizi yaparız.”

Piero bir akordeon çıkarttı ve tango çalmaya başladı. Luciano gitarı aldı ve Orietta kemani. Hep birlikte çalmaya başladılar.

“Bu yıl bir oyun sahnelemek istiyoruz ve müziğiyle oyunun havasını yönetecek birine ihtiyacımız var,” diye açıkladı Luciano aynı anda çalarak.

Rosa bunun bir sınav olmadığını anladı -Luciano çoktan onda karar kılmıştı- diğerleriyle uyum sağlayıp sağlayamayacağını görmesi için çağırılmıştı. Manastırdaki rahibelerle ikili ya da üçlü olarak çalmıştı fakat tamamen kulakla çok nadir çalmıştı. Yine de bu müziğe dair serbest ve dramatik bir şeyler onlara katılması için Rosa’yı dürtüyordu.

Sibilla’nın sepetini sandalyenin yanında yere bıraktı ve battaniyenin altından flütünü çıkarttı. Flütü bir araya getirdi ve beklediğinden daha kolaylıkla melodiye katıldı. Müzik daha önce çaldığı her şeyden daha duyarlıydı. Bazı kısımları ateşli ve huysuz, bazı kısımları yavaş, karanlık ve melankolikti. İlk başta biraz çekingendi ve bir süre diğerlerini dinledi. Luciano’ya kısa bir bakış attı. Birdenbire Scarfiotti villasının bekçisi Giovanni Taviani’yi gördü, ağaçlık alandan durmuş ona bakıyordu. Bu görüntü bir saniyeden fazla sürmedi

fakat Rosa'yı nefessiz bırakacak kadar güçlüydü. Bu ne anlama geliyordu?

Melodiyi yeniden yakaladı ve gördüğünden etkilenmiş olmasına rağmen iyi çaldı. Diğerleri teker teker durdular ve Rosa'yı tek başına bıraktılar. Bach'ın, Arno Nehri'nin kenarında çalarken Luciano'nun duyduğu parçasına geçti. Bitirdiğinde topluluk onu alkışladı.

“Çok iyi,” dedi Benedetto, heyecanla gülerek. “Belki bizim için fazla iyi.”

“Evet, epey iyi,” diye onayladı Luciano.

Rosa onun gözlerinde hayranlık dolu bakışları gördü. İş konusunda Rosa'nın çaresiz olduğunu bildiğini hissetti fakat bunu ona karşı kullanmak için ısrarcı olmadı.

Luciano, Rosa ona piyano da çalabildiğini söyleyince memnun oldu. “Harika,” dedi. “Donatella ve Carlo'ya oyunlarında eşlik edebilirsin, böylece ben de diğer işler için boşta kalmış olurum.”

Carlo, Rosa için oyununu oynayacağını duyurdu. Topları, labutları ve halkaları, yalnız elleriyle değil; alnı ve ayaklarıyla da atıp tutmasını Rosa hayretler içinde izledi. Parmak ucunda dönüp saltolar atmaya da başlayınca Rosa iyice afalladı. Daha önce böyle bir şey görmemişti. Bitirdiği zaman Luciano bir melodi mırıldandı ve Rosa'dan onu piyanoyla takip etmesini istedi. Rosa kolayca müziği yakaladı. Donatella üzeri kumaşla örtülmüş bir sepet aldı ve odanın ortasına getirdi. Isık çalmaya başlayınca kumaş ucundan havalandı. Kara bir burun ve bir çift göz belirdi. Ardından Spanyel cinsi bir köpek dışarı fırladı ve Donatella'ya doğru yavaş yavaş yürüdü. Rosa izlerken çalmaya devam etti. Köpek halkaların içinden atladı ve arka ayaklarının üzerinde Donatella'ya doğru zıpladı. İlk başta Rosa talihsiz Dono'yu ve çingenenin onu onursuzca dans etmeye zorlamasını anımsadı. Fakat köpek, Rosa'ya zorlanıyormuş gibi bir izlenim vermedi. Eğleniyor gibi gözüküyordu. Soytarılıkları Donatella'nın komik yüz ifadeleriyle tamamlandı. Donatella ne zaman eğilse köpek koşup kendini onun sırtının üzerinden fırlatıyordu. Rosa'nın şimdiye kadar gördüğü en eğlenceli şeydi bu ve gülmekten bir süre çalmayı kesmek zorunda kaldı.

“Dante ile performansımı sevdin, değil mi?” diye sordu Donatella, Rosa'ya göz kırparak. Dante onun kollarına atladı ve hayranlıkla yüzüne baktı. Donatella onu Rosa'ya götürdü. “Bu benim aşkımdı.”

Çok akıllıdır,” dedi coşkuyla. “Ona hiçbir zaman kötü bir kelime söylemek zorunda kalmıyorum.”

“Pekâlâ, ne düşünüyorsun?” diye sordu Luciano, Rosa’ya. “Topluluğumuza katılacak mısın? Kolay bir hayat değil, özellikle tura çıktığımızda ve provaların dışında günde üç defa gösterimiz olduğunda.”

Rosa diğerlerinin yüzündeki beklentili bakışları yakaladı. Eski püskü kostümlerinden topluluğun fakir olduğunu görebiliyordu ve onlara katılırsa bir servet elde etmeyecekti. Fakat dışadönük enerjileri hayat vericiydi ve Luciano’nun ayartıcı cazibesine karşı koymak gücü. Ne dediğinin farkında olmadan kendisini bir anda onlara katılacağını söylerken buldu. Kabul etmesiyle Luciano dışında herkes neşeyle çılgılık attı. Luciano sadece başıyla onayladı.

“Pekâlâ, her şey tamamlandı,” dedi. “Şimdi bir şeyler yiyelim.”

Rosa biraz ekmek ve zeytinyağı ya da farinata¹⁶ bekliyordu. Fakat topluluk sokağa yöneldi. Rosa eğer bir kafeye gidiyorlarsa -ucuz bir yer bile olsa- onlara katılamayacağını fark etti. Ertesi gün odanın parasını ödemesi gerekiyordu ve Arno Nehri’deyken kazandıklarından artanları da yemek için biriktirmeliydi. Bununla beraber Sibilla’nın yakında beslenmesi gerekiyordu ve henüz süt vermekte sıkıntı çekmiyorken Rosa kendini sınırda hissediyordu. Grup, bir restoranın önünde durduğunda Rosa bir bahane bulmaya çalışıyordu. Sıcak bir akşam olduğundan pencereler açıktı ve bazı masalar restoranın dışına, kaldırıma konmuştu. Kırmızı bir halı serilmiş ve mekân altından bir şeritle çevrelenmişti. Zarifçe hazırlanmış masalara ve süslemeli masa örtülerine bakınca Rosa burada yemek yemeği karşılayamayacağını anladı.

Kolundaki tabaklarla bir garson belirdi, tabaklar o kadar fazlaydı ki üzerinden önünü zar zor görebiliyordu. Arkasından kâseleri taşıyan bir başka garson onu takip ediyordu. Rosa nereye gittiklerini merak etti. Birden Luciano, Carlo ve Piero öne atıldılar ve garsonların yolunu kestiler; tabak ve kâseleri zorla aldılar. Müşterilerden bazıları çılgılık attı. Rosa kanın bacaklarına hücum ettiğini hissetti. Tabak ve kâseleri alıyorlardı! Adamın biri dikildi ve yumruklarını sıkı, karşılık vermeye hazır. Bir diğeri polise seslendi. “Yardım edin! Hırsızlar! Yardım!” Rosa olduğu yerde dondu kaldı. Yeniden

¹⁶ İtalyanca: Yulaf ezmesi. (ç.n.)

hapse mi yollanacaktı? Yalnızca Sibilla'nın sepetini sıkıca tutup dehşet içinde sahneyi izledi.

Restoranın sahibi görüldü ve Luciano ile Carlo'nun üzerine yürüdü. Fakat iki kardeş onun için fazla hızlıydı. Orietta ve Piero ile yan yana geldiler ve Benedetto akordeonunu açıp La Tarantella'yı çalmaya başladı. Montagnani kız kardeşler, birer jonglör gibi tabakları teker teker havadan birbirlerine geçirdiler. Kollarının altına, üstüne sokuşturdular ve parmaklarının uçlarında döndürdüler. Rosa diğer müşterilerle birlikte bunun bir oyun olduğunu anladı. Kardeşlere meydan okuyan adam mahcup bir şekilde gülümseyerek yerine oturdu. Topluluk, tabakları hızlanarak birbirlerine geçirdikçe ve Dante onların bacaklarının arasından geçtikçe Donatella da herkesi el çırpması için yönlendirdi. Finalde ise Orietta, kardeşlerinin omuzlarına tırmandı ve tabaklar üçgen içerisinde dönmeye başladı, izleyenlerin alkışları coştı. Donatella masalar arasında dans edip şapkasıyla para topladı. Restoran sahibi de biraz kâğıt para bıraktı. Demek o da bu işin içindeydi. Rosa rahatlayarak iç çekti.

Benedetto müziği yavaşlattı, Luciano ve Carlo tabakları ve kâse-leri topladı. Sonra onları tekrar garsonlara verdiler. Daha fazla alkış ve tezahürattan sonra müşteriler tekrar yemeklerine döndüler.

Luciano herkese acele yan sokağa gelmeleri için işaret etti, Donatella paraları saydı.

"Bu gece çok cömerttiler," dedi kocaman sırtarak.

Luciano, Donatella'dan paranın bir kısmını aldı ve Rosa'ya verdi. Para konusunda çaresizdi fakat kazanmadığı bir parayı alamazdı.

"Ben hiçbir şey yapmadım," diye çıkıştı, parayı Luciano'ya geri vermeye çalışarak. "Bunu kabul edemem."

"Non fare brutta figura!"¹⁷ diyerek onu azarladı Luciano. "Olay çıkartma! Küçüğün ihtiyaçları için bir hediye." Kaba konuşmuştu fakat Rosa onun davranışının ardındaki iyi niyeti hissetti.

"Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacı kadar," dedi Piero. "Karl Marx. Komünizmin kurucusu."

"Siz komünist misiniz?" diye sordu Rosa. Topluluğu sevmişti fakat eğer komünistlerse bu Rosa'nın başını faşistlerle derde sokabilirdi.

Carlo kahkahalara boğuldu. "Hayır, biz komünist değiliz," dedi,

¹⁷ **İtalyanca:** Gülünç olma! (ç.n.)

Rosa'nın sırtını sıvazlayarak. "Biz bir aileyiz. Birbirimize sahip çıkarız. Ve sen de gruba katıldığında ailemizin bir parçası olursun."

Topluluğun prova ettiği oyun *Sefiller*'di. Luciano ve Benedetto oyunu tekrar yazdıkları için fazla oyuncu gerekmiyordu, bazıları'nın birden fazla rolü vardı. Rosa uygun müziğe karar vermek için performansı dikkatlice izledi. Anafikir ona yakındı: Terk edilmiş çocuklar; gayrimeşru bir kız çocuğu dünyaya getirdikten sonra fa-hişelik yapmak zorunda kalan genç bir kız. Jean Valjean'm sabıkası olmasından ötürü hancı tarafından geri çevrilmesi bile Rosa için acı vericiydi. Öğleden sonra Luciano ara verdiğinde Rosa, Sibilla'yı emzirmek için izin istedi fakat aslında yalnız kalmaya ihtiyacı vardı. Sibilla'yı sessiz bir alan olan avluya götürdü ve çamaşır iplerinin altında gömleğini sıyrıp kızını emzirdi. Bir süre sonra Carlo elinde bir tabak kızarmış patates, mantar ve raduka ile göründü.

"Bebek güzel büyüyor," dedi, yemeği Rosa'nın yanına bırakarak. "Fakat kendine de bakmalısın."

"Teşekkür ederim," dedi Rosa.

"Orietta bu sabah erkenden ormana gitti," diye açıkladı Carlo. "Özellikle mantarlar çok güzel. Yüzüne renk getireceğini söyledi."

Rosa, Orietta'nın onun sağlığını düşünmesinden dolayı duygulandı. Carlo'nun, topluluktaki herkesin bir aile olduğunu söylediğini hatırladı. Aile olmak böyle bir şey miydi? Birilerinin seni gözetmesi miydi?

Carlo ve Rosa bir süre oyun ve müzik hakkında konuştular. Sonra Carlo tekrar içeri geçti. Rosa, Sibilla'yı diğer memesine aldı ve emzirmeyi bitirdiğinde gazını çıkartıp onu sepetine geri koydu.

"Sana su getirdim."

Rosa, Luciano'nun ona baktığını gördü. Yüzü kızardı. Emzir-menin anneyi susuz bıraktığını nasıl bilmişti? Bardağı aldı ve suyu küçük yudumlarla içti.

"Oyunu sevdi mi?" diye sordu, Rosa'nın yanına oturarak.

Rosa oyunun onu yüreğinden yakaladığını söylemek istemedi. "Nasıl bitiyor?" diye sordu bunun yerine.

"Yoksullar ezenlere başkaldırıyor."

Rosa, Scarfiotti villasındaki hizmetçileri hatırladı. Onları basamaklarda dizilmiş markizi beklerlerken görmüştü. Markiz onlara,

“Küçük insanlar!” diye hitap etmişti. Maria’yı ve Porrettileri düşündü.

“Bunun İtalya’da olabileceğine inanıyor musun?” diye sordu Luciano’ya. “Yoksullar ezenlere karşı başkaldırabilir mi?”

Luciano ona dikkatlice baktı. Bacağı Rosa’ninkine değiyordu fakat Rosa onun bunu fark edip etmediğini bilmiyordu. Vücudunun sıcaklığını elbisesinin üzerinden teninde hissetti. “Yaptılar,” dedi. “Ve yenildiler. Hatırlamayacak kadar küçüktün.”

“İşçilerin savaştan sonraki grevini mi söylüyorsun?”

Sibilla mırıldanınca Luciano onun çenesini gıdıkladı. Bu hareketi Rosa’yı etkiledi. Oysa onun bebeğe sevgi göstermeyecek kadar erkeksi olduğunu düşünmüştü.

“Piero, I. Dünya Savaşı’nda çarpıştı,” dedi Luciano gözlerini ayaklarına dikerek. “Askerlere fedakârlıklarından ötürü dönüşte iyi bir hayat vaadedilmişti; toprak, iş, çocukları için eğitim. Fakat bunlar gerçekleşmedi.”

“Piero’nun yüzündeki... Yani, Piero savaşta mı yaralandı?” diye sordu Rosa.

Luciano başını iki yana salladı. “Bir mucize eseri eve çizik almadan döndü. Gözünü faşistlere kaptırdı. Grevlerde etkindi ve kafası bir Kara Gömlekli tarafından tekmelendi.”

Rosa ürperdi. Manastırdayken isyanlarla ilgili birkaç şey duymuştu fakat sadece babaları zengin fabrika sahipleri ve aynı zamanda faşist olan paralı öğrencilerden. Onlara göre şiddetten dolayı suçlanacak olanlar hep işçilerdi. Rosa bilmediği çok fazla şey olduğunu fark etti. Luciano’ya baktı. Sert oluşundan dolayı onu suçlayamazdı. Rosa da faşistler yüzünden acı çekmişti.

“Korkunç olmalı,” dedi.

Luciano başıyla onayladı. “Ben gençtim. Piero bana evde kalmamı, anneme ve kız kardeşlerime göz kulak olmamı söyledi. Fakat ben görmek istedim... Ama ne gördüm? Yüzleri lapaya dönene kadar dövülen kadınlar. Bir kamyonun arkasına bağlanıp kolları kopana kadar sürüklenen bir adam. Hepsi aileleri için biraz ekmek ve saygı istedikleri için.”

“Aman Tanrım!” dedi Rosa, ağzını dehşet içinde kapatarak.

Luciano arkasını döndü ve omuz silkti. “İtalya’nın dönüştüğü şeyden nefret ediyorum. Çiftçiler ve işçiler bile Mussolini’nin bir

kahraman olduğuna inandırılmış ama değil. Eğer durdurulmazsa hepimizi cehenneme sürükleyecek.”

“Sana bunu söyleten nedir?” diye sordu Rosa.

Sibilla yine mırıldandı. Rosa onu kaldırıp kollarının arasına aldı. Luciano, Sibilla’ya baktı ve sessiz kaldı. Rosa onun Mussolini ile ilgili bir şeyler söylemesini bekledi fakat o bakışlarını kaçırdı. Diktatör hakkında kötü konuşmak pek çok belaya neden olabilirdi. Belki de Rosa’ya güvenmiyordu.

“Ne söyleyecektin?” diye ısrar etti Rosa.

Luciano başını iki yana salladı. “Boşver,” dedi ayağa kalkarak. “Piyanonu çal ve topluluğun tadını çıkart. Bebeğinin sana ihtiyacı var. Ne düşündüğümü ne kadar az bilersen o kadar iyi.”

Sefiller, Parlascio caddesindeki virane bir tiyatroda dört hafta boyunca oynandı. İzleyiciler, oyundaki karakterler kadar sefil değildi fakat ölecekleri güne kadar zor şartlar altında hayatlarını sürmeye boyun eğmiş bir havaları vardı. Fabrika işçileriydiler, kömür satıcılarıydılar; buraya gelmeden önce yıkanmadıkları için karanlıkta sadece beyaz dişleri gözüküyordu; elleri şişmiş ayakkabı tamircileriydiler; demirciler; berberler; seyahat eden satış elemanlarıydılar. Öndeki daha iyi koltuklarda toplum içindeki pozisyonları onları yoksulların üzerinde bir yere oturtan kesim vardı fakat durumlarının, sağlıkları kötüleşirse ya da şansları yaver gitmezse değişeceğini biliyorlardı. Fırıncılar ve tüccarlardı, tren yolu ustaları ve küçük memurlardı. Cuma geceleri, borsacılarla ve üreticilerle pazarlık ettikleri, sonrasında onları Signoria meydanında bekleyen fahişeleri ziyaret ettikleri uzun bir günün ardından performansı izlemeye gelen mülk sahipleriydiler. Rosa, Bay Collodi’yi görüp göremeyeceğini merak etti fakat hiçbir zaman görmedi.

“Floransa’da dört hafta oynamak iyi iştir,” diye açıkladı Orietta, Rosa’ya. “Fakat daha sakın geçecek olan aylar için para biriktirmek istiyorsak gösteriyi turneye çıkartmalıyız. Ağustostan önce büyük tiyatrolar topluluklarını turneye yolladıklarında biz de kasabalarda sahne almaya çalışırız.”

Rosa, kaotik Porretti evinden ve tavan arasından uzaklaştığı için mutluydu çünkü temmuz sıcağı çekilmez olacaktı. İlk durakları Montecatini Terme’deki spa kasabasıydı. Tren ücretlerinden tasar-

ruf etmek için Luciano, Pistoia'ya kömür almaya giden iki boş kamyon ayarlamıştı. Rosa kamyonun içini örten siyah tozu gördüğünde Luciano'nun neden herkese seyahat için siyah kıyafetler giymesini tembihlediğini anladı.

Şoförlerin kamyonları kontrol etmesini beklerlerken Orietta çantasını karıştırdı ve kahverengi kâğıda sarılı bir paket çıkarttı.

"Sibilla için yaptım," dedi Rosa'ya.

Donatella ve Carlo paketin içinde ne olduğunu merak ederek arkalarını döndü. Benedetto ve Piero havaya diktikleri bir karyolanın gölgesinde çoktan uykuya dalmışlardı. Luciano şoförlerle konuşuyordu. Omzunun üzerinden bir bakış atıp tekrar konuşmasına döndü.

Rosa ipi çözdü ve paketi açtı. İçinden patiska bebek elbisesi ve bere çıktı. Elbise pembe işlemelerle süslenmişti ve bere de ince dantelle işlenmişti. Rosa'nın içi minnetle doldu.

"Teşekkür ederim," dedi. "Bu kadar güzel bir hediye beklemiyordum."

Orietta, Rosa'nın kolunu sıktı. "Sibilla güzel bir bebek, güzel bir elbiseye ihtiyacı var."

Eğer Rosa'ya bir kız kardeş bahsedilmiş olsaydı, Orietta gibi olmasını isterdi. Dikişlere hayran kaldı. "Terziliğin çok iyi," dedi. "Çok yeteneklisin."

"Terzilik yapan bir aileden geliyorum," diye karşılık verdi Orietta. "Kanımda var."

Luciano, kız kardeşine kötü kötü baktı. Carlo kafasını çevirdi. Orietta kızardı ve başka bir şey demekten vazgeçti. Rosa, gerginliği hissederek kafasına sallayan Donatella'ya baktı. En iyisi bu konuyu tartışmaya açmamaktı.

Rosa elbiseyi dikkatlice katladı ve tekrar paketledi. "Sibilla bunu bu gece giyebilir. Açılışımız için," dedi.

Montecatini Terme seyahati Rosa'nın Floransa dışına en uzak çıkışıydı, ormanlık arazinin ve üzüm bağlarının manzarasının tadını çıkarttı. İçini bir macera duygusu kaplamıştı. Manastırdaki hayatını tarif edebilecek olan kelime *kuşatılmışlıktı*. Rosa hayatının birden fazla şekilde kuşatıldığını fark etti: Manastır, villa ve hapisane. Yoksulluk bir diğer kuşatılmışlıktı. Birdenbire içinde özgürlük coşkusunun büyüdüğünü hissetti. Topluluk, gruptan dışlanmıştı ve artık Rosa da dışlanmışlara dâhildi. Fakat onlarla olduğu sürece bunu

umursamıyordu. Topluluktan hiç kimse ona geçmişiyle ya da Sibilla'nın babasıyla ilgili bezdirici sorular sormamıştı. Onu yargılıyor gibi gözükmüyorlardı. Yüzük parmağına perde halkasından yüzüğü takma saçmalığından da vazgeçmişti. Luciano'nun, Orietta'nın ailelerinin terzi olduğundan bahsettikten sonra verdiği tepkinin nedenini merak etti. Belki de ona soru sormamalarının nedeni Montagnani ailesinin de kendi sırları olmasıydı.

Şoförler, Prato'nun dışında kısa bir mola verdiler.

Sibilla acıkmıştı, Rosa onu emzirmek için yol kenarına oturdu. Bitirdiğinde uykusu geldiğini hissetti. Çantasım yastık yapıp uzandı. Sibilla'yı beslemek ve toplulukla çalışmak biraraya gelince istediği zaman kestirebilmeyi öğrenmişti. Orietta, Carlo ve Luciano'nun yolun diğer tarafında konuştuklarını fark etti. Donatella kolunun altında Dante ile Rosa'nın yanına sokuldu.

"Luciano'nun hassas noktası," diye fısıldadı.

"Ne?" diye sordu Rosa.

"Babaları ve ailelerinin bir zamanlar ne kadar ünlü terziler olduğuydu."

"Öyle mi?"

"Ah, evet," dedi Donatella, başıyla onaylayarak. "Varlıklıydılar. Müşterileri dükler ve markilerdi."

Rosa, Donatella'ya baktı. "Sonra ne oldu?"

"Babaları riskli bir yatırım yaparak kumar oynadı ve her şeyi kaybetti."

"Ah," dedi Rosa. Her zaman yoksuldu fakat varlık içine doğup sonra aniden her şeyi kaybetmenin şok edici olacağını hayal edebiliyordu.

Donatella öne doğru eğildi. "Babaları yalnızca her şeyi kaybetmedi, aynı zamanda utancından ortadan kayboldu. Anneleri hamileydi, Carlo ve Orietta ise henüz bebekteler. Anneleri yatalak olunca annelerinin erkek kardeşi tarafından bakıldılar. Kısa süre sonra anneleri öldü. Luciano babası hakkında konuşmaz. Piero bana Luciano'nun üzüntüsünün çok büyük olduğunu ve sık sık kaybolduğunda onu bir arsada ya da meydanda boş boş gökyüzüne bakarken bulduğunu anlattı."

"Bunlar olduğunda kaç yaşındaydı?" diye sordu Rosa, bu kadar merak etmesine şaşırarak. Neden birisi Luciano'nun ismini andığını-

da onun hakkında her şeyi bilmek istiyordu?

“Luciano on yaşındaydı. Piero on dört. Sadece çocuktular fakat aileyi sırtlamaları gerekti,” dedi Donatella ve ekledi. “Hâlâ da sırtlıyorlar.”

Rosa, Luciano’nun olduğu tarafa doğru baktı. İyi görünümü ve zarif hareketlerinin fakirliğiyle çelişmesini şimdi anlıyordu. Toplulukla birlikte gülüyor ve şakalaşıyordu fakat Rosa onun alnındaki kaygı kırışıklıklarını fark etti. Topluluk yemek yiyeceği, uyuyacağı ve kazancı bölüşeceği zaman uğraşan hep Luciano’ydu. Rosa onu ailesine ve hasta annesine destek olmaya çalışan on yaşında bir çocuk olarak hayal etti. Bu düşünce göğsünde bir panikleme hissine neden oldu. *Sürekli tedirgin olmasına şaşırmamak lazım*, diye düşündü.

Montecatini Terme; bulvarları ağaçlarla çevrili, klasik ve Art Nouveau tarzı binalarıyla canlı bir kasabaydı. İtalya’nın *iyi zamanlarını* anımsatan bir zerafeti vardı. Dükkânları, Tornabuoni caddesindekiler kadar iyiydi ve kaldırımlarda gezinen insanları, kelebek kollu ve dökümlü elbiseleriyle güzeldiler. Bronzlaşmışlardı ve kaygısız sükûnetleri Rosa’ya fiskiyelelerdeki su perisi heykellerini anımsattı. Topluluğun Giardino Le Terme’de performans sergileyecek ekipmanı olmadığı için Luciano kasabanın merkezindeki parkta çadır kurabilmek için izin aldı.

Çadır hazır olduğunda ve yerel bir kafeden sandalyeler kiralandığında Luciano, Piero, Carlo ve Benedetto parkta dolaşan ve piknik yapan insanlara akşamki performanslarının biletlerini dağıttılar. Donatella, Dante’yi yürüyüşe çıkarttı. Rosa ve Orietta pırasa ve domates ile yemek hazırladılar. Erkekler, tatlı olarak badem ve şekerden yapılmış bisküvitler alan Donatella ile geri geldiler. Kostümlerini giymeden önce hızlıca yemeklerini yediler ve müşterileri karşılamak için çadırın girişinde yerlerini aldılar. İzleyiciler kaplıca için gelenler, masörler ve izinli olan otel çalışanlarıydı. Bazı turistler de katıldı fakat *Sefiller*’in ciddi teması onlara pek uymadı ve çoğu ilk sahneden sonra ayrıldı.

“Yarın gece jonglör ve köpek numaralarını yapsak daha iyi olur,” dedi Luciano, heba olacak olan afiş yığınının bakarak. “Sanırım kaplıcayla, çamur banyosuyla ve bitkisel masajla geçirdikleri bir günün ardından isteyecekleri son şey bir parça gerçeklik olacaktır.”

“*Sefiller* bu kalabalık için oldukça ciddi. Neden Gabriella’yı çıkartmıyoruz?” diye önerdi Benedetto. “Birkaç sene önce başka bir toplulukla Roma’da çalışırken baya tutmuştu.”

“Gabriella ne ile alakalı?” diye sordu Rosa. Eğer oyunu değiştireceklerse başka bir müzikle eşlik etmesi gerekecekti.

Benedetto ellerini dramatik bir biçimde açtı. “Bir koca, ailesine destek olacak bir iş bulmak için Fransa’ya gider. Geride güzel karısı Gabriella’yı ve iki kızını bırakır. Onlara düzenli olarak para göndermesine rağmen Gabriella bir sevgili bulur. Kocasının döndüğünü öğrenince iki kızını öldürüp sevgiliyle kaçar.”

“Bu kasaba için fazla korkunç,” diye karşı çıktı Donatella. “Kadın çocukları parçalara ayırıyor.”

Sıcaklığa rağmen Rosa titredi.

“Rosa, iyi misin?” diye sordu Orietta, kaygılı bir biçimde.

Rosa, Benedetto’nun sadece dalga geçtiğini biliyordu; kana susamış hikâyesini sadece eğlence için anlatıyordu. Fakat bu fikir onu rahatsız etti. “Bir anne bunu asla yapmaz,” dedi, gözlerinden yaşlar boşalarak. “Bir anne asla çocuklarını öldürmez.”

Benedetto kaşlarını kaldırdı. “İtalya dünyada en yüksek çocuk katli oranlarına sahip ülkelerden biri! Anneler çocuklarını her zaman öldürüyor ya da yetimhaneye terk ediyorlar.”

Rosa’nın içinde bir öfke kabardı fakat Benedetto’ya yönelik değildi. Dediği doğrudu, OMNI’nın varlığının nedenlerinden biri buydu. Neden böyle bir tepki verdiğini anlayamıyordu. Maria’nın kanlar içinde ölümü gözünün önünde canlandı.

“Eğer çok çaresizlerse başka bir seçenek yoktur,” dedi. “Eğer çocuğun hayatı sefalete dönüşecekse anne başka seçeneği olmadığını hisseder.”

Benedetto başka bir şey daha söyleyecekken Orietta onun kolunu dürttü, o da vazgeçti.

Orietta, Rosa’ya baktı. “Her şey yolunda. Sen güzel bir annesin, Rosa. Bu yüzden birinin kendi çocuğunu öldürebileceğine inanamıyorsun.”

Kendini kontrol etmeye çabalamasına rağmen Rosa gözyaşlarına boğuldu.

“Aptalca bir fikir,” dedi Luciano, Benedetto’ya rahatsız olmuş bir bakış atarak. “Eğer izleyici tatil günlerinde *Sefiller*’i takdir et-

miyorsa kana susamış bir oyunu görmekten memnun olacaklarını sanmıyorum.”

“Mutlu sonla bitiyor,” diye ısrar etti Benedetto. “Koca geri gelip karısından ve sevgilisinden intikamını alıyor. Onları parçalara ayırıp tuvalete atıyor.”

“Perfetto!”¹⁸ diye bağırdı Luciano, kafasını sallayarak.

Rosa daha fazla tahammül edemedi. Sibilla’yı kaptığı gibi çadırdan koşarak çıktı. Bir ağacın altında yer buldu ve kendini üzüntüyle oraya attı. Annesi onu istememiş miydi? Bu yüzden mi manastıra bırakılmıştı?

“Çok bitkinler. Bazen aptalca şeyler söylüyorlar.” Rosa kafasını kaldırdınca Luciano’nun önünde dikildiğini gördü. “Benedetto bir şey ima etmeye çalışmadı,” dedi.

Rosa başıyla onayladı fakat konuşmadı. Luciano onun yanına oturdu. Sibilla’yı aldı ve dizinde salladı. Bebek neşeyle güldü. Luciano acıma ve hayranlık dolu karışık bir ifadeyle Rosa’ya baktı.

“Orietta haklı,” dedi. “Sen iyi bir anne olduğun için diğerlerinin böyle aciz olabileceğine inanamıyorsun.”

“Teşekkürler,” dedi Rosa. “İyi bir anne olmaya çalışıyorum fakat sanırım hiç evlenmediğimi biliyorsun.”

Luciano’nun yüzünü seyretti, itiraz etmesini bekledi fakat ifadesi hiç rahatsız olmuş gibi değildi. “Evet, anlıyorum,” dedi.

Rosa kısa bir süre tedirginlik hissetti ve fazla konuşmuş olduğunu düşündü. Sessizce oturup yıldızlara baktılar, her biri kendi düşüncelerinde kayboldu. Gökyüzünden hafif bir ışık geçti.

“Pekâlâ, artık benim hakkımda bilmen gerekeni biliyorsun,” dedi Rosa.

Luciano dirseklerinin üzerinde geriye yaslandı ve iç çekti. “Annem bir azizeydi,” dedi. “Babamın yaptığı fenalığa rağmen onun hakkında kötü tek kelime söylemedi.”

Rosa, Luciano’nun ani samimiyetinden irkildi. Donatella, babası hakkında hiç konuşmadığını söylememiş miydi? Kendini her geçen gün onu daha fazla merak eder buluyordu.

“Vigna Vecchia caddesinde yerleri parke taşlı, duvarlarında halılar olan bir evde yaşadık,” diyerek devam etti Luciano. “İki kedimiz ve üç köpeğimiz vardı. Tornabuoni caddesindeki dükkânına gitmek

¹⁸ **İtalyanca:** Mükemmel! (ç.n.)

için hazırlanırken babamın şarkı söylediğini hatırlıyorum. Büyükbabası Turin’de mütevazı bir terzi olarak işe başlamış ve zaman içinde daha varlıklı olduklarında babama miras kalmış. Dükkanı Floransa’ya taşımış ve şehirdeki en iyi terzi olarak namı artmış.”

Rosa, Luciano’nun omuzlarının kendi anlattığı hikâye ile çöktüğünü gördü. Hatıraların verdiği acı yüzünden okunuyordu.

“Babam işten eve geldiğinde...” dedi Luciano, “...zamanını bizimle kukla oynatarak ve bize hikâyeler anlatarak geçirirdi. Hayat dileyebileceğimiz kadar iyiydi fakat babam bundan mutlu değildi. Aşırı zengin müşterilerini kıskanıyordu. Onlar gibi olmak istiyordu. Paramızı aldı ve nakliye işine yatırdı, sel felaketinde sulara gömülmeseydi iyi gidiyordu.”

Rosa ezici bir üzüntü hissetti. “Bu korkunç!” dedi.

Luciano başını salladı. “Tamamen batmak biraz zaman aldı. İliğimiz çekildi. Sonra bankalar sırtımızdaki kıyafetler dışında her şeyimizi almadan önce babam hayatımızdan çekip gitti.

Rosa, Luciano’nun acı dolu gözlerine bakamadı. “Ve annen? Hasta mı oldu?”

Cevap vermekte tereddüt etti. “‘Güçlü değilim,’ derdi annem yaktan çıkamadığı sabahlarda. ‘Zayıf bir kadınla evlenme, Luciano. Güçlü biriyle evlen.’ Fakat zayıf olan annem değildi.”

Rosa, Luciano’nun hikâyesini sarsıcı buldu. Her zaman bir ailenin içinde büyümenin nasıl bir şey olacağını merak etmişti. Sıcak bir yuva, yemek saatleri herkesin bir masanın etrafında toplandığını ve birinin ona iyi geceler öpücüğü verdiğini hayal etmişti. Fakat ebeveynlerinin olması Rosa’nın hayalini kurduğu güveni ve sevgiyi garanti etmiyordu. Bu kesinlikle Luciano ve ailesi için öyle olmamıştı.

“Baban hâlâ hayatta mı?” diye sordu.

Luciano omuz silkti. “Öyle sanıyorum. Annemiz ölmek üzereyken dayıma hastane ve bizim için para yolladı. Fakat bizi görmek için hiçbir zaman geri gelmedi.”

Rosa gözlerini kapadı ve genç Luciano’nun dayısının evinin kapısında durduğunu ve sokağa bakarak beklediğini hayal etti. Çocuğun her ayrıntısını gördü, denizci elbisesinden alnına düşen saçlarının kıvrımına kadar. Yüreğine bir acı saplandı. Gözlerini açtı ve Luciano’nun çenesinin keskin hatlarını inceledi. Bir gün gelip de vazgeçene kadar her gün babasını beklediğini anladı.

Topluluk, Arno Nehri boyunca kasabaları ve köyleri dolaştı; kısa bir süre de Siena'yı dolaşıp oyunu tekrar denediler ve iyi tepki aldılar. Son durakları Lucca'ydı, Puccini'nin doğum yeri. Kasabanın Romalı kökleri, sokaklarındaki köşeli motiflerden ve eski bir amfi tiyatro olan Anfiteatro meydanının dairesel şeklinden belli oluyordu. Hava sıcaktan kaynıyordu. Kadınlar, Sibilla ve Dante ile gölgede korunurken erkekler çadırı gerdiler. Rosa, topluluk için yastık kılıflarını dikerken Donatella ve Orietta, kostümleri onardılar. Paralarının yettiği tek konaklama yeri Sant Andrea caddesindeki bir oteldi. Rosa baktığında bu yerin haşarat barınağı olduğunu anlamıştı. Yeniden bitlenmek istemiyordu.

“Ne yapıyorsun?”

Rosa kafasını kaldırdı ve Luciano'nun önünde dikildiğini gördü. Belinc kadar soyunmuştu. Terinin baharatlı kokusu Rosa'nın burun deliklerini gıdıkladı. Arkasını döndü. Kaslı bedenine ve güneşten bronzlaşmış tenine dair Rosa'yı huzursuz eden bir şeyler vardı.

“Herkes için yastık kılıfları yapıyorum,” diye karşılık verdi.

“Sana bu gecenin kostümlerini onarmak için yardım etmeni söylemiştim.”

Luciano'nun ses tonu keskindi. Rosa çekindi fakat Agarossi evinde maruz kaldığı aşağılanmanın hatırası ona yere basması için yardım etti.

“Böyle küçük şeyler hayatını mahvedebilir,” dedi Rosa. “Eğer onlara bit bulaştırırsak insanlar sence gelip bizi izler mi?”

“Ne?”

Rosa, Luciano'nun ona baktığını hissetti fakat bakışlarını yerde tuttu.

Donatella ve Orietta kıkırdadı. “Ona hikâyeyi anlat,” dedi Donatella.

Luciano hiddetle nefesini dışarı verdi. “Lak lak için vaktim yok. Sonra anlatabilirsin, Rosa. Gösteri birkaç saat sonra başlayacak ve biz işlerimizi henüz yarılamadık bile.”

“Hadi, Luciano,” dedi Donatella. “Neden bu kadar ciddileşiyorsun? Güneş mi çarptı? Rosa müzik öğretmenliği işini, konakladığı yer bit yuvası olduğu için kaybetmiş. Onu Arno Nehri’nin kenarında bulduğunda olan işte buydu. Bu yüzden o gece gelip bizi göremedi.”

Rosa utandı ve ölümcül bir sessizliğe gömüldü. Donatella’nın hikâyeyi Luciano’ya anlatmasını beklemiyordu. Bunu ona anlatmadan önce düşünmeliydi.

“Pekâlâ, bunu düşünmemiştim,” dedi Luciano. “Fena fikir değil. Geçen yaz keneler tarafından saldırıya uğramıştım ve çok feciydi. İsteyeceğimiz son şey sahnede kaşınmaktır.”

Rosa nihayet gözlerini yukarı kaldırmaya cesaret etti. Luciano hâlâ somurtuyordu fakat dudaklarının kıvrımından gülmemek için direndiğini görebiliyordu. Rosa kendine hâkim olamadı ve gülümsedi. İkisi de hızlıca bakışlarını başka yöne çevirdiler. Rosa suratının domates salçası kadar kırmızı olduğundan emindi.

“Luciano!” diye seslendi Benedetto. “Buraya!”

Çadır ortadan çöküyordu. Luciano adamlara doğru koştu. “Çabuk, ipleri çekin!” diye bağırdı. “Çökmek üzere!”

Orietta, Rosa’ya baktı. “Kardeşim çetin ceviz gibi gözükebilir,” dedi. “Fakat içi yumuşaktır.”

“Nilda Luciano’ya acıbadem kurabiyesi derdi,” dedi Donatella.

Orietta, Donatella’ya memnuniyetsiz bir bakış attı.

“Nilda kim?” diye sordu Rosa.

Donatella ağzını açtı, bir hikâyeye başlamak üzereydi fakat Orietta kaburgalarına dirsek attı. “Çalışmamız lazım,” dedi. “Luciano’yu duyduunuz, gösteriye birkaç saat kaldı.”

Rosa, Nilda’nın kim olduğunu öğrenmek istedi fakat Orietta ve Donatella dikiş işine devam ettiler ve başka bir şey söylemediler.

Daha sonra çadır tekrar gerildiğinde kadınlar erkeklere vermek için çeşmeden su getirdiler. Carlo ve Piero bitkin görünüyor ve başları önlerinde oturuyorlardı. Benedetto sırtüstü uzanmıştı, Dante onun yüzünü yalıyordu. Rosa bir taburenin üzerinde oturmuş sigara saran Luci-

ano'ya bardak uzattı. Başıyla onaylayarak suyu aldı ve bir yudum içti.

“Sanırım bitlere minnettar olmalıyım,” dedi. “Onlar olmasaydı, sen de bizimle olmayacaktın. Floransa’daki bazı şımarıklara ders veriyor olacaktın.”

Luciano onunla konuşuyorkenki bakışlarında Rosa’yı hem memnun eden hem de korkutan bir şeyler vardı. Fakat her iki duygunun da nedenini açıklayamıyordu.

Gösteriden önceki saat her zaman telaşlıydı, oyuncular giyiniyor ve makyajlarını yapıyorlar; bununla beraber diğer başka görevleri de yerine getiriyorlardı. Lucca’daki ilk gecelerinde farklı bir şey yoktu. Donatella kombinezonuyla etrafta koşturuyor, Piero ve Carlo’nun ışıkları ayarlaması için merdiven tutuyordu. Orietta saçında bigudilerle perdedeki yırtığı onarıyor, polis kıyafeti giymiş olan Benedetto sahne üzerinde yerinden çıkmış bir tahtayı yerine çakıyordu. Rosa da yardım edecekti fakat gösterinin bölünmemesi için Sibilla’nın emzirilmesi ve altının değiştirilmesi gerekiyordu.

Sibilla’yı emzirmeyi bitirdiği zaman Rosa onu sepetine koydu. Tuvalete giderken Orietta’ya ona göz kulak olmasını söyledi. Çadıra giriş kısmından girmek yerine yolunu kısaltmak için arka tarafından sürünerek girdi. Doğrulduğunda orada duran bir kadına çarptı.

“Özür dilerim, bayan,” dedi Rosa. Kadın siyah saçlarıyla heykel gibiydi. Elinde bir alet çantası vardı ve Rosa’yı görür görmez aceleyle uzaklaştı. Kadının garip davranışı Rosa’yı acaba faşist ajanı olabilir mi diye düşündürdü. Topluluğun repertuarında yıkıcı hiçbir şey yoktu fakat kasabadaki biri onun bir *devlet düşmanı* olduğunu öğrendiyse sorun çıkartmayı planlıyor olabilirlerdi. Rosa çadırın etrafından dolaştı ve kadını Luciano ile konuşurken yakaladı. Kısa bir kucaklaşmadan sonra Luciano kadından çantayı aldı ve kadın meydana doğru uzaklaştı.

Rosa soyunma bölümüne geri döndü ve Luciano’nun çantayı bir battaniyenin altına koyduğunu gördü. Kadınların üzerlerini değiştirdikleri paravanın arkasındaki Orietta ve Donatella, Luciano’nun ne yaptığını görmediler. Rosa fark etmemiş gibi davrandı.

“Şimdiden bir kalabalık var,” dedi Carlo, soyunma alanına da-larak.

“Hadi,” dedi Luciano, Rosa’ya. “Sen çılmaya başla, ben de bi-letleri satayım.”

O gecenin performansı tur boyunca topladıkları en kalabalık se-yirciye ulaştı. Aynı zamanda en memnun olanlardı, bütün numara-ları alkışlamış, hepsine gülmüş ve *Sefiller*'in uygun yerlerinde ağla-mışlardı. Rosa güzel çalmıştı fakat gece boyunca kadını ve çantayı düşündü. Neden Luciano kardeşinden bile saklamıştı? Rosa çanta-nın içinde hasılat olmadığını biliyordu, Luciano onları gömleğinin altındaki bir kesede saklıyordu. Ve güzel kadın... Kimdi o?

Rosa dudaklarını ısırды, Donatella'nın bahsettiği Nilda olmalıydı. Luciano'nun sevgilisi miydi? Rosa daha önce etmediği bir şey tec-rübe etti: Hayal kırıklığının, korkunun, kızgınlığın ve arzunun garip bir karışımı. Bu onun ilk kıskançlık kriziydi.

Performans bittikten sonra grup toparlandı ve otele gitmek için ha-zırlandı. Benedetto dışında herkes. Erkekler kendi aralarında her gece birinin çadırda kalması ve ekipmana göz kulak olması için anlaşmışlar-dı. Bitkin olmasına rağmen Rosa, çantanın içinde ne olduğunu öğrenme isteğine karşı koyamadı. Carlo ve Luciano, kadınlar arkalarında yola ko-yuldular. Rosa zincirini boynundan çıkarttı ve cebine sakladı.

"Ah!" dedi boynunu yoklayarak. "Zincirimi soyunma alanında, masada bıraktım."

"Performans sırasında boynunda olduğunu sanıyordum," dedi Orietta, kaygılanmış gözükerek.

Carlo ve Luciano durdular ve ne olduğunu görmek için döndüler.

"Siz gidin," dedi Rosa, Sibilla'nın sepetini Orietta'ya uzatarak. "Sadece bir dakikamı alır. Nerede olduğunu biliyorum."

Luciano kaşlarını çatdı. Rosa havanın karanlık olmasından mem-nundu çünkü yüzünün kırmızı olduğundan emindi. "Benedetto'dan feneri iste," dedi. "Biz burada bekliyoruz."

Rosa aceleyle çadıra yöneldi, kafasında kilisenin işgüzarlıkla ilgili öğretileri dönüp dolaştı. Don Marzoli'nin başkasının işine burnunu so-kanların; katiller, hırsızlar ve diğer şeytani kişilikler kadar kötü olduğu-nu anlatan Peter'in kitabını okuduğunu hatırladı. Yine de Rosa kendine hâkim olamadı. Benedetto'nun çadırın girişinde uykuya dalmak üzere olduğunu gördü, sandalyesinin altından feneri aldı ve koşarak soyun-ma bölümüne gitti. Luciano birkaç dakikadan fazla beklemeyeceği için acele etmeliydi. Battaniyeyi kaldırdı ve çantanın hâlâ orada olduğunu görünce rahatladı. Çantayı açtı ve feneri içine tuttu. Kâğıtlar vardı, yüz-lerce, hepsi aynı şekilde katlanmış. Rosa bir tanesi çekip çıkarttı ve açtı.

Faşizm ve özgürlük kelimelerini gördü. Kâğıtta koyu renk yazılmış şu kelimeler dikkatini çekti: Bu broşürü yok etme. İlgi duyan arkadaşlarına dağıt ya da diğerlerinin bulabileceği yerlere bırak.

“Yalan söylediğini biliyordum!”

Rosa arkasını döndü ve Luciano’nun arkasında dikildiğini gördü. Luciano ışığın düğmesine bastı. Vücudu öfkeyle titriyordu.

“Bunlar nedir?” diye sordu Rosa kısık bir sesle. “Antifaşist bildiriler mi?”

Luciano yumruklarını sıktı. “Sana güvenmemeliydim!”

“Bana mı?” diye bağırdı Rosa. “Bu tip materyallerin bütün topluluğu tehlikeye soktuğunu, bilmiyor musun?”

“Bu yüzden diğer hiç kimsenin haberi yok, Piero dışında!” diye cevabı yaptırdı Luciano. “Benim eşyalarımı ne diye gizlice karıştırıyorsun sen?”

Rosa’nın kalbi gümbür gümbür atıyordu. Luciano’nun sevgilisi hakkında bir sırrı öğreneceğini ummuştı, gizli antifaşist aktivitele-riyle ilgili değil. “Ben faşist değilim, Luciano,” dedi. “İnan bana. Fakat arkadaşım... Adalet ve Özgürlük içerisinde yer aldığı için idam edildi.”

Rosa örgütten bahsedince Luciano’nun gözleri büyüdü. “Faşist-lerle mücadele etmenin en iyi yolu onların yalanlarını ortaya çıkartmak,” dedi daha sakın bir sesle. “Bu yüzden bunu yapıyorum. Arkadaşın kimdi?”

“Sibilla Ciruzzi. Kızıma onun ismini verdim.”

Luciano, Rosa’ya doğru bir adım attı. “Sibilla Ciruzzi’yi tanıyor musun?” Rosa’yı sanki ona dair düşüncelerini tekrar değerlendiri-yormuş gibi süzdü.

Rosa başıyla onayladı. “Onu sen de tanıyor muydun?”

Luciano başını iki yana salladı. “Sadece cesur bir kadın olarak. Kocasını Adalet ve Özgürlük’ün başı çeken üyelerindendi.”

Rosa bildirilere baktı. “Bunları dağıtıyor musun? O zaman sen de cesursun.” Yaptığı şeyden ötürü Luciano’ya hayranlık duydu. Faşistler onu çiğnemişlerdi. “Kimseye bir şey söylemem,” dedi Rosa. “Ve hak-lısın. Hiçbir şey bilmemeleri diğerleri için daha iyi. Fakat bilmemeleri onları korumayacak. Faşistler masum insanları da hapse tıkıyorlar.”

Luciano kaşlarını çatı. “Sanki tecrübelerine dayanarak konuşuyormuşsun gibi?”

Rosa omuz silkti. Bir gün ona ne olduğunu anlatabilirdi fakat bu gece değil. Keşfettiklerinden ötürü oldukça sarsılmıştı.

Luciano onu inceledi. “Yine de çantaya neden bakıyordun?”

Rosa kendini gülünç duruma soktuğunun farkındaydı. Durumu nasıl kurtarabilirdi? “Kuşu kapana kısıran merakıdır,” diye sırtıttı bir İtalyan atasözünden alıntı yaparak.

“Ha!” diye güldü Luciano, bakışlarını Rosa’nın dudaklarında sabitledi. “Pekâlâ, eğer durum buysa, kuş asilce öldü.”

Lucca’daki görevlerinin son akşamı boğucu bir sıcak vardı. Performanstan sonra Rosa, Sibilla’yı yelleyerek Orietta ve Donatella ile paylaştığı odada uzandı. Sıcaklık, sütünü azaltmıştı ve Sibilla’nın ishal olmasından endişeleniyordu. Saat sabah üç olduğunda hava hâlâ serinlemeyince Rosa daha fazla dayanamadı. Otelin bir bahçesi vardı, daha serin bir havada rahatlamayı umarak Sibilla’yı alıp merdivenlerden indi. Sibilla’nın sepetini taşların üzerine yerleştirdi ve ağlamaya başlamaması için yavaşça bebeğe şarkı söyledi. Duvara gömülmüş ahşap bir lavabo buldu ve çeşmeden içine su doldurdu. Ferahlatmak için Sibilla’nın yüzünü ve göğsünü suyla ovaladı. Bir süre sonra yeniden emzirmeyi denemeye karar verdi. Geceliğini sıyırdı ve memelerine biraz su çarptı. Birinin geldiğini duyunca arkasını döndü.

“Kim var orada?”

Karanlığın içinden Luciano belirdi. Üzerinde askıları yere sarkan pantolonu ve atletti vardı. Rosa önce kendini saklamadı. Luciano daha önce Sibilla’yı emzirirken memelerini görmüştü. Rosa, rahibelerin ona vücuduyla ilgili aşılama çalıştığı tutuculuğu kaybetmişti ve diğer pek çok İtalyan annesinin -görüntülerinden dolayı kaygıları olan çok zenginlerin dışında- davrandığı gibi davranıyordu. Memeleri bebeğini emzirmek içindi. Fakat bu defa Luciano’nun bakışı farklıydı ve Rosa bunu hissetti. Tüyleri diken diken oldu.

“Uyunmayacak kadar sıcaktı,” dedi, elbisesini çekip düğmelerini ilikleyerek. “Sibilla için kaygılandım.”

Luciano sepetin yanına çömeldi ve Sibilla’nın yüzüne dokundu. “Teni sıcak. Altını mı ıslattı?”

“Evet,” dedi Rosa. “Fakat yeterince emzirebildiğimden emin değilim.”

Luciano boynundaki pamuklu eşarpı çözdü ve suyun altına tuttu.

Suyunu sıktı ve yavaşça Sibilla'nın ayaklarına sürdü.

"Su içmeye devam ettiğin sürece iyi olacaktır," dedi. "Yarın erken kalkıp taze süt alırım. Annem iki bardak süt içmenin anne sütünü bollaştıracığını söylerdi."

"Teşekkürler," dedi Rosa.

"Neden burada uyumuyorsun?" diye sordu Luciano. "Ben yatak getiririm."

"Orietta burada farelerin olduğunu söyledi."

"Siz uyurken ben size göz kulak olurum."

Luciano kayboldu ve dediği gibi yatakla birlikte geri geldi. Bahçenin sütunlarından birine yaslandı ve bir sigara yaktı. Rosa, Sibilla ile birlikte yatağa uzandı. Vücudu bitkinlikten külçe gibi olmuştu. Göz kapakları kapanıyordu fakat uyuyamadı. İçinde henüz anlamlandıramadığı bir arzu vardı: Luciano'nun yanına uzanması ve onu kollarına alması.

"Luciano," dedi yavaşça.

"Evet?"

"Nilda kim? Sevgilin mi?"

Luciano gökyüzüne baktı ve sigarasını uzunca üfledi. "Uyu, Rosa," dedi. "Nilda'yı düşünme. Nilda öldü."

Luciano ertesi sabah Rosa'ya süt almak için otelden erken ayrıldı. Döndüğünde topluluğun ekipmanını topladı ve tren istasyonuna bir araç ayarladı. Trene bindiklerinde Luciano kafasını geriye yaslayıp birkaç saatten fazla uyumasına izin vermemesi için Piero'ya talimat verdi. "Pistoia'da bir süre duracağız," dedi. "Gelecek ağustos ayında tiyatronun uygun olup olmadığını öğrenmek istiyorum."

Rosa, Floransa'ya dönmelerinden memnun değildi. Tur yorucu geçmişti fakat aynı zamanda maceralıydı. Hayatında ilk defa gerçekten yaşıyor olmanın farkına varmıştı, zekâsı ve başarısıyla yaşamak. Şimdi şehre geri dönüyorlardı, orada onlar için ne kadar iş olacağı belli değildi. Benedetto bir tiyatroda ya da bir filmde rol bulacaktı, diğerleri de kış boyunca geçimlerini sağlayacak geliri elde etmek için iş arayacaktı. Rosa topluluğun yoldaşlığını ve aile hissini özleyeceğini biliyordu. Fakat hepsinden öte Luciano'yu özleyecekti.

Luciano, Pistoia'ya gitmek için ayrıldığında Piero'ya biraz para verdi ve herkese istasyonun yanındaki restoranlardan birinde yemek

yemelerini söyledi. Bir lokanta buldular; çorba içip sarımsaklı ve zeytinyağlı spagetti ve içinde ekmek, domates, soğan, bazil ve sirke olan salata yediler. Yerlerken Orietta, Rosa'ya döndü.

“Floransa'ya geri döndüğümüzde ne yapmaya niyetlisin?” diye sordu. “Nerede yaşayacaksın?”

Rosa omuz silkti. Bunu düşünmeye isteksizdi. Agarossi evinde olanlardan sonra müzik öğretmeni olacak güveni kendinde bulduğundan artık emin değildi.

“Pekâlâ,” dedi Orietta, Piero ve Carlo'ya bakış atarak. “Gelip bizimle yaşamandan memnun oluruz.”

Rosa konuşamayacak kadar etkilenmişti. Montagnaniler Sibilla'ya dayı ve teyze olmuşlardı, kızına aile olabilecek en yakın kişiler.

“Sizinle yaşamak? Ben mi? Neden ben?” diye kekeledi.

Carlo elini Rosa'nın omzuna koydu ve melek gözleriyle ona baktı. “Çünkü en genç olmaktan bıktım,” dedi. “Eğer gelip bizimle yaşarsan herkes artık seninle uğraşır.”

Benedetto güldü ve Carlo'ya dirsek attı. “Seninle en genç olduğun için uğraşmıyorlar.”

Rosa gözyaşlarını yeterince hızlı yok edemedi. Daha önce böyle bir iyilik görmemişti. Kendisinin ve Sibilla'nın bir evi olacaktı. İnanılmayacak kadar harikaydı.

“Ah, Rosa,” dedi Piero, parmağını ona doğru sallayarak. “Ağlamak yok. Gel bizimle yaşa ve mutlu ol.”

Topluluk, Floransa'ya vardığında Benedetto ve Donatella onlara veda etti. Benedetto bir sonraki yaz toplulukla birlikte olacağına söz vererek Roma'ya dönüyordu. Donatella ve Dante, Fransa ve İngiltere'yi dolaşan bir sirkte iş bulmuştu. Orietta dikiş işlerine yöneldi ve Carlo, sahibinin hiçbir evrak işi talep etmediği bir otelde kapı görevlisi olarak iş buldu. Piero ve Luciano iş bulma konusunda en çok zorlananlar oldu çünkü Carlo'yla beraber Faşist Parti üyesi olmayı reddetmişlerdi. Sonunda bir yayınevi için kayıt dışı olarak kapı kapı dolaşıp dergi satma işine girdiler.

Piero çalışma işine felsefi açıdan bakıyordu fakat Rosa, Luciano'nun gururunun incindiğini görebiliyordu. Daha iyi işler yapmaya elverişliydiler fakat Faşist Parti kartları olmadan kimse onları işe almazdı. Rosa bir İtalyan atasözünü düşündü: Bir yükün altına girmeyi seçen, zorluğu-

nu hissetmez. Fakat görünen oydu ki Piero ve Luciano hissediyorlardı.

Montagnaniler Sibilla süttten kesilene kadar Rosa'nın çalışmaması konusunda anlaştılar fakat o kendince karşılığını ödemeye kararlıydı. Aklı yeniden Tornabuoni caddesine gitti. Artık Bay Parigi'ye uğramak konusunda utanç hissetmiyordu. *Ailesinin* paraya ihtiyacı vardı ve Bay Parigi'nin yapacağı en kötü şey hayır demek olurdu.

Rosa, Bay Parigi'nin dükkânına girmeden önce vitrini seyretmek için bir süre durdu. Yeşim taşından madalyonu olan bir çift şamdan, maun rengi komodinin üzerinde duruyordu. Komodinin yanında tavuskuşu motifli ve gül ağacından bir şömine paravanı vardı. Rosa camdan içeri baktı ve Bay Parigi'nin bayan müşterisiyle konuştuğunu gördü. Hâlâ zarifti, bu kez üzerinde kömür grisi bir takım vardı. Rosa daha önce aklını başından alan hissi hatırlayınca gülümsedi. Kalbinde artık sadece Luciano'ya yer vardı fakat yine de Luciano'nun onun hakkında ne düşündüğünü bilmiyordu.

Rosa dükkâna girince kapıdaki zil çınladı. Sibilla'yı, Orietta'ya bırakmıştı ve bebeğin sepetini taşımamasına rağmen alışkanlıktan *hayalet ağırlar* hissediyordu. Eğer işi alırsa ona kızından bahsedecekti.

Bay Parigi meşgul olduğundan Rosa karısının onu karşılayabileceğini düşündü. Fakat orada olmadığı görülüyordu. Bay Parigi'nin yüzünde onu fark ettiğine dair bir ifade belirdi fakat onu hatırlamış gibi bir hali yoktu. Hayal kırıklığıyla Rosa ilgisini buzlu camdan lambalara kaydırды fakat müşterinin kıyafetine tekrar bakmamak için kendine hâkim olamadı. Kadının esnek yapısı; koyu kırmızı ceket, geniş deri bir kemer ile belden büzüştürülmüş elbisesi ile desteklenmişti. Rosa kemere bakınca başının döndüğünü hissetti ve kendini güneşten sararmış uçsuz bucaksız kırlarda buldu. Önünden bir hayvan geçti. Güçlü arka bacakları ve uzun, kalın kuyruğu vardı. Çimenlere doğru sekti; hayır, sıçradı. Çamurlu bir su birikintisinin önüne gelince durup Rosa'ya baktı. Uzun kulakları ve ceylan gözleri vardı. Karnında bir kabarıklık vardı. Bir şey hareket etti ve keseden hayvanın daha küçük bir benzeri çıktı. Rosa bunun şimdiye kadar tecrübe ettiği en güzel görü olduğunu düşündü. Birdenbire gürültülü bir silah sesi duyuldu! Hayvan yere yığıldı ve boynundan kan fışkırarak debelendi. Bir ses daha duyuldu ve yavru hayvanın bedeni havaya savruldu. Rosa'nın nefesi kesildi ve kendini yeniden dükkânda

Bay Parigi ve müşterisi ona bakarlarken buldu.

“Kemerime hayran kaldınız,” dedi kadın gülümseyerek. “Schia-parelli marka.”

“Kanguru derisi. Avusturalya’dan,” dedi Rosa, varlıkların kökenini görebilme gücünün bu kadar şiddetli geri dönmesine şaşırarak. Yıllardır bu kadar net hissetmemiştir.

Kadın şaşkınlıkla güldü. “Çok iyi. Bunu nasıl bildiniz? Schiap bunu Avrupa’ya ithal eden tek kişidir. Kendisi bir dâhi.”

Rosa kadının arkasında duran Bay Parigi’ye baktı. Gözleri parlayarak Rosa’ya bakıyordu ve Rosa kendisini şimdi hatırladığını gördü.

“Odaklanın, Bayan Bellocchi,” dedi Bay Parigi, göz kırparak ve önüne bir mücevher kutusunu koyarak. “Bana bu eşyadan bahsedin.”

Rosa kutuya baktı. İlk başta kaplumbağa kabuğundan yapılmış kapağın ötesini görmekte zorlandı. Yeni Gine sahillerinde, bir yerlinin mızrağıyla hayatının son bulacağını farkında olmayan, yüz yaşında huzur içinde bir sürüngenin görüntüsü belirdi. Sibilla ona hayvanlarla arasında doğaüstü bir iletişim olduğunu söylemişti. Bay Parigi’yi etkileyecekse Rosa gördüklerinden daha fazlasını görmeliydi. Kutunun yanlarındaki bronz kanatlı kadınların üzerinde bakışlarını gezdirdi, kapağı açıp kadife kaplamalı iç kısmı kokladı. Birdenbire kutunun aynasından zihin gözüne bir yansıma parladı. Sarı lüle saçlarıyla genç bir kadın cildini kontrol ediyordu.

“Fransa, 1870,” dedi Rosa. “Bu kutunun sahibi olan genç kadın on yedi yaşındayken bir at arabası kazasında ölmüş. Evlenmesine iki gün kala.”

Rosa başını kaldırıp Bay Parigi’ye baktı ve yüzündeki şaşkınlığı gördü.

“İnanılmaz!” dedi, alkışlayarak. “Kadını bilmiyorum fakat tarihi ve kökeni mükemmel. Ya bunlar?” Oymalı yaprakları olan uzun bir mumluğu elinde tuttu.

Rosa zorlamayla yaptığı psişik okumalardan hazetmiyordu, bu onu kurutuyordu. Rosa’nın gücü üzerinde kontrolü yoktu, o yüzden her seferinde yeteneğini kullanabilmesi garanti değildi. Bazen titreşimler o kadar kuvvetliydi ki hayvanı ya da ağacı nesnenin biçiminden hissedebiliyordu, bazı zamanlar hiçbir şey hissetmediği de olu-

yordu. Rosa, Bay Parigi'ye baktı ve onun, sezgilerine inanmadığını anladı. Ona göre Rosa'nın görüleri, antikalar üzerine somut bilgisinin yaratıcı süslemelerinden ibaretti fakat *gösteriden* hoşlanıyordu. Bu durumu pazarlamacılığın romansı bir türü olarak görüyordu.

Rosa mumluklar üzerine odaklandı. Sulardan oluşan sokaklar gördü. "Venedikliler," dedi. Yatağının başında çömelmiş dua eden bir kadının görüntüsü vardı. "Dindar bir kadına aitler." Kadının, Bay Parigi'nin ölmüş annesi olduğunu düşündüğünü de eklemek üzereydi ki bu bilgiyi kendine saklamaya karar verdi.

Bay Parigi mumlukları özenle yerine koydu. "Satılık değiller," dedi. "Sadece yakınımnda olmalarını istiyorum." Sonra Rosa'ya dönerek ağzı kulaklarına varana dek gülümsedi. "Ne zaman başlayabilirsin?"

Rosa, Bay Parigi'nin dükkânındaki işinden keyif aldı. Bay Parigi ona *etkileyici hikâyeleri* ile satılmasına yardımcı olduğu her eşya üzerinden komisyon verdi ve Sibilla'yı beraberinde getirmesine aldırmadı. Bebek arka odada uyudu ve Rosa dükkân sakinleştğinde onu emzirdi.

Rosa çalışmaya başladıktan birkaç gün sonra Bay Parigi, Sibilla'ya bir çingirak verdi. "Bak Antonio amca sana ne almış?" dedi.

Çingirak kaliteli gümüşten yapılmıştı ve sapının ucunda düdüğü vardı. Rosa, Bay Parigi'nin zarif görünümünün ve keskin iş adamı zekâsının ardında sıcak bir kalbi olduğunu fark etti. Sibilla da bunu görebiliyordu. Bay Parigi'nin hediyesine ağzından baloncuklar çıkararak ve ayaklarını ellerine doğru kaldırarak karşılık verdi.

Rosa, Bay Parigi'ye çokça teşekkür etti.

Elini salladı. "Bir şey değil. Fakat ben eğer kızının Antonio amcasıysam, benimle bu kadar resmî olman aptalca. Müşterilerin önünde bana Bay Parigi diye hitap et. Yoksa bana Antonio demeni tercih ederim."

Rosa işe giymek için iki elbise aldı, biri vücudunu saran bir ceket diğeri de çan kollu bir elbise. Kalan parayı da Ghibellina caddesindeki dairenin komün kumbarasına koydu. Kısa bir süre içinde herkesten daha çok kazanmaya başladı.

Bir sabah Rosa işe gitmek için hazırlanırken mutfığa girdi ve Orietta'yı kahvaltıyı kaldırırken, Luciano'yu da botlarını giyerken buldu. O gün Piero ile dergi satmaya gitmiyordu, amelelik işi bulmuştu. Rosa'yı aşağıdan yukarıya inceledi.

“Duyduğuma göre bizim Bay Parigi artık ona Antonio demene izin vermiş,” dedi, Orietta’ya bakarak. “Evli mi?”

Luciano’nun sesi koruyucu bir tondaydı ve Rosa arkasındaki kıskançlığı hissedince heyecandan titredi. Luciano’nun mutsuz olmasını istediğinden değil, sadece Luciano’nun onun hakkında bir şey hissedip hissetmediğini bilmeye ihtiyacı vardı. Tur bittiğinden beri aralarındaki çekimin tek yönlü olup olmadığını merak ediyordu. Ona neredeyse hiç bakmıyordu.

“Evet,” diye cevapladı, Luciano’ya güven vermeye çalışarak. Ona dair yumuşak düşünceler besliyordu, onunla oyun oynamak istemiyordu. “Ya da en azından ben öyle sanıyorum. Ben işe başladığımdan beri karısından bahsetmedi. Galiba hamile ve artık çalışmıyor. Öğlen yemeği vaktinde eve gidiyor. Biri onu bekliyor olmalı.”

“Bir hizmetçi olabilir,” dedi Luciano, pencereye doğru dönerek.

Orietta yıkamakta olduğu kahve fincanını bıraktı ve önce ağabeyine, sonra Rosa’ya baktı. Luciano’nun tavrındaki nedeni tahmin ederek gülümsedi.

“Siz ikiniz bugün aynı yöne gitmiyor musunuz?” diye sordu, ağabeyini dürterek. “Sibilla ağırlaşıyor. Belki Rosa için sepeti taşırsın.”

Rosa’nın yüreği yandı. Orietta’ya sarılabilirdi.

“Tabii ki,” dedi Luciano. Orietta’yı öptü, ceketini ve şapkasını kapıp Rosa için kapıyı açtı. Birlikte sokağa çıktılar. Luciano’ya yakın olmak Rosa’nın başını döndürdü. Yolda ilerledikçe ona çarpıp durdu. Kaçamak bakışlar attı, ne düşündüğünü anlamaya çalıştı.

Luciano durdu ve yüzünü Rosa’ya döndürdü. “Lucca’daki o geceyi hatırlıyor musun, bana Nilda’yı sorduğun zamanı?”

“Evet.”

“İyi bir arkadaşımın karısıydı. Arkadaşım faşizme karşı cephe örgütlemekten dolayı hapse gönderilmişti ve karısı onun antifaşist gazete çıkartma işini devralmıştı. Komşusu tarafından ihbar edildi ve sonunda kötü muameleden öldüğü Ponza’ya gönderildi. Daha yirmi yaşındaydı.”

Rosa’nın vücudunu bir ürperti sardı. Kıskanmak yerine Nilda için üzüldü. Bu onun da başına gelmiş olabilirdi.

“Ona âşık mıydın?” diye sordu Luciano’ya. Gözlerini kaçırmasından, âşık olduğunu söyleyebilirdi. “Özür dilerim,” dedi Rosa.

“Pek çok antifaşist karılarını ve kız arkadaşlarını, daha az şüphe

çektikleri için gizli işlerini yürütmekte kullanırlar,” dedi Luciano. “Fakat kavgalar erkekler tarafından edilmeli, kormumamız gereken kadınlarla değil. Ben annemi kaybettim ve... Nilda... Bu kadarı yeter! Sevdığım... başka bir kadını kaybetmek istemiyorum.” Luciano, Rosa’ya doğru yaklaştı ve elini tuttu. “Artık daha fazla meraklı olmanı istemiyorum. Ne demek istediğimi anlıyor musun?”

Rosa başını salladı. Dokunuşuyla içi titredi fakat henüz hevesini alamadan Luciano elini bıraktı. Yürüyüşlerinden umduğu, bu tatsız sohbet değildi.

Tornabuoni caddesine vardılar. “Bu yöne gitmeliyim,” dedi Luciano, Arno Nehri’nin olduğu yönü göstererek. Sibilla’nın sepetini Rosa’ya uzattı. Rosa onun gitmesini istemiyordu. Kendisiyle ve Sibilla ile kalmasını istiyordu. Güneşin ışığında bir şey parıldadı.

“O nedir?” diye sordu Luciano, Sibilla’nın çingırağını göstererek.

“Sadece bir oyuncak,” dedi Rosa aceleyle.

Luciano ağzını büzdü. “Antonio Parigi’den mi?”

Rosa bu anın bozulmasını istemiyordu. Fakat Luciano’ya yalan söylemek de istemiyordu. “Çocukları seviyor,” dedi.

Luciano’nun gözlerine bir perde indi. “En iyisi ben gideyim.” Arkasını döndü.

“Luciano!”

Tekrar döndü ve Rosa’ya baktı. Rosa ona bir şeyler söylemek istiyordu. Fakat ne? Zar zor konuşuyorlardı. Henüz aralarında bir bağlantı yoktu.

“Bugün saat kaçta bitiriyorsun?” diye sordu. “Dönüşte de bizimle yürümek ister misin?”

“İsterdim,” dedi yavaşça. “Fakat bu akşam biriyle buluşmam gerekiyor. Başka zaman olsa?”

Rosa başıyla onayladı. “Başka zaman.”

Luciano’nun uzaklaşmasını izledi. Bu akşam tehlikeli bir şeyler mi yapacaktı? Tutuklanacak mıydı? Bunları düşünmeye dayanamıyordu. Üzüntüyle dükkâna doğru yöneldi.

Haftalar geçtikçe ve Antonio karısından söz etmeyince Rosa daha önce gördüğü kadının belki de sadece bir müşteri olabileceğini düşündü. Bu ihtimalden Luciano’ya bahsetmeye çekiniyordu. Ayrıca Antonio ona karşı asla uygunsuz biçimde davranmamıştı, Lucia-

no'nun kıskanmak için bir nedeni yoktu. Sonra, fırtınalı bir günde, Rosa Çin dolaplarını parlatırken dükkânın kapısı açıldı ve içeriye daha önce gördüğü kadın girdi. Turkuaz elbisesi, Faberge kolyesi ve küpeleriyle şık görünüyordu. Ayakkabıları beyazdı ve siyah saçlarının tepesinde bir denizci şapkası vardı. Değerli mobilyalarla uğraşmak Rosa'nın beğeni eşiğini arttırmıştı ve dikkatini önündeki görüntüden alamadı. Kadının koyu renk gözleri düşünceliydi, burunun mükemmel bir şekli vardı ve ağzı şehvet uyandırıcıydı. Klasik bir İtalyan güzeliydi.

Kadın dükkâna bakındı. "Antonio... Bay Parigi burada mı?"

Rosa başını iki yana salladı. "Öğlen yemeği için eve gitti."

Kadın dudağını ısırdı. "Anlıyorum," dedi. "Benim için bir not alır mısınız?"

"Tabii ki," dedi Rosa.

"Lütfen ona Bayan Visconti'nin onu görmeye geldiğini söyleyin."

"Evet, bayan. Memnuniyetle," dedi Rosa, güzel kadının kapıdan çıkışını izleyerek. Madem Antonio'nun karısı değildi, o zaman kimdi?

Rosa o akşam eve dönen ilk kişiydi. Orietta ile paylaştığı odaya girmeden önce sobayı yaktı. Saçındaki tokaları çıkarttı ve üzerindeki günlük kıyafetiyle değiştirip Sibilla'yı emzirdi

"Sen iyi bir kızsın," dedi, Sibilla'nın göbeğini gıdıklayarak. Bebeği neşeyle kıkırdadı ve ona gülümsedi. "Her geçen gün daha da güzelleşıyorsun."

Rosa çocuğuna baktı, egzotik güzelliğinden dolayı hâlâ şaşkındı. Gözlerini kapadı ve yeniden onun kökenini görmeye çalıştı, dükkândaki mücevher kutusuna yaptığı gibi. Fakat ne bir şey hissetti ne de gördü.

Birisi yatak odasının kapısını çaldı. Rosa döndü ve Luciano'yu gördü.

"Sibilla'yı yatırıyordum," dedi.

Luciano yatağa doğru ilerledi ve Sibilla'yı alnından öptü. Bunu her yaptığında Rosa etkileniyordu. Bazen -uykuya dalmadan önce- Luciano'nun Sibilla'nın babası olduğunu ve üçünün bir aile olduğunu hayal ediyordu.

Sibilla'yı sepetine koydu ve Luciano onu Carlo ile birlikte yaptığı karyolaya kaldırdı. "Annesi kadar güzel," dedi Luciano.

Rosa'ya döndü ve elini Rosa'nın yanağına bastırdı, sonra kollarıyla onu sardı. Rosa neredeyse eridi. Hapishane yüzünden hissizleşen bütün sinir uçları tekrar hayata döndü. Luciano onu göğsüne bastırmadan önce Rosa bunun özlemini ne kadar çok duyduğunun farkında değildi. Rosa'nın elini aldı ve avuç içini öptü. Rosa iç çekti ve Luciano'nun öpüşleri yüzünü ve boynunu yakarak daha ateşli bir hal aldı. Teninde Luciano'nun sıcak nefesini hissedince zevk dalgaları bütün vücudunu yıkadı. Rüya gördüğünü düşündü. Umduğu şey gerçekleşiyor olabilir miydi? Luciano ona âşık mıydı?

"Luciano," diye fısıldadı. Bedeni taze elmalar gibi kokuyordu. "Bana ne yapıyorsun?"

Kollarıyla Rosa'yı kaldırdı ve yatağına taşıdı. Onu yatırdı ve bedeninin ağırlığını Rosa'nın üzerine verdi. Rosa onun sıcaklığını, tuzlu nefesini içine çekti. Luciano geri çekildi, gözleri alev alevdi, parmaklarını Rosa'nın boynundan elbisesinin yakasına doğru kaydırды. Yavaşça düğmeleri açtı ve elbiseyi sıyırdı. Memeleri ortaya çıktı. Avuçlarının arasına alınca Rosa titredi. Luciano, dudaklarını onun meme uçlarına götürdü. Memeleri Sibilla'yı emzirmekten hassaslaşmıştı fakat dokunuşlarının getirdiği haz, rahatsızlıktan daha fazlaydı.

"Seni istiyorum, Rosa," dedi. Yeniden ağzına yöneldi ve öptü. Yanağını Rosa'nın kine bastırdı. "Her şey yolunda mı?"

"Luciano," diye fısıldadı, yüzünü sıvazlayarak.

Luciano'nun parmakları Rosa'nın kalçalarına indi ve eteğinin ucunu buldu. Eteği beline kadar kaldırdı ve kalçasını okşadı. Rosa asla hayal edemeyeceği bu zevkten delirmek üzereydi. Luciano elini Rosa'nın bacaklarının arasına kaydırды.

"İyi hissediyor musun?" diye sordu.

Rosa zayıf bir inlemeyle cevap verdi. Sinirleri yanıyordu. Karındaki bütün kaslar bir çeşit rahatlama özlemiyle aşağıya çekiliyordu. Luciano kendini onun üzerine doğru kaldırdı, Rosa'nın bacaklarının arasına süründü. Birdenbire Osvaldo'nun yüzü belirdi. Görüntü bütün vücudunda bir şok etkisi yarattı. Acı ve aşağılanma Rosa'yı tekrar yakaladı. Luciano'yu göğsünden ittirdi. "Hayır!" diye çığlık attı.

Luciano geri çekildi, şok olmuştu.

"Çık dışarı!" dedi Rosa, üzerini örterek. "Bana dokunma!"

Tutkulu anlar kaybolmuştu. Rosa kafasında bu şaşkınlıkla bo-

ğuştu fakat bütün hatırladığı, Osvaldo ona tecavüz ettiğindeki korkunç acıydı.

Luciano yataktan kalktı ve Rosa'ya baktı. "Eğer istediğini düşünmeseydim sana asla dokunmazdım," dedi."

Rosa bir şeyler söylemeye çalıştı fakat kelimeleri bulamadı. Luciano onun şiddetli tepkisini açıklamasını bekledi. Açıklamayınca geri adım attı. "Bu olanları unut," dedi. "Bir daha yanma yaklaşmayacağım." Döndü ve kapıyı ardından çarptı.

Rosa asla Luciano ve Osvaldo arasında bir benzerlik düşünmemişti. Luciano'ya karşı hissettiği istek ile Osvaldo'nun aşağılık davranışı arasında bir bağ kurmamıştı. Şimdi hasretini çektiği şey gitmişti. Osvaldo yeniden kazanmıştı. Neşesini çalmıştı. Az önce ateşler içindeki bedeni şimdi soğuk ve boştu.

Bir süre sonra diğerlerinin eve geldiğini ve onu sorduklarını duyduğunda yemekte onlara katılmanın daha iyi olacağını düşündü. Yüzünü sildi ve saçlarını düzeltti. Yanakları kabarmıştı. Lavaboda bir havlu ıslattı ve şişliği indirmek için gözlerinin altına bastırdı.

Mutfağa girdiğinde Luciano masanın uzak köşesinde oturuyordu. Çatalıyla oynuyor ve yemeğe dokunmuyordu.

"Neyin var?" diye sordu Piero. "Kötü bir gün mü geçirdin?"

Luciano başını iki yana salladı. "Hayır, sadece yorgunum."

"Erken yatmalısın," dedi Orietta. "Hasta olmak istemezsin."

Kardeşleri onu sorguladıkça Luciano daha da fazla köşesine çekildi. Rosa'nın olduğu yöne doğru bakmıyordu. Rosa ocaktaki ateşe bakıyordu, alevinde rahatlama bulmaya çalışıyordu fakat yalnızlığa daha fazla gömülüyordu. Artık Luciano ile arasındaki her şey berbat olmuştu.

"Ateş ölüyor," dedi Luciano. "Biraz daha kömür getireyim."

Rosa diğerlerinin konuşmalarını dinledi fakat Luciano'dan başka bir şey düşünemiyordu. Carlo onları, müşterilerin otel odasında unuttukları şeyleri sayarak güldürüyordu. Çorapların, iç çamaşırlarının, gözlüklerin ve takıların yanında içinde fitil ve bir kavanoz bağırırsak kurdu olan çanta bulmuştu. Carlo'nun şakaları Rosa'yı genellikle güldürürdü fakat bu akşam hüznün içinde kaybolmuştu. Daha fazla dayanamayınca Sibilla'yı emzirmek için izin istedi fakat bunun yerine kömür toplayan Luciano'nun yanında bodrum kata indi. Rosa içeri girince kafasını çevirip baktı ve sonra önüne döndü.

“Luciano,” dedi Rosa.

Cevap vermedi. Kovaya kömür koymaya devam etti.

“Açıklamak zorundayım.”

Luciano omuz silkti. “Açıklayacak bir şey yok.”

İşleri Rosa için kolaylaştırmıyordu fakat ona gerçeği borçlu olduğunu hissetti. Ona Osvaldo’yu anlatmak için ağzını açtı fakat kelimeler ağzında boğuldu.

“Ben tecavüze uğradım,” diyebilirdi sonunda. “Bu yüzden Sibilla’ya hamile kaldım.”

Luciano irkildi. Kömür toplamayı kesti ve Rosa’ya baktı.

Bütün korkunç detaylar Rosa’nın aklına tekrar üşüştü. Osvaldo’nun rutubetli kokusu, dudaklarındaki şarap, acı dolu yırtılma hissi. “Çok utandım,” dedi, yumruklarını sıkıp ağlayarak.

“Bunu sana kim yaptı?” diye sordu Luciano, ona doğru yaklaşıp ve yüzünü görmeye çalışarak. “Kim yaptı?”

Rosa kendi dizlerine kapandığında Luciano ona doğru eğildi. “Hapishane gardiyanı,” dedi. “Ondan önce bakireydim. Hiçbir şey bilmiyordum. Manastırda büyüdüm.”

Luciano’nun yüzünden bütün renk çekildi. Kollarıyla Rosa’yı sardı. “Hapishane? Rosa, hapishanede ne yapıyordun?”

“Faşistler,” dedi Rosa. “Bir kadının kürtaj yapmasına yardım etmekle suçlandım fakat denememiştim bile. Kendi hatalarından birini örtbas etmek için yaptılar.”

Gözyaşlarını koyverdi. Kaburgalarının kırılacağını hissedene kadar titreyerek ağladı. Luciano onu bırakmadı. Sakinleştiğinde yüzünü kendi yüzüne çevirdi.

“Rosa, eğer böyle bir şeyi hiç denemediysen... Tutukluluğunu gösteren bir kayıt var mı?”

Rosa başıyla onayladı. “Belgelerimde yazıyor,” dedi. “Devlet düşmanı.”

Luciano’nun yüzündeki ifade değişmedi fakat gözleri karardı.

“Sorun nedir?” diye sordu Rosa.

Kaşları çatıldı. Cevap vermedi. Rosa’yı daha sıkı tuttu. Kötü giden her şeye rağmen Rosa kendini rahatlamış hissetti. Luciano ile olmak fırtınanın göbeğinde olmak gibiydi: Onun kollarında güven-deydi.

Ertesi akşam Rosa eve dönerken Luciano'nun köşe başında onu beklediğini gördü. Sakalını tıraş etmişti, genç ve diri gözüküyordu.

"Belki yürüyüş yaparız diye düşündüm," dedi.

Rosa gülümsedi, bir gece önce açığa çıkan konuların onları birbirlerine karşı garip kılmamasına şükretti. "Evet," diye onayladı.

Arno Nehri istikametinde yürüdüler. Gün ışığı çekiliyordu, hava serin ve temizdi. Sibilla'nın sepetini aralarına alıp birer ucundan tuttular. Dükkân sahipleri onlara gülümsedi ve kadınlar Sibilla'yı sevmek için durdular.

"Che bella bambina! Che bella coppia!" dediler. "*Ne güzel bir bebek! Ne güzel bir çift!*"

Rosa bu ilgiye nasıl karşılık vereceğini bilmiyordu. Isıkılanmaya ve düşmanca bakışlara alışkındı. Sokakta yürüdüğünde genelde bakışları yerde olurdu. Fakat Luciano ile olmak her şeyi değiştirmişti. Rosa bakışlarını kaldırdı ve selamlamalara gururla karşılık verdi. Bu kadar mutlu olmak mümkün olabilir miydi? Bu kadar normal olmak mümkün müydü? Yüreğindeki kara deliğin biraz kapandığını hissetti. Belki ebeveynlerinin kim olduğunu bilmiyordu fakat bu, kendisinin de bir ailesi olamayacağı anlamına gelmiyordu.

Arno Nehri'nin kıyısındaki ilk karşılaştıkları yere geldiler.

"Gözlerinde güneş vardı," dedi Luciano, Rosa'yı alnından öpmek için eğilerek. Rosa bir önceki gece Luciano'nun tutkusunu yok ettiği için üzgündü. Fakat ikisinin de Rosa'nın tepkisinden dolayı hâlâ şaşkın olduklarını biliyordu. Rosa, Luciano'nun onu bekleyebileceğini anladı ve bu onu daha çok sevmesine sebep oldu.

Luciano ve Rosa kollarını birleştirip başlarını birbirlerine yaslayarak

oturdular, ay yükselene kadar önemsiz şeylerden bahsettiler. Sonra Luciano kalktı ve elini Rosa'ya uzattı. "Duymanı istediğim bir şey var," dedi.

Birkaç sokak ötede, bir evin önünde durdu ve Rosa'ya onunla birlikte evin önündeki basamaklarda oturmasını söyledi. Sokağın karşı tarafındaki evlerden birinin açık penceresinden operacıya ait olabilecek güzellikte bir ses duyuldu. Rosa odanın kan kırmızısı duvar kâğıdının önünde kadının sarı saçlarını gördü. Arya söylüyordu. Pencerede demirler vardı. Aralarından şaksı içerisindeki bir hurma ağacının yaprakları çıkmıştı, esintide sallanıyorlardı. Kadını kafeste egzotik bir kuş gibi göstermek istemişlerdi. Sesi dokunaklı ve tatlıydı.

"Kim o?" diye sordu Rosa.

"Gece bekçisinin karısı," diye cevap verdi. "Her akşam, kocası iş için ayrıldıktan sonra şarkı söyler."

Rosa, Luciano'nun omuzlarına doğru yaslandı. Kadının sesi kayda değdi. Teatro Comunale'nin kraliyet locasında oturuyor olabilirlerdi ve daha muhteşem bir şey duymaları mümkün değildi.

Luciano, Rosa'yı dürtene kadar bir süre dinlediler. "Orietta akşam yemeği hazırlayacaktı ve Sibilla'yı hava daha fazla soğumadan eve götürmeliyiz." Sibilla'nın sepetini aldı ve Rosa'ya kolunu uzattı.

"Kadının olağanüstü bir sesi vardı," dedi Rosa, kolunu onunkine geçirerek.

"Evet, kendini harcamış."

Şimdi daha sakin olan sokaklar boyunca yürüdüler. Luciano'nun gece bekçisinin karısı ile ilgili söyledikleri Rosa'nın kafasını karıştırdı. Eğer Luciano'nun babası yaptığı hataları yapmamış olsaydı Luciano büyük ihtimalle üniversiteye gitmiş olacak ya da aile işinde yerini alacaktı. Kapı kapı dolaşıp bir şeyler satmayacak ya da inşaatlarda amelelik yapmayacaktı.

"Sen de harcandığını düşünüyor musun?" diye sordu Rosa.

Luciano kaşlarını çatı. "Harcanmak? Hayır, harcanmadım," diye karşılık verdi. "Başka şanslarım olacağına eminim. Bu yüzden de sabırlıyım."

Rosa onun sıkı karakterini inceledi. Diğer insanlar gibi değildi. Ona dair dinamik bir şeyler vardı. Rosa onun kaderine dair özel bir şeyler olduğu fikrine katıldı. Bu yüzden dışarıda bırakılmış gibiydi. *Benim de kaderim daha önce farklı bir şey değil miydi,* diye hatırladı Rosa. *Şimdi kaderim anne olmak.* Fakat bundan şikâyet edemezdi.

Kızını hayatından daha fazla seviyordu ve Antonio'nun dükkânında çalışmak için ötesinde bir zevkti.

Rosa, dükkânda çalışmaya başlayalı pek de uzun zaman olmamıştı ki Antonio onu açık artırmalara, pazarlara ve ev satışlarına götürmeye başladı.

“Bir parçayı sevmek ve tarihçesini anlamak önemlidir,” dedi bir açık artırma öncesi. “Fakat değer biçmek başka bir şeydir. Aldığın şeyi senin kadar sevecek bir müşteri bulabileceğinden emin olmalısın, yoksa dükkânını etkileyici fakat satılmaz mallarla doldurabilirsin. Gösterişli eşyalardan etkilendiğini fark ettim fakat bizim müşterilerimiz parçaların güzel oldukları kadar kullanışlı olmasını da ister.”

Antonio, Rosa'yı üzerinde taçlar bulunan ceviz ağacından bir gardırobun yanına götürdü. Eğik açılı üç aynalı kapısı ve kıvrımlı ayakları vardı. Rosa ellerini Fransız mobilyası üzerinde gezdirdi. “Çok güzel,” dedi.

“Açılış fiyatından olmadığı sürece kimse bunu satın almaz,” dedi Antonio.

“Neden almaz?”

“Çünkü üç metre yüksekliğinde. Hizmetçinin ya da evin hanımının en tepedeki raflara ulaşması için fazla yüksek. İşlevsellik ve bunun yanında güzellik bizim kılavuzumuz olmalı. Eşyanın işlevinin belli bir güzelliği vardır,” diyerek gülümsedi.

Rosa, Antonio'nun alaycı tavrıyla yeteneğini küçümsediğini düşündü fakat ona işini açıklıyorsa kesinlikle zekâsına saygı duyuyordu. Müşteriler yokken birbirlerine ilk isimleriyle hitap ediyor olmalarına rağmen aslında resmîydiler. Şimdi Rosa ona biraz daha ısınıyordu. Onu bir arkadaş olarak görmeye başlamıştı.

“Pekâlâ, bu parça hakkında ne diyorsun?” diye sordu Antonio, kestane ağacından bir İspanyol masasını işaret ederek.

Elini cebine attı ve bir büyüteç çıkarttı. Rosa'ya uzattı. Rosa, Antonio'nun ona öğrettiği gibi ağacın kabuğunu, çatlakları, çizikleri inceledi. Hangi hasarların önemsiz olduğunu, hangilerinin eşyanın değerini düşürdüğünü ve hangilerinin yükselttiğini anlamaya başlıyordu. Ustanın işaretlerini aradı. Ayakları orijinaldi, değiştirildiğine ya da yenilendiğine dair bir iz yoktu.

Parmaklarını masanın üzerinde gezdirdi ve yakından inceledi.

“Yeni bitirilmiş,” dedi. “Orijinal katmanı zımparalanmış.”

“Peki, bu ne demek?” diye sordu Antonio, kaşlarını kaldırarak.

“Bu antikanın değerini düşürür.”

“Çünkü?”

“Çünkü katman nesnenin tarihidir ve zaman içinde neler geçirdiğini gösterir. Sırlamak, çentik, çizik; bütün bunlar eşyaya karakterini verir. Katman eşyayı antika yapan şeydir. Yoksa biri gider, yerini taklit bir mobilya alır.”

Antonio ellerini çırttı. “Harika! Artık yalnızca sevimli değilsin, ayrıca bilgi sahibisin!”

Rosa’nın en sevdiği görevlerden biri, müşterinin özellikle talep ettiği eşyayı bulmaktı, belli stilde bir ayna ya da odayı tamamlayacak bir masa. Antonio onu mümkün olan parçaları seçmesi için dışarı gönderiyor ve daha sonra kendisi hangisinin daha uygun olduğuna karar veriyordu. Bir kızın on ikinci doğum günü için nadide bir hediye bulması istendiğinde çok sevinmişti.

“Müşterinin buna bahara kadar ihtiyacı yok,” diye açıkladı Antonio. “O yüzden kolları sıvayacak vaktimiz var. Görünen o ki küçük kız yazmayı ve günlüğüne çizimler yapmayı seven, parlak bir çocuk. Fiesole’de evini yeniden dekore eden bir satıcı var. Eğer benimle gelmek istersen yarın sabah oraya gidebiliriz. Ailenin çoğunluğu kız. Orada uygun bir şey bulabiliriz.”

Rosa, Fiesole’den bahsedilince irkildi. Sabah için Sibilla’yı, Orietta’ya bırakabilirdi fakat Antonio ile Scarfiotti villasına yaşıtıklarını hayal edince bir an panikledi. Çok uzun zaman önce orayı dünyasından çıkartmıştı.

“Satıcının adı ne?” diye sordu.

Antonio onun ilgisine dikkat kesildi. “Bayan Armelli. Onu tanıyor musun?”

Rosa başını iki yana salladı. “Sadece merak ettim,” dedi. Markiz olmadığını öğrenince rahatlamıştı.

Bayan Armelli’nin villası, Floransa manzaralı ve on sekizinci yüzyıl işiydi. Antonio arabasını park ettiğinde Rosa başka iki arabanın onlardan önce park etmiş olduğunu görünce şaşırdı.

“Kaygılanma,” dedi Antonio, kapıyı inmesi için açarak. “Onlar rakip değiller. Uzmanlık alanı nadir kitaplar ve haritalar olan Bay

Risolli'ye, şapka iğnesi ve düğme toplayan Bay Zalli'ye aitler.”

Rosa ve Antonio kâhya tarafından bir koridordan mobilyalar ve ev eşyalarıyla dolu bir odaya götürüldüler. Her köşe ıvır zıvır doluydu. Antonio'nun dikkatini, maun bir köşe dolabı çekerken Rosa odayı incelemek için bir süre kapı eşiğinde durdu. Yerde istiflenmiş halılar vardı. Ayrıca dövme demirden mobilyalar, botanik kitapları, şamdanlar ve saksılar ve bir Venedik aynası vardı. Uzatılabilir masanın üzerinde duran mermerden bir satranç tahtasına gözü takıldı ve bir an için iki yaşlı adamın başına oturmuş stranç oynadıklarını gördü.

Birkaç tane porselen bebek ve sedef ayna vardı fakat Rosa, doğum günü hediyesi arayan müşterinin bu tip eşyalar aramadığını tahmin etti. Oymalı, fil dişinden çekmeceye baktı; sonra eski bir şifonyerin üzerindeki şamdan dikkatini çekti. Aralarında ipekten bir örtüyle yarı örtülmüş bir nesne vardı. Rosa bu nesnenin ne olduğunu merak ederek şifonyere doğru yürüdü. Örtüyü kaldırınca altından yuvarlak hatları olan, gül ağacından bir yazı kutusu çıktı. Üzerine kalaydan *ormanda bir geyik* figürü işlenmişti. İçindeki kadife kaplamalı bölmeler kâğıt ve yazı gereçleri için ayrılmıştı. Rosa elini kutunun etrafında gezdirdi ve yaylı bir mekanizma buldu. Yayı çekince gizli bir bölmesini keşfetti ve sevinerek çılgık attı.

Antonio'ya seslendi. “Sanırım on iki yaşındaki kız için bir şey buldum.”

Antonio, Rosa'nın bulunduğu hediye den etkilenmişti ve onu kutlama için donutlarıyla ünlü Casa dei Bomboloni'ye götüreceğini söyledi.

“Çörek yapmak için oldukça hünerli bir sistemleri var,” dedi Rosa'ya, kamyonete binip tekrar Floransa'ya doğru yol almaya başladıklarında. “Donutları şeker tepsisine koymadan önce fazla yağı süzmek için zikzaklı bir mekanizmadan aşağı bırakıyorlar.”

Casa dei Bomoboloni'de, Rosa ve Antonio pencere kenarında bir masaya oturdular. Daha önce hiç donut yememiş olan Rosa tatlı ve hamurlu tadın içinde kaybolmuştu.

“Güzel mi?” diye sordu Antonio, çenesine bulaşmış olan bir parçayı silmek için masanın üzerinden uzanarak.

“Çok güzel,” diye karşılık verdi Rosa, yüzünde yemek artığı olduğunu fark etmemiş olmasından utanarak.

Radyoda günün popüler bir şarkısı çalıyordu:

Her gülümsediğinde ben gülerim.

Her güldüğünde ben gülümserim...

Sözlerin bir anlamı yoktu fakat melodisi akılda kalıyordu. Rosa ayağını yere vurarak ritim tuttu. Şarkı, Il Duce'nin bir konuşma yapmak üzere olduğu anonsuyla yarıda kesildi. Casa dei Bomboloni'deki herkes ayağa kalkarak dikkat kesildi. Tezgâhtaki çalışanlar müşterilere servis yapmayı durdurdu. Antonio ayaklarının üzerinde yükseldi ve her ne kadar bunu yapmaktan nefret ediyor olsa da Rosa da aynısını yaptı. Mussolini konuştuğunda ayağa kalkmamak dikkat çekebilir ve tutuklanabilirdi. Bunu göze alamazdı.

Mussolini'nin anonsu, kendi faşizm kavramının uzun uzadıya açıklanması şeklindeydi: "Devlet her şeydir. Bireyler ancak ve ancak çıkarları devletinkiyile örtüştüğü müddetçe kabul görürler..."

Sona erdiği vakit Antonio, Rosa'yı tekrar dükkâna bıraktı. Rosa, Mussolini'nin, devletin dışında hiçbir insani ya da manevi değer var olamayacağına dair ifadesini düşünmekten kendini alamadı. Luciano böyle bir bildiri için ayağa kalkmazdı. Rosa böylesine tatsız bir beyin yıkama karşısında parçalandığı için kendini zayıf hissetti.

Antonio onu bir şeylerin rahatsız ettiğini görebiliyordu. "Ne oldu?" diye sordu.

"Ben faşist değilim," dedi Rosa. "Bunu bilmeni istiyorum."

"Aman Tanrım!" diye sesini yükseltti Antonio. "Benim olduğumu mu düşünüyorsunuz?"

Rosa ona döndü, rahatlamış fakat ikna olmamıştı. "Fakat senin Faşist Parti kartın var. Bürodaki dosyalarda görmüştüm."

Antonio omuz silkti. "Her iş adamının bir tane vardır, yoksa faşistler gelir ve dükkânı dağıtırlar. Gerekteğinde kara gömleklerimizi giyer, kollarımızı sallarız; sonra işimize geri döner ve aptal maskaralığı geride bırakırız. Ayrıca benim atalarım Yahudi'diydi. Kendimi riske atamam."

"Bunu bilmiyordum," dedi Rosa, mumluklarla ilgili görüşünü anımsayarak. "Annenin Katolik olduğunu sanıyordum."

Antonio şaşırdı, bunu nereden bildiğini merak ediyor olmalıydı. "Babam annemle evlenebilmek için din değiştirdi," dedi. "Katolik olarak yetiştirildim. Fakat görülüyor ki bütün bunlar Almanya'da bir şey değiştirmiyor ve Hitler, Mussolini'nin iyi arkadaşı."

Rosa topluluk turnedeyken Luciano'nun, Almanya'da Yahudi iş

yerlerinin boykot edilmesinin teşvik edildiğinden bahsettiğini hatırladı. “Sence o tür bir ayrımcılık burada olacak mı?” diye sordu Rosa.

Antonio başını iki yana salladı. “Hayır, İtalyanlar iyi insanlardır. Almanlar gibi ırkçı değiller. Mussolini’nin Yahudi bir metresi var. Fakat faşist çeteler... İnsan her zaman tedbirli olmalı. Planları olan herhangi birinden etkilenebilirler.”

“O zaman tedirgin misin?” diye sordu Rosa.

Antonio güldü. “Hayat sürekli endişelenmek için çok kısa. Diyorum ki, ‘Bugünle ilgilen, yarın kendi kendisiyle ilgilenir.’ Hiçbirimiz geleceği bilemeyiz. Mussolini gibi aptallar gelir ve gider. Roma İmparatorluğu’ndan beri bu böyledir. Sonunda sarkaç sallanıp coşkulu liberalizm geri gelecek.”

Rosa ilk başta Antonio’nun pragmatikliği karşısında şok oldu fakat sonra ardındaki anlamı gördü. Faşizm söndürülmesi güç bir yangın gibiydi, üzerine gitmek için çok büyüktü. O yüzden kendi kendine yanıp bitmesini beklemek daha iyiydi. Rosa oturduğu yerde arkasına yaslandı. Suçluluk hissetmesine rağmen birilerinin İtalya’nın siyasetinin değişmesine ışık yakıyor olmasına sevindi. Antonio’nun hayata bakışına hayran kaldı ama Luciano’nun buna katılmayacağından emindi.

Rosa sık sık işinin bir nevi hazine avı olduğunu düşünüyordu. Yeniden dekore edilen ve miras kalmış evlerde bulundu.

“Bunu korkunç bulmuyor musun?” diye sordu bir gün Orietta. “Ölü insanların eşyalarına bakmayı?”

“Hayır,” diye cevap verdi Rosa. “Dünyevi eşyalarını yanında götürümiyorsan başka biri gayet onların keyfini sürebilir. Ayrıca her antika ölü kişilerin eşyalarıdır.”

Fakat bu işin, Rosa’nın pek hazırlıklı olmadığı bir yönü vardı. Bir gün Antonio onu Pergola caddesinde bir eve yolladı.

“Git ve değerli bir şey var mı, bak,” dedi.

Yeşil panjurlu beyaz bir evdi. Meşe ağacından cilalanmış kapısı ve ferforje balkonu eve zarif bir hava katmıştı. Rosa içeride bulacağı güzel şeylerin beklentisiyle titredi. Eve giden dar sokağı geçmek üzereyken arkası açık bir kamyonet evin önüne park etti. Bir süre sonra kapıda bir kadın ve iki çocuk belirdi. Her birinin elinde birer bavul vardı. Kız ve oğlanın üzerlerinde pahalı yünden birer elbise ve kadının kulağında

inci küpeler vardı. Fakat suratları asıktı. Kamyonetin şoförü bavulları arabaya yükledi ve çocuklara binmeleri için yardım etti, kadın da şoförün yanındaki koltuğa yerleşti. Kapıdan son çıkan kişi; kırklı yaşlarının ortalarında, ince, uzun bir adamdı. Peşinden bir bavulu sürüklüyordu ve şoför ona da yardım etti. Adam kadına bakınca kadın sert bir şekilde yüzünü çevirdi. Adam eve geri girdi. Yaşlıca bir çift yandaki evin penceresinden baktılar fakat kadın onları da görmezden geldi.

Ön kapı tekrar açıldı ve bu kez gömlekli iki adam, altın püskülleri olan kadife bir şezlongla dışarı çıktı. Onu kamyonete koymayıp kaldırıma yasladılar. Eve geri döndüler, bir çift lamba ve seramik çömlekle geri geldiler. İnce, uzun adam elinde birkaç tabloyla dışarı çıktı. Küçük kızın yanağını okşadı ve oğlanın saçına dokundu. Fakat dönüp de amelelerin, yatak başına melek figürleri oyulmuş bir çocuk yatağını sürüklediklerini görünce soğukkanlılığını kaybetti. Elleri ve dudakları titredi. Rosa'ya, aile tahliye ediliyormuş gibi geldi. Gerçeklik canını sıktı ve fiziksel ağrıya sebep oldu.

Aşağı katın pencerelerinden birinde beyaz bir köpek belirdi ve yüzünü pencereye dayayıp patilerini cama sürttü. Kafası ve sırtı siyah, beyaz bir kedi ona katıldı. Pencere pervazına oturdu ve dışarıya baktı.

“Ambrosio! Allegra!” diye seslendi kız. Adama dönerek sordu. “Baba, onlar da geliyor değil mi?”

Yaşça büyük olan erkek kardeşi babasına baktı. Adam kafasını iki yana salladı.

“Olamaz!” diye çılgık attı kız. “Onları arkamızda bırakamayız! Her şeyi bırakabiliriz fakat onları değil!”

Adam kafasını önüne eğdi, sonra hızla yolcu kapısını açtı ve karısının yanına oturdu. Şoför arabayı çalıştırdı. Kız, kamyonetin kenarına tırmandı; yüzü bembeyazdı. Yanaklarından yaşlar süzüldü. Köpeği çaresizce havladı. Kedi miyavladı. Kamyonet hızlandı ve köşeyi dönüp kayboldu. Rosa bulunduğu yere saplanıp kalmıştı. Tek düşündüğü Montagnanilerin evlerinden çıkarılmasıydı. Tüylar ürpertici sahne gözünün önünde belirivermişti. Bastıramadığı hıçkırıklar Rosa'yı sarstı.

Takım elbiseli bir adam dışarı çıkıp Rosa'yı fark ettiğinde neredeyse ayrılmak üzereydi.

“Bayan Bellocchi?” diye seslendi. “Ben Fabio Mirra. Bay Parigi sizinle ilgilenmemi söyledi. Onun seveceğini düşündüğüm bir yemek takımını sizin için sakladım.”

Tahsildar olmalı, diye düşündü Rosa. Bir adamı ve ailesini evinden çıkardıktan sonra bu derece sakin olabilmesine inanamadı. İnce, uzun adamla aynı yaşlardaydı ve kendisi de bir baba olabilirdi. Fakat beklediği kadar acımasız bir görünüşü yoktu. Rosa cebinden bir mendil çıkarttı ve yanaklarını sildi, sonra adama doğru ilerledi.

Bay Mirra elini onun omzuna koydu. “Duygusallaşmak para etmiyor,” dedi babacan bir tavırla. “O adam bilemeyeceğimiz kadar büyük bir varlığın içinde doğdu. Fakat kumarda kaybetti. Bu bazı insanlarda bir hastalık gibidir. Tabii karısı ve çocukları için üzülüyorum. Bu işin zor kısmı.”

Rosa kızın yüzündeki yaralı ifadeyi hatırladı. Küçük düşmüş karısını ve sıkıntılı çocuklarını gördüğü zaman o adam ne hissetmişti? Ona muhtaç insanlara felaket getirdiğini bilmek onu etkilemiş miydi? Luciano’nun babasını düşünmeden edemedi. En azından gördüğü bu adam ailesinin kaderini paylaşmak için onların yanında kalmıştı.

“Üzgünüm,” dedi Rosa, olabildiği kadar serinkanlı gözükmeye çalışarak. “Bay Parigi beni buraya gönderdiğinde bunun bir...”

“Tahliye?” diye onayladı Bay Mirra anlayışla ve Rosa’ya evin yolunu gösterdi.

Evin içi beklediği kadar güzeldi. Krem rengi ve beyaz duvar kâğıtları, gül ağacından kaplamalar ve parke zemin. Ama bunun artık bir büyüğü yoktu.

“Bay Parigi tahliyelerden sıklıkla satın alma yapar mı?” diye sordu Rosa.

Antonio’yu beğeniyordu. Ama şimdi önünde başkalarının acısından beslenen bir akbaba resmi çizilmişti.

“Bütün tüccarlar yapar, büyük ve küçük,” diye yanıtladı Bay Mirra, Rosa’yı kristal şamdanlarla süslenmiş yemek odasına yönlendirerek. “Bu insanlara bir anlamda yardım ettiğinizi düşünmek zorundasınız, Bayan Bellocchi. Ne kadar çok satın alırsanız, borçlarını o kadar çabuk öderler. Adama bütün servetini kumarda kaybetmesini Bay Parigi söylemedi değil mi?”

Rosa başını salladı. “Sanmıyorum.”

Bay Mirra’nın onun için ayırdığı yemek odası takımı bahsettiği kadar etkileyiciydi. Masa, XVI. Louis stilindeydi ve masayla takım halinde kabartmalı sandalyeler çobanlıkla ilgili tuvallemlerle işlenmişti. Sandalyeler biraz eskimişti fakat temizdi. Masa hiçbir şekilde tamir

görmemişti. Rosa, bu basit zerafetin pek çok müşterinin ilgisini çekeceğini biliyordu.

“İyi bir takım, Bay Parigi’nin seveceğine eminim,” dedi Rosa. “Öğleden sonraya kadar tutabilir misiniz?”

“Tabii ki,” dedi Bay Mirra hafifçe eğilerek.

Rosa onu koridora doğru takip etti ve köpeğin havladığını duydu. “Hayvanlara ne olacak?” diye sordu.

Bay Mirra omuz silkti. “Kediyi fare yakalaması için salabilirim fakat köpek... Kuduz yüzünden sokağa salınmaları yasak. Polis karakoluna götürürüm ve orada onu...”

“Vururlar mı?”

“İcabına bakarlar.”

Farklı kelimelerle ifade etmesi durumu yumuşatmadı. Kızın yüzündeki kararan bakışı hatırladı. Kedi ve köpek sevdiği hayvanlardı. Çizim odasını geçtiler ve Rosa kedinin, patisini kapının altına soktuğunu gördü. Rosa tereddüt etti ve duvardaki Pompeii kabartmasına baktı.

Bay Mirra ona döndü. “İlginizi çeken başka bir şey var mı, Bayan Bellocchi?” diye sordu.

“Evet,” diye karşılık verdi, ceketini düzelterek. “Köpek ve kediyi almak istiyorum.”

Antonio pencere pervazında kıvrılmış kediye ve ayağının dibinde oturan köpeğe baktı. “Yemek takımını anlıyorum,” dedi. “Fakat nasıl oldu da bu asil hayvanların efendisi oldum, açıklayabilir misin?”

Allegra pencere pervazından atladı ve Rosa’nın bacaklarına süründü. O kadar yüksek sesle mırladı ki bir kamyonetin çalışmak üzere olduğu sanılabilirdi.

“Hayvanlarını terk eden insanları, çocuklarını terk eden insanlardan daha fazla anlamıyorum,” dedi Rosa, kedinin çenesinin altını kaşımak için eğilerek. Kafasını kaldırdığında Antonio’nun ona gülümsediğini ve kafasını iki yana salladığını gördü.

“Pekâlâ, köpeği sevdim,” dedi. “İtalyan. Pomeranyalı. Minik bir tilki. Kraliyet tarafından yüzlerce yıldır tercih edilirler. Michelangelo’nun da bir tane vardı. Fakat ya kedi... Kedileri sevmem.”

Rosa doğruldu. “Onu başından atamazsın! Bu ikisi kardeş gibiler.”

Antonio dudaklarını zorlayan belirsiz gülümseme ile boğuştu. Gözlerindeki ışıldamaya neyin sebep olduğundan Rosa’nın haberi yoktu.

“Tamam, tamam kalabilir,” dedi. “Fakat tüylerini temizlemekten ve eşyaları çizmeye kalktığında onu engellemekten sen sorumlusun.”

O akşam eve döndüğünde Rosa, Luciano’ya uzunca sarıldı.

“İyi misin?” diye sordu Luciano.

Rosa ona tahliyeden bahsedip acılarını depreştirmek istemedi. Fakat küçük kızın yüzündeki çaresizlik hafızasına kazınmıştı. Gör-
düklerinden dolayı kalbi acıdı. Rahatlayabilmesinin tek çaresi Al-
legra ve Ambroiso ile ilgilenmekti.

“Sadece yorgunum,” dedi, Sibilla’nın sepetini sobanın yanına koyarak.

“Sana bir şey göstermek istiyorum,” dedi Luciano, koridora doğ-
ru yönelerek.

Binadan çıktılar ve yandaki binaya girdiler, birkaç kat merdiven
çıkıp caddeyi gören tek odalı bir daireye geldiler. Fırfırlı örtüsüyle
iki kişilik yatak, odanın büyük kısmını kaplıyordu. Küçük bir gar-
dırop ve Sibilla’nın karyolası bir köşeye yerleştirilmişti. Luciano
yatağın üzerindeki yastıkları kabarttı.

“Uzan,” dedi. “Burası artık bizim yerimiz.” Kendini yatağa fırlattı
ve yatağın boş yanına eliyle vurdu. “Bütün nevresimi Orietta dikti.”

Rosa hareket edemedi. Luciano, odayı güzelleştirmek için çok
fazla zahmete girmişti. Niyeti onunla evlenmek miydi? Rosa’nın
kalbi bu fikirle kabardı: Bir koca, bir çocuk, sevimli bir oda. Daha
ne isteyebilirdi?

“Hadi Rosa,” dedi. “Uzan ve dinlen. Ne kadar yorgun olduğunu
görebiliyorum.”

Rosa ayakkabılarını çıkarttı ve yanına uzandı. Luciano onu kol-
larının arasına aldı ve Rosa onun kavrayışıyla kendini bir anda rahat
hissetti. Henüz fiziksel olarak yaklaşmamış olmalarına rağmen
Rosa onun kendisini kadını olarak gördüğünü biliyordu.

“Bu ne demek?” diye sordu Rosa.

Luciano hemen cevap vermedi ve Rosa’nın kalbi içerilere gö-
müldü. Belki o da pek çok diğer erkek gibiydi ve bakire olmayan bir
kızla evlenmek istemiyordu.

Luciano iç çekti. “Seninle evlenmek isterdim, Rosa; dünyada her
şeyden çok.” Durakladı ve yataktan kalktı, pencereden dışarı baktı.

“Ama?” diye sordu Rosa.

Luciano ona döndü. “Şu an sırası değil,” dedi. “Sana ve Sibilla’ya faşistlerden arındırılmış bir ülke verebileceğim zaman seninle evlenmek isterim. Gerçek bir İtalya.”

“Bu tam bir evlilik hediyesi olurdu,” dedi Rosa doğrularak. Rosa durumu anlamaya çalışıyordu fakat kalbi kırılıyordu. Luciano’nun antifaşist aktivitelerinin onun için önemli olduğunu biliyordu fakat bu neden birlikte bir hayat kurmalarını engellesin ki?

Luciano yatağa geri döndü ve Rosa’nın alnındaki saçını okşadı. “Sözümü tutacağıma güvenebilir misin?” diye sordu Luciano.

Rosa onun gözlerinin içine baktı. İtalya’da evli olmayan yalnız anneler kabul edilemezdi fakat evlenmemiş çiftler farklıydı. Emekçi sınıfından pek çok adam ve kadın, en azından yataklarını alabilecek paraları olana kadar evlenmeden birlikte yaşıyordu. Rosa arkasını döndü. Luciano’yu seviyordu fakat daha fazlasını istiyordu. Bir isim, gerçek bir isim istiyordu. Birinin soy ağacında bir yerlerde gözük-mek istiyordu. Ve Sibilla için bir baba istiyordu. Sonra aklına Luciano’nun neden evlenmekten çekindiğine dair başka bir fikir geldi.

“Sibilla ve ben tehlikede miyiz? Bizi buraya taşımanın bildirilerle bir alakası var mı?”

Luciano’nun yüzü asıldı. “Lucca’dayken bana bildirileri veren kadını yakaladılar. Çetin cevizdir. Konuşacağını sanmıyorum fakat konuşabilir de.”

“O zaman tehlikede olan sensin,” dedi Rosa. “Beni neredeyse hiç görmedi.”

Luciano kafasını iki yana salladı. “Faşistler onlara karşı olan adamları ele geçirmek için kadınları ve çocukları kullanıyorlar. Seni ve Sibilla’yı güvende tutmak istiyorum. Sizi kendimden uzak tutmak zorundayım... Şimdilik. Bu hep böyle olmayacak, söz veriyorum.”

Rosa ellerini sıktı. Şimdi Luciano’nun neden caddeyi gören bir daire seçtiğini anlıyordu, eğer onun yakalandığını görürse Sibilla ile kaçabilecekti. Rosa yıpranmıştı. Luciano’yu seviyordu fakat tekrar hapishaneye dönmekten korkuyordu. Her şeyden çok kızı için korkuyordu. Eğer Rosa tutuklanırsa Sibilla yetim kalacaktı.

On iki yaşındaki kızı için sipariş veren müşteri hediye almaya geldiği gün, Rosa dükkânda Sibilla ile her zamankinden daha erken bir saatte bekliyordu. Sibilla, sepet için fazla büyümüşü ve Antonio

bu satıştan ücretsiz olarak aldığını söylediği hasır bir bebek arabasının Rosa'ya vennişti. Fakat Rosa bunun İngiltere'de yapıldığını ve kumaşının yeni olduğunu görebiliyordu. Biraz utanmıştı fakat minnettardı. Luciano arabayı gördüğünde Rosa onu incitmemek için yalan söyledi. Satışı yapılan mülklerden birinin hayırsever sahibi tarafından verildiğini söyledi. Arabaya ihtiyacı vardı: Sibilla ev ile dükkân arasında taşınamayacak kadar ağırdı.

O sabah, Rosa arka odaya yönelmişken yükselen sesleri duyunca durakladı. Antonio biriyle tartışıyordu. Bayan Visconti'nin sesini tanıdı.

"Nasıl oldu da bu noktaya geldik?" diye bağırdı. "Yıllardır mutluyduk."

"Hiçbir zaman mutlu olmadık," diye cevap verdi Antonio.

"Baban bu sefer ne ile tehdit etti?" diye sordu Bayan Visconti. "Eğer evlenmezsen bütün mal varlığını kiliseye bağışlamakla mı?"

"Ne yapacağı umurumda değil," diye patladı Antonio. "Mesele hiçbir zaman bu değildi. Sadece yaşlandı ve hiç torunu yok."

"Pekâlâ, evlen o zaman!" dedi Bayan Visconti. Sesi, Rosa'ya pek inandırıcı gelmemişti.

"Nasıl evlenebilirim? Hayatta tek sevdiğim kadın sensin."

Rosa, Antonio'nun sesindeki acıyı duyabiliyordu. Günün birinde birine iyi bir koca olacaktı fakat bunun Bayan Visconti olacağından Rosa şüphe duyuyordu.

Kulak misafiri olmak için biraz fazla mahrem bir konuşmaydı. Bu yüzden Rosa dükkânın ön tarafındaki masasına çekildi. Sibilla'yı arabasından çıkarttı ve yanına yerleştirdi. Sibilla eşyalara tutunarak yürümeye başlamıştı. Arka odada çocuk kafesi vardı fakat Rosa'nın gözü her saniye Sibilla'nın üzerinde olmalıydı. Rosa'ya çocuğunu işe getirmesi konusunda anlayış gösteren, Ambroiso ve Allegra'yı dükkânına kabul eden Antonio'nun on bir aylık çocuğun iki yüz yıllık koltuklara salyasını akıtmasından hoşlanacağını sanmıyordu. Rosa kızının mutlu gülümsemesini görünce iç çekti. Sibilla, Rosa'nın tahmin ettiğinden daha önce süten kesilmişti ve yarı haşlanmış yumurtaya Rosa'nın sütünden daha fazla ilgi duyuyordu. Kısa bir süre sonra Rosa, Sibilla'yı artık sürekli evde çalışan Orietta'yla bırakmak zorunda kalacaktı.

"Fakat o güzel yüzünü özleyince ne yapacağım?" dedi Rosa, Sibilla'yı öpmek için çömelerek.

Güncelleme yapmak için kataloğu çıkarttı fakat arka odadan gelen sesler daha da yükseldi.

“Stefano’dan boşanıp seninle evlenemem. Burası Floransa, Hollywood değil!” diye bağırdı Bayan Visconti.

“Zaten o şaklabanla neden evlendin ki?” dedi Antonio yüzünü buruşturarak.

“Çünkü bana senin veremeyeceğin şeyleri verebiliyor!”

“Bir saray ve bir çiftlik evi! Fakat onu sevmiyorsun!”

Bayan Visconti şimdi ağlıyordu. “Hayır, ben seni seviyorum! Fakat bunu yapamam! Kilise bunu kabul etmez! Cehennemde yanmak istemiyorum!”

Rosa ne yapması gerektiğini merak ederek dondu. Antonio onun özel hayatına dair çok az şey biliyordu ve meraklı da değildi. Rosa da onun hakkında gerektiğinden fazlasını öğrenmek istemiyordu. Sibilla’yı alıp yürüyüşe çıkmayı ya da bir süreliğine bir kafede oturmayı düşündü. Gözü yaşlı Bayan Visconti arka odadan fırlayarak çıktığında Rosa ceketini giymek üzereydi. Gözünün ucuyla Rosa’ya kısa bir bakış atıp koşarak yanından geçti ve aceleyle dükkândan çıktı. Rosa arkasında duran Antonio’nun üzgün bakışlarını görmek için arkasını döndü. Fakat o gözlerini kaçırdı.

“Günaydın, Rosa,” dedi Antonio.

“Günaydın,” diye karşılık verdi kızarak. “Sana bir şey getireyim mi? Bir fincan çay?”

Rosa, Sibilla’yı aldı ve arka odaya çaydanlığı ocağa koymaya gitti. Antonio masasına oturdu ve müşterileriyle telefon görüşmeleri yapmaya başladı. İki de normal görünmeye çalıştı fakat hava oldukça gergindi.

Öğleden sonra Antonio bazı zanaatkârları ziyarete gitti ve Rosa yazı kutusunu almaya gelecek olan müşteriyi beklemek için dükkânda kaldı. Antonio müşterinin kutuyu beğenmemesi durumuna karşılık başka eşyaların listesini hazırlamıştı fakat Rosa bunun mükemmel bir hediye olduğundan emindi. Kapının zili çınladığında Rosa kristal vazoları temizliyordu. Bir eteğin hışırtısını ve portakal çiçeği kokusunu duydu. Rosa arkasını döndü ve bulunduğu yerde donakaldı. Kızıl-sarı saçlar ve mavi gözler yanılamazdı. Gelen Bayan Corvetto’ydu, Marki Scarfiotti’nin metresi.

“Günaydın, hanımefendi,” dedi Rosa, soğukkanlılığını korumaya çalışarak.

Bayan Corvetto şaşkın bir ifadeyle gülümsedi. Rosa'yı anımsamıştı fakat nerede gördüğünü tam olarak kestirememiş gibiydi. Anıtları Rosa'nın zihninde canlandı. Manastırı terk ettiği günü hatırladı. Marki onu aldığı anda Bayan Corvetto arabadaydı. Rosa'nın bacaklarının üzerine bir kürk örtmüştü.

"Yazma kutusu için mi gelmişsiniz?" dedi Rosa zar zor.

"Evet," diye cevap verdi Bayan Corvetto, Rosa'nın ona gösterdiği yere oturarak. "Bay Parigi bilhassa çok güzel olduğunu söyledi."

Rosa içinde kopan kıyameti saklamak için gülümsedi. Bayan Corvetto sonunda onu hatırlayacaktı. Sonra ne olacaktı? Antonio'ya söyleyecek miydi? Marki Scarfiotti'ye anlatacak mıydı? Rosa, Scarfiotti ailesinden uzak duracağına ve onlardan kimseye bahsetmeyeceğine dair sözünü tutmuştu fakat geçmişi onu yakalamış gözüküyordu, istese de istemese de.

Rosa kutuyu Bayan Corvetto'ya getirdi. Kutuyu görünce Bayan Corvetto'nun yüzü güldü. Parmaklarını gül ağacının üzerinde gezdirdi ve kapağını açıp içine baktı. "Bu çok güzel," dedi. "Bunu düşünmen çok zekice."

"Gizli bir bölmesi var," dedi Rosa, yaylı mekanizmayı ittirerek.

"Mükemmel," dedi Bayan Corvetto. "Üzerine işleme yaptırabilir miyiz?"

Rosa, Bayan Corvetto'nun talimatlarını yazmak için defterini çıkarttı. Antonio eşyaların üzerine bir şey kazıttırılmasından nefret ediyordu. Bu, antikanın değerini düşürüyordu. Fakat Rosa, Bayan Corvetto'nun eksiksiz bir hediye istediğini anladı, tekrar satılabilecek bir şey değil.

"Nasıl bir yazı kazıttırmak istiyorsunuz?" diye sordu.

"Clementina için. 8 Mayıs, 1933."

Rosa'nın eli titredi fakat sakın görünmek için elinden geleni yaptı. Sevgili Clementina... Scarfiotti villasında dokuzuncu yaş günü için verilen bahçe partisini hatırladı. Bayan Corvetto çok iyi. Her doğum günümde beni görmeye gelir, demişti Clementina. Rosa'nın yıllardır gömmeye çalıştığı anılar yüzeye çıktı: Clementina'nın gün doğarken okul odasındaki ders için sınırsızlanan hali, birlikte Le tigre di Mompracem okumaları, Clementina'yı Piccole Italiane'ye bırakmak zorunda kaldığındaki endişesi.

"İyi misiniz Bayan...?"

Rosa kendini topladı. “Montagnani,” dedi, Bayan Corvetto’nun sorusunu tamamlayarak. “Affedersiniz, kızımın ağladığını duyduğumu sandım.” Kafasını, oyuncaklarıyla oynarken görünen Sibilla’nın bulunduğu arka odaya doğru çevirdi.

Bayan Corvetto Sibilla’nın olduğu tarafa doğru döndü. “Ne güzel bir çocuk,” dedi. “Onu tutabilir miyim? Çocukları çok severim.”

Rosa, Bayan Corvetto’yu arka odaya götürdü ve tutması için Sibilla’yı ona uzattı.

“Merhaba,” dedi Bayan Corvetto, Sibilla’nın burnunu gıdıklayarak.

Sibilla zevkten kıkırdadı. Montagnani ailesi üzerine çok titrediğinden, gördüğü ilgi onu utandırmıyordu.

Bayan Corvetto, Rosa’ya döndü. “Çalışırken kızın yanında mı oluyor?”

“Sadece kısa bir süre daha,” dedi Rosa boyun eğmiş bir omuz silkme hareketiyle. “Onu emziriyorken benimle olması gerekiyordu fakat artık çok hareketli olmaya başladı ve yakında teyzesi ile kalması gerekecek.”

Bayan Corvetto’nun yüzünü endişeli bir ifade kapladı. “Çocuğunu bir başkasına bırakmak kolay değildir,” dedi. “Fakat bazen en iyisi bu olduğu için yapmak zorunda kalırsın.”

Kadınlar masaya geri döndüler. Rosa faturayı yazdı ve yazı kutusunun özellikleri ile ilgili bilgileri içeren belgeleri iliştiirdi. Kutunun kökenine dair bir görüşü olmamıştı ve şimdi *keşke denemiş olsaydım*, diye düşünüyordu. Kazıtma işlemi için kutuyu kâğıda sararken geçmişine göz atmak istedi fakat hiçbir şey göremedi. Belki de kutunun gelecekteki sahibi, geçmişteki sahiplerinin görülmesini engellemişti.

Bayan Corvetto kutunun parasını ödedi ve Rosa ona faturasını verdi. O sırada parmakları birbirine değdi ve Rosa içinde bir ürperti hissetti.

“Sizi şimdi hatırladım,” dedi Bayan Corvetto. “Siz Clementina’nın ilk mürebbiyesiydiniz. Bayan Bellocchi.”

Rosa saçlarının teline kadar kızardı.

“Clementina sizi öyle çok özledi ki,” dedi Bayan Corvetto. “Sanırım hâlâ özlüyor.”

“Ben... isteyerek ayrılmadım,” diye kekeledi Rosa.

Bayan Corvetto ona baktı, şaşırmıştı. “Ah!” dedi. “Bunu bilmiyordum. Bana başka bir yerde iş bulduğunuzu söylediler.”

Rosa hızlıca düşündü. Bayan Corvetto'ya, onu gördüğünü kimseye söylememesi için yalvarmak istedi. Antonio onun bir dul olmadığını öğrenirse ne olacaktı? Ya da Markiz Scarfiotti hâlâ Floransa'da olduğunu öğrenirse? Bununla beraber bahsedeceği her şey işleri kötüleştirebilirdi, Rosa risk almaya karar verdi.

"Markiz Scarfiotti ve ben..." diye başladı Rosa garip bir şekilde, "...anlaşamazdık."

Bayan Corvetto gözlerini Rosa'nın yüzüne dikti. "Gayet iyi anlıyorum," dedi. "Sizin kadar genç bir kız için zor olmuş olmalı. Markiz oldukça korkutucu olabilir."

Rosa, Bayan Corvetto için dükkânın kapısını açtı. "Lütfen," dedi sessizce. "Beni gördüğünüzden kimseye bahsetmeyin."

Bayan Corvetto başıyla onayladı. "Hayır, tabii ki bahsetmem. Artık eşiniz ve bebeğinizle yeni bir hayatınız var. Size mutluluklar dilerim."

"Teşekkür ederim."

Rosa, Bayan Corvetto'nun caddeden aşağı gidişini izledi. Zarif bir kadındı fakat onunla ilgili de farklı bir şeyler vardı. Rosa'nın eli bir kez daha karıncalandı. Bayan Corvetto'nun bahçe partisindeki yüzü gözünün önünde canlandı. Clementina'nın yüzüyle yan yana geldiler ve Rosa'nın benzerlik karşısında nefesi kesildi. Krem gibi beyaz bir ten, kızıl-sarı saçlar, mavi gözler... Bayan Corvetto, Clementina'nın öz annesiydi!

Birdenbire olmuş olan şeyler anlam kazandı. Şimdi neden Bayan Corvetto'nun Rosa'yı manastırdan almak için markiyile birlikte geldiğini ve neden Clementina'yı doğum günlerinde ziyaret ettiğini anlıyordu. Clementina'yı markize bırakmak zorunda kalmasına ne sebep olmuştu? *Çocuğunu bir başkasına bırakmak kolay değildir. Fakat bazen en iyisi bu olduğu için yapmak zorunda kalırsın*, demişti.

Rosa bir annenin böyle bir duruma düşmesinin korkunç olacağını düşündü: Kızının büyüdüğünü gözleriyle görmek ve asla ona gerçeği söyleyememek. Fakat Rosa her şeyden fazla Clementina için üzüldü. Bayan Corvetto ve Clementina'nın bahçe partisinde birbirlerine sarılmalarını düşündü. Kız, gerçek annesinin kollarındaydı ve bunu bilmiyordu.

Sibilla'nın ilk kelimesini söylediği gün Rosa, Montagnanilerin mutfağında ona sebze püresi yediriyor; Carlo da Rosa'nın arkasından onunla oyun oynuyordu. Sibilla neşeyle cırladı ve yemeği yüzüne bulaştırdı.

“Carlo, orada olduğunu biliyorum,” dedi Rosa arkasını dönerek. “Sibilla'nın yemek yemesini engelliyorsun.”

“Yemek yemesini engellemiyorum,” dedi Carlo, dudaklarını büyük Sibilla'ya el sallayarak. “Akıllı olan hiç kimse brokoli püresi yemez.”

“O bir bebek!”

“Bir bebek bile,” dedi Carlo, Sibilla'nın yüksek sandalyesinin etrafında dans ederek.

Rosa ona karşı sert bir ifade takınmak için elinden geleni yaptı fakat kolay değildi. Carlo, ailenin şaklabanıydı ve meleksi yüzünden dolayı kimse ona kızamıyordu.

“Anne!”

Rosa ve Carlo birbirlerine baktılar ve şaşıp kaldılar. Onları izleyen ve ayaklarını oynatan Sibilla'ya döndüler. Birkaç aydır anlamsız sesler çıkarıyordu fakat ilk defa bu kadar net bir biçimde ifade ediyordu.

“Anne!” diye tekrarladı kollarını sallayarak.

Rosa dudaklarını kızının ellerine bastırdı. Hayatı boyunca ona haz veren şeylerin -flütünü çalmak, pazarda güzel bir antika keşfetmek, Tornabuoni'de vitrinlere bakmak- hiçbirisi kızının verdiği hazla karşılaştırılmazdı.

“Ben geldim,” dedi Luciano, elinde bir somun ekmek ve bir çuval patatesle mutfığa girerek. Ocakta kaynayan ve mutfığı adaçayı ve sarımsak kokusuyla dolduran etli fasulye çorbasının kokusunu aldı. Saçları öğleden sonra yağın yağmurdan yanaklarına sarkmıştı. Rosa ona havlu uzattı.

“Sibilla ilk kelimesini söyledi,” dedi Carlo.

“Bravo!” diye çığlık attı Luciano. “Ne söyledi?”

“Anne,” diye karşılık verdi Carlo.

Luciano güldü. “Baba demedi mi?”

“Henüz demedi,” dedi Rosa.

O ve Luciano birbirlerine baktılar. Evlenmek için bir planları olmasa da pek çok geceler gelecek hakkında konuşmuşlardı. Luciano taşistler güçlerini kaybeder etmez Sibilla’yı nüfusuna geçirmek ve ona kendi ismini vermek niyetindeydi.

Luciano, Rosa’nın omuzlarını sıkıştırdı. “Söyleyecek,” dedi, onu yanağından öperek. “Zamanı geldiğinde.”

Havalar ısınmaya başlayınca Luciano, Montagnani Kumpanyası’nı toparlamaya başladı. Donatella, Dante ile birlikte geri geliyordu fakat Benedetto bir film üzerinde çalışıyordu ve yaz boyunca onlarla birlikte olamayacaktı. Luciano’nun başka bir aktör bulması gerekiyordu.

“Gelin ve Roberto Pecoraro ile tanışın,” dedi bir gün Luciano, Rosa ve Orietta’ya; Marsilya’da bir sokak sahnesi için dekor boyarlarken. Yeni oyun *Monte Cristo Kontu*’ydu.

Rosa arkasını dönünce Luciano ve yanındaki geniş burunlu, seyyah saçlı tombul genç adamı gördü. Kadınlar, Roberto’yu selamladılar fakat o onların bu sıcaklığını hafif bir gülümseme ile karşıladı.

“Roberto birkaç bölümü bizimle oynayacak,” dedi Luciano.

Rosa müziği planlamak için oyunu okumuştı. Haksız yere hapse düşen Edmond ve lanetlenmiş arkadaşı, Rosa’ya arkadaşı Sibilla ile olan anılarını hatırlatınca işe kendini hikâyeden uzaklaştırmaya çalışmakla başladı. Fakat daha sonra Edmond’un kaçıışı ve yüksek sosyeteye dâhil oluşu Rosa’ya inanılmayacak kadar mucizevi geldi ve Rosa kendini hikâyenin fantezisine kaptırdı. *Hayat böyle değil*, diye düşündü sonunda. *Kötüler cezalandırılmıyor*. Markiz Scarfiotti haksız suçlamalarla Rosa’yı hapse yollamıştı. Zengin ve güçlü bir

kadındı ve Mussolini'nin arkadaşıydı. Her şeyi istediği gibi halledebilirdi.

Luciano, Roberto'dan kadınlara, Abbe Faria ve Baron Danglars yorumlarını göstermesini istedi. Roberto omuz silkerek onayladı. Rosa ve Orietta onu izlemek için meyve kasalarını ters çevirerek üzerlerine oturdular. Topluluktaki her aktörün birden fazla rol oynaması gerekiyordu ve Roberto'nun bir karakterden diğerine geçerkenki rahatlığı ve entelektüel bir rahipten açgözlüye ve şeytan barona geçişleri inanılmazdı.

"Bravo! Bravo!" diye bağıldılar Rosa ve Orietta, Roberto bitirdiğinde.

Beğenilerinde samimiydiler fakat Roberto onları pek dikkate almıyordu. Oyun oynarken dışadönük oluşu fakat sosyal olarak çekingen oluşu garipti. Rosa genç adamın yüzünü inceledi, kibirli gözlerini ve üstünlük taslamasını. Neden Roberto'nun sorun olacağını düşünmüştü?

Rosa dükkândaki işini kabul etmeden önce Antonio'ya toplulukla birlikte yaz boyunca seyahat edeceğini söylemişti. Antonio unutmuş gözüküyordu ve Rosa ona hatırlattığında nasıl tepki vereceğini merak ediyordu. Bir sabah yakında ayrılacağını söylemek üzere hazırlanıp dükkâna vardığında, Antonio'yu dizlerinin ve ellerinin üzerinde masanın altında buldu. Ambrosio akıllı karışmış bir ifadeyle onu izliyordu. İlk başta Rosa onun gevşemiş bir vidayı sıkıldığını düşündü fakat sonra Allegra'nın bacağıyla uzanarak Antonio'nun elinde tuttuğu kâğıt rulosunu yakalamaya çalıştığını fark etti.

"Iskaladın mı kedicik!" dedi, kâğıt rulosunu masanın bacağının etrafına sürterek. Allegra atıldı ve bu kez kâğıt rulosunu yakalayıp çığnemeye başladı. Antonio güldü.

Rosa inanamayarak bakakaldı. Allegra ile oynuyordu!

"Antonio?"

Adam, kafasını masanın altından çıkarttı. Rosa'nın ne yaptığını anladığını fark edince kızardı. "Aptal kedi!" dedi pek inandırıcı olmayan bir sesle. "Kalemimi oraya düşürdü ve bulamıyorum."

Sandalyesine oturdu. Allegra onun kucağına sıçradı ve oraya sokuldu.

"Daha önce bunu birkaç kez daha yapmışa benziyor," dedi Rosa gülerek.

“Pekâlâ,” diye cevap verdi Antonio sırtarak. “Her geçen gün beni daha çok seviyor.”

Rosa tur için ayrılacağını söyleyince Antonio iç çekti ve ellerini kaldırdı. “Ah, demek gidiyorsun. Belki seni tiyatrocu arkadaşlarından uzaklaştırmak için ayartmışımdır, diye düşünüyordum. Boşver. Senin yerine birini bulamam, Rosa. Sonbaharda geri gelebilir mi?”

“Evet ve bir ay daha sabahları çalışabilirim. Provalar öğleden sonra.”

Antonio’nun yüzü parladı. “O zaman her şey kaybedilmedi,” dedi Allegra’yı kucağından kaldırıp yere koyarak. “Senden bir iyilik isteyeceğim. Bir sonraki hafta cam ustalarını görmek için Venedik’e gidiyorum. Yaşlı babam benimle birlikte yaşıyor. Bakıcısı var fakat onun arkadaşlığından çabuk sıkılıyor. Burada işin bittikten sonra ona birkaç saat bir şeyler okuyup okuyamayacağını merak ettim?”

Antonio ona ve Sibilla’ya karşı çok cömertti ve Rosa bunun karşılığını ödeme fırsatı eline geçince sevindi. “Ona flüt de çalabilirim,” dedi Rosa. “Sence hoşuna gider mi?”

Antonio kuşkulu baktı. “Rosa, dürüst olmalıyım. Babam pek de kültürlü değil. Ona entelektüel bir şeyler okuyacak değilsin. Maceira ve gizemli hikâyeleri sever. *Baskerville Tazısı*’nın bir kopyasını edindim.”

“Sherlock Holmes? İngilizce mi?” diye sordu Rosa.

“Ah, hayır!” diyerek güldü Antonio. “Tercümesi. Ayrıca Jules Verne ve Jack London da sever. Oldukça fazla küfür eder ve Tanrı’ya söver. Üzerine alınmamalısın.”

Rosa, Antonio’nun hayatını ilgi çekici buldu. Gizli bir kedi sevdi ve Tanrı’ya küfreden bir babanın kibar oğluydu. Bunu hayatta hayal edemezdi.

“Babam sıvacıydı,” diye açıkladı Antonio, sanki Rosa’nın düşüncelerini okumuş gibi. “Fakat işinde iyiydi. İyi bir eğitim almamı sağladı.”

Antonio’nun dairesi Repubblica meydanındaydı. Hizmetçi kapıyı açtı ve Rosa’yı içeri davet etti. Dairenin zarifçe dekore edildiğini görmek Rosa’yı şaşırtmadı. Mobilyalar maun ağacındandı, bu Antonio’nun en çok tercih ettiği ağacı; odalar ferah ve yüksek

tavanlıydı. Çok büyük değildi fakat ışığın yüksek pencerelerden ki remit rengi fayansların üzerine düşüşünde bir incelik vardı. Daire mobilyalarla aşırıya kaçacak kadar doldurulmamıştı ve her eşyanın özenle seçilmiş olduğunu görebiliyordu. Hizmetçinin ceketini aldığı giriş kısmından gözüken, XV. Louis kanepesine ve Rönesans stili vitrinli dolaba gözü takıldı. Fakat bunlar tek dekorasyon eşyasıydı. Diğer mobilyalar sadeydi. Antredeki masanın üzerinde elinde zambak tutan ve Rosa'nın şamdanlarla ilgili görüşünden anımsadığı Antonio'nun ölmüş annesi olan yaşlıca bir kadının çerçevelenmiş resmi vardı.

Hizmetçi, Rosa'yı yemek odasının önünden geçirirken Rosa'nın gözüne altı sandalyesi olan sütun tabanlı ve kenarlı Dresden por-seleni kaplanmış yemek masası ilişti. Görülen o ki Antonio büyük davetler vermiyordu fakat konukları olduğunda onları zevkli bir üslupla ağırlıyordu. İmparatorluk stili saatin ve bronz at heykelinin dışında başka vazo ya da heykelcik yoktu; dikkatin mobilyalardan başka yöne kaymasına sebep olabilecek hiçbir şey. Yine de, etkisizliğine rağmen, Antonio'nun varlığı dairesine işlemişti. Kişisel ve huzurlu bir havası vardı. Rosa'ya manastırı anımsatan bir sadelik hissi hâkimdi.

"Hava biraz daha sıcak olsaydı balkonda oturabilirdiniz," dedi hizmetçi. "Fakat Bay Parigi'nin ciğerleri zayıf ve hemşire yatağında kalmasının daha iyi olduğunu söyledi."

Hizmetçi, koridorun sonundaki kapıyı çaldı. Bir kadın sesi ona girmesini söyledi. Hizmetçi, Rosa'ya sadece iki gece lambasının aydınlatığı loş odaya girmesini söyledi. Beyaz üniformalı bir hemşire yastığa kafasını koymuş, dört direkli yatağında uyuyan yaşlıca adamın yanında oturuyordu. Adamın yüzü solgundu ve güçlükle nefes alıyordu. İlk bakışta oda evin diğer kısmından farklı göründü, sadece perdeler koyuydu ve mobilyalar gösterişli ve işlemeliydi. Daha sonra Rosa üzerine bir kovboy şapkası yerleştirilmiş at nalı şeklindeki duvar aynasını fark etti. Karşı duvarda boğa kafatası asılıydı ve yatağın kenarındaki sehpa üzerinde kovboy ve Kızılderili taşları olan satranç tahtası vardı.

"Gideyim mi?" diye fısıldadı Rosa. "Galiba Bay Parigi bugün çok yorgun."

"Sorun değil," dedi kendini Giuseppina olarak tanıtan hemşire.

“İçti geçti. Ve ona dede diye hitap edin. Öyle tercih ediyor.”

Omzunun üzerinden kaçamak bir bakış attı, uyuması zor bir be-
beği uyutmuş ve geçici huzurun keyfini çıkaran biri gibi. Rosa’nın
ızlenimi doğrudu çünkü kısa süre sonra dedenin gözleri kocaman
açıldı ve yatakta doğruldu.

“Ne bok yediğinizi sanıyorsunuz? Yüksek sesiniz beni uyandır-
dı!” diye bağırdı.

Rosa kızardı. Hapishaneden çıktığından beri böyle kelimeler
duymamıştı.

“Non capisci un cazzo,”¹⁹ dedi dede, Giuseppina’ya doğru kolla-
rını sallayarak. “Kahrolası bir tahta kadar sağırsın.” Sonra Rosa’ya
bakarak sordu. “Bu kim?”

“Bayan Bellocchi, oğlunuzun asistanı,” diye açıkladı Guiseppi-
na. “Size kitap okumaya geldi.”

“Kaltak, pislik, domuz!” diye bağırdı dede, Rosa’nın daha önce
hiç duymadığı küfürleri peş peşe sıralayarak. “Bir kaşarın bana kitap
okumasına ihtiyacım yok. Oğlum nerede?”

Guiseppina ve hizmetçinin yüzleri Dede’nin patlaması karşısın-
da sakindi. Rosa onların bu dile yabancı olmadıklarını tahmin edebi-
liyordu. Fakat dili tutulmuştu. Kendisine dede denilmesini istiyordu
ama Antonio’nun babası Rosa’nın hayal ettiği babalara pek benze-
miyordu.

Guiseppina perdeleri açtı ve Rosa’ya oturması için yer gösterdi.
“Kullandığı dilin seni yıldırmasına izin vermemelisin,” diye fısııl-
dadı Rosa’nın kolunu sıkarak. “Onu biraz tanıdıktan sonra gayet
sevimlidir.”

“Perdeleri açmayın ve fısıldamayın!” diye bağırdı dede.

“Bayan Bellocchi’nin daha fazla ışığa ihtiyacı var. Oda çok ka-
ranlık,” dedi Guiseppina.

Dede kollarını birleştirerek yatakta oturdu, Guiseppina ve hiz-
metçi odadan çıkarlarken söylenip durdu. Rosa çantasından *Monte*
Kristo Kontu’nu çıkarttı. Sherlock Holmes’u babasına okuması için
Antonio’ya bırakmaya karar vermişti.

Dede ona bir bakış attı. “Ne getirdin?”

Rosa ona kitabı gösterdi. Yaşlı adam kitabı elinden aldı. Parmak-
ları eklem yerlerinden şişmişti ve tırnakları sanki altında hâlâ sıva

¹⁹ İtalyanca: Bir bok anlamadın. (ç.n.)

varmış gibi sarı ve yamuktu. Hiç de oğlunun manikürlü elleri gibi değillerdi. Dedenin tıpkı Antonio gibi dalgın, mavi gözleri vardı fakat benzerlik buraya kadardı. Yüzü sert ve kırışıklı. Yaratığa benziyordu.

“Neye bakıyorsun öyle?” diye sordu, kitabı geri vererek.

“Oğlunuzun size benzeyen yönlerini görmeye çalışıyordum ya da benzemeyen,” diye cevap verdi Rosa.

“O bir ahmaktır ve ben değilim,” dedi dede. “Fark bu! Şimdi başka insanların işine burnunu sokmayı bırak ve oku, tabii eğer bunun için geldiysen.”

Antonio, Rosa’yı babasının kaba olduğu konusunda uyarmıştı fakat Rosa bu kadar aksi olmasını beklemiyordu. Clementina’ya kitap okuduğu günleri düşündü. Görünen o ki yaşlı, huysuz bir adama uyku öncesi hikâyeleri okuması gerekiyordu. Kendini tutamadı ve gülmeye başladı.

Dede ona kaşlarını çatı. “Cazzo!”²⁰ dedi. “Oğlum bana deli bir kadın göndermiş.”

Bu yorumu Rosa’nın yalnızca daha fazla gülmesine neden oldu.

“Pekâlâ, okuyacağım,” dedi Rosa. “Eğer kibar olursanız.”

“İyi, başla o zaman,” dedi dede, gözlerini devirerek. “Dio buono!”²¹ Kadınlar konuşabiliyor!”

Rosa on dakika boyunca dededen herhangi bir patlama duymadan okudu. Birkaç sayfada bir ona bakmak zorunda kalıyordu çünkü o kadar sessizdi ki uyuyakalmış olabileceğini düşünüyordu.

“Bana bakmaya kes ve okumaya devam et!” dedi.

Rosa bir saat daha herhangi bir taşkınlık olmadan okumaya devam etti. Sadece provalara gitmek zorunda olduğu için durdu, yoksa dede onun gitmesini istediği için değil.

“İyi hikâye,” dedi, ağzını büzüp çenesini kaldırarak. “Oğlumun okuduğu birçok çöpten daha iyi.”

“Yarın tekrar geleceğim,” dedi Rosa, eşyalarını toplarken. “Giuseppina’ya içeri gelmesini söyleyeyim mi?”

Dede ilgisizce elini salladı. “Aptal yaygaracı, tekrar gelmesini neden isteyeyim ki?”

“Pekala, o zaman,” dedi Rosa, düz bir yüz ifadesi takınmaya ça-

²⁰ **İtalyanca:** Kahretsin! (ç.n.)

²¹ **İtalyanca:** Güzel Tanrım! (ç.n.)

lıyarak. “Yarın aynı saatte görüşmek üzere.”

Antonio yokken Rosa söz verdiği gibi her gün babasına kitap okumaya geldi. Son ziyaretinde -okumayı bitirdiğinde- dede ona döndü. “Bayan Bellocchi?” dedi, Rosa’nın eline bakarak. “Yüzüğünüz yok. Dul musunuz?”

Rosa başıyla onayladı.

“Fakat çok gençsin. Hâlâ bir genç kızsın.”

“Şanssızdım.”

Dede bir süre sessiz kaldı, bir şeyler düşünüyordu. Şekilsiz parmaklarıyla Rosa’nın bileğini kavradı. “Dinle,” dedi. “Sen hoş bir kızsın. Neden oğlumla evlenmiyorsun? Antonio yakışıklı ve sıkı çalışır. İyi bir koca olur.”

“Oğlunuzun benimle ilgilendiğini sanmıyorum,” dedi Rosa nezaketten.

“Pöh!” dedi dede alaylı bir şekilde kafasını sallayarak. “Hâlâ o aptal orospuya mı âşık?” Gözlerini devirdi. “Biliyorsun, ben hayvan gibi çalıştım ve oğlum çalışmak zorunda değildi; sırtım kopana kadar o okusun diye çalıştım. Şu Tamariler... Kim olduklarını biliyor musun? Sınıf atlayan peynirciler! ‘Bay Parigi,’ dedi o orospunun babası, ‘Kızım için bazı ihtiraslarım var.’ Salak herif! Kızının altın sıçıp gümüş işediğini mi sanıyor? Benim oğlum daha iyidir! Hepsinden iyidir! Visconti ile parası için evlendi ama adamın haberi yok!”

Dede, Bay Tamari’nin oğlunu reddedişini tekrarladıkça daha da alevlendi. Rosa onu teskin etmeye çalıştı. On beş dakika boyunca Antonio’nun medeni durumu ile ilgili yakınmalarını dinledikten sonra Rosa kendini kurtarmak için ona kur yapacağına dair söz verdi, tabii ki böyle bir niyeti yoktu.

Antrede hizmetçi Ylenia, Rosa’ya ceketini giymesi için yardım etti. “Umarım bugün idare etmişsinizdir,” dedi. “Başa çıkılması zor biri olabiliyor. Neredeyse on beş senedir onun için çalıştım. Henüz genç bir kadinken saçlarımın ağarmasına neden oldu.”

Rosa kibarca gülümsedi fakat merakına engel olamadı. “Neden dedenin odasında kovboy eşyaları var?”

“Ah, dede kovboy filmlerini sever,” dedi Ylenia, gülümseyerek. “Hastalanmadan önce, o ve Bay Parigi sinemaya onları izlemeye giderlerdi.”

Rosa kendisini yıpranmış hissederek dairesine geri döndü. Antonio ona güvenmişti ve babası herhangi birinin baş edebileceği biri değildi. Antonio ve babasını sinemada yan yana oturup kovboy filmleri seyrederken düşününce sesli şekilde güldü. Neredeyse gizli gizli Allegra ile oynaması kadar komikti. Antonio sürprizlerle doluydu.

Topluluğun yeni üyesi, Roberto, Rosa'yı kızdırdı. İlk birkaç provada Rosa onunla iletişim kurmaya çalıştı fakat tepeden bakıp ona tek heceli cevaplar vermesinden sıkıldı. Carlo'ya patronluk taslayıp sahnenin ortasında telaffuzunu düzeltmesini ya da kıyafetini eleştirmesini ya da halledilmesi gereken angarya işlere hiçbir zaman yardım etmemesini sevmiyordu. Bir gün Piero sigara sararken Roberto sigarayı elinden çekip aldı ve fırlatıp attı. "Sigaraya koydukları verginin Mussolini'nin ordusunu kurmasına yardım için gittiğini bilmiyor musun?" dedi. Piero dişlerini sıktı ve sanki Roberto'yu yumruklayacakmış gibi baktı fakat yapmadı. Luciano olanları görünce araya girip ortamı sakinleştirdi fakat Roberto'nun yarattığı gerginliğin farkındaydı. Rosa, Benedetto'nun onlarla turneye gelmiş olmasını diledi. Roberto ile altı hafta geçirmek katlanılmaz olacaktı.

"Roberto, Luciano dışında herkesi hor görüyor," dedi Orietta bir akşam birlikte makarna hamuru yapıyorlarken. "Geri kalanımızın ona göre yeterince iyi olmadığını düşünüyor."

Rosa gözlerini devirdi. "Ne istiyor?" diye sordu, onun içinde bir çukur açıp içine yumurtaları kırarken. "Ben üç yabancı dil konuşuyorum ve sen tanıdığım herkesten daha fazla kitap okuyorsun."

"Evet," dedi Orietta, hamuru çırpması için Rosa'ya çatalı uzatarak. "Fakat Yunanca okuyamıyorum."

Rosa güldü. "Kendisi bir vatmanın oğlu değil mi? Önceki gün onu Luciano'ya işçi-sınıfı kökenini küçümserken duydum."

"Evet, kendisini ve Luciano'yu Rönesans insanları olarak, diğer herkesi de köylü olarak görüyor."

Rosa omuz silkti. "Ne olduğumuzu anlamak için bizimle konuşmadı bile."

Orietta, Rosa'nın dinlenmesi için hamurun yoğurulması işine geçti. "Roberto bana yarın yapacağı monolog sırasında çalmam için bazı keman parçaları vermiş," dedi. "Fakat onunla prova etmeme izin vermeyecek."

“Ne monoloğu?” diye sordu Rosa. Unu önlüğüne sildi.

“Oyundan önce ısrar ettiği bir parça,” dedi Orietta. “Luciano onaylamak zorunda kaldı çünkü sezona bu kadar az kalmışken onu değiştiremeyiz.”

Montagnani Kumpanyası tura başlamak için yine Parlascio caddesindeki tiyatrodaki açılışı yaptı. Oyundan önce Carlo, Donatella ve Roberto kalabalığı ısıtırmak için varyete gösterisi yapmaya karar verdiler. Carlo’nun jonglörlüğü ve Donatella’nın Dante ile rutin gösterisi kalabalığı coşturdu. Rosa, Roberto’nun monoloğu için ne planladığını merak ediyordu. İşçilerden ve dükkân sahiplerinden oluşan kalabalık yüksek perdeden bir şeyi kaldıramazdı, sahneye meyva bile fırlatabilirlerdi. Roberto’nun üzerine çürük kavunlar saçılmış görüntüsü Rosa’yı güldürdü. Performanstan önce tiyatronun hazırlanması için hiçbir şey yapmamış olmasından rahatsız olmuştu. Luciano bilet gişesindeydi ve etrafındaki herkes koşuştururken Roberto’nun sahne basamaklarında oturup Floransa sanatı hakkında kitap okuduğunu görmemişti. Donatella ondan sandalyeleri düzenlemesi için yardım istediğinde öyle küçümser bir bakış attı ki Donatella gözyaşlarına boğuldu.

“Ondan hoşlanmıyorum,” diye fısıldadı Rosa’ya.

“Dante de hoşlanmıyor,” diye karşılık verdi Rosa, köpeği gösterip gülmemeye çalışarak. Roberto’nun kostümlerinden birine işiyordu.

Roberto’nun sahne alma vakti geldiğinde hemen sahneye çıkmadı. Sıcak bir akşamdı ve izleyiciler huzursuzdu, ellerini çırpıyorlar ve ayaklarını vuruyorlardı. Rosa ışık asistanının yanında duran Luciano’ya bir bakış attı. Omuzları gergindi. Rosa göz teması kurdu ve piyanoyu işaret edip kalabalığı eğlendirmek için bir parça çalmasını isteyip istemediğini sordu. Fakat sonra perde dalgalandı. Asistan spot ışığını yaktı. Perde açıldı ve Roberto göründü, bir ayağı sandalyede sahnede dikiliyordu. Siyah pantolon ve siyah gömlek giymişti, göğsünde çaprazlamasına bir kuşak vardı. İzleyiciler sessizleşti. Yüzündeki tuhaf ifadeden Rosa onun bir komedi gerçekleştireceğini bekledi ve başarmasını umdu. Luciano’ya baktı. O da aynı şeyi mi düşünüyordu? Bu yüzden mi böyle tedirgin gözüktüyordu?

Roberto yüzünü izleyicilere döndü. Bacaklarını açtı, göğsünü

ileri çıkarttı ve çenesini gerdi.

“Ho sempre ragione!”²² diye kükredi, sanki silah tutuyormuş gibi sağ elini sallayarak. “Credere! Obbedire! Combattere!”²³

Rosa gördüğüne inanamıyordu. Bulldog çenesi, parlayan gözler, dramatik duraklamalar, hepsi Il Duce’ye aitti. Roberto kendini Mussolini’ye dönüştürmüştü.

“Uçağımı uçurdum, Akdeniz’i geçtim, kötü adamlarla kavga ettim, Alfa Romeo’umu yarıştırdım ve burada olmak için boğamı sürdüm,” dedi Roberto.

Keman çalar gibi yapmak için durakladı. Roberto’nun işareti ile Orietta tarafından çalınan, Paganini’nin Caprice No.24’ünden birkaç bölüm, oldukça zor bir parçaydı.

İzleyenlerin çoğu güldü fakat bazıları yerlerinde kıpırdandılar. Bir faaliyet içerisinde fotoğrafının çekilmesi Mussolini için sıradan bir propagandaydı: Eskrim yaparken, ata binerken, keman çalarken, resim yaparken, kayak yaparken... Her zaman yiğit, korkusuz, kahraman, kültürlü ve erkeksi tasvir edilmmişti.

“Sicilya’yı ziyaret ettiğimde...” diye devam etti Roberto, Mussolini karakterinde, “...varlığım Etna Dağı’nın akışını durdurdu ve yüzlerce hayat kurtardı. Bir keresinde kurak bir bölgeye yağmur getirdim. Bir başka olayda kloroform olmadan ameliyata girdim, bedeni acının üzerinde olması için eğittim.”

İzleyiciler arasında Roberto’nun satirini gülünç bulanlar daha yüksek sesle güldüler.

“Gazeteciler, eğer fotoğraf istiyorsanız beni günlük yürüyüşlerimde, günlük at gezintilerimde, günlük araba sürüşlerimde ya da günlük yüzmelerimde yakalamalısınız. Bir maestro gibi kemanımı çalmadan önce her gün Dante okurum.”

Orietta, Brahms’ın keman konçertosundan giriş yaptı.

“Boş vakitlerimde roman yazarım, kitap tercüme ederim, kadınlarla yatarım ve kişisel problemlerini çözmem için her sene bana mektup yazan binlerce vatandaşımın mektuplarına cevap veririm. Bütün bunları ve aynı zamanda İtalya’nın lideri olmayı ve Dışişleri, Savaş ve Denizcilik ve Havacılık Bakanlıklarını idare etmeyi de. Asla uyumam ve bunun ispatı olarak ofisimde ışık her zaman açıktır.”

²² **İtalyanca:** Ben her zaman haklıyım! (ç.n.)

²³ **İtalyanca:** İnanın! İtaat edin! Savaşın! (ç.n.)

İzleyiciden daha fazla ıslık ve kahkaha geldi. Tabii ki yirmi dört saat, Mussolini'nin sözü onlara günlük faaliyetleri için çok azdı. Fakat halkın önünde bir diktatörle dalga geçmek tehlikeliydi. Roberto'nun bunu yapmasına izin vermek için Luciano neye güveniyordu? Hareketleri bütün topluluğu tutuklanma riskine atıyordu. Rosa kızgınlıkla düşündü.

Roberto, Mussolini'nin aforizmalarının olduğu bir listeyi, gülünç olandan tehditkâr olana dek şarkı gibi okurken Piero akordeon çalıyordu. "Eğer şişmansanız, size acımam. Ağgözlülüğünüzle İtalya'dan çalışırsınız. Niyetim, İtalyanları spagetti çiğneyen romantik bir ırktan askerlere dönüştürmektir ve kimse bizi durduramaz. Kimse bizi durduramayacak."

Son ifadesi ürperticiydi çünkü doğrudu. *Roberto, Mussolini'ye istediği kadar gülebilir*, diye düşündü Rosa fakat diğer politikacılar ya Mussolini'nin yanında yer aldılar ya da faşist şiddet tarafından ezildiler.

Roberto sahneyi, ayağını tekrar sandalyeye koyarak ve dizine doğru eğilerek bitirdi. "Ben Büyük İskender ve Sezar'ın bileşimiyim. Ben Sokrates ve Eflatun. Machiavelli, Napolyon ve Garibaldi. Ben İtalya'nın en büyük kahramanıyım. Fakat... Ah! Çenem geceleri nasıl da ağrıyor."

Perde kapandı ve izleyiciler coştı. Rosa gözlerini önüne indirdi, bakamayacak kadar korkuyordu. Hepsi alkışlıyor muydu? *Monte Kristo Kontu*'nun müziğini zar zor çalabildi. Performanstan sonra diğerlerine tiyatroyu temizlemeleri için yardım etti fakat Roberto'nun oyununu her düşündüğünde kanı daha da beynine vurdu. Ne yapıyordu? Her yerde yıkıcı faaliyetler için dolaşan faşist casuslar vardı. Luciano'nun hareketsiz bakışlarına rağmen Rosa sinirini içinde tuttu. Roberto'nun Mussolini'yi hicvedeceğini biliyor muydu?

Topluluk, Montagnani ailesinin dairesine yürüdü. Rosa mutfakta masasında diğerlerine katılmadan önce Sibilla'yı sobanın yanındaki karyolasına koydu. Orietta akşam yemeği için biraz ekmek dilimledi. Roberto sahnedeki başarısını kendi kendine kutlayınca Rosa daha fazla sakin olamadı.

"Bu oyunu nasıl oynayabildin?" diye sordu, "Hepimizi hapse yollayabileceğini bildiğin halde?"

Roberto'nun yüzü seğirdi fakat cevap vermedi. Piero ve Dona-

tella, Rosa'ya yakınlık duyarak baktılar. Luciano sandalyesinde kaykıldı.

“İzleyicilerin arasında kim olduğunu bilmiyorsun,” diye devanı etti Rosa. “İşçi olmaları hepsini antifaşist yapmaz. Bazıları fabrikatör ve emlakçı. Bazıları faşist elitler için çalışıyor.”

Roberto alay etti. “Gizli gizli küçük bildiriler dağıtmaktan daha fazlasını yapmamız gerek,” dedi. “Ya da hayatımızı makarnanın üzerine hangi sosu koyacağımız konusunda endişelenerek geçirebiliriz.”

“Yeter!” dedi Luciano, Roberto'yu susturmak için elini kaldırarak. “Rosa'ya hakaret etmene izin vermem. Faşistlerin neyi temsil ettiğini gayet iyi biliyor.”

Luciano, Rosa'ya döndü. “Pasif kalamayız,” dedi. “Mussolini, Roma'ya yaptığı gibi Avrupa'ya ilerlemek niyetinde. Bu, İtalya için bir felaket olacak. Biz şehrin sanatçılarıyız. Kamuoyunu harekete geçirmek zorundayız. Kendilerine yutturulan propagandanın farkına varmalarını sağlamalıyız.”

Rosa'nın içinde huzursuzluk uyandı. Demek ki Luciano, Roberto'nun monoloğunu biliyordu. Luciano ile arasında bir boşluğun açıldığını hissetti. Kapatmak istiyordu fakat nasıl bilmiyordu. Çocuğunun hayatı tehlikeye atılırken sessiz kalamazdı. *Bunu yapan Roberto*, diye düşündü. Roberto gelene kadar Luciano faşizme karşı aldığı ufak tavırdan tatmin oluyordu. Şimdi daha tehlikeli riskler alıyordu.

“Faşistlerin ne yaptığını biliyor musun?” diye sordu Roberto, Rosa'ya; kollarını göğsünde kavuşturarak. “Binlerce masum İtalyan mahkemeye çıkarılmadan hapsedildi.”

Rosa'nın tüyleri diken diken oldu. Roberto'nun yüzündeki küçümser ifade Rosa'yı çileden çıkarttı. “Peki, faşistler tarafından hapse yollanmanın nasıl bir şey olduğu konusunda bir fikrin var mı?” diye lafı yapıştırdı. “Benim var! Bu olağanüstü kahramanca bir tavır değil, inan bana!”

Roberto ağzını açtı ve tekrar geri kapadı.

“Sibilla'nın rahatını düşünmek zorundayım,” dedi Rosa. “Eğer bana bir şey olursa yetim kalacak. Bu size darkafalılık ve bencilik olarak gelebilir ama o benim öncelikli sorumluluğum. Tekrar hapse dönmeyi göze alamam.”

Sibilla ağlamaya başladı. Tartışma onu uyandırmıştı. Rosa çocuğunu aldı ve Orietta'nın odasına kaçtı. "Şşt, ağlama," dedi Sibilla'ya, yatağa oturup onu sarmalayarak. Rosa'nın yanaklarından yaşlar süzüldü. Kalbi acıdı. Ne oluyordu? Luciano'yu seviyordu fakat bütün bunlar onları ayırıyordu. Mussolini ile savaşmak Rosa'dan ve Sibilla'dan daha mı önemliydi?

"Rosa?"

Kapı eşğinde Luciano'nun dikildiğini gördü. Yüzü gergindi.

"Roberto'ya sahneden vazgeçmek zorunda olduğunu söyledim," dedi. "Haklısın. Seni ve diğerlerini tehlikeye atmak adil değil."

Rosa, Sibilla'yı kendine sıkıca çekti. "Ne dedi?"

"Mutlu değil."

"Ya ayrılırsa? Bütün o rolleri kim oynayacak?"

Luciano omuz silkti. "Bir çaresine bakacağız." Rosa'nın yanına oturdu ve çenesini onun çenesine yasladı. "İleride daha dikkatli olacağız, tamam mı?"

"Tamam," dedi Rosa.

Kalbi birbiriyle çatışan duygular içerisindeydi. Şefkat, üzüntü, korku... Luciano'yu onun için değerli bir şeyden fedakârlık yapmak zorunda bırakıyor olmak hissinden kendini alıkoyamadı. Luciano onu kendine çekti ve öptü. Fakat sarılmış olsalar bile Rosa aralarında bir şeylerin değiştiğini hissetti.

Monte Kristo Kontu, Floransa'daki sahnesini tamamladığında topluluk önceki sene ziyaret ettiği kasabalara tekrar uğradı ve bu kez turu Prato'ya kadar genişletti. Montecatini Terme'deki kaplıca kasabasına geri döndüler. Bir gün belediye binasının yanından geçerken Rosa burada evlenip ardından toplulukla birlikte parkta piknik yapmanın güzel olacağını hayal etti. Yakın gelecekte evlilik planı olmadığı için bunları düşünmek Rosa'yı üzdü. Faşistler, güçlerini her zamankinden daha fazla sıkılaştırmıştı. Luciano'nun kendini ona adamak konusunda söylediklerinin önemi yoktu, Tanrı'nın önünde evli bir kadın değildi ve bu içini acıtıyordu. Bazı zamanlar parmağında nişan yüzüğü ile Santo Spirito Manastırı'na gidip Rahibe Maddalena'dan af dilemenin hayalini kuruyordu. Oysa arzuladığı isim ve aile edinme düşüncesi kösteklenmiş görünüyordu. Fakat seçeneği yoktu. Luciano'yu seviyordu ve faşizme karşı savaş onun

için her şeydi. Başka türlü olursa kendinden ödün vermiş olacaktı.

Roberto toplulukla birlikte kaldı fakat Rosa'ya karşı tavrı soğuktu. Rosa onunla konuşma zahmetine artık girmiyordu. Luciano'ya, "Rosa'nın senin için doğru kadın olduğundan emin misin? Seni kardeşimle tanıştıtabilirim. Artık o bir savaşçı," dediğine kulak misafiri olmuştu. Luciano tarafından dudağının yarılması Roberto'nun bir daha asla böyle bir yorumda bulunmaması gerektiği anlamına geliyordu.

Rosa, Montecatini Terme'deki ilk gösterinin müziklerini ayarlarken gözüne oyunun programı ilişti. Roberto'nun varyete sahneleri tekrar eklenmişti. Aklı karıştı. Luciano gönlünü almak için onu tekrar programa mı dâhil etmişti? Eğer öyleyse bu Rosa'nın ona olan güvenine ihanet demektir. Luciano'nun sadakati için Roberto ile bir halat çekme yarışına girdiğini hissetti.

Rosa, Carlo ve Donatella'nın sahneleri için elinden gelen en iyi şekilde çaldı fakat odaklanmakta güçlük çekiyordu. Roberto sahne- de görüldüğünde Rosa, Luciano'ya bir bakış attı fakat Luciano'ya ona doğru bakmadı. Roberto siyah yerine beyaz gömlek giyiyordu. Bu kez Mussolini gibi kasılmadı. Ellerini yalvarır gibi izleyicilere uzattı.

"Pegasus'la Randevu," dedi.

Rosa nefesini tuttu. Pek de Mussolini'nin söyleyeceği bir şeye benzemiyordu fakat Roberto'dan emin olamıyordu. Ardından Yunan mitolojisinden -toynağının değdiği yerden pınarlar fışkıran- kanatlı atla ilgili lirik bir şiir gelince Rosa şaşır- dı. İzleyici betimlemelerin güzelliği ve görkemli bir yaratığın dünya insanlarına özgürlük getirmesi fikriyle kendinden geçti.

Şiir devam ettikçe Rosa sahnenin altında yatan anlamları okumaya çalıştı. Lauro de Bosis'in maskelenmiş hikâyesiydi, Romalı genç bir entelektüel şehrin üzerinde uçmuş ve İtalyan halkına faşist yönetimi devirmelerini söyleyen bildiriler dağıtmıştı. Ardından o ve uçağı Pegasus, denizde kaybolmuştu.

"Hapishanede yaşıyorsunuz ve özgür olanlara acıyorsunuz," dedi Roberto.

Roberto iyi bir çizgiye oturmuştu. İzleyiciler arasında turistler olduğu gibi okul öğretmenleri, noterler, eczacılar ve doktorlar; faşizme yakınlık duyabilecek ya da duymayabilecek kimseler de vardı.

Rosa bu kez kızamadı. Vicdanı yaralanmıştı. Onun gibi daha kaç masum insan hâlâ acı çekmeye devam ediyordu?

Rosa performanstan sonra uyuyamadı. Sibilla'yı, Orietta'nın kolunun altına koydu ve temiz hava almak için çadırın dışına çıktı. Luciano'nun birkaç metre ileride gökyüzüne bakıyor olduğunu görünce şaşırdı.

"Aynı şeyi mi düşündün?" dedi, Rosa'ya yüzünü dönerek. "Uyumak için fazla sıcak."

"Hadi, biraz yürüyelim."

Luciano onun elini tuttu ve patikayı takip ederek ağaçlık bir alana yürüdüler.

"Roberto'nun okuduğu şiir güzeldi," dedi Rosa.

"O zaman ona izin verdiğim için bana kızgın değilsin?"

Rosa kafasını iki yana salladı. "Herkes çifte anlamı fark edemeyecek ama yine de tehlikeli sularda yüzüyor."

Sessizce yürümeye devam ettiler.

"Luciano," dedi Rosa, koluna dokunarak. "Eğer Sibilla'yı düşünmem gerekmeseydi, Roberto'nun antifaşist mesajlarına karşı çıkmazdım."

"Biliyorum," dedi Luciano. "Ben de Sibilla'yı düşünüyorum."

Rosa durdu ve ona döndü. "Ben ayrıca senin için de endişeleniyorum."

Luciano başını salladı. "Hiçbir zaman sadece kendim için yaşamadım," dedi. "Hiç öyle hissetmedim. Senin Antonio Parigi gibi değilim, çekmecemde Faşist Parti tutup işimi korumak için duruma göre siyah gömlek giyemem."

"Bir yanı Yahudi," diye açıklamaya çalıştı Rosa. "Bakmak zorunda olduğu yaşlı bir babası var."

"İtalya'nın çöküşünü, sadece kendilerini düşünen insanlar hazırladı," diye karşılık verdi Luciano. "Büyük bir ulus olmak için ileri görüşlü insanlarımız ve düşünürlerimiz olmalı. Giydiğimiz kıyafetlere ya da evimizi nasıl döşeyeceğimize odaklanmakla olmaz."

Rosa titredi. Bosis'i karanlık okyanusun üzerinden uçarken düşündü ve onun da aynı şeyi düşündüğünü anladı. Ölümü asilceydi. Fakat Rosa asil bir adamın yasını tutmak istemiyordu, yaşayan birini sevmek istiyordu.

"Luciano," dedi, aniden paniğe kapılarak. "Düşüncesizce bir şey

yapmayacağına söz ver. Sensiz ne yapacağımı bilmiyorum.”

Luciano bakışlarını yıldızlara çevirdi ve sessiz kalmayı tercih etti. Rosa onun kendisinden uzaklara kaydığını hissedebiliyordu.

“Benimle seviş,” dedi Rosa.

Luciano ona baktı. “Emin misin? Burada mı?”

Rosa başıyla onayladı. Düğmelerini çözüp elbisesini omuzlarına ve kalçasına kadar indirdi. İç gömleğini ve iç çamaşırını çıkarttı, gecenin karanlığında Luciano’nun önünde çıırılçıplak kaldı. Luciano gömleğini ve pantolonunu çıkarmadan önce gözleriyle Rosa’yı içti. Kendisinin ve Rosa’nın elbiselerini bir araya getirip üzerine yatmak için yere koydu. Rosa bu kez Osvaldo’yu düşünmedi. Sadece Luciano’nun ay ışığı altında ne kadar güzel olduğunu düşündü.

Luciano, Rosa’yı kollarının arasına aldı ve dudaklarını boynuna bastırdı. Elleri göğüslerinde gezindi. “Dokun bana,” diye fısıldadı Rosa, elbiselerin üzerine uzanarak. Luciano göğüslerini okşayınca iç çekti, sonra dilini Rosa’nın göğüs uçlarına sürttü. Elini karnından kasıklarına kaydırды. Dudaklarını kadınlığına bastırınca Rosa zevkten titredi ve sanki düzinelerce elektrik şoku vücuduna değmiş gibi Luciano’nun omuzlarına tutundu. Gözlerini sımsıkı kapadı, nefes almaya çalıştı.

Gözlerini yeniden açtığında Luciano’nun üzerinde durakladığını gördü. “Lütfen,” dedi. “Sorun yok.” Arkasında yıldızların yanıp söndüğünü gördü. Acı yoktu, sadece inlemesine ve parmaklarını Luciano’nu sırtına geçirmesine neden olan tatlı bir ürperti vardı. Rosa sonsuza kadar asılı kalmak ister gibi bacaklarını onun beline doladı. Luciano’nun nefesi sıklaştı.

Bir süre sonra yan yana uzandılar ve birbirlerine sokuldular. Luciano eli Rosa’nın kasıklarında uyuyakaldı. Rosa kendine yıldızları, sonsuza kadar bu geceyle ve Luciano ile anacağını söyledi.

İş sona erdiğinde Rosa Antonio'nun dükkânındaki işine geri döndü. Luciano ona çalışmasına gerek olmadığını söyledi fakat Rosa para biriktirmek istiyordu. Sibilla'yı manastır okuluna paralı öğrenci olarak göndermeyi planlıyordu. Luciano da ortak kumbaradan bu iş için para ayıracağına söz vermişti.

Bir sabah Rosa dükkânda girişteki masada oturmuş, Luciano'nun faaliyetleri ile ilgili korkularını düşünüyordu. İşlerin Roberto gözükmeden önceki haline dönmesini istedi; Luciano'nun faşizmi bildirileriyle yeneceği, onu ve Sibilla'yı koruyacağı zamana.

Antonio müşteri ziyaretinden döndü. Duraklamasından Rosa çok berbat görünüyor olduğunu anladı.

“Derin düşüncelere dalmışsın,” dedi. “Dün gelen yeni parça üzerinde mi yoğunlaşıyorsun?” Orta bacağının üzerinde mumluk olan meşe ağacından şifonyerin üzerine elini koydu. “Bundan ne çıkardın?”

Rosa onu neşelendirmeye çalıştığını biliyordu fakat şifonyer üzerine okuma yapacak havada değildi, özellikle Rosa'nın varlıkların kökenini görebilme gücüne inanmıyorken. Onun yerine babasının nasıl olduğunu sordu.

Antonio gözlerini düşürdü. “Yaz boyunca kötüleşti,” dedi. “Buna tanıklık etmek çok zor. Eskiden öyle güçlüydü ki. Ben çocukken başının üzerinde birkaç çuval alçıyla salına salına yürümesini izledim.”

“Üzıldüm,” dedi Rosa.

Antonio yüzünü ekşitti. “Hiç kardeşim yok. Kuzenlerimin hepsi

Venedik'te. O yüzden..."

Cümleyi tamamlamadı fakat Rosa ne demeye çalıştığını biliyordu. Yalnızdı. Bayan Visconti'nin ondan evliliğin getireceği mutluluktan daha fazlasını aldığını anladı. Kendi çocuklarıyla neşelenme fırsatından da mahrum etmişti. Eğer babası ölürse Antonio tamamen yalnız kalacaktı.

"Bugün öğle yemeği için geri döndüğünde onu ziyaret etmemi ister misin?" diye sordu.

Antonio'nun yüzü parladı. "Çok iyisin, Rosa. Sık sık seni soruyor."

Rosa, Antonio'nun kafasını meşgul eden bir şey olduğunu görüyordu. Ona söylemek istediği bir şey. Fakat ağzındakini çıkarmak için gereken cesareti toplamakta zorluk çekiyor gibiydi.

"Neden Allegra ve Ambrosio'yu onun yanında kalmaları için götürmüyoruz?" diye sordu. "Arkadaşlık ederler."

Öğlen yemeği zamanı, Antonio ve Rosa daireye yürüdüler. Ambrosio, Antonio'nun yanında önde, Allegra da Rosa'nın elindeki hasır sepetin içindeydi.

"Ah, ne kadar güzel çocuklarınız var," diye seslendi çiçekçinin biri.

Antonio ve Rosa birbirlerine bakıp güldüler.

"Aslında Allegra sana oldukça benziyor," dedi Antonio. "Fakat ben her saksı ve heykelin dibinde bacağımı kaldırmıyorum."

Rosa, dedenin en son ziyaret ettiğinden beri ne kadar zayıf ve güçsüz düştüğünü görünce şok oldu. Giuseppina onları dedenin odasına götürdüğünde, dede başını yastıktan güçlükle kaldırabildi. Hayvanları görünce gülümsedi. "İnsanlardan çok daha iyiler," dedi, Allegra'nın çenesinin altını okşayarak. "Çok şey verirler ve sadece nezaket isterler." Konuşmaya çalışmak onu yordu. Bugün küfür olamayacaktı.

"İskambil oyununa ne dersin?" diye sordu Antonio.

Dede halsizce güldü. "Sadece beni şimdi yenebileceğini düşündüğün için oynamak istiyorsun."

"Flütümü getirdim," dedi Rosa. "Antonio fazla müzik dinlemediğinizi söylüyor fakat bunu sevebilirsiniz."

Flütünü birleştirdi ve Saint-Saens'in Kuğu'sunu çaldı. Bunu seçti çünkü bir kuğunun suyun üzerinde kayışını mükemmel biçimde

hissettiren huzurlu bir parçaydı. Antonio dinlemek için babasının yanına oturdu. Kapı açıldı, Giuseppina ve Ylenia içeri baktılar. Rosa'nın flüt çaldığını görünce odaya girdiler ve yatağın iki tarafında durdular.

“Sizi memnun etti mi?” diye sordu Rosa bitirdikten sonra.

“Çok memnun etti,” dedi dede gözlerini kapayarak. “Acıyı dindirdi. Başka bir şey daha çal.”

Antonio hayranlıkla Rosa'ya baktı. “Bu kadar maharetli olduğumu bilmiyordum,” dedi. “Kesinlikle klasik şekilde eğitilmişsin.”

Rosa, dede uykuya dalana kadar birkaç parça daha çaldı. Sonra o ve Antonio sessizce dükkâna yürüdüler. Dedenin o kadar halsiz olduğunu görmek üzücüydü, sanki büyük bir aslanın son nefeslerini alışını izlemek gibiydi.

Saatçi dükkânının önünden geçerlerken pencerede Bayan Visconti'yi görünce Rosa'nın kalbi fırladı. Antonio'nun metresi yanında bir adamla altın saatlere bakıyordu; Rosa adamın, kocası olduğunu düşündü. Antonio kadar yakışıklı değildi ve çok daha yaşlıydı. Antonio da fark etti. Bayan Visconti, Antonio'yu gördü fakat birbirlerini görmemezlikten geldiler. Yine de Rosa, ikisinin gözleri birbirini yakaladığında aralarındaki enerji yüklenmesini hissetti.

Yola devam ettiler, Antonio'nun gözle görülür biçimde siniri bozulmuştu. Rosa, Bayan Visconti'nin başkasıyla evlendikten sonra neden hâlâ onu görmeye devam ettiğini merak etti. Onu gerçekten sevdiyse hayatına devam etmesi için Antonio'yu rahat bırakması gerekirdi.

“Neden artık Sibilla'yı dükkâna getirmiyorsun?” diye sordu Antonio aniden. “Ambrosio ve Allegra babama arkadaşlık edeceklerinden dükkân sessiz kalacak.”

“Çok hareketli,” diye açıkladı Rosa. “Bir şeylere zarar vermesinden korkuyorum.”

“Arka odada bir şey olmaz,” diye cevap verdi Antonio. “Dolap kapaklarına kilit takarım ve dükkâna girişe bir geçit. Sibilla ve mobilyalar oldukça güvende olur. Onun mutlu yüzünü özleyorum.”

“Çok nazıksın,” dedi Rosa.

Teklifi karşısında minnettardı. Orietta turdan döndüklerinden beri yeterli dikiş işi almakta zorlanıyordu. Pastaneden iş teklifi almıştı ve bu durumda işi kabul edebilirdi.

Yürümeye devam ettiler. Dükkâna varmadan Antonio, Rosa'ya döndü. "Dinle, özel hayatına burnumu sokmak istemem fakat senin için endişeleniyorum," dedi. "Ölmüş kocan sana nasıl bir birikim bıraktı bilmiyorum fakat çalıştığına göre yeterli olmadığını sanıyorum. Eğer bir şeye ihtiyacın olursa lütfen bana sor."

Rosa hislendi ve aynı zamanda utandı. Antonio kibar bir adamdı. Rosa ona aslında dul olmadığını itiraf etmemişti. Bayan Visconti'ye ne kadar âşık olduğunu bilmeseydi, cömertliğini yanlış anlayabilirdi.

Kış gelmeden topluluğun son bir yükümlülüğü vardı: Rificolona Festivali'nde hep beraber müzik yapmak. Rosa, bakım için flütünü Bay Morelli'nin müzik dükkânına götürdü. Bay Morelli onu Agarossi ailesini görmeden önce flütünü tamir ettirmek için geldiği zamandan hatırlamıştı. Bay Morelli yaşlanmıştı. Son gördüğünden beri saçları daha da beyazlamış ve kamburlaşmıştı fakat hâlâ neşeliydi.

"Agarossi ailesiyle işler yolunda gitmedi ha?" dedi. "Boşver, zor çocuklar. Anladığım kadarıyla Montagnani ailesinde bir kovuk bulmuşsun? Yazın *Monte Kristo Kontu*'nu izledim ve seni piyanoda gördüm."

"Sezon iyi geçti," dedi Rosa.

Bay Morelli başını kaldırdı. "İyi bir müzisyensin, Bayan Bellocchi. Düğünlerde çalman için sana iş bulabilirim."

Rosa ona teşekkür etti. Mobilya satmaktan memnundu fakat fazladan paraya ihtiyacı olursa başka bir iş bulabileceğini bilmek iyiydi.

"Montagnanilerin Floransalı ünlü bir terzinin çocukları olduklarını biliyor musun?" diye sordu Bay Morelli.

Trajik hikâyeyi bir kez daha duyacak havada değildi. Luciano'yu acıtan her şey onu da acıtıyordu. Fakat dükkânda başka müşteri yoktu ve Bay Morelli anlatmak niyetindeydi.

"Babaları Floransa'nın zengin ve ünlülerinin terzisiydi," dedi Bay Morelli. "Çocuklarının enstrümanlarını bu dükkândan alırdı."

"Gerçekten mi?" dedi Rosa. El ve ayak parmaklarında belirsiz bir karıncalanma hissetti. Bir eşyanın kökenini görmeye başlamadan önce hissettiğine benziyordu. "Ben manastırda büyüdüm," diye açıkladı. "Montagnani adında ünlü bir terzi hiç duymadım."

Bay Morelli kaşlarını kaldırdı. “Ah, adı Montagnani değildi,” dedi. “O dayıların ismiydi. Onları evlatlık edindiğinde o ismi aldılar... Babaları terk ettikten sonra.”

Rosa’nın parmaklarındaki karıncalanma daha da güçlendi. Boyunun arkasındaki tüyler diken diken oldu.

“Hayır,” dedi Bay Morelli. “Adı Taviani’ydi. Giovanni Taviani.”

Rosa bir süre nefes alamadı. “Giovanni Taviani? Scarfiotti villasının bekçisi mi?”

Bay Morelli, Rosa’nın villayı bilmesine şaşırdı. “Evet. Aslında oraya villanın idarecisi olarak gitti. Eski marki onu severdi. Afrika’da birlikte savaştilar. Giovanni Taviani eski markinin hayatını kurtarmıştı. Fakat bu Floransa’daki iyi zamanlarından önceydi.”

Rosa, Montagnani ailesiyle ilk kez çaldığında tecrübe ettiği görüyü birden anladı. Eve giderken derin düşüncelere o kadar dalmıştı ki yanlış dönemeçten döndü ve kendini başka bir sokakta buldu. Önünde tek görebildiği Giovanni Taviani’nin görüntüsüydü. Beyaz saçlarını, dik duruşunu ve eğitimli sesini hatırladı. Luciano’nun babasıydı! Pergola caddesinde şahit olduğu tahliyeyi ve Giovanni Taviani’nin nasıl ailesini terk ettiğini düşündü. Sonra Weimaraner köpeği yavrusunu ve kurtardığı diğer hayvanları düşündü. Bu onun kendini Tanrı’ya affettirme yöntemi miydi?

Rosa, Montagnanilerin dairesine varıp evde kimseyi bulamayınca aşağı bodrum kata indi. Luciano ve Roberto’yu daha önce görmediği bir adamla konuşurken bulunca şaşırdı. Adamın yetersiz beslenmiş bir hali vardı. Saçları gözünün üzerine düşmüştü. Adam gergindi ve Rosa gözükünce korkmuştu.

“Sorun yok,” dedi Roberto. “Bu Rosa.”

Rosa’nın gözleri adamın ayaklarının dibindeki geniş sandığa ve yanındaki bavula kaydı. Luciano’ya baktı. Luciano, Rosa’yı kolundan tuttu ve merdivenlerden çıkardı. Montagnani dairesine geldiklerinde, “Roberto bodrum kata taşınıyor,” dedi.

“Sandığın içinde ne var?” diye sordu.

“Baskı makinesi parçaları. Kendi antifaşist gazetemizi basacağız. Her şeyi Fransa üzerinden almak çok tehlikeli olmaya başladı.”

“Burada mı? Bu binada mı?” Rosa’nın gözleri Luciano’ya daha tedbirli olması için yalvarıyordu. “Fakat ailen burada yaşıyor.”

“Bu mükemmel,” dedi. “Ses girişe kadar gitmiyor. Burada olduğunu kimse bilmeyecek.”

Bodrum katın üzerindeki dairede ikisi de yarı sağır yaşlıca bir çift oturuyordu. Luciano, kalın duvarlar nedeniyle baskı makinesinin sesini duymayacakları konusunda büyük ihtimalle haklıydı. Çiftin yanındaki dairede kendisi de bir ihtimal yasa dışı işler yapan, kaypak görünümlü bir adam oturuyordu ve başka birini ihbar etmesi pek mümkün değildi. Yine de Rosa, Luciano ve Roberto’ya ne yaptıklarını sormamış olmayı diledi. Kaygılanmak için bir nedeni daha olmuştu.

“Rosa?” diyerek ellerini tuttu Luciano. “Antifaşist hareket neredeyse kayboldu. İnsanlar yıldırılarak sessizleştirildi. Korkmak ve sinmek zamanı değil. Mussolini’nin bizim küçük grubumuzdan korktuğunu duyduk.

Rosa, elini Luciano’nun yanağına koydu. Eğer Mussolini onlardan korkuyorsa onları bulmak için yolladığı casusların sayısını artıracaktı. Fakat bir şey demedi. Luciano’yu durdurmak için söyleyebileceği hiçbir şey yoktu.

“Kavgamıza devam etmeliyiz,” dedi, gözleri tutkuyla alevlenerek. “Mussolini İngiltere ile olan dostluğunu daha da azalttı ve Hitler’e yakınlaşıyor. Böyle bir yakınlaşmanın İtalya için ne demek olacağını anlıyor musun?”

Rosa kollarını Luciano’nun boynuna doladı ve ona sarıldı. Baskı makinesini temin etmek kolay olmamış olmalıydı. Parçalar halinde onlara ulaştırılmışa benziyordu. Korkularıyla başarısını berbat etmek istemiyordu, bu yüzden hislerini sakladı.

“Anlıyorum,” dedi.

Luciano, Rosa’nın gözlerine baktı. “Sana ve Sibilla’ya sahip olduğum için şanslıyım,” dedi. “Senin için Tanrı’ya her gün teşekkür ediyorum. Bana kavgam için güç veriyorsun.”

Luciano bodrum kata döndükten sonra Rosa mutfaktaki bir sandalyeye kendini bıraktı. Luciano’nun cesaretine hayranlık duyuyordu. Zayıf olan Rosa’ydı. Faşizmden öğrendiği gibi rahatlığın ve güvenin hasretini çekiyordu. En çok istediği bir koca ve yuvaydı. Oysa her geçen gün bu hayal ondan kayıp uzaklaşıyordu. Yanaklarından yaşlar süzülüyordu. Luciano’ya sadık olmaktan başka bir şey yapamazdı. Onu ve Sibilla’yı sokaklardan kurtarmış ve onlara iyi davranmıştı.

Ona olan sevgisi kalbinde derinlerde kök salmıştı.

Rosa gözyaşlarını sildi ve akşam yemeğini yapmak için hazırlandı. Büyük adamları seven bütün kadınları düşündü: Josephine ve Napolyon, Anita Ribeiro ve Garibaldi, Madame du Barry ve XV. Louis. Onların da kendisi gibi aynı büyüklükte neşe ve korku hissedip hissetmediğini merak etti.

Dedenin sağlığı daha da kötüleşti ve Antonio dairesinde daha fazla, dükkânda daha az zaman geçirmeye başladı. Çoğu günler Rosa'yı işin başında bırakıyordu. Rosa'nın mobilyalar üzerindeki değerlendirmesine güvenmeye başlamıştı. Eğer bir mülk satışına gider ve iyi olduğunu düşündüğü bir parça bulursa Antonio'nun kontrol etmesine gerek görmeden onu satın alabiliyordu.

Aynı zamanda Luciano, gazetesinin ilk sayısını yazmaya ve basmaya başlamıştı. Adalet ve Özgürlük tarafından vaadedilen para gelmemişti. Bu yüzden Rosa, Sibilla'nın eğitimi için ayırdıkları parayı ilk birkaç sayının masrafları için kullanmasına izin vermişti.

Luciano, "Güvenilir bir organizasyondurlar," diyerek Rosa'yı rahatlatmaya çalıştı. "Önümüzdeki birkaç ay içerisinde parayı alırsın. Asıl sorun Fransa üzerinden çalışmak."

"Endişelenmiyorum," dedi Rosa.

Adalet ve Özgürlük'ün eğer ödeyebilecek durumda olurlarsa ödeyeceklerinden şüphesi yoktu. Sibilla henüz birkaç yıl daha okula gitmeyecekti ve Rosa mobilya satımında iyi kazanıyordu, parayı ödemeseler bile birkaç ay içinde yerine koyabilirdi. Rosa bir şekilde antifaşist harekete yardım edebildiği için gururluydu. Roberto'nun öldüren bakışları Rosa'nın sinirlerini geriyordu. Luciano'ya, ona uygun derecede güçlü bir eş olmaması konusunda söylediklerini unutmamıştı.

"Yardım edebildiğim için mutluyum. Beni daha az korkak hissettiriyor," dedi Luciano'ya.

Luciano somurttu. "Bu fikre nereden kapıldın?" diye sordu. "Dava doğruydu dâhil olmanı istemediğimi söylemiştim. Senin için çok tehlikeli. Fakat eğer yönetimin hücrelerine kadar çürüdüğü bir ülkede yaşamasına izin verirsem, sevdiğim kadını nasıl onurlandırabilirim? Olduğundan başka biri olmanı istemiyorum. Seni seviyorum."

Rosa eridi. Bunlar Luciano'nun ona söylediği en içten, duygu yüklü kelimelerdi. Babasının nerede olduğunu öğrendiğini ona asla söylemedi çünkü incinmesini istemiyordu. Luciano'nun da onu ya da Sibilla'yı incitecek bir şey yapmayacağını biliyordu. Bu güveni sağlamışlardı.

O gece, o ve Luciano birbirinin kollarında uzanmışken Rosa dediklerini düşündü. Fakat dile getirdiği duygularla ne kadar rahatladıysa o kadar da az huzur hissetti. *Herhalde hayatının ne kadar tehlikeli bir hal aldığını biliyor,* diye düşündü. Lafı geveleyecek vakit yoktu. Luciano her an kollarından çekilip alınabilir, hapishaneye ya da idama götürülebilirdi.

Ertesi sabah Rosa, Sibilla'yla dükkâna vardığında Antonio'yu masasında yüzü solmuş vaziyette otururken bulunca şaşırdı. Babası gece ölmüş müydü? Yanına gitmeden önce Sibilla'yı karyolasına yatırdı. Fakat Rosa babasını sorduğunda Antonio, babasının haftalardır ilk defa iyi olduğunu söyleyince kafası karıştı. O zaman Antonio neden bu kadar yorgun gözüküyordu? Uykusuz kalmasının nedeni Bayan Visconti miydi?

"Lütfen otur, Rosa," dedi, masasının karşısındaki sandalyeyi almasını işaret ederek. İfadesi ciddiye. *Açık arttırmada satın aldığım büfeyi mi beğenmedi ya da yüksek fiyat ödediğimi mi düşündü,* diye merak etti.

Antonio ellerine baktı ve Rosa'yı endişelendirdi. Sonunda kafasını kaldırdı. "Bir süredir bunu düşünüyordum. Sen ve ben iyi anlaşıyoruz. Sana ve Sibilla'ya bir yuva ve güvenli bir hayat vermek isterim."

Rosa gözlerini ona dikti. Ona işinde ortaklık mı teklif ediyordu? Devam etmesi için bekledi.

"Rosa?"

"Anladığımı sanmıyorum," dedi.

Antonio gülümsedi. "Senden karım olmanı istiyorum."

Bu söz Rosa'nın nefesini çekip aldı. Dengesini yeniden bulmaya çalıştı fakat imkânsızdı. Sarsılmıştı. Evlenme teklifi Luciano'dan beklediği bir şeydi, Antonio'dan değil! Gelişini bile görmemişti, ne dükkândaki sohbetlerinde ne dedeyi ziyaretlerinde. Antonio'nun çekiciliğinden, espri anlayışından, kibarlığından hoşlanıyordu. Fakat

onu bir arkadaş ve işvereni dışında başka bir şey olarak asla düşünmemişti.

Antonio onun sessiz kalışını devam etmek için bir işaret olarak değerlendirdi. "Evimi gördün," dedi. "Saray değil fakat rahat. Eğer kendi kadınısı dokunuşlarını eklemek istersen sanırım orada çok mutlu olabiliriz. Babam için bu çok önemli, özellikle son aylarında. Ve tabii ki Sibilla'yı da üvey kızım olarak tanıyacağım."

Rosa yere baktı, dayanılmaz bir vicdan azabına yenik düşmüştü. Bunun olmasına nasıl izin vermişti? Antonio gibi cömert bir adamı, kurtarılmaya ihtiyacı olan iyi bir dul olduğuna gerçekten inandırıp nasıl da kandırmıştı? Bu yaptığının ne olduğu açıktı: Kurtarma. Kalbi, onunki gibi, başka yere aitti. Rosa kafasını kaldırdı ve Antonio'nun onu şaşkın bir ifadeyle izlediğini gördü.

"Rosa, ne oldu?" diye sordu. "Seni gerçekten bu kadar şaşırttım mı?"

Rosa yumruklarını sıktı ve kekelememek için mücadele etti. "Fakat Bayan Visconti? Onu seviyorsun, beni değil."

Antonio geri çekildi. "Bağlılığımın genç bir kadının boş hayalinden başka bir şey olmadığını anladım," dedi kararlı bir şekilde. "Bir süre önce ona dair umutlarımı bir kenara koydum."

Olayların bu şekilde gelişmesi Rosa'yı o kadar şok etti ki ağlamaya başladı. Antonio ona, kendisi ve Sibilla için en çok istediği şeyi vermeyi teklif ediyordu: Bir isim ve bir yuva. Onu bu kadar sevdiği halde neden bunları Luciano ile yaşayamıyordu?

Rosa derin bir nefes aldı, konuşmak için gereken cesareti topladı.

"Çok feci bir yanlış anlaşılma oldu," dedi. "Sana söylemediğim bir şey var."

Antonio kaşlarını çatı. "Başka biri olduğunu mu ima ediyorsun? Şu anda nişanlı olduğunu mu?"

Rosa başıyla onayladı. Antonio'nun yüzü bembeyaz oldu. Onu incittiği için duyduğu üzüntü, Rosa'nın ona karşı düşündüğünden daha derin duygular beslediğini fark etmesine neden oldu.

"Ah, hayır," dedi, çenesini sıkarak. "Üzgünüm, ben bilmiyordum... Fakat tabii ki senin için bir erkek olacaktı değil mi? Çok güzel ve gençsin."

Antonio'nun sesindeki acı Rosa'nın daha fazla ağlamasına neden oldu.

“Lütfen, Rosa,” dedi, ayağa kalkıp mendilini ona uzatarak. “Bu benim hatam, senin değil. Çok fazla varsayımında bulundum. Lütfen, bu konuşmayı hiç yapılmamış sayalım.”

Rosa, Antonio’nun önerdiği gibi yapmaya çalıştı ancak dükkân-da çalışmaya devam etmek imkânsızdı. Antonio satıcıları ve mülk satışlarını önceden olduğundan daha sık ziyaret ediyordu. Rosa’nın etrafında olmaktan belli ki rahatsız oluyordu. Rosa haysiyetsizce yaşadığını hissetti. Antonio’yu kandırmış olduğu için kendinden iğrendi. Antonio ona evlenme teklif etmişti, onun için çalışmaya devam etmekle Luciano’ya sadakatsizlik ettiğini hissetti.

“Sorun nedir?” diye sordu Luciano bir sabah, tavayı ikinci kez yaktığını görünce. Rosa’ya kaygı dolu gözlerle baktı. Rosa ise gözlerini kaçırdı.

“Birkaç gündür bu şekildesin,” diye fısıldadı Orietta, yanmış tavayı alıp kazıyarak. “Hamile misin?”

Rosa yapabileceği en onurlu şeyin Antonio’nun yanından ayrılmak olduğunu anladı. Bir öğleden sonra Antonio, Fiesole’de bazı eşyaları incelemeye gittiğinde Rosa kimseyi tehlikeye sokmayacak kadar olan bitenleri itiraf eden bir mektup yazdı. Hapishanede yatmasını, mümkün olduğu kadar ince bir biçimde üstü örtülü olarak Sibilla’nın durumunu anlattı. Luciano’nun kanun dışı faaliyetlerinden bahsetmeden topluluğun yöneticisiyle nişanlı olduğunu söyledi. Düşündüğü kişi olmadığını bilmesinin Antonio’nun aklını rahatlatıp rahatlatmayacağını merak etti. Belki de geçmişini bilseydi, onunla evlenmesini istemeyecekti.

Notu Antonio’nun masasına bıraktı. “Seni aldattığım için üzgünüm, iyi dostum,” diye fısıldadı, sonra Sibilla’yı aldı ve güzel mobilyalara son bir kez baktı. Tornabuoni caddesine yönelmeden önce dükkânı kilitledi, birkaç blok boyunca tam olarak ne yaptığını bilmeden yürüdü.

O yıl kış çetindi. Rosa, Antonio’nun iyi ısıtılmış dükkânına alışmıştı. Luciano ile paylaştığı daire buz gibi soğuktu. Pencerenin etrafındaki çatlakları, içeri su girmemesi için kilimlerle kapattı ve zamanının çoğunu sobanın nerdeyse gün ortasına kadar yandığı Montagnanilerin mutfağında geçirdi. Piero ona sobanın yanmaya devam

etmesi için daha fazla kömür atmasına söyledi fakat Rosa kömür stoğunun azaldığını ve geceleri daha soğuk olduğunu biliyordu. Daha önceleri eve getirdiği parayı artık getiremediği için üzgündü. Luciano'ya Antonio'nun artık ona verecek fazladan işi olmadığını ve gitmesini istemek zorunda kaldığını söylemişti. Sorgusuz sualsiz ona inandığı için Rosa kendini daha da suçlu hissetti. Bay Morelli, Rosa'ya düğünlerde çalışması için yaptığı teklifte samimiydi fakat parası daha önce kazandığına göre çok azdı ve görünüşe göre kimse bahara kadar evlenmeye niyetli değildi. Luciano ikinci bir iş buldu. İşler yoluna girene kadar olduğunu söylemişti fakat Rosa bunu gururundan dolayı söylediğinden şüphelendi. Adalet ve Özgürlük tarafından Rosa'ya ödenmesi için gönderilen para kurye tarafından alınmıştı.

Öğleden sonra saat üçte, hava o kadar soğudu ki Rosa ev işlerine devam edemedi. Paltosunu giyecek ve Sibilla'yı göğsüne sokacaktı. Saat altıya kadar bu şekilde oturacaklar ve sonra sobayı yeniden yakıp akşam yemeğini hazırlayacaktı. Orietta'nın pazardan aldığı sebzelerin kalitesi düşüyordu ve Rosa hayal gücünü zorlayıp başlıca malzemeleri bulamaç, patates ve morina balığından çeşitlemeler yapmak zorunda kalıyordu. Çoğu zaman yemek yemiyordu çünkü kurutulmuş morina balığı yemek için kendini zorlayamıyordu. Luciano, Carlo, Piero ve Orietta akşam eve çalışmaktan yorgun düşmüş geliyorlardı. Rosa, Roberto'nun gazete işini yürüttüğünü anladı fakat özellikle akşam yemeklerine katıldığı ve herkesten çok yediği halde evin masraflarına iştirak etmemesine içerlemişti.

Ocak ayında bir öğleden sonra, daire o kadar soğuktu ki Rosa daha fazla dayanamadı. Sibilla ile birlikte Orietta'nın yatağına çıkıp diğerleri gelene kadar yorganın altına girdi. Birkaç saat sonra sarsılarak uyandı. Elbisesinin önü terden sıırılsıklam olmuştu fakat alnına dokunduğunda bedeninin soğuk olduğunu hissetti. Sibilla yanında yatıyordu, yüzü yastığa dönüktü.

"Sibilla, neyin var?" diye sordu Rosa, onu kaldırarak. Teni yanıyordu.

"Baş ağrıyor," diyerek inledi Sibilla.

Rosa elini Sibilla'nın alnına koydu. Çocuğun ateşi vardı. Rosa'nın soluğu kesildi. Göğsünü dinlemek için Sibilla'nın uykulu halini çıkarttı ve cildinde bere gibi iki nokta fark etti. Ön kapının

açılma sesini duydu. Luciano geri dönmüştü.

“Çabuk! Doktor bul!” dedi Rosa. “Sibilla’nın ateşi yükseldi!”

Rosa’nın sesindeki paniği fark edince Lucaino hiç beklemeden aceleyle tekrar evden çıktı.

Sibilla Rosa’nın kollarına kendini bıraktı. Bayıldı fakat hemen kendine geldi. “Tanrım, bize yardım et!” diyerek dua etti Rosa. Yatak odasına geri döndü ve Sibilla’yı yatağa yatırdı. Luciano doktorla birlikte geri geldiğinde Rosa bir saat mi yoksa dakikalar mı geçtiğini bilmiyordu. Doktor kalın gıdısı olan, yoğun bakışlı, otuzlarında bir adamdı.

Carlo ve Orietta eve aynı anda vardılar. Sibilla’nın hastalandığını duyar duymaz Orietta kendi sıkıntısını bir kenara bıraktı ve doktorun ceketini asmak, sobaya kömür atmak, su kaynatmak gibi küçük işleri yerine getirmeye başladı. Carlo başı ellerinin arasında yatağa oturdu. Roberto kısa süre sonra eve geldi, akşam yemeğini bekliyordu. Carlo ona ne olduğunu anlattı. Roberto yatak odasının kapısında sallanıp durdu. Rosa onu sevmese de yüzündeki endişe ifadesinden dolayı hislendi.

Doktor, Sibilla’nın ateşini ölçtü ve boynuna baktı. Sibilla sanki ışık rahatsız ediyormuş gibi gözlerini kısıyordu. Bu belirtiler doktoru yüksek ateşten daha fazla tedirgin etti. Sibilla’nın elbisesini sıyırdı, nefes alıp verişini dinledi. Noktalar yayılmıştı. Artık göğsünde düzinelerce vardı.

“Babası kim?” diye sordu.

“Benim,” dedi Luciano.

Doktor ona antreye gelmesini işaret etti. Rosa’nın karnına hastalıklı bir his yerleşti. Kalbi o kadar yüksek sesle atıyordu ki doktorun konuşmalarını duyamıyordu. Luciano sanki bir darbe almış gibi geri çekildi. Sibilla yeniden kendini kaybetti. Doktor odaya geri döndü ve Luciano da gelip elini Rosa’nın omzuna koydu. Bir yumru boğazını rahatsız etti. Kusacakmış gibi hissetti.

“Üzgünüm,” dedi doktor.

Rosa konuşmadı. Kendini Tanrı’yla pazarlık ederken buldu. Gözlerimi al, bacaklarımı al; bana onu...

“Menenjit,” dedi doktor.

İlk başta Rosa onu yanlış duyduğunu düşündü. Menenjit... O kış Floransa’da menenjit salgını vardı. Bütün bebekler ve çoğu genç çocuk hastalığa yakalanmış ve ölmüştü. Carlo hıçkırarak ağladı. Oriet-

ta koşarak mutfaktan geldi.

“En kötüsü için hazırlıklı olmalısın,” dedi doktor. “Kızınız vaftiz edildi mi?”

Rosa doğruldu, neredeyse devrilecekti. Luciano onu dik tutmak için kolundan destek oldu. Bütün bunlar gerçek olamazdı. Sibilla’yı, parlak yıldızını kaybediyor olamazdı. Rosa bu şekilde pes etmeyecekti. Sibilla’yı yanında tutabilmek için savaşıyordu ve eğer sonucunda onu hayatta tutabilecekse Tanrı’nın kendisiyle de savaşabilirdi.

“Hayır! Sibilla güçlüdür!” dedi, yumruklarını sıkarak. “Bunun için ilaçlar var, değil mi?”

Doktor uzun bir nefes verdi. “OMNI merkez kliniği bunu sağlıyor olabilir. Kızınız karşı koyamıyor fakat deneyebilirsiniz.”

“OMNI?” Rosa belediye binasında başvurusunun asistan tarafından reddedildiği ve aşağılandığı günü hatırladı. “Beni kabul etmezler,” dedi, sesinde bir titremeyle. “Ben devlet düşmanı olarak işlendim.”

Doktorun dudakları seğirdi. Rosa doktorun bu durumdan hoşlanmadığını görebiliyordu fakat neyse ki esas endişelendiği Sibilla’ydı. Luciano’ya baktı. “Ya siz? Parti üyeliğiniz var mı?”

Luciano bakışlarını düşürdü ve başını iki yana salladı. Doktorun yüzü ümitsizlikle düştü.

“Yapabileceğim başka bir şey yok,” dedi. “Bir rahip çağırırsanız iyi olur.”

Rosa’nın başı döndü. “Özel bir klinik yok mu?” diye sordu.

Doktor kaşlarını kaldırdı. “Evet, fakat oraya gitmek için paraya ihtiyacınız var. Çok paraya.”

“Paramız var!” dedi Rosa. Oda beyazlaşıyordu. Aklında karışık düşünceler vardı ve onları toparlamak için mücadele etti. “Luciano,” dedi. “Sibilla’nın eğitimi için ayırdığımız para vardı.”

Luciano donakaldı. “Rosa,” dedi. “O paranın gittiğini biliyorsun. Ne için gittiğini biliyorsun.”

Göz göze geldiklerinde acı gerçeği hatırladı. Antifaşist gazete... Sibilla’yı kurtarabilecek parayı Mussolini ile savaşmak için harcamışlardı.

Luciano doktora döndü. “Parayı bulabilirim,” dedi. “Fakat şimdi değil.”

Doktor başını iki yana salladı. “Peşin isteyeceklerdir. Ödeyemez-

seniz onu bir hayır kurumu hastanesine yollarlar ve açıkçası kızını burada tutmak daha iyi olacaktır.”

Rosa, Sibilla’ya baktı. Güçlükle nefes alıyordu. *Hayır*, diye düşündü. *Hayır, ölmesine izin vermeyeceğim*.

“Luciano, Orietta,” dedi, ikisini de Sibilla’ya doğru çekerek “Ona benim için göz kulak olun. Bize yardım edecek birini biliyorum. Şimdi ona gidiyorum.”

Rosa doktora döndü. “Arabanız var mı?”

“Evet.”

“O zaman lütfen kızımı kliniğe götürün. Parayı alıp sizinle orada buluşurum, söz veriyorum. Bir saat içinde orada olurum.”

“Nereye gidiyorsun?” diye sordu Luciano. “Ben de seninle geleceğim.”

“Hayır!” Rosa onun suratına bakmak istedi fakat bakamadı. “Antonio’ya gidiyorum. Onu sever. Sibilla’yı sever. Bize yardım edecek.”

Gece soğuğu dondurucuydu ve Rosa uygun biçimde giyinmişti, ev kıyafetinin üzerine ceketini giymişti. Fakat tenine işleyen ve gözlerini kurutan soğuğu hissetmedi. Herhangi bir Şey hissetmesine izin vermedi. Kafasında tek bir amaç vardı: Sibilla’yı kurtarması gerektiği.  ıldırımıŗ bir kadın gibi sokaklarda koŗtu. Kafası zonkluyordu ve ayakları acıyordu fakat durmayacaktı. Antonio’nun dairesine vardığında zile bastı, evde olması için dua ediyordu.

Ylenia yerine Antonio kapıya baktı. Elbisesinin  zerine sabahlık giymişti. Rosa’yı görünce Şaşırdı.

“Tanrım! Hava buz gibi. Burada ne yapıyorsun?” dedi, onu giriŗe çekerek. Rosa’nın yüzündeki  ıldırımıŗ bakıŗları görünce yüzü bembeyaz kesildi. “Sorun nedir?”

“Sibilla!” diye çığlık attı Rosa, dizlerine yığılarak.

Antonio’nun gözleri büyüdü. “Ne oldu?” diye sordu. “Sibilla’ya ne oldu?”

Tutmaya  alıŗtıėı g zyaŗları Rosa’nın gözlerinden boŗaldı. “Bize yardım et! Antonio! Tanrım! Lütfen yardım et!”

Klinikteki o kritik gecede Rosa gözlerini Sibilla’dan ayırmadı. Karantina odasında birlikteydiler, her yarım saatte bir hemŗire gelip hayatı değerleri kontrol ediyordu. Rosa son birkaç saat içerisinde ne olduğunu d ŗ nmesine izin vermedi. Bütün zihinsel çabasını kızı

ın dua etmeye verdi. Antonio giriş masasında Faşist Parti kartını posterip bir tomar para uzattığında Luciano'nun yüzündeki küçük düşünmüş ifadeyi hatırlamak istemiyordu. "Ne ihtiyacı olursa," demişti. "Hiç önemli değil, ben öderim."

Rosa asla Luciano'yu isteyerek incitmezdi fakat tek düşünebildiği Sibilla'yı kurtarmaktı.

Sadece Rosa'nın onunla kalmasına izin verildi, diğer herkes gönderildi. Serum verildikten sonra çocuk kendinden geçti. Kızının durumu her kötüleştiğinde Rosa bir parçası kendinden koparılmış gibi hissetti. Yine de mucize eseri Sibilla ertesi sabah hâlâ nefes alıyordu.

Antonio geldi ve Rosa'nın uyuması için bir karyola ayarladı ve yapılabilecek başka bir şey olup olmadığına bakması için Roma'da çocuk uzmanı bir arkadaşını aradığını söyledi. "Luciano ve diğerleri kliniğin dışında bekliyorlar," dedi. "Meraklanıyorlar fakat içeri girmemeleri daha iyi. Sibilla'nın tedavisini tehlikeye atabilirler. Buradaki başhekim ateşli bir faşist."

Öğleden sonra Sibilla'nın sağlığı kötüleşti. Kapalı göz kapakları şişti ve ağzı gevşedi. Bu durum küçük gelişmelerle bir sonraki hafta kötüye giderek devam etti.

"Korkarım bir daha gece kalmanıza izin veremeyeceğim," dedi hemşire. "Kurallara aykırı. Kocanız biraz esnek olmamız için bizi ikna etti fakat yapabileceğimiz bu kadar. Eve gitmeli ve sabah gelmelisiniz."

Rosa, hemşirenin *kocanız* derken kastettiğinin Antonio olduğunu anladı. Antonio her gün kliniğe geldi, Luciano'ya ve ailesine Sibilla'nın durumuyla ilgili bilgi verdi. Rosa'ya yemesi için çorba getirdi. "Ylenia senin için yaptı. Sibilla için güçlü olmalısın," dedi. "Kendini koyveremezsin." Sonra yanında kalıp yiyip yemediğini kontrol etti. Rosa onu memnun etmek için yedi, aç olduğu için değil. Luciano'ya, Antonio ile ilgili ne dediğini hatırladı: *Onu sever. Sibilla'yı sever.*

Evet, fakat Antonio beni de seviyor, diye düşündü Rosa. Tavırlarında bunu görmüştü. Bir şekilde Bayan Visconti'ye olan hisleri Rosa'ya dönmüştü. Evlilik teklifi hiç de kurtarma görevi değildi.

Rosa klinikten eve geldiği her gün, Luciano'nun kollarına gö-

müldü fakat çok gergin oldukları için konuşmadılar. Ne diyebilirdi? Rosa herhangi bir şey hakkında konuşabilecek kadar sağlam düşünemiyordu. Aklı tamamen Sibilla'daydı.

"Benden nefret ediyor olmalısın," dedi Luciano bir keresinde gözleri acıyla taşarak. "Eğer parayı kullanmamış olsaydım..."

Rosa parmaklarını onun dudaklarına koydu ve başını iki yana salladı. "O bizim kararımızdı ve neticede Sebilla tedavi görüyor Gerisi Tanrı'ya kalmış."

Montagnanilerin telefonu yoktu ve Rosa her sabah kliniğe giderken Sibilla'nın gece öldüğü haberini alacağından çok korkuyordu. Fakat Sibilla'nın bilinci açılmıştı ve az miktarda bulamaç yiyordu. Doktor, Rosa'ya tehlikenin devam ettiğini söyledi. Yine de Rosa umudunu kaybetmedi.

"Hadi, küçüğüm," diye fısıldadı kızına, yanaklarını okşayarak. "Annen seni eve götürmek istiyor."

Her gün klinikten eve dönerken Rosa bir kilisede durup muni yaktı. Sessizce oturup dua etti, hissettiği huzurun inançtan mı yoksa yorgunluktan mı kaynaklandığına emin değildi.

Sibilla'nın hastalığının on beşinci sabahı, Rosa bir rüya gördü. Parlak bir ışıkla uyanmıştı. Yataktan çıktı ve sonunda kapı olan karanlık bir koridoru takip etti. Kapı yavaşça açıldı. Diğer tarafta bir meleğin kollarında Sibilla vardı. Meleğin sırtında kanatları vardı ve Sibilla'yı besikte sallıyordu. Sibilla mutluydu ve gülüyordu. Işık daha da parlaklaştı ve Rosa uyandı. Saat çoktan sabah dokuz olmuştu. Uyuyakalmıştı. Luciano saat beşte işe gitmek için çıkmıştı, onu uyandırmak için erken olduğunu düşünmüş olmalıydı.

Rosa aceleyle giyindi ve kliğine giden tramvayı yakaladı. Rüya gördüğü sırada huzurlu hissetmişti. Fakat şimdi panik halindeydi. Neden bir melek? Sibilla ölmüş müydü?

Kliniğin resepsiyonunda kimse yoktu. Rosa koşarak doğruca merdivenleri çıktı. Sibilla'nın kaldığı odaya girdiğinde kızı orada değildi. Çarşaf lar yataktan sökül m ü ş t ü . Rosa tekrar koridora koştu. Tekerlekli sedyede yatan ve üzeri örtülmüş bir beden görünce kalbi durdu. Küçük bir bedendi, ayakları sedyenin yarısına ancak geliyordu. Rosa'nın yüzünden kan çekildi. *Güçlü olmam için yardım et, güvenmem için yardım et*, diye dua etti; bacakları titriyordu. Titreyen eliyle örtüyü açtı. Sarı saçlı, küçük bir erkek çocuğu önünde

vatıyordu. Cildi benek benekti; dinleniyor gibi gözüküyordu, sanki uyuyordu. Rosa onun bisikletten düşüp kafasını vuran çocuk olduğunu hatırladı. Bir gün önce yaşıyordu fakat artık sesi ve varlığı ailesi için sonsuza dek kaybolmuştu. Üzerini tekrar örtmeden önce önce doğru eğildi ve alnını öptü.

“Kızınız burada, Bayan Parigi.”

Rosa döndü ve koridorun sonunda duran başhemşireyi gördü. Zamanındaki kapıyı işaret ediyordu.

Rosa’nın ayakları yerden kesildi. Hemşirenin gösterdiği kapıya koştu. Sibilla yataкта oturuyordu. Yüzü solgundu fakat nefes almakta zorlanmıyordu. Elinde tuttuğu bir eriği dişliyordu. Rosa’yı görünce yüzü güldü.

“Baş ağrımıyor, anne,” dedi.

Rosa kollarıyla kızını sardı ve ağladı.

Rosa eve giderken kilisede durdu. Sıraya oturup İsa heykeline baktı. Sibilla’nın hastalığı sırasında bastırmaya çalıştığı, kafasını kemiren düşünce şimdi ilgisini istiyordu. Apaçık olanı artık görmezden gelemezdi. Luciano’ya olan sevgisi bir yoldu fakat Sibilla’ya onun sevgisi ve onun rahatı için yapması gerekenler, Rosa’yı başka bir yola çekiyordu. Sibilla’yı ve eğer Luciano ile kalırsa ne tür bir hayatın onları beklediğini düşünmek zorundaydı. Daha büyük bir amaç için çağırılmıştı ve hiçbir zaman söylemese de Rosa ve Sibilla onu gerileten bir yükü. Manastırdan ayrılırken başrahibenin ona söylediklerini hatırladı: Bu hayatı yaşamak için çağırılmış olman gerekir... Luciano onları seviyordu fakat Rosa nasıl bir rahibe olmaya uygun değilse, o da sıradan bir aile babası olmaya uygun değildi. Tanrı’nın onun için tasarladığına sırtını dönemezdi. Rosa’nın varlıkların kökenini görme yeteneği gibi, bu da onun bir parçasıydı.

Rosa’nın aklı Antonio’ya kaydı. Ona evlenme teklif etmişti, kalbi Luciano’ya ait olduğu için o bunu reddetmişti. Sibilla için neyin daha iyi olduğunu düşünmüş müydü? Antonio kızına sıcak bir ev ve iyi bir eğitim verebilirdi. Bale dersleri, resim dersleri, güzel kıyafetler... Hepsi onun olabilirdi. Luciano ile kalırsa Rosa ona ne verebilirdi? Tek başına sevgi onu menenjitten kurtarmayacaktı.

Rosa yanında birinin durduğunu hissetti. Başını kaldırdı ve Luciano’yu gördü.

“Seni burada bulacağımı düşündüm,” dedi, yanında diz çökerek. “Antonio bana Sibilla’nın tehlikeyi atlattığını söyledi.”

Rosa kendi ellerine baktı. Luciano’ya bakmaya korkuyordu. Onun gözlerinde görebileceklerinden korkuyordu ya da Luciano’nun, gözlerinde görebileceklerinden.

“Sana evlenme teklif ettiğini bilmiyordum,” dedi Luciano yumuşakça. “Bana söylemedin. O iyi bir adam. Uzunca konuştuk. Görünüşe göre ona geçmişinden bahsetmişsin ve bundan rahatsız olmamış.”

“Sus!” dedi Rosa.

Luciano bu kadar yakınındayken, kolu koluna samimiyetle dokunuyorken düşündüğü her şeyi unuttu. Onu seviyordu. Ona ihtiyacı vardı. Ne söyleyeceğinden korkuyordu çünkü bunun kendi düşündüğü şey olacağını biliyordu. Hangisi katlanılması daha kolay olanı, hakikat mi yoksa yalanlar mı?

“Benim için bir mum yakar mısın, Rosa?” diye sordu Luciano. “Benim için bir mum yakıp kendimi adadığım dava için dua eder misin?”

Rosa gözlerini üzerinde hissetti fakat göz göze gelmekten kaçındı. Yüreğindeki acı onu öldürecekti. Belki bir gün bütün bu olanlar bir anlam ifade edecekti ve olaylara tarafsız bir açıdan bakabilecekti. Fakat bugün değil. Hissettiği acıyı tarif edecek kelime yoktu.

“Ne diyorsun, Luciano?” diye sordu, nihayet cesaretini toplayarak. “Bana ne anlatmaya çalışıyorsun?”

“Seni seviyorum, Rosa ve senin de beni sevdiğini biliyorum. Fakat bu artık bizimle ilgili değil. Doğru olanla ilgili. Sana ve Sibilla’ya, Antonio Parigi’nin verebileceklerini veremem. Ben öyle bir adam olamam. Dediğimin doğru olduğunu biliyorsun.”

Rosa biliyordu. Bütün kalbiyle biliyordu. Antonio’ya karşı Luciano’ya hissettiği gibi bir tutku hissetmiyordu fakat zaman içerisinde onu kocası olarak sevebilirdi. Rosa gözyaşlarıyla boğuştu fakat yenik düştü. Hızlı ve dolu dolu yanaklarından süzöldüler. Luciano onu kendine çekti. Bir şekilde Rosa onun gözlerine bakacak gücü buldu. Gözlerinde, yıldızların altında seviştikleri geceyi gördü. Onu ilk gördüğü zamanı hatırladı, Arno Nehri’nin kıyısında. Güneş, saçlarını ve tenini parlatmıştı.

“Gitmelisin, Rosa,” dedi, güçlkle yutkunarak. “İkimiz de bu-

nun, sen ve Sibilla için en doğrusu olduğunu biliyoruz. İsim her geçen gün daha tehlikeli oluyor.”

Rosa onu ne kadar çok sevdiğini ya da onsuz olursa öleceğinden korktuğunu söyleyemedi. “Yeterince büyüdüğünde Sibilla’ya söyleyeceğim,” dedi bunun yerine.

“Hayır!” dedi Luciano. “Bağlılığı konusunda kafasının karışması daha iyi.”

Bir süre birbirlerinin gözünün içine baktılar. Bu kadar mıydı? Rosa merak etti. Bu kadar ani bir şekilde aşkları sona mı ermişti? Ne kıpırdadılar ne de konuştular. Luciano’yu öpmek istedi fakat di-
rendi.

“Ben ve Sibilla için Mussolini ile savaş,” dedi. “Ruhen yanında olacağım. Her akşam senin için bir mum yakacağım, sen ve diğerleri için dua edeceğim.”

Sonra Luciano onu öptü. Bitmek bilmeyen öpücük dudaklarını ısıttı ve çekilir çekilmez onları yine soğukta bıraktı.

“Orietta’ya açıklayacak mısın?” diye sordu Rosa. “Piero’ya ve Carlo’ya? Onlar benim ailem oldular.”

Luciano başıyla onayladı. Rosa’nın kalbi atmıyor gibiydi. İçinde tüm hissettiği, ezici bir acıydı. Son kez uzunca Luciano’ya baktıktan sonra gitmek için ayrıldı. Hissettiği acıdan dolayı güçlükle nefes alıyordu, yine de yoluna devam etti. Bir anneydi. Kendini düşünmezdi. Yapmak zorunda olduğu şey buydu. Kilisenin kapısına doğru yürürken zemin, ayaklarının altında kayıyor gibiydi. Sanki denize açılmak üzere hazırlanan bir geminin güvertesinde duruyordu. Gün ışığına çıkana kadar Luciano’nun bakışlarını üzerinde hissetti ama arkasına bakmadı.

En iyisi bu, dedi kendine. *Olması gereken bu.* Oysa ona en çok ihtiyacı olduğu anda Luciano’yu yalnız bıraktığı için kalbi sızlıyordu.

ÜÇÜNCÜ KISIM

İtalya, Roma'nın şanını yaşar! İtalya İmparatorluğu!" diye bağırarak spikerin, Vigne Nuova caddesindeki Geppetto'nun oyuncak mağazasındaki radyodan sesi duyuldu. 1935 yılıydı ve Mussolini, İtalyan ordusunun Habeşistan'ı işgalini henüz ilan etmişti.

İkizleri için hediye alan Rosa, birbirleriyle şakalaşan ve kucaklaşan müşteriler tarafından dışlanmıştı. Mağaza sahibi elinde bir Pinokyo kuklasıyla tezgâhta dans edercesine oynuyordu. Rosa, savaş binlerce çocuğun açlığa mal olabileceği halde bu insanların nasıl mutlu olabildiklerini merak ediyordu. Nasıl olsa ölenler, onların çocukları olmayacaktı. Rosa hemşerilerinden hicap duydu. Nasıl kendilerine uyar derler ve savunmasız bir ülkeye saldırırlar. Habeşistan'ın uçakları, uçaksavarları yoktu. Kendi halkını zar zor besleyebilirdi.

Rosa, Tornabuoni caddesi yolunda bir İngiliz çay evinde durdu. İtalya'nın Habeşistan'ı işgali Britanya gazetelerinde farklı anlatılıyordu. Britanya, saldırıdan önce savaş ilan etmediği ve hastaneleri bombaladığı için İtalya'yı kınıyordu. Rosa, *The Times* dergisinin kapağındaki çıplak ayaklı Habeşli askerlerin resmine baktı ve midesi bulandı. Mussolini, Habeşistan'ı fethetmeden de ilerleyebilirdi. Britanya, İtalya'nın işgaline barışçıl çözümler bulmaya çalışmış; kendi topraklarından limanlara geçiş veren bazı yerleri teslim alabilecekleri bir şerit vermeyi teklif etmişti. Fakat Mussolini barışçıl bir çözüm aramıyordu. Faşist devleti güç ve kontrolün iradesi olarak tanımlamıştı. Luciano'nun uyardığı gibi savaş istemişti.

Rosa kafede etrafına bakındı. Önceki aya göre daha az müşteri vardı. Britanyalılar gergindi. Mussolini İtalyanları -devletler yayılmacı politikasına muhalefet ettiği için- basını kullanarak onlara karşı kışkırtıyordu. Çoğu turist ayrılmıştı, göçmenler de toparlanıyordu. Ortada sadece dönecek bir evleri ya da aileleri olmayan yaşlı

kadınlar vardı. İtalya onların evleriydi ve terk edemezlerdi, her ne kadar hissiyat onlara karşı olsa da.

Rosa çayın ve kekin parasını ödedi, eve koşup çocuklarına sarılmak için ani bir istekle dolmuştu. İkizleri, dedenin ölümünden sonra orada kalan Giuseppina'ya bırakmıştı. Kedi köpek gibi kelimeleri söylemeye yeni başlamışlardı. Rosa savaşın, çocuklarının güvenli dünyasını yıkabileceğini düşününce titredi. Neden Mussolini İtalya'nın iç meselelerini düşünmek yerine ülkeyi çatışmaya sürüklüyordu?

Eve dönmek için sabırsızlanırken mobilya dükkânına gitti. Bir an ofisin kapısında durdu ve fatura hesaplarıyla uğraşan Antonio'yu seyretti. Ona karşı aynı şefkati bir sabah uyandığında kendisini onunla yanak yanağa bulduğunda da hissetmişti.

"Haberleri duydun mu?" diye sordu.

Antonio faturalardan başını kaldırdı ve gülümsedi. "Ne haberi?"

"İtalya'nın Habeşistan saldırısı. Oyuncakçada herkes kutluyordu."

Antonio sandalyesinde arkasına yaslandı ve omuzlarını silkti. "Mussolini bu ulusu salak yaptı. Gerçekten bir imparatorluk kurulduğunu mu düşünüyorlar? Bundan sonra olacak tek şey, Milletler Cemiyeti'nin bize uygulayacağı ekonomik yaptırımlardır. Belki sofraya koyacak yemek bulamadıklarında bu kadar mutlu olmazlar."

Kollarını Rosa'nın omuzlarına sarmadan önce durdu ve elindeki paketleri aldı. "Düzeltemeyeceğimiz şeye kaygılanamayız," dedi, onu alnından öperken. Ardından saatine baktı. "Neredeyse öğlen arası. Gidelim ve meleklerimizin ne yaptığına bakalım," dedi.

Rosa ve Antonio'nun dairelerinde çocuk odası dedenin eski yatak odasıydı. Tik ağacından kasvetli mobilyalar; boyalı iki beşik, akça ağaçtan bakıcı masası ve çekmeceli sandık ile değiştirilmişti. Bir duvarda, Rosa'nın çizdiği dalları tavana uzanan bir zeytin ağacı vardı. Diğer duvarda dedenin nal biçimli aynası ve kovboy şapkası asılıydı. Rosa bu odayı beğeniyordu ve tabii ikizlerin doğumundan üç ay önce ölen dede de bunu hoş karşılardı. "Oğlumla evlenmen, hayatımdaki olan en güzel şey ve tabii oğlumun da," derdi Rosa'ya.

"İşte anne ve baba," dedi Giuseppina, Rosa ve Antonio odaya girildiğinde. Çocuklar ayaklandılar, gülüşleri yüzlerinde dans ediyordu.

İkizler, oyuncak mühendisi çiğneyerek onlara eşlik eden Ambro-

sio'nun da katılımıyla yerde plastik tren setiyle oynuyordu. İlk doğanın adı Lorenzo'ydu, ayağa kalkmaya çalıştı ancak yanında uyuyan Allegra'nın hemen yanına, poposunun üstüne düştü. Lorenzo'nun adı dededen dolayı konulmuştu. İkinci doğan Giorgio'nun ismi, Antonio'nun ikinci ismiydi çünkü anne tarafında ismi koyulabilecek bir dede yoktu.

Saçları babası gibi olan Lorenzo ağlamaya başladı. Rosa şaşır-
dı. Genellikle esmer tenli kardeşinden daha maceracıydı ve düşmesi
canının acısından daha şaşırtıcıydı. Giorgio başparmağını uzatarak
kardeşini rahatlatmak istedi ancak reddedilince bu sefer kendisi de
ağlamaya başladı.

Antonio şakacı bir ıstırapla kulaklarını kapattı, "Ah!" dedi.
"Oğullarımın o mutlu haline ne oldu?"

"Burada," dedi Sibilla. Resim yaptığı masadan kalktı. İkizleri
sarmaladı ve öptü. "İyileştireceğim." Tedavisi işe yaradı. İkizler ağ-
lamayı bıraktılar ve dikkatlerini yeniden trenlerine verdiler.

Rosa her iki oğlunu da kucakladı ve öptü. Sibilla'yı kucağına
çektii, birlikte ikizlerin ne yaptığını seyrettiler. Antonio emekleyerek
oğlanlara katıldı, oyuncağı sürerken lokomotif sesini taklit etti. İkiz-
ler keyifle cıvıldadı.

Resim defterine uzanarak, "Seni ve babayı çizdim," dedi Sibilla,
Rosa'ya göstererek.

Resim Rosa'yı yandan, Antonio'yu ileri bakarken gösteriyordu.
Sibilla kadar küçük bir çocuk için farklı eğilimleri olan güzel fi-
gürler çizmek olağan dışıydı fakat bu Rosa'ya kızının her yönden
yaşına göre ne kadar gelişmiş olduğunu gösteriyordu. Disiplinliydi
ve hazırcevaptı. Ayrıca müzikte de kabiliyetliydi.

"Flüt çalarken Sibilla da benimle mırıldanıyor," dedi Rosa, Anto-
nio'ya. "Zamanlaması ve ritmi çok güzel."

Rosa, Sibilla'nın kapkara saçlarını okşadı. Parmaklarının arasın-
da ipek gibiydiler. Sibilla insanları yolda durdurtacak ve kendisini
takdir ettirecek kadar güzeldi. İnsanlar Rosa ve Antonio'yu inceler-
ken yüzlerinde hep Rosa'nın da kendisine sorduğu soru vardı: Bu
ışıldayan güzellik nereden geliyor? Kesinlikle Osvaldo'dan değil.

Sibilla, Rosa'nın kucağından indi ve Antonio'ya resmi göster-
meye gitti.

"Çok güzel, tatlım," dedi Antonio. "Beni çok yakışıklı çizmişsin."
Saçlarını savurdu ve, "Yakışıklısın," diye cevapladı.

Antonio'yu parmağına doladığını ve onun hiçbir isteğine karşı koyamayacağını biliyordu.

Giuseppina, Rosa ve Antonio'ya kızlarının halini sordukları bir gün büyüleyici olduğunu söylemişti. "Fakat bazen bir şey istediğinde ya da onu alamadığında kibirli olabiliyor."

Antonio gülüp geçmiş, bunun Sibilla'nın gelişiminde bir dönem olduğunu düşünmüştü. Fakat bunları Rosa da görmüştü ve bu onu rahatsız ediyordu. Kibir, ona Markiz Scarfiotti'yi hatırlatıyordu.

Ylenia odaya girdi. Rosa'ya, "Siz ve Bay Parigi öğle yemeğini terasta yemek ister misiniz?" diye sordu. "Hava güzel. Çocuklar burada yiyebilir."

Antonio bu durumdan rahatsız oldu. Bir an durduğunda oğullarının yüzlerindeki ifadeyi gördü, oynamayı bıraktığı için yüzleri düşmüştü.

"Sanırım bugün hepimiz çocuk odasında yiyeceğiz, teşekkürler Ylenia," dedi.

Rosa herkesin bir arada olduğu anları severdi. Huzur ve mutluluk dolu bir hayat. Fakat Habeşistan saldırısından duyduğu kaygı Rosa'nın içini yeniden kemirdi. Rüyalar kırılgandır ve uyanılır. Rosa gözlerini kapattı ve eğer çok severse her şeyi kaybedeceğinden korktu.

Antonio, Habeşistan'a sebepsiz yere saldırmanın ardından yayınlanacak Milletler Cemiyeti üyelerinin kınamaları tahmininde haklıydı. Bu havayla para değer kaybetti ve İtalya bankasının altın rezervleri düşmeye başladı. Rezervlere katkı sağlamak ve vatanseverliği arttırmak için Mussolini İtalyan halkını evlilik yüzüklerini ulusal mücadele için bağışlamaya çağırdı. Buna *İtikat Günü*, dedi. Dört bir yanda yurttaşlar yüzüklerini şehirlerdeki, kasabalardaki ve köylerdeki alaylara götürdüler. Rosa ve Antonio, Mussolini'nin masumları öldürmesine yardımcı olma niyetinde değildi. Rosa İngiliz basınında İtalyan ordusunun, uluslararası savaş anlaşmalarına karşı geldiğini ve hardal gazı kullandığını okumuştı. Kör olan ve yanan askerlerin çatışma alanında saatlerce yattığını, zehirli gazdan öldüklerini, Kızılhaç ambulanslarının ve hastanelerin İtalyan ordusunun hedefi olmasından dolayı tıbbi yardımın kesildiğini okuyunca gözleri doldu. "Utanç!" diyerek ağladı."Utanç!"

İtikat Günü geldiğinde gökyüzü açıldı ve yağmur dökmeye baş-

ladı. Fakat doğanın reddi, binlerce kadını sabah yediden akşam geç saatlere kadar kuyrukta bekleyip evlilik yüzükleri ve diğer altınlarını sunmaktan caydıramadı. Rosa ve Antonio belediye binasının önündeki kadınları gördüklerinde mülk satışına gidiyorlardı. Orta ve çalışan sınıf kadınlarıydılar fakat radyo o sabah İtalya kraliçesi, prenses, Mussolini'nin eşi ve kızının da evlilik yüzüklerini sunduklarını söylemişti. Kiliseler ve hatta sinagoglar *Giovinezza*'yı²⁴ çalmış ve kadınları yüzükleri bağışlamaya çağırıyordu.

Rosa balıkçının, "Habeşistan kime ait?" diyerek kasabı selamladığını duydu.

"Bize! Bize!" diyerek bağırdı kasap hevesle, ellerini önündeki kanlı önlüğe silerek.

"Bu onlar için futbol maçı gibi," diye fısıldadı Rosa'ya, Antonio.

Rosa ve Antonio yüzüklerini davaya bağışlamayıp dairelerinde güvenli bir yere koydular. Olanlara katılmıyorken buna tamamen karşı çıkmaları da pek akıllıca olmazdı. Yurtsever akım bunu sorgulayan kimseler için işlerin kötü olmasına çalışıyordu.

"İtalya'nın zafer yürüyüşünü engellemelerine izin vermeyin!" Bir Kara Gömlekli megafonla evlilik yüzüklerinin toplandığı okulun önünde bağıırıyordu. "Ablukayı yeneceğiz."

Yağmur dindiğinde Rosa, Bayan Visconti'nin okuldan dışarı çıktığını gördü. Kocasının eski metresini görmekten korkuyordu. Rosa ısmarlama dikilmiş elbiseleri, ortadan ayrılıp arkaya doğru taranmış ve ensesinde toplanmış bukleli saçlarıyla çok şıktı. İçlerinde siperinin üzerinde ipek bir gül olan flamingo pembesi bir şapkası olan koleksiyonu bile vardı. Bayan Visconti'nin güzelliği Sibilla'nınki kadar etkileyiciydi. İnce kaşları, kurdeleli şapkası ve altın rengi teniyle Bayan Visconti sanki zarafeti için hiçbir çaba harcamamış gibi görünüyordu.

Rosa, Bayan Visconti'yi birkaç ay önce çocuklar ve Giuseppina ile yürüyüşe çıktığında görmüştü. Bayan Visconti, Rosa'nın önünü kesmek için ileri atılmıştı ve gözlerinde parlayan nefret Rosa'yı korkutmuştu. Ardından o güzel ve sert yüzündeki ifade küçümsemeyle yer değiştirmiş ve arkasını dönüp yürümüşü. Rosa, Bayan Visconti'nin ona ne demek istediğini anlamıştı. Sen onun çocuklarının annesisin ama ben gerçek aşkıyım.

Bayan Visconti, Antonio'nun bakışlarını yakaladı ve gözlerini üs-

²⁴ **İtalyanca:** Nasyonal Faşist Parti'nin marşı. (ç.n.)

tünden çekmedi fakat Antonio, Rosa'yı koluna taktı ve yürümeye devam etti. Rosa'ya birkaç sokak ilerlediklerinde bile bir şey söylemedi.

"Antonio?" diye atıldı.

Gözlerine baktı. "Evet?"

"Bayan Visconti'yi gördün mü?"

"Evet."

Rosa kocasının yüzünü okumaya çalıştı. Hâlâ Bayan Visconti'yi düşünüyor muydu? Belki geç vakitte kitap okurken ya da Rosa çoktan yattığında. Ya da sabah dükkâna yürürken. Antonio'nun dudakları sımsıkıydı. Rosa bekledi ve kocasının bir yoruma daha niyeti olmadığını anlayınca sordu. "İyi misin?"

Yüzünü ekşiterek, "Bir faşist olduğunu bilmiyordum," dedi.

Rosa'nın bir anlık güvensizliği geçti ve Antonio'nun alaycı yorumuna güldü. Kocasını, Bayan Visconti'yi düşünmezken neden kocasından bir güvenceye ihtiyacı olduğunu sordu kendisine. Korktuğu kendi sadakatsizliği miydi? Rosa, Antonio'yu sever ve sayarken Luciano'yu hiç unutmamıştı. Hâlâ kalbinde bir yer tutuyordu.

Ertesi sene baharda bir öğleden sonra Rosa, Duomo'nun²⁵ civarındaydı. İçeri girip günlük mumunu Luciano için yakmaya karar verdi. Katedralin gotik, mağaramsı girişinde durdu ve kubbenin girişinin üstünde bulunan Mahşer fresklerine baktı. Cennete bakmak gibiydi. Bir mum yaktı, sıralardan birine oturdu, dua etti ve düşünüp taşındı. Rosa kiliseye inanmıyordu. Ama Tanrı'ya inanıyordu. Yalnızca o, İtalyan halkını aptallıktan kurtarabilirdi.

Rosa dua ederken yanından bir kadının geçtiğini gördü. Onda tanıdık gelen bir şeyler vardı. Kadın diz çöktüğünde Rosa onun zarif yüzünü ve başörtüsünün altından saçlarındaki altın ışıltıyı gördü.

"Orietta?"

Kadın döndü ve Rosa'nın kalbi eski bir dostu görmekten dolayı hızla attı. Orietta, Rosa'ya gülümsedi ve diğer ibadet edenleri rahatsız etmemek için koridora geçmeleri gerektiğini işaret etti.

"Çok güzelsin," dedi Orietta, Rosa'yı içten bir sıcaklıkla kucaklarken.

Rosa bu sıcaklığı görünce ilerledi. Antonio'yla evlendikten sonra Luciano'nun ailesiyle görüşmemişti ve bu kaybı derinden hissediyordu.

²⁵ Katedral. (ç.n.)

“Neler yapıyorsun?” diye sordu Orietta’ya.

“Hâlâ pastanede çalışıyorum,” dedi. Rosa’yı süzerek aklından geçen diğer soruyu cevapladı. “Kardeşlerim İspanya’da savaşıyorlar.”

“İspanya?” Rosa’nın kalbi durdu. İtalya’daki antifaşist eylemleri yüzünden Luciano için endişeleniyordu. Oysa şu anda İspanya’da kan gövdeyi götürüyordu. “İspanya?” diye tekrarladı. “Cumhuriyet için savaşıyorlar, değil mi?”

“Evet,” dedi Orietta. “Birkaç ay önce gittiler.”

Rosa hastalanabileceğini düşündü. İspanya ordusu, kilise, toprak sahipleri ve İspanyol faşistler ittifak olup cumhuriyetçi yönetime karşı isyan başlatmıştı. İtalya cephelere muhafazakârları desteklemek için silah ve asker sağlıyordu. Mussolini kendi ülkelerinde onlara karşı savaşan bir İtalyan yakalanırsa vurulmasını emretmişti.

“Hiç haber aldın mı onlardan?” diye sordu.

Orietta başını salladı.

Rosa yutkundu. “Kardeşlerin için dua etmeye mi geldin?”

“Evet, her gün geliyorum.” Damlalar döküldü Oriettanın gözlerinden.

“Ben de onlar için her gün mum yakıyorum,” dedi Rosa. “Hadi onlara birlikte dua edelim.”

Bayanlar dualarını bitirdiklerinde katedralden dışarı çıktılar. Rosa arkadaşını zayıf ve bitkin gördü. Orietta’nın elbiseleri temiz fakat eskimişti. Kardeşleri uzaktayken hayat onun için zor olmalıydı.

“Dinle,” dedi Orietta. Rosa’nın koluna girdi ve onunla yürüdü. “Luciano ve sen ayrıldığınız için birbirinize yabancı olmamalısınız. Her zaman anlıyordum. Çocukluğundan beri Luciano diğer oğlanlar gibi değildi. Bazı erkekler yalnızlığa heveslidir.”

Rosa bu konuda buzları kırdığı için Orietta’ya minnetardı. Göz yaşlarına hâkim oldu. “Sen ve ben kardeş gibiydik,” diyebilirdi.

Orietta başıyla onayladı ve gülümsedi. “Hâlâ olabiliriz. Sibilla nasıl? Artık büyük bir kız olmalı?”

Rosa konunun değişmesinden memnundu çünkü Luciano’nun İspanya’da olması dünyadaki gerçekleri çok yakınına getirmişti. Her ne kadar ailesini güvende tutmaya çalışsa da Mussolini’nin afeti, İtalya’ya getirdiğini hissediyordu. Yabancı basın onu en kötü Avrupalı diktatör olarak tanıtıyordu. İtalyanlar fırsatını bulduklarında onu durdurmalıydı.

Antonio'nun, Orietta'nın dükkânda çalışması önerisini ikiletmeden kabul etmesi onun Rosa'ya inancının bir işaretiydi. Pastaneden daha fazla para kazanabilecekti. Rosa çocuklarla ve ev işleriyle meşguldü, eskiden yaptığı gibi kataloglarla ve satışlara yardımla ilgilenmiyordu. Rosa karısının eski sevilisinin kardeşini bu kadar samimi karşılayacak fazla adam tanıımıyordu. Antonio bu konuda özeldi.

Dükkândaki ilk gününde Orietta'yla öğle yemeği için eve geldiğinde, "Her şeyi beceriyor," dedi Antonio.

"Şimdiden mi?" dedi Rosa gülerek. "Bu ay çok mobilyan var."

Orietta'nın yüzü kızardı. "Masalar ve sandalyelerle ilgili bilinmesi gereken çok şey var ama bundan hoşlanıyorum."

"Hızlı," dedi Antonio, Rosa'ya. "Şimdiden XVI. Louis'den XV. Louis'e ve ceviz ağacından mauna kadar her şeyi biliyor."

Öğle yemeği bittiğinde Antonio, Rosa'ya, "Saat altıda geri geleceğim," dedi. "Bu akşam yemeğe Travislerin evindeyiz, hatırladın mı?"

Rosa başını salladı. Elbette hatırlıyordu. Elbisesini haftalar önce seçmişti: Çapraz kesilmiş bir etek ve içinde boyundan askılı gümüş-lilya bir şarmöz. Çantası ve ayakkabısı da gümüş renkliydi.

"Travisler kim?" diye sordu Orietta, Antonio ayrılmadan önce çocuklara sarılırken.

"Alessandro Travis ve eşi Tullia, Antonio'nun eski arkadaşları," diye açıkladı Rosa. "Daha önce Uffuzi galerisinde tanışmıştım onlarla ama ilk kez evlerini ziyaret edeceğim. Antonio Floransa'nın en güzel dekore edilmiş evine sahip olduklarını söyler."

Orietta girişe doğru yürürken, "Bunun biraz daha stil sahibi olduğunu söyleyebilirim," dedi Rosa'ya. "XVI. Louis!" dedi koridordan geçerken okşadığı bir koltuğa. "XV. Louis tarzı mobilyalardan daha ölçülü bir asalet ve daha temiz çizgiler."

İkisi de güldü.

Rosa, Travislerin dairesinin cilalı parke zeminini, halılarını ve lilyalarla dolu mayolika vazolarını gördüğü anda etkilenmişti.

"Şimdi sana, kocanın bana almamı söylediği şeyleri göstermeme izin ver," dedi Alessandro, Rosa'yı, Floransa mozaiginden kara bir kabine yönlendirirken.

"Çok güzel," dedi Rosa.

Tullia, Antonio'nun kolunu kavradı. "Artık neden Antonio'yu bu

kadar sevdiğimizi biliyorsun!”

Alessandro Travi beyaz saçlı ve mavi gözlüydü. Karısı, küçük burnu ve katlı gerdaniyla kocası kadar güzel olmasa da kırmızı şifon gece elbisesi içinde zarif ve mükemmeldi.

Tullia, Rosa’nın haçlı ve anahtarlı kolyesine baktı. Rosa, Antonio’nun ona evlendiklerinde verdiği pırlanta bileziği takmıştı ama tılsımları olmadan bir yerlere gitmeye isteksizdi.

“Ne kadar ilginç,” dedi Tullia, Rosa’nın takıları için. “Bir anlamı var mı?”

“Anahtar doğduğumdan beri boynumda,” dedi Rosa. “Beni koruyor.”

Rosa, Travislerin zenginliğinin kendisini korkutabileceğini düşünmüştü fakat bunun yerine kendisini daireden etkilenmiş halde bulmuştu. Bir sanat galerisinden daha iyiydi çünkü her şey sahibinin kişiliğini yansıtır. Parçaların çoğu Alessandro ve Tullia’nın gezilerinden topladıklarıydı. Rosa ve Antonio resim odasında diğer misafirlerle tanışmaya geçerken Rosa’nın dikkatini Çin işi, ipek sırmalı koltuklar ve Tullia’nın Paris’ten aldığını söylediği su mermerinden bir kadın büstü çekti.

Tullia’nın kardeşi Margherita, kız kardeşinin daha ince haliydi. “Gençler! Ne kadar güzel!” diye haykırdı, ayağa kalkıp Antonio ve Rosa’ya karşılar.

Rosa uzun zamandır kendisini genç olarak görmüyordu fakat yaşı gözreceli olduğunu kavramıştı. Margherita kocasını tanıştırdı, Herbert Kauffmann isimli bir Alman ve kardeşi, Otto.

“Doktorlar,” dedi Tullia şen bir kahkahayla. “Eğer birisi bu akşam köftelerden rahatsız olursa yardıma hazır olacaklar.”

Almanlar güldü fakat bir tedirginlikleri vardı. Rosa, Tullia’nın coşkulu mizahını anlamadıkları için olabileceğini düşündü.

“Evet, sanırım yemek vakti geldi,” dedi Alessandro ikinci içkilerden soma.

Yemek odası, yekpare meşe masa ve Duomo manzarasıyla dairenin geri kalan kısmı kadar etkileyiciydi. Tullia misafirlere yerlerini gösterdi.

“En güzelimiz sen olduğun için seni kocamın yanına oturtuyorum,” dedi Rosa’ya.

Rosa için yemek takımı yemeklerden daha ilgi çekiciydi. El iş-

lemesi yaprak ve dut resimli Haviland Limoges tabaklara ve gümüş saplı kristal kadehlere hayran kaldı.

Sohbet ertesi sene Paris'te yapılacak Dünya Ticaret Fuarı'ndan Pasifik Okyanusu'nu uçakla geçmeye niyetlenen Amelia Earhart'a, Keeler poligrafisine kadar kaydı.

"Fakat nasıl çalışıyor?" diye sordu Margherita, Otto'ya. "Gerçekten birisi yalan söylüyorsa bize bildirebilir mi?"

Otto cevap vermeden önce dudaklarını peçeteye sildi. "Kalemlerin altında sabit bir hızla dönen makaramız var. Tüpler denegin karnına ve göğsüne nabzını ve nefesini ölçmek için bağlanıyor. Denek sorgulandığında poligrafi denegin psikolojik tepkilerini ölçüyor."

"Ne kadar gereksiz," dedi Tullia. "Alessandro yalan söylediğinde her zaman anlarım. Kızarır, terler ve anlamsızca bakar."

Masadakiler Alessandro tarifine güldüler. O da utandı fakat nazikçe üstlendi bunu.

Antonio, "Olimpiyat oyunlarını bekliyor musunuz?" diye sordu Kauffmannlar'a. "Berlin'de olması heyecan verici olmalı."

"Oyunları görmeyeceğiz," diye cevapladı Herbert. Bakışlarını çevirdi. "Burada olacağız."

Herbert'in sesindeki titreme Rosa'yı şaşırttı. Antonio onları üzmemek istememişti. Ortalığı yumuşatmak için konuyu değiştirdi.

"Kardeşinizi uzun bir ziyarete gelmeniz çok hoş," dedi Margherita'ya.

"Korkarım bu iyiliğimiz için," diye cevapladı. "Hitler'in Yahudi karşıtı yasaları bizim için Berlin'de yaşamayı imkânsızlaştırdı. Herbert ve Otto, hastalara daha fazla bakamazdı."

"Yıllarca insanları kurtarmak benim için bir kıvançtı ve onlar da minnettardı," dedi Otto. "Fakat bu yasalar bizi her şeyden soyutladı, vatandaşlığımız dâhil. Sanki pis serserilermişiz gibi."

"Bu korkunç," dedi Rosa.

Alessando iç çekti, çatalı ve bıçağı bıraktı. "Almanlar Avrupa'nın en aydın insanlarıydı; eğitilmiş, toleranslı, insancıl ve akılcı. Bu sanki bir tür şeytanın, ülkenin orta yerinde ortaya çıkması gibi."

"Benim için sorun hükümetin yaptığından ziyade arkadaşlarımla tepkisi," dedi Margherita, gözleri dolarak. "Dernekteki kadınlar çalışmalarına beni çağırmayı bıraktılar, on yıldır her gün uğradığım manav penceresine, *Yahudiler Giremez* yazan bir tabela astı fakat onlar

da Nazilerden tehdit alıyorlar; Yahudiler kadar korku içindeler.”

Rosa, Tullia’nın sesindeki endişeyi yakaladı. “Almanya’da olanlar burada olabilir mi?”

Nazilerin ırk tarifine göre Antonio Yahudi değildi. Buna göre birinin Yahudi sayılması için üç kuşak Yahudi atası olması ya da dininin pratiklerini yerine getiriyor olması gerekiyordu. Fakat Rosa yine de korkuyordu.

“Mussolini pek çok şey olabilir,” dedi Alessandro. “Fakat Tanrı’ya şükür, antisemitik²⁶ değil. Güvendeyiz.”

Tatlı tabakları kaldırıldıktan sonra Alessandro masadan kalktı. “Şu anda yapmamız gereken, bu tatsız konuşmayı arkamızda bırakmamız,” dedi. Rosa ve Antonio’ya gülümsedi. “Size göstereceğim bir şey var, ikinizi de etkileyecek; eminim. Antonio’yu yapısal güzelliğinden ötürü ve Rosa’yı müzisyen olduğu için.”

Alessandro ve Tullia, misafirlerini altın bir İran halısı ve kırmızı deri minderli Savonarola kanepesi ile döşenmiş şatafatlı müzik odasına geçirdiler. Odanın ortasındaki yapıt, anında Rosa’nın gözlerini aldı: Kapkara bir Bösendorfer piyano.

“Franz Liszt; Bösendorfer’in, enerjik fortissimo²⁷’sunu başara bilmeye gücü yeten tek piyano olduğunu söyler,” dedi Alessandro.

Tullia güldü. “Ailemizde hiç kimsenin çalamadığı bir şeye bu kadar para harcamak çılgınca. Fakat yanından geçmek bile muhteşem.”

“Çok güzel,” dedi Antonio, piyanonun kapağını açarken. Piyano pürüzsüz ve sadeydi. Tek süsleme nota sehпасındaki helezonik oymalar ve klavye kapağındaki üzüm asması işlemesiydi. “Ne düşünüyorsun?” dedi Rosa’ya, elini sırtına koyarak.

Rosa onu zar zor duyabildi. Piyano onu büyülemişti. Dramatik, zengin ve dolu... Kız kardeşinin piyanosu götürülürken markinin akan gözyaşlarını hatırladı. Floransa’da birkaç tane Bösendorfer vardı ve Rosa elindeki ve parmak uçlarındaki karıncalanmadan bunun Nerezza’nın piyanosu olduğunu anlamıştı.

“Akort edildi ve temizlendi,” dedi Alessandro, Rosa’ya bakarak. “Bizim için bir şeyler çalmak ister misin? Bunu aldığım İngiliz benim için bir şeyler çalmıştı fakat bu odada da sesinin nasıl çıktığını

²⁶ Yahudi düşmanlığı. (e.n.)

²⁷ Bir müzik yapıtında kimi bölümlerin çok güçlü çalınması gerektiğini belirten müzik terimi. (ç.n.)

duymak isterim.”

Rosa tepeden tırnağa titriyordu. Çalabileceğinden emin değildi. “Yeteneğimin çok ötesinde bir enstrüman,” diyerek teklifi geri çevirdi.

“Hiç de bile!” dedi Alessandro, onun için tabureyi çekti. “Aldığımız istihbarata göre çok hünerlisin.”

Piyanonun taburesi oldukça şıktı. Rosa onu piyanoya doğru çekti. Oynatmak için çok ağır olması şaşırttı. Neredeyse ikizler geldiğinden beri doğru düzgün piyano çalmıyordu. Ezberinden, çok iyi bildiği ve pratiği olmayan parmaklarını çok zorlamayacak olan Chopin’in Nocturne No.2’sini mi majörden çalmaya karar verdi. Parçanın piyanoya ve odaya uymasını umdu.

Antonio ve diğerleri dinlemek için oturdu.

Rosa tuşlara dokunduğunda midesinde garip bir his duydu, hamileliğinin ilk ayında hissettiği gibi. Ellerine baktı, sanki gördükleri kendi elleri değildi. İnce el ayası ve uzun parmakları aynıydı fakat İtikat Günü’nden beri yüzük takmıyordu. Şimdi sağ elinde gümüş, gül kesimli elmas bir yüzük ve sol elinde altın madalyon yüzük ve evlilik alyansı vardı. Aniden, bir rüyada gibi, Rosa piyanodan öteye çekildiğini hissetti. Yerinde başka bir kadın oturuyordu. Rosa onun kim olduğunu biliyordu fakat hayal ettiğinden çok daha güzeldi. Nerezza’nın koyu teni kızarmıştı ve saç telleri, tepede toplanmış saçlarından ve uzun kuğu misali boynundan dökülüyordu. Şu anki moda-ya göre etine dolgundu fakat yine de sevinliydi. Görüntü kayboldu ve Rosa kendini yeniden piyanonun başında Nocturne’nin son dize-lerini çalarken buldu. Bitirdiğinde nefessiz kalmıştı ve ter içindeydi.

Odadakiler memnuniyetle alkışladılar. “Bravo! Bravo!”

“Muhteşem, gerçekten ayrıcalıklıyız,” dedi Alessandro.

Otto, Almanya’daki Yahudiler konuşmasından beri ilk defa gü-lümsüyordu. “Chopin’in kendisi bu kadar iyi çalamamıştır.”

Antonio, Rosa’ya muzip bir bakış attı. “Sen her zaman başarılı bir piyanist oldun,” diye fısıldadı. “Fakat bu şimdiye kadar çaldıklarının en iyisiydi.”

Tullia ve Margherita, Rosa’yı kutladılar. O da tebrikleri kabul etmek için elinden geleni yaptı. Fakat titriyordu. Görüntü şimdiye kadar deneyimlediklerinden farklıydı. Hayvanlar, insanlar ve hatta İtalya kralını görmüştü ama bu görüntülerden hiçbirini onu Nerezza

kadar etkilememişti. Bunun anlamı neydi?

Rosa kalktı ve tabureyi geriye kaydırđı. O an oturağın altındaki müzik çekmecesini fark etti. İçinde tabureyi gerekenden daha ağır yapan bir şeyler olmalıydı.

“Rosa orada olağandışı bir şey fark etti,” dedi Alessandro, Antonio’ya. “Taburede kilitli bir çekmece var gördün mü? Acaba nedir?”

Bu kesinlikle alışılmadıktı. Kilit genellikle piyano kapaklarında olurdu fakat niye birisi müziğini kilitlesin ki?

“Anahtarı sizde mi?” diye sordu Antonio, Alessandro’ya.

“Bir tane kapak için var ama taburenin yok,” diye cevapladı. “Çilingiri açması için buraya getirdim fakat çok sağlam olduğunu ve tamir edilemez bir zarar vermekten korktuğunu söyledi.”

“Kırmasını söyledim,” dedi Tullia. “Gizemlere dayanamam. İçinde altın olmalı.”

Margherita güldü fakat Rosa ve Antonio ürkmüştü. Güzel bir tabure kırmak için değıldir. Gizemi saklı bırakmak daha iyiydi.

“Terasta bir içkiye ne dersiniz?” dedi Alessandro, misafirlerine müzik odasından çıkışta eşlik ederken.

Rosa onlarla çıkmak üzereyken içini bir merak sardı. Tabureye geri döndü. Parmakları boğazına uzandı. Ani bir dürtüyle boynundaki zinciri aldı ve gümüş anahtarı kilide yerleştirdi. Bir çevirişte açıldı.

“Tanrım, bir tesadüf olmalı!” dedi Alessandro. Rosa’nın çekmecenin açıldığını görünce Antonio’yu odaya geri çağırđı. “Eşinin cazibesi kilidi açtı.”

Rosa bunun bir tesadüf olduğunu düşünmüyordu. Daha çok sihir gibiydi. Elleri ne üşüme çöktü. Bir şeyler onun çekmecedeki ne olduğunu görmesini istiyordu. Elini uzattı ve kalın bir defter buldu. Kapağı altın işlemeliydi. Defteri açtı, Japon kâğıdından yapılmış sayfalarına yapıştırılmış ve çizilmiş nota sayfalarını, çimleri, yapıtları ve şiirleri gördü.

“İnanamıyorum,” dedi Alessandro. “Eşiniz müzisyen olduğu kadar arkeolog da. Ne keşfettiğine bir bakın.”

Rosa, Antonio ve Alessandro’ya baktı; ellerinde Nerezza Scarfitti’nin defterini tuttuğuna inanamıyordu.

Nerezza'nın defteri sırların kaydı olduğu gibi sanat yapıtıydı. Alessandro içinde elbise çizimleri, bahçe dekorları, notalar ve opera biletlerini görünce Rosa'ya onu alması için ısrar etti. Tullia da onu destekledi.

"Bu tür kadınsı hatıratlar beni sıkıyor," dedi Tullia. "Ama tarihi seviyorsan ilginç bir şeyler bulabilirsin."

"Kesinlikle Rosa'yı mest edecek türden," dedi Antonio, Rosa'ya göz kırparak. "Karıma bir mobilyanın ardındaki hikâyeyi anlatma yeteneğiyle âşık oldum."

Rosa çifte çok teşekkür etti. Defterin ne derecede ilginç olduğunu tahmin bile edemezlerdi.

"Eğer herhangi bir değere ya da tarihsel öneme kavuşursa onu size geri vereceğiz," dedi Antonio.

"Hayır, eşinizin onu almasında ısrar ediyorum," dedi Alessandro gözleri parlayarak. "Rosa bu akşam güzel bir gösteri yaptı ve bunu hediye olarak almasını istiyorum. Onu bulmaktan ne kadar memnun olduğunu görebiliyorum." Afacan bir gülümsemeyle ekledi. "Sadece skandal bir şey bulursanız bize anlatın. Sulandırılmış dedikoduları severiz."

Rosa oracıkta kitabı okumak istedi. Fakat Alessandro herkesin dikkatini terastaki içkilere çekmişti ve Rosa'nın diğer misafirlerden ayrı kalmayı seçme şansı yoktu.

O ve Antonio eve döndüklerinde çocuklar çoktan yatmıştı. Rosa salona defteri okumaya gitti. Antonio onu takip etti ve tutkulu gözlerle ona baktı.

"Defter hiçbir yere gitmiyor," dedi, Rosa'nın boynunu öpücük-

lere boğarak.

Rosa, Antonio'ya güldü ve defteri çekmeceye koydu. Sabaha kadar bekleyebilirdi.

Ertesi gün, çocuklar Guiseppina ile dururken Rosa rahatsız edilmek istemediğini söyleyerek salona girdi. Defteri çıkardı ve sayfaları büyük bir merakla inceledi. Nerezza kesinlikle bir sanatçıydı. İnfes elbiseler çizmiş ve onları etiketlemişti: *Giyildi* ve yanında tarih; *giyilecek*, *imrenilen*. Siyah ipek tül üzerine altın tavuskuşu boyanlanmış fildişi renkli saten bir elbise Rosa'nın gözüne takılmıştı. Nerezza kılı kırk yaran detaylarla ve kullanılacak kumaşları yazarak çizimler yapmıştı. Rosa'nın Nerezza'nın olduğunu tahmin ettiği 1912 tarihli bir chentilly dantelden gelinlik vardı. İmrenilen kıyafetlerden biri olarak etiketli, boncuklu süsleriyle bir Rus stili kadife akşam ceketi idi. Rosa onu kimin giydiğini merak etti.

Rosa, Nerezza'ya, Clementina'nın odasında gördüğü minyatür opera takımından beri ilgi duyuyordu. Nerezza'nın kişisel defterinin ellerinde olduğuna inanamadı. Fakat defter merak uyandırıcı olsa da bir şeyler Rosa'yı sıktı. Ona sahip olmak tarif edemediği bir biçimde onu rahatsız etti. Antika gibi değildi, sahibi öldükten sonra bir şeyler devam etmişti. Defter sanki yaşayan bir şeymiş gibi ellerinde kalbi atarcasına duruyordu.

Scarfiotti villası dâhil diğer çizimler, Carmen'den bir sahne ve Nerezza'yı tıpatıp Rosa'nın piyanosunda yansımaları gördüğü gibi gösteren kendi portresiydi. Bununla birlikte Rosa defterin özel anların büyümlü koleksiyonundan fazlası olduğunu anladı. Bir liste vardı: Floransa'ya gittiğinde Nerezza'nın ne yapmak istediği; partilerde kiminle konuşacağı, kimden kaçınacağı; öğrenmek istediği müzik parçaları. Nerezza'nın aşırı disiplinli olduğu açıktı. Kararlılığı ve beğenilme isteği sayfalar dolusuydu.

İlk başta Rosa belli elbiselerin altına yazılı *imrenilen* kelimesini kendi ile alay etmesine yormuştu, sayfaları çevirdikçe *imrenilen* atları ve arabaları, tatilleri ve elmasları keşfetti. Nerezza ayrıca *imrenilen* partileri, servis edilen yemeğin detaylarını, misafirleri ve sağlanan eğlenceyi de katarak yazmıştı. Bay Collodi, villanın yöneticisi, Rosa'ya Nerezza'nın partilerinin efsanevi olduğunu söylemişti. Rosa şimdi onların kılı kırk yaran plan ve gözlemlerin sonucu olduğunu görüyordu. Nerezza, neye imrendiyse onu yapmış ve geliştirmişti.

Defterin son sayfasında kırmızı çizgiyle karalanmış bir tarih vardı: 13 Mart 1914.

Tarihin altındaki cümleyi okuduğunda nutku tutuldu. “Kalbimin üzerinde ustalaşmalıyım.”

Bu sözler markizin gizli odasında yer alan Mısır lahitindeki la-civert taşa yazılıydı. Neden iki kadın da aynı sözleri kullanmıştı?

Rosa’nın parmakları defterin kapağının arkasına dokundu ve bir şişlik fark etti. Kapak kayarak açılan türdendi.

Rosa içine uzandı ve iki kapalı zarf buldu. Birinci zarfı açtı ve mektubu çıkardı. Fransızcaydı ve François imzalıydı. Sonra kabartmalı anteti fark etti: Baron François Derveaux. Baronu sırik bacakları, kalın kaşları ve meraklı bakışlarıyla hatırladı. Fakat neden Nerezza’ya yazmıştı? Ardından deneyimlediği görüdeki genç baron ve kara saçlı kızı hatırladı ve anladı. Nerezza, baronun çocukluk arkadaşıydı.

Paris, 1 Mayıs 1914

Sevgili Nerezza,

Paris’in şu an nasıl olduğunu sormuşsun, Paris yine Paris ve en güzel zamanı bahardır diyeceğim. Kafeler insanlarla dolu, müzik pencerelerden taşıyor ve her köşe gül kokuyor.

Geçtiğimiz çarşamba Helené ve ben evlendik. İrlanda dante-linden örülü elbisesinin içinde çok güzeldi. Sevgilerini gönderiyor ve yakında bizzat kendisi yazacağına söz veriyor. Paris’e gelmeyi istemene sevindik. Anlatacağın önemli haberler olduğunu yazman merakımı uyandırdı.

Şimdi, Matmazel Caleffi’yi nasıl bulduğum soruna cevabım kararım seni tatmin etmeyecek. Her ne kadar en kaygısız muhafazakâr olmasa da belli bir cazibesi olduğunu düşündüm. Hırslı ve tecrübesiz ama oldukça cesur ve korkusuz. Bence aklıyla konuşuyor ve bence ikiniz kardeşinin sevgisi için rekabet içindesiniz, yalnızca bunu başka türlü söylemeyi umduğunu hayal edebiliyorum. Sana hiç yalan söylemedim, Nerezza. Benim tavsiyem, eğer Emilio ile güzel bir ilişkinin keyfini sürmek istiyorsan onu başka bir yöne itmemen. Onun Matmazel Caleffi’ye duyduğu alevi kendisini yakabilir. Ama yakmazsa... Senin zıtlığın onu yalnızca senden uzağa ve onun yanına itecektir.

Rosa mektuptan başını kaldırdı. Matmazel Caleffi şimdi Markiz Scarfiotti'ydi. Ürperdi. Markizi bu yolla okumak tuhaftı, çok yakından tanıyan insanlardan... Nerezza'nın ondan hoşlanmadığı, baronun mektubundan apaçık anlaşılıyordu.

Mektubun geri kalanı, savaş tehdidine rağmen Paris'teki canlı sosyal hayatı anlatıyordu. Baronun üslubu dostça ve samimiydi fakat yüzeyseldi de. Rosa yeniden Clementina'nın bahçe partisini düşündü. Bayan Butterfield, dadı, baronun uçarı olduğunu kastetmemiş miydi? Adil olmak gerekirse mektup yirmi yıldan daha önce yazılmıştı. O hâlâ genç bir adamken...

İkinci mektup İtalyanca yazılmıştı ve Ferdinando imzalıydı. O kimdi? Selamlamayı okuyunca Rosa onun Nerezza'nın kocası olduğunu ve Libya'dan yazdığını anladı. Mektup, baronun mektubundan bir ay sonra yazılmıştı ve tamamen farklıydı.

Tripoli, 2 Haziran 1914

Sevgili Karım,

Beni bu kadar ani görme aciliyetini anlamıyorum. Övünmeli miyim? Burada durumun aşırı derecede değişken olduğunu anlamalısın. Bombalı bir saldırıda şoförümü kaybettim. Kısacası burası kadına göre bir yer değil; bununla birlikte, senin de vurguladığın gibi birkaç subay eşi buraya, eşlerine yakın olmaya geldiler. Kocalarına göre eşleri, onlarsız yapamamış.

Bizim kararımız en doğrusu. Yani bu fikri aklından çıkar. Ben görevlerime giderken seninle ilgilenecek birisini bulamam. Eğer seni endişelendirebileceğini düşünsem, sana her an öldürülebileceğimi söyleyebilirim.

Kardeşinin sevgisine mahzar olan Bayan Caleffi ile ilgili bağlantılarımdan kötü haberler aldım. Kadının babası, saygın fakat kötü namı bir kadına düşmüş. Acımasız, çıkarı için kendi çocuğunu sömürmekten korkmayan, entrikacı bir kişilik. Açıkça görülüyor ki kendi kızını Emilio'nun önüne atarak bir şeyler koparmaya niyetli. Bayan Caleffi herhangi bir ahlaka sahip değil. Tuttuğum adam; onun, kardeşinle Fiesole'de aşk yaşarken Milan'da zengin genç bir adamla ilişkisini sürdürdüğü iddialarına kaçamak cevaplar verdiğini fark etti. Hatırlarsan o senin kardeşin ve Bayan Caleffi onunla

evlenirse markiz sıfatını taşıyacak. Bu kadın tüm aileye utanç getirir. Birleşmelerini mutlak bir yolla durdurmalısın.

Rosa sandalyesinde geriye yaslandı ve pencereden gökyüzünde hareket eden bulutlara baktı. Okuduğu mektuplar defterdekilerin yalnızca iki tanesiydi ama mutlaka Nerezza'nın bu iki adamla ilişkilerinin doğasını açıklayan başkaları olmalıydı.

Rosa gözlerini kapattı, soğuk ve yılan ruhlu Markiz Scarfiotti'yi düşündü. Bu mektuplardan; markinin ona âşık olduğu fakat kız kardeşi ve eniştesinin bu evliliğe karşı durduğu anlaşılıyordu. Rosa, eğer Ferdinando öldürülmeseydi ve Nerezza Libya'dan döndüğünde hamile ve hasta olmasaydı markiz kendi yolunu bulabilir miydi, merak etti. Nerezza'nın kocasına karşı gelip neden Libya'ya gittiğini de merak etmişti.

Defter, Rosa'nın aklında daha birçok soru uyandırdı fakat cevap olarak hiçbir şey vermedi. Ada'nın, Rosa'nın boynundaki gümüş anahtarı gördüğündeki yüz halini hatırladı. Antonio anahtarın pek çok kilidi açıyor olabileceğini açıklamıştı ve ona göre aslında piyanonun oturağındaki kilide bir tesadüf sonucu uymuştu. Fakat Rosa bunun bir tesadüf olmadığını biliyordu. Boynundaki anahtar oturağa aitti ve anahtar manastırdan ayrıldığından beri eşyalarının arasındaydı. Şimdi kendisinin villada doğmuş olduğuna emindi. Fakat kimin çocuğuydu? Villaya yaklaşıp yakalanması dışında Ada ile temasa geçme şansı yoktu.

Rosa yeniden deftere baktı. Her ne kadar onun piyanosunu çalar-ken Nerezza onun bedenini ele geçirmiş olsa da Nerezza'nın kızı olduğuna inanmıyordu. Ada, Nerezza'nın kızının öldüğünü söylemişti. Maria'yı hatırladı. Rosa aynı çaresiz duruma yakalanan bir uşağın çocuğu muydu? Aklı Giovanni Taviani'ye döndü. Bay Collodi, onun başını belaya soktuğunu ve bu sebeple villanın idareciliğinden alındığını söylemişti. Rosa ürktü ve bunları aklından çıkardı. Giovanni Taviani'nin kızı olamazdı çünkü bu onu Luciano'nun kardeşi yapardı!

Soy ve miras her şeydi. Rosa bunu anladı. Çocukluğundan beri aidiyetsizlik utancını sırtında taşıyordu. Nerezza'nın defterini bulmak olayları açıklığa kavuşturmamış, daha kasvetli yapmıştı. Defteri aldı ve masa çekmecesinde kalem yığınının altına sakladı. Dede öldüğünde Rosa ve Antonio kahrolmuş ama zaman içinde yeniden huzur bulmuşlardı. Fakat mutlu evliliğine rağmen Rosa'nın içinde

bir boşluk vardı ve anneliğin tadı bile bunu azaltmayı başaramamıştı. İçini çekti ve Rahibe Maddalena'yı düşündü. Rahibelerin adanmışlığı olmasa Rosa'nın çocukluğu akıp gitmişti. Rahibe Maddalena'yı derslerden sonra mutfakta onu beklerken bulmanın ne kadar ıslahatlatıcı olduğunu hatırladı. Rahibe, Rosa'nın her şeyiyle ilgilenirdi. Rosa için bir annenin olabileceğinden daha yakındı. Rahibe Maddalena'nın da aynı şekilde hissettiğinden emindi.

Rahibe Maddalena ve benim için birbirimizden ayrılmak bir anne ve bir çocuğun ayrılması kadar yanlıştı, diye düşündü. *Şimdi yıllar geçti, artık saygın bir anne ve eşim; onu görmek için izin alabilirim.*

Rosa, başrahibeye, Rahibe Maddalena'yı görmek için izin istediğini yazdı. Bütün umutlarını olumlu bir cevaba kilitlemişti. Fakat başrahibenin cevabı kısa ve özdü.

Hayata tutunduğunu ve mutlu olduğunu duyduğuma çok sevindim. Ancak Rahibe Maddalena'yı görmene izin veremem. Onun Tanrı huzurunda seni yetiştirme görevi tamamlandı. Her şeye devam etme ve geçmişe takılmama zamanıdır.

Rosa sanki sevgili rahibenin ölüm haberini almış gibi avutulmaz biçimde ağlıyordu. Kederini Antonio ve çocuklardan saklamak için elinden geleni yaptı fakat Orietta bir akşam beraber gittikleri kilisede kederini yüzünden okudu.

“Rosa, neyin var?”

Arkadaşının sempati dolu yüzü, Rosa'nın kederini ifade etmesi için kapıları açtırdı. “İsimsizim,” dedi Orietta'ya. “Kara bir boşluklan ibaretim.”

Orietta şefkatle Rosa'nın hikâyesini dinledi. “Sen isimsiz değilsin,” dedi ona. “Sana tapan bir kocan ve güzel çocukların var. Hatta kedin ve köpeğin de seni seviyor. Her yerde seni takip ediyorlar.”

Rosa gözyaşlarını sildi ve gülümsemeye çalıştı.

“Dinle,” dedi Orietta, Rosa'nın ellerini kenetledi. “Annemi daha konuşamazken kaybettim, babam bizi bırakıp gitti. Ama ben sahip olduklarımı elimde tutmaya çalıştım, kaçırdıklarımı değil. Geçmişimizi değiştiremeyiz, Rosa. Kendi akıl sağlığın ve çocuklarının iyiliği için soyundaki gizemlerin kapısını kapatmalısın. Bugünü yaşamalısın.”

Rosa, Orietta'nın tavsiyesine uymak için elinden geleni yaptı.

Defteri bulmasının üzerinden geçen yıllar ailesi ve kendisi için huzur doluydu. Rosa, Antonio'ya Scarfiotti villasında doğmuş olduğu şüphesinden bahsetmemişti. Bunun yerine evdeki mutluluğuna ve sahip olduklarını geçmişinin önüne koymaya yoğunlaştı. 1 Eylül 1939 sabahında, rüyasında Luciano'nun kendisine bağırıldığını gördü. "Koş!" Bir patlama sesi ve çığlık atan insanları duydu. Fakat her şey karanlıktaydı. Rosa dimdik oturdu, kalbi çarpıyordu. Kalbi huzur dolu hayatının değişmek üzere olduğu korkusuyla doldu.

Yanına döndü ve Antonio'ya sarıldı. Kirli sakalı tenini kaşıyordu. Antonio mırıldandı, onu öptü ve yine uykuya daldı. O gece yaşadıkları güzel aşkı, Antonio'nun ona bakışını hatırladı. Tutkulu âşıklandı ama Rosa yeniden hamile kalmamıştı. Hapishanenin yoksunluğuna ve şiddetine rağmen Osvaldo'dan hamile kalması ve Antonio'ya evlenmelerinin hemen üstüne ikizleri doğurması, doğurgan olduğunu apaçık ortaya koyuyordu. Neden aniden vücudu dünyaya yeni bir çocuk getirmeyi reddediyordu? Onun bilmediği bir şey mi biliyordu? Ve neden bunca yıl sonra rüyasında Luciano'yu görmüştü?

O sabah Rosa ve Antonio, çocuklar ve Guiseppina ile kahvaltı masasına oturdular. Büyükler marmelatlı sandviçlerini yiyip ve kahve içerken Sibilla ve ikizler kaynamış yumurtalarını yedi. Nedense gazete gelmedi ve Ylenia gazeteci çocuğu aramaya gitti. Rosa gazeteden son haberleri almayı severdi. Almanya Çekoslovakya'yı işgal ettiğinden beri Avrupa'da tansiyon yükseliyordu.

İkizler ebatlarına göre süt testisini, ekmek sepetini, biberliği ve tuzluğu sıraya koyarken gülüyordu. Sibilla onlara bakıyor, sık sık eğilip ayağının dibinde oturan Allegra'yı ve Ambrossio'yu okşuyordu. Birden Rosa'ya döndü.

"Anne, ben de ikizler gibi evde mi doğdum yoksa hastanede mi?"

"Hastanede, tatlım."

"Hangisinde?"

Rosa, Antonio'ya bir göz attı. Sibilla yedi yaşındaydı ve soru sormayı seviyordu. Maalesef, bu sorular genelde doğumu ve soyu ile ilgiliydi. Her ne kadar şimdi yasal kızı olsa da Antonio'nun öz babası olmadığını anlıyordu. Eğer kaçınılabilseydi bu gerçeği Sibilla'ya söylemezdi. Kan bağının her şey olduğu İtalya'da evlatlık nadir ve çok şüpheli bir olaydı. Fakat bu Sibilla'nın yasal evraklarına yazılabilirdi. Rosa ve Antonio bunu geciktirmek yerine yakın zamanda söylemenin daha iyi olacağına

karar verdiler. Şanslılardı, Sibilla bunu aştı ve Antonio'ya baba demeye devam etti. Fakat Rosa, babası için nasıl *bilinmiyor* diyebilirdi? Sibilla gündiden aşırı duyarlılığın emarelerini gösteriyordu. En ufak bir serzenişte ya da bir şey mükemmel olmazsa ağlayabiliyordu. Kızının bu hırçın yaklaşımı, Rosa'yı onu her açıdan daha çok korumaya yöneltmişti. Ona bir tecavüz sonucu hamile kaldığını söyleyemezdi.

"Çok eski bir hastaneydi," diye açıkladı Antonio. "Artık hastane değil, binayı başka bir şey için kullanıyorlar."

"Neredeydi? Doğduğum yeri görmek istiyorum," dedi Sibilla.

Rosa kızının zorluk çıkarmak istemediğini, yalnızca merakını gösterdiğini biliyordu. Ama tıpkı soyunu öğrenme arzusunu sakladığı gibi meraklılığını da bastırmasını diliyordu.

"Belki bir gün," dedi Antonio. "Fakat Sibilla, sen çok meşgulsün. Yakında bale derslerine başlıyorsun."

Sibilla ellerini neşeyle çırpı ve yemek odasında fırl fırl döndü. Rosa, Antonio'ya müteşekkire bir bakış attı. Fazlaca sevilen dersin bahsi mükemmel bir oyalama sağladı. Rosa kızını tekrar sandalyeye oturttu. "Bale güç ister, yani yumurtalarını yemelisin," dedi ve Sibilla'yı öptü.

Antonio bir müzayedeye gitmek için erken ayrılmalıydı. Orietta tüm gün dükkâna bakıyordu. Çocukları öptü ardından Rosa'ya sarıldı. "Sibilla için endişelenme," diye fısıldadı. "Onun için sorular sormak doğal. Yakında geçer. Büyüdüğünde daha iyi başa çıkacak."

Rosa, Antonio'ya kapıda yeniden sarıldı. Telefon çaldığında yemek odasına dönmek üzereydi. Ylenia henüz gelmemişti. Telefonu kendisi açtı. Arayan, Orietta'ydı.

"Dükkâna gelip beni görebilir misin?" diye sordu. Sesi gözyaşlarına boğulmuştu.

Keyifsiz bir his Rosa'nın midesini kemirdi. Kötü rüyasını hatırladı. "Ne var? Ne oldu?"

"Dün akşam Carlos döndü. Bazı kötü haberleri var..."

Orietta hıçkırıklara boğuldu. Rosa bir müddet daha bir şey söylemesini bekledi ama konuşamadığı açtı.

"Derhâl geliyorum," dedi Rosa.

Guisseppina'dan çocuklara bakmasını istedi ve dükkâna koştu. Net düşünemiyordu. Ocakta Franco'nun askerleri cumhuriyetçi orduyu Barcelona'da yenmişti. Mart sonunda, Madrid de düşmüştü. Churchill'in, Franco'ya zaferden sonra ölçülü olmasını tavsiye

etmesine rağmen cumhuriyet taraftarı binlerce kişi topluca vuruluyordu. Mussolini, Franco'ya karşı savaşan İtalyanlar için merhamet gösterilmemesini söylemişti. Bazıları Fransa'ya kaçmıştı fakat kamplarda korkunç şartlar altında yaşıyorlardı.

Rosa, Tornaburoni caddesine döndüğünde insanların kafelerden dışarı taşıtıldığını ve mağazalardaki radyoların başına toplandığını fark etti. Nabızı kulaklarında öyle sesli atıyordu ki ne söylediklerini duyuyordu. Dükkâna vardı ve Orietta'yı tek başına masada oturmuş, hıçkırarak ağlarken buldu. Kendisini en kötüsüne hazırlamıştı fakat duyduğunda parçalanabilirdi.

Orietta kızarmış gözleriyle Rosa'ya baktı. "Piero ve Roberta öldü," dedi. "Barcelona'da öldürülmüşler."

Kelimeler Rosa'nın göğsüne vurdu. Eliyle ağzını kapattı, neredeyse bayılıyordu. Piero! İyi kalpli Piero... İnanamadı. Kendisine kardeş olan, Sibilla'yı kucağına alan, ona şarkılar söyleyen adamı gördü zihninde. İmkânsız! Ve Roberto, Rosa ondan hoşlanmazdı ama ölümüne üzülmüştü. Hayatını asil bir sebebe vermişti.

Oriette ile göz göze geldiler. "Luciano?" diye sordu, dudakları titreyerek. Adını söylediği anda onun sıcak elini kolunda hissetti. Onu güneş etrafında dans ederken Arno Nehri'nin kıyısında gördü. Onun her hatırası yaşamla doluydu. Ölmüş olması mümkün değildi.

Orietta başını salladı. "Carlo bilmiyor. Ayrılmışlar."

Rosa, Orietta'nın elini tuttu; beraber hıçkırarak ağladılar. En azından Piero ve Roberto'nun yasını tutabilir ve Carlo'nun dönmesine minnettar olabilirlerdi. Fakat Luciano hakkında bir bilgi olmaması işkenceydi. Rosa'nın duyduğuna göre İspanya'da bir askerin ölmesi, yakalanmasından daha iyiydi. Bir müşteri dükkâna girdiğinde iki kadın birbirine sarılmış ağlıyordu. Müşteri, üzgün yüzlerini gördüğünde şaşırды.

"Demek haberleri duydunuz?" dedi.

Rosa adamın Travislerin arkadaşı, Bay Lagoria olduğunu anımsadı. Ne söylediğini kavrayamamıştı.

Bay Lagoria durdu. "Bu tüm Avrupa'nın sonu. Almanya Polonya'ya girdi."

Rosa büyük bir acı içindeydi. Bay Lagorio'nun söylediklerini ilk başta anlamadı. *Britanya ve Fransa buna kayıtsız kalmaz*, diye düşündü. Hitler'in Çekoslovakya'ya girmesine izin vermişlerdi fakat şimdi zalimi durdurmalılardı.

“Yani savaşta mıyız?” diye sordu Orietta yüzünü silerken.

“Henüz değil,” diye cevapladı Bay Lagorio. “Mussolini, İtalya’yı tarafsız ilan etti.”

“Ama Mussolini’nin Hitler’le yaptığı tüm o antlaşmalar?” dedi Rosa. “Eğer Britanya ve Fransa Almanya’ya savaş açarsa İtalya için tarafsız kalmak imkânsız olur.”

Bay Lagorio alayla güldü. “Böyle düşünebiliriz değil mi? Fakat hayır, bu liderimizin doğası değil. Tüm bu askerî olaylar onun egosunu şişiriyor. İtalya’nın savaşa girmeye hazır olmadığı çok açık. Size ne yapacağını söyleyeyim. Çatışma başladığında hangi tarafın kazanıyor olduğuna bakacak ve zaferden hemen önce onlara katılacak.”

Rosa dünyanın savaşın içine düşmesine şok olmasına rağmen yıllardır gerçekleşen domino etkisini şimdi anladı. Fakat Bay Lagorio’nun Mussolini’yi alaya almasına daha çok şaşırmıştı. Öğleden sonra siparişlere koştururken aynı görüşlerin postane ve bankada da dillendirildiğini duymuştu.

Postane sırasında bir kadının diğerine, “Almanlar çok vahşi,” diye fısıldadığına kulak misafiri oldu. “Britanya ve Fransızların tarafında olmamız daha iyi. En azından uygarlar.”

İnsanlar Hitler’in Yahudilere karşı politikalarından bahsediyordu. Britanyalıların daha iyi savaşçı olduğunu ve İtalya’nın Fransa’yla daha fazla ortak noktası olduğunu düşünüyorlardı. İtalyanlar zafer istemişti. İmparatorluk istemişti. Fakat Almanlarla ittifak istememişlerdi.

Rosa evinin huzuruna ulaştığında çocukları görmeden hemen salona geçti. Kanepeye oturdu ve elleriyle yüzünü kapattı. Luciano, Piero ve Roberto için ağladı. Kendini yanıyor hissetti, boğazı kurudu. İçindeki kederi Antonio gelmeden tüketmesi gerektiğini biliyordu. Eski aşkının bilinmeyen kaderi ve arkadaşlarının ölümü için üzgün olmasını anlayabilirdi ama Rosa bunun saygılı olmayacağını ve belli etmese bile onu yaralayabileceğini düşündü. Her şeye rağmen onun da bir gururu vardı.

“Luciano!” diye ağladı Rosa. “Hepimiz nasıl da aptalız!”

Luciano ve Roberto, felaket İtalya’nın kapısına kadar gelmeden Mussolini’den kurtulmaya çalışmakta haklılardı. Fakat az sayıda insan faşizm karşıtlarını desteklemişti. Çoğunluk, Mussolini’yi onları şahlandırarak bir Tanrı gibi gördüğünden bu günlere gelmişti. Şimdi Mussolini’nin kendi halkını cehenneme sürmeye niyetli bir şeytan olduğu ortadaydı.

Nisan 1940'da Almanya, Danimarka ve Norveç'i işgal etti ve ertesi ay da Hollanda, Belçika ve Fransa'ya girdi. Bay Lagorio'nun tahmin ettiği gibi bu hızlı zaferler Mussolini'yi Almanya'nın yanında savaş açmaya ayarttı. Hitler'den nefret etmelerine rağmen İtalyan halkı sokaklara çıktı ve tezahürat etti: "Il Duce! Il Duce! Savaş! Savaş!"

Rosa ve Antonio kâbusun yayılışını Floransa'da Veneto sineması koltuklarından izlediler. Haber filmi Almanya'dan gönderilmişti ve İtalyanca altyazı eklenmişti. Rosa; Belçikalı mültecilerin arabalarında kaçtıklarını, korkmuş çocuklarla dolu el arabalarını ittiklerini ve ümitsizce bakan hayvanları görünce ağladı. Kendi çocuklarının yanı sıra Allegra ve Ambrossio'yu düşünmekten kendini alamadı. Hollandalı bir çocuk -en fazla dört yaşında- evinin yıkıntılarında ailesini ararken görüldüğünde Rosa ve Antonio birbirlerini tuttular. "İtalyan halkı, Führer'den dolayı başımıza böyle bir şey gelmeyeceği için minnettar olabilir," dedi yorumcunun sesi.

"Tanrım!" Rosa dişlerini sıkıp ağladı.

Antonio elini sıktı. Ağlamaktan boğulan sesiyle, "Biliyorum," dedi.

Rosa ne söylemeye çalıştığını anladı. Sinemeda muhtemelen iyimser tepkileri arayan ajanlar vardı.

"O çocuk için merhamet duymak vatansever olmamak mı?" diye fısıldadı.

"Maalesef, şu an İtalyanların gözünde o bir düşman."

Ev yolunda, Antonio kolunu Rosa'nın koluna sardı. "Biliyor musun, çok zaman önce Mussolini'nin, kızı çocuk felci geçirdiğinde

kalbinin nasıl kırıldığıyla ilgili bir makale okudum. Ofisini kızının tedavi gördüğü yatak odasının yanına taşımış, ne uyuyabilmiş ne de yemek yiyebilmiş. Sibilla'yı düşündüm ve hastalandığında bizim nasıl acı çektiğimizi. Bir an orada, Mussolini neredeyse insan gibi göründü gözüme. Fakat duyguları olan bir insan onun yaptıklarını yapamaz.”

“Nasıl kendi çocuğu için sevgi duyar ama hevesi için öldürülen ya da yetim bırakılan çocuklar için bir şey hissetmez?” dedi Rosa. Bu kayıtsızlığı anlayamadı. Rosa kendi çocuklarını ve hayvanlarını seviyordu çünkü tüm çocuklara ve tüm hayvanlara karşı merhamet duyuyordu.

Eve vardıklarında beraber salonda oturdular. Guiseppina çocukları yatırdı. O ve Ylenia çekilmişlerdi. Rosa onlara minnettardı ama Antonio ile yalnız kalması, korkularının yularını bırakmasına neden olabiliirdi.

“İşte başlıyor...” dedi. “Almanlarla işbirliğindeyiz. Ellerimizde kan var, tıpkı onlar gibi.”

“Mussolini, Hitler tarafından kandırılmış bir adamdan başka bir şey değil,” dedi Antonio. “Sadece Hitler’i tatmin etmek için üniversitelerde ders veren ve Hristiyanlarla evlenen Yahudilere karşı yasalar çıkardı. Birinin çoktan Il Duce’ye suikast yapmış olmasını dilerdim.”

Rosa, arkadaşı Sibilla'yı düşündü. Cesur insanlar denemiş ve acısını çekmişti.

“Endişeliyim,” dedi. “Ataların Yahudiydi, dede de öyle.”

“Herhangi birinin tarifine göre Yahudi değilim,” dedi Antonio. “Kuzenlerim İsviçre’ye sadece ailenin o tarafında dinler arası evlilik olmadığı için gittiler. Saf Yahudiler.”

“Fakat Almanlar daha fazla insanı katmak için tarifi sonsuza doğru genişletiyorlar,” dedi Rosa. “Din değiştirme geçerli sayılmıyor çünkü bu ırkla ilgili, dinle değil. Almanya ile ittifak için Mussolini bundan sonra ne yapacak?”

Rosa, Antonio’nun omuzlarını düşürmesinden endişeli olduğunu anladı.

“Duyduğuma göre Almanya’da bir Yahudi ata olması kast dışı kalmaya yeterli,” diye devam etti Rosa. “Buna göre yalnızca dede değil, sen ve ikizler de Yahudi.”

Antonio içini çekti. “Eğer iş o noktaya gelirse Enzo, Lugano’da o ve Renata ile kalabileceğimizi söylemişti. Kuzenlerimle tanışmamış olman benim için bir utanç. İyi insanlardır.”

Rosa ayağa kalktı. Bir şeyi, geç kalmaktansa erken yapmak Luciano’dan öğrendiği bir bilgelikti. “Geç olana kadar beklemek istemiyorum, Antonio,” dedi. “En kısa zamanda İsviçre’ye gitmeni istiyorum.”

Antonio, “Sensiz olmaz,” diye cevapladı. “Ailemi ayırmayacağım.”

Rosa kendini sıktı. “Ben sonra geleceğim. Paraya ihtiyacımız olacak. İsviçre’de iş bulamazsak... Kim bilir belki Enzo ve Renata da aynı durumda olacak. Hem onlar yaşlı, onlara destek olmamız lazım. Eğer yasalar kötüleşirse binlerce Yahudi İsviçre’ye kaçacak. Oradaki hükümet sınırları kapatabilir. Eğer burada kalırsam dükkânla ilgilenmeye devam ederim ve sana para yollarım.”

“Hayır,” dedi Antonio, ayağa kalktı. “Bunu tartışmayacağız bile! Burada seni tek başına bırakmıyorum. Yahudi yasalarıyla ilgili bir şey olmasa bile, Britanya’nın Floransa’yı bombalaması an meselesi.”

Rosa alnını ovaladı. Kalmak istemesinin başka bir nedeni vardı. Antonio’nun elini tuttu. “Çocukları düşünmeliyiz,” dedi. “Devlet düşmanı kaydım yüzünden beni ülke dışına çıkartmayabilirler. Paris’te Adalet ve Özgürlük’e katılmaya niyetli olduğumu düşüneceklerdir.”

Antonio başını salladı. “O halde sahte pasaport yaparız.”

“Lütfen!” diye yalvardı Rosa. “Herkesin güvenliğini tehlikeye atacağım. Sen çocuklarla git. Size katılmak için elimden geleni yapacağım.”

Antonio pencereye doğru yürüdü ve sokağa baktı. Uzun zamandır bir şey söylemiyordu. Sonunda Rosa’ya döndü. “Çocukları İsviçre’ye götüreceğim. Fakat onları yerleştirip okullarını ayarlar ayarlamaz, Floransa’ya döneceğim. Neyle karşılaşırırsak karşılaşalım, Rosa; birlikte olacağız.”

Rosa’nın kabul etmekten başka şansı yoktu. Antonio’nun dönmelerini istemiyordu çünkü en az ikizler kadar tehlike altındaydı. Belki İsviçre’ye gittiğinde onu kalmaya ikna edebilirdi.

Antonio avucunu alnına bastırdı. “Kim bilir, tüm bunlar bir hiç

için olabilir. Savaş bir ay içinde bitebilir.”

Rosa ağustos sıcağında kocasını ve çocuklarını İsviçre trenine binerken izlediğinde huzur dolu bir aile rüyasının yok olduğunu biliyordu. Kimse kimsenin güvenliğini garanti edemezdi. Guiseppina onlarla gitmeyi kabul etmişti ve bir kolundaki Ambrossio’yu diğer kolundaki Aleggra’yı hasır sepetlerinde taşıyordu. Yalnızca bir günlüğüne bir yere gittiklerini zanneden ikizler macera hissiyle can atıyordu.

“Lugano!” dedi Lorenzo, atlıkarıncasının yularını tutar gibi yaptı. “Büyük gölü göreceğiz!”

Antonio sevdikleriyle vedalaşan askerlerle dolu bir kafeden herkese dondurma almıştı. Giorgio, her zaman yavaş yerd; hâlâ dondurmasını yalıyordu. “Lugano!” dedi Rosa’ya, gözleri parladı.

Sibilla, ikizlerin tersine, üzgündü. Her ne kadar Rosa düzgün şekilde anlatmaya çalışsa da Sibilla savaş yüzünden gittiklerini ve bir süre annesini göremeyeceğini anladı. Rosa diz çöküp kızının eteğini düzeltti.

“Zia Renata çok kıbar bir kadın,” dedi Rosa. “Size iyi bakacak, ona yardımcı olmak için elinden geleni yapmalısın. Baban senin için bale ve piyano hocası ayarlayacak. Eğlenceli olacak. Şehrin güzel olduğunu duydum. Şanslısın, orayı görecekisin. Bana yazmalı, İsviçrelieleri anlatmalısın; nelerden hoşlanırlar ve neler yerler.”

Sibilla’nın çenesi titredi, sonra kendini kontrol edip gözyaşlarını bastırdı. “Evet, anne. Zia Renata’ya yardım için elimden geleni yapacağım, müzik ve dans derslerime çalışacağım.”

Rosa’nın yüreği acıdı. Hangi noktada çocukları, duygularını gizlemeyi öğrenmişti? Bu yetişkinlikte olurdu, ergenlik zamanında değil.

Çocuklar, Guiseppina ve hayvanlar kalabalık trene bindiğinde Antonio, Rosa’ya döndü. “Tren yavaş gidiyor. Varır varmaz bir telgraf çekeceğim. Eğer biri beni sorarsa iş gezisine gittiğimi ve yakında döneceğimi söyle.”

Rosa başıyla onayladı. Antonio ona sarılmadan önce mendilini çıkardı ve gözyaşlarını sildi.

Trenin düdüğü çaldı. Antonio, Rosa’yı sıkıca tuttu ve sonra hareket eden trene tırmandı.

“Hoşça kal, anne!” diye bağırdı Giorgio, oyuncak ayısını pencereden sallayarak.

“Lugano!” diye çığlık attı Lorenzo.

Guisseppina el salladı ve Ambrossio’yu cama tuttu. Antonio trenin kapısından bir öpücük daha gönderdi. Rosa onun yanında duran Sibilla’yla göz göze geldi. Tren harekete ettiğinde Sibilla’nın iradesi yok olmuştu. Damlalar yanaklarından aşağı yuvarlanıyordu. Rosa onlara veda etmenin acısıyla neredeyse iki büklüm olmuştu. Ailesini güvende tutmak için yapabildiği her şeyi yapmış fakat tren gözden kaybolduğunda dehşet hissiyle kaplanmıştı.

Rosa’nın, savaşa girdikten sonra Mussolini’nin Yahudi karşıtlığını yoğunlaştıracağı şüphesi doğuydu. İlk günlerinde Yahudi nüfusa dostça davranmış ve gücünü yükseltmesine yardım eden Yahudi metresi ile hava atmıştı. Sonra birden Yahudilerin faşist karşıtı ve İtalyan düşmanları olduklarını iddia etti. Yine de ülke hâlâ Avrupa’yı saran korkulardan uzaktı.

Bir gün Orietta dükkâna vardığında bakışları solgundu.

“İyi misin?” diye sordu Rosa.

Orietta başını hayır anlamında salladı. “En dehşet verici haberi duydum.”

“Bu günlerde hiç iyi haber yok mu?” dedi Rosa. “Ne oldu?”

Orietta cevap vermeden önce dükkânda müşteri olmadığını kontrol etti “Hırvatlar, Yahudileri kesiyorlar... Binlercesini... Erkek, kadın, çocuk, yaşlı... Herkesi... Bazı İtalyan subayları, mültecileri İtalyan bölgesine alıp Ustase’den korumaya çalışıyorlar.”

“Tüm bunları nasıl biliyorsun?” dedi Rosa. “Yabancı radyo mu dinliyorsun?”

Orietta, “Carlo söyledi. İngilizlerden istihbarat alan Adalet ve Özgürlük üyesi tanıdıklarından duymuş,” dedi.

Rosa haberi anlamaya çalışarak oturdu. Bu, toprakla ilgili bir savaş değildi. Bu ırkla ilgiliydi. Kan banyosu olmaya doğru ilerliyordu.

“Adalet ve Özgürlük, Floransa’da hâlâ aktif mi?” diye sordu. “Broşür dağıtacak insanlara hâlâ ihtiyaçları var mı?”

“Hayır, Rosa!” dedi Orietta, arkadaşının bir sonraki sorusunu sezerek. “Aileni düşünmelisin. Bu yüzden Carlo yanına gelmiyor. İspanya’dan birisi onu hatırlayabilir ve sabıkan yüzünden seni tehlikeye sokabilir.”

“Fakat şimdi yalnızım,” dedi Rosa. “Yardım etmek istiyorum. Keşke daha önce bir şeyler yapsaydım. Keşke Luciano’yu daha güçlü destekleseydim.”

“Hayır,” dedi Orietta. “Luciano senden bunu hiç istemedi ve şimdi ben seni bu işe karıştırmıyorum.”

“Fakat sen?” dedi Rosa. “Bir şeylere gebe olduğunun farkındayım. Gözlerindeki halkaları görebiliyorum. İyi uyumuyorsun.”

“Ben bekâr bir kadını,” dedi Orietta. “Kimseyi riske atmıyorum.”

Rosa iç çekti. “İlgisizce bekleyen, diğerlerine yardım etmek için hiçbir şey yapmayan ve savaşın kendisine en az zararı vermesini dileyen insanlardan biri olmaya dayanamıyorum.”

“Sen kaşınıyorsun, Rosa,” dedi Orietta kararlı bir şekilde. “Politik muhalifleri hapishaneye göndermiyorlar artık. Görür görmez vuruyorlar. Çocuklarının annesiz büyümesini istemiyorum.”

Antonio, Rosa’nın tüm baskılarına rağmen çocukları yerleştirdikten sonra İtalyan ordusunun Yunanistan’a yıldırım harekâtı düzenlemesi ile aynı zamanda Floransa’ya dönmüştü.

“Her şey bir felaket,” dedi Antonio. “Yunanlılar, İtalyan ordusunu kendi bölgesine çekilmeye zorladılar. Britanya donanmamızı batırıyor ve bu sırada Savaş Bakanlığı her gün iki saat ense yapmak için kapalı.”

Rosa, Orietta’dan Mussolini’nin plansız ve hazırlıksız bir halde savaşın içine atladığını ve şimdi tüm savaş işlerini generallerine bıraktığını duydu. Bu arada etrafta yeni metresiyle kuduruyordu ve *I Promessi Sposi* adlı romanı Almancaya çevirdiği için de kendisine ulaşamıyordu.

“Bilirsin,” dedi Rosa. “Sonunda *Mussolini her zaman haklıdır* sloganının ne anlama geldiğini anladım. Eğer işler yolundaysa kredisiz artar. Eğer değilse İtalyan halkını suçlar.”

Rosa’nın şaşkınlığı, yiyecek ve petrol sıkıntısının artmasına rağmen o ve Antonio’nun dükkânı çalıştırmaya devam edebilmeleliydi. Büyük mobilyaları satamıyorlardı fakat küçük, lüks olanları; bronz ve yaldızlı şamdanları; mozaik resim çerçevelerini; mayolika tabakları; Murano camı el aynalarını; melek ve Eros heykelciklerini satıyorlardı. Bunlar insanların bir arabaya, bir sandığa ve hatta

ceplerine bile sığdırabilecekleri şeylerdi. Teşhirdeki tüm antikalar İtalyandı. Antonio; Fransız kapı aynalarını, XV. Louis masalarını, İngiliz ceviz sandıklarını kaldırmıştı. Düşman zanaatlarını sergilemek hoş görülmezdi.

“Sanki bu güzel İtalya’nın son parçalarına sahip olmaya çalışıyorum,” dedi bir müşteri, Antonio ve Rosa’ya. Üzerinde uçuşan kaftanlarıyla nehir kenarında oturan insanların olduğu İtalyan çinili, ayaklı, görkemli bir vazo almıştı. Kulpları bir çift *satir* figürüydü. “Savaşta ölürsem bununla gömülmek istiyorum,” dedi.

Rosa müşteriye kapıya kadar eşlik etti ve Tournabuoni caddesinden aşağı yürüyüşünü seyretti. Güzel, altın rengi saçları ve beyaz bir cildi vardı. Altın sırmalı elbisesi içinde altın kaplama bir sanat eseri gibiydi. Söyledikleri Rosa’ya postane duvarına çizilmiş rahatsız edici karikatürü anımsattı. Karikatürde Britanya uçağı Floransa’yı bombalıyordu ve İtalyan halkı Uffizi galerisine koşturup tabloların üzerinde ağlıyordu.

“Rosa?” dedi Antonio. Arkasına döndü. Elinde; ortasında güvercinler ve ok, etrafında buğday motifleri olan imparatorluk zamanından bir tabak tutuyordu. “Bunu sana ayırdım,” dedi. “Yıldönümü hediyesi.”

Rosa tabağı eline alınca savaşın ve açlığın ortasında huzur bulunduğunu düşündü. Antonio’ya baktı. “Güzel, ne sevdiğimi iyi biliyosun. Fakat henüz yıldönümümüz değil.”

Antonio cevap vermedi. Rosa gözlerindeki mesajı gördü. Bu günlerde her şey için tedbirli olmak gerekirdi.

Her ne kadar dükkânda işler yavaşlasa da Rosa ve Antonio, Orietta’yı kalmak istediği sürece işte tutmaya karar verdiler. Rosa’nın fazla yapacak bir işi yoktu. Evde çocuklar ve hayvanlar olmadan kalmak nefret vericiydi. Bir zamanlar kendini adadığı sevgili evi şimdi boğucuydu.

Yaralı askerlerin memleketlerine geri gönderildikleri askeri hastanelere kitaplar bağışladı ve kan verdi. Rosa yaptığını savaşa destek olarak görmedi. Eğer antifaşistlere yardım edemiyorsa en azından insanlara yardım edebilirdi. Asker annelerine merhamet duydu. Onun için Lorenzo ve Giorgio’yu güvende olacakları İsviçre’ye göndermek yeteri kadar zor olmuştu. Bir anne için oğlunun savaşa gönderildiğini görmek nasıl bir şeydi, hayal edemiyordu.

Hastanenin savaş bölgeleri için bandajları sarmaya ve tıbbi malzemeleri paketlemeye gönüllüleri çağırdığını duymuştu, bunu da yapmaya karar verdi.

Hastanenin kabul masasında görevli Kızıl Haç hemşiresi ona bir grup kadının bandajları sardığı bir oda gösterdi. Rosa başta en kötü üyeyi gördüğünü düşündü. Kadınların altısı Faşist Kadınlar'ın siyah üniformasını giyiyordu. Geri kalanlar tüm kürklerini giymişti. Rosa odada koşuran tavşanlar, tilkiler ve çinçilyalar kaybolana kadar gözlerini kapattı. Duyduğu dava dürtüsü tükendi. Yaşlı bir kadın ayağa kalkınca bir an için Rosa ona doğru bir ayının yavaşça yürüdüğünü gördü, kadının kürkünün bir hayvandan alındığını anlayana kadar.

“Buon giorno!” dedi kadın yüksek sesle. Buruşuk elleri uzandı. “Ben Grazia Ferrara. Burası buz gibi, bu yüzden paltolarımızı giyiyoruz ama umurumuzda değil. Hastane yakıtını idareli kullanmak zorunda ve tiyatrolar, koşuşlar sıcak tutulmalı. Biz elimizden gelen en iyi şekilde idare ederiz.”

Bayan Ferrara hemşireyi başıyla işaret ederek uzaklaştırdı ve Rosa'yı yanındaki sandalyeye oturttu. Rosa'ya sevmemesine rağmen kabul etmek zorunda kaldığı şekerli badem ikram etti.

Bayan Ferrara, “Turin’de ne olduğunu tartışıyoruz,” dedi Rosa'ya. Sohbetin gelişinden diğer kadınların konuyu belirlemeyi lider gibi gördükleri Bayan Ferrara'ya bıraktıkları belliydi.

“Sadece Turin değil, Grazia,” dedi, parmaksız eldiven giyen zayıf kadın. “Cenova, Milan ve Napoli.”

Faşist üniformalı kadınlardan biri Bayan Ferrara'ya dönmeden önce gürültüyle burnunu temizledi. “Bandajların İtalyan askerleri için kullanılması ve esir kamplarındaki müttefik askerlerine gönderilmemesi için ısrarcı olmalıyız.”

Yanmayan şöminenin yanındaki genç bayan hariç tüm kadınlar bu fikre katıldılar. O dikkatle Rosa'yı inceliyordu.

“Bu katiller sivilleri öldürüyormuş,” dedi başka bir kadın tilki şalına vurarak. “Vahşi teröristten başka bir şey değiller, masumların katilleri.”

Rosa şöminenin yanındaki kadın tarafından hâlâ izlendiğinin farkındaydı ve kendini ele vermemeye dikkat ediyordu. Kadınların hassasiyetlerinin yanlış olduğunu düşünmedi. Müttefikler kadınları,

çocukları ve yaşlıları öldürüyorlardı çünkü bombaladıkları şehirlerin askerlik yaşındaki erkekleri çoktan seferber olmuştu. Ama bu tam olarak İtalya'nın Habeşistan'a yaptığı değil miydi? Eğer Britanyalı ve Fransız gönüllüler esir kamplarındaki yaralı İtalyan askerleri için bandaj sarmayı reddederlerse bu kadınlar ne derlerdi?

"Bu canavarlar kasten sivil hedefleri vuruyorlar," dedi Bayan Ferrara. "Moralimizin bozulacağını, Il Duce'ye karşı tavır alacağımızı düşünüyorlar."

Kadınlar ona katıldıklarını mırıldandılar.

Bayan Ferrara devam etti. "Biz İtalyanların hep romantik olduğunu düşünüyorlar. Savaşa uygun olmayan bir mizacımız olduğunu söylediklerini duymuştum. Onlara göstereceğiz."

Sonra Bayan Ferrara, Rosa ve şöminenin yanındaki kadını cephe için paketlenecek tıbbi yardım kutularını toplamaları için depoya gönderdi. "Siz ikiniz en genç olanlarımızısınız," dedi. "Taşımayı sizin yapmanız daha uygun."

"Şu aptal, Bayan Ferrara!" dedi kadın, o ve Rosa kutuları yük arabasına indirirken. "Müttefiklerin şehirlerimizi bombalayabilmesi hava savunma planımızın olmamasından. Il Duce'yi suçlarken duyamazsın onları."

Rosa katılıp katılmamakta temkinliydi. Kadın zekice bir gözlem yapmıştı fakat Rosa ona güvenmedi ve Mussolini hakkındaki fikirlerini paylaşmadı. Kadın pekâlâ muhalif bir şey söylediğinde onu ispiyonlayacak bir ajan olabilirdi.

Gönüllü odasına geri dönüp paketlemeye devam ederken her kuyuyu tamamlamaya yetecek kadar malzeme olmadığı iyice ortaya çıktı. Morfin, makas ve hatta sabun bile azdı. Rosa, Sahra hastanesi bu temel malzemeleri alamayınca doğabilecek sonuçları düşününce korkuyla titredi. Bayan Ferrara bunun Milletler Cemiyeti'nin 1935'te uyguladığı ambargonun sonucu olduğunu homurdandı. Fakat Rosa, Il Duce'nin yetersiz hazırlığından şüpheleniyordu.

Öğleden sonra eve dönerken Rosa gökyüzüne baktı. Mavi ve bulutsuzdu. Her zaman merakla göğe bakardı. Hangi ülkede yaşanırsa yaşansın, dünyadaki herkes aynı göğü paylaşıyordu. Rosa şimdi göğe bakarken ölüm ve yıkım bırakan uçakların yaklaştığını görmekten korktu.

Her sabah hastaneye yardıma gitti fakat kadınların gevezeliği

sinirlerini bozuyordu. İtalya'nın talihsizliğinde kendi rollerini görmüyorlardı.

Kızıl Haç ayrıca okuma yazma bilmeyen ailelere yardım için gönüllülere ihtiyaç duyuyordu. Rosa konu hakkında bilgi almak için Kızıl Haç bürosuna gitti. Gönüllüler masasına giderken kadınlarla dolu bekleme odasını geçti. Bazıları tavana bakıyor, bazıları ağlıyordu. Hepsi yitik göründü Rosa'ya. Gönüllüler masasındaki görevliye kadınların kim olduğunu sordu.

"Fakir ruhlar," dedi görevli. Sesini alçaltıp Rosa'ya doğru eğildi. "Harekâta kaybolan askerlerin anneleri ve eşleri. Erkeklerinin ölüp ölmediğini ya da esir düşüp düşmediklerini bilmiyorlar."

Rosa acılarının sebebini anladı. O ve Orietta, Luciano'nun kaderi ile ilgili hiçbir şey duymamıştı. Bilmemek en kötüsüydü.

"Gönüllüler onlar için ne yapıyor?" diye sordu.

Görevli başını salladı. "Hemşire olmak dışında sanırım başvurabileceğin en tatsız gönüllü işi," dedi. "Bölüm, gönderilen listeleri çözüp doğum tarihleri ile yerlerini karşılaştırıp kontrol eder. Müttefikler isimleri yanlış yazıyor ve kaç tane Luigi Rossis ve De Lucas var tahmin edebilirsin. Eğer öldüyse ya da başka bir durumdaysa kadına oğlunun yaşadığını söyleyemezsin, bu affedilmez olur."

"Bir şey yapıyor mu?"

"Evet, merhum askerlerin eşyalarını ailelerine gönderiyorlar. Gerçekten daha depresif bir şey yapamazsın. Çorap örmek çok daha iyi olur."

"O bölümün başında kim var?" diye sordu Rosa.

Görevlinin gözleri yuvalarından fırladı. Anlatmak için hevesle öne atıldı. "Büyüleyici ve zengin bir dul tarafından yürütülüyor. Saygın bir hava yayıyor fakat açıkçası müstehcen bir yaşam sürüyor. Belki de bu onun kefaretidir."

"Onu görebilir miyim?"

Görevli, tavsiyesini umursamadığı ve lezzetli dedikodudan bir ısırık almadığı için Rosa'ya güvenmiş gözüküyordu. "Bekleme odasına git ve numara al," dedi Rosa'ya arkasını dönerek. "Bu sabah orada fakat biraz zaman alabilir."

Rosa sanki kendi acısıymış gibi *Ölüm, Yaralı ve Kayıp* bekleme odasında oturan kadının acısını hissetti. Müttefikler'in Akdeniz'deki

savaş gemilerine bombardımanı olmuştu. O yüzden bugün bu kadar çok kadın bekliyordu. Bazıları soğukkanlı bir şekilde oturmuştu; içlerindeki kıyameti ele veren, isimleri okunduğunda bacaklarının titremesiydi. Diğer kadınlar çökmüştü; komşularının yardımlarıyla getirilmiş, haber almayı bekliyorlardı.

“*Mio caro Orlando! Mio caro Orlando!*”²⁸ diyerek inledi bir kadın, yanaklarından süzülen yaşları sildi. Birkaç mendil tüketmişti ve şimdi elbisesinin kollarını kullanıyordu. İki yanına oturmuş ve ellerini tutmuş iki kadının desteğiyle oturuyordu.

Bölüm sekreteri ufak tefek, gri saçlı bir kadındı. “Bu kadar uzun beklemek zorunda kaldığınız için üzgünüm,” diye fısıldadı Rosa’ya. “Bölüm başkanı listeleri diğer ofislerde olduğu gibi okumuyor. Her kadınla birebir görüşüp onları erkekleri hakkında bilgilendirmekte ısrar ediyor.”

“Lütfen, sonuncuya kadar bekleyeceğim,” dedi Rosa. “Önce ötekiler görüşsün.”

Bir memur tarafından sevdiğinin kaderinin okunmasını duymayı hayal edemedi. *Müstehcen* geçmişî olan dul, her kimse Rosa onun inceliğine hayran kaldı.

Bekleyen kadınların hepsi bölüm başkanını gördüğünde öğleden sonrayı geçiyordu. Bazıları en çok korktuğu haberleri almalarına ve diğerleri eziyetli bekleyişlerine devam etmek zorunda kalmalarına rağmen hepsi de bölüm başkanıyla konuştuktan sonra daha sakin görünüyorlardı.

“Başkan raporunu bitirmek üzere,” dedi sekreter. “Bir kadına, kocasını ve iki oğlunu kaybettiğini söylemek zorunda kaldı. Zor bir gündü.”

Sekreter, Rosa’yı dolaplarından dosyalar taşan ve çam ağacından masasının üzerinde dosyalar ve evraklar olan sıkışık bir odaya aldı. Hareket etmeyen tavan pervanesi yağlı kirden kararmıştı. Yıllarca antikalarla çalıştıktan sonra Rosa’nın bir odaya dair ilk fark ettiği, eşyalardı. Sonra dikkatini siyah ipek giymiş, masada oturan ve bir dosyayı dolduran kadına yöneltti. Sekreter, Rosa’nın dosyasını masaya bıraktı ve çıktı. Kadın başını kaldırdı. Rosa kendini Bayan Corvetto’nun karşısında bulunca afalladı.

“Demek yeniden karşılaştık,” dedi Bayan Corvetto gülümseye-

²⁸ **İtalyanca:** Benim sevgili Orlandom! (ç.n.)

tek. Masasının karşısındaki sandalyeyi oturması için işaret etti ve dosyaya baktı. “Artık Bayan Parigi olduğunu görüyorum.”

Rosa utandı. Son karşılaştıkları zamanı hatırladı. Bayan Corvetto’ya, Bayan Montagnani olduğunu söylemişti.

“Evet, buraya başvurduğun için müteşekkirim,” dedi Bayan Corvetto. “Gerçekten yardıma ihtiyacımız var ve sana dair her zaman iyi izlenimlerim oldu.”

Bayan Corvetto ile yeniden karşılaşmak garipti ve Rosa onunla konuşmak istiyordu. “Çok yoğun olmalısınız, Bayan Corvetto. Sekreteriniz her kadınla yüz yüze görüştüğünüzü söyledi.”

Bayan Corvetto arkasına yaslandı ve kollarını çenesinin altında birleştirdi. “Bazılarının bunun en verimli yol olmadığını söylediğini biliyorum fakat bunlar İtalya için hayatlarını kaybeden erkeklerin karıları, anneleri ve kız kardeşleri. Kalplerini parçalayan haberleri vermenin *verimli* bir yolu yok. Vicdanımı takip ediyorum. Bu kadınların bazıları genç ailelere bakmak ya da yaşlı ebeveynleriyle ilgilenmek zorundalar. Buradan ayrıldıklarında bir şekilde hayata devam edecek güçleri olduğundan emin olmak istiyorum.”

Bayan Corvetto, Rosa’nın seneler önce markinin arabasındaki ilk izleniminden farklıydı. Zarif kıyafetlerinin ifade ettiğinden daha az havaiydi, esnek ve şefkatli görünüyordu. Markiz Scarfiotti’nin değil de böyle bir kadının Clementina’nın annesi olması akla çok yatkındı.

“Onlara değer verdiğimizizi bilmeleri genellikle işe yarıyor,” diye devam etti Bayan Corvetto. “Kendilerinin ve sevdiklerinin isimlerini hatırlamamız çok şey fark ettiriyor.”

İki kadın rahatsız bir sessizliğe gömüldü. Bayan Corvetto’nun tekrar karşılaşmış olmalarından dolayı şaşırdığını biliyordu. Acı çeken kadınlara yardım etmek istiyordu fakat Scarfiotti villasını aklına getirmeden Bayan Corvetto’nun yüzüne her gün nasıl bakacaktı? Bu konuda Bayan Corvetto’ya karşı dürüst olmasının ya da doğrudan başka bir gönüllü pozisyonuna başvurmasının daha doğru olup olmadığını merak etti.

Bayan Corvetto, Rosa’yı inceledi. “Clementina için hediye al-maya, dükkâna geldiğimde neyle suçlandığını... Hatalı olarak suçlandığını bilmiyordum. Clementina on altı yaşına gelip de bana ne olduğunu anlatana kadar.”

İşte, diye düşündü Rosa, küçük sohbetleri sona ermişti. Artık her birimizin ne düşündüğünün kalbine iniyoruz. Bayan Corvetto bunları benden daha fazla aklının gerisine itmemiş.

“Olanların bunca yıl Clementina’ya nasıl eziyet ettiğini hayal edemezsin,” diye devam etti Bayan Corvetto. “Seni bulmak istedi fakat ona bunun senin için iyi olmayacağını söyledim. Zaten bir işin ve bebeğin olduğunu biliyordum. Ona, hayatına devam etmen için seni rahat bırakmamız gerektiğini söyledim.”

Bayan Corvetto’nun samimi olduğundan Rosa’nın şüphesi yoktu fakat adımlarına dikkat etmeliydi. Salıverilme koşullarını ihlal etmeden Scarfiotti ailesine karşı herhangi bir ithamda bulunması mümkün değildi. “Hapse gönderildim,” diyebilirdi sadece. Mahkûmiyetinin haklı ya da haksız olduğunu söylemedi. Bayan Corvetto bunu kendi anlayabilirdi.

Bayan Corvetto’nun gözleri büyüdü. “Sanmıyorum... Emilio’nun... Marki Scarfiotti’nin bildiğini sanmıyorum. Uyarılarak uzaklaştırıldığını düşündü. Görüyorsun ya, eğer Markiz Scarfiotti’nin sana karşı kini varsa kendi iyiliğin için dönmek istemezsin.”

Rosa yere baktı. Markinin onun kaderini bilmediği gerçekten mümkün olabilir miydi? Markiz Scarfiotti dışında belki villadaki kimse bilmiyordu. Don Marzoli, Rosa’yı bulmadan önce, Ada flütünü manastıra getirmişti. Yıllardır tecrübe etmediği hisler şimdi sel olup akıyordu.

Bayan Corvetto bir sigara çıkarttı ve bir tane de Rosa’ya ikram etti, Rosa başını iki yana salladı. Bayan Corvetto sigarayı yaktı ve tavana baktı. “Seni zavallı kadın. Hiçbir fikrim yoktu. Eğer seni biraz rahatlatacaksa iğrenç Vittorio akıl hastanesine gönderildi. Bir sene önce tamamen delirdi, herkese Markiz Scarfiotti’nin kardeşi olmadığını söyledi. Bu markizi mahvetti. Her zaman çok yakın olmuşlardı.”

Rosa, Vittorio’dan konuşmak istemiyordu. Önceki savaşta delirmişti. Onun sorumluluğunu alması gereken kız kardeşiydi. *Şimdi olduğum gibi kendim olmak istiyorum,* diye düşündü. *Geçmişe geri dönmek istemiyorum.*

Bayan Corvetto’nun gözlerindeki üzüntüyü görünce Rosa şaşırıldı. Aralarında duygularını en iyi gizleyen Bayan Corvetto’ydu. Bir metres olarak buna yıllarca çalışmış olmalıydı: Sevddiği adamın ve

kızının başka bir kadın tarafından sahiplenildiğini görmek. Fakat söz konusu Clementina olunca sevgisini gizleyemiyordu.

“Clementina çok sevimli, genç bir kadın oldu. Senin onun üzerindeki etkin devam ediyor,” dedi. “Babasını özlüyor. Afrika’da bir birliği komuta ediyor.”

Marki Scarfiotti Afrika’da mıydı? En zor cephelerden biriydi. Rosa, Bayan Corvetto’nun her gün burada bekleyen kadınları nasıl anladığını öğrenmişti. Aldığı her listede ya da ofisten geçen her pakette markinin ismine bakıyor muydu? Görevini şevkle yapmasının sırrı bu muydu? Bu kadar empati kurabilmesinin sebebi?

“Bayan Corvetto, yaşadıklarımın ötürü Scarfiotti ailesi hakkında objektif konuşamam,” dedi Rosa. “Eğer geçmişi geride bırakırsak sizinle çalışmak isterim.”

Bayan Corvetto Rosa’yla göz göze geldi. Bir an duraksadıktan sonra konuştu. “Geçmişi konuşmayacağız,” dedi. Arkasına yaslandı ve masasındaki dosyaları gösterdi. “Zaten yapılacak çok fazla işimiz var. Lütfen yardım edeceğini söyle. Senin dayanıklılığında birine ihtiyacım var.”

Rosa işe başlamak için ertesi gün geri geleceğine söz verdi fakat olmuş olan her şeyi o kadar kolay unutamayacağını tüm kalbiyle biliyordu. Geçmiş, elinin tersiyle silinip atılacak bir şey değildi; ikisi için de.

Rosa'mn *Ölü, Yaralı ve Kayıp* bölümündeki çalışma saatleri sabah sekizden öğlen saatine kadardı ama yapılması gereken o kadar çok şey vardı ki Rosa çoğunlukla öğleden sonra tekrar işe dönüp akşam saatlerine kadar çalışıyordu. En çok ölen askerlerin eşyalarının geldiği zaman zorlanıyordu. Eşyalar askerlerin ailelerine gönderilmeden önce toplanıyor ve hastanenin papazının notunun çevirisiyle birlikte onlara ulaştırılıyordu. Bu eşyaların içinde bazen çamur ve kanla kaplanmış üniformalar bulunuyordu ama çoğunlukla geri gönderilen eşyalar İncil ve fotoğraflardı. Rosa bazen defterler, tespihler, müzik notaları, iskambil kâğıtları ve karalamalar buluyordu. Kırılmış bir halde olmadıkça eşyaların arasında dürbün ve pusula bulunmamaktaydı. Bunlar savaş alanında nadir bulunan eşyalardı. Rosa eşyalara dokunduğunda görüntüler ve hisler bir anda kafasında uçuşmaya başlıyordu. Askerleri düğün günlerinde, annelerinin kucığında bebek halinde ya da savaş alanında kulaklarında silah seslerinin uğultusuyla koşarlarken görüyordu. Bundan hoşlanmasa da onların ölüm anında, teslimiyet anında veya soğuktan donduklarında ya da en korktukları zamanda hissettiklerini gördü. Aynı avlanılan hayvanların derisine ya da kürküne dokunduğunda hissettikleri korkuyu algıladığı gibi. Askerler savaş alanında değil de hastanede öldüklerinde genelde rahatlama ya da pişmanlık hislerine sahipti.

Ne zaman uygun olduğunu düşünse resmî mektubun yanında kendi şahsi görüşünü belirten küçük notlar, aileleri rahatlatacağını düşündüğü bir şiir ya da İncil'den bir bölüm, gönderirdi. Bazen askerinin ölümü o kadar trajik olurdu ki göndermeyi düşündüğü tek şey

bir çiçek olurdu. Her günün sonunda bitkin bir halde olsa da ertesi gün gücünü toplayıp bir kadının acısını birazcık da olsa azaltabilmek için yapabileceği ufak işleri yapıyordu.

Bazı kutularda askerlerin, ailelerine yazıp hiç göndermedikleri mektuplar vardı. Rosa bu mektupları herhangi bir bilginin ağızdan kaçırılması durumunda -ki genelde ya yanlışlıkla ya da bilerek yapılırdı- okumakla görevliydi. Rosa savaşın nasıl geliştiğini sansürlü basından çok ölen askerlerin aracılığıyla öğreniyordu. Ordu donanımı olmadığı için İtalyan askerlerinin boğazlandığı bir savaş düşündü. *Bizi taşıyacak kamyonlarımız yok*, diye belirtmişti bir asker. *Eşyalarımızı katırlarla taşıyoruz*. Genç bir subay ailesine yalnızca iki askerinin İtalyanca anladığını yazmıştı. Onlara savaş emri verdiğinde bu emrin farklı bölgelerin diyalektlerine tercüme edilmesi gerekiyordu.

Günün sonunda oturup bir fincan çayla birbirlerinin yüklerini hafifletmek Rosa ve Bayan Corvetto için bir alışkanlık olmuştu. Bir akşam Bayan Corvetto, “Bir dul aylardır oğluyla ilgili herhangi bir haber öğrenmek için bana geliyor,” dedi. “Kadın kanser hastası. Bugün öğrendim ki kadının tek çocuğu Yunanistan’da öldürülmüş.” Rosa bütün bu korkunç hikâyelerden sonra hissizleşeceğini düşündü. Ancak gerçekleşen korkunç olaylarda hissettikleri bir an bile değişmedi. “İtalya bu savaş için hiç hazırlanmamıştı değil mi?” diye sordu Rosa. Bayan Corvetto ellerini havaya kaldırdı.

“Biz bir tarım ülkesiyiz,” dedi. “Biz hiçbir zaman Fransa’nın veya Almanya’nın endüstriyel kapasitesine sahip olmadık. Biz onlar kadar hızlı bir şekilde uçak, tank veya otomobil üretemeyiz. Hasat zamanında İtalyan ordusu bazı savaşanları arpaları toplamaları için geri göndermek zorunda kaldı. Eğer göndermeselerdi sivillerin yanı sıra ordu da açlıktan ölecekti.” İkisine de bir fincan daha çay koydu. “Son kocam bir gemi tersanesine sahipti. Hiç kimse onun şirketine İtalya’nın savaşa gireceği konusunda bilgi vermedi. Böylelikle savaşa katılma durumu kesinleşince savaşta bulunduğumuz ülkelerin limanlarındaki gemiler etkisiz hale getirildi. O gemiler savaş esnasında yardım için kullanılabilirdi. Ne var ki şimdi bize karşı kullanıyorlar.”

Bayan Corvetto duvardaki dünya haritasına baktı. Rosa onun iç çekişini, Afrika’nın sınırlarına doğru bakarak takip etti. İtalya’nın

birazcık başarı elde edebildiği tek yerdı. Diğer bütün yerlerde savaş tam bir felaketti.

“İtalya teslim olmak zorunda,” dedi Bayan Corvetto. “Bundan başka bir çıkış yolu yok.”

“Teslim olmak mı?” Rosa’nın başından kaynar sular boşaldı. “Ben hiçbir zaman İtalya’nın bu savaşa girmesi için gerekli bir nedeni olduğuna inanmadım. Ama eğer teslim olursak Müttefikler bize ne yapacaklar?”

Bayan Corvetto dudağını ısırđı. “Bilmiyorum.” Masasının üstündeki dağılmış dosyaları ve o gün ulaşmış ölen askerlerin eşyalarını göstererek, “Ama bundan daha kötü olabilir mi?” diye sordu.

Rosa ve Antonio yeni yıl için çocukları ziyaret etmeyi ummuşlardı. Ancak Rosa’nın korktuğu gibi pasaport ofisindeki hükümet görevlisi onun dokümanlarına baktığında Rosa’nın bu isteğini geri çevirdi. “Lütfen,” diye yalvardı ona. “Çocuklarım daha çok küçükler. Aylardır onları görmedim.”

“Onları neden İsviçre’ye gönderdin?” diye sordu görevli.

“Güvende olmaları için.”

Hükümet görevlisinin gözleri kısıldı. “Eee...” dedi bekleme alanındaki insanların duyabileceği yüksek bir sesle, “...belli ki siz İtalya’nın bu savaşı kazanmasına kuşkuyla baktınız. Bu sizi daha büyük bir hain yapar.”

Camın üzerindeki kepengi hızlı bir şekilde kapattı ve *kapalı* tabelasını astı. Öğle yemeği vaktine daha on beş dakika vardı.

Rosa ayrılmak için arkasını döndü. Bekleme alanındaki insanlar ona bakıyorlardı. Rosa evlenmeden anne olduğu için halk tarafından aşağılandığı zamanları hatırladı. Ama bu durumda Rosa hepsinin teker teker yüzlerine baktı. “Hata mı yapmışım?” diye sordu onlara. “Görkemli zaferimize doğru mu yol alıyoruz?” Salondakiler gözlerini kaçırdılar. Rosa bu beklenmedik yorumuyla hepsini suçlayabilirdi ama onlar korkudan daha farklı bir tepki vermişti. Rosa’nın söylediklerinin doğru olduğunu biliyorlardı ve kendilerinden utanıyorlardı.

Rosa ve Antonio o akşam Antonio’nun onsuz Lugano’ya gitme düşüncesi üzerinde tartışıp durdular. “Eğer gitmezsen çocuklar kendilerini terk edilmiş hissedecekler,” dedi Rosa. “Ve ben senin gidip

kendi gözleriyle onların nasıl olduğunu görmeni istiyorum.”

“Belki artık sahte pasaport almanın vakti geldi,” diye önerdi Antonio.

Rosa başını salladı.”Bu gideceğimiz ve bir daha dönmeyeceğimiz zaman alacağımız bir risk,” diye cevap verdi Rosa. “İnsanlar balâ mağazadan alışveriş yapıyorlar. Şu anda bir savaş olduğunun farkında olmayan belli bir Floransalı sınıf olduğu ortada.”

Antonio kafasını salladı. “Belki de Müttefikler Rönesans’ın doğduğu yerle ilgili bizim kadar duygusallardır.”

Rosa çocukları için kıyafet örerek çocuklarını görememenin verdiği kalp kırıklığını unutmaya çalıştı. Her birine ayrı ayrı uzun mektuplar yazdı ve Sibilla’dan ikizlerin mektubunu onlara okumasını rica etti. *Seninle gurur duyuyorum bir tanecik, muhteşem kızım,* diye yazdı Sibilla’ya. *Umarım biliyorsundur ki sizi göremesem de seni ve ikizleri hep kalbimde taşıyorum.*

Rosa, Lorenzo ve Giorgio’ya umut dolu, uzun bir mektup yazdı. Ama bütün hisleri iki kelimeye dökülebilirdi: *Sizi özliyorum.* Çocuklarıyla geçirdiği özel anlardan yoksun bırakıldığını düşünmek ve bir daha bu anlara sahip olamayacağını düşünmek canını acıttı. Sadece çocuklarının büyüdüğünde annelerinin neden onları göremediğini anlamalarını ve onu affetmelerini umut etti.

Antonio’nun gitmesinden bir önceki gece Ylenia onlara mantar ve ısırgan otuyla yemek yaptı. En iyi porselenlerinde yemek yediler ve *özel bir durum* için sakladıkları en iyi Fransız şampanyasını içtiler. Yemeklerini bitirdiklerinde Antonio sandalyesinde arkasına yaslandı ve bardağının ucuna dokundu. “Hiç onu düşünüyor musun?” diye sordu.

“Kimi?” diye cevap verdi Rosa, ona bakarak. Antonio’nun suratında tanıdık olmayan bir ifade vardı. Rosa onun Luciano’yu kastettiğini anladı. Antonio hiçbir zaman kıskanç biri olmamıştı. Neden şimdi Luciano konusunu açıyordu ki? Rosa gözlerini düşürdü. “O öldü, Antonio. İspanya’dan kimse onunla ilgili bir haber almadı. Eğer yaşıyor olsaydı Orietta veya Carlo’ya kesin ulaşırdı. Evet, kiliseye gidip mum yaktığımda onu düşünüyorum ama eskiden düşündüğüm şekilde değil. Her gün Tanrı’ya bir gün ben de ondaki kararlılığın ve cesaretin yarısına sahip olayım diye dua ediyorum.”

Ylenia tatlı için kurumuş incir reçeliyle içeri geldi. Hizmetçi odadan ayrıldığında Rosa, Antonio'ya sordu. "Sen hâlâ onu düşünüyor musun?" Bayan Visconti'yi kastediyordu.

Bu sefer Antonio'nun şaşırma zamanıydı. Sandalyesinde öne doğru eğildi ve Rosa'nın gözünün içine baktı. "Her gün. Her gün onu düşünüyorum."

Rosa kendini bembeyaz kesilmiş hissetti. Bayan Visconti'nin, Antonio'nun hayatının aşkı olduğunu biliyordu ama onu en son gördükleri günden beri Antonio'nun onu unutmuş olmasını umuyordu. Antonio'nun kendi ağzından onu unutmadığını duymak Rosa için büyük bir şoktu.

"Hımm, anlıyorum," dedi Rosa, incinen duygularını saklamaya çalışarak Antonio'ya bakmaya devam etti. "Herhalde o hiç unutulmaz."

"Aynen öyle!" dedi Antonio dudaklarında dans eden bir gülümsemeyle. "Bu yüzden onu her gün hatırlıyorum ve seni gördüğümde 'Tanrı'ya şükür Rosa ile evlenmişim' diyorum." Antonio'nun ne demek istediğini idrak etmek için Rosa bir süre düşündü. Anladığında utanmanın etkisiyle kıpkırmızı oldu ama kendini mutlu hissetti. "Karını bu şekilde kızdırman hiç hoş bir şey değil," dedi sesine kızgın bir ton vermeye çalışarak. Antonio ayağa kalktı ve ellerini Rosa'nın omuzlarına koydu. "O zaman karımı kızdıracak başka bir yol öner?" dedi.

1941 Ocak ayında İngilizler Doğu Afrika'daki İtalyan birliklerine saldırıda bulundular. Etiyopya'nın başkenti İngilizler tarafından istila edilmişti. İtalyanların kaybı çok ağırdı. Kızıl Haç, *Ölü, Yaralı ve Kayıp* bölümünde çoğalan evraklardan ve bilgilendirilmesi gereken eşler ve annelerin sayısının artmasından dolayı daha çok gönüllü çalışan topladı.

Rosa bir sabah elinde ordu telgraf ofisinden aldığı listeyle geldi. Ne zaman Scarfiotti villası hatırlatılsa hissettiği rahatsız edici varlığı hissetti. Yalnız bu kez sorun villa değildi; onu rahatsız eden, ikizlerin hasta olduğunu söyleyen Antonio'nun mektubuydu. O varlık hâlâ oradaydı; nefes alıyor, etrafındaki havayı hareket ettiriyordu. Bayan Corvetto'nun ofisine giderken bu his daha da güçlendi. Gittiğinde bölüm başkanını başını masanın üzerinde koymuş ağlarken buldu. Rosa, Bayan Corvetto'nun duygularının kendisini ele geçir-

diğini ilk defa görüyordu ama onu anlıyordu. Bütün gönüllü çalışanlar bitkin durumdaydılar. Rosa rüyasında bekleme odasındaki kadınların yüzlerini görmeye başlamıştı. Bir insan ancak bu kadar kederle başa çıkabilirdi.

“Size bir fincan şekerli çay yapayım, dedi Rosa, Bayan Corvetto’ya. “Titriyorsunuz.”

Bayan Corvetto başını kaldırıp baktı. Bir gecede yaşlı bir kadına dönüşmüştü. Gözlerinin altında torbalar oluşmuştu ve ağzının kenarı yara içerisindeydi. “Liste,” dedi elini uzatarak. “Listeyi ver bana.”

“Liste beş dakika bekleyebilir,” dedi Rosa. “Ama sen böyle kötü hissederken kimseye yardım edemezsin.”

Bayan Corvetto sandalyesinde arkasına yaslandı. “O hâlâ yazmadı,” dedi parmaklarıyla kaşına dokunarak. “Neden hâlâ yazmadı?”

Rosa’nın bekleme odasındaki kadınlardan her gün duyduğu aynı cümleyi tekrar ediyordu. Bir süreliğine Rosa acaba Bayan Corvetto sinir krizi mi geçiriyor, diye düşündü. Sonradan Marki Scarfiotti’nin Afrika’da olduğunu hatırladı. “Ben çoktan listeyi taradım,” dedi Rosa. “Listede onun ismi yok.”

Bayan Corvetto sanki kendisini dengede tutmak istermişçesine ellerini masanın üzerine yerleştirdi. Rosa bir sandalye çekti ve onun yanına oturdu. Bayan Corvetto’nun rahatlatıldığı bütün kadınları düşündü. Şimdi Bayan Corvetto’nun yardıma ihtiyacı varken kim onun yanında olacaktı?

“Kendinizi öldüresiye çalıştınız,” dedi Rosa. “Biliyorsunuz belki aylarca hiçbir haber alamayabilirsiniz. Şu anda savaşla ilgili öncelikli bilgilerden başka bir bilgiye ulaşmamızın imkânı yok.”

Bayan Corvetto bir sürü eşyayla dolu çekmecesinden mendilini çıkardı. Gözlerinin yaşını ve burnunu sildi. “Rodolfo vefat ettiğinde Emilio ve ben birbirimiz hakkında daha çok şeyi görebilirdik diye düşünüyordum,” dedi uzaklara bakarak. “Beraber mutluyduk.” Kendini yeniden kaybetti ve gözyaşı dalgası tekrar başladı. “Lanet olası savaş!” diye haykırdı. “Bu lanet olası savaş!”

“Eğer şu ana kadar adı hiçbir listede yoksa bu iyiye işaret,” dedi Rosa. “Kayboldukları ilk fark edilecek kişiler yetkili kişilerdir.” Ancak Rosa boşuna kürek çekiyordu. O ve Bayan Corvetto da biliyordu ki adının listede olmaması o askerin ölmediği anlamına gelmek zorunda değildi.

Marki ve onun bölüğü binlerce parçaya ayrılmış olabilir ve aylar boyunca hatta hiçbir zaman neler olduğunu kimse bilmeyebilir. Rosa o akşam kilisede antifaşistlere mum yakarken Marki Scarfiotti için de dua etti. Rosa onu çok sevmiyordu ancak çok sevdiği iki insan onun için gözyaşı döküyordu. Eğer Bayan Corvetto hiçbir haber alamamanın telaşını yaşıyorsa o zaman Clementina de acı içinde olmalıydı. Rosa yıllar boyunca Clementina'yı aklından çıkarmayı çalışıp bütün sevgisini kendi öz çocuklarına göstermişti. Ancak şimdi Clementina için üzülmüyordu.

Yazın başlarında bir sabah -Antonio'nun Lugano gezisinden döndüğünden uzun süre sonra- Bayan Corvetto Kızıl Haç gönüllü çalışanların bölümünün başkanı olarak toplantıya çağırılmıştı. Rosa ve iki yeni gönüllü -Daria ve Fabrizio Bianchi adında daha yaşlı bir çift- ön masada birlikte oturdular. Hastane kütüphanecisi elinde bir kutuyla geldiğinde İtalyan mahkûmlara gönderilecek mektupları kontrol ediyorlardı. "Bu bize yanlışlıkla gönderilmiş," dedi kütüphaneci. "Yeni kitaplar zannettiğim için şu ana kadar hiç bakmamıştım. Ama bu sizin bölümünüz için. Komutan bir subayın eşyaları."

Bianchi çifti Rosa'ya döndü, Rosa geri gönderilmesi gereken evraklarla uğraşıyordu çünkü Müttefikler'in papazının notunu tercüme edebiliyordu. Ayağa kalktı ve kütüphanecinin elindeki kutuyu aldı. Kutuya dokunur dokunmaz kalbi deli gibi atmaya başladı. *Marki Scarfiotti öldü*, diye düşündü. İçindekilere bakmaya ihtiyaç bile duymadan eşyaların ona ait olduğunu biliyordu. "İzninizle," dedi gönüllülere. Kutuyu Bayan Corvetto'nun ofisine götürdü ve kapıyı kapattı.

Paketi kutunun içinden çıkarıp masanın üstüne koyduğunda bir anda kendini zamanın içinde kaybetti. Üstündeki bağı çözüp kahverengi notu açtı. Parmakları açık gri renkteki üniformanın üzerinde gezindi ve şüphelendiği şey doğrulandı. Markiyi Scarfiotti villasının bahçesinde oynayan bir çocuk olarak gördü. O Rosa'nın tanıdığı marki değildi çünkü yürüyüşü rahattı ve arkasında onu takip eden gölgeler yoktu. Kutuya eşlik eden resmî mektupta markinin o yılın 15 Mart gününde Sanchil Tepesi'ni korurken öldürüldüğü yazıyordu. Rosa, markinin öldüğünde hissettiklerini açığa kavuşturabilmek için üniformasına baktı. Kaybolan ışık ve sesi hissetti. Ölümü çabuk gerçekleşmişti. Ölerken çok düşünmeye vakti olmamıştı ama son

dakikalarında Rosa kaderciliği sezmışti. Onun huzur içinde olduğunu dair hislere sahipti. Bayan Corvetto ve Clementina'nın anlaşamayacağı şekilde bu dünyada çok yaşamak istemediğini hissetti.

Rosa, Clementina'nın dokuzuncu yaş gününü hatırladı. Hediyesi midilliyi gördüğünde yüzündeki mutluluk ifadesini ve babası yanında midillisine binerkenki yüz ifadesini hatırladı. Rosa başını salladı, Savaş, doğanın yarattığı bir saçmalık değildi. İnsanların açgözlülüğü ve korkuları yüzünden bu kadar trajik hale gelmişlerdi. Kutunun içindekileri kaydetmek için defterini açtı, ne gönderilmemiş bir mektup ne de bir İncil vardı. Ancak manastıra geldiğinde taktığı bir mühür yüzüğü ve gümüş kaplamalı kıyafet fırçası vardı. Markinin harita kutusu da vardı ancak içindeki haritalar düşman birlikler tarafından alınmıştı. Kutunun altında bir kitap vardı. Rosa kitabı kaldırdı. ve Dante'nin *İlahi Komedyasının* bir kopyası olduğunu gördü, kitabı açtı. Başlık sayfasında Nerezza'nın ithafı vardı. Koyu renkte yazılan el yazısını görünce içini garip bir his kapladı. *Söylenecek sözler ve yaşanacak günler için yazıyordu.* 12 Ekim 1906 tarihinde yazılmıştı. Belki de bir doğum günü hediyesiydi. Rosa tam kitabı kapatıyordu ki aralara sıkıştırılmış fotoğrafların olduğunu fark etti. İlk Bayan Corvetto'nun bir portresiydi.

Omuzlarına dökülen bukleleriyle ve hafif makyajlı aydınlık yüzüyle çok güzeldi. Fotoğrafın arkasına Marki Gisella, Eylül, 1937 yazmıştı. Rosa fotoğrafı sayfaların arasına tekrardan sıkıştırdı ve bir sonraki fotoğrafı çıkarttı. Genç bir kadın tenis kıyafeti giyiyordu. Parlak gözleri, yayvan gülüşü ve zamana göre moda olan bir saç stili vardı. Rosa ilk önce bu kadını markinin metreslerinden biri olarak düşündü ve bu fotoğrafın Bayan Corvetto'ya yaşatacağı acıyı düşündü ama daha sonra bu kadının Clementina olduğunu anladı. Çok güzel bir kız olmuştu.

Önünde bir çiftin, genç bir kızın ve çocuk arabasında bir bebeğin bulunduğu Scarfiotti villasının fotoğrafını buldu. Ofisteki ışık iyice kararmaya başlamıştı. Rosa daha iyi görebilmek için fotoğrafı pencereye doğru götürdü. Fotoğrafın arkasında hiçbir not yoktu ancak Rosa bebek arabasındaki çocuğun marki olduğunu ve çiftin onun ailesi olduğunu farz etti. Yanlarındaki kız Nerezza olmalıydı. Rosa'nın parmakları kaşındı. Bu kızın yüzünü daha önceden de görmüştü. Kızın özelliklerini daha iyi görebilmek için fotoğrafı ışığa

doğru tuttu. Kalbi sanki bir anda durdu. Sanki yontulmuş gibi olmuştum elmacık kemikleri, yukarıya doğru çekik gözler... Kendi kızının fotoğrafına bakıyor olabilirdi!

Rosa, Bianchi çifti gittikten sonra kutuyu Bayan Corvetto'ya verebilmek için odada bekledi. Kutuyu aldığı anda onun yalnız olmasını istememişti. Bayan Corvetto için güçlü durup duramayacağını bilmiyordu çünkü kafası tam bir karmaşa içerisindeydi. Sibilla ve Nerezza arasındaki benzerlik o kadar barizdi ki Rosa'nın herhangi bir şüphesi kalmamıştı. Onun boynunda Nerezza'nın piyano taburesinin anahtarını gördüğünde Ada'nın yüz ifadesini düşündü ya da Baron Derveaux'un ona bakmasını ve bazı açılardan ona birini hatırlattığını söylemesini düşündü. Scarfiotti villasındaki mezarlığın çevresini düşündü: O heykeli hiç ön taraftan görmemişti hep profilden görmüştü. Pencereye doğru gitti ve yavaşça başını çevirerek penceredeki yansımasına baktı.

Bu mümkün mü, diye kendisine sordu. Nerezza'nın çocuğu onunla birlikte o mezarlıkta gömülü değil mi? Rosa acaba daha başka sırları açığa çıkarır mı diye markinin üniformasına geri döndü. Eğer şüphelendiği şey doğruysa marki onun dayısı oluyordu. Alnını kaşıdı. Artık ne düşünmesi gerektiğini bilmiyordu. Olağan dışı güzelliğin bir sonraki kuşağa atlayıp annesinden toruna geçtiğini duymuştu. Ayrıca Nerezza ve kendisi arasında da bağ kurabilmeye yetecek benzerlikler vardı. İkisi de müzisyendi ve Rosa, Nerezza'nın doğum yaptığı zamanlarda manastıra götürülmüştü. Rosa eliyle saçını arkaya attı. Acaba var olandan daha mı fazlasını düşünüyordu? Eğer Nerezza'nın çocuğu olsaydı neden manastıra götürülmüştü ki veya neden markiye onun öldüğü söylenmişti? Rosa'nın beyininde Markiz Scarfiotti'nin kansız yüzü belirdi. Eğer yanlış bir şey yapıldıysa markizin kesinlikle bu işte parmağı vardı. Ama markiz neden Nerezza'nın çocuğundan kurtulmak istesin ki? Rosa mürebbiye olan Bayan Butterfield'in, markizin unvan konusunda ne kadar kibirli olduğunu söylediğini hatırladı. Ama Rosa küçük bir kızdı. Dayısı evlenseydi o unvan üzerinde hiçbir hakkı olduğunu iddia etmezdi ki? Bu sadece bir kindarlık mıydı? Herkes tarafından bilinen, Nerezza ve markizin birbirlerinden nefret ettikleriydi.

"Geç kalmışsın," dedi Bayan Corvetto kapıdan içeri girerken. Yıpranmış haldeydi. Ruju silinmiş, saçlarının dalgası düzleşmiş-

11. “Kötü bir gün müydü? Seni temin ederim bugünkü toplantı tam bir...” Rosa’nın elindeki paketi görünce cümlelerin yarısında kaldı. Suratı biranda korkunç bir ifadeye dönüştü. “Hayır!” diye haykırdı.

Rosa onu sandalyeye oturtmak için yardım etmek istedi ama o geri çekildi. “Sadece söyle bana!” dedi gözleri fal taşı gibi açılmış halde. “Sadece söyle!”

“Paket kaybolmuş,” dedi Rosa. “Daha bugün elimize ulaştı. Gerçekten çok üzgünüm.”

Bayan Corvetto dizlerinin üstüne çöktü. “Aman Tanrım!” diye bağırdı. Yaptığı asil bir hareket değildi ama kederle ilgili hiçbir şey asil değildi.

Rosa bunu bir doğum gibi düşündü. O esnada acısını hafifletmeye yarayacak her şeyi yapabilirdin. “Bu kahrolası savaş!” diye gözyaşlarına boğuldu Bayan Corvetto. “Ne zaman buna bir son verecekler? Bütün adamları öldürdüklerinde mi?”

Rosa kollarını Bayan Corvetto’ya doladı. Sevdiği bir insanın hayat ışığını söndürmenin ruhundan bir parça koparmakla aynı olduğunu düşündü. Bayan Corvetto bu can çekişme ile titredi. Birkaç dakika sonra, “Onu bir daha göremeyeceğim, sesini duyamayacağım veya Floransa mimarisi üzerine yaptığı uzun konuşmaları dinleyemeyeceğim için üzgünüm,” diye mırıldandı. “Bu savaş bittiğinde ve günlük hayatlarımıza döndüğümüzde özleyebileceğim her şey için...”

Rosa acaba bir daha sıradan hayatları olacak mı, diye düşündü. Markinin üniformasına dokunduğunda neler hissettiğini ve Nerezza’nın delikanlı kardeşine yaptığı ithafı düşündü. *Söylenecek sözler ve yaşanacak günler için.*

Bayan Corvetto için üzgündü. Yanlış beklentiler ve bir seraptan oluşan bir aşk için acı çekiyordu. Villadan tanıdığı marki ile üniformasına dokunduğunda hissettiklerinden biliyordu ki marki, Bayan Corvetto’yu tanıdığı anda çoktan mutlu bir gelecekle ilgili beklentilerini yitirmişti.

Birkaç damla gözyaşından sonra Bayan Corvetto yavaşça eski haline döndü. Bakışları paketin üzerinde duraksadı. Rosa kalkmasına yardım etti ve paketi ona doğru uzattı. “İşte burada,” dedi, Bayan Corvetto’ya ofisine doğru gitmesinde yardım ederek. “Ona veda etmek ve eşyalarına bakmak için acele etmeyin. Eğer bana ihtiyacınız

olursa dışarıda olacağım.

Rosa kapıyı kapattı ve tekrardan masasına oturdu. İlk başta sadece bir sessizlik vardı. Daha sonra Bayan Corvetto'nun hıçkırık sesleri duyulmaya başlandı. Rosa geç kalınmış bir şok geçiriyordu. Dolaptan montunu aldı ve bacaklarına sardı. Kendisinin Nerezza'nın kızı olup olmadığı şüphesi son yarım saat içinde dağılmıştı. Uzun yıllar boyunca ailesi ile ilgili bilgileri, tam bir boşluktan ibaret ken bir anda böyle bir düşüncenin beynine yerleşmesi çok değişik buhisti.

Nerezza benim annem miydi? Rosa bu fikre alışmaya çalıştı. Eğci bir şekilde annesinin kim olduğunu öğrenseydi, o esnada sevgi ve sahiplenme duygularından altüst olabilirdi. Onun yerine şu anda his sizdi. Sadece bir boşluk vardı. Nerezza'nın nasıl bir anne olacağını düşünürken buldu kendini ve defterinde yazan uzun listeyi hatırladı: Annesinin mükemmelliği... Markizin, Clementina'ya olduğundan daha nazik olmayabilirdi. Rahibe Maddelena'nın ona uyuması için şarkı söylediğini hatırladı. Nerezza'nın kızı olmanın getirdiği maddi avantajlara sahip değildi ama sevilmiş bir çocuktu. Kendisine Nerezza ile ilgili her şeyi bilmediğini hatırlattı. Belki Rosa'nın dikkate almadığı bazı özellikleri vardı. Biricik erkek kardeşini, müziği ve sanatı sevmişti. *Bilmiyorum*, diye düşündü Rosa ellerine bakarak. *Eğer manastıra götürülmeseydim her şey nasıl olurdu bilmiyorum. Bunu bilme ihtimalim başkası tarafından inkâr edilmişti.*

Rosa tavana baktı. Markiz Scorfiotti'yi kafasından atmaya uğraştı ama kadın bir şekilde kendini içeri sokuyordu. Villadan hatırladığı kadını gördü: Zalim, kibirli, herkesten üstün ve kendini beğenmiş. *Ben onun yüzünden hapse atıldım*, diye düşündü. *Belki de onun yüzünden isimsiz ve ailesiz büyüdüm.*

Bayan Corvetto ofisinden çıktığında saat neredeyse akşam sekizdi. Rosa eve geç kalacağını bildirmek ve Antonio'ya yemek servisi yapmasını haber vermek için Ylenia'yı aramıştı. "Bayan Corvetto?" dedi Rosa. "Aramam gereken herhangi birisi var mı?"

Bayan Corvetto Rosa'nın elini avucunun içine alıp sıktı. "Hayır, aranacak hiç kimse yok." Rosa, Bayan Corvetto'nun teninden ne kadar tükenmiş olduğunu hissetti ama kederini döktüğü için şimdi biraz daha sakin görünüyordu.

"Yarın geldiğinde markinin eşyalarıyla gidecek resmî bir mektup

vazmanı istiyorum,” dedi Bayan Corvetto. Markiz Scarfiotti’ye yazmanız gerekiyor ancak ikimiz de biliyoruz ki bu boşa harcanmış bir çaba olur. Clementina’ya yaz. Ben şahsen onun eşyalarıyla birlikte götürüleceğim.”

“Elbette,” dedi Rosa.

Bayan Corvetto gülümsedi. “Şimdi seni sabırla bekleyen bir kocam var. Eve gitmeni istiyorum. Eğer hasta olursan ben ne yaparım bilmiyorum.”

“Ya siz, Bayan Corvetto?” diye sordu Rosa. “Siz burada tamamen yalnızsınız.”

Bayan Corvetto iç çekti. “Bu benim seçtiğim hayat,” dedi uzaklara bakarak. Sonra Rosa’ya dönerek üzgün bir gülümsedi. “Bu resmiyete bir son verelim artık. Bundan sonra bana Gisella demeni istiyorum.”

Rosa, genç kadının paltosunu dolaptan çıkartıp giyinmesi için yardım etti. “En azından evinize kadar yolda size eşlik edeyim,” dedi.

“Sen nasıl istersen,” diye kabul etti Bayan Corvetto.

İki kadın ofisten karanlık sokağa doğru yol aldılar. Her yeri karanartma emri vardı ancak çoğu Floransalı bu karara uymayıp perdelerini açık bırakmıştı. Rosa ayakkabısının kaldırımında çıkardığı sesi dinledi.

“Bayan Corvetto... Şey Gisella...” dedi Rosa. “Sizinle konuşmak istediğim bir konu var.”

Bayan Corvetto Rosa’nın devam etmesi içi başını salladı. “Sizin hakkınızda bir şey biliyorum. Nereden bildiğimi sormayın ama Clementina’nın sizin kızınız olduğunu biliyorum.”

Bayan Corvetto durdu ve loş ışıktaki Rosa’ya baktı. İkisi de hareket etmiyordu.

“Nereden biliyorsun?” diye sordu sessizce. “Marki mi sana söyledi bunu?”

Rosa kafasını salladı. “Kimse söylemedi. Ben hissettim.”

Bayan Corvetto, Rosa’ya dönmeden önce yere baktı. “Sen de patronunla evlendin. Ben de. Tek farkımız benim kocam benden kırkyaş büyüktü ve öncesinde iki kere evlilik yapmıştı. İki karısını da eskitmişti. İnsanlar onunla dalga geçti bu yenisini eskitemeyeceksin diye. Beni küçümsediler. Paran varken insanlara tepeden

bakmak kolaydır. Rodolfo benim gençliğimi istedi, bense daha iyi bir hayat. Biliyorsun ben de yetimdim. Hoşlandığım fırıncı bile beni küçük görmüştü. Benim yerimde olan hangi kadın şansı olduğunda zengin biriyle evlenmezdi ki?"

"Ama Bay Corvetto baba olmak için çok mu yaşlıydı?"

Bayan Corvetto başını salladı. "Zavallı Rodolfo herhangi bir şey yapmak için çok yorgundu. Düğün gecemizde bile bana yakınlaşmadı."

Genç bir kız için büyük yalnızlık olmalı," dedi Rosa.

"Ailesi ve sosyal çevresi bana hitap bile etmiyordu. Sanki ben yokmuşum gibiydi. Dışarı çıkıp gezdiğimiz de yoktu." İki kadın yürümeye devam ettiler.

"Emilio ile tanıştığında onun da evliliği berbat bir haldeydi," diye devam etti Bayan Corvetto. "Birbirimizi teselli ettik. Ama ben hamile kaldığımda ortada bir skandal riski vardı. Rodolfo küçük düşürülürdü. Vereme yakalandığımı uydurmak zorunda kaldık. İsveçre'ye tedaviye gittim. Markiz o günlerde hep yurt dışındaydı. O yüzden Clementina'yı onun çocuğu gibi göstermek çok zor olmadı. Tabii onun sürekli zayıf olma özelliğinin dışında. Onun bir sorunu var, bunu biliyor muydun?"

Rosa, markizin sağlığı ile ilgili bir sorunu olduğundan şüphelenmişti. Neredeyse çiğ etin dışında çok nadir yemek yerdı ve makyaj katmanının altında harap olmuş bir surat vardı.

"Neyse, o çocuk sahibi olamadığı için Clementina'yı kabul etti, hem ne de olsa Emilio'nun öz kızıydı. Onun kızıma karşı daha yumuşak olacağını düşünürdüm ama bu imkânı olmayan bir umuttu. Clementina'nın üzerindeki etkiden çok memnundum. Ayrıca markizin pençesinden kurtulacak yaşa yaklaştığı için de çok mutluyum. Artık babası da olmadığına göre onu koruyacak kimse kalmadı."

Rosa ve Bayan Corvetto sessizleştiler. İkisi de kendi düşüncelerine daldı. Anlaştıklarından daha uzak noktaya yürüdüler ve Bayan Corvetto'nun evinin önünde durdular. Ayrılmadan önce birbirlerine sarıldılar. Rosa, kadının içeri girmesini ve kapıyı kapatmasını izledi. *O da bir yetim*, diye düşündü. Kendi çocuklarından ayrı kalma üzüntüsünü, Bayan Corvetto'nun Clementina'ya olan özlemine benzetmesinden dolayı ona daha da sempati duymaya başladı.

Ylenia'nın ona bıraktığı akşam yemeğini bitirdikten sonra, Antonio elinde sözlükle içeriye girdi. "Tasadüf," diye yüksek sesle okudu. "Belirli bir sebep olmadan süregelen olayların birbirine bağlanması."

Rosa tanımı düşündü. O da birbirine bağlı olaylar yaşıyordu ama bunların arkasında bir şeyler olduğunu düşünüyordu. Bir şey onu Nerezza'nın piyanosuna doğru itip taburenin üstündeki deliğe gümüş anahtarı denemesine yönlendirmişti. Aynı şey markinin eşyalarının kaybolup geç gelmesini ve Rosa'nın onları Bayan Corvetto'dan önce görmesini sağlamıştı. Birden Ada'yla konuşma isteği duydu. Ada anahtarı görür görmez Rosa'yı tanımıştı. Bunu şimdi anlıyordu. Ada, Rosa geldikten sonra villada fiziksel bir şeylerin olduğunu söylememiş miydi? Ama Ada'yla konuşma gibi bir şansı yoktu. Bayan Corvetto, markizin yüksek rütbeli faşist subayları villada eğlendirdiğini; hatta Mussolini'nin bile ziyaretçi olarak bulunduğunu söylemişti. Bütün görevliler, giren çıkan herkes gizli polis tarafından kontrol ediliyordu. Rosa iç çekti. Ada'ya yaklaşmak için savaşın bitmesini beklemek zorundaydı. En azından duruma bakılırsa bu bekleyiş çok uzun olmayacaktı.

"Neden tasadüf kelimesinin anlamına bakmamı istedin?" diye sordu Antonio sözlüğü bir kenara bırakarak.

Rosa her şeyi Antonio ile paylaştı. Ancak ailesi ve markiz hakkındaki şüphelerini elinde kesin kanıt olmadan söylemeyecekti.

"İşimde sürekli karşıma çıkan bir kelime," diye yanıtladı Rosa. "Gerçek anlamını anladığımdan emin olmak istedim."

"Ah!" dedi Antonio. "Belki demek istediğin alınyazısıdır: Kaçınılmaz bir şekilde bir kişinin kaderine götüren olayların seyri."

Rosa, Antonio'ya bakakaldı. Neden olduğunu bilmiyordu ama Antonio'nun söylediği iliklerine kadar titremesine neden olmuştu. Tasadüf, alınyazısı, kader: Bütün bunlar net bir şekilde onu Scarfitti villasına bağlıyordu ve her ne kadar bunu engellemeye, görmezden gelmeye çalışsa da kader onu oraya geri götürüyordu.

Bayan Corvetto *Ölü, Kayıp ve Yaralı* bölümünün başkanlığı işinden istifa etti. Görevini layıkıyla yerine getirdi ama eğer şimdi bırakıp dinlenmezse kendisi de yok olacaktı. Yerine emekli Maggiore^{29*} Valentini getirildi. Askerî disiplini ve sertliğine rağmen Maggiore Valentini nazik biriydi. Bölümün işleri, günden güne hızla artmasına rağmen bekleme odasında eşleri ölen bayanları görmeyi de ihmal etmedi. Tek sorun Maggiore'nin duygusal bir eşle karşılaştığında kekelemesiydi. Bu da acı haberin verilmesini uzun süren bir görüşmeye çeviriyordu.

Haziran sonlarına doğru bir öğlen vakti, Maggiore Valentini bir saat içinde radyoda önemli bir duyurunun olacağını haber verdiğinde Rosa, Bianchi çifti ve düzinelerce yeni gönüllüler, kutuları topluyor ve listeleri söküyorlardı.

Gönüllüler birbirlerine meraklı bakışlar attılar. “Sence ne olabilir?” diye fısıldadı Daria kocasına.

Yüzündeki teri elindeki mendille sildi. Masalardaki bütün vantilatörler çalışıyordu ancak ofiste boğucu bir hava hâkimdi.

“Kim bilir?” diye cevap verdi kocası. “Tek dua ettiğim şey, işlerimizde bir artışın olmaması. Elimizdeki işlerle anca başa çıkabiliyoruz.”

Rosa alnındaki bir tutam saçı çekti. Diğerlerinin aksine o önemli duyuru olacağını duyduğunda büyük bir umutla dolmuştu. Orietta aracılığıyla Faşist Büyük Konseyi'nin Mussolini'yi düşürmek ve Müttefikler ile İtalya'nın savaştan çekilmesiyle ilgili anlaşma yap-

²⁹ Binbaşı. (ç.n.)

mak istediklerini duymuştu. Tabii ki bu, büyük bir ihanetti. Çıkabilecek büyük bir isyanı tespit etmek için şehrin etrafı casuslarla doluydu. Rosa dükkâna gelen yeni postacıdan şüpheleniyordu. Kapı girişinde gereğinden fazla bekliyormuş gibi geliyordu, sanki konuşmalarına kulak misafiri olmak istermiş gibi.

“O çok sinsî biri,” dedi Rosa, Antonio’ya. “Beni izliyormuş gibi hissediyorum. Renata ve çocuklardan gelen bazı mektuplar açılıp okunuyor.”

“Büyük ihtimalle sansürcüler tarafından kontrol ediliyordu,” dedi Antonio. “Ve bizim postacıya gelince, o on sekiz yaşında ama herhangi bir sebepten dolayı askere alınmamış. Belki yavaştır, belki de senin tarafından gözleri kamaştırılmıştır.”

Antonio’nun iltifatını hatırlayınca gülümsedi ve işine geri dönmesi gerektiğini hatırladı. Bir sonraki mektuplarla uğraşmadan önce masasını düzenledi. Orietta’nın duyduğu, soylu tabaka arasında yapılan bir komplo idi. Rosa İtalyan halkının isyan etmemesinden dolayı hayal kırıklığı duydu. Güneydeki bombalı saldırılara ve insanların katlanmak zorunda kaldığı erzak miktarındaki yüksek azalışa Mussolini’nin cevabı; bunların İtalyanları daha güçlü hale getirdiği idi. Sokaktaki insanlar daha güçlü durmuyordu, moralleri çökmüş duruyorlardı.

Bir saat geçtikten sonra gönüllüler ve bölümdeki çalışanlar radyonun başına toplandı. Vantilatörler duyuruyu duyabilmek için kapatılmıştı. Rosa’nın sırtından terler akmaya başlamıştı.

Haberlerde darbe olduğunu ve Mussolini’nin alaşağı edildiğini duymayı ümit ediyordu. Akıllı böyle bir duyurunun ne anlama gelebileceğine kaydı: Eve dönene çocuklar, kurtarılmış hayatlar, sofralarda güzel yiyecekler... Düşünceleri o kadar canlıydı ki sanki bütün bunlar gerçekte olmuş gibi hissetti. Radyo sunucusunun Alman Başbakanı Goebbels’in mesajını tercüme etmesi, Rosa’nın düşüncelerinden hızlı bir şekilde uyanmasına sebep oldu. Almanya, Sovyetler Birliği’ni istila etmişti.

Herkes birbirine baktı. Hiçbir istilacı o geniş toprakları ve oradaki hırslı insanları ele geçirmemişti. Almanya neden iki cephe birden açmıştı? Gerçekten kazanabileceklerine mi inanmışlardı?

“İtalya’nın onlara katılmasını talep etmediler,” dedi Daria, yarı şaşkın yarı rahatlamış bir halde.

“Gene de...” dedi Rosa aklındakileri söylemekten korkar bir halde. “...tam bir kan banyosu olacak.”

“Siz ne düşünüyorsunuz, Maggiore Valentini?” diye sordu genç gönüllülerden biri bölüm başkanına.

Maggiore Valentini kaşlarını çatı. “Benim ne düşündüğüm bu bölümde kalacak anlaşıldı mı? Büyük ihtimalle Almanlar İtalya’yı bu savaşa dâhil etmek istemediler çünkü onlar da İtalya’nın bir savaşa girebilmek için ne kadar az donanımlı olduğunu anladılar. Biz yarardan çok zararız.”

Rosa öğleden sonra dükkâna gittiğinde Antonio ve Orietta çoktan Alman istilasını haberini duymuşlardı. “Almanlar İtalya’yı savaşta talep etmediler gibi gözüküyor,” dedi Rosa. Bu herkes için en iyisi. Bazı gönüllüler Rusların Almanları boğazlayacağını söylüyorlar. Belki o zaman Hitler teslim olur.

Antonio kafasını salladı. “Mussolini herhangi bir yağmalama fırsatını kaçırmak istemeyecek. Bir şeye sahip olabilmek için oraya gene de İtalyan ordusunu gönderecektir, ne kadar çok adamın öleceğini umursamadan.”

Antonio ve Orietta bakiştılar. Antonio ayağa kalktı ve ceketini giydi. “Gidip bir alıcıyla buluşmam gerekiyor,” dedi Rosa’yı yanğından öperek ve Orietta’yı bağrına basıp öpücüklerle veda ederek. Rosa rahatsızca olduğu yerde döndü. Antonio sanki bir süre Orietta’yı görmeyecekmiş gibi veda etmişti. Arkadaşına döndü. “Orietta?”

“Ben gidiyorum,” dedi Orietta.

“Ne? Neden?” dedi Rosa kalbi acı içerisinde.

Orietta ona severek baktı. “Biliyorsun, sana söyleyemem.”

“Bunun Adalet ve Özgürlük ile bir alakası olabilir mi?” dedi Rosa, Orietta’nın ancak bir görevi yerine getirmek için ayrılacağını tahmin ederek. “Ne?”

Orietta gülümsedi ve başını salladı.

“Ne zaman geri döneceksin?” diye sordu Rosa. Antonio’nun vedasından bunun çok erken olmayacağını biliyordu.

Orietta’nın gözleri buğulandı. Bir adım ilerledi ve Rosa’yı bağrına bastı. “Diğerleri için yaktığın gibi benim için de bir mum yak,” dedi.

Rosa bütün gücüyle Orietta'ya sarıldı. Bu, savaşla ilgili en çok nefret ettiği şeydi. Ne erzak karneleri ne korku... Ayrılıklar... Çocuklarını özlüyordu ve şimdi Orietta'yı da kaybediyordu.

"Yakacağım," dedi ağlayarak. "Her gün Tanrı'ya seni koruması için dua edeceğim."

Artık Orietta'nın arkadaşlığı da olmadığından çocuklarını her zamankinden fazla özlüyordu. Rahatlamak için *kardeşine* ne kadar dayandığını şimdi anlamıştı. Alışkanlıktan ofise girdiğinde onu görmeyi beklemekten ve masasını boş bulmaktan nefret ediyordu.

Savaş daha da kızışıyordu ve yiyecek kısıtlaması her gün artıyordu. Rosa İsviçre'ye çocuklarının yanına gitmeden önce kazanabileceği kadar para kazanma hedefinin yanlış yol olduğunu anladı. Güvende olmak hayalden başka bir şey değildi. Onu aramak, Sibilla'yı güvende tutabilmek için antifaşistlerle şahsi olarak ilişki içerisinde bulunmaktan kaçınma teşebbüsleri kadar boşunaydı. Eğer İtalyanlar Mussolini'den yıllar önce kurtulsalardı, durum çok daha farklı olurdu. Akıllı başında olan her lider Müttefikler ile anlaşma yapardı.

"Artık İsviçre'ye gitme zamanımız geldi," dedi Antonio'ya. "Yeni bir hayata başlamak için şansımı deneyeceğim."

"Sana sahte pasaport yapacak birini buldum," diye bilgilendirdi Antonio, Rosa'yı bir sonraki gün. "Adam Avusturyalı. Birçok Yahudi'nin Viyana'dan kaçmasına yardım etmiş."

"Pasaport ne zaman hazır olacak?" diye sordu Rosa.

"Haftaya olur."

Rosa, Maggiore Valentini'ye bölümü bırakacağını söyledi ancak sebebini söylemedi. "İşinizi layıkıyla yerine getirdiniz, Bayan Parigi," dedi Maggiore Valentini. "Umarım sizi bir gün tekrardan aramızda görürüz."

Rosa ve Antonio dükkânda kalan mobilyaları toparlamakla meşgul ettiler kendilerini. Bazılarını arka odaya, bazılarını ise dükkânın altındaki kilere koydular. Rosa ve Antonio'nun yaptığı en büyük yatırımlardan biri olan on sekizinci yüzyıldan kalma ahşap yemek masası, yerinden hareket ettirilmek için çok ağırdı. Rosa'nın içi içini yiyordu. Üzerini bir çarşafı örttü ve kimsenin onu bulup ateşe atmaması için dua etti. Barok tarzı bir kapı aynasını paketledi. Bunu

yaparken bir dakika durup denizatlarının çektiği pembe botta gezinti yapan çiftin biblosunu hayranlıkla izledi. Çok güzeldi, hayal gibiydi. Ancak savaşta güzelliklere ve hayallere yer yoktu.

Antonio hesap defterlerini dolabın arkasına gizlenmiş olan kasa ya koydu. Rosa, Antonio'nun ait olduğu yerden ayrılmasının kalbini kırdığını bilse de Antonio bunu saklamak için elinden gelenin en iyisini yapıyordu. Bu dükkân onun gençliğinden beri hayaliydi ve bunu gerçekleştirmek için çok sıkı çalışmıştı. Antonio'yu dükkânda gördüğü ilk günü hatırladı. Kuğu şeklinde kolçakları olan sandalyeleri satmaya çalışıyordu. O zamanlar Rosa'nın bazı şeylerin kaynağını görme konusundaki gücüne inanmamıştı. Yedi yıllık evlilikten sonra bile buna inanmıyordu ancak buna saygı duymaya başlamıştı.

Rosa'ya bir sonraki günlerde ayakta kalmasında yardımcı olan, çocuklarını tekrar görebilme umuduydu. O ve Antonio dairedeki pencereleri bantladı ve duvardaki tabloları kaldırdı. Potansiyel yağmacılardan eşyalarını koruyabilmek için ellerinden geleni yaptılar ancak bir bomba atıldığı takdirde kıyamadıkları eşyalarını koruyabilmenin yolu yoktu. İşlerin bu noktaya kadar gelmemesini umdular. Şu ana kadar Floransa tehlike altında değildi.

Antonio'nun sahte pasaportu alacağı sabah, Rosa karnında düğümlemelerle uyandı. Tedirgin olması normaldi ama birçok insan sahte dokümanlarla sınır ötesine geçiyorlardı. Hem Antonio bu adamın daha öncesine birçok Yahudi'ye yardım ettiğini söylememiş miydi? Rosa kalkıp mutfağa gitti ve kendisine bir fincan sıcak su yapıp içine bir dilim limon koydu. Çay neredeyse kalmamıştı. Gene de içindeki korku onu bırakmadı. İkisinden birinin başına bir şey gelmesi durumunda, birinin çocuklara ulaşabilmesi için Antonio farklı kompartımanlarda seyahat etmeyi kabul etmişti. Rosa bu konuda ısrar etmişti. Antonio ise ancak günlerce süren diretmesinin ardından kabul etmek zorunda kalmıştı. Sıcak suyundan bir yudum aldı ve gözlerini kapattı. Kendisini çocuklarını düşünmemek için zorladı. Onları görme isteğinin bu kadar yoğun olmasının planı rayından çıkaracağından korkuyordu.

Antonio sahte pasaportu almaya gittiğinde Rosa boş boyama odasında dikildi ve hayatın nasıl bu kadar zorlaştığını düşünmeye başladı. Bir anda İsviçre'ye trenle gitmek gibi basit bir şeyi, en ince ayrıntısına kadar planlanmak zorunda kalmıştı. Rosa'nın yanında

götürdüğü tek temel ihtiyaç olmayan şey, flütüydü. Antonio'nun dönmesini beklerken kendisini sakinleştirmek için Mozart'tan bir beste çaldı. Müziğin güzelliği, hayatının çökmekte olduğu gerçeğini biraz daha katlanılır hale getirmişti.

Antonio saat üçe kadar dönmediğinde Rosa yerleri aşındırmaya başlamıştı. Ne yapıyor olabilir, diye merak etti. Tren biletleri o akşama ayırılmıştı, bütün eşyaları toplanmıştı ve Antonio son dakikada yapılacak herhangi bir şeyin olduğunu söylememişti. Pencereye doğru yürüdü ve sokağa doğru bakmaya başladı.

Postacının orada olduğundan ve onu gözetlediğinden şüphelendi. Ama sokak bomboştu. "Saçmalama," dedi kendine zihnindekileri rahatlatmaya çalışarak. Akşam yemeği hazırlamayı düşündü ama daha sonra evde yiyecek hiçbir şeyin olmadığını hatırladı. Farelerin eve dadanmasını önlemek için yiyecek her şeyi atmışlardı ve tren istasyonuna gitmeden önce bir şeyler yemeyi planlamışlardı.

Saat altı olduğunda artık bir şeylerin ters gittiğinden emindi. Tren yediyi çeyrek geçe kalkacaktı. Antonio şimdi dönse bile büyük ihtimalle yetişemeyeceklerdi. Rosa'nın nabızı hızla atmaya başladı. "Sakin ol," dedi kendine Antonio'ya polis merkezine gittiğine dair bir not karalayarak. Eli o kadar titriyordu ki yazısı neredeyse okunulmazdı. Şapkasını taktı, çantasını aldı ve aceleyle kapıya doğru yöneldi. Dükkândan geçerek kalan boşluklardan içeri baktı. Antonio orada değildi.

Polis merkezinin kapıları çok ağırdı. Rosa içeri girerken gıcırda-dılar ama bekleme odasındaki insanlar hararetli bir tartışmayla meşgul oldukları için hiçbir şey duymadılar. Kara borsa vurguncularının aralarında bir sorun olmuştu. Sıkma burunlu gözlük takan yaşlı bir kadınla, saçları darmadağınık olan bir adam suçsuz yere tutuklanan birinin masum olduğunu ispat etmeye çalışıyorlardı. Rosa ağlamaya çok yakındı. Hiç polis karakolundan içeri girmemişti ve girdiği anda Maria'nın ölümünden suçlanıp hapse atıldığı günler aklına geldi. Yüzündeki stresi gören bir polis memuru onu masaya çağırdı. Rosa ona kocasını aradığını söyledi.

"Belki de bir bardadır, bayan, olamaz mı? Arkadaşlarıyla birlikte olamaz mı?"

"O hiç bara gitmez," diye cevap verdi Rosa. Polis memuruna Antonio'nun ismini ve adreslerini verdi.

Polis memuru bir şeyleri kontrol etmek için dosyasına baktı. “Lütfen buradan gelin, bayan,” diyerek onu merkezin arkasındaki bir odaya götürdü.

Polis memuru nazikti ama bakışları ve sert yürüyüşü bir şeylerin ters gittiğini anlatıyordu. Maggiore Valentini’nin sevdiklerini kaybeden insanlara davrandığı gibi davranıyordu polis memuru. Rosa’dan oturmasını rica eden polis memuru, bir dakika kaybolduktan sonra yanında iriyarı bir komiser yardımcısıyla geri döndü. Adam, iç çekerek Rosa’ya baktı.

“Kocanız sahte pasaport alırken tutuklanmış,” dedi.

Rosa’nın düşünceleri başını döndürdü. Antonio tutuklanmış mıydı? Bu olamazdı. “Onun yerine tutuklanan ben olmalıydım. Onun yasal pasaportu var, illegal olan benim içindi,” diye söyledi komiser yardımcısına.

Komiser yardımcısı, Rosa’yı susturmak için elini hava’ya kaldırdı. Gözlerindeki acıma dolu bakışları yakaladı Rosa. “Biliyorum. Kocanız bana hikâyeyi anlattı,” dedi. “Sizin İsviçre’de çocuklarınız olduğunu ve hapse atılmanızın ne kadar kötü olacağını biliyorum. Bu yüzden sizin yerinize onun hapse girmesi konusunda anlaştık.”

“Ne?”

Rosa, Antonio hayatta olduğu için rahatlamıştı ama bu çok acı vericiydi. Hapishane hayatını biliyordu ve hâlâ bununla ilgili kâbuslar görüyordu. Antonio’nun ıstırap çekmesine izin veremezdi. Her ne kadar hapishaneden deli gibi korksa da gene de Antonio yerine acı çekmeyi tercih ederdi. Ağlamaya başladı. Kadının üzüntüsünden komiser yardımcısı duygulanmıştı.

“Eşiniz bana pasaportunuzun neden geçerli olmadığını sebebini söyledi,” dedi. “Ben size çocuklarınızı görebilmeniz için bir ay orada kalmanıza izin verecek dokümanları vereceğim. Ama geri dönmek zorundasınız yoksa kocanızı çok daha ağır bir suçla yargılayım.”

Rosa parmaklarını şakaklarına bastırdı. Bu nasıl olmuştu? Antonio ve onun tek istediği şey tekrar çocuklarıyla beraber olmaktı. Dükkânlarını kapatıp hayatlarından vazgeçmişlerdi ve şimdi bütün bunlar bir hiç içindi.

“Onu görebilir miyim?” diye sordu Rosa.

Komiser yardımcısı dönüp Rosa’yı başka bir odaya götüren polis memuruna talimat verdi. Bu oda bir önceki oda kadar temiz değildi.

Kusmuk ve ter kokusunun karışımı havaya yayılmıştı. Ortada etrafında sandalyeler olan bir masa vardı. Antonio bir polis memuru tarafında odaya getirilmişti ve Rosa'nın karşısına oturması söylenmişti. Aynı takım elbisesini giyyordu fakat ceketı kırışmış gibiydi ve sanki uzun zamandır yerde oturmuşçasına pantolonu toz içerisindeydi. Korkmuş ama Rosa'yı gördüğü için sevinmiş duruyordu. Kocasını o anda sevdiğinden daha fazla sevemezdi.

"Tam bir karışıklık," dedi kocaman bir gülümsemeyle. "Postacı hakkında haklıydın. Ama seni değil, beni takip ediyordu. Sahte pasaportu hazırlayan adam kaçabildi ama ben yapamadım."

Rosa, Antonio'nun elini tuttu ve yanağına bastırdı. "İzin ver, ben hapse gideyim. Sen değil."

Antonio başını salladı. "Normalde bu durumda ikimiz de hapse giderdik. Hoşgörölü davranıyorlar," diye fısıldadı.

Rosa'nın gözleri yaşla doldu. "Ağlama," dedi Antonio nazikçe. "Dava için çok beklemek zorunda kalmayacağım ve komiser yardımcısı beni Le Murate'ye koyacaklarını söyledi. Bu demek ki Floransa'da kalacağım. Bu iyi şans, kötü değil, Rosa. Diğerleri işçi olarak Almanya'ya gönderiliyorlar. Bu Yahudi kökenli biri için çok daha kötü bir durum.

"Neden senin gitmene izin vermediler?" diye sordu bir yandan kapıda duran polis memuruna bakarak. "Senin yaptığın büyük bir suç değil."

Antonio omuz silkti. "Bu da benim şansım işte," dedi. "Bana iyi davrandılar. Hatta senin anti-faşist eylemlerinden dolayı bir genç kız olarak hapse atılmana üzüldüler. Artı birçok faşist de insanlığın kaderini deli bir adamın ellerine bıraktıklarını kabul etmeye başlıyor."

Antonio'nun duruşma gününde, Rosa kiliseye gidip sadece Orietta ve Carlo için değil; kendisi ve Antonio için de mum yaktı. *Lütfen onu bana, evine gönder,* diye dua etti. Antonio ona İsviçre'ye gitmesini ve bir daha dönmemesini söylemişti ama Rosa bunu kabul etmedi. Rosa onu terk edemezdi, hele bu ona zalimce davranılacağı anlamına geliyorsa. Tek umudu mucize bir şekilde Tanrı'nın bu olaya el atmasıydı.

Duruşmanın olduğu oda daracıktı ve Rosa'nın katılması yasaktı. Dışarıda, koridorda beklemeye başladı. Sıcaktan ve endişeden hasta

olmak üzereydi. Bayan Corvetto, Antonio'ya şahitlik yapmak için mahkemeye gelmişti. Rosa'nın Kızıl Haç'ta olan görevine çok destek olmuştu. "Ben çok üzgünüm," dedi Rosa'nın ellerini kendi ellerinin arasına alarak. "Yardım etmek için yapabileceğim herhangi bir şey olursa lütfen söyle."

Duruşma sadece bir saat sürdü ama Rosa sonuna geldiğinde gözlerinin önünde dans eden beyaz noktalar görüyordu. Aralarında komiser yardımcısının da olduğu bir grup polis memuru Rosa'nın yüzünde bakmadan odadan çıktı. Rosa ayağa kalktı, baş dönmesi yüzünden neredeye dengesini kaybedip düşüyordu.

"Kocam nerede?" diye sordu.

Bayan Corvetto, Rosa'nın yanına gitti. "Hoşgörülü davranmışlar," dedi. "Ona sadece üç yıl mahkûmiyet vermişler."

"Üç yıl mı?" diye bağırdı Rosa neredeyse nefes alamayacak halde. "Çocuklarını görmek istediği için üç yıl hapse mi mahkûm oldu?"

Bayan Corvetto, Rosa'nın bacakları tutmayınca onu omuzlarında tuttu. "Gerçekten hoşgörülü davranmışlar," dedi. "Bir önceki duruşmada mahkûmu Sovyetler Birliği'ne savaşa göndermişler."

Rosa, Le Murate hapishanesinde misafir odasında bekledi. Hapishane duvarları arasında sıkışık kalmak onu zorlasa da Antonio için cesur olmalıydı. Gardiyanlar tarafından kontrol edilen iki kitap getirmişti okuması için. Ve kendi elleriyle yaptığı mantıyı getirmişti. Gerekli olan sebze, yumurta ve ricottayı alabilmek için şehir dışındaki tarlalara gitmesi gerekmişti çünkü Floransa'da artık hemen hemen hiçbir şey kalmamıştı. Rosa pusulasını çıkartıp aynasındaki yansımasına baktı. *Devo fare bella figura*,³⁰ diye hatırlattı kendine. Cesur bir yüzle Antonio'yu karşılaması çok önemliydi.

Antonio getirildiğinde yanaklarının hâlâ pembe olması Rosa'yı mutlu etti. Demek ki moralini yüksek tutuyordu.

"Ah Spinoza," dedi Rosa'nın getirdiği kitaplara bakarak. "Hep felsefi kitaplar okumak istemiştin ama şu ana kadar hiç zamanım olmamıştı."

Rosa kocası için öyle bir şefkat duygusu hissetti ki yorgun kalbi bunu kaldıramayacak zannetti. "Senin için bir kitap koleksiyonu

³⁰ İtalyanca: Güçlü durmak zorundayım. (ç.n.)

yaptım,” dedi Rosa. “Ama ayda sadece iki tane getirmeme izin veriyorlar. O ikisiyle bir süre idare etmen lazım.”

“Yarın İsviçre’ye gidiyorsun değil mi?”

Rosa kafasını salladı ve en güzel gülüşünü takındı. Kocas ve çocukları arasında parçalanmış haldeydi. Antonio’yu burada yalnız bırakmaya ve hiç kimsenin onu ziyaret etmeyeceği düşüncesine katlanamıyordu ama çocukları da orada sürünüyorlardı. Bazı günler delireceğini düşünmekten kendini alamıyordu.

“Rosa,” dedi Antonio çektiği ıstırabı hissederek, “Güçlü olmalısın. Çocuklar seni bir yıldır görmedi ve bir daha onları ne zaman göreceğin belli değil. Onların ve bizim iyiliğimiz için git ve onları mutlu et.”

Antonio’ya ziyaretinden sonra Ponte Vecchio’dan geçip Santo Spirito Manastırı’na girdi. Gölge altındaki kapı girişinde oturup rahibelerin şarkı söylemelerini dinledi. Rahibe Maddalena’yı görmesi yasaklanmıştı ama gene de ilk anne şefkatini tattığı yerde bulunmak onu rahatlatıyordu. Buna aç bir haldeydi. Nerezza’nın defteri veya gümüş anahtarlığı sayesinde bu duyguları teminat altına alınmış değildi. Nerezza’yı annesi olarak düşünmeyi denedi ama hiçbir şey hissetmedi. Belki de hiç çok yakın olma şansına sahip olamadıkları içindi.

Eve dönüş yolunda, apartmanın ve yanındaki bazı dükkânların üzerinde Yahudi karşıtı posterler asılmıştı: *Yahudiler, İtalya’nın düşmanıdır. Yahudilere ölüm.* İnsanlar yüzlerinde korkunç ifadelerle bu posterlere bakıyorlardı. “Bunları kim astı?” diye sordu Rosa bir kadına.

Kadın başını salladı. “Hiç kimse bilmiyor. Ama oğlum bunu Alman Konsolosluğu’nun yaptığını düşünüyor. Turin’de de aynı şeyi yapmışlar.

Rosa posterleri yırtıp sökmek istedi ancak Antonio hapisteyken ve çocuklarını görmek için tek bir şansı varken bunu tutuklanma ihtimaliyle riske atamazdı. Orietta onu Adalet ve Özgürlük’e kabul etmediğinde hissettiği kadar işe yaramaz hissetti kendini.

Antonio’nun, Mussolini’nin davet edilse de edilmese de Rusya cephesine asker göndermesi konusundaki tahmini doğru çıkmıştı. Rosa trene binmek için istasyona gittiğinde istasyon, üniformalı

adamlarla doluydu. Ağlayan kadınlar da vardı. Rosa, Antonio'ya okuması için verdiği kitapları düşündü. Spinoza demişti ki *düşünce sahibi olmanın bir cinayet olduğunun düşünülmesini sağlayan hükümet en gaddarıdır çünkü herkesin kendi düşüncesine sahip olma özgürlüğü vardır*. Rosa istasyona baktı ve oradaki insanların neler düşündüğünü merak etti. Onların üzüntülerini, korkularını ve pişmanlıklarını dinlese duyabileceğini tahmin etti. Saçları kıvrıkcık olan bir çocuk gözüne çarptı. Yanında üniformayla duran ağabeyine bakıyordu ve içinden *belki de onu bir daha görmeyeceğim acaba şu zamana kadar onu çok kırdım mı*, diye düşünüyordu. Dikkatini babaya çevirdi, oğluyla övünemediği için kendisine kızan ve bir o kadar da onu övmek isteyen bir baba görüyordu Rosa. Genç kadın askerin nişanlısı mıydı acaba? Düşünceli gözlerini inceledi. Acaba, evlenene kadar bekleyeceğimize bir geceliğine de olsa sevdiğim adamla tutuklu bir gece geçirse miydim diye mi düşünüyordu? Sadecce askerlerin kendileri ve anneleri pişmanlık duygularını sahip olmayabilirlerdi. Anneler çocukları için bütün fedakârlıkları yapmıştı ve askerlere ne olursa olsun onlar ailelerinin gözündeki kahraman olacaktı.

Rosa trene bindi. Koltuğu cam kenarıydı. Bavullar havada uçuşuyorlardı ve büyük bir sıra olmuştu. Bavulunu yapabildiği şekilde etrafına yerleştirmek zorunda kalmıştı. Yerine yerleştğinde yolculukta okumak için getirdiği şiir kitabını çıkardı. Tozlar insanlara hayali bir bulut gönderircesine yerden kalktı. Bir an için grimsi yeşilimsi bir hortlak gördü. Rosa gözlerini kısarak baktı ve tekrar baktı. "Bu imkânsız," diye fısıldadı. Hayır, o gene oradaydı. Üniforması olmayan bir erkek askerlerin arasında yürüyordu. Güçlü omuzları, uzun boyu, dimdik duran çenesi Rosa'ya tanıdık geliyordu. Rosa'nın kalbi hızla atmaya başladı. O Luciano muydu? Yüzünü cama yapıştırarak daha iyi görebilmek için gözlerini kıstı. Buhar yok olmuştu ama adamdan hiçbir iz yoktu.

Hayır, dedi kendi kendine. Camdan uzaklaşarak gözlerini kapadı. Trenin kalkış sesi yükseldi ve hareket etmeye başladı. *Hayal görüyordum*, diye düşündü Rosa. Tek kelime etmeden uzun bir süre geçti. *Luciano öldü. O İspanya'da yok oldu.*

Lugano, dağlarla çevriliydi. Saat on olmadan birkaç dakika önce Rosa'nın treni kasabanın girişine ulaşmıştı. Gökyüzü bulutsuz ve masmaviydi. Güneş, yağmur sularıyla yeni yıkanmış caddelerin üzerinde parlıyordu. Pencerelelerin önündeki begonyalar ve zambaklar evleri süslüyordu. Kasaba, Milano'nun sadece elli kilometre kuzeyindeydi ama hava değişikliği istasyona adım atıldığı anda kendini hissettiriyordu. Milano'ya giden mülteci sayısının artışına rağmen Rosa burada İtalya'nın diğer şehirlerinde hissedilen korku ve endişeyi hissetmedi. Kasabanın havası, aynı dağlardan esen serin rüzgâr gibi ferah ve hoştu.

Rosa, onları tanıyabilmeyi umarak Antonio'nun kuzenleri olan Renata ve Enzo'ya bakındı. Antonio'nun albümünde bulduğu çiftin resmi neredeyse on yıllıktı.

“Anne!”

Rosa'nın gözleri sesin hangi yönden geldiğini anlamak için insanların üzerinde gezinmeye başladı. Daha sonra onu gördü: Sibilla'yı. Kızı üzerine tam oturmuş düzgün bir elbise giyyordu ve fotoğraftaki çifte benzeyen insanlarla onu bekliyordu. Boş olan kolunda Antonio ve Rosa'nın ona doğum gününde gönderdikleri oyuncak bebeği tutuyordu. Son gördüğünden beri Sibilla çok büyümüşü ve vücut hatları daha da belirginleşmişti. Nerezza'nın kopyasıydı. Rosa'nın kalbi iki şey arasında acılar içinde kıvranıyordu. Kızına olan özlemi ve geçmişiyile ilgili hatırladıkları.

Sibilla ona doğru hareket edince Rosa durgunluğundan kurtuldu. İnsanlar arasından sıkışarak geçti. Arada ayağına bastıkları için özür diledi. Sibilla hiç sabırlı davranmıyordu. İnsanların arasından ok gibi geçti ve annesine ulaşip ona sarılmaya kadar önüne çıkan

bütün çocukları itti.

“Seni ne kadar çok özledim,” dedi Rosa kızını kucaklayarak. Kızının vücudundan yayılan sıcaklıkla birden rahatladı.

“Babam nerede?” diye sordu Sibilla. “Enzo amca onun bu sefer gelemeyeceğini söyledi.”

Rosa’nın kalbine bir acı saplandı. Kendini bu dakika için hazırlamıştı. “Baban işi yüzünden gelemedi ama işlerini en kısa sürede bitirip gelmeye çalışacak.”

Sibilla, Rosa’nın elini tutup onu Renata ve Enzo’ya doğru götürdü. “Oğlanlar Giuseppina ile dairede bekliyorlar,” dedi Renata, Rosa’yı öpücüklerle karşılayarak. “Çok iyiler ve çok büyüdüler.”

“Gel,” dedi Enzo. Rosa’yı sıcak bir kucaklamayla karşılayarak bavulunu elinden aldı. “Evimiz buradan çok uzak değil. Burada her yer birbirine yakın.”

Ev, parke taşından yapılmış bir İtalyan pizzacıma bakıyordu. Ortasında da ıhlamur ağacı vardı. Rosa dar merdivenlerden çıkarken Enzo’ya bavulunu taşıması konusunda yardım etmeyi teklif etti ama Enzo saniyesinde karşı çıktı.

Rosa, Giorgio ve Lorenzo’nun heyecanlı sesleriyle karşılanmıştı. Lorenzo’nun Antonio’ya, Giorgio’nun da Rosa’ya olan büyük benzerliği olmasaydı Rosa onları kesinlikle tanıyamazdı. Rosa, onlar büyürken yanlarında olamadığı için kendini suçlu hissetti. Renata’nın güven verici eli sırtında olmasaydı büyük ihtimalle kendini tutamazdı. Rosa dizlerinin üstüne çöktü ve ikizleri onları bir daha hiç bırakmayacakmış gibi kollarına aldı.

“Gel, bak,” dedi Lorenzo. Annesinin kollarından sıyrılarak onu Giuseppina’nın boyama dersi verdiği masaya götürdü. İçinde mavi renkte olan insanlarla dolu turuncu bir tren resmini gösterdi. “Senle babamı bizi ziyarete gelirken çizdik.”

Rosa, “Baban daha sonra gelecek,” dedi onun sarışın kafasından öperek. “Bu sırada konuşulacak çok şeyimiz var.”

Onu yalamalarla karşılayan Ambrosio’yu ve güneşli koltuğundan kalkıp Rosa’nın bacaklarına sürünen Allegra’yı sevmeden önce Giorgio’yu kucağına aldı.

Rosa çocuklarını uzun zaman sonra tekrar görmekten dolayı o kadar sersemlemişti ki anca banyoya ellerini yıkamaya gittiğinde dairenin ne kadar küçük olduğunu anladı. Yemek odasının dışındaki

piyano odası, oturma odası olarak da kullanılıyordu. İki oda, küçük bir mutfak ve bir tuvalet bulunuyordu. Boş hiçbir oda yoktu. Rosa, Giuseppina'nın koltukta uyuduğunu düşündü. Renata ve Enzo, çocuklarını kabul ederek çok cömert davranmışlardı. Kalabalık olmasına rağmen ev tertemizdi. Hiçbir yerde toz yoktu ve banyolarda temiz havlular asılıydı.

Rosa yemek odasına geri döndüğünde Giuseppina çay demliyordu. Renata tabakları çıkarıp çikolatalı ve bademli bisküviler koydu.

"Sibilla pişirdi bunları," dedi. "Sık sık bize böyle sürprizler yapar."

Rosa, kızına gülümsedi. "Seninle gurur duyuyorum," dedi kızının yanağından öperek. Rosa hem çok mutlu hem de üzgündü. Kızına yemek yapmayı kendisi öğretmek isterdi.

Sabah; çocukların İsviçre'deki bir yılını dinlemeyle, hangi okula gittiklerini anlatmalarıyla, Sibilla'nın bale dersleriyle ve Enzo'nun götürdüğü dağ yürüyüşleriyle hızlı geçti. Bu konuşmalar Giuseppina öğle yemeğini servis edene kadar sürdü. Daha sonra Enzo göl kenarında yürüyüşe çıkmalarını önerdi. Rosa onun ve Renata'nın Antonio ile ilgili soru sormak istediklerini anlamıştı.

"Ciani Parkı," dedi Enzo, Rosa'ya parka vardıklarında. "İsviçre'deki en güzel parktır."

Rosa gölün kartpostallardaki gibi bir manzaraya sahip olduğunu fark etti. Parlayan göl arkasındaki dağ manzarasıyla muhteşemdi, park da barındırdığı çiçek çeşitleriyle ve manolya ağaçlarıyla daha çok güzellik katıyordu.

Sibilla ve ikizler yeşilliklerin arasından parktaki heykellerin etrafında yanlarında Giuseppina'yı da götürerek koşuştular. Ambrosio da İsveç asilliğiyle arkalarından zıplar gibi gitti.

"Bu kadar sıcakkanlı olacaklarını tahmin etmemiştim," diye itiraf etti Rosa. "Bir yıl çocuklar için uzun bir süre. Bana karşı daha utangaç davranacaklarını düşünmüştüm."

Enzo bayanları gölge bir patikaya doğru yönlendirdi. "Biz sizin hakkınızda her gün konuşuyoruz," dedi Enzo, Rosa'ya. "Her akşam yemeğinde sırayla acaba bugün neler yaptınız diye tahmin etmeye çalışıyorduk ve her gece yatmadan önce sizin için dua ediyorduk. Siz hep bizim kalbimizdeydiniz."

“Teşekkür ederim,” dedi Rosa.

Renata, Rosa’nın koluna girdi ve birlikte yürüdüler. Rosa bu yaşlı kadının eskimeyen güzelliğinden etkilenmişti. Kulakları delik olmasına rağmen herhangi bir mücevher takmıyordu ve elbisesi güzel bir şekilde dikilmiş olsa da yeni değildi. Renata’ya bu güzelliği veren, dış görünüşündeki ekstralıklar değil; içinde bir şeydi.

“Çocukların her gün neler yaptığını yazdığımız bir günlük tuttuk,” dedi Rosa’ya. “Bu yaşta çok hızlı büyüyorlardı ve biz senle ve Antonio’nun hiçbir şeyi kaçırmak istemediğinizi biliyorduk. Onu beraberinde götürebilirsin. Eminim bu biraz olsun Antonio’yu rahatlatır.”

Rosa anında teşekkür edemeyecek kadar duygulanmıştı. Çocuklarının bu kadar iyi bir çiftle birlikte kalmasından dolayı çok şanslıydı. Rosa; nice teyzeleri, amcaları, anneanne ve dedeleri, bakıcıları ve hatta rahibeleri duymuştu. Baktıkları çocukların kendi anne babalarını nasıl seviyorlarsa kendilerini de öyle sevsinler diye uğraşıyorlardı. Ama Renata ve Enzo’nun bununla uzaktan yakından ilgisi yoktu.

“Sizin bu nezaketinizi nasıl ödeyeceğiz,” dedi Rosa, Enzo ve Renata’ya gözyaşlarına hâkim olmaya çalışarak.

“Nezaket geri ödeme istemez,” dedi Renata.

Enzo çocukları ve Giuseppina’yı aramaya giderken Renata da Rosa’yı bir banka oturttu.

“Ama siz benim çocuklarımı, bir bakıcıyı, bir kediye ve köpeği evinize aldınız,” dedi Rosa. “Bizim için çok büyük fedakârlık yaptınız.”

Renata şaşırmış duruyordu. “Ama ben bu saydıklarının hiçbirini fedakârlık olarak görmüyorum,” dedi.

“Onların yoldaşlığı hoşuma gidiyor ve onlar çok iyi çocuklar.”

“Bunu duyduğuma sevindim,” dedi Rosa. “Sanki yaşadıklarını kolay atlatmışlar gibiler.”

“Aileleri sakın ve mutlu olduğunda çocuklar çok nadir endişe duyarlar,” dedi Renata.

Enzo çocukları Renata ve Rosa’nın önündeki çimenliğe çağırdı ve onlarla kovalamaca oynadı. Lorenzo, Enzo onu yakaladığında öyle tatlı ciyakladı ki Renata ve Rosa kahkahaya boğuldular.

“Benim oğlum Amerika’da,” dedi Renata. “Orada bir ailesi var

ve artık büyüdü ama biraz da olsa senin ve Antonio'nun neler hissettiğini anlayabiliyorum. Lütfen söyle bana, en sevdiğimiz kuzenimiz nasıl?"

Rosa bu güzel manzarayı seyredip eğlenirken Antonio'nun soğuk ve kasvetli hapisanede olduğu düşüncesi bir anda kalbine hancı gibi saplandı. Keşke o da burada olsaydı ve çocuklarını tekrar görmenin neşesini Rosa ile paylaşabilseydi.

"Cesur duruyor," dedi Rosa. "Diğerleri gibi çalışmaya gönderilmedi diye kendimi rahatlatmaya çalışıyorum."

Renata haklısın dermiş gibi başını salladı. "Babası, ailesiyle birlikte o daha küçük bir çocukken Floransa'ya taşındı. Antonio, Enzo'dan birkaç yaş küçük. Aynı olsak da biz Antonio'yu hep çok sevdik." Nazik gözlerini Rosa'ya çevirdi ve gülümsedi. "Ve seninle evlendiğinde çok mutlu olmuştuk. Babası, Antonio'nun mutluluğuyla ilgili yıllar boyu endişelenmişti."

"Lanet olası savaş!" dedi Rosa, tekrardan Antonio'nun hapiste olduğunu düşünerek. "Bunun I. Dünya Savaşı'ndan bile daha kötü olacağını söylüyorlar."

Renata yerden bir yaprak aldı ve parmaklarının arasında gezindirdi. "Tarafsız bir ülkede yaşamının farklılığı... İtalya hakkında şu ana kadar hiç duymadığımız şeyler duyuyoruz."

Renata'nın sözlerinde bir uğursuzluk vardı.

"Yani Yahudilere olan şeylerden mi bahsediyorsun?" diye sordu Rosa.

"İtalya hakkında sadece söylentiler var ama buradaki gazeteler Polonya ve Avusturya'daki binlerce Yahudi'nin vurularak öldürüldüğünü yazıyor."

Rosa'nın midesi bulandı. Savaşlarda vatanını korurken ve ülkelere saldırırken insanlar ölüyordu. Ama sanki sivilleri bu bir savaş değilmiş gibi vurarak öldürmek bir soykırımdı.

"Almanlar İtalya'daki bütün şehirlere posterler asıyor," dedi Rosa, Renata'ya. "Biz aynı tarafta olabiliriz ama bana Almanya İtalya'yı işgal etmek istiyormuş gibi geliyor. Bir sene önce Antonio'ya İtalya'dan ayrılalım demiştik ama kulak arkası etti. Şimdi hapiste ve hiçbir yere gidemiyor."

"İtalya'ya geri döndüğünde..." dedi Renata, Rosa'nın gözlerinin içine bakarak, "Antonio'nun Yahudi geçmişiyle ilgili bütün kanıtlar-

dan kurtulmak zorundasın.”

Rosa, Renata’nın, kocasının nasıl bir tehlike altında olduğunu gördüğünü anladı. “Yani sen de öyle düşünüyorsun,” dedi Rosa. “Sen de Almanya’nın İtalya’yı işgal edeceğini mi düşünüyorsun?”

Renata dudaklarını büktü. “Her şey mümkün. Mussolini, İtalya’ya o acımasız kanunları getirdiğinde Enzo Amerika’ya gitmemiz için vize almaya çalıştı ama başvurumuz reddedildi. Biz de onun yerine İsviçre’ye geldik. Ama Almanya’ya komşu olduğumuzu kimse unutamaz.”

“Allah’tan İsviçre tarafsız ve öyle kalmaya devam ediyor,” dedi Rosa. “Burada, İtalya’da olduğunuzdan daha güvendesiniz.”

Renata hayır anlamında başını salladı. “Bu ülkenin haritada nerede olduğuna bak. İsviçre uzak okyanus ortasında bir ada değil. Tarafsız kalması ve istilayı engellemesi imkânsız olacak. Almanya bizi sona saklayabilir ama aynı bir oburun tatlıya ulaştığı gibi o da buraya ulaşacak ve her şeyi silip süpürecek.”

“İsviçreliiler böyle mi düşünüyor?” diye sordu Rosa. “Sen böyle mi düşünüyorsun?”

Renata ona acıyan gözlerle baktı. “Şu anda bizden yana olan tek şey zaman. Belki Rusya’ya yapılan bu saldırı bize biraz daha zaman kazandırmıştır.”

Rosa’nın İsviçre’deki bir ayı çok hızlı geçti. Her dakikayı Sibilla ve ikizlerle geçirmeye özen gösterdi. Lugano’daki son gecesinde çocukları kendisiyle birlikte Floransa’ya geri götürse mi götürmese mi diye uzun süre düşündü. Eğer Renata’nın söylediklerinde birazcık doğruluk payı varsa o zaman İsviçre de istila tehlikesi altındaydı. Eğer tehlikeyle karşılaşacaklarsa birlikte karşılaşmak daha mantıklı değil miydi?

Rosa dönüp Sibilla ve ikizlerin uyuyan masum yüzlerine baktı. Ambrosio ve Allegra da onlara eşlik ediyordu. Renata, İsviçre’nin, İtalya’dan daha çok zamanı olduğunu söylemişti. Rosa, Sibilla’nın alnında bir tutam saç aldı. Şimdi Hitler Rusya’ya saldırmaya karar verdiğine göre belki de zaman gerçekten önem verilmesi gereken bir konuydu. Korkusuz Slavlar Napolyon’u defetmemişler miydi?

Çocukları bırakmak, içinde bir acıya sebep olsa da ertesi sabah

kararını vermiş olarak uyandı. Lorenzo ve Giorgio da tren istasyonuna giden gruba katıldı, annelerinin bir an önce döneceğinden eminlerdi. Sadece Sibilla gerçeği tahmin edebildi ve iki gözü iki çeşme ağladı.

Rosa mendiliyle kızının ıslak yüzünü kuruladı. “Çok cesursun,” dedi kızına. Sesi titredi ama aklına Renata’nın, çocukların aileleri ne kadar güçlü olursa çocuklar da o kadar rahat olurdu dediğini hatırladı ve hemen kendini toparladı. “Seni seviyorum, Sibilla,” dedi onu yanaklarından öperek. “Hep sevdim ve hep seveceğim.”

Sibilla, annesinin sözleriyle biraz sakinleşti ve istasyona geldiklerinde kendisini çok kötü hisseden Rosa oldu.

“İşte, bunu al,” dedi Enzo, Rosa’ya komik hikâyelerle dolu bir kitap vererek. “Zamanın geçmesine yardımcı olur.”

Zaman, diye düşündü Rosa. Hem arkadaş hem de düşmandı. Zaman, İsviçre’yi Almanya’dan koruyabilirdi ama çocuklarının en güzel yıllarında onlarla beraber olma mutluluğunu da çalıyordu.

Tren kalkmadan önce bir karşısındaki dağlara bir de Enzo ve Renata ile duran çocuklarına baktı. *Tanrım onları koru lütfen*, diye dua etti. *Benim için onları güvende tut.*

İtalya sınırına geldiklerinde görevli Rosa’nın belgelerine baktı ve üzerini kırmızıyla çizdi. “Bundan sonra yurt dışına gezi falan yok, bayan,” dedi. “İtalya savaşta ve her şey daha da kötüye gidiyor. Şimdi ülkenizde olmanız gerekiyor.”

Floransa’da savaş sonunda gelecek hızlı bir zaferin beklentisi artık yoktu. Sakin sonbahar havası şehrin muhteşem güzelliğiyle birbirine tersti.

“Söylediklerine göre Mussolini’nin insanlar üzerinde yarattığı etki değerini kaybetmeye başlamış,” dedi Antonio, Rosa onu ziyarete gittiğinde. “Eğer etrafta bahsettiği gibi Il Duce gizli bir silah yaratamazsa İtalya hapı yuttu.”

“Umarım o noktaya gelmez,” dedi Rosa. O ve Antonio çok sessiz konuşmuşlardı ve kapıdaki gardiyan onların ne dediğini öğrenmek için oldukça uğraşıyordu. “İtalya için teslim olmak daha mantıklı bir hareket olur.”

Versay Antlaşması’nda Almanya’ya nelerin uygulandığını biliyordu Rosa ve bu sefer İtalya küçümsenmeye katlanmak zorunday-

dı. Belki de Müttefikler İtalya'nın savaşa Mussolini'nin aptallığıyla girdiğini göz önünde bulundurur ve insanları cezalandırmaktansa Mussolini'yi cezalandırırdı.

Depresif tahminleri bir yana, Antonio iyi durumdaydı. Rosa'nın çocuklarla ilgili hikâyeleri onu eğlendirmişti. Renata ve Enzo'nun tuttukları günlüğü görünce gözler ışıltı ışıltı parladı. Ayrıca Rosa'nın ona götürdüğü kitaptan ötürü de memnundu.

"Hep *Savaş ve Barış*'ı okumak istemiştin," dedi gülümseyerek. "Ama bu ironi değil mi? Gardiyan bunu getirmene nasıl izin verdi? Rus edebiyatı yasak olur diye düşünüyordum."

Rosa omuz silkti. "Ben onu sadece klasik diye getirdim. Gardiyan baktı ve geçmeme izin verdi. Ayrıca sana İngiliz olan George Eliot'ın da bir romanını getirmiştin. Belki de artık ne yaptığımız veya ne okuduğumuz onları ilgilendirmiyordur."

"Ters giden bir şeyler var," diye yorumladı Antonio. "Daha bir seneye kadar faşist damgası yemeden hapsiramiyordun bile."

Rosa haftada iki öğlen dükkânı açtı ve müşterilerle randevuyla görüştü. Kötümser atmosfere ve sürekli artan kıtlığa rağmen hâlâ evini kaliteli mallarla döşemek isteyen insanlar vardı. Deniz ötesinde savaşan akrabaları yoksa savaş imtiyazlı insanlar üzerinde çok az bir etki yaratıyordu.

Rosa, Antonio gibi zamanını okuyarak geçirmeye çalıştı fakat huzursuzdu. Onu sadece haftada iki kere ziyaret etmeye izni vardı ve şimdi çocuklardan da uzaktayken günleri çok uzun ve çok boş geçiyordu. Gecelerin katlanılamaz sessizliği en kötüsüydü. Ylenia'ın gidecek hiçbir akrabası yoktu ve ayrıca gitse bile iş bulması neredeyse imkânsızdı, o yüzden Rosa onu işten çıkarmadı. Tüm gün çalışan bir yardımcıya ücret ödeyecek kadar işi olmasa da onu bırakmadı. Rosa işe yarar bir şeyler yapmak istiyordu ama artık Bayan Corvetto da olmadığı için *Ölü, Yaralı ve Kayıp* bölümünde çalışmaya dönmek istemiyordu. Bir gün hastaneden geçerken gönüllü hemşire aradıkları duyurusunu gördü. Askerî birliklerle deniz ötesine giden hemşirelerin yerini doldurmak istiyorlardı. *Bunu yapabilirim*, diye düşündü.

"İyi bir hemşire olacağınızı nereden biliyorsunuz?" diye sordu başhemşire Rosa'nın başvuru formuna bakarak. "Hiç deneyiminiz var mı?"

“Üç çocuğum var,” dedi Rosa.

“Evli misiniz?”

“Eşim uzakta.”

Başhemşire Rosa’nın formundaki birkaç kutuya tik attı ve imzalaması için ona verdi. Barış zamanında deneyimsiz ve evli olmak onu başarısız bir aday yapardı ama devlet şimdi çaresizdi. Gene de eğer başhekim kontrol ederse diye kişisel dokümanındaki devletin düşmanı sınıflandırmasını açıklaması gerektiğini düşündü.

“Bilmek istemiyorum,” dedi başhemşire elini sallayarak.” Çalışanlarımın faşist olup olmaması umurumda değil. Yahudi hemşirelerimi işten çıkarmamı istediklerinde devlete düşman oldum.”

Rosa duyduklarına inanamıyordu. Yetim olduğu için hep dışlanmıştı, Maria’nın ölümünden sonra sözde antifaşist aktivitelerinden dolayı acı çekmişti ve evlenmeden anne olduğu için kınanmıştı. Şimdi ise yardım ettiği sürece kimse onun ne olduğunu önemsemiyordu.

“Haftada iki gün eğitiminiz var,” dedi başhemşire. “Onun dışında her sabah saat altıda işe başlıyorsunuz.”

“Ne zaman başlıyorum?” diye sordu Rosa.

Başhemşire kaşlarını kaldırdı. “Yarın başlıyorsunuz.”

Rosa’nın kafası karışmıştı. Derslere gitmeden nasıl insanlara yardım edecekti ki? “Ama daha eğitim görmedim ki,” dedi.

Başhemşire derin bir nefes aldı. “Bayan Parigi yarın biri size yatak lazımlığını nasıl dolduracağınızı öğretir, merak etmeyin,” dedi.

Eğitim gören hemşirelerin işi çok ağırdı ama Rosa halinden memnundu çünkü bu iş kafasını meşgul ediyordu. Hastanede çalışan birçok hemşire askerî birliklerle savaşa gitmişti ve kalanlar da askere alınmıştı. Bu yüzden hastane hiç tereddüt etmeden Rosa’yı işe almıştı. Üniforması hazırlanmadan önce şişe temizliyor, yatak çarşafalarını değiştiriyor ve lazımlıkları fırçalıyordu. Bütün bu işleri hiç şikâyet etmeden yerine getirdi ama en sevdiği görevi yatak yapmaktı. Keten çarşaflara dokunmak kendisinde meditasyon etkisi yaratıyor, ona manastırdaki günlerini hatırlatıyordu. Manastırda da günlük görevler büyük bir itinayla yerine getirilirdi. Bu, endişelerine karşı bir korumaydı ve onu dünyadan gelen tehlikeyi düşünmekten alıkoyuyordu. Ama onu acı gerçeklerden çok da uzun bir süre koruyamadı.

“Hemşire, buraya gelebilir misiniz, lütfen.”

Rosa çarşafı katlayıp dolaba koyuyordu. Başını kaldırdığında kapının girişinde duran doktoru gördü. Kritik hastaların hemşirelere dağıtıldığı yerde duruyordu. Cenova ve Milano’nun bombalanması, o şehirlerdeki hastanelerin ameliyat yapmasını imkânsız kılmıştı. Bunun nedeni ya hastanelerin bombalanmasıydı ya da elektrik, su veya gazın olmamasıydı. Yolculuk yapabilecek olarak nitelendirilen hastalar Floransa’ya ve Roma’ya nakledilmişti. Cenova’nın bombalanmasından sonra hastaları güvenli bölgelerde tedavi etmek fikri yok olmuştu.

Rosa, hemşire olarak çağırılmaya alışık olmadığı için doktorun onu kastettiğini anlamamıştı.

“Hemşire, bu çok acil! Lütfen acele edin!” dedi doktor.

Çarşaf dolabını kapattı ve doktoru kritik hasta bölümüne doğru takip etti. “Özür dilerim, doktor ama ben sadece eğitim...” Yatakta yatan hastayı görünce sesi bir anda kesildi. On iki yaşlarında bir çocuktü. Bir kolunu ve iki bacağına kaybetmişti. Kafası bandajlıydı ama gözleri açıktı. Rosa zorlukla çocuğun gövdesine bakabildi, bedeni simsiyahtı. Şu ana kadar yaptığı ana iş, yaşlıları ve çocukları besleyen hemşirelere yardım etmektü. Daha önce ameliyata girmemişti. Çocuğun yaralarının görüntüsü onda şok etkisi yaratmıştı. Dik durma gücünü tamamen yok etmişti. Çürümüş ve yanmış et kokusu midesini kaldırdı.

“Sen sadece eğitim mi görüyorsun?” dedi doktor eldivenlerini takıp eline makas alırken. “O zaman bu süreci daha da hızlandırmalısın. Çünkü bugün bunlardan çok göreceğiz. Bu çocuk koca bir sokağın tek hayatta kalanı. Geriye kalan herkes ve her şey parçalara ayrılmış.”

Doktor otuzlarında bir gençti. Muntazam şekillendirilmiş bıyığı ve yetenekli elleri vardı. Rosa üniformasına asılı isimlikten adının Doktor Greco olduğunu gördü. Doktor, Rosa’ya kendini beğenmişlik taslamıyordu; sadece durum böyle davranmasını gerektiriyordu. Doktorun yanmış deriyi keseceğini gördüğünde ona morfin kullanması gerektiğini söyledi.

“İğne yapmayı öğrendim,” dedi.

Doktor Greco dudaklarını büktü. “Bu gerekli olmayacak,” dedi.

Rosa korku dolu ifadeyle ona baktı. “Morfin yok mu? Bu kadar

mı kıtlık içerisindeyiz?” diye sordu.

Doktor kafasını salladı. “Sargılama işlemleri artık günlük bir iş olacak. Her seferinde bu hastaya morfin veremeyiz.”

Doktora gerekli ameliyat aletlerini verirken Rosa’nın elleri titredi. Başhemşire, hemşirelerin olaya profesyonel yaklaşımlarını önermişti ama Rosa orada acı içinde kıvranan, duyabilen ama konuşamayan küçük çocuğun yattığını unutamıyordu. Rosa çocuğu rahatlatmak için elinden gelenin en iyisini yaptı ama doktorun her hareketinde çocuğun ne kadar canının yandığını gözlerinden görebiliyordu. Vücudundan kopmamış tek kolu o kadar zarar görmüştü ki onu hareket ettiremiyordu. Çocuk hareket edemiyordu. Canlı canlı bir cehenneme kapatılmıştı.

İşkence bittiğinde Doktor Greco çocuğun gövdesini tekrar bandajladı. Rosa terle yıkanmıştı. Doktor Greco çocuğun yaralarını sarmayı bitirdiğinde ilk defa Rosa’ya baktı. Asık suratı onun da çocuğa ne kadar acıdığını gösteriyordu ama sesi sabitti, titremiyordu. “Bir başka hemşireden sana çocuğun gözlerinin nasıl temizleneceğini öğretmesini isteyeceğim,” dedi. “Bana gayretli biri lazım.”

Doktor Greco’nun isteği üzerine Rosa basit ayak işlerinden hastanenin en yoğun olan koğuşuna transfer edilmişti. Ama başhemşire, Rosa’ya kendisinden daha deneyimli biri ile yerinin değiştirilmesini isteyip istemediğini sorduğunda Rosa reddetti. İlerleyen haftalarda Rosa yavaş yavaş dudaksız yüzleri, parmaksız elleri görmeyi bırakıp yaraların altındaki insanları görmeye başladı. Çektikleri ve hayatları boyunca çekecekleri bütün acılarla birlikte Rosa en azından ihmal yüzünden görme duyularını kaybetmemelerini kendi görevi belledi. Rosa her dört saatte bir hastanın gözünü tuzlu çözeltiyle temizledi ve gece görevinde olan hemşireye de bunun ne kadar önemli olduğunu üstüne basa basa anlattı.

Koğuşta Rosa ile çalışan iki kıdemli hemşire vardı: Hemşire Mazzetti ve Hemşire Tommaselli. Hemşire Mazzetti otuzlarında, dışa dönük bir kadındı; Hemşire Tommaselli ise geniş alnıyla çıtı pıtıydı ve nokta gibi bir burnu vardı. Fareye benziyordu ve fare gibi de hızlıydı.

Bir gün Rosa, Hemşire Mazzetti’ye bir adamın kolundaki dikişleri almaya yardım ederken hasta onlara dönüp, “Siz ikiniz neden

evli değilsiniz?” diye sordu.

Hemşire Parigi evli,” dedi Hemşire Mazzetti, Rosa’ya göz kırparak. “Koca arayan benim.”

“Peki, o neden burada?” diye sordu hasta.

“Eşim ve çocuklarım uzaktalar,” diye açıkladı Rosa. “Ben de burada kalıp işe yaramak istedim.”

“Hiç kimse sizin gibi çarşaf değiştiremez,” dedi hasta, Rosa’ya. “Derimin tekrardan soyulduğunu hissettirmeyen tek kişisiniz.”

“Hasta yataktayken çarşafı değiştirmek benim özel yeteneğim,” dedi Rosa gülerek. “Yatak yapma sınavımdan on üzerinden on almıştım.”

Hemşire Mazzetti, Rosa’ya baktı ve gülümsedi. “Ve başhemşire öyle kolay kolay yüksek puan vermez,” dedi alaylı bir şekilde. “Hatta Hemşire Parigi gelene kadar hiç bu kadar yükseği duyulmamıştı.”

Hemşire Mazzetti ile paylaştığı arkadaşlıktan dolayı çok memnundu Rosa. Bu onun için bir rahatlıktı çünkü koğuştta çalışan hemşirelerin bağlılığına ve Doktor Greco’ya rağmen her gün bir hasta kaybediyorlardı. Hatta bazı günler birden çok.

“Bu kan zehirlenmesi,” diye açıkladı Hemşire Mazzetti, Rosa’ya bir gün yataktaki karbolik asidi yıkarken. “Ne kadar özen göstersek de yanıklarda enfeksiyonu önlemek çok zor.”

Rosa’nın koğuştta çalışmaya başladığı ilk gün gördüğü çocuğun durduğu yöne doğru başını çevirdi Hemşire Mazzetti. Çocuk konuşmıyordu; o yüzden hemşireler ona, çocukların azizi olan Niccolo ismini koymuşlardı. “İyileşme süresi nasıl gidiyor?” diye sordu Hemşire Mazzetti.

“Hayati organları zarar görmemiş,” dedi Rosa. “Yakın zamanda kendi kendine yemek yemeye başlayabilir.”

“Senin sayende emin ellerde,” dedi Hemşire Mazzetti. “Herkes senin bağlılığına hayran. Doktor Greco bile aynı şeyi düşünüyor.”

Rosa dinle alay eden Hemşire Mazzetti’ye her gün Niccolo için dua ettiğini söylemedi. Çocuk iyileştiğinde Rosa onu yanına almaya niyetliydi. Çektiği bütün bu acılardan sonra yetimhaneye gönderilmesine katlanamazdı.

“Bomba saldırısına uğramış kurbanlar için en kötü acı...” demişti başhemşire bir derste gönüllü hemşirelere, “...yaşadıkları fiziksel acı değil, psikolojik çöküntüdür.”

Rosa birkaç gün sonra çalışmaya geri döndüğünde Doktor Greco'nun yere bakan gözlerinden ve Hemşire Mazzetti'nin üzgün yüz ifadesinden o gece birinin öldüğünü anlamıştı.

“Kim?” diye sordu Rosa.

Hemşire Mazzetti, Rosa'nın omzunu sıktı. “Biliyorsun en iyisi böylesiydi,” dedi.

“Niccolo mu?”

Hemşire Mazzetti kafasını salladığında Rosa kanının donduğunu hissetti. Çocuğun ölmesi en iyisiydi, bunu biliyordu. Rosa ve ailesinin ona verebileceği bütün sevgi ve ilgiye rağmen yaraları ona hayatı boyunca büyük ıstıraplar çektirirdi. Ama zaten en başından bu kadar çok acı çekmesi haksızlıktı. Ne tür bir ordu sivillerin üzerine bomba bırakırdı ki? Rosa koğuşa bakındı. Buradaki bütün insanlar ölümüne mahkûmdu. İtalya ne için savaştaydı ki? Bütün bu acı çekmeler neyi başarıyordu?

Rosa gözyaşlarını zar zor tutarak Hemşire Mazzetti'ye döndü. “Onu götürdüler mi?” diye sordu.

Hemşire Mazzetti kafasını salladı. “Bunun için seni bekledik.”

Niccolo'nun yatağına doğru giderken Rosa'nın bacakları titriyordu. Yatağın etrafındaki perdeler örtülüydü. Birçok sabah öldüğü korkusuyla çocuğun yatağına yavaş yavaş gelişini hatırladı. Onun nefes aldığını görünce her zaman rahatlamıştı. Şimdi ise korktuğu başına gelmişti. Niccolo'nun üzeri çarşafı örtülmüştü. Rosa nazikçe örtüyü kaldırdı ve onun yanmış yüzüne baktı.

“Artık annen ve babanla birliktesin,” diye fısıldadı gözyaşları içerisinde. “Kardeşlerinle, teyzenlerle amcanlarla, arkadaşlarınla, komşularınla ve evcil hayvanlarınla. Seni tekrar gördükleri için mutlu olacaklar.”

Hemşire Tommaselli yaklaştı. “Onu morga ben götürürüm,” dedi. “Senin için çok zor. Onu ne kadar sevdiğini biliyorum.”

Hemşire Tommaselli'nin nezaketine minnettardı. Çoğu zaman o kadar işle meşguldüler ki durup birbirlerini destekleyecek vakitleri olmuyordu. Üç hemşire çocuğu kaldırıp tekerlekli masaya koydu ve Hemşire Tommaselli onu götürdü. Rosa yataktaki çarşafı söktü. Bu da onun, bir hasta öldüğünde kederle baş etme yöntemi idi. Sadece bu sefer duyguları onu esir aldı ve gözyaşlarına yenik düştü.

“Nöbeti bitirdiğimizde birlikte bir sigara içeriz,” dedi Hemşire

Mazzetti.

“Seninle kantine gelirim ama ben sigara kullanmıyorum,” dedi Rosa.

“Seni şanslı,” dedi Hemşire Mazzetti. “Tüberküloz hastalarının yanında çalışırken koğuştaki hemşirelerden biri her nöbetin sonunda mikropları öldürmem için bir sigara içmemi söylerdi. Ben de bağımlı oldum. Şimdi de bu savaş yüzünden neredeyse hiç sigara bulamıyorum. Annem benim için meşe yaprağı kurutuyordu. Düşünebiliyor musun? Kokusu iğrenç.”

Rosa tahmin edebiliyordu. Antonio’nun evin içerisinde veya dükkânda normal sigara içmesine bile katlanamıyordu.

“Gerçekten,” dedi Hemşire Mazzetti. “Bu konu hakkında konuşmalısın, Hemşire Parigi; zor bir sabah oldu.”

Rosa, Niccolo’nun ölümünü başhemşireye rapor ettikten sonra kantine gittiğinde Hemşire Mazzetti, Hemşire Tommaselli ile çoktan oradaydı.

“Artık resmîlik yok,” dedi Hemşire Mazzetti. “Bu konuşmaları koğuşa bırakalım. Ben Gina o da Fiamma.”

“Çok iyi gidiyorsun,” dedi Fiamma bakışlarını onun üzerinde yoğunlaştırarak. “Her şeyin üzerine bir de okumayı nasıl beceriyorsun anlamıyorum.”

“Ailem olmayınca bir sürü zamanım oluyor,” dedi Rosa.

“Senin gönüllü olman iyi olmuş,” dedi Gina. “Ve birkaç hafta sonra bizim koğuşa gelmen...”

“Birçok deneyimli hemşire buna dayanamıyor,” diye katıldı Fiamma. “Sargı değiştirmeyi bırak, kokuya veya yaraları görmeye dayanamıyorlar. Onlara göre sanki hastalara yardım etmiyoruz da işkence ediyoruz.”

“İlk bu koğuşa geldiğim zamanı hatırlıyorum,” dedi Gina meşe yaprağından yapılmış sigarasını yakarken. “Her şeyi gördüğümü zannediyordum. Sonra bir gün Doktor Greco yüzü yanmış bir hastanın başındaki bandajları açarken adamın kulakları koptu. Bayıldım.”

Kadınlar kafalarını salladı ve kıkırdadılar. Bir adamın kulağının kopmasında gülünecek bir şey yoktu ama Gina’nın, Doktor Greco’nun önünde öylece bayılması onları eğlendirmişti. Akıllarını kaybetmemek için durup bir şeylere gülmeleri gerekiyordu. Savaş hakkında konuşmadılar. Her şeyin daha kötüye gittiği bariz bir

şekilde ortadaydı. Bazı koğuşlarda kıtlık o kadar hat safhadaydı ki hemşireler hastalara açlıktan kaynaklanan ağrılarını gidermek için şişelerde su kaynatıp veriyorlardı. Hemşirelere her gün bedava öğle yemeği verilmesi gerekiyordu. Son zamanlarda Rosa, Gina ve Fiamma yemeklerini hastalarıyla paylaşıyorlardı. Onları o halde görmeye katlanamıyorlardı.

“Şu ana kadar karşılaştığım en kötü şey neydi biliyor musun?” dedi Fiamma gözleri kararak. “Milano’dan genç bir kadın. Bacakları ve kolları bir bomba saldırısında kopmuştu. Bir gözü kör olmuştu ve dişlerini kaybetmişti. Ben onun gece nöbetindeydim ve ne zaman onu kontrol etmeye gitsem hayatını bitirmem için bana yalvarırdı. ‘Bundan sonra hiç evlenemeyeceğim, hiç çocuklarım olmayacak. Beni bakımevine koyacaklar.’ Her gün yaralarını akıtmak zorundaydık ve büyük bir acı içerisindeydi. O kadar çok acı çekiyordu ki bir gece neredeyse onu yastıkla boğacaktım. Ama bu günah olurdu değil mi? Allah’tan birkaç gün sonra öldü.”

Rosa’nın içi ürperdi. Hâlâ Tanrı’ya inanıyordu fakat bu savaştan sonra kilisede öğrendiği bazı şeylerden şüphe duymaya başlamıştı. Gerçekten bu kadar acı çeken bir insana merhamet göstermek günah olabilir miydi?

Rosa, Antonio’yu ziyaret ettiğinde en parlak gülümsemesini takındı. “Ylenia senin için *gnocchi*³¹ yaptı ve ben de okuman için Gorki’yi getirdim,” dedi.

“Beni buradan çıkardıklarında şişman ve Rus olmuş olacağım,” dedi Antonio, Rosa’ya gülümseyerek. “Hastanede işler nasıl gidiyor? Hâlâ öğrendiklerinden zevk alıyor musun?”

Rosa ona eğitimlerinden bahsetmişti. Ancak Niccolo’yu ve o hafta ölen hastaları anlatmamıştı. Herkesi doyuracak miktarda yemek olmadığını ve bazı hastaların açlıktan öldüğünü söylememişti. Rosa hislerini kendisine sakladı, kocasını da bu karanlığa çekmek istemiyordu. Daha sonradan düşündü ki belki Antonio da ona her şeyi anlatmıyordu. Rosa onu ziyarete geldiğinde neşeli ve tıraş olmuş bir şekildeydi. Ona iyi davranıldığına ve yeterince yemek verildiğine inandırmıştı Rosa’yı ama Rosa’nın getirdiği ekstra yemeklere rağmen Antonio’nun gün geçtikçe zayıfladığını görebiliyordu. Dış gö-

³¹ Un, yumurta ve patatesten yapılan, soslu İtalyan yemeği. (ç.n.)

rünüü sebebiyle herkes hapishanenin onun için kitap okuma zamanı olduğunu düşünebilirdi. Rosa böyle olmadığını biliyordu. *İkimiz de rol yapıyoruz*, diye düşündü. *Birbirimizin moralini bozmamak için ikimiz de parlak bir resim çizmek için elimizden geleni yapıyoruz*.

Rosa o gece yatağa uzandığında ailesini hiç olmadığı kadar özledi. Eğer yanında Antonio, sarılacağı çocukları, seveceği Ambrosio ve oynayacağı Allegra olsaydı; belki de şu anda savaşın olduğunu unutup hayata sıkı sıkı tutunacak bir sebebi olurdu.

1941 Aralık ayında, İtalya ve Almanya ile birlik olan Japonya, Pearl Harbor'a saldırdı ve Amerika'yı da savaşa dâhil etti.

"Saldırı sadece bir şaşırtmacaydı," dedi Antonio, Rosa'ya 1942 yılında bir gün ziyaret odasında konuşurlarken. "Herkes Almanların Sovyetler Birliği'nde kaybettiğini biliyor. Başlangıçtaki başarılarından sonra acımasız Rus kışı onları mahvediyor."

"Bugün Cenova'dan gelen içi yaralıyla dolu bir tren var," diye rapor etti başhemşire. "Sen, Doktor Greco ve bazı hemşirelerle birlikte istasyona gidiyorsun," dedi Rosa'ya.

Son haftada yaralıyla dolu gelen ikinci trendi. Rosa onların hastaneye sığacaklarından emin değildi. Başhemşire, Floransa'daki bazı hastanelerin ayarlandığını ve daha çok gönüllü arandığını söylemişti.

Tren geldiğinde Doktor Greco, Rosa'ya son vagonla ilgilenmesi için talimat verdi. "Orada savaş hapishanesinin hastanesine gönderilmesi gereken düşman askerler var. Onları kontrol edecek İngilizce bilen birine ihtiyaçları olacak."

Rosa kalabalığın arasından hızla sıyrılarak polis ve gardiyanlar tarafından korunan son vagona ulaştı. Birazcık İngilizce konuşabilen iki hemşire daha onunla birlikte geldi. Rosa inleyen bir adamın sesini duydu.

"Hemşire?" Mavi üniformalı bir asker çağırdı onu. Bacağı bandajlaydı ve koltuk değnekleriyle, sedyeye yatırılmış bir adamın yanında duruyordu. Zavallı adamın kolu kesilmişti ve acı içinde kıvranıyordu.

"Ameliyatı ne zamandı?" diye sordu Rosa adamın yanına eğilerek.

“Dün,” dedi koltuk değnekli asker.

Rosa tereddüt etti. Adamın ne dediğini doğru anladığından emin değildi. Cenova’daki bir hastane bu kadar büyük bir ameliyattan hemen sonra bir hastayı göndermiş olamazdı. Bu hijyenik olmayan koşullarda adamın bandajını çıkarmak istemedi ama gördüğünden söyleyebilirdi ki bu giyotin kesmesiydi, şu hızlı bir şekilde yapılanlardan.

“Arkadaşına ağrısı için ilaç vereceğim,” dedi koltuk değnekli askere.

İlkyardım çantasını açtı ve morfin vermek için şırıngasını çıkarttı. Birkaç dakika sonra kolu kesilmiş adamın inlemesi durdu. Morfin tüm acının geçmesine yaramazdı ama adamın rahatladığı gözüküyordu. Bir an önce ameliyat edilmesi gerekiyordu. Yaşama şansı çok azdı.

“Sen iyi birisin,” dedi koltuk değnekli asker. “Trendeki hemşireler ona bir yudum su bile vermediler.”

Rosa -tıbbi yardımları dışında- hapse gidecek olan bu askerlerle diyaloga girmemeliydi. Ama kafasını kaldırdı ve askerin çok masum bir gülüşü olduğunu fark etti. O üniformadaki bütün erkekler aynı kare yüze ve esmer tene sahip gibilerdi. Hepsi hemen hemen Rosa ile aynı yaşıydı, hatta belki daha gençtiler. Polis ve İtalyan askerleri, gelen askerleri sedyeye koyup hastaneye göndermekle meşguldü.

“İngiltere’nin neresindensin?” diye sordu Rosa. “Aksanını çok net anlayamıyorum.”

Asker kahkaha attı ve buz mavisi gözleri daha da mavileşti. “Ben İngiltere’nin en güney tarafındayım,” dedi. “Oraya Avustralya deniyor.”

Rosa espriyi anladı ve güldü. “Ahh, Avustralya,” dedi. “Evet, biliyorum.” Schiparelli kemerli kadını hatırladı. “Sizin kangurularınız var. Eve geri döndüğünde insanlara onları vurmamasını söyle. Onlar çok güzeller. İnsanlarınız onlara bakmalı, eziyet etmemeli.”

Askerin yüzü ciddileşti. “Eve döndüğümde hiçbir şeyi vurmaya-cağım,” dedi. “Üniformamı ve silahımı sonsuza dek kaldıracağım. Bundan emin olabilirsin. Yeteri kadar öldürdüm.”

İtalyan polis memuru emir verince Rosa ve asker konuşmayı kes-ti. İki ordu görevlisi sedyedeki hastayı kaldırdı ve yürüyebilen askerler de kamyonlara zorla yürütüldü. Rosa askerin ayrılışını izledi.

Trende su bile vermeyen hemşireler acaba gönderildikleri kamplarda onları nasıl tedavi edeceklerdi.

Hâlâ sivillerle ilgilenmekte olan Doktor Greco'nun yanına dönme talimatını vermek için yanındaki iki hemşireye döndü ve ayağına tükürmeden önce ona dik dik bakan hemşirenin karşısında şok oldu.

"Seni İngiliz âşığı!" diye hırladı kadın. "Fahişe!"

Rosa sözlerinden irkildi. Bu kadın kafayı mı yemişti?

"Morfini o koyun çobanına harcadın," dedi hemşire gözlerinden alev saçarak. "Bizim hastalarımızın buna ihtiyacı varken."

Rosa şaşırmış gibi cevap verdi. "Bizim hemşire olarak sadece kendi insanımıza değil bizden yardım isteyen herkese yardım etmekle görevli olduğumuzu hatırlatabilir miyim? Adam acı içerisindeydi."

"Gerçekten mi?" dedi alaylı bir ifadeyle. Dudaklarından çıkan ses homurtuya dönüşüyordu. Sivil hastaları gösterdi. Çoğu kadın ve çocuklardı. Bir bebek ağlıyordu ve çıkardığı ses hasta ediciydi. Hemşire, Rosa'ya geri döndü. "O adamların kim olduğunu biliyor musun? Cenova'yı bombalayan pilotlar. Birçok masum çocuğu ve kadını öldürdüler ve sen hâlâ acısını hafifletmek için ona morfin mi vermek istiyorsun? Neden boğazlarını kesmedin?"

İstasyonda olanlar savaş başladığından beri olanlardan çok daha fazla etkiledi Rosa'yı. Sonunda sahte neşesi Antonio'nun gözünün önünde yerini gözyaşlarına bıraktı. Düşman askerlere olan kin ve acıma duygularını nasıl bağdaştıracığını bilemiyordu. O andan itibaren öğrenmişti ki bu pilotlar Almanların savaş kamplarına gönderiliyordu ve yaşam koşulları çok daha sert olacaktı. Gördüğü o Avustralyalı asker bu savaştan sağ çıkamazdı.

"Rosa, başka ne yapabiliirdin ki?" dedi Antonio, Rosa olayı anlatınca. "Bir hemşire olarak görevin insanlarla ilgilenmek."

"Deliriyormuşum gibi hissediyorum," dedi Rosa. "Soğuk kalpli öldüren caniler gibi durmuyorlardı. Efendi genç adamlar gibilerdi."

"Zaten büyük ihtimalle efendi adamlardır," diye yanıtladı Antonio. "Şunu anlaman gerekiyor ki biz de onlara aynısını yapıyoruz. Onların hemşireleri de bizim bombalarımızla parçalara ayrılan çocukları birleştirmeye çalışıyorlar. Ve biz hâlâ İngilizlerin bizim pilotlarımıza iyi davranmalarını bekliyoruz!"

“Her şey büyük bir karmaşa,” dedi Rosa.

Antonio kalkıp onun bileğine uzandı. Gardiyan durdurmadı. “Biliyorsun savaş çıktıktan sonra artık efendi adamlar ve dürüstlük yok,” dedi Antonio. “Eğer insanlar böyle düşünmeye başarlarsa yenilecekler. Savaş başlamadan önce bütün efendi insanların yapması gereken hayır demektir. Efendilik zamanı, o zamandı. Tek iyi etkisi olacak zaman, o zamandı. Ama biz İtalyanlar bunu yapmadık. Kendi çıkarlarımız için Mussolini’ye destek verdik ya da onu umursamadık. Şimdi bedelini ödüyoruz.”

Rosa arkasına yaslandı ve yıllar boyunca Luciano’nun, Mussolini ve faşistlerin aleyhine söylediklerini düşündü. O haklıydı ama bu daha çok ağlamasına sebep olmuştu.

Bir sonraki yılın Mayıs ayında, Rosa hastaneye gittiğinde doktor ve hemşirelerin şok içerisinde dolaştıklarını gördü. Düşmanlar Roma’yı bombalamışlardı.

“Bunun olabileceğine inanmıyordum,” dedi Fiamma. “Dünyadaki bütün Katolikler Vatikan’dan dolayı buna karşı çıkar, diye düşünüyordum. Peki ya sıradaki ne?”

Rosa, Fiamma ile aynı şeyi düşündüğünü anladı. Eğer düşman Roma’yı bombalayabiliyorsa Floransa’yı bombalamalarını ne durduracaktı? İnsanlar buradaki hastanenin de Milano ve Cenova’dakiler gibi bombalanabileceğini fark edince iyice gerildiler. Yeni hemşireler ampulleri mavi renge değiştirdi ve karartma emri üzerine kapatılan perdeleri kontrol etti. Rosa o gün ayrıldığında bazı hemşirelerin giriş katında kum toplayıp çantalara koyduğunu fark etti.

Eve gittiğinde o, Ylenia ve apartmanda kalan diğer komşular kileri yiyeceklerle doldurmaya başladılar. Gerçi Rosa hastanedeki hastalarından biliyordu ki eğer apartman bombalanırsa kilerin dolu olması onları kurtarmayacaktı. O gece yattığında hapishanedeki Antonio’yu düşünmeden duramadı. Eğer Floransa saldırıya uğrarsa gardiyanların hapistekileri kilerlere ve barınaklara götüreceğini söylemişti Antonio ama Rosa buna inanmıyordu. Eğer hava saldırısı olursa gardiyan hapistekileri kesinlikle çıkarmazdı. Hücrelerinde oturan ördekler gibi kalırlardı.

1943 yılının Temmuz ayında Müttefikler Sicilya'yı işgal etmişti. Papa, Roosevelt'e Roma'nın bombalanmaması için başvurmuştu ama bu kabul edilmemiş ve Roma tekrar bombalanmıştı. Afrikadaki ezici yenilgiler ve sendikaların fabrikalarda patlak veren grevleriyle İtalya'nın parçalandığı açıktı. Hastane personeli ve gönüllüler diğer şehirlerden gelen hastalarla ve ülkesine geri gönderilen askerlerin büyüyen rakamlarıyla daha fazla baş edemez durumdaydılar. Gereksinim duyulan her şeyin miktarının gittikçe azalması, zorlukları doğururken transfer edilen pek çok hastanın tek tedavilerinin gelmeden önce almış oldukları bir doz bizmut olduğunu öğrenmek Rosa'yı dehşete düşürmüştü.

Hemşirelerin eğitim süreci artık dört yıldan üç yıla indirilmişti. Rosa, yardımcı hemşireleri eğitmeye ve kıdemli hemşirelerin görevlerini yerine getirmeye başlamıştı. Hastanedeki kargaşa, Rosa'nın gönüllülere ne yapmaları gerektiğini göstermesi ve onları kendi başlarına bırakması anlamına geliyordu. Rosa; hastaların aciliyetlerine göre yeşil, sarı ve kırmızı kartlarla sınıflandırıldıkları bölüme transfer edilen Fiamma'dan daha iyi bir konumdaydı.

Bir gün yeni hastaların geldiğinin açıklanması üzerine Fiamma yıkılmış; bunu göre başhemşire ona, "Kendini şanslı say!" diye bağırmıştı. "Senin pozisyonundaki bir askerî hemşire daha zorlu şeylere dayanıklı olmalı. Kritik yaralıları göz ardı edip savaşa tekrar gönderilebilme ihtimalleri en yüksek olanları seçerek onları tedavi etmeli!"

Başhemşire kendini zorlamış olmanın sinyallerini apaçık göste-

riyordu. Birkaç ay içerisinde saçları koyu griden tamamen beyaza dönmüştü. Savaş onun da sınırlarını zorluyordu.

“Sana fazladan yardım buldum,” dedi bir sabah Rosa’ya. “Rahibeler...”

Rosa yardımcı hemşireler olarak rahibelerin verilmesine şaşır-mamıştı. Rahibeler her zaman hastaneye bağlıydılar ve hastaneyle asıl ilgilenen onlardı. Çamaşırhaneden mutfığa her yerde çalışmış-lardı, Rosa onları becerikli ve yorulmak nedir bilmez olarak görü-yordu. Onu asıl şaşırtan, başhemşirenin bir yerden daha fazla rahibe bulmuş olmasıydı. Rosa, hayır işlerinin düzenine dâhil olan her ra-hibenin herhangi bir resmî işle uğraşması gerektiğine ikna olmuştu. Binalara kum torbası taşıyan rahibeler bile görmüştü.

Başhemşire yeni işe alınanların, Rosa’yı giriş salonunda bekle-diklerini söyledi. Rosa, içten içe hissettiği deneyimsizliğe rağmen ona otoriter bir görüntü verdiğini düşündüğü üniformasını ve ön-lüğünü düzelterek hemşire pelerini giydi. Merdivenlerden aşağı inerken sedyeleri ve hemşireleri geçerek ulaştığı giriş salonunda durdu. Gördüğü bone, siyah peçe, haç ve tespih manzaralarından do-layı afallamıştı. Onu bekleyen rahibeler; gönüllü işlerde görev alan, bağlılık, erdem ve insanogluna hizmet için yemin etmiş olan, alıştığı rahibeler değildi. Bu rahibeler, ciddi ve törenlerle gerçekleştirilen yeminlerle dünyadan ilişkilerini kesmiş dindar rahibelerdi. Rosa kendisini, Santa Spirito Manastırı’nın rahibeleriyle yüz yüze buldu.

Bekleyen gruba bir rüyadaymışcasına yaklaştı. Rahibelerin bir-çoğu gençti ve muhtemelen o ayrıldıktan sonra manastıra girmişler-di. Ama bazı tanıdık yüzler de vardı.

“Rosa,” diye seslendi heyecanlı bir ses. Sesin sahibi, Rahibe Maddalena’ya mutfakta yardım eden Rahibe Dorotea idi.

Rosa nefesinin kesildiğini hissetti. Rahibelerin görünümü, Ro-sa’nın yön kavramının kayboluşuna sebep olmuştu. Bazı istisnai şartlarda rahibelerin yeminlerini bozup manastırdan çıkabilecekle-rini biliyordu ve İtalya’nın çöküşü istisnai şart olarak nitelendirile-bilinirdi.

“Rosa! Hemşire olmuşsun!” dedi Rahibe Dorotea gözleri parla-yarak. “Hastaneye hizmet etmek için geldik. Bunc yıl kendimizi dua etmeye adadık ve şimdi yardım etmeye hazırız!”

“Rahibe Maddalena? O da geliyor mu?” diye sordu Rosa

“Anne Maddalena,” diye düzeltti Rahibe Dorotea. “Maddalena başrahibe oldu ve manastırdaki rahibelerle kalacak.”

Hastanedeki içler acısı durumu hatırlaması Rosa’nın kendini toparlamasını ve harekete geçmesini sağladı. Rahibelere temel hasta bakımını anlattı. Nekahat dönemindeki hastaların bulunduğu koğuşta tereddüt etmeden görevlerine başladılar. Öğlen olmadan hijyenin temel koşullarını öğrenmişlerdi. Doğuştan hemşireymişcesine soğukkanlılıkla icra ettikleri işleri, hastaların üzerinde pozitif bir etki bırakıyordu.

O akşam Rosa yatağına yattığında hastanede olanları sindirmeye çalıştı. Rahibe... Hayır, Başrahibe Anne Maddalena’yı görme özlemi kaplamıştı içini. Garip olansa Ncrezza’nın gerçek annesi olduğuna inanmasına, neden manastıra bırakıldığını keşfetme arzusuna kıyasla Başrahibe Maddalena’yı görme isteğinin daha baskın olmasıydı. Gerçekleri ileride de öğrenebileceğini düşünerek başrahibeye mektup yazmak için kalem ve kâğıt hazırladı. Manastır rahibelerinin bir bölümünün hastaneye gönderilmesine izin vermesine duyduğu minnettarlıkla başladığı mektubuna, rahibelerin her birini tek tek överek devam etti ve sonrasında şunları ekledi.

Floransa’nın içinde bulunduğu tehlike yüzünden siz ve ben birbirimizi bu fani dünyada bir daha asla göremeyebiliriz. Çocukluğumu doldurduğunuz sevgi ve inancı unutmadığımı bilmenizi isterim. Tanrı’ya olan inancım birçok darbe alsa da en karanlık saatlerimde dahi bana huzur getiren bu inancı asla kaybetmedim.

Sibilla, Lorenzo ve Giorgio adında üç çocuğum oldu ve üçü de kilisede yetiştirildi. Şimdi bu büyük trajedide yaralanan sivillere ve bazı askerlere yardım eden bir hemşireyim ve her gün bu zorlu işi devam ettirebilmek için inancıma sığınıyorum.

Perşembe öğleden sonra sizi görmeyi temenni ediyorum. Farkında olup olmadığınızı bilmemekle birlikte evlendikten sonra sizi ziyaret ettiğimi fakat sizin adınıza konuşma yetkisi olduğuna inanan bir önceki başrahibe tarafından geri çevrildiğimi belirtmeliyim. Perşembe günü öğlen kapıya cevap verecek olan rahibe içeri girmeme izin vermezse, söz veririm ki sonunda beni görme isteğinde olmadığınızı kabullenerek sizi bir daha asla rahatsız etmeyeceğim.

*Sevgilerimle ve sevgi dolu anılarımızla,
Sizin Rosa'nız*

Rosa hastanedeki vardiyasını bitirdikten sonra perşembe günü, öğleden sonra manastıra gitti. Kötü hava koşullarından örselenmiş kapıdan destek alarak durdu. Aynı anda hem coşkulu hem de gergin bir ruh hali vardı. Zili çalmadan önce boynundaki haç ve anahtar dokundu. Yedinci yaş gününde Rahibe Maddalena'nın Rosa'nın avuçlarına bir flüt bırakışı gözlerinin önüne geldi. Dersleri bittikten sonra, geçirdiği günün tüm ayrıntılarını duymaya hazır, mutfakta patates soymakta olan Rahibe Maddalena'ya koşuşunu hatırladı. Zengin ve güzel Nerezza'nın gerçek annesi olduğunu düşünmek anımsanan bu denli tatlı ve kutsal hatıralara saygısızlık gibi geliyordu.

Rahibe kapıya cevap verdiğinde Rosa'nın nefes alış verışı hızlandı. Artık yaşını almış olan ve acemilik mertebesinden çıkan rahibeyi tanıdı. Manastırdan bebeğiyle ayrılırken bu rahibe ile konuşmuştu.

“İyi günler,” dedi kısık ve boğuk bir sesle. “Başrahibeyi görmeye geldim.”

Rahibenin durağan yüz hatları birden yerini gülümsemeye bıraktı. “Benimle gel, Rosa,” dedi.

Rosa'nın kalbi sevinçle yerinden sıçradı. Eğer yakışık alacağını düşünseydi, memnuniyet dolu hisleriyle rahibeyi kucaklayabilirdi. Ne manastırın mavi-beyaz dekoru ne de İncillerin bal mumuyla tüt-sülenmiş tozlu kokusu değişmişti. Rosa oturduğu anda rahibenin kaybolduğunu fark etti. Konuşmaya nezaret etmek için kalması gerekmiyor muydu?

Kapının dış dünyaya kapandığını belirten o tanıdık zil sesini duyduğunda Rosa duygularını kontrol edebilmek için ellerini sık-tı. Tahta panjur açıldığında Rosa ve Anne Maddalena birkaç saniye birbirlerine bakakaldılar. Rosa görmeyi uzun zamandır arzu ettiği çocukluk anılarını taşıyan bu yüze bakarken öyle geriye gitmişti ki bir hayalete bakar gibiydi. Anne Maddalena'nın getirildiği yeni pozisyonunu göz önünde bulundurduğunda soğuk ve mesafeli karşılanmayı beklerken Maddaleana'yı aynı anda gülümser ve ağlarken görmek Rosa'yı çok etkiledi. Rosa durumlarını gerçek üstü olarak değerlendirmekten kendini alamıyordu. Hemşire kıyafetleri içinde olan Rosa ve rahibe kıyafetleri içerisindeki Anne Maddalena bir-

birlerine saygıdeğer üniformalarıyla baktılar. Rosa Bellocchi artık Hemşire Parigi'ydi. Her ikisinin de konuşabilmelerinden önce birkaç dakika geçti.

"Ne iyi ettin de geldin!" dedi sonunda Anne Maddalena, hafifçe gözlerini kurulayarak. "Beni hatırlaman ne kadar iyi!"

"Sizi görmeyi çok istedim," diye cevapladı Rosa. "Birçok kez."

"Bu kötü olayın bizi tekrar bir araya getirmesi gerekiyormuş," dedi Anne Maddalena. "Birçok yıl geçti ve şimdi şu haline bak... Bir eş ve annesin, üstelik Tanrı'ya ve ülkeneye hizmet ediyorsun."

Rosa, Anne Maddalena'ya Sibilla ve ikizlerden bahsetmek istedi ama gözyaşlarının sesini boğmasından konuşamadı.

"Seninle çok gurur duyuyorum," diyerek devam etti Anne Maddalena. "Tıpkı tahmin ettiğim gibi her yönden muhteşem bir insana dönüşmüşsün."

Rosa konuşmadan önce derin bir nefes aldı. "Ama düşündüm ki... Sizin inandığınızı düşündüm, benim..." *Anne Maddalena asla benden utanmadı*, diye düşündü Rosa, bu farkındalığa ağlayarak. *Her zaman benden en iyisini bekledi.*

"Dualarınız cevap buldu," diyerek yanıtladı Anne Maddalena'yı. "Savaş başlamadan önce çok güzel bir hayata sahiptim."

Rosa, Anne Maddalena'nın parmaklıklardan uzanan ellerini iki elinin arasında kavrarken Anne Maddalena, "O hayata yine sahip olucaksın, sevgili Rosa," diyerek onu teselli etti.

Rosa savaş bittiğinde Anne Maddalena'nın apartmanına gelip Antonio ve çocuklarla yemek yediği bir resim hayal etti.

"İnzivaya çekildiğiniz manastır hayatından çıkmayı düşünüyor musunuz siz de?"

Anne Maddalena kafasını sallayarak, "Hayır, benim yerim burası, kriz bittiğinde rahibelerimin de geri dönmesi gerekecek. Bu bizim cemaatimiz, hayatımızı değerlendirme yolunda seçimimiz bu."

Rosa ve Anne Maddalena son görüştüklerinden beri gerçekleşen bazı olaylardan bahsettiler birbirlerine. Rosa bir önceki başrahibenin ölümünü ve hasta olan Don Marzoli'nin yerini alan yeni rahip Don Franchini'yi dinledi Anne Maddalena'dan. Zaman hızla ilerledi, Anne Maddalena çok geçmeden işine geri dönmeliydi. Ayrılmak için ayağa kalktıklarında Rosa, Nerezza hakkında soru sormaya kendini mecbur hissetti.

“Küçükken burada müzik dersleri almıştı değil mi?”

Anne Maddalena cevap vermeden önce durakladı. “Bu benim zamanımdan önce olmasına rağmen bazılarının onun hakkında konuştuklarını hatırlıyorum,” dedi. “İstisnai bir müzisyen olduğunu anımsıyorum ama Rosa... o ailenin yakınına yaklaşma. Ne kendimi ne de Don Marzoli’yi senin oraya gönderilmene izin verme konusunda affettim. Markiz Scarfiotti içinse dehşet verici hikâyeler duyduk.”

“Nasıl? Bazı faşistleri eğlendirdiğini biliyorum.”

Anne Maddalena’nın benzi attı. “Daha da beter. Villasını bazı yüksek rütbeli Alman SS subaylarına dinlence ve boş zaman değerlendirme yeri olarak açtı. Don Franchini, Scarfiotti ailesinden bundan sonra bağış kabul edilmemesi için manastıra talimat verdi.”

Rosa şaşırmamıştı. Bu rahatına düşkün ve inatçı tavır markizin tipik davranış biçimiydi. Sonuçta Almanlar İtalya’nın müttefikiydi ve kimse markizi düşmanları eğlendirmekle suçlayamayacaktı. Ama sonra Rosa, Anne Maddalena’nın ellerinin titrediğini fark etti.

“Sorun nedir?” diye sordu.

Anne Maddalena uzaklara bakarak kafasını iki yana sallarken bir ürperti Rosa’nın omuzlarını sarstı. Villada kötü bir şeyler oluyordu, bunu sezebiliyordu.

“Lütfen bana söyleyin,” dedi. “Villadaki küçük kız, Clementina, için endişeleniyorum”

Anne Maddalena Rosa’ya döndü. “Scarfiotti villasında SS subayları tarafından soruşturma açılmış. Kökenlerinin çingeneliğe dayandığı keşfedilmiş iki hizmetli var.”

Rosa’nın şakaklarındaki nabız hızı artmaya başlamış ve bacakları sabit duramaz hale gelmişti. Bütün içgüdüleri ona hayal edemeyeceği kadar korkutucu olayların yaşanmış olduğunu söylüyordu. Oturmak istedi ama kendini ayakta durup Anne Maddalena’yı dinlemeye zorladı.

“Özellikle ahlaksızlıklarla dolu bol içkinin söz konusu olduğu bir partiden sonra artık villada çalışmayan bir bahçıvan Don Franchini’yi görmeye geldi. Dedi ki: ‘SS subayları markizle birlikte iki hizmetçiyi ormana kovaladı ve spor olsun diye onları birer hayvanmışçasına atış yaparak avladı.’”

Rosa bağırarak için elleriyle ağzını kapadı. *Hayır! Bu mümkün olamaz bu vicdansızca işlenmiş bir cinayet,* diye düşündü. Ama

sonra markizin; dik saçlı adama acımasız davranışını, kocası ağlar-ken Nerezza'nın piyanosunu gönderişini ve yavru köpeği yok etmek için verdiği emri hatırlayınca bu olayın gerçekleşmiş olmasının da gayet mümkün olduğunu anladı.

"Bu iki hizmetçi, aşçı ve yamağı mıydı?" Rosa, Ada ve Paoli-na'nın cadı olduklarını biliyordu ama çingene kökenleri olup olma-dığı hakkında bir bilgisi yoktu.

Anne Maddalena kafasını yine iki yana salladı. "Bilmiyorum ama hizmetçilerin erkek olduğu görüşündeyim."

Rosa çabucak düşündü ve ten renkleri esmer olan iki uşak anım-sadı. Merak etmeden duramadı, Tanrı neden markizi etkisiz hale getirmiyordu? Ada'nın Orsola Canova hakkında anlattığı efsaneyi düşündü. Cadı hâlâ ormanda gizlenerek adaletin yerini bulmasını mı bekliyordu? Eğer öyleyse Rosa kaybediyor, kötülük ve cinayet Scarfiotti villasında hüküm sürüyordu.

Scarfiotti villasındaki şok edici hikâyeler; Rosa'yı, Müttefik-ler'in Roma'yı ele geçirmek üzere olmalarından ve ay bitmeden Floransa'ya ulaşma ihtimallerinin olduğundan daha fazla rahatsız etmişti. Karşı tarafın kazanacağı zaferin, İtalya'nın başına gelebi-lecek en kötü şey olmayacağını düşünmeye başlamıştı. En büyük korkusu, İtalya savaşıma devam ederse güvenliği sağlayabilme amacıyla ortaya çıkacak olan yıkım ve ölümlerdi.

Anne Maddalena'ya bir sonraki ziyaretinde Rosa, Nerezza'nın kızı olduğu konusundaki şüphelerini itiraf etti.

"Bu mümkün. Manastırın uzun süredir aileyle bağı var. Ama Kurt... O kim peki?"

Rosa not defterinin arkasındaki tarihe tekrar baktı: 13 Mart 1914. Daha sonra Baron Derveaux'tan gelen ve Nerezza'nın *çok önemli* bir meseleyi anlatmak için ona yazdığından bahseden mektubu sesli okudu. Yakın oldukları aşikârdı. Rosa ayrıca Nerezza'nın kocasına yazdığı mektubu da okuyarak tarihine baktı.

"Nerezza, Paris'e çıkacağı yolculuğu asla gerçekleştirememiş. "Neden?" dedi Anne Maddalena.

Rosa not defterini ve mektupları yan yana yerleştirdi. Marttaki tarihin üstü karalanmıştı, mutsuz bir anı mıydı? Narezza mayısta ba-rondan bir mektup almıştı ve bu mektubun hemen ardından kocasına yazmıştı, aralarında apaçık bir soğukluk olmasına rağmen Ferdinan-

do'yu görmek istemişti.

Rosa arkasına yaslanarak iç geçirdi. 1914 yılının Aralık ayında manastıra getirildiğini biliyordu. İki tarihe tekrar baktı: Mart 1914 ve Aralık 1914. Aralarında dokuz ay vardı. Kalbinde şiddetli bir sarsıntı hissetti, neden apaçık gözünün önünde olanı daha önce görememişti?

“Oh!” Rosa ayağa kalkıp Anne Maddalena'ya baktı. Midesindeki tanıdık his ona haklı olduğunu söylüyordu. “Üstü karalanmış olan tarih bana hamile kaldığı gün!”

“Gümüş anahtar, sarmalanmış olduğun örtülerin arasındaydı. Eğer villanın aşçısı anahtarı oraya koyduysa Nerezza'nın kızı olman muhtemel. Zamanlama kusursuz bir ilişki doğuruyor ve Scarfiotti ailesi tarafından manastırın iyi bilinmesi buraya getirilmenin sebebi olabilir,” dedi Anne Maddalena.

Anne Maddalena, Baron Derveaux'tan ve Nerezza'nın kocasından gelen mektupları tekrar okudu ama Rosa'nın çıkardığı anlamdan daha fazlasını keşfetmeyi başaramadı.

Ayrılma vakti geldiğinde Rosa, “Beni görmeyi kabul etmenize ne kadar mutlu olduğumu anlatamam. Sizden ayrıldığım zaman kalbimin bir parçası eksikmiş gibi hissediyorum,” dedi.

Rahibenin gözleri doldu. “Buna ben de çok memnunum ve savaş bittiğinde kocanı ve çocuklarını beni görmeye getirmeni istiyorum,” dedi.

“Gerçekten mi?” Rosa şaşırmişti. Santa Spirito rahibelerini ziyaret etmeye izni olan erkekler yalnızca kan bağı olanlardı.

“Ah, evet, burada bazı değişiklikler yapmayı planlıyorum,” dedi Anne Maddalena yüzündeki gülümsemeyle. “Hâlâ Tanrı'ya dua etmek ve tapmak için ayrı ibadethanelere sahip olmamız gerektiğine inanıyorum ama dünyevi faydada olmamız da gerekli.”

Ertesi sabah Rosa hastaneye giderken yapmış olduğu keşiften dolayı hâlâ kendini altüst olmuş hissediyordu. Anne Maddalena yapbozun daha fazla parçasını birleştirebilmeleri için ertesi hafta Rosa'dan not defterlerini getirmesini istedi. O zamana dek Rosa'nın kendi düşünceleriyle tek başına mücadele etmesi gerekiyordu. Nerezza'nın kocasıyla olan ilişkisi kötüyse, onun çocuğuna hamile olduğunu öğrendiğinde pek de heyecanlanmış olamazdı. Yıllar önce istenmemiş bir çocuk olduğunu öğrense eskiye nazaran fazla incin-

meyeceğini keşfetmek Rosa'yı şaşırtmıştı. Anne Maddalena'yla barışmışlardı, aile kökenini araştırmanın duygusal bağlamdan ziyade sadece anlama arzusundan geldiğine karar kılmıştı, yani en azından öyle düşünüyordu.

Rosa bu gizeme öyle kapılmıştı ki etrafında garip bir şeylerin olup bittiğini anladığında hastane yolunu yarılamıştı. İnsanlar her zamanki alışılmış zamandan daha erken sokaktaydılar ve görünüm-leri... mutluydu! Sunacakları, yapay kahveden ve şekersiz kekten fazla bir şey olmamasına rağmen kafeler yine açılmıştı. Rosa, Floransa'nın korkunç ruh halini bu denli çarpıcı biçimde neyin değiştirdiğini merak etti. İtalya teslim mi olmuştu? Hayır, bu, insanlarda endişeli bir ruh hali ve Müttefikler'in onlarla ne yapacağı merakını doğururdu. Neydi o zaman? Kızıldeniz'in, firavunun ordusunun üstüne kapanması gibi bir mucize Müttefikler'i İtalya topraklarından çıkarmış mıydı?

Rosa bir polisi durdurup ne olduğunu sordu. İnanmayan gözlerle Rosa'ya bakan polis, "Duymadınız mı? Mussolini görevden alındı!" dedi.

Rosa hastaneye varana dek haberin doğruluğundan şüphe etmişti ama başhemşire, Rosa'ya sarıldığında genç kadın bunun doğru olduğunu anladı.

"O piç kurularının bütün resimlerini ezdim!" dedi Rosa'ya sevinçle.

Yeterli miktarda ağrı kesici ilaç alamayan hastaların yüzleri dahi haberin getirdiği neşeyle parılıyordu. Yaşlı hastalardan biri Rosa'yla vals yapmak bile istedi ta ki onun yatakta kalmasının Rosa'yı daha çok mutlu edeceğine ikna olana kadar. Doktor Greco'nın anlattıklarına göre Mussolini'nin damadı Galeazzo Ciano'nun da dâhil olduğu faşist grup Büyük Meclis tarafından yerinden edilmişti. Mussolini'nin göstermelik yönetici olmasını reddettiği Kral Victor Emmanuel İtalya'nın ordu kuvvetlerinin başkomutanlık rolünü üstlenmiş ve General Badoglio başbakan olarak Mussolini'nin yerini almıştı.

"Ama bu durum savaşın devam edeceği anlamına geliyor, bu nasıl iyi bir haber olabilir?" dedi Rosa.

"Savaşın devam edeceğini düşünmüyorum, Mussolini'nin İtalya'nın çöküşün eşiğinde olmasına rağmen savaşmaya devam etmesi

konusundaki ısrarı üzerine Büyük Meclis onu yerinden etme kararını aldı,” dedi doktor.

Mussolini Abruzzi Apennines’e hapsedilmişti. Rosa bu hapsedilişin, kendisi de dâhil olmak üzere, hüküm sürdüğü sürece hapsedtiği ve acı çektirdiği insanlara adeleti bahşedeceğini düşünüyordu

Hastanedeki vardiyasını bitirince Antonio’yu görmeye koştu.

“Bundan sonra ne olacak bilmiyorum,” dedi Rosa, Antonio’ya. “Ama gardiyanlar siyasî suçluların ve küçük ihlallerde bulunan faşistlerin salıverileceğini düşünüyorlar.”

Rosa, Antonio’nun bu haberi duyduğuna memnun olacağını düşünmüştü ama Antonio, Rosa’ya ciddi gözlerle bakıyordu.

“Ne oldu?” diye sordu Rosa.

“İtalyanların liderlerinden kurtulduğunu öğrendiğinde Hitler’in ne yapacağını çok merak ediyorum,” dedi Antonio.

Rosa dudağını ısırdı, aynı şeyi o da merak ediyordu. “Müttefikler hâlihazırda İtalya’dalar ve kuzeye doğru hareket ediyorlar,” dedi Rosa, Doktor Greco’nun daha öncesinden sunduğu düşünciyi tekrarlayarak. “Almanlar zorunlu olarak geri çekiliyorlar. İtalya barış yaptığında İtalyan ordusu Müttefikler’in yolunda durmayacak. Almanların işi bitirilecek.”

“Öyle olmasını umalım,” dedi Antonio ikna olmuş görünmerek.

Mussolini’nin devrilmesiyle yerleşen şenlikli ruh hali sonraki birkaç hafta devam etti. Faşistlerin kontrolde olmasına ve ırkçı yasaların hâlâ yerli yerinde durmasına rağmen siyasî hüküm giymiş mahkûmlar günden güne salıveriliyorlardı. Rosa bu durumu yakında Antonio’nun da salıverileceğinin sinyalleri olarak yorumluyordu. Barış ihtimalinin bu kadar yakın olmasına rağmen neden Müttefikler hâlâ İtalyan şehirlerini bombalıyorlardı?

“İtalya’nın gerçekten ateşkes imzalayacağını mı düşünüyorsun?” Rosa ve Doktor Greco kıyafetlerini değiştirirken bir hastanın Doktor Greco’ya sorduğu soruydu bu. “General Badoglio’nun Almanlara hâlâ onların tarafında olduğumuza dair güvence verdiğini duydum.”

“General Badoglio, Müttefikler’le konuşmalarını gizlilik içinde yürütmeli,” diye cevapladı Doktor Greco. “General, Müttefikler’in Almanyaya yaptıkları gibi İtalya’yı çiğnemelerini istemiyor.”

General sayesinde işlerin daha iyiye gideceği konusunda görüş birliği içerisinde olsa da Rosa; Antonio'nun, -dedikodusu yapılan ateşkesin imzalanma süreci uzadıkça- Almanların İtalya'yı istila etme şanslarının artıyor olması korkusunu paylaşıyordu.

Eğer sokaktaki insanlar İtalya'nın Müttefikler'e katılmak üzere olduğu hakkında dedikodu yayıyorlarsa Alman kumandan da aynı şüphe içinde olmalıydı.

Rosa çocuklarının güvenliği için endişeliydi. Eğer Almanya İsviçre'yi istila ederse İtalyan mültecilere ne yaparlardı? Sevdikleri birinci derecede tehlikedeyken Nerezza ve gizemli geçmişi hakkında düşünemezdi. Tek tesellisi, hapishanedeki gardiyanlardan birinin verdiği iyi haberlerdi.

"Her gün yeni birini serbest bırakmak için emir alıyoruz. Eminim yakında eşinizi salıvermek için de emir alacağız, nihayetinde kendisi küçük suç işlemiş birisi."

Rosa gelişmeleri Antonio'ya anlattığında Antonio memnun olmuş görünüyordu. "Çocuklara ulaşacağız, Giuseppina ve kuzenlerimiz İsviçre'nin dışındalar ve onları güneşe götürecekler. Ne olursa olsun hapiste olmadığım sürece bir şeyler yapabilirim. Burada ailemi korumaktan aciz, elim kolum bağlı oturuyorum."

Rosa, dairelerine sakladıkları bazı parçaları dükkâna getirmişti. Artık daha fazla insan mobilya mağazasından randevu alıyordu ve Rosa, Ylenia'nın yardımını talep etmek zorunda kalmıştı. İnsanlar Floransa'nın bombalanmayacağı konusunda her geçen gün ikna oldukça bir kez daha ilgilerini mobilyaya ve hayattaki daha iyi şeylere yönelttiler.

Hastaneye gidiş ve Antonio'yu ziyaret edişlerinin arasında mağazanın ayakta kalmasını sağlayıp bir yandan da çocuklara yazarken, zaman Rosa için çabucak geçti. Ama yeterince hızlı değil. Neden Antonio'yu hapisten çıkarmak bu kadar zaman alıyordu?

Bir akşam Rosa apartmanda piyano çalarken Nerezza'nın, onu Travislerin evinde Bösendorfer çalarken *ele geçirişini* hatırladı. Rosa müziğin ortasında durdu ve Nerezza'nın not defterine tekrar bakmak için misafir odasına gitti. Bu kadar bariz olan bir şeyi daha önce çözememiş olmasına inanamadı. Nerezza Baron Derveaux'a *büyük önem taşıyan* konudan bahsetmek için Paris yolculuğunu planlarken baronun evlenmiş olduğunun farkında değildi. 13 Mart

tarihinden -hamile olduğundan şüphelendiği tarihten- birkaç hafta sonra o mektubu yazmıştı. Rosa, Ferdinando'nun mektubundan bir süredir Libya'da olduğunu öğrenmişti. Nerezza'nın çocuğunun babası olmasına imkân yokken baron Paris'e gideli sadece birkaç hafta olmuştu. Rosa şoktan başı dönerken oturdu. Nerezza baronun evlendiğini öğrendiğinde çocuğun kocasına ait olduğunu söyleyebilmesini sağlayacak kadar kısa bir süre içerisinde kocasını görmeye çalışmıştı.

“Aman Tanrım!” diye bağırdı Rosa, Clementina'nın doğum günü partisindeki sırık bacaklı ve kalın kaşlı adamı düşünerek. *Baron Derveaux benim babam!*

Rosa annesini tanıma arzusunu daima hissetmiş olmasına rağmen babasının kimliğine fazla ehemmiyet vermemişti. Birdenbire garip bir şey olarak çarpıtı bu gerçeklik Rosa'yı. Ama belki de bu birçok *annenin* ve *kız kardeşin* olduğu bir manastırda yetiştirilmekten ileri geliyordu.

Rosa'nın kafası iyice karışmıştı. Baron Derveaux hakkında bildiği her şey villadaki anlık bakışlarından, Nerezza'ya gönderdiği mektuptan, kibar tavrından ibaretti. Gerçek resmi ortaya çıkarmak için birleştirilecek yeterince parça yoktu.

Rosa aynaya koştu ve baronun yüzünü kendi yüzünde bulmaya çalıştı ama yansıma Rosa'ya hiçbir şey vermedi. Baronun meraklı bakışını hatırlayarak *Baron Derveaux bende bir şey buldu ama*, dedi. Ne olduğunu şimdi anlayabiliyordu: Nerezza'nın bakışları.

Hastane kesintiler dolayısıyla hâlâ zorluk çekiyordu ama şehrin daha iyiye doğru değişen ruh haliyle daha fazla insan yardımcı olmak için gönüllü oluyordu.

Rosa, Gina ve Fiamma; Müttefik kuvvetlerin subaylarının tutulduğu, hastane olarak kullanılan şehrin eteklerindeki saraya gönderilmişlerdi. İtalya Cenevre Sözleşmesi'ni uygulamasına rağmen tutuklular genellikle sivil halktan daha az tedavi görüyordu. Müttefikler'in yaklaşmasıyla İtalyanlar daha fazla çaba sarfediyorlarmış gibi görünmeliydi, bu yüzden hastanenin en kalifiye üç hemşiresi, askerî sihhiyelerden kontrolü ele almaları için saraya gönderildiler.

Gina, Fiamma ve Rosa hastanenin durumunu ve hastaların tıbbi dosyalarını inceledikten sonra, "Stokları beklediğimden daha iyi durumda," dedi Gina.

Avusturalyalı pilotları sarayda görse ne yapacağını merak etti Rosa ama tüm hastalar piyade rütbesine sahipti. Tıbbi konular haricinde savaş tutuklularıyla konuşmaları gardiyanlar tarafından yasaklanmıştı ama Rosa hastaların birbirleriyle konuşmasından anlayabildiği kadarıyla yakın zamanda Müttefikler'in gelmesini ve ülkelerine iade edilmeyi bekliyorlardı.

Askerî hastanede birkaç gün çalıştıktan sonra Rosa hastanenin neden bu kadar temiz ve düzenli olduğunu kavradı. Yatağından çıkabilecek güçte olan her hasta diğerlerine yardım etmek için bir şeyler yapıyordu. Bu; kâğıtları dosyalamak, bandaj sarmak ya da başka bir hastaya tıraş olması için yardım etmek olsa da. Rosa bir Amerikan subayını, midesinden geçirdiği ameliyatın ertesi günü, koridoru paspaslarken buldu.

“Yatağına geri dön! Dikişlerinin açılmasını mı istiyorsun?” diye azarladı subayı.

Subay, Rosa’nın gözdağı veren sözlerine gülümsedi. Yine de kendisine söylenildiği gibi yatağına geri döndü. “Siz hemşireler hastadan hastaya koşarken yardım etmeden yatmak hiç de erkekçe değil.”

İki bacağına da kaybetmiş Yeni Zelandalı bir subaya Rosa banyo yaptırırken Yeni Zelandalı, gardiyanların duyma mesafelerinde olmamalarından cesaret alarak, “Sence nişanım beni bu halimle ister mi?” diye sordu.

Rosa göz kontağından kaçınarak, “Eğer seni istemezse ondan daha iyisini bulursun,” diye yanıtladı.

Rosa bir gün hastaneye geldiğinde gardiyanları hastalarla kutlama yaparken buldu. Rosa’nın bu olaya şaşırmasına gülmelerinin üstüne şarap bardağını tutan bir gardiyan, “Ah! İşte radyo dinlemeyen biri, General Badoglio Müttefikler’le ateşkes imzaladı! Savaş sona erdi!” diyerek müjdesini verdi.

Rosa hislerini kelimelere dökmeye çalışırken, “Gerçekten bitti mi?” diye sordu.

“İtalya’yla savaşın bitmesi benim için ne anlama geliyor?” dedi mide operasyonunun ardından koridoru paspaslayan Amerikan subayı. “Ülkeme iade edilecek kadar hasta değilim, hâlâ birkaç Alman kıcı tekmeleyebilirim!”

“Başkomutanınızla buluşacağınız yerle ilgili talimat alana kadar burada bekleyeceksiniz,” dedi gardiyan.

“Ama İtalyanlar Müttefikler’i ne olursa olsun alıkoymamak için emir aldılar. Hastaneden şu an çıkabilirim.”

“Çıkabilirsin ama burada kalmak daha mantıklı olur. Sizi Almanların gelme ihtimaline karşı koruma emri aldık. Birliğinizle kalmanız tek başınıza olmanızdan daha güvenli olur.”

Rosa pencereye doğru yürüdü. Savaş bitmiş miydi? Sokağın karşısında bazı gençlerin ve ev kadınlarının faşistleri simgeleyen işaretleri asılı oldukları binalardan yere çaldıklarını görebiliyordu. Savaşın sona ermesi faşizmin de sona ermesi mi demekti? Rosa öyle olmasını umdu.

Antonio’yu ziyaret etmeye giderken Rosa birçok kutlamaya şahit oldu. İnsanlar sokaklarda tezahürat yapıp dans ediyorlardı. Bir

meydanda öğrenciler yaktıkları şenlik ateşinde faşist propaganda-sını temsil eden siyah tişörtleri, posterleri ve kitapları yakıyorlardı.

“Luciano,” diye fısıldadı Rosa. “Keşke İtalya’nın bu halini görmüş olsaydın! Yirmi bir yıllık baskıdan sonra özgürüz!”

Hapishanenin girişindeki gardiyan Rosa’ya sıırttı. “Sana güzel haberlerim var. Üç hafta sonra kocan salıverilecek.”

Rosa neredeyse dans edecekti. İnanmaya cesaret edemeyeceği kadar iyi bir haberdı bu. Antonio güvende ve yanında olacaktı.

Ziyaret odasında Rosa ve Antonio birbirlerinin gözlerinin içine baktılar. “Seni bıraktıkları zaman,” dedi Rosa. “Sana öyle sıkı tutunacağım ki bir daha asla gitmenc izin vermeyeceğim.”

O akşam Rosa ve Ylenia radyoda ateşkesin resmî duyurusunu dinlemeden önce apartman penceresinden kutlamaları izlediler ve sonrasında apartmandaki bütün yataklara temiz çarşaf serdiler. Her şey düzene girdiğinde ve Almanlar kuzeyden çıkarıldığında Rosa çocuklarını Lugano’dan almaya gidecekti. Ambrosio ve Allegra’nın yemek kaplarındaki tozu yıkadı ve onları mutfak zeminine yerleştirirken kedisinin ve köpeğinin tekrar ayaklarının etrafında dolaşmalarının ne kadar güzel olacağını hayal etti.

Rosa ertesi sabah şafak vaktinin gölgelerinde uyandığında fark etti ki ailesi aynı çatı altında tekrar birleştiğinde halletmesi gereken başka şeyler de olacaktı. Clementina’nın Scarfiotti villasından alınması için ayarlamalar yapıp yapamayacakları konusunda Bayan Corvetto ile iletişime geçecekti. Clementina’nın markizden uzaklaşması gerekiyordu. Bayan Corvetto, Clementina’yı İsviçre’de okulumu bitirmesi ya da Amerika’da okuması için ikna edebilirdi. Daha sonra Rosa, Baron Derveaux’u ziyaret edip ona Nerezza’nın not defterini göstermeyi tasarlıyordu. Ona Nerezza’nın doğum yaptığı gece ne olduğunu bilip bilmediğini soracaktı, lakin babası olduğunu söyleme hususunda kararsızdı.

Önceki gece yapılan kutlamalardan sonra Rosa, Floransa’nın üzerine yerleşen tatsız sessizliğe şaşırmıştı. Mobilya mağazasının yanındaki giyim butiğinin sahibi Bayan Chianisi, Roma’daki telefon hatlarının kesik olduğunu ve kız kardeşine ulaşamadığını söylediğinde bir şeylerin ters gittini eklemeden edemedi.

Rosa mobilya mağazasında işleri olduğundan öğleden önce hastaneye gidemedi. Mağazayı kapatırken Bayan Chiani ona doğru

yaklaşıyordu.

“Neler olduğunu öğrendim,” derken gözleri kocaman açılmıştı. “Almanlar akın halinde İtalya’dan geçiyorlar. Şimdiden Bologna, Padova ve Vernova’yı işgal etmişler.”

Haberler yüze inen bir tokat misali beklenmedik ve sarsıcıydı. Rosa hastaneye koştuğunda yeteri derecede iyileşmiş hastaların ve hatta durumu daha kötü olanların dahi hastaneyi terk ettiklerini gördü, daha kötüsü gardiyanların ve hastane personelinin de.

Gina mutfakta öğle yemeğinde servis edilecek tepsileri hazırlarken, “Yürüyebilecek kadar iyi durumda olanlar haberleri duyar duymaz toparlanıp hastaneden ayrıldılar,” dedi Rosa’ya. “Almanlar ateş gibi hızla yayılıyorlar, Floransa’ya doğru ilerliyorlar ve biz daha farkında olmadan burada olacaklar.”

“Almanlar!” dedi Rosa hastane koğuşuna göz gezdirirken. Yataklarından ayrılamayacak kadar hasta olan ve uzuvları eksik olan on beş kadar hasta kalmıştı. “Gardiyanların onları korumak için kalmaları gerekirdi,” diye fısıldadı.

“Panik başlamadan önce hastalarla birlikte BBC haberlerini dinliyorlardı radyoda,” dedi omuz silkerek Gina. “Amerikan subayı ve diğer birkaçı kilerde seni bekliyorlar. Gitmeden önce onları görsen iyi olur.”

Rosa, Amerikan subayını üniformasını giymiş; bir bıçağı bilenken buldu. Bir İngiliz ve Kanadalı subay da üniformalarıyla dıydılar.

“O kahrolası Badoglio!” diyerek küfrediyordu. “O aptal asla Brenner Girişi’ni kapatmadı. Almanlar sahip oldukları bütün güçlerini İtalya’nın her yerinde bu an için konuşlandırıyordu. Eğer o aptal gardiyan burada kalmamızı söylememiş olsaydı, buradan günler önce kaçmıştık. Ve şimdi, duydum ki Badoglio ve kral, İtalyan ordusuna hiçbir talimat vermeden Roma’ya kaçmış.”

“Bu gerçek olamaz!” diye haykırdı Rosa. “General Badoglio ve kral insanların Almanlara terk edecek kadar onursuz olamazlar! Halka barışı garantilemelerinin ardından bu olamaz!”

Amerikan subayı Rosa’ya cevap vermedi. Rosa ülkesinden utanıyordu.

Rosa eve koşup Antonio’nun tişörtleri ve pantolonlarıyla döndü. Gina sınırı geçecek subaylar için Müttefikler’in nerede olabileceklerine dair harita çizerken Rosa, onları için ihtiyaçları olabilecek İtal-

yanca kalıplar yazdı.

Hazır olduklarında subaylar, asker arkadaşlarına veda etmek için koğuşa gittiler.

“Peki ben ne olacağım?” diye sordu Yeni Zelandalı subay.

“Ben sizinle ilgilenmek için burada kalacağım,” diye cevapladı Rosa. “Cenevre Sözleşmesi tarafından korunuyorsunuz.”

Amerikan subayı ve diğerleri gitmek için hazır olduklarında her biri Rosa, Gina ve Fiamma’yla el sıkışarak teşekkür ettiler.

“İtalyan kadınları cesur,” dedi Kanadalı subay Gina’ya. “Erkekleri korkak olsa bile.”

“Sizin adınızı öğrenme fırsatım olmadı hiç,” diyerek kendini tanıttı Amerikan subayı. “Ben Üsteğmen Edward Barrett.”

“Ve ben de Hemşire Rosa Parigi.”

Üsteğmen Barret gülümsedi. “Annem Kaliforniya’daki evinin bahçesinde her cins gülü yetiştiriyor. Ama en sevdiği gül her zaman *Rosa Toscana*, Toskana gülü olmuştur. Sizi böyle hatırlayacağım Hemşire Parigi, cesur Toskana gülümüz.

Hemşireler askerlerin yola çıkışlarını izlediler. Cesaret göstermelerine rağmen ayrılmalarını izlemek korkunç bir şeydi. Kuzeyde her noktada konuşlanan Almanlar sebebiyle, ordularına katılma ihtimalleri çok düşüktü. Lakin eğer kalsalardı Alman esir kamplarında hayatta kalma ihtimallerinin çok daha düşük olduğunu biliyordu Rosa.

Alman tanklarının Floransa’da gürleme manzarası Rosa’yı ürpertti. Bu durumun, artık destekleyici rol oynayamayacağı bir mücadeleye dönüştüğünü seziyordu Rosa. Her İtalyan bir taraf seçip savaşmak zorundaydı. Tankların Duomo önünde pozisyon aldıklarını gördüğünde Almanların düşmanı olduğuna dair kati kararını vermişti.

Rosa Ylenia’ya bırakabileceği kadar para ve yiyecek bıraktıktan sonra bazı eşyalarını hastaneye taşıyarak geceleri Gina ve Fiamma ile hastanede kalmaya başladı.

Bir öğleden sonra Rosa, Antonio’nun mağazasını kapatmak için hastaneden erkenden ayrıldı. Hesap defterlerini paketlerken genç bir kadın çocuk arabasında bir çocukla ve gözlerinde korkuyla mağazaya girdi.

“Yardımcı olabilir miyim?” diye sordu Rosa kadına.

Kadın bebek arabasındaki battaniyenin altına uzanarak abanoz

ağacından bir fotoğraf çerçevesi çıkarttı. Oldukça sert taştan, çiçekli bir plakası vardı ve o kadar seçkin bir çerçeveydi ki bir müze eseri olabilirdi.

“Çok güzel,” dedi Rosa çerçevenin ince işçiliğine hayranlık duyarak.

“Anneme aitti.”

Rosa kadını inceledi. Yirmi beş yaşından büyük değildi ama yüzünde derin çizgiler mevcuttu. Gözlerindeki dehşet şüphe götürmez şekilde belliydi.

“Yahudi misiniz?” diye sordu Rosa

Kadın onaylayarak başını salladı.

“Saklanacak bir yeriniz var mı?”

Kadın, Rosa’nın sorusuyla ürktü ama ona güvenmeye karar vererek yanıtladı. “Komşularımın taşrada bir evi var, bizi orada saklayacaklar.”

Rosa kasa defterini çıkardı. “Size çerçevenin ücretini ödeyeceğim ve bir fatura vereceğim,” dedi. “Ama bunu satmayarak kasaya koyacağım. Çerçeveyi geri alabilirsiniz, tekrar gelip... Gelmeniz güvenli olacağı zaman.”

Rosa ve kadın bir daha asla *güvenli* zaman olmayabileceğini fark ederek birbirlerine baktılar. Müttefikler İtalya ile olan ateşkesi berbat etmişlerdi. Eğer hızlıca kontrolü ele geçirselerdi Hitler’i zekâlarıyla alt edebilirlerdi.

Rosa, kadının, omzunun üstünden arkasını kontrol ederek çocuk arabasıyla telaş içinde uzaklaşmasını izledi. Korkunç bir fırtına İtalya’ya gelmek üzereydi ve Rosa bu fırtınanın bombalamalardan daha kötü olacağını hissediyordu.

Bayan Chianisi Rosa’ya koşarken Rosa pencerenin panjurlarını indirerek sağlamlaştırıyordu.

“Bayan Parigi!” diye haykırdı. “Korkunç! Duydunuz mu?”

Aman Tanrım yine ne oldu, diye düşündü Rosa, kafasını iki yana salladı.

“Onu kurtardılar.”

“Kimi?” diye sordu Rosa. Bayan Chianisi’nin denizaşırı savaştan bir akrabası olup olmadığını hatırlamaya çalışıyordu ve eğer varsa onun kurtarılmasının neden korkunç bir şey olacağını merak ediyordu.

“Mussolini’yi!”

“Ne!” dedi Rosa doğrularak.

“Alman paraşütçü askerler Mussolini’nin tutulduğu yere hücum ederek onu kurtardılar. Liderimiz yine Mussolini!”

Rosa panjura yaslandı. Antonio’yla izledikleri, bir vampirle ilgili filmi hatırlıyordu. Vampiri kovalayanlar, canavarı vurup köprüden aşağı itseler de vampir öldürülemediyordu. Her seferinde daha güçlü ve daha ölümcül olarak tekrar ortaya çıkıyordu. Mussolini tıpkı o vampir gibiydi.

“Bu olaydan sonra ne olacağını öngörüyorsun?” diye sordu Bayan Chianisi. “Dükkânımı kapatmalı mıyım?”

Rosa hapiste olan Antonio’yu düşünerek kafasını sallıyordu. İtalyan ordusunda ateşkesi kabul etmeyen birlikler olduğunu duymuştu. Almanların tarafında savaşmak istiyorlardı, Antonio onlara dâhil edilebilirdi ya da ucuz iş gücü olarak Almanya’ya gönderilebilirdi.

“Bilmiyorum,” diye yanıtladı Rosa. “Bilmiyorum...”

Bayan Chianisi dudaklarını büzüştürdü. “Savaşı Almanya’nın tarafında beklemeli ve mağlup olmalarını beklemeliydik. Şimdi Almanlar ve Müttefikler bizi küçük görerek bize hain muamelesi yapıyor. Katılmıyor musun?”

Rosa, Bayan Chianisi’ye baktı. “Her şeyden önce, bu savaşa katılmamızın yanlış olduğunu düşünüyorum ama savaşmak zorunday-sak tarafımız, deli bir adamın tarafı olmamalı.”

Birkaç gün sonra Rosa kamu binalarında, genç erkeklerin ve savaştan dönen askerlerin Repubblica Sociale Italiana ordusuna -İtalya’nın yeni hükümetine- Müttefikler’le savaşmak için katılmaları gerekliliğini ilan eden, bildirilerin ortaya çıktığını fark etti. Beş gün içinde orduya yazılmayan herkes vurulacaktı.

Aynı zamanda Rosa, Floransa’nın etrafındaki tepelerde ve ormanlarda bazı adamların saklandıklarına dair dedikodular duymuştu. Antifaşistler, komünistler, eskiden askerlik yapanlar, Müttefikler’den kaçmış savaş tutukluları ve mecburi askerlikten ya da Almanya’ya çalışmaya gönderilmekten kaçmaya çalışanlar. Bu adamlar Almanlarla savaşmak istiyorlardı. Bu isyankârlara uyan herhangi birinin idam edileceğini ihtar eden daha çok bildiri belirdi. İnsanların beklemedikleri şeyse, bir Alman askeri partizanlar tarafından

öldürüldüğünde masum insanların tutuklanmasıydı.

“Duydum ki bir Alman askeri on İtalyan askerine tekabül ediyormuş,” dedi Gina, Rosa ile erzak kabinini kontrol ederken.

Hastaneden herhangi yeni talimat gelmemişti ve onlar da geri çağırılmaları ihtimaline karşı irtibat kurmamışlardı. Geçici çözüm olarak oluşturulan bu hastahane Müttefik savaş tutuklularının onlara ihtiyacı vardı. Üç hemşire kara borsadan bulabildikleri malzemeleri toplayabilmek için ellerinden geleni yapıyorlardı.

“Almanlar blöf yapıyorlar,” diyerek Gina güven vermeye çalıştı. “İtalyanları yabancılaştırmayı göze alamazlar, aksi takdirde herkes onların aleyhinde olur.”

Rosa geçen gece atışların şehrin öteki tarafından çınladığını duymuştu. Fransa’da çatışmış olan Müttefik tutuklularından duyduğu hikâyeleri düşünüyordu. Almanların genellikle doğan direniş hareketine misilleme olarak öldürdükleri ilk insanlar, savaş esirleriydi. Antonio’nun Le Murate’den salıverilmesine sadece birkaç gün kalmıştı. Rosa, Antonio serbest kalana dek tam anlamıyla nefes alamayacağına emindi.

Faşist düzeni yeniden kurmanın yanı sıra Almanlar Nazi ırkı yasalarını uygulamaya koymuşlardı. İtalya’nın ılımlı ırk yasalarının tanıtılmasından sonra Floransa’da yaşayan Yahudilerin tutulan kayıtlarına Yahudi vatandaşlarının kayıtları da dâhildi. Dedenin din değiştirmesi sebebiyle Rosa, Antonio’nun da o kayıtlara dâhil olup olmadığından emin değildi. Rosa herhangi bir riske girmek istemiyordu. Doğu’dan dönen İtalyan askerleri Yahudilerin toplu katliamlarıyla ilgili korku hikâyeleri yayıyorlardı.

“Bildğin gibi manastırın altında bir mahzen-mezar var,” dedi Anne Maddelena Rosa haftalık ziyaretindeyken. “Orada birkaç Yahudi kadın ve çocuğu saklamayı kabul ettik. Hapishaneden çıktığın da kocanı da getirebilirsin.”

Rosa mahzen-mezarı hiç ziyaret etmemişti. Meraklı bir çocuk olarak mahzene giden şapelin kapısını açışını, soğuk ve karanlık merdivende sürünüşünü hatırladı. Rahibe Dorotea tarafından yakalanmış ve öyle azarlanmıştı ki bir daha asla girişimde bulunmamıştı.

“Teşekkür ederim,” diyerek yanıtladı Rosa. Anne Maddelena’ya minnettardı çünkü Yahudilere yardım etmek manastırı tehlikeye sokuyordu. Antonio’yu ölülerin arasına koymak, onun için hayal ettiği

eve geri dönüş partisi değildi ama yapılacak başka hiçbir şey yoktu.

O öğleden sonra iki Alman subayı hastaneye geldiler. Rosa, Yeni Zelandalının çarşaflarını değiştirirken Fiamma çamaşırvhanede çalışıyor, Gina ise kıyafetleri kontrol ediyordu. Rosa iki subayın kendisine baktığını gördüğünde neredeyse Yeni Zelandalıyı yatağından düşürecekti. Biri yirmili yaşlarının sonlarındayken diğeri daha yaşlıydı. İkisi de aynı lekesiz cilde ve gri-mavi gözlere sahiptiler. Yaş farkı olmasaydı ikiz olabilirlerdi.

“Bu hastanenin sorumlusu kim?” diye sordu ilk subay İtalyanca.

“Benim,” diyerek onlara yaklaştı Gina.

Subay kaşlarını çatarak, “Doktor nerede? Gardiyanlar neredeler?” diye sordu.

“Birkaç gün önce milise katılmak için ayrıldılar,” diyerek yanıtladı Gina. Bunun harika bir yalan olduğunu düşünen Rosa’ya baktı. Sadece kontrol etmemelerini umuyordu.

“Peki, bu adamların başında kim bekliyor?” diye sordu subay.

Kendini beğenmiş havasına rağmen kibar bir üslubu vardı. Nezaketi samimi miydi? Yoksa bir şeyi ortaya çıkarmak için onları kandırmaya mı çalışıyordu? İkinci subay odaya bakınmaktan başka hiçbir şey yapmıyordu. Rosa, konuşmamasının sebebinin, İtalyanca konuşmayı bilmediğinden mi yoksa subay arkadaşının kaçırmış olabileceği bir şeyi aradığından mı olduğunu merak ediyordu.

“Bu adamların başında birinin beklemesine gerek yok, kaçacak durumda değiller,” diyerek yanıtladı Gina.

Subaylar, Yeni Zelandalının topallayarak yürüyüşüne baktıklarında tatmin olmuş göründüler. Birbirleriyle kurdukları göz kontağından sonra ayrılmanın eşiğinde görünüyorlardı ki ikinci subay boş yatakları işaret etti.

“Peki diğerleri? Sıvıştılar mı? Kaçmalarına yardım mı ettiniz?” diye Gina’ya İngilizce sordu. Subay, Gina’dan tepki alamayınca Rosa’ya döndü.

“Latarina’daki tutuklu kampına götürüldüler ve götürüldüklerinde iyiydiler,” dedi Rosa İtalyanca. Soruya İngilizce ya da Almanca cevap vermesi gerekirdi ama o zaman Gina yanıtı anlamazdı ve askerler onları çapraz sorgulaya çekebilirlerdi.

İki subay da gözlerini Rosa’ya diktiler. Rosa açık vermemek için elinden geleni yaptı.

“Güzel!” dedi subaylar kısa bir duraklamanın ardından. “Şimdilik bu kadar o halde,” diyerek ayrıldılar.

Subaylar merdiven boşluğunda ilerlerken ikinci subayın birinciye, “Burası şaşırtıcı derecede iyi durumda,” dediğini duydu Rosa. “Gördüğümüz diğer berbat hastanelere kıyasla.”

Almanların kendilerinden emin ve gururlu halleri Rosa’yı çok etkilemişti. Almanya’nın savaşı kazanacağına dair çok emin bir izlenim veriyorlardı.

Hitler’in Avrupa’ya egemen olabilmek için ihtiyacı olan asker türünü yaratmış olduğunu düşünüyordu Rosa. Dikkat ettiği diğer bir şeyse askerlerin üniformalarının ve botlarının kalitesiydi. Üniforması birçok savaş görmekten yıpranmış Üsteğmen Barrett da dâhil olmak üzere, Rosa ormandaki adamları düşündü. Partizanlar, Almanların silahlarına ve ekipmanına denk malzemeleri nereden temin ediyorlardı? Tepelere çıkanların cesaretine hayranlık duydu ama kış yaklaşıyordu ve Rosa onların ölüme mahkûm olmalarından korkuyordu.

Hastalar Almanların ne söylediklerini merak ediyorlardı, Rosa açıkladı.

“Laterina’daki kampı düşünüp dillendirmen çok hızlıydı,” dedi Kanadalılardan biri, takdirle başını sallayarak. “Senden çok iyi bir casus olur ya da partizan.”

“Lütfen şakasını bile yapma,” diyerek yanıtladı Rosa.

Birkaç gün sonra Rosa, Gina ve Fiamma; Kızıl Haç görevlilerinin Müttefik askerler için hastaneye gelmelerine çok şaşırdı. Hastalara konserve yiyecek ve paketlerce çay dağıttılar.

“Tıpkı Noel gibi,” dedi Rosa, Yeni Zelandalı için meyve konserveğini açıp kaşığı uzatırken.

“Önce biraz sen yemelisin, payına düşen yemeği bir süredir bana verdiğini biliyorum.”

Rosa, Yeni Zelandalının kolunu sıktı. İsminin Alan olmasına rağmen Rosa, onu her zaman *Yeni Zelandalı* olarak görmüştü. Bazen onu anlamakta güçlük çekiyordu ama onu bir ablanın küçük erkek kardeşini sevebileceği kadar fazla seviyordu.

Paketlerdeki propagandalar kaldırılmıştı. Mussolini kurtarılmasına rağmen sadece kukla hükümet için göstermelik yöneticiydi.

İtalya'ya hükmeden Almanlardı. Bütün mektuplaşmalar yasaklanmıştı. Rosa artık çocuklarından haber alamıyordu. Mektupsuz yaşamakansa yemeksiz yaşamayı tercih ederdi.

Rosa o gece uyuyamadı. Bombalamaları ve silahların seslerini uzaktan duyabiliyordu. Ses kulaklarında çınlıyordu. Her patlama ya da ateşlemede sakatlanan ve öldürülen insanları düşünüyordu.

Ertesi gün Anne Maddelena'yla birlikte mahzen-mezarı ziyarete gitti ve oranın düşündüğü kadar ürkünç olmamasına memnun oldu. Mozoleler mühürlüydü ve alan mozaik fayanslarla döşeliydi. Rahibeler mezarların arkasına kamp yatakları kurmuşlar, battaniye ve erzakları duvarların içindeki boşluklara gizlemişlerdi. Soğuktu ve Rosa kışın buranın bir buzhane olacağını biliyordu.

Daha sonrasında hastaneye öğle yemeğine yardım etmeye ve yatakları değiştirmeye koştu. Öğleden sonra Antonio'yu alması gerekiyordu. Le Murate'deki gardiyan, Antonio'nun çıkış saatinde Rosa hapisanede olmazsa, kocasının çıkmasına izin verilmeyeceğini söylemişti. "Yirmi dört saat içerisinde Repubblica Sociale Italiana'ya kayıt olmalı." Rosa yeni idarenin mahkûmları salar salmaz kayıt olmaya zorlamamalarına şaşırarak beraber bu duruma memnundu. Antonio'yu manastır harici hiçbir yere götürmeye niyeti yoktu.

Hastanenin sokağında ayaklanma patlak verdiğinde Rosa çarşaf-ları çamaşır çuvalına koyuyordu. Rosa ve Gina pencereye koştu. İnsanlar; elleri başlarında, Almanlar tarafından doğrultulmuş silahlar eşliğinde yük kamyonetine bindiriliyorlardı. Mahkûmlar sıradan ev kadınları ve esnaf gibi duruyorlardı.

"Bu bir kuşatma!" dedi Fiamma merdivenlerden koşarak yaklaşıırken. Almaya gittiği patatesleri bir masanın üzerine bıraktı. "Partizanlar bir konveyora saldırdılar ve şimdi Almanlar Signoria meydanında otuz kişiyi asacaklarını söylüyorlar."

İngiliz askerlerden biri inledi. Gina pencere kenarından İngilize yardım etmek için ayrıldı. Rosa bir çocuk görmüştü; on ya da on bir yaşlarından büyük olmayan bir kız çocuğu kamyonete doğru itekleniyordu. Korku içinde ağzını elleriyle örttü.

"Pencereden uzaklaşsan iyi edersin," diyerek Rosa'yı uyardı Fiamma.

Ayak seslerinin gürültüsü, kapıyı kilitlemek için merdiven boşluğuna doğru hareket ettiğinde içeriyi doldurdu. Alman askerleri koğuşa fırtına gibi daldılar. Bir hafta önce gelen sakin, muntazam

Alman subaylarıyla hiçbir alakaları yoktu. Vahşi bakışlarının yanın-
da kemerleri el bombası ve tabancalarla doluydu. Rosa klapalarında
SS sembollerini fark etti.

Subayları, Rosa'nın anlamadığı Almanca bir cümle haykırdı.
Hemşireler oldukları yerde donakalmışlardı. Subay, Fiamma'yı ya-
kalayarak yüzüne yumruk attı; Fiamma yere yığıldı. Bir an Rosa
askerlerin Fiamma'ya tecavüz etmeye yöneldiklerini düşündü.

"Onu bırakın!" diye bağırdı Gina. "Biz hemşireyiz."

Subay, "Bizimle geleceksiniz," yanıtını Gina'ya İtalyanca verdi.

Rosa nefes almakta zorluk çekiyordu. Almanlar onları da toplama-
ya mı gelmişlerdi? Durum o kadar gerçeküstü hissettiriyordu ki
kendisi için korku dahi duymuyordu. Hastalar için daha çok endişe-
liydi. Eğer Gina, Fiamma ve kendisi burada olmazsa onlara kim ba-
kacaktı? Açlıktan ya da enfeksiyondan ölmeye terk edilmiş olurlardı.

"Bu adamları bırakamayız," dedi subaya Almanca. "Hastanedeki
tek personel bizleriz."

Subay bakışlarını Rosa'ya doğrulttu. O an Rosa içlerindeki öl-
dürme içgüdüsünü gördü. Bir canavarın ruhuna bakmak gibiydi ve
şaşırtıcı biçimde canavar gülümsemişti.

"Almanca konuşabiliyor musun? Etkilendim," dedi Rosa'ya
doğru adım atarken.

Rosa, subayın nefesindeki şarap kokusundan kaçındı ama bu ani
hal değişiminden dolayı cesareti daha da fazla kırılmıştı, subayın
gülümseme tarzını beğenmiyordu.

Bütün hastalar uyanmış, gergin biçimde askerlere bakıyorlardı.
Rosa onlar için üzüldü. Hiçbiri Almanca konuşamıyordu. Neler olup
bittiğini bilmiyorlardı. Onların güçsüzlüklerini hissediyordu bir an-
lamda. Onlar bir zamanlar savaş kuvvetlerinin en cesurları, en güçlü-
leriydi ve şimdi onlara yardım edebilecek üç kadının haricinde çare-
sizdiler.

Alman subay başını eğdi. "*Bahavatanınızın* dilini öğrenmenden
etkilendim ve bu adamlar için endişelenmen de beni *çok* etkiledi,"
dedi Rosa'ya. "Senin için bir şey yapmak istiyorum."

Rosa yutkundu. Subayın tehditkâr olduğunu sezdiği konuşma
tarzı kanını buza çevirmişti. Daireler çizen bir köpek balığına ben-
ziyordu. Kaynağını görmeye çalışıyordu ama tek seçebildiği karan-
lıktı.

Subay, askerlerine döndü. “Bence bu iyi hemşireyi endişelerinden kurtarmalıyız.”

Rosa subayın tabancasına uzandığını görerek haykırdı. Askerler hastalara ateş açarak onları yataklarında öldürdüler. Subay, Yeni Zelandalıya ateş ederek onu göğsünden vurdu. Gina, İngiliz askere kalkan olmaya çalışırken ikisi de yüzlerinden vurulmuşlardı; Gina’nın cansız bedeni yere kaymıştı. Fiamma’nın çığlıkları, silah sesleri dindiğinde hıçkırıklara dönüştü. Saniyeler içerisinde hemşirelerin düzenli tutmaktan gurur duydukları koğuş, kanla kaplanmış ve kurşun istilasına uğramıştı, hayatta tutmaya çabaladıkları tüm hastaları ölmüştü.

Rosa dizlerinin üzerine yığıldı. Yer kan gölü olmuştu. Bayılmak üzereydi ki askerlerden biri tarafından sertçe kaldırıldı.

“Hemşirelerin teçhizat çantalarını alın,” diye bağırdı subay, Rosa ve Fiamma’ya. “Bu askerlere harcadığınız her şeyi içlerine koyun.”

Erzak kabininin içinde bulunanları Fiamma’nın açık tuttuğu çantaya boşaltırken Rosa’nın elleri titriyordu. Fiamma bir yabancı gibi görünüyordu, on dakika içinde yıllarca yaşlanmış gibi. Rosa, Fiamma’nın üniformasının ıslak olduğunu gördü ve kendi çoraplarının da nemli olduğunu fark etti. Korkudan altlarına kaçırılmışlardı ama Rosa aşağılanmayı önemsemeyecek kadar korkuyordu. Küçük bir şişe morfin düşürdü, şans eseri Fiamma yere çarpmadan önce şişeyi yakalamayı başarmıştı, aksi takdirde Rosa gardiyanları olan askerin onu vuracağına emindi. Morfinin elde edilmesi neredeyse imkânsızdı. Gina kara borsadan küçük şişeler satın almıştı ve altın kadar kıymetliydi. Rosa topladıkları tüm malzemeyi, düşman tarafından kullanılacağını düşünmekten nefret ederek çantalara doldurdu.

Gina’nın ve hastaların ölü bedenlerini alt kata sürüklediklerini duyuyorlardı. Savunmasız savaş tutuklularını ve bir hemşireyi vurmak subayın üstlerine haklı çıkarmakta zorlanacağı bir suçtu.

Gardiyan, Rosa ve Fiamma’nın her şeyi aldıklarını gördüğünde aşağı inmelerini emretti. Rosa yerdeki kan göllerinden birine bastığında neredeyse kayıp düşecekti. Dışarıda kamyonetten iz yoktu. Onun yerine kadınlar üstü açık bir Mercedes’e binmeye zorlanıyordu. Askerlerden biri sürücünün yanındaki koltuğa atlarken diğeri silahını doğrultarak Rosa ve Fiamma’nın yanına binmişti.

Floransa’nın merkezine, oradan da Cimitero degli Inglesi isti-

kametine geri dönüyorlardı. Sokaktaki insanlar korku içinde, esli alınan iki hemşireye bakıyor ama çabucak kafalarını çeviriyorlardı. Rosa, tecavüz edileceklerine ya da vurulacaklarına ikna olmuştu, belki her ikisi de. Seyirciler de muhtemelen böyle tahlil ediyorlardı. Araba, Fiosele yoluna döndü. Rosa geldikleri villanın kolonlarını Giuseppe onu manastırdan Scarfiotti villasındaki yeni işine bırakırken gördüğü o ilk günden hatırlamıştı. Pencereler şimdi ardına dek açılmışken manolya ve zeytin ağaçları ölüydü. Fiamma, Rosa'nın eline uzandı ve parmaklarını sıktı. Korkunç koşullara rağmen Fiamma'nın dokunuşu Rosa'yı rahatlatmıştı. Rosa, Fiamma'nın kötümserliği yüzünden her zaman Gina'ya daha yakın olmuştu. Şimdi Fiamma'ya derin bir sevgiyi duyuyordu, ölümlerine giden bu yolda ruhani bir bağlantı...

Rosa, Floransa'dan anlık görüntüler yakalarken otomobil tepeye doğru tırmanıyordu. U şeklinde kıvrılan dönemeçlerde hızlandı. Rosa bir daha asla şehrini göremeyecekti. Antonio'ya ne olacağını merak ediyor ve güvende olması için dua ediyordu. Düşünceleri çocuklarına kaydı. Büyüdüklerini göremediği için üzülmüyordu, şimdiyse hayatlarının tüm kilometre taşlarını kaçıracaklarını fark etti. Yanlarında olamayacaktı. Lorenzo ve Giorgio gençti, onu unutup Reneta'yı anneleri gibi düşünebilirlerdi. Oğulları için acı kaynağı olmaksansa unutulmayı tercih ederdi. Daha sonra Sibilla'nın güzel yüzü gözlerinin önünde belirdi. Sibilla annesini unutmazdı. Birlikte birçok şey yaşamışlardı. Rosa gözlerini kapattı ve çocuklarının, sevgisini hissetmelerini umdu. Varlıklarıyla kutsallaşan tek bir an için her şeyi verirdi.

Sürücü sertçe vites değiştirirken Rosa gözlerini açtı. Arabanın giderek aşağı doğru inen taş duvarlarla sınırlandırılmış dar yoldan geçtiğini görünce kalbi sıçradı. Bulutlu ve her şeyin sisle kaplandığı bir gün olmasına rağmen bu duvarlar tanıdıktı. Rosa'nın matemi işlenmiş demir kapıyı gördüğünde yerini soğuk, sessiz bir dehşete bıraktı. Uzak mesafeden taş köpeklerin şekillenmesiyle nerede olduğunu fark etti. Giriş, arabanın geldiğini görüp kapıyı açan SS subayları tarafından korunuyodu. Rosa'nın boğazı kururken ve nefes almakta zorluk çekerken Scarfiotti villasının taş duvarları başının üstünde beliriyordu.

Rosa villanın kapılarından ilk girdiğindeki önsezisinin, ölümünü önceden hissetmesi olduğunu anladı. Ormanda bekleyen bir şeyler vardı, hissedebiliyordu; bekleyen her neyse onu izliyordu. Örümcek gibi kolunun üstüne tırmandı. Sürücü arabayı bakır pası rengindeki çeşmenin yakınında durdurdu ve Rosa villanın pencerelerine son kez olduğunu farz ederek göz gezdirdi. Burada doğmuştu ve şimdi yine burada ölecekti. Evi, Antonio ve çocuklarla paylaştığı dairesiydi ama hiçbirini bir daha asla göremeyecekti.

“Dışarı!” diye bağırdı subay Rosa ve Fiamma’ya. “Dışarı çıkın!”

Rosa, subayın neden silahını sürekli kafalarına doğrulttuğunu merak etti. Sahip oldukları bütün kuvvet tükenmişken nasıl kaçabilirlerdi? Nereye giderlerdi? Etraf SS subaylarıyla dolup taşıyordu. Evin sadakatini sembolize eden kırmızı, üstünde gamalı haç taşıyan bayrak, balkondan sarkıtılmıştı.

Rosa inerken tökezledi, Fiamma da onu izleyerek arabadan indi.

“Bu taraftan,” dedi subay kadınları villanın etrafında yürümeye zorlarken. Rosa, Dono’yu mutfak bahçesindeki kafesinde gördüğünde çok şaşırmıştı. Bir SS askeri ayının yanında poz veren diğer bir askerin fotoğrafını çekiyordu. Kafesinin zeminindeki karışıklıktan kırıntıdan başka hiçbir şeyle beslenmiyormuş gibi görünüyordu. Subay, Rosa ve Fiamma’yı kafesin yanından geçmeye zorlarken Dono burnunu kaldırarak Rosa’nın gözlerinin içine baktı. Bunca yıldan sonra Rosa’yı tanımış mıydı?

Subay, kadınları kiler kapısına ilerlemeye zorladı. Subay kapıyı çaldı ve bir gardiyan kapıya cevap verdi.

“Hemşireler burada,” dedi subay

Ormandan eve doğru giden patikadan iki kişinin geldiğini gördüğünde Rosa, Fiamma'yla birlikte içeri girmek üzereydi. Şakaklarındaki beyazlıklarla ve fırça bıyıklarıyla gelenlerden biri SS subayıydı. Subayın kolunda samur tüylerinden kırılmış bir kürk ve ince belli bir elbiseyle, elbisesine uyum içinde şapka ve eldiven giyen bir kadın vardı. Rosa bir zamanlar canlı olan küçük yaratığı, havayı burnuna çeker ve bıyıklarını seğirtirken tehlikenin geldiğini sezinlediği anda görür gibi oldu. Çift yakınlaşıırken kadın, Rosa'ya beyaz cildine değen kızıl saçlarıyla bir an Bayan Corvetto'yu hatırlattı. Ama bu Clementina'ydı. İki kadın birbirlerinin gözlerini yakaladı. Clementina'nın bir Nazi subayına eşlik etmeye zorlanıyormuş gibi bir hali yoktu, subaya hayranlıkla bakıyordu. *Clementina nasıl yaparsın?* Rosa gözleri parlayan, pembe yanaklı kızın Piccole Italia'ndeki sınıf arkadaşlarını nasıl da zekice taşıdığını hatırlıyordu. O kız gitmişti. Markizin etkisi altında şekillenmiş olan kızdan Rosa bakışlarını çevirdi. Ölmeden önce aklındaki son şeyin Clementina'nın utanç dolu görüntüsü olsun istemiordu.

Hemşireler merdivenlerden aşağı ittirilirken Rosa villaya geldiği ilk akşam uyuduğu odanın önünden geçti. Bayan Guerrini'nin, odanın hayaletli olduğunu söylediğini hatırladı. Şimdi odada, üstünde marangozların alet çantasına benzeyen bir çantanın bulunduğu çalışma masası vardı. Rosa testerenin üstündeki kanı anlık olarak görebildi. Rosa ve Fiamma kilerden, depolardan birine itildiler. Odayı koruyan gardiyan kapıyı açtı. Rosa içerideki loş ışığa uyum sağlayabilmek için gözlerini kısarak baktı. Ardında bir bedenin düştüğünü duydu. Fiamma'nın bayılmış olup olmadığını görmek için döndü. Gerçekten de odadaki koku çok pisti. Rosa, onu yalnız bırakırsa askerlerin ona zarar verceğinden korkarak Fiamma'ya doğru uzandı. Fakat askerlerden biri Fiamma'yı kilere geri sürükledi.

"Hemşirelerin güçlü midelere sahip olmaları gerektiğini sanırdım," diyerek güldü adam.

SS subayı Rosa'yı kolundan kavrayarak ileri sürükledi. Genç kadının yüzünü yakalayarak yukarı doğru kaldırdı, Rosa'nın kanı donmuştu. Hemşire olarak gördüğü bütün dehşet verici şeylere rağmen kendisinden önce asılı duran bedenin insan bedeni olduğuna inanamıyordu. Çıplak adam alışıldık biçimde, boynundan bir iple asılmamıştı. Hayır, idam edilmesi tam anlamıyla sadistçeydi. Metal

bir kanca çenesini delip ağzının içinden dışarı fırlamıştı. Adamın tüm vücudu yanık izleriyle doluydu. Burnu ve kulakları olmaları gereken yerde yoktu, üreme organı dilimlenmişti ve şimdi yerde, subayın ayağının altındaydı. Adamın vücudunun kıpırdanması sonucu Rosa'nın, onun hayatta olduğunu fark etmesiyle manzaranın korkunçluğu daha da arttı.

"Partizanlar," dedi SS subayı. "Bu birlik özellikle zekiydi. Göze çarpabilecekleri gün ışığında ambardan cephane ve erzak çaldılar. Tabii ki malımızı geri alabilmek için nerede saklandıklarını bilmeye çok hevesliyiz."

Rosa'nın tek yapabildiği ayakta durmaktı. Hayatı boyunca iyi ve dindar bir kadın olmak için elinden geleni yapmıştı. Nasıl oluyordu da şu anda cehennemde olabiliyordu?

Subay, parçalara ayrılmış adamı müzede bir tabloyu incelermiş gibi işaret ediyordu. "Bu, sonuna dek konuşmaya gönüllü olmasına rağmen bize yardım edebilecek pek bir şey bilmiyordu. Bu arada ona eşlik eden..." Odanın köşesine döndü. "...çok şey bilip hiçbir şey söylemiyordu. Grubun liderlerinden biri olarak konuşmasını ne kadar çok istediğimizi hayal edebilirsin."

Rosa subayın işaret ettiği yere doğru döndü. Kızak postasına zincirlenmiş sönük bir silüet görüyordu. Subay onu daha yakınına sürükledi. Adamın kafası öne doğru düşmüştü ve nefes alışışı zahmetli bir geveleme gibiydi. Subay adamı kafasından kavradı ve yukarıya doğrulttu. Rosa'nın tüm eğitimi adamın yüzündeki şoka Rosa'yı hazırlamamıştı. Göz yuvalarının, bir tüfeğin arkasıyla ezildiğini tahmin etti. Gözleri yanaklarına giden yolun yarısına dek sallanıyor, sadece gevşek bir doku tarafından yuvalarına bağlı duruyordu. Adamın dişleri yoktu, el ve ayak parmakları da. Rosa titredi, bomba kurbanlarında daha kötüsünü de görmüştü ama bu adamların yaralarının sebebi gökyüzünden atılan, şahsi olmayan bir silah değildi. Yaşayan nefes alan ve kolunu tuttuğunu bildiği adam tarafından yapılmıştı. Tanrı'nın yarattığı hangi canlı böyle bir şey yapabilirdi?

"Ama arkadaşının derisini yüzerken belki ondan biraz bilgi alabiliriz," dedi subay. "Ve eğer bu da işe yaramazsa aynı işlemi ona da uygulayacağız."

Rosa dehşet içinde subaya döndü.

"Ah, evet," dedi Rosa'nın tepkisinden hoşlanarak. "Bir kasap ça-

ğırttık, görünen o ki şehrinizin en iyilerinden birisi. Yüzeceği şeyin ölmüş olmasını umursamıyor. Daha öncesinde bir ya da iki domuzun canlıyken derisini yüzmüştü. Bu, etin tazeliği anlamına gelir.”

Rosa konuşamıyordu. Kelimeleri yoktu. Subay için değil, İtalyan kasap için değil, hiçbiri için değil. Yapabildiği tek şey bu işkencenin yakında bitmesi için Tanrı’ya dua etmektir.

“Bilincini kaybetti,” dedi subay partizanın bacağına tekmeleyerek. “Seni ve ödleğ arkadaşını bu yüzden buraya getirdik. Onu tekrar canlandırmanı istiyorum.”

Tekrar canlandırmak mı? Rosa duyduklarına inanamıyordu. SS subayı salak ya da aklını mı kaçırmıştı? Onu nasıl canlandırabilirdi? Adam ölüyordu, hiçbir şey söyleyebilecek durumda değildi. Tüm bu işkencelerin sağladığı tek şey kaçınılmaz sonunu daha sancılı hale getirmektir.

Kapıdaki asker, subayı çağırdı ve telefona istenildiğini söyledi.

“Acil mi?” Rahatsız olmuş görünüyordu.

“Arayan Oberführer Bertling,” diye yanıtladı asker.

Subay telefona ulaşır kordonu aşağı çekmeden önce dudaklarını büzüştürdü. İçeri bir ışık süzüldü. “Onu hayata döndür,” dedi Rosa’ya kapıdan fırtına gibi çıkmadan önce.

Rosa, partizanın yanına diz çöktü. Kapıyı koruyan asker diğer bir askerle konuşup sigara paylaşıyordu. Rosa mantıklı bir biçimde düşünmeye çalıştı. Dua ediyor, yaşlar gözlerini dolduruyor ve hâlâ ne yaptığını bilmiyordu. Morfine uzandı. Bu adamı canlandırmayacaktı, hissizleştirecekti ve yapabileceği başka hiçbir şey de yoktu. Ona sunmak zorunda olduğu tek merhamet buydu. Alessandro Travi’nin, “*Almanlar bir zamanlar Avrupa’nın en eğitilmiş, en hoşgörülü, en insancıl ve mantıklı insanlarıydı*” cümlesini hatırladı. Böyle insanların arasından bu canavarlar nasıl ortaya çıkmıştı?

Rosa partizana dönmeden önce küçük şişeyi şırıngaya doldurdu. Kısa bir soluk verdi. Adamın bilinci yerine gelmişti ve kalan gözleriyle Rosa’ya bakıyordu. *Tatlı, mavi, meleksi gözleriyle.*

Carlo! Rosa yüksek sesle haykırıp haykırmadığına emin değildi. Duyduklarına dair hiçbir belirti göstermeyen askerlere baktı. Bu işkence gören adamın Luciano’nun biricik kardeşi olduğunu şimdi fark etmesiyle yaşlar gözlerinden hızla yuvarlandı. Eğer o güzel, mavi gözleri ve sarı, kıvrırcık saçlarının kalıntıları olmasaydı onu

tanımayabilirdi. Rosa'ya karşı daima nazik ve Sibilla'ya da bir amca gibi yaklaşmıştı. Carlo'nun kanlı elini tutarak yanağına dokundurdu. İstirabından, Rosa'yı tanıdığını çıkartmıştı Rosa. Subay gelmeden morfini uygulamalıydı.

"Carlo," diyerek ağladı koluna kayışı bağlayıp morfini enjekte ederken. Birkaç saniye içinde nefes alışı sakinleşti. Merhamet için dilenen yaralı, vahşi bir hayvan gibiydi. Ağzında kanca olan adam yine seğirdi. Rosa, Carlo'nun ölüme mahkûm olduğunu ve onun için gelecekte sadece daha fazla acı çekmenin olduğunu biliyordu. Sorguya çeken subaylar işkenceyi şu an bıraksalar dahi yaraları hayatta kalamayacağı kadar ağırdı. Boğazındaki hırıltı, vücudunun çarpık pozisyonu, bağırsaklarının şişkinliği hepsi, Rosa'ya Carlo'nun derin iç yaralanmaları olduğunu anlatıyordu.

Ah! Tanrım! Ruhlarımıza merhamet et, diye dua etti Rosa. Çantasında altı şişe daha morfin vardı. Subay gelmeden Carlo'ya daha kaç tane verebilirdi? Carlo'dan sonra aynı şeyi diğer adam için de yapabilir miydi? Belki de Tanrı bu görev için onu göndermişti. Rosa kendi güvenliğini ya da partizanlara ötenazi yaptığını fark ettiğinde subayın yapacaklarını hiç düşünmüyordu. Hâlâ sigara içip konuşmakta olan askerlere göz attı. Bir şişe daha morfin alıp şırıngaya çekti. Carlo, Rosa'nın ne yaptığını anlamış gibiydi. Memnuniyet gösterir gibi gözlerini kırpı.

"Tanrı ve melekler cennete seni bekliyor, sevgili Carlo," diye fısıldadı Rosa titreyerek. Morfini enjekte etti ve bir şişe daha çıkarmadan önce reaksiyon vermesini bekledi. Subayın merdivenlerde aşağı indiğini duydu. Bu iğneyi enjekte ederse yakalanacaktı. Carlo'ya göz attı, bilincini kaybetmişti. Nefes alışverişisi yavaşlıyordu. Belki de hayatını teslim etmesine yetecek kadar uyuşmuştu? Ama hayır, şansını denemek zorundaydı. Üçüncü dozu enjekte etti ve subay odaya dalmadan hemen önce şırıngayı çantasına atacak kadar zaman buldu. Subay Rosa'ya yaklaştığında Rosa, Carlo'nun boynundan nabzını kontrol ediyordu. Hızlıca yok oluyordu ve ölüm sadece dakikalar uzaklığındaydı.

Subay, Rosa'yı kolundan kavradı ve aniden yukarı çekti.

"O ölüyor," dedi Rosa birdenbire canavarla konuşacak cesareti bulurken. "Onu canlandırmak için yapabileceğim hiçbir şey yok."

Subayın gözleri kısıldı, Rosa'nın yüzüne tükürdü. Saçından kav-

rayarak dışarı çıkıncaya dek kiler boyunca onu sürükledi ve yukarıdaki mutfak bahçesinin kaldırım taşlarına dizlerinin üstüne fırlattı. Keskin taşlar Rosa'nın etini yaralarken Dono bir gürleme kopardı. Kafesin yanında fotoğraf çeken askerler durup ne olduğunu görmek için döndüler. Bir tabancanın emniyet mandalının açılma sesi duyuldu. Rosa hayatını bitirecek kurşunu bekleyerek gözlerini kapadı. Sakin olduğunu fark etmesiyle şaşırdı. Son birkaç saattir tanık olduklarından sonra artık yaşamak istediğine emin değildi. Carlo'nun ve diğer yardım edemediği için çok üzgün olduğu partizanın ruhu ve bir tane de kendi ruhu için hızlıca bir dua okudu.

“Obersturmführer Schmidt,” diye Avusturya aksanı duyuldu.

Subay dikkatini askere vermişti ama tabancasını Rosa'dan uzağa kıpırdatmamıştı. Rosa bakmak için bakışlarını yukarı çevirdi; konuşan, Clementina'nın kolunu tutan SS subayydı.

“Bayan Scarfiotti'nin bir hemşireye ihtiyacı var. Getirdiğiniz diğer hemşire buradakinin, Floransa'nın en kalifiye hemşiresi olduğunu söylüyor. Görünen o ki... bu hassas bir mesele.”

“O bir partizan sempatizanı,” dedi subay. “Evde olması çok tehlikeli.” Rosa subayın kan için kaşınan bir adam olduğunu fark etti. Yakalanan partizanlardan mahrum bırakıldığında kana susamışlığını Rosa'ya çevirmişti. Birini öldürmek istiyordu.

“Eğer partizanların konuşmasını istiyorduysanız, belki de onları ses telleri dağılana kadar boğmamalıydınız,” dedi Rosa.

Bu doğru değildi, Carlo ciğerleri sıvıyla dolduğu için konuşamıyordu, boğazı zedelendiği için değil. Ancak Rosa'nın sözleri hedeflemediğini fark etmediği bir etki yaratmıştı.,

Subay kinayeli bir şekilde gülümse ve ardından öksürdü. “Bu doğru mu?” dedi Rosa'ya, subaya dönmenden önce. “Belki de Obersturmführer Schmidt, hemşireyi öldürmektense tavsiyesini dinlemelisiniz. Daha fazla bilgi toplamak için yararlı olabilir. Sanırım silahlarımızın nerede olduğunu bilmeye dün akşamdan daha yakın değiliz ve yakın çevremizde iyi silahlanmış bir partizan grubu var. Subay, Rosa'ya öyle kötü bakmıştı ki Fiamma'nın becerileri hakkında söylediği yalan ona yaşamak için sadece birkaç saat daha kazandıracaktı. Ama subaya bir darbe vurmuştu ve her nasılsa bu Rosa'yı tatmin etmişti. Yeni, garip bir his Rosa'nın içinde dolup taşıyordu. Nefret, damarlarındaki ateş gibiydi. SS askerlerini öylesine küçüm-

Belinda Alexandra

semişti ki sonunda yaşama isteği geri gelmişti; sadece bu yaşam, subaylar onu yok etmeden önce verebildiği kadar hasar vermek bile olsa da.

Subay, Rosa'ya ayağa kalkmasını emretti ve SS subayına eşlik eden askere doğru itti. Rosa ana girişten geçerek eve girecekti.

Rosa'nın son gördüğünden beri Scarfiotti villasının dekoru çok az değişmişti; sadece şimdi iyi çizgilerdeki güzelliği görmeye eğitilmiş gözüne, beyaz mermer merdivenler ve mor duvarlar aşırı süslü görünmüştü. Aynalardan birinde yansımaları yakaladı. Yüzüne ve önlüğüne kan bulaşmıştı. Clementina'yı bu hijyenik olmayan durumda görmesi çok yerli yerindeydi. *Hassas bir olay?* Bu şımarık çocuğu ne hasta etmişti? Rosa bunca yıldır Clementina'yı aşırı şefkatle düşünmüş olmasına inanamıyordu. Bayan Corvetto, Clementina'nın Rosa'nın tutuklanmasıyla çılgına dönmüş olduğunu ve yardım etmek istediğini söylemişti. Bu, o genç kız için doğru olabilirdi ama Nazi'yle birlikte gördüğü kadın için geçerli değildi.

Askerler bir zamanlar markizin kaldığı yer olan ana merdivenden yukarı doğru Rosa'ya öncülük ediyordu. Personelin arasında tanıdık bir yüz olup olmadığını görmek için bakındı ama odalara giden kapıya yaslanmış duran kadın dışında kimseyi tanımıyordu. Rosa bir kez daha Bayan Guerrini ile yüz yüze gelmişti ama kâhya kadın, Rosa'yı tanıdığına dair en ufak belirti göstermemişti. Belki de kanlı yüzü ve hemşire başörtüsüyle Rosa çok farklı görünüyordu.

“Bu taraftan,” diyerek yol gösterdi subay.

Asker selam vererek kapının yanında kalırken Rosa, subayı markizin eski oturma odasına kadar takip etti. Maun ve kiraz ağacından mobilyalarla çerçevelenmiş haritalar, İtalyan şatolarının gravürleri odaya maskülen bir hava veriyordu. Tek feminen dokunuş; Aubusson yastıkları, yan etejerlerde ve şömine rafında duran pembe gül kâseleriydi. Clementina divana yaslanmış alnına kompres yapıyordu.

“Talep ettiğiniz gibi hemşireyi getirdim,” dedi subay. Rosa, subayın Clementina'ya kullandığı ses tonundan ürpermişti; sevecen ve samimi. Muhtemelen Clementina'nın üç katı yaşı ve Avusturya'da bir karısı ve çocukları vardı. “Obersturmführer Schmidt onun partizan sempatizanı ve tehlikeli olduğunu düşünüyor. Sizinle odada kalmamı ister misiniz?”

Clementina ona dönerek tatlı bir şekilde gülümsedi. “Kalmamanızı tercih ederim. Görüyorsunuz ya problem benim...” dedi gözlerini aşağı doğru indirerek. “Ah!” dedi subay. Hastalığın kadınsal olduğuna dair imayı yakalayarak kızardı. “O zaman belki de kâhya kadın sizinle kalmalı.”

“Bu hemşire tehlikeli değil,” dedi Clementina, hâlâ gülümsemesine rağmen ses tonu sertti. “Benim eski dadım olur kendisi.”

Subay, Rosa’ya şüpheyle baktı. Kafası karışmış görünüyordu. Rosa, Clementina’nın subay üzerinde sıkça böyle bir etkisinin olabileceğini düşünüyordu.

“Peki, öyleyse,” dedi subay geri çekilerek. “Lütfen her neye ihtiyacın olduğunu söylerse bana ilet, tatlım; hemen getirilmesini sağlarım.”

Subay çıkıp kapıyı arkasından kapattığında Clementina ayağa kalktı. “Kadınların bedensel fonksiyonlarından ve bulaşıcı hastalıklardan daha çok Alman erkeklerine uzaklaştırıcı gelen başka hiçbir şey yok,” dedi Clementina.

Rosa, Clementina’nın hastalığının sahte olduğunu fark etti. Hayatını kurtarmıştı ya da en azından cezasının ertelenmesini sağlamıştı. Rosa minnettar olup olmama konusunda kararsızdı. Yaşadığı son birkaç saat dünya hakkındaki görüşlerini paramparça etmişti. Daha bu sabah Anne Maddalena’yla birlikte manastırın mahzen-mezarında Antonio’yu nerede saklamanın güvenli olacağını tartışıyorlardı. Kocasının düşüncesiyle Rosa’nın kalbi çöktü. Muhtemelen hapisanede Rosa’yı gelmekten neyin alıkoyduğunu merak ederek bekliyordu.

Rosa küçümsemesini engelleyemeyerek Clementina’ya baktı. Bir zamanlar sevdiği hayat dolu, zeki kızla sadistçe cinayetler işleyen adamlarla arkadaşlık eden bu genç kadını ayırt edemiyordu.

Clementina’nın gözleri Rosa’nın ne düşündüğünü bilir gibi yaşla doldu. Gümüş bir kutuyu açarak titreyen parmakları arasına bir sigara aldı ve kutuyu, ikramı reddeden Rosa’ya uzattı.

“Her zaman bir hanımefendiydiniz, Bayan Bellocchi,” dedi Clementina sigarasını yakıp bir nefes çekerken.

Rosa’nın evlenmeden önceki soyadı, onu Clementina’nın çocuk olduğu günlere geri götürdü. Kâbuslarını dindirmek için onunla oturduğu ve *Le tigre di Mompracem*’i okuduğunu hatırlıyordu.

Ama Bellocchi, Rosa'nın soyadı değildi artık. Aynı insan değildi bir anne, eş ve hemşireydi. En azından kendisi için artık anne ve babası belli olmayan bir yetim değildi. Rosa, Bayan Corvetto'yu döndü. Clementina gerçek annesinin kim olduğunu bilseydi Nazile'yle asla eşlik etmezdi. Ama bu, Bayan Corvetto'nun anlatması gereken bir hikâyeydi ve eğer Clementina'yı markinin ölümünün ardından bu bilgiden habersiz bıraktıysa kendisine ait sebepleri olmalıydı.

Subayın sesi kapıdan geliyordu. "Her şey yolunda mı, tatlım?"

Bu denli güçlü, gaddar bir erkeğe göre Clementina'ya çok düşkün görünüyordu. *Ama bu tamamen doğru olamaz*, diye düşündü Rosa. Clementina'da kafese kapatılmış, egzotik bir kuş görüntüsü vardı; ötüşerek tüylerini düzeltebilirdi ama gerçek sahibin kını olduğu açıktı.

"Kısa zamanda bitmiş olur," diyerek donuk bir sesle ama yüzünde aşağılayıcı bir ifadeyle cevap verdi Clementina. Rosa'ya döndü. "Babam mezarında ters dönerdi eğer..." Kendini durdurarak yulkundu. Ayaklarını divandan sallandırarak Rosa'ya koştu.

"Dinle fazla zaman kalmadı." Sesi kısıktı. "Alt katta köyden sekiz kişiyi tutuyorlar. Dün partizanlar cephaneleri çaldığı için insanları topladılar. Alman bir birlik bu insanları kendi köylerinin meydanına götürüp asmak için yoldalar. Hesap her bir ölen Alman için on İtalyan. Hırsızlık sırasında hiçbir Alman öldürülmedi ama subay aptal yerine konulduğu için öyle öfkeli ki yine de o köylüleri öldürecek. Partizanlar o kadar cesurdular ki... Depoya İtalyan üniformaları içinde gelerek gardiyanları selamladılar ve istediklerini aldılar. Astsubay on kişiye tamamlamak için iki kişi daha arıyor. Bu ikinin, yakaladıkları partizanlar olması gerekiyordu ama eğer şimdi beni dinlemezsen bu iki kişi sen ve hemşire arkadaşın olacak. Annemin ve subayın haricinde bu villayı kimse terk etmiyor, Bayan Bellocchi. *Asla*. Villayı koruyan askerler dahi. Tabii eğer kafalarının içinde bir kurşunla kamyonet arkasında değillerse. Sizi kurtarabilmemin tek yolu, devam eden bir hastalığımın olması ve hemşirem olarak burada kalmanız." Günü, günahlarından arındıran tek şey varsa o da Clementina'nın kalbinin tamamıyla katılaşmamış olduğunu kanıtlamasıydı. Rosa ölmek istemiyordu ama ölüm bu koşullarda yaşamaya tercih edilesiydi. Kafasını salladı.

"Ne dediğimi anlamıyor musun?" dedi Clementina. Rosa'yı

omuzlarından kavradı, korkmuş görünüyordu. “Seni vuracaklar!”

Rosa onun bakışlarıyla buluştu. “Eğer burada kalırsam daha fazla partizan gelecek ve beni onlara işkence etmek için kullanacaklar.”

Clementina, Rosa’yı bıraktı ve uzun adımlarla pencereye yürüdü. Sigarasını burnundan pencere pervazına üfledi. “Belki onlara yardımcı olabilirsin, daha az acı çekmelerinde...” diyerek Rosa’ya döndü. Bakışları, sözlerinin etkisi olup olmadığını anlamak ister gibi Rosa’nın yüzüne işliyordu.

Rosa kafasını salladı. Tüm morfini onlara veremeyecekti.

“Sonra onların hayatı ve senin hayatın arasında karar vermen gerekecek,” dedi Clementina. “Kendini feda ederek onlara ne yararın dokunabilir? Eğer ölürsen hangi tarafın kazanacağını ne önemi var?”

Rosa, Clementina’ya baktı ve ona acıdı. Tüm zenginliği ve imtiyazlarına rağmen Rosa için aşıkâr olanı göremiyordu. “Böyle mi düşünüyorsun, Clementina?” diyerek nazikçe sordu. “Yapmaya karar verdiğin şey bu mu?”

Clementina gözyaşlarının akmaması için savaşıyor Rosa’ya dik dik baktı.

“Düşünülebilecek tek yol bu mu?” diye sordu Rosa. “Bu koşullarda hayatta kalabilmenin yolu bu mu?” Kafasını sallayarak, “Sadece kendim için yaşasaydım kendimle yaşayamaz ya da Tanrı ile huzur içinde yüzleşmezdim,” dedi.

Clementina, Rosa’ya baktı ve sanki bıçaklanmış gibi irkildi. “Tanrı mı? Bayan Bellocchi dünya üzerinde hâlâ Tanrı’ya inanan son kişi siz kalmış olmalısınız.”

“Her şey yolunda mı?” diye sordu subay bu sefer kapıyı açarak.

Clementina döndü ve albaya gülümseyebilmek için elinden gelenin en iyisini yaptı. “Evet, içeri gelin,” dedi başka bir sigara yakıp sinirle içerken. “İşimizi bitirdik.”

Askerleri tarafından takip edilen subay odaya yürüdü. Clementina’ya baktı. “Ciddi bir şey mi?”

Clementina arkasını döndü. “Hayır, önemli bir şey değil. Hemşire yapmam gerekenler konusunda tavsiye veriyordu.”

“Hepsi bu kadar mı?” diye sordu subay.

Clementina, Rosa’yı süzdü ve fikrini değiştiremeyeceğini fark ettiğinde onaylar gibi kafasını salladı.

Subay rahatlamış görünüyordu. Askere, Rosa'yı işaret etti. Rosa odadan çıkarılmadan önce Clementina'nın sessizce, "Hanımefendi olmak çok güzel bir şey, Bayan Bellocchi; umarım haklısınızdır," dedi.

Asker, Rosa'yı bir grup insanın şöminenin başında toplandığı mutfığa sürdü. Dono'nun yanında gördüğü iki genç asker tarafından gözetleniyorlardı. Fiamma da oradaydı.

"Başka bir hemşire daha mı?" dedi yaşlıca bir adam yüzünde tiksinti ifadesiyle. Rosa grupla oturmaya mecburi kılınırken, "Ben yaşlıyım ve kimseye bir yararım yok. Ama bir hemşireyi vurmak... Bu, bir rahibeyi vurmak gibi bir şey," diye devam etti.

"Bizi vurmayacaklar," dedi karısı, küçük çocuklu genç çifte bakarak. "Bu sadece bir dedikodu."

Rosa insanları saydı. Yaşlıca çift, köşede uyuyan yaşlı bir kadın, takım elbiselerinin içinde iki orta yaşlı erkek, ebeveynleri ve çocuk, kendisi ve Fiamma. Küçük kız idam edileceklerin sayısına dâhildi. Rosa kadını çocuğuna mırıldanır ve yanaklarını gıdıklarken gördüğünde Sibilla'yı düşündü. Çocuğun ebeveynlerine acımıştı. Kimse-nin masum bir çocuğu öldüremeyeceğine inandığı zamanlar vardı ama depoda gördüklerinden sonra her şeye inanabilirdi.

Takım elbiselilerden biri askerlere döndü. "Bizi vurmanız yanlış," dedi. "1922'den beri Faşist Parti'nin üyesiyim. Afrika'da bir oğlumu kaybettim. Partizanlardan nefret ediyorum. Açlıktan öldüklerini görsem ekmek kırıntısı dahi vermezdim. Onlara yardım eden insanları vurmalılar, bizim gibi iyi vatandaşları değil. Bir partizan ya da Müttefik askeri görsem yüzünü tekmelerdim."

"Seni anlamıyorlar," dedi arkadaşı yumruklarıyla yüzünü desteklerken. "Lanet olası, Almanlar seni anlamıyor!"

Rosa ve Fiamma ellerini kenetlediler.

Onları gözleyen gardiyanlardan biri saatine baktı. "Şimdiye kadar onları almak için burada olmalıydılar."

"Sakin ol!" dedi diğer asker.

"Gerçekten bu insanları vuracaklar mı?" diye sordu ilk asker. "Yanlış bir şey yapmadılar. Babavatanla savaşmak için orduya katıldım, yaşlı insanları ve çocukları öldürmek için değil."

"Kapa çeneni!" diye emir verdi ikinci asker. "İçlerinden biri Almanca anlıyor olabilir. Bu insanlarla vurulacak kadar onlara sempati

duyuyor musun? Bu insanların yapabilseler uykunda boğazını keseceklerini bilmiyor musun? Kadın ve çocuk içinse... Senin kadının ve çocuğun olmadığı için şükret.”

Rosa iç bahçeden gelen sesler duyuyordu, subay biriyle konuşuyordu. Hafifçe yükseldi ve Almanlardan küçük bir müfrezenin bahçede durduğunu gördü, infazcılar varmıştı. Mutfağın kapısı açıldı ve bir asker tutsaklara dışarı çıkmalarını söyledi. Kalktıklarında Rosa her birine baktı. Fiamma kör olduğu anlaşılan kadına ayağa kalkmasında yardım etti. Baba çocuğunu kollarına aldı, onu takip eden karısıyla kapıya yürüdüler. Çocuk, Rosa’ya gülümsediğinde tek yapabildiği çözümlüp ağlamamaktı.

Dışarıda bekleyen müfreze iki subay ve dört asker için ısrar ediyordu. *Hayatımı sona erdirecek adamlar bunlar*, diye düşündü Rosa. Subaylardan biri askerle duruyordu. Diğer bir tanesi grubun önündeydi, başlığı aşağı çekilmişti. Rosa en çok onu küçümsedi. Yüzünü gösteremeyecek kadar utanıyordu. Kurbanlarından birinin gözlerinin içine bakamıyor, bakışlarını başka tarafa çeviriyordu.

“Bana rapor gönderin,” dedi sesinde duygusuzlukla subay diğerine. “Bilgi vermeyenlerle nasıl ilgilendiğimizi gördüklerinde köydeki kaç insanın partizanların saklandığı yer hakkında bilgi önerdiğini bilmek istiyorum.”

Subaylar ve askerler hazır olda durdular. Subayın yanındaki asker korkmuş gruba aşağı doğru yürümelerini emretti. Selvi ağaçlarının aralarında yürürlerken siyah bir araba eve giden yolda yanlarından geçti. Rosa, markizin soğuk yüzünü ve kırmızı dudaklarını yakalamıştı. Markiz gruba bakmamıştı, onun için grup görünmezdi. Sindirilip başka bir yana döndürülmüşlerdi. Markiz sonunda kazanmıştı, Rosa ölüme mahkûmdu.

Rosa sonbahar yapraklarına göz gezdirdi, altın kırlara götürülmeye zorlandıkları tepelere. Gördüğü bu manzara garip bir güzellik kazanıyordu, ailesinin ve hükümlü köylülerin ruhları için dua etti ama Alman askerler için etmedi, bunu yapmayı kendine yediremiyordu.

“Nereye gidiyoruz?” diye sordu kör kadın, Fiamma’ya. “Hiç kimse bana bir şey söylemiyor.”

“Başka bir köye götürülüyoruz,” dedi Fiamma kadına. “Daha güvenli bir köye ama yürümeliyiz. İyi hissediyor musunuz?”

“İyiym,” dedi kadın. “Eğer kör olmasaydım hâlâ oğluma tarlada yardım ediyor olacaktım. Güneş yüzünden, bilirsin. Bütün o güneşte geçen yıllar gözlerimi mahvetti.”

Takım elbiseli adamlardan biri durup liderlik eden subaya bakana kadar grup, bir saati aşkın bir süredir yürüyordu. “Bizi köyün istikametinde götürmüyorsunuz.”

“Sessiz ol, kapa çeneni!” diye İtalyanca bağırdı subay.

“Bizi vurup bir sulama kanalına atacaklar,” dedi adamın arkadaşı gruba. Bacakları neredeyse altına bükülmüştü. “Tıpkı Yahudilere yaptıkları gibi bizi ormanda vuracaklar. Ailelerimiz nerede gömülü olduğumuzu asla bilmeyecek.”

Yaşlıca kadın elini adamın sırtına koydu. “Böylesi daha iyi, Nando. Ailelerimizin ve komşularımızın bunu görmemesi daha iyi. Köyümüzdeki tüm çocukları hayal et. Bu onları nasıl etkilerdi?”

“Ben Faşist Parti’nin bir üyesiyim,” dedi bir adam ağlayarak. “Mussolini’nin resmini ofisimdeki duvara astım ve hiçbir zaman komünist olmadım. Kahrolası partizanlardan nefret ediyorum. Onlar dünyadaki en alçak kir tabakaları.”

Rosa grubun önündeki subayın, şapkası inik olan subaya kısa bir bakış attığını gördü. Birbirlerine gülümsediler. Kin boğazında büyüdü. Bir adamın hayatı için yalvarmasını eğlenceli mi buluyorlardı? Rosa asla bir şeyi öldüremezdi, güveleri ve örümcekleri bile. Antonio, Rosa’nın yaratıkları dışarı koymak için mendille yakalama çabasına sıkça gülerdi. Sadece yapabiliyor diye bir hayatı sonlandırmaya inanmazdı. Tüm bu yaratıkların canı vardı, o kimdi ki bu canı onlardan alsın?

“Ben Almanların kazanmasını istiyorum,” dedi takım elbiseli diğer adam. “Bölgesel partizanların liderine gelince -Şahin ya da ona her ne diyorlarsa- ona uzun, acılı bir ölüm diliyorum. Çok zeki biri olduğunu söylüyorlar ama eğer ona rastlarsam mantıma sos yapmak için onun testislerini keserim!”

“Kapa çeneni,” diye gürledi Alman subay.

Rosa, başlıklı subayın gülmemek için elinden geleni yaptığını gördü ve onu daha çok küçümsedi. Kemerindeki el bombasının farkına vardı. Silahlar konusunda pek bir şey bilmiyordu ama eğer el bombasını çekerse subayı patlatabileceğini biliyordu. Hepsi birlikte ölürlerdi. Rosa’nın ne yaptığını fark ettiğinde de onu gülerken gör-

mek isterdi. Subay konuştuğunda Rosa planını tasarlıyordu, gruba ellerini başlarının arkasına koyup diz üstü yere çökmelerini emretmişti. Çocuklu çift birbirlerini öptü. Anne, kızını kollarında özenle kucakladı. “Her şey yolunda, Carlotta. Hepsi yakında bitmiş olacak, korkma.”

Fiamma kör kadına diz çökmesinde yardımcı oldu. Nefret dolu bir bakış subaya ve elveda için bir bakış da Rosa’ya verdi.

“Ayağa kalk,” dediğini duydu Rosa başlıklı subayın arkasından. Kendisiyle konuştuğunu silahının namlusunu sırtında hissedene kadar fark etmemişti. “Ayağa kalk ve geri geri yürü.”

Rosa’nın kalbi göğsünde atıyordu. Demek ilk öldürülen o olacaktı, belki böylesi daha iyiydi. Diğerlerinin vuruluşunu izlemeye ve kendi sırasının gelmesini beklemeye dayanabilir miydi bilmiyordu.

“Sen de,” dedi Fiamma’nın ayağını tekmeleyerek. Askerlerden biri Rosa ve Fiamma’yı kenara aldı.

“Aman Tanrım!” diye fısıldadı Fiamma. “Onları öldürüp bize ölüp ölmediklerini teyit ettirdikten sonra bizi öldürecekler!”

Rosa dinlemiyor, subayın kemerindeki el bombasının patlaması için pimi ne kadar hızlı çekmesi gerektiğini merak ederek bakıyordu. Kesinlikle denemeye değermişti.

Başlıklı subay, Alman aksanı birdenbire kaybolarak, “Dinleyin!” dedi gruba. “Köyünüze dönemediğiniz için çok üzgünüm. Ama yukarıda, ağaçların arasında hepinizi alacak bir çiftlik var. Umarım minnettarlığınızı göstermek için size sığınak ve yiyecek verecek çiftçilerle işbirliği yaparsınız. Partizanlar içinse bizim yüzümüzden tutuklandığınız için üzgünüz ama umarım anlayabilirsiniz ki bizler sizin kardeşleriniz, hemşehrileriniz ve aynı zamanda İtalya’nın özgürlüğü için savaşan vatanseverleriz. Nazi ya da faşist değiliz. Biz çocukları, yaşlı insanları ya da kadınları öldürmüyoruz; sadece Almanları, faşistleri ve *hainleri*.” Son katagoriye yaptığı vurgu takım elbiseli adamı açıkça uyarır nitelikteydi. “Umarım anlıyorsunuzdur. Şimdi ayağa kalkın, etrafta koşmayın ve yürümeye başlayın.”

“Peki ya hemşireler?” diye sordu yaşlı adam korumacı bir tavırla. “Onlarla ne yapacaksınız?”

“Onların hizmetlerine ihtiyacımız var, bizimle kalacaklar.” Küçük grup sersemlemiş görünerek ayağa kalktı. “Bizi vurmayacak-

lar,” dedi genç baba gözyaşlarına boğulup karısını ve çocuğunu kucaqlarken.

Rosa, Fiamma’ya bir göz attı. Tüm sahne gerçek üstüydü. Bu adamlar Alman değil, partizanlardı. Üniformalar çalıntı olmalıydı. Peki ya aksanları? Rollerini öyle güzel oynamışlardı ki villadaki subayı bile kandırmışlardı. Yine... Rosa’nın kafası hepsini tek seferde anlayamayacak kadar karıştı.

“Siz kimsiniz?” diye sordu yaşlı adamın eşi, subayın arkalarını dönmeme emrine hâlâ uyarak. Kolu kör kadın da hareket etmesince yardım ediyordu.

“Ben Şahin,” dedi başlıklı adam. “Ve eğer siz iyi insanlar için de uygunsa testislerimi kendime saklamak istiyorum.”

Subay başlığını çıkararak Rosa ve Fiamma’ya bir şey söylemek için döndü. Yüzündeki gülümseme kayboldu ve gözleri şaşkınlıkla büyüdü. Rosa rüya görüyor olmalıydı. Alman üniformasının içinde kısa kesilmiş saçlarıyla duran, Luciano’ydu.

Luciano ve Rosa birbirlerine bakakaldılar. Rosa'nın son birkaç saattir deneyimlediği vahşet ona öyle boşlukta hissettiriyordu ki ruhu bedeninde kurumuş gibiydi. Ama Luciano'nun gözleri onu çok farklı bir insan olduğu zamana geri götürdü. Birkaç saniye -içinde bulundukları tehlikeye rağmen- sakinleşti. Luciano İspanya'dan sağ salim nasıl dönmüştü? Bütün bu zaman boyunca Rosa, Luciano'nun öldüğünü düşünmüştü. Ölmüş birinin arkasından dua eder gibi ediyordu dualarını. Luciano'nun ifadesi Rosa'nın tarif edemediği bir şeyle doluydu. Söylenecek çok şey vardı ama vakit yoktu.

Kurtarılan köylüler uzakta kaybolur kaybolmaz, etraflarındaki çalılar hareket etmeye başladı. Birçok farklı milliyetten insan alanda belirliyordu, partizanlar. İtalyanlar hâkî renk tişört ve pantolon giymişti ama üniforma veya üstlerine oturmayan sivil kıyafetler giyen başka adamlar da vardı. Müttefik askerler... Toplamda otuz kişiydiler.

“Köprü hazır, komutanım,” dedi ince, uzun boylu İtalyan. Tıraş olmamıştı ve uzun, siyah saçları vardı.

Luciano sersemlemiş halinden Şahin'e geçiş yaparak sıyrıldı. Şahin, görüş yeteneği ve hızıyla bilinen bir kuştı. Gökyüzünde süzülüp avını parçalara ayırmak için sersemletme tekniğini kullanırdı.

“Daha sonra,” dedi Luciano, Rosa'ya, arkasını dönmeden önce son bir bakış atarak.

Bir Amerikan askeri Luciano'ya ve Alman rolü yapan diğer adama hâkî rengi üniforma verdi. Yanlarında duran kadınları hiç düşünmeden soyunup Alman üniformalarını askere attılar. Fiamma çıplak adamlardan gözlerini kaçırırken Rosa merakla Luciano'ya

baktı. Bakışları erkeksi sırtından aşağı, sol kalçasındaki yaraya kayd. Şimdi yaşça daha büyüktü ve daha inceydi ama yaşlanmamıştı. İçinde olan ışık her zamankinden daha çok parlıyordu.

“Siz de,” dedi asker, Rosa ve Fiamma’ya kötü bir İtalyancayla. “Acele edin,” dedi ellerine tişört ve pantolon sıkıştırarak.

Rosa ve Fiamma çalıların arkasına koşarak üstlerini değiştirdiler. Rosa, Fiamma’ya beline düğüm atmasında ve kol manşetlerini kıvrımada yardım etti. Asker, hemşirelerin üniformalarını alarak dikkatle katladı ve sırt çantasına koydu. Rosa askerin şu an bir tiyatrodaki gardirop sorumlusu olarak görüldüğünü düşündü. İlerleyen zamanlarda yapılacak kılık değiştirmeler için mi üniformaları saklama niyetindeydi?

“Çabuk ilerle!” dedi asker üniformaları kaldırırken. Silahını Rosa ve Fiamma’ya doğrulttu.

Luciano ona seslenerek, “Sorun değil, Karatavuk. Onlar rehine değil, *Stafette*, gönüllüler. Hiçbir sorun çıkarmazlar.”

Luciano’nun anlamlı bir bakış attığı Rosa, kafasını sallayarak onayladı; Fiamma da onayını ima etti. *Stafette*, haberci, casus, aşçı ve hemşire olarak partizanlara eşlik eden kadınlardı. Rosa, Mantagnini tiyatrosuyla geçirdiği zamanları hatırladı, Luciano’yu reddetmek zordu. Gördüklerinden sonra İtalya’yı Nazilerden kurtarmak için her şeyi yapmaya hazır, canını feda etmek de dâhil ama Antonio’ya ulaşması gerekiyordu. Bunu Luciano’ya ya da askerlere açıklayacak zaman yoktu. Grup gizlice ormanda ilerlerken Karatavuk, kadınların gardiyanı gibi davranıyordu. Rosa aciliyetin, kandırıldıklarını anladıklarında peşlerine düşecek olan Almanlardan kurtulmak değil, gece çökmeden bir varış noktasına gitmek olduğunu sezdi. Asla açık alanlardan değil; nehirlerden ormanlardan, çalılardan yol alıyorlardı. Rosa çalılarda hiç ses çıkarmadan hareket edebilme kabiliyetlerinden etkilenmişti ve onların kedi yürüyüşlerini taklit etmeye çalışıyordu.

Güneş batarken grup, bir tepenin zirvesine ulaşmıştı. Rosa vadinin aşağısındaki köyü ve ona giden köprüyü görebiliyordu. Köy; bir kilise, kafe ve tütüncüyle birlikte birkaç evden meydana geliyordu. Köyün konumu kuzeye giden ana yollardan birinin yanındı. Partizan grubu tepeye yaklaştığında birdenbire çayırlardan ya da ağaçlardan kayarak inen daha çok esmer ve sakallı yüz ortaya çıkmıştı.

“Köprüdeki patlayıcılar ayarlandılar ve hazırılar, komutanım,” dedi sarışın bir asker İngiliz aksanıyla.

“Yağmurkuşu ve Karserçesi nerede?” diye sordu Luciano askere. “Dönmediler.”

Luciano kaşlarını çattı. “Dönmediler mi?”

İngiliz asker kafasını salladı. “Ağaçkakan ve Ördek köylüleri tahliye etti. Tepenin üstünde terk edilmiş bir çiftlik evindeler. Rahip dışında çoğu işbirliğinde bulundu, o kalmakta ısrar ediyor.”

“Aptal,” diye mırıldandı Luciano. Uzaktan kamyonetlerin gürültüsü duyuluyordu. “Yerde kalın!” dedi Karatavuk, Rosa ve Fiamma’yı çimlere iterek. Titreyen yaprakların arasından Rosa, bir Alman cipini takip eden iki kamyonetin köye ilerlediğini görüyordu. Partizanlar görüş alanından çimenlere, kayaların ya da ağaçların arkasına kaybolmuşlardı. Rosa, İngiliz askerin iri bir kaya parçasının arkasına elinde bir fitille çömeldiğini fark etti. Senaryoyu kafasında birleştiriyordu. SS subayını -bir kez İtalyan, bir kez de Alman askeri kılığında- iki defa kandıran partizanlar hızlı bir şekilde gerçekleşecek, şiddet içeren misillemeler bekliyordular. SS subayı, askerleri köye bir kuşatma için göndermişti ve direkt olarak partizanların kurduğu tuzağa düşüyordu.

Cip köprüye girmeden önce durdu. Askerler cipten atlayarak köprü ayaklarını kontrol edip tepeyi dürbünlerle gözden geçirdiler. Rosa partizanların hep birlikte nefeslerini tuttuklarını hissetti. Vücudunu elinden geldiği kadar çimenlerin arasına, taşlı toprağa gizledi. Fiamma’da aynı şekilde yapmıştı. Rosa önce cipin, daha sonra kamyonetlerin motorlarının çalıştırıldığını duydu. Bunun, Almanların köprüyü geçmek için güvenli buldukları anlamına gelmesini umuyordu. Aniden yer sarsıldı ve gürültülü bir patlamanın yüksek sesi havayı delip geçti. Rosa köprüden devrilen kamyonetlerin aşağıdaki hendeğe düştüğünü görmek için doğruldu. Askerler kamyonetlerden bez bebekler gibi yuvarlanırken çılgınlıklar ve bağırışmalar havada uçuşuyordu.

“Burada kalın!” dedi Karatavuk kadınlara. Partizanlar tepeden fırtına gibi inerken makineli tüfekleri ateş halindeydi. Tutsak almamışlardı, hâlâ canlı olan Alman askerlerini vuruyorlardı. Bugün Nazilerin gerçekleştirdiği vahşete şahit olmasına rağmen Rosa, gözünün önünde insanların öldürüldüğünü görmekten afallamıştı. Par-

tizanlar hendeğe çekilmiş, değerli olabilecek her şeyi alırken kamyonetleri soymak için hızlıca çalışıyorlardı. Rosa, rahibin köyden köprüye doğru koştuğunu gördü. Luciano rahiple buluştu ve aralarında daha çok el hareketleriyle geçen bir konuşma buluşmayı takip etti. İnce, uzun boylu ve siyah saçlı partizan Luciano'nun yanında, silahı hâlâ ateşlemeye hazır, duruyordu. Rosa onun komutada ikinci olarak geldiğini tahmin etti.

Karatavuk tepeye koştu. "Her şey tamam," dedi Rosa ve Fiamma'ya. "Daha fazla Alman gelmeden önce hızla hareket edin. Hava yardımı için kampa geri dönmemiz gerekiyor."

Kadınlar, Karatavuk'un ardından koşmak için hiç zaman kaybetmediler; uzun, atletik adımlarına yetişebilmek için çabalıyorlardı. Rosa'nın ciğerleri acıyordu, bayılmaya çok yakındı ama şu an zayıflığına yenik düşmenin zamanı değildi. Karatavuk'u, partizanların kamyonetlerden ve katledilen askerlerden aldıkları ganimet ve silahları eşşek arabasına yükledikleri köye dek takip ettiler. Luciano ve komuta muavini hâlâ rahiple konuşuyordu.

"Ama onlar diğer birliğe doğru gidiyordu," diyordu Luciano. "Köylülerden biri onlara bilgi vermiş olmalı. Kim o?"

"İnsanlarımdan hiçbirisi böyle bir şey yapmaz," diyerek ısrar etti rahip.

Luciano, komuta muavinine döndü. "Yağmurkuşu ve Karserçesi için bir arama ekibi göndermemiz gerekiyor."

Birdenbire Carlo ve diğer partizan hakkında konuştuklarını anladı Rosa. Luciano kardeşinin öldüğünü bilmiyordu. Rosa'nın bacakları donmuştu. Luciano'ya söylemesi gerekiyordu. Peki, sonra ne olacaktı? Luciano'yu tanıyan birisi olarak onun Scarfiotti villasına saldırı emri vereceğini biliyordu. Rosa, Clementina'nın hiç kimse'nin orayı canlı terk etmediğini söyleyişini hatırladı. Carlo'nun, gözünün önüne gelen kesik yüzünün hayaline karşı gözlerini kapadı. Bunu Luciano'ya nasıl söyleyebilirdi? Ama eğer söylemezse kurtarma görevindekiler hayatlarını boş yere tehlikeye atmış olacaktı. Sonra, daha da korkunç bir fikir rahatsız etti Rosa'yı. Carlo'yu öldüren morfin iğnelerini Rosa'nın enjekte ettiğini farkedince Luciano ne yapacaktı?

"Luciano!" diye bağırdı, adamların arkasından yürürken.

Arabayı dolduran partizanların bağırısları o kadar yüksekti ki

Luciano, Rosa'yı duymuyor; rahiple tartışmaya devam ediyordu. "Luciano!" diye bu sefer daha yüksek tekrar etti Rosa.

Luciano arkasını döndü ve Rosa'ya dik dik baktı. Komuta muavini ateş saçan gözlerle silahını Rosa'ya çevirdi. Niçin bu denli düşmanlık göstermeleri gerektiğini anlamayarak devam etti Rosa. "Luciano, biliyorum..."

Cümlesini bitiremeden Luciano, Rosa'yı omuzlarından kavrayarak sarstı. "İsim kullanmak yok!" diyerek, Rosa'ya tekrar dönmeden önce rahibe göz attı. "Anlıyor musun? Asla isim kullanmak yok! Eğer bana hitap etmek istiyorsan komutanı kullan."

Rosa, Luciano'nun azarlamasından dolayı şoka uğramış ve anlatması gereken şey için cesaretini kaybetmişti.

Luciano kavrayışını yumuşatmıştı ve özür dileyen gözlerle Rosa'ya bakıyordu. "Buradan gitmemiz, iki adamımızın nerede olduğunu öğrenmemiz gerek, daha sonra konuşacağız."

Luciano geri dönmek üzereydi. "Nerede olduklarını biliyorum, Carl.." Rosa kendini düzeltmeden önce kekeliliyordu. "Onlar öldü," dedi basitçe.

Luciano'nun gözleri kısıldı. "Nereden biliyorsun?"

"Almanlar," dedi Rosa, nefes almakta zorlanarak. "Bizi villa-ya getirmelerinin sebebi buydu. Bilgi alabilmek için işkence yapmışlardı ve onları tekrar eski hallerine getirmemi istiyorlardı. Ama yapamadım, ne olursa olsun yapmazdım da. Çok ağır bir şekilde dövülmüşlerdi. Ben Carl... Ona... acısını durdurmak için morfin verdim. Beni bu yüzden vuracaklardı."

"Öldüklerini nereden biliyorsun?"

"Ben oradayken hayatları sona erdi."

Luciano geriye doğru sendeledi. Bir duvara yalpalayarak yalandı. Rosa, Luciano'nun içinde sürüp giden savaşı görebiliyordu. Carlo'nun sevgi dolu kardeşi Luciano ve Komutan olarak mücadele eden Luciano'nun arasındaki savaş. Gerçeği söylemişti ama tüm gerçeği değil. Yapılan işkencenin boyutlarını ve Carlo'nun ölümündeki rolünü anlatmamıştı. Luciano'nun daha fazlasını bilmesi gerçekten gerekli miydi?

"Çok üzgünüm," dedi gözyaşlarını tutmaya çalışarak. "Eğer yapabilecek olsaydım onları kurtarırdım."

Komutan muavini, Luciano'yu kolundan kavrayarak sıkıştırdı.

“Bu kadının doğruyu söylediğini nereden biliyorsun?” dedi. “Ak-lını karıştırmak için Almanlar tarafından gönderilmiş olabilir. Bu, kadınların en iyi yaptığı şeydir. SS’ler seni kışkırtmaya çalışıyor olabilirler. Şimdiye dek soğukkanlılık en önemli özelliğindi. Her seferinde onlardan daha akıllıca davrandın. Belki bu onların aklını kaybetmeni sağlayıp seni hata yapmaya yönlendirme biçimleridir.”

“O böyle bir şey yapmaz,” dedi Luciano yere bakarken. “Onu tanıyorum, kardeşimi severdi.”

“Onun hakkında ne biliyorsun?” diyerek ısrar etti komutan muavini. “Bir hemşireden bahsettiğini hiç duymadım. Savaş herkesi ve her şeyi değiştirdi. Guguk Kuşu’nu hatırlıyor musun? Karısı, askere yazılmadı diye kendi elleriyle onu faşistlere ifşa etti. Kadınlar hakkında bildiğimiz bu işte. Bu tatlı tatlı konuşan Floransalıya güvenemezsin. Eğer kendini bir kadının kollarına atacaksan en azından o kadın güçlü ve güvenilir birisi olsun, Marisa gibi. Yerini bilen bir kadın.”

İngiliz asker tepeden sinyal verdi. “Almanlar!” diye bağırdı.

Uyarı, Luciano’yu eyleme geçirdi. “Rahibi al!” dedi komutan muavinine. “Güvenmediğim o.” Sonra Rosa’ya dönerek öyle acı içinde baktı ki Rosa içten içe kalbinin toza dönüşerek un ufak olduğunu hissetti.

Karanlık çöküyordu. Partizanlar, Rosa ve Fiamma beraberinde, geceleri ortaya çıkan hayvan sürüleri gibi hareket ediyorlardı. Bir tarla ve beş adamı geçmişlerdi. Tek kelime etmeksizin, İngiliz askeri tarafından yönlendiriliyor ve gruptan ayrı ilerliyorlardı. Rosa amacın havadan, muhtemelen Müttefikler tarafından yapılacak olan yardım malzemelerini yakalamak olduğunu anladı. Grubun geri kalanı iki ahır olan bir çiftliğe yaklaşıyordu. Partizanlar arabada yüklü olan muhteviyatları boşaltıp ahırlardaki samanların altına sakladı.

“Gözün üzerinde olsun,” dedi Luciano Karatavuk’a, rahibi işaret ederek. Sonra Rosa ve Fiamma’ya, Rosa’nın adının Sığırçık olduğunu öğrendiği komutan muavinine ve Keklik diye hitap edilen iri bir partizana kendisini eve doğru onu izlemeleri için işaret etti Luciano.

Evde iki kadın bir masa kuruyorlardı. Esmer ten rengi ve güçlü vücut yapısıyla genç olan, şüphe dolu siyah gözlerini Rosa ve Fiamma’da sabitlemeden önce Luciano’ya kısa bir bakış attı.

“Ekmek ve çorba,” dedi Luciano, Fiamma’ya dönmeden önce.

“Otur,” dedi ona. “Marisa size yiyecek bir şeyler getirecek.” Sığircık mutfağa geçişi sağlayan kapıyı açtı ve bir mum yaktı. Kepenkler kapalıydı. Luciano, Rosa’nın onu içeriye takip etmesi gerektiğini işaret etti. Keklik de geldi, Sığircık kapıya dayanırken Keklik pencere pervazına yaslandı. Luciano, Rosa’nın yanına bir sandık koydu ve oturmasını söyledi.

“Bize Scarfiotti villasına nasıl geldiğini anlat,” dedi. “Orada dadı olarak çalışmamış mıydın? Markizin kızı... zamanında senin sorumluluğunda değil miydi?”

Rosa midесinin bulandığını hissetti. Luciano onu sorguya çekiyordu. Luciano’nun, Rosa’nın sadıklığını ve dürüstlüğünü sorgulamadığı zamanlar vardı; partizan olmadan önceki zamanları, şimdi o bir askerdi. Onu bu hale İspanya mı getirmişti? Rosa, Luciano’nun ona davranış biçimini ancak Carlo’yla ilgili hissediyor olabileceklеri yüzünden affedebilirdi.

“Arkadaşına da aynı soruları soracağız,” dedi Sığircık mutfağa doğru. “Eğer yalan söylersen ortaya çıkacaktır.”

Rosa hikâyesini tekrar anlattı. Ama hâlâ Carlo’nun yaralarının aldığı boyutu ve morfini öldürücü dozda enjekte etmesiyle alakalı gerçeği söylemeye cesaret edemiyordu. Rosa gördüğü şeyleri nasıl tarif edebilirdi? Nasıl mümkün olabilirdi açıklaması?

Luciano, Rosa’ya soru sormayı bitirdiğinde Sığircık, Keklik’in de izlediği birebir aynı soruları tekrar sordu. Rosa korkuyordu ve çok yorgundu ama cevapları çelişmiyordu. Luciano artık omuz silkmiş olan Sığircık ve Keklik’e baktı. Sığircık isteksizce Rosa’nın muhtemelen gerçeği söylediğine ikna olmuştu.

“Hemşireye ihtiyacımız var,” dedi Keklik ellerini göbeğinin üzerine yerleştirerek. “Bu olay bir şansa dönüşebilir.”

“Hayır, bizimle kalacaklar,” dedi Luciano. “Biz nereye gidersek onlar da bizimle gelecek.”

Rosa gözlerini yukarı çevirerek baktı. “Kalamam,” dedi “Antonio hapiste. Onu bugün çıkarmam gerekiyordu. Bir akrabası almaya gelmedikçe onu serbest bırakmayacaklar.”

“Başka bir akrabası ona eşlik edebilir,” dedi Keklik

“Başka biri yok,” dedi Rosa. Yeni bir düşünce canını acıtmıştı. Ya partizanlar gitmesine izin vermezlerse? Antonio’ya ne olurdu?

Sığircık, Luciano’ya kızgın bir bakış attı; Luciano kafasını çe-

viridi. Rosa, Luciano'nun artık konuşmayı dinlediğinden bile emniyet değildi. Belki de Carlo'yu düşünüyordu.

“Çok yazık o zaman,” dedi Sığırcık. “Kocan hapiste kalmak zorunda kalacak.”

Rosa ayağa kalktı. “O bir Yahudi,” dedi

Luciano tekrar Rosa'ya baktı. Rosa, eğer dizlerinin üstüne çöküp yalvarmanın işe yarayacağını bilseydi, yapardı. Antonio hapishane deydi, Rosa'ya ihtiyacı vardı. Rosa kafasına silahını doğrultmuş SS subayına kendi hayatı için yalvaramamıştı ama kocasını kurtarmak için her seviyeye düşebilirdi.

“Eğer kocamı hapisten çıkarmam için bana mücade ederseniz, hayatım üzerine yemin ederim ki döneceğim,” dedi. “Sizin hemşireniz olacağım ama lütfen önce kocamı emniyete almama izin verin!”

Hiç kimse bir şey söylemedi. Luciano, Rosa'ya bakıyordu ama Rosa, Luciano'nun yüzündeki ifadeyi okuyamıyordu. İçinde bir şeyler kırıldı, gözyaşları şiddetle yüzünden aşağı akıyordu.

“O Yahudi,” diyerek ağlıyordu. “Eğer hapiste kalırsa ne olacağını anlamıyor musunuz? Hayatım üzerine yemin ediyorum ki döneceğim!”

Sığırcık kafasını salladı. “Ona güvenemeyeceğimizi söylemiştim,” dedi Luciano'ya. “Fedakârlığın ilk belirtisi ve şimdi de ağlıyor.”

“Kocasını Yahudiymiş,” dedi Keklik sözünü keserek. “Onu bırakın. Bize yardım etmek için geri döneceğine inanıyorum. Belki kocası da bize katılır.”

Rosa kafasını onaylayarak salladı. Evet, Antonio kesinlikle katılırdı. Her ikisi de faşistlere karşı savaşmama görüşlerini değiştirmişlerdi. Bir an için Rosa bir umut ışığı hissetmişti ama Luciano bu ışığı söndürdü.

“Çok tehlikeli,” dedi “Birisi onu tanıyabilir.” Luciano Rosa'ya döndü. “Yaşananlardan sonra seni arıyor olacaktırlar.”

Luciano'nun Rosa'ya, Carlo'ya partizanlar hakkında bilgi vermesi için yapılan aynı işkenceye maruz kalabileceğini kastettiğini biliyordu. Luciano'nun gözlerindeki çelişkiyi görebiliyordu, Luciano ona yardım etmek istiyordu ve Carlo hakkında duygularına nasıl hâkim olduysa Rosa'nında aynı şekilde duygularına hâkim olmasını bekliyordu.

“Riski göze alacağım,” dedi Rosa, Luciano’ya.

“Biz almayacağız,” dedi Sığırcık. “İlk tokattan sonra bildiğin her şeyi ispiyonluyor olacaksın. Hepimizi öldürteceksin. Hiçbirimiz kendi önemsiz hayatlarımızı dikkate almıyoruz artık. Bu gruptaki hiç kimsenin karısı ve çocukları... Almanlar ya da faşistler tarafından her an öldürülebilecek olan aileleri olmadığını mı düşünüyorsun? Kendi küçük endişelerinin ötesinde düşünmüyor...”

“Yeter!” dedi Luciano, Sığırcık’ı susturmak için elini kaldırarak. “Bir hemşireye saygısızlık ederek konuşuyorsun. Fedakârlık etmenin ne demek olduğunu bildiğinden eminim.” Rosa’ya göz attı. “Sen gidemezsin ama birini göndereceğiz. Şehirde bağlantılarımız var. Birini kan bağı varmış gibi gösterecek ve kocanı hapisten çıkaracaklar.”

Rosa merhametine duyduğu teşekkürü Luciano’nun ellerini öperek gösterebilirdi. Komuta muaviniyle Luciano arasında gerilim yarattığını hissediyordu. Aralarındaki açıklığın uzun sürmemesini umut etti.

Keklik, Rosa’yı odadan dışarı çıkarırken Sığırcık’ın Luciano’ya alayla tısladığını duydu. “Bu kadın senin için kim ki kıymetli bağlarımızdan birini ve muhtemelen tüm operasyonumuzu tehlikeye atıyorsun?”

Luciano bir şey söyleyerek cevapladı ama Rosa ne söylediğini duyamadı.

Takip eden gün, Rosa kendisi için hazırlanmış görevleri yerine getirirken gerçek üstü bir sakinlik barındırıyordu. Rosa ve Fiamma tıpkı aktörlerin kostümlerini değiştirmesi gibi üniformalarını değiştirmişlerdi ve şimdi yeni bir rol oynuyorlardı. Ahırlardan birinde geçici bir hastane kurdular ve grubun, faşist yandaşı olan bir köye hazırladıkları saldırı sırasında ele geçirmeyi planladıkları malzemelerin listesini yaptılar.

“Silah temizlemeyi biliyor musunuz?” diye sordu Keklik, Rosa ve Fiamma’ya.

Birbirlerine bakan kadınlar olumsuz anlamda başlarını salladı.

Keklik’in yüzüne bir gülümseme yayıldı. “Hayır, Floransalı iki hemşirenin bunu bilmesini ben de beklemiyordum. Yine de size öğretmem gerekiyor çünkü silahlarımızın çalışır durumda olması önemli.”

Tek amacı insan hayatını sonlandırmak olan bir aracı elinde bulunduracak olma fikri Rosa'ya tiksindirici geliyordu. Silahlarla ilgili her şeyden nefret ediyordu; ağırlıkları, metalin kokusu, hatta şekillerinden bile. Son birkaç günde gördükleri, insan ırkından ve kana susamışlığından iğrenme hissi uyandırıyordu Rosa'da. Anne Maddalena ve Santo Spirito'daki rahibelerin kendilerini neden Tanrı'ya daha yakın olmak için kapattıklarını şimdi anlıyordu. İnsanların içinde olma arzusu, öldürme içgüdüsünü görmesiyle lekelenmişti. İnsanlar spor olsun diye hayvanları ve açgözlülükten birbirlerini öldürüyorlardı. Yine de silah temizlemeyi öğrenme görevi bir sebep için verilmişti. Rosa ve Fiamma, Keklik'i memnun edebilmek için anlattıklarını takip ettiler.

"Şahin onaylamayacak," dedi Keklik her birine tabanca verirken. "Ama bunları her zaman yanınızda tutmalısınız."

Keklik'in davranışlarında Rosa'ya Rahip Tuck'ı hatırlatan bir şeyler vardı. *Robin Hood'un Maceraları* her zaman en sevdiği kitaplardan olmuştu. Rosa, Keklik'in savaşıyor olmasaydı bir barda şarap ve şarkılarla içli dışlı olacağını hayal etti. Ama silahı saniyeler içinde parçalarına ayırışından ve tekrar bir araya getirişinden savaşta dışlı bir asker olduğunu da çıkarabiliyordu.

"Dün bana güvenmiyordun," dedi Rosa, Keklik'e. "Bugün bana bir silah veriyorsun. Burada her şey çok çabuk değişiyor!"

Keklik alay edencesine gülümsedikten sonra yüzü hemen ciddi bir ifadeye büründü. "Bir kadını savunmasız bırakmaya inanmıyorum. Silahlar sadece güvenliğinizi için," dedi. "Bir Alman tarafından köşeye sıkıştırılırsanız ilk kurşun onun için, ikinci kurşunsa ıskalar-sanız kendiniz için."

Erkekler keşif görevi için öğlen ayrıldılar. Rahibi de yanlarına almışlardı ama onu köye iade etmek için mi yoksa hain ilan ederek idam etmek için mi, Rosa bilmiyordu. Rahip ya da rahibe, hiç kim-senin konumu kutsal değildi artık. Rosa bütün sabah boyunca Luciano'yu görmemişti. Rosa'yla karşılaşmaktan mı kaçıyordu? Belki de bir yere Carlo'nun yasını tutmaya gitmişti.

Rosa ve Fiamma görevlere yardım etmeleri için çiftlik evine gönderilmişlerdi. Vahşi yaşam koşullarına rağmen partizanlar askerî disiplinleriyle gurur duyuyorlardı. Rosa ve Fiamma, Marisa ve üni-

formaları temizleyip ütüleyen yaşlı köylü Genoveffa tarafından işe koşulmuşlardı. Rosa ve Fiamma üniformaları ve önlüklerindeki kanı çıkarmak istiyorlarsa kendileri fırçalamak zorundaydılar.

Daha sonrasında mutfakta Marisa iki ölü tavşanı kulaklarından tutarak, “Derilerini yüz!” dedi Rosa’ya belirgin bir lehçeyle. Marisa’nın ten rengi koyuydu ama sağlıklı bir parıltısı vardı. Marisa hiçbir yönden özel değildi, ter ve sarımsak kokuyordu; yine de asil burnu ve kalın dudaklarıyla yüzünde heybetli bir hava vardı. Birçok köylü kadın gibi kambur durmuyor, çenesini bir kraliçe edasında yukarıda tutuyordu.

Rosa, Marisa’nın elindeki kanlı cesetlere baktı. İki tavşanın, yavrularını tavşan oyuğuna doğru takip ettiklerini gördü. Rosa kafasını salladı “Tuvaleti temizlemeyi tercih ederim,” dedi.

Genoveffa güldü ama Marisa kaşlarını çatı. Genoveffa’ya kendi lehçesinde Rosa’nın anlamadığı bir şeyler söyledi. Yaşlı kadın gül-meyi kesti.

“O zaman temizle!” dedi Marisa, Rosa’ya gözleri kıvılcım saçarak. “Eğer o kadar kendini üstün görüyorsan.”

Rosa soğukkanlılığını korumaya çalıştı. Marisa’nın bir önceki akşam Luciano’ya gönderdiği bakışlardan ve Rosa’yı küçümseyici davranışlarından açıktı ki Rosa’nın, Luciano’nun kadını olduğunu düşünüyordu. Luciano duygusal bir adamdı ve yalnızlığı sevmesi, hayati önem taşıyan çekici etten rahatlama derecesinde istifade etmeyeceği anlamına gelmezdi. Kendi hesabına Rosa, aralarındaki konumuna vurdumduymazlıkla bakıyordu. Luciano’yu ilk fark ettiğinde bir zamanlar aralarında var olan o sıcaklığı tekrar hissetmişti. O zaman, Luciano’yu sevmekten hiçbir zaman vazgeçmediğini; sadece onunla olmaktan vazgeçtiğini anlamıştı. Ayrıca hayatında Antonio ve çocuklar vardı ve bu her şeyi değiştiriyordu. Birkaç gece önce tavan arasındaki sert ranzada yatarken özlemine duyduğu ailesiydi, Luciano değil.

Erkekler iki gün sonra görevden döndüler. Rahatlamış görünüyordular ki Rosa bunu görevin başarılı geçtiğine ve rahibin canının bağışlandığına yoruyordu. Ama Luciano sıkıntılı görünüyordu. Rosa’nın gözlerine bakmıyordu. Erkekler yemeklerini yedikten ve Luciano ertesi gün için emirlerini verdikten sonra eve girdi ve Rosa’yı çağırdı.

“Seninle konuşmak istiyordum,” dedi hâlâ Rosa’ya bakmayarak. “Dışarı gel.”

Rosa, Luciano’yu bahçeye ve daha sonra Luciano’nun ofis olarak kullandığı depoya doğru takip ederken Marisa’nın bakışlarının sırtını yaktığını hissediyordu. Luciano arkalarından kapıyı kapattı.

“Kötü haberlerim var,” dedi boğazını temizledikten sonra. “Antonio, Almanya’ya nakledilmiş.” Haberle birlikte gelen şok, neredeyse Rosa’yı yere devirecekti. Hayal edebileceği en kötü şey olmuştu! Soğuk ürpertiler vücudunda dolaşıyordu, yere çöktü ve yüzünü kollarına gömdü.

“Cesur ol!” dedi Luciano. “Bağlantımızın saptadığına göre Le Murate’deki diğer tutuklularla birlikte işçi kampına gönderilmiş. İtalyanlar için zorunlu çalışma kampı. Yahudiler için toplama kampı değil. Koşullar zorlu olacak ama amaç onları öldürmek değil.”

“Ama bu sadece zaman meselesi, değil mi?” diye sordu Rosa, o kadar çok titriyordu ki kelimeler dudaklarından zorla çıkıyordu. “Yahudi olduğunu öğrenmelerinin ardından?”

Luciano, Rosa’nın yanına çöktü. “Sinagog üyesi değil ve hayatı boyunca Katolik olarak yaşadı. Seninle bir kilisede evlendi, yani açıkça onun Yahudi olduğunu belirten hiçbir şey yok.”

Rosa, Luciano’nun kantağının bu kadar fazla bilgiyi bu kadar kısa bir zamanda ortaya çıkarmasına şaşırıyordu. “Ama şehir kayıtları,” dedi Rosa. “Babası, dedesi ve büyükannesi Yahudi’ydi.”

Luciano avuç içlerini inceliyordu. “Bence orada şans devreye giriyor. Belediye başkanı Almanların geldiğini duyunca halkın ırksal köklerine ait yüzlerce belgeyi yok etti. Antonio’nun Yahudi olduğunun keşfedilmesinin tek yolu birisinin onun öyle olduğunu söylemesi.”

Rosa, Luciano’nun sözlerine güvenmeye çalıştı. Kendini sakinleştirmek için gözlerini kapattı ama Antonio’nun yüzünü gördüğü, hafızasındaki hayali resmi onu ağılattı. Sadece birkaç saatle onu hapisneden ve Almanlardan uzaklaştırabilme şansını kaçırmıştı.

Rosa gözlerini açtı ve Luciano’nun ondan öteye döndüğünü gördü. Luciano’nun çenesi kenetlenmişti. “Ne oldu?” diye sordu Rosa.

Luciano ayağa kalktı ve odanın diğer ucuna yürüdü. “Diğer hemşire... Partizanların kancaya takılmış olduğunu söyledi. Sen dövüldüklerini söylemiştin. Onun betimlemesi çok daha kötüydü.”

Bir acı Rosa'yı kemirdi. "Fiamma korkudan bayıldı," dedi Luciano'ya. "Ne gördüğünün farkında değil."

Luciano yumruklarını sıkıyordu. Rosa, ona inanmadığını anladı. Doğrular er geç ortaya çıkacaktı.

"Sana nasıl söyleyebilirdim?" diye sordu Luciano'ya. "Carlo'ya yaptıklarını nasıl tarif edebilirdim? Seni deliye döndürdü, Scarfiotti villası bir kale gibi korunuyor. Bilseydin, intikamını almaya çalışırken kendini öldürtmez miydin?"

"Ne oldu?" diye bağırdı Luciano öfkeden çok acıyla.

Rosa'nın elleri titriyordu. Elinden gelen en iyi şekilde depodaki manzarayı tasvir etti ve hastanedeki katliamdan, Luciano ve diğerlerinin köylüleri kurtarışına dek olanların hepsini anlattı.

Luciano ayağa kalktı ve duvara yumruk attı. Depo öfkesiyle sarsılıyordu. "Carlo!" diyerek yumruklarını tekrar sıktı ve Rosa'ya döndü. "Ona morfin verdiğini söylemiştin. Ne kadar? Acısını dindirmeye yetecek kadar mı?"

"Acısını..." diyerek gözyaşlarına boğuldu Rosa. "Acısını sona erdirecek derecede."

Odadaki sessizlik bunaltıcıydı. Ne Rosa ne de Luciano kımıldadı. Luciano'nun Rosa'nın kelimelerinin anlamını özümseyebilmesi zaman aldı. Elleriyle yüzünü ovdu.

"Carlo!" diyerek tekrar Rosa'ya döndü. "Onu sen mi öldürdün? Morfini aşırı dozda mı kullandın?"

"Ona yine işkence edeceklerdi!" diye bağırdı Rosa. "Onun..." Son kelimeleri dile getiremedi, Luciano'ya kardeşi canlıyken derisini yüzeceklerini söyleyemezdi. Rosa en azından bu işkencenin yapılmasından Carlo'yu kurtarmıştı.

Luciano, Rosa'yı sıkıştırdı. Luciano'nun ona vuracağından emin, incek darbenin acısını beklerken geri çekildi. Luciano dizlerinin üstüne düşüp Rosa'nın ellerini avuçlarına aldığı anda Rosa şaşkındı. Vücudu soğuktu ve titriyordu. Şahin'in bütün izleri gitmişti, Luciano eski haline dönmüştü. Rosa onu kendisine doğru çekti ve başını göğsünde özenle kucakladı.

"Çok üzgünüm," diye ağlıyordu Rosa "Carlo için her şeyi yaptım."

Luciano acı dolu gözlerini Rosa'ya çevirdi. "Yapacağımı biliyorum." Sesi ağlamanın eşiğinde titriyordu. "Böylesine bir cesareti

gösterebildiğin için asla sana yeterince teşekkür edemem.”

Askerî birliğin bir parçası olarak Marisa ve Genoveffa’nın aksine Rosa ve Fiamma’ya kod adlar verilmişti. Rosa koyu bakışları sebebiyle Kuzgun; Fiamma ise hemşireliğiyle ilişkin, Bülbül olarak isimlendirilmişti. Keklik’in onlara asker gibi düşünmelerini telkin etmesine rağmen Rosa ve Fiamma’ya, erkekler kadınları pantolonla görmek istemedikleri için elbise verilmişti. Birlik kendine Flock di-yordu. Rosa’nın dillerle ilgili becerisini keşfettiklerinde Sığırcık da dâhil olmak üzere hepsi çok etkilenmişti.

“La Rufina’nın yakınında bir birlik, Fransız Müttefik askeri rolü yaparak birliğe sızan, bir Alman casus tarafından yok edildi,” dedi Sığırcık, Rosa’ya. “İnsanların İngilizce aksanlarını, başka bir dil-de aksanlarının olup olmadığını izlerini sorgulamak için İngiliz ve Amerikan askerlerimiz var ama Fransızcadan Almancaya ve İtalyancaya geçiş yapabilen ve hataları yakalayabilecek olan kimse yok. Bize, hem de Floransa’nın etrafındaki diğer birliklere yararlısın.”

Flock’un iki hemşireye ve bir çevirmene sahip olduğu haberi partizan grupları arasında yayılınca Rosa ve Fiamma’nın becerilerine sürekli talep oluşmuştu. Ama bu onları tehlikeye de sokuyordu.

Bir gün Luciano’yu komşu birliklerden birinin komutanı ziyaret etti.

“Kuzgun’un bizimle birlikte keşif gezisinde bulunmasını istiyoruz,” dedi Luciano’ya. “Birliğimizin bir kaç mil uzağında Alman faşist komutasının kurulduğuna inanıyoruz. Eğer Kuzgun’u yeterince yaklaştırırsak Almanların birbirlerine ne söylediğini duyabiliriz.”

Luciano kafasını salladı. “Çok üzgünüm, Lungo,” dedi komutanın takma adını kullanarak. “Böyle bir görev için yeterince kalifiye değil. Sizi ve kendisini öldürtebilir.”

Komutan ayrıldıktan sonra Sığırcık’ın Luciano’ya söylediklerine kulak misafiri oldu. “Küçük bir güvercin gibi onu koruyamazsın. Bir silahın var ve er ya da geç onu kullanmak zorundasın. Kazanmamız gereken bir savaş var, biliyorsun.”

Luciano’nun yüzü ifadesiz kaldı ve Rosa’ya bakmadı. Carlo’yla ilgili gerçeği Luciano’ya söylediği gecedен beri hiç konuşmamışlardı. Luciano’nun İspanya’daki savaştan beri ne yaptığına dair Rosa’nın hiçbir fikri yoktu. Asla o *daha sonra* konuşmasını yapmamışlardı. Rosa asla da yapmayacaklarından şüphelenmeye başlamıştı.

Luciano, Sığırcık'ın sözlerini ciddiye almış olmalıydı çünkü bir sonraki ay Rosa bir göreve dâhil edildi. Müttefikler, Flock kampına -çevredeki diğer partizan gruplarına silah, cephane ve yiyecek dağıtımı yapmaları koşuluyla- havadan cephane yardımı yapmıştı. Şüphe uyandırmamak ve büyük miktarda ekipman kaybı yaşamamak için yakalanma ihtimallerine karşın partizanlar birçok teslimat yolculuğu yapmak zorundaydılar. Erkekler çiftçi kılığında *stafette* ise ev kadınları kılığındaydı. Marisa eşşek arabalarındaki gübreyle istif edilmiş silahları başarılı bir şekilde teslim etmişti. Genoveffa alışveriş sepetindeki el bombalarıyla bir sonraki kasabaya kadar bisiklet sürmüştü. Rosa, Keklik'e ve tepenin çaprazındaki başka bir birimden Almanca konuşan birine ihtiyaç duyan adamlara, çift taraflı çalıştığından şüphe edilen bir ajanı sorgulamada yardım için eşlik ediyordu. Erkekler makineli tüfekleri ve bir radyoyu teslim etmekle görevliydi.

Grup, şafak vaktinden sonra yola koyuldu. Sonbahar sonlarıydı ve ormanda yönünü tayin edebilmek için sarfettiği eforun sonucunda ısınana dek soğuk, Rosa'nın bacaklarını ısırmıştı. Rota, Alman kampının bir mil yakınından geçmeyi kapsıyordu ve grup görülmemek için önlem almak zorundaydı. Rosa mevsime göre alışılmadık fazlalıkta olan kuş sürülerinin çevrede etkin olduğunu gördüğünde bayırdan aşağı inen yoldaydılar, bitki örtüsünün seyredildiği yerlerde birlikte yürümektense dağınık hareket ediyorlardı. Bir karserçesi sürüsünün yoğun bir şekilde kaya oyuğuna bir ileri bir geri sıçradıklarını gördü. Karserçesi Carlo'nun savaştaki takma adıydı. Rosa bu kuşların yalnızca daha yüksek irtifalarda bulunduklarını düşünürdü ama belki mevsim kışa yaklaşırken dağların eteklerine taşınıyorlardı. Bir *tık* sesi duyduğunda büyülenmiş bir şekilde karserçelerini izliyordu. İlk düşüncesi, birilerinin silahlarının açısını ona doğrulttuğu ve birçok delik oluşturacak atışların gerçekleşmek üzere olduğuydu. Gruba uyarı niteliğinde ısıklık çalmaya vakit bulamadan iki Alman çalıların arasından doğruldu. Rosa'nın onları keşfettiğine şaşırması kadar onlar da Rosa'yı gördüklerine şaşırıyordu. Askerlerin silahları sırtlarında asılıydı. Biri elinde kamera, diğeriye bir çift dürbün tutuyordu.

“*Buon giorno,*” dedi askerlerden biri.

O ve arkadaşı Rosa'ya gülümsedi. Gençtiler, pürüzsüz ve bebek

mavisi gözleriyle on sekiz ya da on dokuzdan fazla yaşları yoktu. Rosa yünlü rüküş elbisesi, uzun çorabı, orta uzunluktaki montu ve eşarbiyle askerlerin onu tam olarak büründüğü odun toplamaya çıkmış çiftçi eşi rolünde algılamasına sebep olmuştu.

“Bugün birçok kuş gördük,” dedi ilk asker Rosa’ya.

Rosa rahatlamıştı. Askerler kuşları izliyordu. İçinde oldukları an gerçek olamayacak kadar garipti. Bu Alman çocuklar tepelerin ne kadar tehlikeli olduğunu bilmiyorlar mıydı? Uyarılmamışlar mıydı?

Gerçek üstü an orada bitebilirdi. Rosa kafasını sallayarak işler daha da ilerlemeden yürümeye devam edebilirdi. Genç askerler şüphelenmemişti ve Rosa’ya bir zarar verme niyetinde değillerdi. Ama sonra Ağaçkakan ve Ördek ağaçların ardından durumun farkında olmadan fırladılar. Hâkî uniformalarının içinde iki adam Rosa’nın arkasında belirdiğinde Alman askerlerin gözleri büyüyerek açıldı.

“Kahretsin!” diye küfretti Ağaçkakan, Almanları görünce.

İki asker, silahlarına uzanmak yerine geri çekilip koşmaya başladılar. Silah sesleri Rosa’nın arkasından bir yerlerden geliyor, havada çınılıyordu. Askerlerin bedenleri sarsılıp yere düştü. Karserçeleri havalandı. Erkeklerin geri kalanı olay yerine gelirken Rosa ince dalların kırılışını duyuyordu. Keklik silahını indirdi, ateş eden oydu. Ağaçkakan öldüklerinden emin olmak için askerleri botuyla sırtüstü çevirdi.

“Çabuk, şu kayanın arkasına sürükleyin,” dedi Keklik. “Burası Almanlarla dolup taşmadan önce saklayın onları!”

Adamlar emirlere uydu. Keklik cesetlere bakıp alnını sildi. “Daha çocuktular,” dedi Ağaçkakan’a. “Sadece sıradan askerler. SS değil. Onların yaşında kızlarım var!”

Ördek ve partizanlardan biri silahlarını ve cephanelerini aldı. Ağaçkakan dürbünleri yerden kaldırdı ama kırıldıklarını gördüğünde eğreti mezara doğru fırlattı.

“Onları vurmak zorundaydım,” dedi Keklik, Ağaçkakan’a. Partizan dostları onun haklı olduğunu biliyordu.

“Subaylarına bizi gördüklerini ve nereye gittiğimiz söylerlerdi. Bu alandaki her partizan tehlikede olurdu,” dedi Keklik alnını tekrar silerek. Rosa’ya baktı “İyi misin, Kuzgun?”

Rosa çocukları gördüğü noktadan kıpırdamamıştı. Düşünceleri bulanıktı. Tek bildiği dakikalar önce Alman askerlerin hayatta oldu-

guydu; neşe dolu, doğanın güzelliğinin tadını çıkararak. Şimdiyse ölüydüler. Yine de Keklik haklıydı. Saniyeler içinde Rosa'nın gösterecek kadar güçlü olmadığı bir kararlılık sergilemişti. Rosa onların gitmesine izin verirdi ama Rosa bir asker değildi ve bir asker gibi de düşünemezdi.

Erkekler ortalığı temizlemeyi bitirip tekrar bayırdan aşağı ilerlediler. Keklik Rosa'nın kendisini izlemesini işaret etti. Bir yerlerdeki Kızıl Haç gönüllüsünün oğullarının bir daha asla eve dönmeyeceğine dair iki anneye mektup yazdığını düşündü Rosa. *Daha çocuktular. Sadece sıradan askerler. SS değil.*

Rosa erkeklerin arkasından koşmadan önce, "Kahretsin!" diye fısıldadı.

Rosa ölen Alman askerlerini düşünmeyi bırakmıştı artık. İçinde bir şeyler değişmişti, katılaştı. Onun yerine Scarfiotti villasında gördüğü ve orayla ilgili duyduğu şeyleri düşünüyordu. Almanlar ve faşistlerle partizan grupları arasında geçen vahşet hikâyelerini, genç bir annenin kafası kesilen bebeğiyle ölesiye dövülmesini düşünüyordu. Rosa artık bir anne ve bir eş değildi. Kendisini ailesinden bağımsız hissediyordu: Antonio, Sibilla, Lorenzo ve Giorgio, Allegra ve Ambrosio, Renata, Enzo ve Giuseppina... Anne Maddalena'yı nadiren düşünüyordu. Kendini onlardan uzaklaştırması, bir nevi hayatta kalma mekanizması mıydı? Onlara yardım edebilmesinin tek yolu İtalya'yı kurtarmaktı; sevdiklerinin ve ülkesinin kaderi ayrılmaz şekilde birbirlerine bağlı gibiydi.

Scarfiotti villasından daha fazla vahşet haberi gelmişti. Sonuncusu, markizin ev sahibeliğini yaptığı bir partide dehşete kapılmış bir grup Yahudi'nin eğlence olsun diye vurulmasıydı.

Her hikâyenin Flock'a ulaşmasıyla Rosa, Luciano'nun yüzünün kararışını izliyordu. Luciano'nun, Carlo'nun ve villada öldürülen herkesin intikamını almak için ısrar etmesinin an meselesi olduğunu seziyordu.

Kış hızlıca çöküyordu. Müttefikler'in ilerlemesi yavaşlamış ve savaş cepheleri sessizleşmişti. Rosa ve Fiamma ilgilenecek yaralıların azalmasıyla partizan ordusu için kazak ve çorap örüyorlardı. Marisa; Flock'un ihtiyaç duymadığı çorapları, diğer grupların arasında dağıtmak üzere köy halkına götürüyordu. Ayrılmadan önce

Genoveffa'nın Marisa'yı uyardığını duydu Rosa. "Yakalanmamaya dikkat et. Eğer seni çoraplarla bulurlarsa el bombasıyla yakalanmışsın gibi asacaklarından emin olabilirsin."

Kışın en zorlu zamanları gelmeden Luciano ve adamları son bir göreve çıktılar. Rosa ve diğer *stafetteler* görevin nerede gerçekleşeceğini ve içeriğini bilmiyorlardı. Görevler, sadece direkt olarak dâhil olanlarla tartışılıyordu ama Rosa büyük oranda patlayıcı paketlediklerini fark etmişti. Rosa köprü ya da tren yolu hatlarını patlatmayı planladıklarını tahmin ediyordu. Görev her ne idiye Rosa, erkeklerin yüzündeki tatsız ifadeden görevin tehlikeli olduğunu görebiliyordu. Birlik ayrılmak için hazır olduğunda Luciano dönüp geride kalanların doğrudan gözlerinin içine bakarken Rosa'nın kalbi bir an için durdu. Onlara veda mı ediyordu? Grup yola koyulduğunda Rosa ahırın yanında duruyordu. Şaşırtıcı bir biçimde Luciano, Rosa'nın önünde durdu.

"Kocana güvenmek zorundasın, Kuzgun," dedi, nefesi soğuk havada bulutlar oluşturunuyordu. "Sana geri dönmek için, hayatta kalmak için her şeyi yapabilecek kadar seni sevdiğine güvenmek zorundasın."

Rosa adamların ağaçlardan, yolun sonundan kayboluşlarını izledi. Luciano'nun kelimeleri Rosa'nın ruhunu yakıyordu. Bir erkek bir kadını seviyorsa ona geri dönmek için yapabileceği her şeyi yapardı. Rosa buna inanıyordu. Ama Rosa, Luciano'nun bahsettiği Antonio mu yoksa kendisi miydi, emin değildi.

Müttefikler'in Roma'nın güneyine yerleşmesi dışında kış ve yeni yıl partizanlara iyi haber getirmedi. Luciano ve adamları görevlerinden sağ salım dönmüşlerdi. Mussolini'yi görevden alan Ciano ve diğer Yüksek Konsey üyelerinin idam edildiği bilgisini de yanlarında getirmişlerdi.

“Söylentiye göre idam mangası kötü bir iş çıkarmış,” dedi Keklik titreyerek. “Yaralıların işini kafalarına sıkarak bitirmek zorunda kalmışlar.”

Dağların bir kısmı karla kaplanmıştı. Günlük hayat hâlâ tehlikeli olmakla beraber tecrit içinde ve sıkıntılıydı. Rosa'nın manastırda yetiştirilmiş olması, bir zamanki yoksulluğu ve hapis hayatı geçirmiş olması, partizan hayatındaki direncini arttırıyordu. Sığırcık bile onun az miktarda yemekle ayakta kalabilme kapasitesinden ve az uykuyla tetikte olabilmesinden hayranlıkla bahsetmişti. Erkekler gece görevlerine çıktıklarında kampa göz kulak olan Rosa'ydı.

Bir gün, seyyar hastaneyi düzenlerken, Sığırcık onu görmeye geldi. “Müttefik paraşütçüler gelmiş,” dedi. “Tepeye yakın bir çiftlikler. Bir tanesi bacasını kırmış. Benimle gelmeni istiyorum. Yolda sana ateş etmesini öğreteceğim. Düzgün ateş etmeyi öğrenmenin vakti geldi.”

Rosa ciddi bir ifade takınmak için elinden geleni yaptı. Sığırcık, birkaç gün önce olan bir olayı ima ediyordu. Rosa'nın silahı, alet çantasını yere düşürünce yanlışlıkla ateş almıştı. Kurşun, Sığırcık'ın başını ıskalayarak bir kayaya saplanmıştı. Teklifi, ilk tanıştıkları zamandan bu yana Rosa'ya karşı saygısının artmasının işaretiydi. Ayrıca faydalıydı da. Kadınlardan birinin, erkekler yokken kampı

savunmak gerektiğinde ateş etmesini öğrenmesi gerekliydi.

“Seninle geleceğim,” dedi Rosa. “Fakat kuşlara ya da tavşanlara ateş etmem. Sadece hak eden hedefleri vururum.”

“Anlaşıldı,” dedi Sığırcık, ipe geçirilmiş birkaç paslı tenekeyi havaya kaldırarak. Gülümsedi. Rosa düşmanca tavrı dışında onun dişlerini ilk kez görüyor olduğunu düşündü.

“Gülümsediğin zaman oldukça çekicisin,” dedi Rosa, ceketini çekıştırerek.

“Sen de çeneni kapalı tuttuğunda oldukça çekicisin!” diye karşılık verdi.

Partizanlar, Flock’a katılmadan önceki yaşantılarıyla ilgili pek bir şey paylaşmazlardı. Pek çoğunun birbirlerinin gerçek isminin ne olduğundan haberi yoktu. Bu, birinin yakalanıp işkence altında konuşması ihtimaline karşı ailelerini korumak içindi. Rosa, Sığırcık’ın yirmi beş yaşlarında olduğunu tahmin etti. Ayrıca pek dillendirmese de aşk acısı çekmiş olduğunu düşünüyordu. Yoksa neden kadınları hor görsündü?

Ormana doğru yürüdüler ve Sığırcık devrilmiş bir ağaç bulduğunda durdular. Tenekeleri onun üzerine yerleştirdiler.

“Bunun sorun olmayacağına emin misin?” diye sordu Rosa. “Cephane harcamamamız gerektiğini sanıyordum.”

Sığırcık omuz silkti. “Harcama o zaman. Düzgün ateş et.”

Rosa’ya silahını doğru tutmasını, hedefe nişan almasını gösterdi. “Dirseklerini kırarsan silahın sarsılmasını önlersin,” dedi. “Ve tetiği ez, birden basma.”

Rosa ateş etti. İlk atışta hedef aldığı tenekeyi vurdu.

“Fena değil,” dedi Sığırcık. “Fakat korktun. Bunu yenmelisin.”

“Gerçeği söylemek gerekirse...” diye itirafa başladı Rosa, “...silahları sevmem. Amaçlarımdan nefret ederim.”

Düşünmeden konuşmuştu. Sığırcık’ın kadınların zayıflığı ile ilgili küçük düşürücü eleştirisini bekledi. Bunun yerine adam, Rosa’nın sırtını sıvazladı. “Sorun değil, Kuzgun. Almanlardan nefret etmeyi öğrendiğin sürece.”

Floransa’da inançlı bir destek dalgası ve komşu köylerde partizanlara yemek, kıyafet ve haber getirmek için hayatlarını tehlikeye atanlar vardı. Yerel çiftçiler Müttefik askerlerini misafir etti ve as-

kere gitmek istemeyen genç İtalyan erkeklerini sakladılar. Bazı köy papazları, kendi cemaatlerinde göstererek Yahudileri yakalanmaktan kurtardı. Luciano, Alman ordusuyla savaşmak ve Müttefikler'e destek olmak kadar bu sivillerin korunmasında da Flock'un önemli bir rolü olduğunu düşünüyordu.

Bir gün Floransa'dan bir destekçi, Bay Risio adında bir adam öküz arabasıyla geldi. Rosa onun kendisini yamalı pantolonu ve yırtık şapkasıyla çiftçi kılığında gizlediğini düşündü.

"Üzgünüm," dedi Luciano'yu selamlayarak. "Fakat Almanlar kamyonetime el koydu. Bu yolculuk beklediğimden uzun sürdü."

Partizanlar, Bay Risio'nun getirdiklerini görünce neşelendiler. Yün ceketler, kazaklar, botlar ve ayakkabılar... Flock, kıyafetlerini gazetelerle astarlıyor ve halıları parçalayıp sıcak tutması için ayakkabı keçesi olarak kullanıyordu.

"İşte," dedi Keklik, Rosa'ya mor bir ceket uzatarak. Rosa ceke-ti, kemer ve atkıyla uygun hale getirmişti. Partizanlar ıslık çaldı ve Rosa kendi etrafında döndü.

"Ne yazık ki sadece kampta giyebileceksin," dedi Sığırcık. "İçin-de hiç de çiftçinin karısı gibi durmuyorsun. Tornabuoni caddesinden fırlamışsın gibi."

"Bu tam da bu tip şeylerin geldiği yer," dedi Bay Risio. "Pek çok tüccar, mallarının Almanlar tarafından götürülmesindense onları size vermeye karar verdi. Düşman, her şeyi kamyonlara yükleyip Almanya'ya yolluyor."

Keklik, üzerine giydiği deve rengi yağmurluğunu düzeltti. "Para ödemiıyorlar mı?" diye sordu, sinirli sinirli bakarak.

Bazı Almanlar ödüyor fakat Viyana darphanesinde basılmış banknotlar bizim için değersiz. Eylül ayında Müttefikler'in Floransa'yı bombalamasıyla kaçan tüccarlardan sonra Almanlar artık dükkânlardan istedikleri her şeyi alıyorlar."

Luciano başını iki yana salladı. "Bravo," dedi. "Mussolini sağ olsun, İtalyanlar artık Almanların kölesi."

Rosa, dükkânda saklamak zorunda kaldıkları eşyaları düşündü. Her parçayı gözünün önüne getirdi. Aşkla seçilmiş ve nadide oluşlarından dolayı üzerlerine titrenmiş eşyalar, barbarlar tarafından kamyonlara yüklenirken büyük ihtimalle gerçek değerleri bilinmeyecekti. Antonio belki Rosa'nın müşterilere eşyaların tarihiyle ilgili

bilgiler verirken onları etkilediğini düşünmüş olabilirdi fakat hiçbir zaman sıradan bir parçayı en saf müşterilere bile diğer satıcıların yaptığı gibi olduğundan daha değerli göstermemişti. Her parça özel olmalıydı. Şimdi bütün o aşk, şiddetle yağmalanacaktı. Rosa gözlerini kapadı. Antonio ya da dükkânı düşünemezdi. Hayatta kalmak için artık aklını sağır ve dilsiz kılmalıydı. Sadece önüne konan görevleri düşündü ve geleceği asla aklına getirmede. Patates getiren çiftçi kadının, Bay Risio'nun ya da arabalarının etrafında duran herhangi köylünün ertesi gün sağ olup olmayacağı bilinmiyordu. *Bir sonraki dakikayı bile.* Ömür kısalmıştı. Rosa herhangi bir şeye çok fazla bağlanmasına izin veremezdi.

Partizanlar, Bay Risio'ya teşekkür ettiler. Kapıdaki battaniye-den perde ve yerdeki kalm halı beklemedikleri şekilde konforluydu. Zayıf kış ışığı içeri girsin diye panjurları açtılar fakat geceleri kapatıyorlardı. Bazen Rosa gece nöbetindeyken Marisa'nın bahçeden geçip kapıyı çaldığını görüyordu. Fakat aklının bununla meşgul olmasına bile izin vermiyordu.

Luciano, Rosa'ya oturması için bir sandalye çekti. Kiler dışarısından çok daha sıcaktı fakat nefesleri hâlâ havada buhar oluştuyordu. Rosa ceketinin bağcıklarını sıktı ve Luciano ellerini kollarının altına soktu.

“Turneye çıktığımız zamanları hatırlıyor musun?” diye sordu. “Bazı geceler öyle sıcaktı ki uyuyamıyorduk.”

Rosa, Lucca'daki sıcak geceyi hatırladı; Sibilla'nın ishal olmasından korkmuştu. Onu alıp daha serin olan otel bahçesine çıkmıştı. Zihninde Luciano'nun gölgelerin içinden çıktığını ve beyaz atletinin ter içinde olduğunu gördü. Anılar, Rosa'yı soğuk havaya rağmen ısıttı. Kızardığını hissetti.

Luciano gülümsedi. “Gece nöbetindeyken ve ayaklarım buz kestiğinde o günleri düşünüyorum,” dedi. “Kendimi oyunları sergilediğimiz meydanların yanan taşları üzerinde hayal etmeye zorluyorum, her yanımda parlak ışık ve sırtımdan ter damlıyor.”

Rosa güldü. Anılar aralarında bir bağ kurmuştu. Luciano ona Sibilla ve ikizleri sordu. Rosa çocukların İsviçre'de olduğunu söyleyince rahatladı.

“Misillemeleri düşündüğümüzde endişelenmemiz gereken şeyler azalmış, bu iyi,” dedi gülerek.

Rosa Flock'a katıldığından beri Luciano ile ilk defa kişisel şeyler konuşuyorlardı. Rosa'nın Carlo için yaptıklarından dolayı minnettar olsa da bu yine de aralarının açılmasına neden olmuştu. Ya da belki sohbetlerindeki eksikliğin nedeni, dünyanın altüst olmuş olması ve kimsenin geçmişi dikkate almamasındandı. Kendi bile çocuklarını doğurup anne olmasını güçlkle hatırlıyordu. Kalbinin derinliklerinde onları seviyordu fakat bu daha çok daha önceden olduğu tutkulu kadının anılarındaki sevgiydi, şu an dönüşmüş olduğu makinenin değil. Tutkulu insanlar savaştan sağ çıkamıyorlardı. Kendilerini kaybedip hata yapıyorlardı. Rosa kendini bu konuda ustalaştırmıştı. *Kalbim üzerinde ustalaşmalıyım*. Markizin odasında gördüğü ve Nerezza'nın defterinde tekrarlanan kelimeleri hatırlayınca içi titredi. Luciano'ya baktı ve birdenbire ne anlama geldiğini anladı. Bir insanın duygularını, umutlarını ve hayallerini kontrol altına alması ve hayatta kalmaya, zafere odaklanmasıydı. Savaşacak bir dava olduğu sürece o ve Luciano eski duyguları canlandıramazlardı.

Luciano bakışlarını pencereye kaydırđı, bir an için düşüncelerde kayboldu. Bir şey onu rahatsız ediyordu.

"Ne oldu?" diye sordu Rosa.

Luciano sönmüş bir sigarayı yaktı ve dumanı üfledi. "Borgo San Lorenzo'ya gelen bir *stafetta* var," dedi. "En iyilerden biri. Destekçilerimizden para topluyor. Şehre inip onunla buluşmanı ve parayı almanı istiyorum. İzleniyor olacaksın. Dikkatli olmalısın."

"Yalnız mı gidiyorum?" diye sordu Rosa.

Luciano rahatsız olmuş gibi kaykıldı. "Ağaçkakan seni diğer yolcuların da bindiğı yere, fabrikanın önündeki durağı kadar götürecektir. Şöfor bizden biri. Eğer biri onu sorgularsa senin Floransa'dan geldiğini doğrulayarak hikâyeni destekleyecek. Fakat Borgo San Lorenzo'ya vardığında kendi başının çaresine bakmalısın. *Stafetta*'nın seninle buluşacağı bir restoran var. Almanlar ve faşist subaylar tarafından tercih edilen bir mekân."

Rosa'nın gözleri büyüdü. Şimdi Luciano'nun rahatsızlığını anlıyordu. Kurtların arasına kuzu yolluyordu. Rosa bu görevin nedeninin, Sığırcık'ın Rosa'nın eğitimi konusunda yalnızca tüfekle değil, kısa mesafeden silahla atış yapması gerektiğı yönünde ısrar etmesi olup olmadığını merak etti. Kendini savunmak zorunda kalabileceğini mi düşünüyordu?

“Bu durumda en iyi duruş burunlarının ucunda olmaktır,” diye açıkladı Luciano, eliyle yüzünü göstererek. “Birbirini tanımayan iki kişinin gizlice buluşması şüphe doğurur. Bay Risio sana uygun bir elbise ve parfüm verdi. Yeni ceketini giyebilirsin. *Stafetta*’nın yanında bir adam olacak, böylece iki kadının yalnız başlarına yemek yemesi gibi uygunsuz bir durum olmayacak. Umarım bu şekilde aşk dolu bir Almanın dikkatini çekmekten kurtulmuş olursunuz.”

Rosa yutkundu. Korktu. Kamptayken herhangi bir tehlike hissetmiyordu. Sadece erkekler göreve gittiklerinde endişeleniyordu. Fakat bu bir savaştı ve o da özgürlük ordusunun parçasıydı. Eğer ondan istenilen buysa, görevini yerine getirmeliydi. Her ne kadar Luciano’yu endişeli görüyor olsa da belli ki onu yollamasının sebepleri vardı. Bu yüzden korkuyu yenmek için elinden geleni yaptı ve cesur bir yüz takındı.

“Bu *stafetta*’yı nasıl tanıyacağım?” diye sordu.

Luciano gülümsedi. “Onu tanıyacaksın,” dedi. “Orietta onu son gördüğünden beri fazla değişmedi.”

Borgo San Lorenzo barış zamanı oldukça çekici bir yerdi. Sieve Nehri’nin sol tarafına kurulmuş ve tepelerle çevrelenmişti. Fakat önceki Noel’de Britanyalılar tarafından bombalanması ve soğuk kış, iki yüz kişinin öldüğü kasabada melankolik bir hava yaratmıştı.

Otobüs şoförü, diğer yolcuların yüzünü görmemesi için tam arkasında oturan Rosa’yla sohbet etmeye başladı. Luciano’nun Rosa’ya cevaplarını vermiş olduğu bir dizi soru sormaya başladı. Otobüsteki muhtemel ajanları yanıltmak için nereden geldiğini ve kimi ziyaret ettiğini sordu. Fakat otobüs terminale varınca diğer yolcular, pahalı ceketinin içindeki çekici bir yabancıyla ilgilenmek yerine evlerinin güvende olup olmadığı telaşıyla meşguldüler.

Terminalde dikkatle etrafı izleyen bir köpek vardı, her geçen yola cuya umutla bakıyordu.

“Ah, Fido,” dedi otobüs şoförü, cebinden bir parça peynir çıkarıp köpeğe vererek. “Sahibi onu tehlikeli bir akıntıdan kurtardı,” diye açıkladı Şoför. “Fido, kasabada oldukça bilinen bir karakterdir. Her sabah sahibinin yanında terminale kadar ona eşlik eder ve akşamları dönüşünü beklerdi.” Otobüs şoförü köpeğin başını okşadı. “Zavallı Bay Soriano artık eve dönemeyecek olmasına rağmen Fido hâlâ her

akşam gelip onu bekler.”

“Bombalama olayı mı?”

Şoför tatsızca başını salladı. “Almanları hedef alıyorlardı fakat pek çok masum insanı da havaya uçurdular.”

Rosa kafasını öne eğdi. Bu ölümler ne zaman sona erecekti?

Otobüs şoförü kafasıyla uzun bir caddeyi gösterdi. “Eğer dümdüz yürürsen bir meydana çıkacaksın,” dedi. “Aradığın restoran solda.”

Rosa otobüs şoförüne teşekkür etti ve Fido’nun başını okşadı. Şoförün dediğine göre köpek, Soriano’nun dul eşi ve kasabanın insanları tarafından bakılıyordu. Rosa yoluna devam etti. Çantasında taşıdığı dolu silah omzuna ağırlık yapıyordu.

Rosa meydanı bulunca nefes alıp verişini düzenledi ve Fransız pencereci restoranı gördü. Giyindiğinde partizanların ona nasıl imrenerek baktığını ve Ağaçkakan’ın onu ormana götürürken bir göreve gidiyor olduğunu anladığını anımsadı. Sinirleri haftalardır hareketsiz kaldıkları için gerilmişti. Bekleme riskini tercih etmişlerdi. Sadece Marisa ve Genoveffa yemek hazırlama ve diğer ev işleriyle meşguldüler. Fiamma da üç hasta askere bakmaktaydı. Rosa, ayrılırken Luciano’nun yüzündeki ifadeyi anımsadı. Tek kelime etmemişti fakat her şey gözlerinden okunuyordu. *Geri gel*, diyordu. Rosa, aralarında olan şeyin sadece içinde bulundukları kargaşadan kaynaklandığını ve Antonio’ya olan sevgisinden ötürü Luciano’nun geri çekildiğini anladı. Hiç geri gelmeyecek bir adamı bekleyen Fido’nun görüntüsü Rosa’nın gözünde canlandı. Fakat Rosa derhâl bu düşünceleri kafasından kovdu. Bu düşünceleri taşıyacak durumu yoktu, özellikle tehlikeli bir görevden önce. Bu yüzden hiçbir şey düşünmemeyi tercih etti.

Ceketini ve atkısını, yolculuk çantasıyla birlikte vestiyer kıza teslim etti. Restorana girmeden önce elbisesini düzeltilti. Omuzları vatkalı, vücudunu saran, sade ve zarif bir elbiseydi. Savaştan önce giydiklerine benziyordu. Restoranda oturan SS subaylarının ve faşistlerin sayısını görünce yılan yuvasına girdiğini hissetti. Saçlarını yüzünün bir kısmını örtecek şekilde yapmıştı, böylece tanıdığı biriyle karşılaşırса kendini saklayabilecekti. Restorandaki kadınların çoğu, yüksek rütbeli kumandanların Alman hanımlarıydı fakat bir İtalyan kadınının Alman askerine incir yedirdiğini gördü. Rosa çenesini kaldırdı ve memnuniyetsizliğini saklamaya çalıştı. Bütün

Almanlar kötü değildi, bunu bilecek kadar insan tabiatını anlayabiliyordu. Fakat bütün Almanlar düşmandı ve her kim onlardan birini arkadaş ya da sevgili olarak seçerse haindi, Rosa'yı da ilgilendiren buydu. Bunun yanında SS subayları kötünün kötüsüydü. Rosa bir partizanın akşam vakti camdan bir bomba atarak işlerini bitirmemiş olmasına şaşırırdı. Fakat büyük ihtimalle kasaba halkına misilleme yapılması ihtimali onları hareketsiz bırakıyordu.

Orietta ipek giysili bir adamla pencere kenarında oturuyordu. Restorandaki en dikkat çekici yeri seçmişti, Rosa bunun bir nedeni olduğunu düşündü.

"Sevgili kardeşim," dedi, Rosa'yı karşılamak için ayağa kalkarak. "Umarım gece yolculuk yapmak senin için çok zorlu geçmemiştir? Gündüz gelecek olsaydın otobüsün vurulmasından ya da bombalanmasından endişelendim."

Rosa, Orietta'nın kucaklamasına karşılık verdi. "Sorun olmadı," dedi, kendi rolünü oynayarak. "Seni gördüğüm için çok mutluyum."

"Bu Emanuele," dedi Orietta, adamla tanıştırtarak. "Seninle tanışmak için sabırsızlanıyordu."

Emanuele otuzlu yaşlarının sonunda, saçları seyreilmeye başlamış, iri gözlü bir adamdı. Sadece görüntü için olduğunu idrak edene kadar Rosa yakasındaki faşist simgesine takılı kaldı. Adam, Rosa'yı selamlamak için sandalyesinden kalktı ve elini sıkıttı.

"Size eşlik etmekten mutluluk duydum, Bayan Gervasi," dedi, Rosa'nın takma ismini kullanarak.

Rosa, Orietta ve Emanuele oturdular ve var olmayan anneler, babalar, teyzeler ve amcalarla ilgili kurgusal bir sohbete daldılar. Orietta, Emanuele'i banker olarak tanıttı. Rosa onun gerçekte ne iş yaptığını merak etti. Hafif peltek konuşuyordu. Parmağındaki altın ve yakuttan yüzük Rosa'nın ilgisini çekti. Yumuşak bir cildi ve bakımlı dişleri vardı. Savaşta açlık çeken biri gibi durmuyordu fakat o gece hiçbirisi öyle durmuyordu. Orietta yakası kalp şeklinde olan ve onu varlıklı genç bir kadın gibi gösteren ipek tafta bir elbise giymişti. Flock'taki kod adı Kanarya'ydı.

Garson yemek menülerini getirdi. Rosa yıllardır bu kadar çok yemek görmemişti. Fiyatlar pahalıydı fakat çeşit boldu. Kasabanın spesiyali olan havuç çorbasını ve patatesli makarnayı seçti. Rosa'ya, Flock'un zor edinilmiş parasını fazla harcamadan yenilebilecek sağ-

lıklı bir kadın öğünü gibi gözüktü. Orietta da zarif fakat mütevazı bir yemek istedi. Ancak Emanuele menüdeki en pahalı yemeği, bifleği istedi ve büyük bir iştahla yedi. Rosa bunu kimliğini gizlemek için mi yaptığını merak etti. Luciano en iyi direnişin, düşmanın dibindeyken yapıldığını söylemişti.

Tatlılar için hazır olduklarında garson menüyle geri geldi. Rosa listedekilerin hepsinin şeftalili olduğunu görünce umutsuzluğa kapıldı: Kızarmış şeftali, şarapta şeftali, şeftali pastası ve şeftali muhallebisi.

“Şef özür diliyor,” diye açıkladı garson. “Fakat tek bulabildiğimiz konserve şeftali.”

Savaşın önce Rosa’nın, dalından koparılmış şeftali yemekten daha çok keyif aldığı bir şey yoktu. Parlak rengini, güzel kokusunu, yumuşak ve sulu etini çok severdi. Kışın konserve şeftaliyi bile severdi. Fakat partizanlara Müttefikler tarafından bırakılan standart yemek hep konserve şeftali oluyordu ve sümüksü, yarı donmuş konserve kışın yemek Rosa’yı şeftaliden tamamen soğutmuştu. Fakat görüntü olsun diye kızarmış şeftaliyi seçti.

Tatlı sırasında kısa konuşmalar geçti. Rosa odaya bakmama konusunda dikkatliydi. Kimseyle göz göze gelip de merak uyandırmak istemiyordu. Emanuele’i incelemeye devam etti. Davranışları nazikti fakat yine de Rosa’yı rahatsız eden bir şey vardı. Rosa bunu düşmanın ortasında olmalarına bağladı. En dengeli insanın bile sakin kalabilmesi oldukça güçlü.

Emanuele hesabı ödedi ve lavaboya gitmek için izin istedi. Rosa pudra kutusunu çıkarttı ve burnunu pudraladı. Kalbi duracak gibi oldu, aynadan Markiz Scarfiotti’nin yansımasını gördü. Yanında faşist bir subayla özel yemek odasını terk ediyor, vestiyere doğru gidiyordu. Rosa onların doğrudan görüş alanı içerisinde değildi fakat sonra resmî bir araba restoranın önüne geldi ve markizle arkadaşı arabaya gitmek için pencerenin önünden geçtiler. Rosa kendini saklamak için çantasını yanlışlıkla yere düşürdü. Tarağı masanın altına düştü, sanki tarağı arıyormuş gibi masanın altına eğildi. Elleri titriyordu.

“Yardımcı olabilir miyim, bayan?” diye sordu garson.

“Sorun değil,” dedi Rosa, tarağını göstererek. “Buldum.”

Pencerenin önündeki araba ilerleyince doğruldu. Orietta bir şey-

lerin ters gittiğini sezmişti fakat gözleriyle tehlikenin geçtiğini işaret etti. Aslında geçmemişti. Markizin görüntüsü Rosa'nın midesini bulandırmıştı çünkü Scarfiotti villasında neler döndüğünü biliyordu ve onları durduramayacak kadar güçsüzdü.

Orietta ve Rosa'nın bir otelde kalmaları ve ertesi sabah gün ağarmadan terminalde ayrılmaları ayarlanmıştı. Emanuele onlarla otele kadar yürüdü, sonra onlarla vedalaşıp kendi oteline gitti.

Otel odası ısıtılmıyordu fakat renkli duvar kâğıtları ve mobilyalar sıcaktı. Orietta dinleme cihazı olup olmadığını kontrol etti. Yoktu. Fakat duvarlar inceydi, bu yüzden kadınlar birbirleriyle sessizce konuştular. Soğuğa rağmen Rosa banyoda ılık suyla yıkandı. Aylardır düzgün bir yatakta uyumamıştı ve temiz çarşaf, yumuşak yastıklar onun için lükstü. Orietta, Rosa'yla aynı yatağa yattı; ısınmanın tek yolu buydu. İki kadın ayaklarını birleştirdiler.

"Rahatı bulduğun zaman tadını çıkarmalısın," dedi Orietta, yastığını kabartıp tavana bakarak. "Ben bunu öğrendim. Bu günlerde genelde kalabalık trenlerde uyumak zorunda kalıyorum."

Rosa ona döndü. "Emanuele kim? Sormamda bir sakınca var mı?"

Orietta başını iki yana salladı. "Açıkçası, herhangi biri hakkında ne kadar az bilersen kendin ve şebeke için o kadar iyi. Eylül ayından beri partizanlar için çalışıyor ve çok zeki olduğunu kanıtladı. Tek zayıf yanı, kaliteli yaşamı sevmesi. Eğer şartlar uygunsa bundan mahrum kalmayı beceremiyor."

"Bunu fark ettim," dedi Rosa.

"Pekâlâ," dedi Orietta, Rosa'nın donmuş ellerini ovuşturarak. "Luciano'nun ne yaptığını ve dağlarda işlerin nasıl yürüdüğünü anlat."

Rosa, Orietta'ya kamp hayatını ve Luciano'nun onu ve köylülere nasıl kurtardığını anlattı. Kadınlar bütün gece konuşabilirdi fakat kısa süre sonra yatakta uzanmış olmanın rahatlığı ve akşamki yemek onları ele geçirdi ve uyudular.

Sabah giyinirlerken Orietta, Rosa'ya parayı verdi. İçi oyulmuş bir kitaba gizlenmişti.

"Pekâlâ, sanırım içi dolu bir silahın var değil mi?" diye sordu. "O benim için."

Orietta'nın işi en tehlikeli olanıydı, Luciano'nun kardeşine si-

lah göndermek için onu kurye olarak kullanmasına şaşırmadı. Rosa terminalde Ağaçkakan tarafından karşılanacaktı, o yüzden kampa kadar silahlı koruması olacaktı ve silaha ihtiyacı yoktu. Dikkatlice silahı Orietta'ya verdi, Sığırcık'ın ona öğrettiği gibi.

“Teşekkürler,” dedi Orietta, silahı bir eşarpın içine koyup çantasına tıktırarak. “Birisi Müttefik askerlerle ormanda dost olup onlara bir kulübede sakladığı silahlar ve yemek olduğunu söylüyor. Onu takip ettiklerinde Almanların beklediğini görüyorlar. Her kimse düzenbazın teki fakat onu bulacağım.”

Rosa'nın içini titreme kapladı. “Onu öldürecek misin? Senin sadece bir *stafetta* olduğunu sanıyordum?”

“Eğer zorunda kalırsam evet,” dedi Orietta, aynada yakasını düzeltip ayakkabılarını giyerek. “Bu kişi Müttefik askerlerle ve Floransa'daki partizanlarla ilgili çok şey biliyor. Bazen bir *stafetta*'nın suikastçi olması gerekebilir.”

“Luciano senin bu kadar tehlikeli bir iş yaptığını biliyor mu?” diye sordu Rosa.

Orietta güldü. “Luciano'nun kadınlara dair eski kafalı fikirleri var fakat bu bir savaş. Herkes savaşmak zorunda.”

Rosa şok olmuştu fakat bir şey söylemedi. Orietta haklıydı, bu bir savaştı ve herkes ne için çağrılıyorsa onu yapmalıydı. Orietta'ya dair eski günlerden görüntüler hafızasında canlandı. Sibilla için mükemmel bir elbise diken, güzel keman çalan ve Antonio'nun antikalarını başarıyla parlatan kadın. Savaşın yaptığı buydu. İnsanları değiştirmişti. Rosa'yı da değiştirmişti. Luciano'yu Nazi zannettiğinde ve köylülerin öldürüleceklerini düşündüğünde az kalsın el bombasını patlatmak üzereydi. Sığırcık eğer kendini savunması gerekirse diye saniyeler içinde silahını çekip ateş etmesini öğretmişti. Fakat Rosa insanları avlayabilecek kadar değiştiğinden emin değildi.

“Rosa,” dedi Orietta, sanki arkadaşının düşüncelerini okumuş gibi. “Müttefik askerlerini yakalamaları için faşistlere yardım edenle, Carlo'yu ihbar edenin aynı kişi olduğunu söylesem vicdanını biraz rahatlatır mı? İçimizden biri?” Orietta'nın yüzü sertti fakat sesi çatallaştı.

Luciano, Orietta'yı Carlo'nun ölümü ile ilgili bilgilendirmişti fakat Rosa ona yapılan işkenceyle ilgili ne kadar bildiğini kestiremediği için konuyu açmak istemedi.

“Sen ve Luciano çok fazla kayıp verdiniz,” dedi sessizce. “Aileniz özgürlük için savaşıırken çok kurban verdi.”

“Sen de Rosa,” dedi Orietta, yüzüne düşmüş perçemi geri atarak. “Sen de acı çektin. Antonio’ya olanlar içimi acıttı.”

Rosa iç çekti. “Antonio hayatta kalacak. Bana geri gelecek. Kendime bunu söylüyorum fakat zar zor düşünebiliyorum. Bir savaş tutsağı geçen hafta Flock’a katıldı. Orvieto yakınındaki kamptan kaçmış. Anlattığı durum felaketti.”

Rosa pencereden hâlâ karanlık olan gökyüzüne baktı. Eğer bir otel odasında üşüyorsa Antonio ne durumdaydı? Orietta’ya geri döndü. Arkadaşının yüzündeki ifadeyi görünce neredeyse kalbi durdu. Korkmuş görünüyordu.

“Bilmiyor musun?” diye sordu Orietta. “Luciano sana söylemedi mi?”

Yer sanki Rosa’nın altından kaydı. Soğuk havaya rağmen içini bir ateş kapladı ve bayılacağını hissetti.

“Aman Tanrım, bilmiyorsun!” dedi Orietta, yatakta oturarak.

“Neyi?” diye sordu Rosa, sesini alçak tutmaya çalışarak. “Neyi bilmiyorum?”

Orietta ellerini büktü ve Rosa’ya baktı. “Luciano sen kampa vardktan sonra Antonio’ya ne olduğunu bulmamı istedi. Kendimi senin kız kardeşin olarak tanıtip onu hapisten çıkaracaktım. Fakat Le Murate’ye gittiğimde Antonio ve birkaç siyasî mahkûm Almanya’ya gönderilmişti.”

Rosa derin bir nefes aldı. Bu zaten bildiği bir şeydi. Fakat Orietta’nın yüzündeki acı ifadesi, bundan daha fazlası olduğunu söylüyordu. Tırnaklarını avuçlarına batırdı. “Bana ne anlatmaya çalışıyorsun? Toplama kampına mı gönderildi?”

Orietta kafasını iki yana salladı. “Bindiği trenin izini sürdüm. Luciano bir şekilde rayları havaya uçurarak treni durdurmak niyetindeydi. Antonio’yu kurtarmak istedi. Sığırcık ona delirmiş olduğunu söyledi. Eğer treni durdururlarsa muhafızların mahkûmları vurmaya başlamasından korktum. Fakat Luciano denemek istedi. Trende altı yüz kişi vardı, çoğunlukla İtalyan askerleri. Luciano eğer serbest kalırlarsa pek çoğunun partizanlara katılacağını söyledi.”

Rosa, Orietta’ya baktı. Kan kulaklarında pompalanıyordu.

“Biz daha trene yaklaşmadan...” diye devam etti Orietta, “Müttefikler... İtalyanlarla dolu bir tren olduğunu bilmiyorlardı. Alman

askerlerini taşıdığını sandılar. Köprüyü geçiyorken bombalandılar. Birkaç vagon nehre düştü. Yolcular çıkamadılar. Boğuldular.”

Oda bembeyaz oldu. Rosa göremiyordu. Görüntü geri geldiğinde nefes alamadığını anladı. Acı içini deşti. Hıçkırıklara boğuldu. “Hepsi mi?” diye sordu.

Orietta ayağa kalktı ve Rosa’nın ellerini tuttu. “Yüz kadar İtalyan kurtuldu. Ormanlara kaçtılar. Onlardan birinin Antonio olup olmadığını bulmak için bütün bağlantılarımı kullandım fakat ne ismiyle ne de tarifiyle kimseden bir bilgi alabildim. Almanya’ya götürülen yaralıların arasında olabilir fakat istihbarat raporlarına göre o adamların çoğu yetersiz tıbbi tedaviden ötürü ölmüş.”

Rosa yatakta oturdu. Hastanede ilgilendiği Yeni Zelandalı, bacaklarını kaybettiği ilk anda hiçbir şey hissetmediğini söylemişti. Sağır eden bir ses duymuş ve arkaya doğru uçup bir hendeğe düşmüştü. Aşağı bakıp bacaklarının olmadığını gördüğünde ilk düşüncesi, *Tanrım, artık kriket oynayamayacağım*, olmuştu. Rosa o tip bir şok geçiriyordu.

“Antonio hâlâ yaşıyor,” dedi. “Öyle olmalı. Hepimiz takma isimler kullanıyoruz, değil mi?”

Orietta kollarıyla Rosa’yı sarmaladı ve gözlerinin içine baktı. “Nehre uçmayan vagondakilerin çoğu Alman’dı. Kaçan mahkûmlara ateş ettiler. Sadece çok azı kaçabildi. Antonio’nun yaşıyor olması düşük bir ihtimal. Eğer yaşıyor olsaydı, seni bulmak için her şeyi yapardı.”

Rosa kampa geri dönüşünü hayal meyal hatırlıyordu. Katettiği her kilometrede kurduğu hayaller küle döndü. Antonio’nun treni bombalanmıştı ve sadece yüz yolcu kurtulmuştu. Bunların içinde sadece yaralanmayan mahkûmlar ormana kaçabilmişti. Çoğu kaçarken vurulmuştu. Antonio’nun o az sayıda kişiden biri olma ihtimali neydi? Orietta, eğer yaşıyor olsaydı, seni bulmak için her şeyi yapardı, derken haklıydı.

Ağaçkakan ve Rosa kampa vardıklarında partizanlar Rosa’ya soru işaretleriyle baktılar. Görevinde ters giden bir şey mi vardı? Luciano onu ofisine çekti. Rosa köşede yorgun, üşümüş ve dilsiz durdu.

“Neden bana Antonio’yu söylemedin?” diye sordu. “Trenin bombalandığını neden söylemedin?”

Luciano dudaklarını ısırды ve avuçlarına baktı. “Senin bana Carlo ile ilgili her şeyi söylememenle aynı nedenden dolayı. Ne faydası olacaktı? Devam etmek için bir nedene ihtiyacın vardı. En iyi nedeni ortadan kaldıramazdım.”

Rosa dizlerinin üzerine çökmüştü. Kollarında Luciano’nun güçlü ellerini hissetti. Sanki sendelemişti ve düşüyordu da Luciano onu yakalamıştı.

“İnançlı ol,” dedi. “Antonio hâlâ hayatta olabilir. Buna inanmak zorundasın.”

Rosa başını iki yana salladı. “Kendimi bu şekilde kandırabilecek kadar güçlü olduğumu sanmıyorum.”

Luciano onu hafifçe sarstı ve gözlerine bakması için zorladı. “Yüz İtalyan kazadan kurtuldu. Görebildiğim kadarıyla en az yarısı ormana kaçtı. Diğerleri Almanya’ya gönderildi. Evet, çoğu öldü fakat diğerleri sağ. Umudunu yitirmemelisin, Antonio yaşayanlardan biri olabilir.”

“Neden bana bunu söylüyorsun?” diye sordu Rosa. Bilincini kaybetmek üzereyken kurtarıcısı tarafından tokatlanan biri gibi hissetti. Kurtarılmak istedi, rahatlamak ve inanmak istedi fakat şüphe onu kuşatıyordu.

Baktığında Luciano’nun gözlerindeki ışığı gördü. “Benim İspanya’da öldüğümü sandın, değil mi? Fakat geri döndüm.” Söylemedi fakat Rosa, *senin için döndüm*, dediğini hayal etti.

Sığırcık dışarıdan seslendi. Luciano, Rosa’nın yanağına dokundu ve gitmek için döndü. “Umudunu yitirme. Hepimizin sahip olduğu tek şey bu.”

Luciano dışarı çıktığında içeri akın eden soğuk hava Rosa’yı titretti. Luciano haklıydı. Umut, sahip oldukları tek şeydi. Gerçek acımasızdı. Rosa başka bir şeyi daha anladı: Antonio ile evlenmek, çocuklarını büyütmek ve hatta onun öldüğünü düşünmek, Luciano’ya olan aşkını değiştirmemişti. Luciano, o ve Sibilla’nın daha güvenli bir hayatları olması için Rosa’nın gitmesine izin vermişti. Antonio’yu onun için kurtarmak adına trene saldırmayı planlayarak kendini tehlikeye atmıştı. Rosa sonunda hakikati gördü, kimse onu Luciano’nun onu sevdiği kadar sevezmedi. *Fakat bunu çok geç gördüm*, diye düşündü. *Artık yapılabilecek hiçbir şey yok.*

Nisan ayında, zorunlu askerliğe karşı çıkan genç bir adam Flock Kampı'na feci bir hikâye getirdi. Roma'daki komünist partizanlar Rasella caddesini, bir grup Alman polisi oradan geçerken bomba ile patlatmıştı. Bomba, yol süpürme arabasına saklanmıştı ve birkaç partizan oralarda gezinip yoldan geçenlerin patlama alanına girmelerini engellemişti. Otuzun üzerinde Alman öldürülmüştü. Misilleme hızlıydı ve Hitler tarafından yirmi dört saat içerisinde gerçekleştirilmesi emredilmişti. Üç yüz otuz beş kişi -siyasî mahkûmlar, Yahudiler, sokaktaki erkekler ve erkek çocuklar- toplanıp Adreatine Mağarası'na götürülmüştü.

Genç adam, Alman askerleri tarafından konuşulurken bir casus tarafından duyulup ona anlatılan bu hikâyeyi aktarırken titriyordu. "Öldürülmesi gerekenlerin sayısı o kadar fazla olduğu için idamlıklar mağaraya beşer beşer götürülmüş ve idam mangası yerine enselerinden vurularak öldürülmüşler. Öldürme ekibindeki askerler görevde yeniymiş ve sinirlerini yatıştırmak için onlara birkaç kasa konyak vermişler. Bir asker ateş etmeyi reddetmiş ve yapması için zorlanmış. Bir diğeri bayılmış. Öldürme işlemi saatler sürmüş ve zaman kazanmak için sıradaki grubu onlardan önce öldürülenlerin cesetleri önünde çömeltilmişler. Gün ilerledikçe öldürme işi yarım yamalak yapılmış. Bazıları mahkûmların kafalarını uçurmuş. Almanlar mağaranın ağzını kapamak için bomba atıklarında hâlâ tam olarak ölmemiş olanlar varmış."

Genç adam hikâyesini bitirdiğinde Rosa aralarında Fiamma, Marisa ve Genoveffa'nın da bulunduğu partizanların yüzlerine baktı. Gözlerinde büyüyen bir kararlılık gördü. Görünen o ki Nazilerin,

İtalyanlara boyun eğdirme çalışmaları tam tersi bir etki yaratıyordu.

Flock kampı bahar geldiğinden beri iki kat büyümüşü ve dağın yükseklerinde başka bir kampa geçmeleri gerekiyordu. Her zaman-
kinden daha fazla sivil onlara yemek ve erzak getiriyordu ve Floransa'da sendika sabotajları artıyordu. Almanlar insanların kocalarını, karılarını, oğullarını, kızlarını, arkadaşlarını ve komşularını öldür-
dükçe İtalyan nüfusuna savaştıkları için o kadar neden sunuyorlardı. Almanlar eğer İtalyanlardan itaat istiyorsa onları rahat ettirmeli ve dünyayı vaadetmeliydiler. Ailelerine ve arkadaşlarına saldırmak daha fazla askeri yarışa sokuyordu. Bir ordu yükseliyordu, nüfusun geneline göre hâlâ rakam olarak az fakat Mussolini'nin hayal edebileceğinden daha fazla ruhla. Bütün yaş gruplarını, cinsiyetleri, siyasî ve dinî inanç gruplarını kapsıyordu.

Rosa kendinde bir başkalaşım olduğunu deneyimlemişti. Borgo San Lorenzo'dan döndüğünde ve Antonio'nun yaşama ihtimalinin düşük olduğunu fark ettiğinde felce uğramıştı. Bir gece rüyasında tepelere tırmanarak onu aradığını gördü. Güçlülükle onun ismini haykırdı ve kendi çılgınlığından uyandı. Doğrulduğunda felce uğratan üzüntüsünün öfkeye dönüştüğünü gördü. Almanlara ve faşistlere karşı öfke duyuyordu. Mussolini'ye ve ona destek olan herkese öfke duyuyordu. Floransa'ya ulaşmaları bu kadar zaman aldığı için müttefiklere karşı öfke duyuyordu. Ve Markiz Scarfiotti'ye öfke duyuyordu.

"Ülkemden defol!" sözü artık Rosa'nın günlük sloganı olmuştu. Eğer Antonio sağ ise ne kendine ne de Rosa'ya zarar verilmesine izin verirdi.

Rosa her gün tüfeğiyle atış talimi yaptı. Cephane az olduğunda mermisiz çalıştı, aniden dizlerinin üzerine çöküp nişan aldı. Koştı, sınav çekti ve mısır koçanları dolu torbalara yumruk attı; düşmanı yok etmeye hazır her insan gibi kararlıydı. Antonio için, Sibilla için, Lorenzo ve Giorgio için savaşıyordu. Onlar artık görevinin arka planı değillerdi, kalbiydiler. Rosa, Luciano'yu ruhuyla sevdiğini artık kabul etmişti. Onları birbirine bağlayan, etraflarındaki fiziksel dünyadan daha derin bir şeydi. Sanki onu tamamlayan ikizi gibiydi. Fakat Luciano'ya olan sevgisi, kocası ve çocuklarının babası olan Antonio'ya olan sevgisini ortadan kaldırmıyordu. İki adam için hissettikleriyle savaşamazdı. Dönüştüğü kadının bir başka çelişkisi ola-

rak bunu kabul etti. Öldürmeye hazırlanan bir partizan, kutsal emri çiğnemeye hazır dindar bir Katolik.

Bir gün adamlar, tehlikeli olacağını düşündüğü bir görev için ayrılırlarken Rosa onlara katılmayı teklif etti.

“Hayır!” dedi Luciano.

“Neden hayır?” diye sordu Sığircık. “Kuzgun herkes kadar iyi bir asker. Muhtemelen de daha iyi. Çok hızlı.”

“Hayır!” dedi Luciano, daha fazla tartışılmayacağını anlatmak için sesini yükselterek.

Ertesi gün Rosa, Sığircık ile Fiesole’ye yakın başka bir partizan grubundan bilgi ve erzak almak için gönderildi. Müttefikler nihayet yarım adada ilerleme kaydediyorlardı ve partizanlara, Almanlara karşı eylemlerini arttırıp iletişim tellerini kesmeye ve erzaklarını çalmaya yönlendiren bildiriler bırakıyorlardı. Çeşitli grupların güce katıldığı konuşuluyordu, böylece Müttefikler’in düzenli olarak hava ikmalleriyle bıraktığı silah ve cephane ile daha büyük hedeflere saldırabilirlerdi. Sığircık, *Staff* olarak bilinen grupla iletişime geçecekti.

Ormanlık alandaki yolculukları boyunca Rosa ve Sığircık, aşağıda gözüken Floransa manzarasını yakaladılar. Rosa sanki daha önce yaşadığı hayata cennetten bakıyormuş gibi hissetti. Gördükleri; Rosa’ya, çocuklarının bebek arabalarını üzerinde yürüttüğü Arnavut kaldırımlı sokakların, mobilya dükkânının ve Antonio ile hayatını paylaştığı dairenin anılarını geri getirdi.

Kampa vardıklarında Rosa, Ada ve Paolina’yı partizanların ve müttefik askerlerin yanında görünce hayrete düştü. Silahları temizliyorlardı. Rosa’yı fark edince oldukları yerde donakaldılar. Kadınların, en son görüştükleri zamandan bu yana daha fazla gri saçı vardı fakat bunun dışında fazla değişmemişlerdi.

“Aman Tanrım!” dedi Ada, öne çıkıp Rosa’ya sarılarak. “En garip zamanda ortaya çıktın fakat tekrar karşılaşacağımızı biliyordum.”

“Ölmüş olmandan korktum,” dedi Rosa, gözleri yaşlı. “Scarfiotti villasında fena şeyler dönüyor.”

Ada’nın yüzü karardı. “Almanlar geldiğinde ayrıldık. Kötülük topraktan ve mezarlardan çıkarak villanın üzerinde yükseliyordu. Fakat ormanlık alanda hâlâ iyilik hâkim ve şimdi üçümüz tekrar...”

Ada kendini durdurdu ve Rosa onun nereye baktığını görmek için arkasını döndü. Çadırların birinden bir başka tanıdık yüz çıktı: Giovanni Taviani, Scarfiotti villasının bekçisi.

“Bizim kumandanımız,” diye fısıldadı Paolina. “Çalışanların bazıları kalmak istedi fakat Giovanni bizi kurtardı. Bay Collodi de burada, bahçıvanlar ve hizmetçilerin bazıları da. Yerin altında villanın girişine giden bir tünel var. Onun dışında başka kimsenin bildiğini sanmıyorum.”

Giovanni, Sığırcık’ı yanına çağırdı. Rosa, partizanların birleşmesi pazarlığında bulunmayı ümit etti fakat belli ki henüz rütbesi bunun için fazla düşüktü. Sığırcık onu dışarıda beklemesi için işaret etti. Giovanni, Rosa’ya bir bakış atmasına rağmen onu hatırlamışa benzemiyordu. Gözlerinde hâlâ boyun eğmenin üzüntüsü vardı fakat yetmiş yaşına yaklaşmış bir adama göre bedeni güçlü ve göğsü gençlerinki gibi genişti. Belki de bir partizan lideri olmak kendisine saygısını kısmen geri getirmişti. Rosa, Giovanni’nin ailesine ihanetini unutamıyordu fakat düşünceleri onun villa çalışanlarını ve markizin emri olmasına rağmen Weimaraner köpeğini katledilmekten kurtarmış olması gerçeği ile yatıştı. Rosa kampta kalan Luciano’yu düşündü. Babasıyla barışmasının bir yolu var mıydı? Görünen o ki komşu partizan liderinin kimliğine dair bir fikri yoktu.

Ada sanki ne düşündüğünü biliyormuş gibi Rosa’ya bakış attı. “Bay Bonizzoni de bizimle birlikte kaçtı fakat maalesef Alman konvoyuna yaptığımız saldırıda vuruldu. Giovanni Taviani’ye ne olduğunu ondan öğrendim. Villadan değerli bir yadigâr çalmış ve Roma’da satmış. Markiz bunu öğrenmiş ve eski markiye bunu söylemekle tehdit etmiş. Bunca senedir üzerinde hükmünün geçmesinin sebebi buymuş. Eğer eski marki öğrenirse bunun utancı Giovanni’yi öldürürmüş. Eski marki onu arkadaşı gibi görürmüş ve oğluna ölümünden sonra Giovanni ile ilgilenmesi için tembih etmiş.”

Rosa şimdi her şeyi daha net görüyordu. “Eski marki ve Giovanni birbirlerini Giovanni iflas etmeden önce tanıyorlarmış. Bu yüzden marki ona iş vererek yardım etmiş,” dedi, hem Ada’ya hem kendine. “Giovanni o yadigârı çaldığında paranın peşinde değildi.”

Ada ve Paolina ona sorgulayarak baktı.

“Giovanni onu karısını hastaneye yatırabilmek için çaldı.”

Rosa, Giovanni’nin başarılı bir terzi olduğu ve riskli bir yatırım

yapıp bütün varlığını kaybettiği hikâyeyi hatırladı. Pergola caddesindeki evden tahliye edilen ailenin görüntüsü gözünün önüne geldi. Giovanni Taviani bazı trajik hatalar yapmıştı fakat onları düzeltmeye çalışmıştı.

“Rosa, seninle konuşmamız gereken önemli bir şey var,” dedi Ada.

Rosa ona döndü. “Ben Nerezza’nın çocuğuyum. Bu mu? Ölmüş olması gereken çocuk? Fakat ölmedim, birisi beni Santo Spirito Manastırı’na götürdü.” Boynunda asılı duran anahtara dokundu. “Tesadüfen Nerezza’nın eski piyanosuyla karşılaştım. Gümüş anahtar piyanonun taburesindeki kilide uydu.”

Ada şaşırды. Gözleri doldu. “Senin ortadan kaybolduğunu düşündüm,” dedi. “O anahtarı annenin piyano taburesinden ben aldım ve senin kundağının içine seni korumak için koydum. Sütannen seni besledikten sonra seni ben yıkadım ve altını değiştirdim. Marki bana senin öldüğünü söyleyince kalbim paçalandı.” Ada’nın sesi canlılığını yitirdi ve sonra yeniden dengelendi. “Senin ölemeyecek kadar sağlıklı ve güçlü olduğunu düşünmüştüm fakat sonra herkesin aynı şeyi Nerezza için de söylediğini hatırladım.”

Ada sadece Rosa’nın tahmin ettiklerini doğrulamış olsa da kendisini bozguna uğramış hissetti. “O zaman ben kesinlikle Nerezza’nın kızıyım,” dedi. “Marki benim dayımdı ve Clementina da benim kuzenim.”

Sığırcık ve Giovanni konuşmalarını bitirdiler ve çadırdan çıktılar. Sığırcık, Rosa’ya gitmek için hazır olduğunu işaret etti.

“Sanırım beni manastıra yollatan markizdi,” dedi Rosa. “Beni etrafta istemedi. Herkese öldüğümü söyledi.”

“Fakat bu imkânsız,” dedi Ada.

Rosa ona baktı, anlamamıştı.

“Sen doğduğunda markiz orada değildi,” dedi Ada. “Balayını geçirdikleri Mısır’da kaldı. Kız kardeşinin ölümcül derecede hasta olduğu söylendiğinde sadece marki geri geldi. Kimse bunu umursamadı çünkü herkes iki kadının arasının açık olduğunu biliyordu. Cenazeden bir ay sonrasına kadar markiz villaya gelmedi. Gece geç vakit vardı, o yüzden onu görmedim. O da hastaydı, Mısır’da bir hastalık kapmıştı ve haftalarca odasında kaldı, ona sadece hizmetçisi ve Bayan Guerrini yardım etti. Ondan sonra hep solgun ve hasta-

lık gözükte, hiçbir zaman düzgün yemek yemedi.”

“Kuzgun, artık gitmemiz lazım,” diye seslendi Sığırıcık.

Nerezza’nın kızı olduğu gerçeği bir yana, Rosa’nın bir araya getirdiği senaryo parçalanmıştı. “O zaman beni manastıra yollayan markiydi,” dedi. “Fakat neden böyle yapsın? Neden beni yollatsın ve onca yıldan sonra beni Clementina’ya mürebbiye olarak alsın? Mantıklı değil. Ondan benim manastırlı bir yetimden başka bir şey ifade ettiğime dair herhangi bir işaret almadım.”

“Kuzgun!” diyerek gözlerini Rosa’ya dikti Sığırıcık. Ada ve Paolina’yla apar topar vedalaşıp onu takip etmekten başka seçim şansı yoktu.

“Tekrar ziyarete gel,” dedi Ada. “Daha çok konuşuruz.”

Rosa ve Sığırıcık Flock kampına doğru giderlerken Rosa döndü ve Fiesole’den Floransa’ya giden yola bakış attı. Bu yolculuğu her yapışı onun için önemliydi. Fakat onu ilk kez kimin bıraktığını öğrenebilecek miydi ve neden bıraktığını?

Rosa çadırına girene kadar Sığırıcık’ın Luciano ile konuşmasının bitmesini bekledi. İçeri girdiğinde Luciano Floransa haritası üzerinde parmağını gezdiriyordu. Rosa’ya gülümsedi ve Rosa onu Arno Nehri’nin kıyısında ilk gördüğü zaman güneşin arkasında parlama-sını hatırladı. O zamandan bu zamana nasıl bir yolculuk geçirmişlerdi.

Sığırıcık ona Bekçi’nin -Giovanni’nin kod adı- Flock liderlerini ertesi gün beklediğini söylemişti. Rosa, Luciano’yu uyarmasının iyi olacağını düşündü.

“Luciano, Bekçi...”

“Bölgedeki en yetenekli partizan lideri,” diye böldü Luciano. “İmkânsız görevleri idare etti, bu yüzden Almanlar onu bulmak için çok istekli. Bu bir tehlike, biliyorum fakat uzun süredir onun liderliğine hayranım. Bizimle birleşmeyi düşünmesi bizim için bir onur. Söylemek istediğin bu muydu?”

Rosa başını iki yana salladı. Bir yanı uzaklaşmak ve hiçbir şey söylememek istiyordu fakat Luciano’ya anlatmak zorundaydı. Darbeyi yumuşatmanın yolu yoktu. Dosdoğru söylemek zorundaydı.

“O Giovanni Taviani,” dedi. “Senin baban.”

Luciano ona inanamayarak baktı. Kelimeler kaybolduğunda san-

dalyesinden kalktı ve arkasını döndü. Rosa acıma duygusuna kapılmıştı. İki de geçmişleriyle kavgalıydılar.

“Emin misin?” diye sordu. “Nereden biliyorsun?”

“Scarfioffi villasında bekçiydi. Grubundaki pek çok kişi oradan. Birkaç yıl önce senin baban olduğunu öğrendim fakat o zaman bunu söylemeye gerek duymadım. Sana acı yaşatmasına sebep olmak istemedim.”

Luciano’nun yüzünde öyle bir acı vardı ki Rosa’nın kendi yüreği acıdı. Nerezza yaşasaydı ve eğer birbirleriyle ilk defa karşılaşıyor olsalardı ne konuşurlardı merak etti. Flock’a katılmak Rosa’nın hayatı boyunca yaptığı en önemli şeydi. Fakat annesi bir faşist miydi? Eğer Rosa manastıra gönderilmemiş olsaydı, o da bu inançları paylaşacak mıydı? Bu ihtimal onu ürpertti. Tekrar Luciano’ya baktı. Onun kafasında da benzer bir karışıklık olmalıydı, yalnızca bu onun için gerçektir. Rosa için sadece bir varsayım.

“O artık başka biri,” dedi Luciano. “Bilmediğim biri. Bekçi. Meşhur partizan. Babam değil.”

“Ne yapacaksın?” diye sordu Rosa. “Ona katılmayı ret mi edeceksin?”

Luciano başını iki yana salladı. “Beni anımsamayacak,” dedi yumuşakça. “Bizi terk ettiğinde on yaşındaydım. Şimdi bir adamım.”

“O zaman yine de onun grubuna katılıp komutayı paylaşacaksın?”

Luciano gözlerini kapadı, acısına hükmetmeye çalıştı. “Seçim şansım yok. Bu savaşı kazanmayı düşünmem lazım ve anlamlı bir şey yapmamızın tek yolu bu.”

Rosa, Giovanni’nin kendi kanından ve etinden olanı anımsamasının mümkün olup olmadığını ve yeniden kazandığı itibarına, Piero ve Carlo’nun öldüğünü ve nasıl öldüklerini öğrenirse ne olacağını merak etti.

Ertesi gün Rosa; Luciano, Sığırcık ve Keklik’e Staff kampına doğru eşlik ederken yine Nerezza’yı merak etti. Bir faşist olabileceğini varsayarak annesine haksızlık mı etmişti? Defterini ve opera setini gördüğünde Nerezza’dan ne kadar etkilendiğini düşündü. Nerezza büyük bir sanatçıydı. *Sanatçılar duyarlı insanlardır*, diye varsaydı Rosa, büyük ihtimalle davranışları markizinki gibi değildi.

Marki faşist değildi, demek ki kardeşi de olmayabilirdi. Annesiyle hayatının nasıl olabileceğini hayal etti. Nerezza katı olmalıydı fakat müzik ve yabancı dil ortak alanları olabilirdi. *Onun kadar güzel değilim. Bundan dolayı hayal kırıklığı yaşar mıydı ya da beni yine de sever miydi?* Defterde onunla ilgili tarihlerin üzerinin çizildiğini hatırlayınca Rosa irkildi. Fakat belki bu, Nerezza'nın Baron Derveaux'a karşı ondan daha fazla şey hissettiğini ifade ediyordu. Rosa, Osvaldo'dan hamile kaldığını öğrendiğinde nasıl da hazzın tam tersi bir duygu hissettiğini fakat Sibilla doğduktan sonra onu çok sevdiğini hatırladı. *Benim annem için de böyle olmuş olmalı,* diye yorumladı. *Benim Sibilla'ya taptığım gibi o da bana tapardı. Bir annenin böyle hissetmesi çok doğal. Dünyadaki en doğal şey.*

Staff kampına yaklaştıklarında Rosa boğazının düğümlendiğini hissetti. *Zavallı Luciano,* diye düşündü. Rosa da görüşmelere katıldı çünkü Staff'ın birkaç kadın partizanı vardı; gerçek savaşçılar, *stafette* değil. Önceki gün onları gördüğünde Ada ve Paolina gibi kendi silahlarını temizlediklerini fark etmişti. Scarfiotti villasından başka hizmetçiler de vardı ve oğullarının asıldığını, evlerinin yerle bir edildiğini gören iki çiftçi karısı. Kaybedecekleri bir şey kalmayınca partizanlara katılmışlardı ve herhangi bir erkek kadar iyi ateş edebiliyorlardı. Luciano, kadınların asker olmasından yana değildi; eğer ihtiyaç olursa Rosa'dan gerginliği azaltmasını istiyordu.

Flock temsilcileri vardığında kamptaki hava dostaneydi. "Hoş geldiniz yoldaşlar," dedi ikinci kumandan, kod adı Uşak'tı. Rosa, Luciano babasını ilk gördüğünde toplantının havasının değişip değişmeyeceğini merak etti. Giovanni çadırından çıktı ve Rosa, oğlunu anımsayıp anımsamadığını görmek için onun yüzünü inceledi. Hiçbir şey göremedi. Sadece çenesinin şeklindeki kararlılığı ve onurlu duruşunu maskeleyen, gözlerindeki mutsuz boyun eğme.

Luciano ayaklarının üzerinde yaylandı fakat duygularını kontrol etti ve Giovanni'nin yüzüne baktı.

"Demek buluştuk," dedi Giovanni, Luciano'nun elini tutup dirseğinden kavrayarak. "Şahin, onur duyduğum."

Giovanni temsil heyetini çadıra davet etti, Uşak ve Aşçı -bu tabii ki Ada'ydı- da onlara katıldı.

Genç bir çocuk gruba bir şişe şarap getirdi ve Giovanni bardaklara doldurdu. Luciano'ya döndüğünde Rosa sanki onun gözünde bir

parıltı yakaladığını düşündü fakat bu, ışığın bir oyunu da olabilirdi.

“İspanya’da savaştığını duydum,” dedi. “Cumhuriyetçiler yenilmiş olmasına rağmen sen başarılı bir lider olarak hatırlanıyorsun.”

“Beni ben yapan İspanya’dır,” dedi Luciano. “Beni politik bir aktivistten bir savaşçıya döndürdü. Her şeyi orada öğrendim.”

Giovanni kaşlarını kaldırdı ve gülümsedi, Luciano’nun bardağına şarap doldurdu. “Peki, ne öğrendin?”

“Enerjimi intikamla harcamamayı. Düşmanı sadece zayıf insani duyguları tatmin etmek için bulup yok etmemeyi. Adamlar ve cep-hane sadece faydalı amaçlar içindir. Yalnızca bizi adalet ve özgürlüğe yaklaştıracak hedeflere saldırmalıyız.”

Giovanni başıyla onayladı, etkilendi. “O zaman iyi öğrenmişsin,” dedi.

Uşak, Rosa’ya döndü. “Demek sen de hakkında duyduğumuz kadındır partizansın, ormandaki geyik gibi koşan?”

Rosa utandı ve kızardı. Eğitimi bir sır olarak kalmalıydı. Diğer partizan grupları tarafından izlendiğini bilmiyordu. Fakat Uşak’a baktığında bunu bir iltifat olarak söylediğini gördü, azarlamak için değil.

“Bizimle birlikte pek çok kadın savaşçı var,” dedi Giovanni, başıyla Ada’yı işaret ederek. “En iyi askerler olduklarını kanıtladılar çünkü sürpriz faktörü onların lehine. Alman askerleri, saman toplayan bir grup kadının üzerlerine silah doğrultmasını beklemez.”

Luciano rahatsız olarak yerinde sallandı. Rosa bunun nedeninin Luciano’nun kadınların savaşabileceğine inanmaması olduğunu biliyordu. Bunu yapmak erkeklerin görevidi. Onun gözünde kendini koruyan kadın, onu korumakla yükümlü erkeğin zayıflığı demektir.

Görüşme stratejik tartışmalara kaydı. Cephe yakınlaştıkça partizanların gizlenmek ve hızlı hareket etmek için küçük birimlere ayrılması gerekiyordu, yine de yeterli iletişim ve tesirli emir komuta sağlanmalıydı, böylece zamanı geldiğinde tekrar birleşilebilirdi. Grup bir saatten uzun süredir konuşuyordu ki tepelerinden geçen uçakların vızıltısını duydular.

“Almanlar!” diye bağırdı Uşak.

Giovanni bir anda çadırın dışına çıktı, diğerleri onu takip etti. Giovanni, “Yerlerinizi alın,” diyerek grubuna emretti. “Bu tarafa doğru yöneldiler.”

Kampın çadırları zaten dalların altına gizlenmişti. Partizanlar hızla çadırlara girip kayboldular. Giovanni temsil heyetini toprak altına yarı gömülmüş bir sığınağın altına soktu.

Uçaklar kampın üzerinde alçaktan uçtular fakat ateş etmediler. Tepeyi aşip kayboldular.

“Olduğunuz yerde kalın,” diye bağırdı Giovanni kamptakilere. “Geri dönebilirler.”

“Sence bizi gördüler mi?” diye sordu Uşak.

Giovanni başını iki yana salladı. “Bilmiyorum. Fakat ne kadar çabuk kamptan ayrılırsak o kadar iyi.”

Luciano’ya dönerek, “Buluşmamız kısa kesildiği için üzgünüm fakat kampına gidip kendi adamlarının yerini değiştiren iyi olur. Bu uçaklara dair içimde kötü bir his var.”

“Benim de,” dedi Luciano.

Sığınaktan henüz çıkmışlardı ki uzaktan gelen bombardıman sesini ve ardından silah seslerini duydular. Luciano’nun yüzü kireç gibi oldu. “Bizim kampın olduğu yönden geliyor! Flock’a saldırıyorlar!”

Koşarak tepeye çıktı ve ağaçların arasında kayboldu. Patlama sesleri arttı. Giovanni partizanlarına seslendi ve onları iki gruba böldü: Birinci grup kampı taşıyacak, diğer grup Luciano’yu ve kendisini takip edecekti. Ada, Rosa’ya makineli tüfek verdi ve Flock kampına yönelen erkeklerin arkasından gittiler.

Partizanlar kampın eteklerindeki ormana vardıklarında feci bir manzara onları bekliyordu. Alman özel kuvvetleri kampın etrafını sarmıştı. Miğferlerindeki ve ceketlerindeki kuru kafa ve kemik işaretlelerini fark edince Rosa titredi. Bunlar sızma ekibiydi, sadece özel manevralar için gönderilirlerdi. Fakat kampı nasıl bulmuşlardı?

Rosa kamptan sorumlu olarak bırakılan Ağaçkakan’ın partizanları savunma hendeklerine yerleştirdiğini görebiliyordu. Marisa ve Genoveffa cephaneyi hatta taşıyorlardı. Flock acımasız savaşçılardan oluşuyordu fakat er ya da geç cephaneleri tükenecekti ve kaçmaktan başka çareleri yoktu. Yavaş yavaş etrafları sarılıyordu. Almanlar bir bomba attılar. Bomba, malzemelerin saklandığı eski bir çiftlik evini vurdu. Bir başkası kampın hastanesi ve gizlenme yeri olan ahırını vurdu. Alevler etrafa saçıldı. Rosa irkildi. Fiamma neredeydi?

Yüzünde dehşet ifadesiyle felaketi izleyen Luciano'ya döndü. Giovanni, partizanlarını müfrezelere böldü ve Almanlara doğru ilerlemelerini emretti. Ekiplerden biri açık alana ilerleyip dikkat dağıtırken geri kalanlar ormanda gizlendi. Rosa onların özel kuvvetlere arkadan ateş açma ve Alman saldırı gücünü bir kanattan sarma niyetinde olduklarını gördü.

Özel kuvvetler iki taraftan ateş altında kaldıklarını görünce şaşır-dılar. Savaşmayı bekledikleri partizan sayısından daha fazlası vardı. Her yöne ateş edebilmek için hızlıca düzen değiştirdiler. Yine de sayıları azdı, açığa çıkmışlardı ve Giovanni tarafından oyuna getirilmişlerdi. Flock partizanlarının artık silahlarını sadece özel kuvvetlere döndürme şansları doğmuştu, Giovanni'nin partizanları onları desteklerken geriden saldırabilirlerdi. Özel kuvvetlerin nehir yatağına çekilmekten başka şansı yoktu. Fakat uçakların ne zaman döneceğini bilen böyle seçkin bir kuvvetin yeniden organize olması fazla uzun sürmeyecekti. Partizanlar açığa çıkmayı daha fazla kaldıramadılar.

Partizanlar geri çekilen Almanların üzerine gittikçe Rosa hendeklerde yaralı adamların kaldığını gördü. Eğer partizanların aniden kaçması gerekirse onları kurtarma şansları olmayacaktı. Fiamma yanan ahırdan sendeleyerek çıktı. Partizanların ulaşamayacağı kadar uzaktaydı. Askerler geri dönerse kurşun yağmuru altında vurulabilir ya da daha kötüsü yakalanabilirdi. Rosa savaş hattını taradı. İki ölü Alman bir kayanın arkasından idare ettikleri makineli tüfeğin yanında yatıyordu. Rosa aynı şeyi düşünen Ada'ya baktı. Eğer silaha ulaşabilirlerse doğrudan nehir yatağına ateş edebilirler ve askerlerin geri çekilmesini kesebilirlerdi. O zaman Almanlar birkaç yöne kaçmak zorunda kalır ve tekrar bir araya gelme imkânını kaybederlerdi.

“Beni koru,” diye bağırdı Ada, Rosa'nın sırtına vurarak.

Rosa kendini bir anda ormanın dışında, makineli tüfeğe koşup bir yandan kalan Alman askerlerine ateş ederken buldu. Ada ilk önce ulaştı, arkasından hızlıca yana yuvarlanıp kafasını bir kurşun sıyıran Rosa geldi. Kendini dirseklerinin üzerinde kaldırdı. Ada makineli tüfeğin başına geçmişti ve nehir yatağına doğru ateş ediyordu. Sağır edici bir ses vardı.

Kadınların yakınındaki bir ağacın arkasından bir asker görüldü. Asker silahının tetiğine bastığında Rosa'nın gözleri büyüdü fakat

mucize eseri silah tutukluk yaptı. Luciano kadınlara doğru koşarak silahını ateşledi ve adamı indirdi.

“Ormana geri dönün!” diye bağırdı, silahın başına geçerek.

Rosa ve Ada söyleneni yaptılar, ormana çekilirken Luciano’yu korudular. Rosa’nın ateş ederken bir askeri vurup vurmadığından haberi yoktu fakat en azından onları sindirmişti.

Giovanni adamlarına ilerlemeleri emrini verdi. Sığırcık, Luciano’nun yanına vardı ve birlikte silahı daha yakın bir pozisyona taşıdılar. Fakat askerler artık ateş etmiyorlardı, tamamen geri çekiliyorlardı. Rosa etrafı inceledi. Giovanni’nin biriminden dört partizan ölmüştü. Üç tanesi yaralanmıştı. Flock’un çarpıştığı hendeklerde Rosa’nın görebildiği kadarıyla on ölü ve beş yaralı vardı. Fiamma artık düşman hattından çıkmıştı. Rosa ona doğru koştu.

“Çabuk!” diye bağırdı. “İlaç sandıkları!”

Kadınlar yanan ahıra koştular. Bazı kirişler yıkılıyordu fakat sandıklar alevlerin yakınında değildi. Alabildikleri kadarını alıp binadan çıktılar. Sedyeler kapının yanındaki samanların içine saklanmıştı, şans eseri ateş almamışlardı. Onları da sürükleyerek çıkarttılar. Askerlik şimdilik gitmiş olmalarına rağmen partizanlar acele etmeliydi. Yaralıları kurtarmak zaman kaybetmelerine neden olacaktı fakat ne Giovanni’nin ne de Luciano’nun geride adam bırakmaya niyeti vardı. Yapabilseler ölüleri de gömeceklerdi fakat bunun için zaman yoktu.

Rosa hemşirelik görevine soyundu ve partizanlara yaralıları sedyelere alıp mümkün olduğunca hızlı ormana götürmeleri talimatını verdi. Onların peşinden gitmek üzereydi ki Marisa’nın hendekte ölmüş olduğunu gördü. Genoveffa onun yanında ağlıyordu. Ölüleri almak öncelikleri olmadığı ve başından beri Marisa Rosa’dan hoşlanmadığı halde Rosa yine de kadını o şekilde bırakmadı. Bir sedye kaptı ve Genoveffa’ya, “Onu da yanımızda götüreceğiz,” dedi.

Genoveffa şaşkınlıkla Rosa’ya baktı ve başıyla onayladı. Rosa, Marisa’nın dar omuzlarından tuttu ve Genoveffa da ayaklarından yakaladı. Marisa’nın bedenini ormana taşıdılar, sonra iki partizan sedyeyi onlardan aldı. Rosa, Giovanni ile konuşan Luciano’ya doğru koştu.

“Yaralılar sizi yavaşlatacak,” dedi. “Buradan fazla uzak olmayan bir yerde mağara var. Beni ve Fiamma’yı orada yaralılarla bırakın.”

“Almanlar sizi bulursa kolay lokma olursunuz,” dedi Luciano. “Kaçacak bir yeriniz olmaz.”

“Buradan en kısa sürede ayrılmazsanız hepimiz öleceğiz,” dedi Rosa. “Gece boyunca bizi bırakın. Eğer Almanlar yarına kadar gelmezlerse gelip bizi alırsınız.”

Luciano reddetmek üzereydi ki Giovanni öne çıktı. “Söylediği mantıklı. Gördüğüm kadarıyla senin Kuzgun başının çaresine bakabilir.”

Luciano, Rosa’nın planını isteksizce onayladı fakat iki adamına makineli silahları ile mağaranın ağzını korumalarını emretti ve onlara birkaç makara cephane bıraktı. Rosa’ya döndü, bir şey söylemek üzereydi ki Marisa’nın bedenini taşıyan adamlar geçti.

“Durun!” dedi Luciano. Yüzü sertti fakat Rosa gözlerindeki acıyı görebiliyordu. Marisa’yı, Rosa’yı sevdiği gibi sevmemişti fakat Marisa onun partizan karısı olmuştu ve bu önemliydi. Marisa’nın yanına dokununca Luciano’nun eli titredi. Rosa ona acıdı. Bu kadar çok sevdiğini kaybetmiş bir adam için her kayıp daha fazla acıttırdı, daha az değil.

“Bizimle birlikte mağaraya götüreceğiz,” dedi Rosa. “Her şey yolunda giderse onu yarın gömeriz.”

Luciano, Rosa’ya baktı. “Teşekkür ederim,” dedi, sesi boğuktu. “Bekçi haklı. Sen bir savaşçısın. Elimizdekilerin en iyilerinden birisin.”

Mağarada geçirdikleri gece gergindi. Rosa ve Fiamma karanlık çökmeden yaralılarla ilgilenmeliydiler, ateş yakmaları düşman tarafından tespit edilmelerine neden olabileceğinden dolayı riskliydi. Neyse ki adamların yaraları hayati organlarında değildi. Rosa ve Fiamma hızlıca yaraları temizlediler ve sardılar. Rosa Marisa’nın bedenine baktı. Onun için harcayacak battaniyeleri yoktu. Asil görüntüsü, Rosa’nın dikkatini çekti. *Hayatta sessiz biriydi ve şimdi ölümünde de sessiz*, diye düşündü Rosa. Marisa’nın ondan ölü tavşanların derisini yüzmesini istediğini hatırladı ve basit çiftçi kızını partizanlara katılmak için neyin teşvik ettiğini merak etti.

Gün ağarırken Luciano, Flock’tan bir grupta yoldaşlarını almaya geldi. İlk önce Marisa için mezar kazdılar. Gömülmeden önce Rosa ve Fiamma, saçlarına ve ellerine yaban çiçekleri koydular. Rosa, Luciano’nun yüzüne bakamıyordu, orada göreceği acıdan korkuyordu.

Ardından orman boyunca yeni kampa doğru ilerlediler. Yaralıları iyi niyetli bir çiftçinin ahırına götürüldüler.

Luciano, Rosa'nın yanına yaklaştı. "Orietta'nın peşinde olduğu ikili ajan," dedi sessizce. "Sanırım kampın yerini Almanlara veren o. Orietta'nın iki gün önce Borgo San Lorenzo'ya döndüğünü biliyorum. Oraya gitmeni ve ona Flock'ta neler olduğunu anlatmanı istiyorum. Ajanın kim olduğunu saptamasında faydalı olabilir."

Almanlar saldırdıktan sonra Flock ve Staff gruplarını daha küçük birimlere ayırdılar. Fiamma, Vicchio'nun yanında yaralılarla kalırken Rosa, Mugello Vadisi'ndeki çiftlik evinin yakınında bulunan Luciano'nun kampına gitti. Çiftçinin karısı Rosa'ya, Borgo San Lorenzo görevi için çiçek desenli bir elbise verdi. Son ziyaretinden birinin onu hatırlama ihtimaline karşı görünümünü değiştirmesine karar verilmişti. Rosa duygulandı çünkü elbisenin kadının en güzel elbisesi olduğu ve özel günler için saklandığı belliydi. Kadının kızı Rosa'nın saçını kesti ve ağartarak sararttı. Sesto Fiorentino'da kuafördü fakat kocası orduya katılınca ailesiyle beraber yaşamak için geri dönmüştü. Kocasını şimdi savaş mahkûmu olarak Almanya'daydı.

"Ah, Jean Harlow!" diyerek şakıdı kadın Rosa'nın son hali belirince. "Bella! Stupenda!"³²

Bir zamanlar ağartılmış saç, İtalya'da fahişelerin sembolüydü fakat Hollywood bu yargıyı değiştirmişti. Savaş döneminde Amerikan filmleri yasaklanmış dahi olsa bu; genç İtalyan kadınlarını, film yıldızlarını taklit edip saçlarını boyamaktan alıkoyamamıştı. Rosa sarı saçların, koyu tenine ve gözlerine yakışmayacağını düşünmüştü fakat renk fena değildi ve onu genç göstermişti. Kalın kaşlarını inceltip kavis verdi ve kendini genç bir kokete dönüştürdü. Makyaj yapmadı fakat yanaklarını mıncıklayarak tenini tazeledi. Çiftçi ulaşım aracını çıkarttığında resim tamamlanmıştı: Arkasına dondurma arabası eklenmiş bir bisiklet. Gölgeğelinin üzerinde *Luigi'nin Dondurması* yazıyordu.

"Yolda dikkatli olun," diye uyardı Luciano, Rosa'yı ve kamyonetine Almanlar tarafından el konulduğu için yolun kendi de dâhil olduğu kısmını eşek üzerinde katedecek olan çiftçiye. Müttefikler yol üzerindeki araçları ve hırsız ya da tecavüzcü oldukları halde

³² İtalyanca: Güzel! Harika! (ç.n.)

partizan olduğunu iddia edip ormanda dolaşan haydut çetelerini bombalıyorlardı. Luciano onlardan nefret ediyordu çünkü çiftçilerin partizanlara karşı tavır almalarına neden oluyorlardı. “Eğer birini yakalarsam...” diye ant içti, “...onu asacağım.”

Çiftçi, Rosa’yı Borgo San Lorenzo yakınlarında bıraktı. Rosa kasabaya vardığında bacakları ağrıyordu. Dondurma arabası boş olmasına rağmen bombardımandan ötürü çukurların açıldığı yolda ve tepelerde bisikleti sürmek zordu. İlk ziyaretinin aksine kasabaya giden ana yolu iki Alman askeri devriye geziyordu. Rosa bunun sebebini merak etti. Neyse ki Borgo San Lorenzo büyük bir kasabaydı ve kuzenine yardım için ziyarete geldiği yalanını söylemesi vadideki küçük kasabalara nazaran daha kolaydı. Rosa devriyelere ulaştığında yavaşladı. Askerlerden biri devam etmesi için işaret ederken diğeri onu durdurdu.

“Arabada ne var?” diye sordu.

“Boş,” dedi Rosa doğruyu söyleyerek. “Kuzenimin dükkânına vardığımda dolduracağım.”

“Neyle dolduracaksın?” diye sordu asker.

“Bombalarla,” dedi Rosa gülümseyerek.

Asker de ona gülümsedi. Rosa’nın kamuflajı işe yaramıştı. Asker onu güzel bulduğu için durdurmuştu, ondan şüphelendiği için değil. Olduğundan daha genç görünüyordu ve dostane bir yüzü vardı. Vahşi savaşın parçasıymış gibi gözüküyordu.

“Dondurma mı satıyorsun?” diye sordu.

“Sadece kuzenim yapacak başka birini bulamadığında, ana caddelerin ve meydanların civarında.” Rosa, askerin sorularının bitmesini ümit etti.

Yüzü ciddileşti. “Korkarım bugün burada işler kötü gidebilir,” dedi. “Ben olsam kasabanın merkezinden uzak dururum. Görmek istemeyeceğin bir şey var.”

Nöbet tutan diğer asker, arkadaşına yerel nüfusa arkadaşça davranmaması gerektiğini hatırlatırcasına öksürdü. Asker geri çekildi ve Rosa’ya devam etmesi için işaret etti ve Rosa’yı rahatlattı. Askerin dediği şeyden ötürü kafası karışmıştı. Neden işler bugün kötü gidebilirdi? Sıcak bir bahar günüydü, dondurmanın tadını çıkartmak için mükemmel bir gün.

Orietta ile kaldığı otele doğru yaklaşınca bir şeylerin ters gitti-

ğine dair hisleri arttı. Güzel havaya rağmen evlerin panjurları kapalıydı ve sokaktaki az sayıda insan aceleyle ve yüzlerinde sersem bir ifadeyle yürüyorlardı. Rosa dükkânının kepengini indiren bir fırıncıyı gördü. “Kasaba merkezine doğru gitme,” dedi fırıncı. Arkasında adamın karısını gördü. Önlüğünü kaldırmış ağlıyordu.

Otel kasaba merkezine yakındı, o yüzden Rosa’nın o yöne gitmekten başka seçeneği yoktu. Yaklaştıkça fark etti ki sokaklarda sivilden çok Alman askerleri ve faşist milisler vardı. Sıkıyönetim olup olmadığını merak etti. Eğer öyleyse Orietta kasabayı çoktan terk etmiş olmalıydı. Ağaçlarla çevrili bir caddeye geldiğinde ne yapacağını düşünüyordu. Polisin biri Rosa’ya bakıp korkunç biçimde gülümsedi ve eliyle işaret ederek ilerlemesini istedi. Rosa bisikletini caddeden aşağı dosdoğru, onu sonsuza kadar bırakmayacak bir manzaraya sürdü. Yolun yarısından sonrasında her bir ağaçta idam edilmiş bir İtalyan sallanıyordu. Kurbanlar telle asılmıştı. Rosa artık dikkat çekmeden geri dönemeyecek kadar ilerlemişti. Almanlar, kurbanları İtalyan halkına ibret olsun diye idam etmişlerdi. Her birinin boynunda bir yafta vardı: *Bu adam bir partizandı. Bu adam Yahudilere yardım etti. Bu adam askerden kaçtı.* Bazıları asıldığında altına kaçırmıştı. Bazılarının ince tel yüzünden neredeyse kafaları kopmuştu. Elleri bağlanmış fakat ayakları serbestti ve açıkça görülüyordu ki ölümleri çabuk olmamıştı. Rosa yanından geçtiği her cesetle birlikte yüreğindeki karanlığın büyüdüğünü hissetti.

Bir ağacın altında bir aile toplanmış, ağlıyordu. Bir adam perişan vaziyette on beş yaşından büyük olmayan bir erkek çocuğun cesedinin altında uzanmıştı. Yaftasında *sokağa çıkma yasağına uymadı* yazıyordu. Rosa öfkesinin kabarmaya başladığını hissetti. Cesetlerin görüntüsü onu korkutmadı, ölüm korkusunu çoktan aşmıştı. Fakat içi öldürme isteğiyle doldu. Cesetlerin geri kalanı partizanlara ve onlara yardım edenlere aitti. Askerler ve faşist milisler cesetleri ağaçtan indirmelerine engel olmak için caddede dolaşıyorlardı.

Rosa artık Orietta’nın kasabayı terk ettiğinden emindi. Herhangi bir partizan ya da *stafetta* için kalmak çok tehlikeliydi. Partizanlara ve Yahudilere yardım eden vatandaşların artık misilleme tehdidi altında olduğunu hissetti. Orietta’nın, Rosa onu son gördüğünde peşinde olduğu ikili ajanın kimliğini tespit edip etmediğini merak etti. Bu olanların çoğu kesinlikle onun icraatlarının sonucuydu.

Rosa neredeyse caddenin sonuna geldiğinde bisikletinin frenine asıldı. Son ceset bir kadına aitti. Beyaz eteği esintiyle uçuşuyordu. Sandaletlerinden biri düşmüştü. Diğeri hâlâ ayağındaydı. Bileklerinde kurdela olan, burnu açık ve yüksek tabanlı sandaletlerdi: İyi giyinimli bir kadının ayakkabıları. Rosa'nın zihninde bir görüntü çaktı. Orietta'yı, Flock için para almaya geldiği gece giydiği ipek tafta elbisesiyle gördü. Şık giyinmek onun gizlenmesinin bir parçasıydı.

“Aman Tanrım! Hayır!” diye çığlık attı Rosa, ağaca yanaşarak. Yukarı baktı. Biricik Orietta'nın yüzünü tanıdığı an yer ayaklarının altından kaydı. Boynundaki yaftada *casus* yazıyordu. Rosa geriye doğru sendeledi. Bisikletten düştü ve bisiklet, dondurma arabasıyla birlikte devrildi. Bir milis Rosa'nın yanında belirdi.

“Onu tanıyor muydun?” diye sordu. “Bu kasabadan değildi. Sen de mi *stafetta*'sın?”

Rosa düştüğünde dizleri sıyrılmıştı. Ayağa kalktı ve milise baktı fakat cevap veremedi. Ona diyecek bir sözü yoktu, içine düştüğü dehşeti anlatacak bir kelime yoktu. Faşist onun sessizliğinden kötü bir manzarayla karşılaşmış, zayıf mideli basit bir kız olduğunu düşündü.

“Devam et,” dedi. “Kaybol buradan!”

Rosa bisikletini doğrultmaya çalışırken bedeninin altında bacaklarının kıpırdadığını zar zor hissedebiliyordu. Köşeyi döndükten sonra bisikletin yanından koşarak uzaklaştı ve faşistin görüş alanından çıktı. Bir basamağa oturdu ve kapıya yığıldı. Gördüğü onca felaketin içinde onu yıkan bu görüntüydü, buna emindi. Sağlıklı düşünemedi. Ellerine doğru böğürdü. *Orietta! Sevgili, tatlı Orietta!*

“Evet, meşhur *stafetta*'yı yakaladın,” dediğini duydu bir adamın.

Rosa'nın ilikleri sızladı. Yukarı baktı. Polis karakolunun kapısına yaslanmış olduğunu görünce kalbi neredeyse durdu. Ses açık bir pencereden gelmişti. Bisikletini kaptı ve adamlar tekrar konuşunca uzaklaşmaya başladı. “Eğer vicdanını rahatlatacaksa Almanların getirdiğin bilgi için sana cömert bir ödeme yapmasına şükredebilirsin.”

Rosa durakladı. Geçirdiği şoku atlattı ve askerî disiplini kontrolü ele aldı. Eteğini ve saçını düzeltti, yüzünü gizleyerek arabayı düzeltiyormuş gibi yaptı. Bisikletin sepetinden çantasını kaptı, tabancası içinde gizliydi.

Karakolun kapısı açıldı. Sınırlı görüş alanında sivil kıyafetli bir adamın dışarı çıktığını gördü. Misk kokulu tıraş losyonu ve pahalı sigara kokusu aldı. Adam yanından geçti ve gölgelerinin çakıştığını hissetti. Yukarı bakarak yüzünü görmeyi başardı: Emanuele. Cadde- den aşağı yürüdü ve köşeyi döndü. Rosa tekrar bisikletine bindi ve onu takip etti. *Tek zayıf yanı kaliteli yaşamı sevmesi ve eğer şartlar uygunsa bundan mahrum kalmayı beceremiyor* Orietta'nın sözlerini anımsayınca kanı dondu. Ne olduğunu anladı. Emanuele ikili ajandı ve Orietta'yla ilgili bilgi getirmesi için para alıyordu. Rosa artık Almanların nasıl olup da Flock'un yerini bulabildiğini biliyordu. Emanuele onlara söylemişti.

Bisikletinden indi ve duvara yasladı, Emanuele'i yaya olarak takip etti. Sıvışmasına izin vermeyecekti. Eğer İtalyan yurtseverler Almanlar tarafından ibretlik haline getiriliyorsa Rosa da partizan- ların İtalyan hainlere neler yapıldığını göstermeliydi. Emanuele'in nereye gittiğini dikkat çekmeden görmek için yeterli mesafeyi koru- du. Evlerin panjurlarının kapalı olması işine yaradı, caddede kimse yoktu. İnsanlar öyle korkmuşlardı ki köpeklerini ve kedilerini bile içeri almışlardı. Rosa çantasındaki silahı kavradı. Artık bir askerdi ve ne yapması gerektiğini kesinlikle biliyordu. Eğer Emanuele bir Alman olmuş olsaydı, kasaba halkından insanların misilleme için kullanılmasından çekinebilirdi. Fakat Alman değildi. Pislikten baş- ka bir şey değildi ve susturulması gerekiyordu.

Emanuele caddenin sonunda bir evin önünde durdu. Cebinden bir anahtar çıkarttı ve kapıyı açtı, içeri girip kayboldu. Rosa ön pencere- nin altından eğilerek geçti, içeriden başka bir ses gelip gelmediğini duymaya çalıştı. Karısı? Çocukları? Hiçbir şey duymadı. Çantasın- dan silahını çıkarttı, kolunun altına sakladı ve kapıyı çaldı. Birkaç saniye sonra kapı Emanuele tarafından açıldı. Sırıttı, kapısında hoş bir kadın görmekten memnundu.

“Ruhun için sana iyi para ödediler mi?” diye sordu Rosa.

Emanuele'in gülümsemesi kayboldu. Bir anda Rosa'yı tanıdı. Ekşi şarap kokuyordu. “Arkadaşın yaptığı şeyin kanunlara aykırı olduğunu biliyordu,” dedi.

“Kimin kanunu?”

“Salo Cumhuriyeti'nin,” diye cevap verdi Emanuele şeytanca. “İtalya'nın gerçek hükümeti.”

“Artık bir İtalyan hükümeti yok,” dedi Rosa. “Mussolini bir kukladan başka bir şey değil. Bizi Almanlar idare ediyor ve son onların fahişesisin.”

Emanuele, kapının yanındaki rafta duran silahına uzanmak için atıldı. Fakat Rosa daha hızlıydı. Silahını ateşledi. Kurşun Emanuele’i gözlerinin arasından vurdu. Geriye düştü, yarısından akan kan fayansların üzerine yayıldı. Rosa ayaklarını tekmeledi ve kapıyı kapattı. Caddenin iki yanını da kontrol etti, kimse ortaya çıkmamıştı. Bisikletine koştu ve pedalları çevirip kasaba dışına doğru yol aldı.

Genç Alman askerler, Rosa yanlarından geçerken el salladılar. “Dondurmanı satarken şansın bol olsun!” diye bağırdı daha önce arkadaşça davranan.

Rosa hoşça kal demek için elini kaldırdı fakat yüzünü dönmedi. Bütün gücüyle zavallı Orietta’nın katledildiği ve ilk suikastini gerçekleştirdiği korku dolu caddeden uzaklaşmak için bisikletini sürdü. Bahar güneşinin ve yeşil ormanın niteliği değişmişti. Artık parlak ve neşe dolu değillerdi. Ağaçlardan kuş sesi gelmiyordu. Dünyayı korkunç bir pus kaplamıştı. Rosa artık her şeyi farklı görüyordu. Eskiden olduğu kişi değildi. Bir katil olmuştu.

Rosa akşamın erken saatlerinde Borgo San Lorenzo'ya döndü. Giovanni ve Uşak kampta Flock liderleri ile taktik konuşuyordu.

“Ne oldu?” diye sordu Luciano, Rosa'ya, yırtık elbisesini ve sıyrık dizlerini fark ederek.

“İkili ajanı vurdum,” dedi Rosa. “Emanuele'di. Kanarya'nın arkadaşı.”

“Sorguladın mı?” diye sordu Sığırcık. “Almanlara hangi bilgileri verdiğini öğrenebildin mi?”

Rosa başını iki yana salladı. “Zaman yoktu. Kaçabilirdi. Takip ettim ve vurdum.”

“Yavaşla biraz,” dedi Luciano, Rosa'yı omuzlarından tutarak. Ağaçkakan'a döndü. “Ona su getirin.”

Giovanni öne çıktı ve ceketini Rosa'nın omuzlarına koydu. Hava sıcak olmasına rağmen titriyordu. Orietta'nın ağaçtan sallanan korkunç görüntüsü tekrar gözünün önüne geldi ve ağlamaya başladı.

“Kuzgun'un onu doğrudan öldürmesi daha iyi,” dedi Keklik. “İyi Almanlar olabilir fakat iyi faşist olmaz.”

“Onun ikili ajan olduğundan nasıl emin oldun?” diye sordu Luciano. “Kanarya mı söyledi?”

Rosa başını kaldırıp Luciano'ya baktı. Başını iki yana salladı. Luciano'nun gözleri karardı fakat bir şey demedi, Rosa'nın konuşmasını bekledi. Ağaçkakan bir bardak su getirdi. Rosa bir yudum aldı fakat kurumuş boğazından geçmedi. Hiçbir şey onu rahatlatmayacak ya da Luciano'ya anlatmasını kolaylaştırmayacaktı.

“Nerede o?” diye sordu Luciano, Rosa'nın yüzünü inceleyerek.

Rosa titredi. “Öldü,” dedi gözyaşları içerisinde. “Almanlar onun hakkında bilgi getirmesi için Emanuele’e para ödemiş.”

Luciano’nun beti benzi attı. Geri geri sendeledi. Giovanni onu yakaladı.

“*Stafetta* kimdi?” diye sordu Giovanni.

Luciano ilk başta sağır ve kör olmuş gibiydi. Yüzündeki renk üzüntü ve şokla çekildi. Dudakları kımıldadı fakat kelimeler çıkmadı.

Giovanni sorusunu tekrarladığında Luciano dudaklarını acı bir şekilde büktü. Kendini Giovanni’dan uzaklaştırdı ve yaşlı adamı geri itti. “Onu hatırlamıyorsun çünkü bizi terk ettiğinde henüz bir yaşındaydı! Carlo doğmamıştı bile. Fakat Piero ve ben eve gelmediğin her gün acı çektik!”

Giovanni’nin yüzü küle döndü. Yüzünde Rosa, Emanuele’i vurduğunda oluşan aynı inanamayan ifade vardı.

“Beni hatırlamadin!” dedi Luciano, Giovanni’ye suçlayıcı bir biçimde parmağını uzatarak. “Kendi oğlunu tanımadin! Bizi unuttun!”

“Hayır,” dedi Giovanni, kafasını iki yana sallayarak. “Hayır. Asla unutmadım.”

Rosa ve diğer partizanlar izledi, önlerinde gelişen sahneyi yumuşatacak bir şey yapamadılar.

“Eğer bizi umursamadıysan seni affedebilirdim,” diye homurdandı Luciano. “Fakat anneme yaptığın yüzünden seni asla affetmeyeceğim! Kalbi kırıldığı için öldü!”

“Hayır!” dedi Giovanni. “Anlamıyorsun!”

İki adam birbirinin etrafında dönmeye başladı. Giovanni’nin susup olduğunu görmek Rosa’yı acıttı, hayvanat bahçesinde kendi hayaletine dönmüş vahşi bir hayvanı izlemek gibiydi. Onurlu duruşu kayboldu ve bir kez daha Scarfiotti villasında gördüğü yaralı, aşağılanmış adama benzedi.

“Seni tanıyorum, Luciano,” dedi Giovanni sessizce. “Kampıma vardığın ilk andan itibaren. Görüyorsun, tıpkı annen gibisin. Fakat korkunç ve ödleğe hareketlerimi affettirmenin bir yolu yoktu. Kendi iyiliğin için beni hatırlamamanı diledim. Senin tarafında savaşıp bir şekilde sana babalık edebilmek için dua ettim.”

Luciano bir süre durakladı, Giovanni’nin söylediğini algılamaya çalışıyormuş gibiydi. Fakat Orietta’ya olan üzüntüsü tekrar yürüğüne

saplandı ve acısını babasından çıkarmaya kararlıydı.

“Seninle hiçbir şey yapmayı istemiyorum!” dedi arkasını dönererek. “Ödlek her zaman ödlektir!”

Giovanni, Luciano’nun sert sözleriyle sanki daha da yaşlanmış gözüktü. Gözleri boş boş baktı, içi çekildi.

“Gitsek iyi olacak,” dedi Uşak, Giovanni’yi omuzlarından tutarak. “Burada kalmakla bir şey sağlanmayacak.”

Rosa, Giovanni’nin ceketini uzattı. “Seni de hatırlıyorum,” dedi Rosa’ya. “Ne kadar iyi bir savaşçı oldun.”

Giovanni, Uşak’ın onu kamptan götürmesine izin verdi. Kime daha fazla üzüleceğini kimse bilemedi: Luciano’ya mı yoksa Giovanni’ye mi ya da iki büyük partizan kumandanının birbirinden ayrılmasını gören kendilerine mi.

Luciano onları izleyen Flock üyelerine gözünden ateş püskürerek baktı. “İşinize dönün!” dedi, kendini kontrol etmeye çalışarak. “Hepiniz!”

Müttefiklerin Roma’yı kurtardığı haberi Flock’a mutluluk getirdi ama aynı zamanda endişe. Müttefiklerin Alman ordusunu Floransa’ya gelmeden önce kesmeleri gerekiyordu fakat bu strateji başarısız olmuştu. Savaşın cephesi artık onlara doğru kayıyordu. Rosa her gün gökyüzünde alçaktan uçan uçakların ve bombalanan köprülerin sesiyle uyandı. Floransa’nın tarafsız bölge olacağı, Müttefikler’e şövalyeye bir tutumla bırakılacağı söylentileri ortalıkta geziniyordu. Rosa kuşkuluydu. Eğer Alman ordusu, Müttefikler’in zaferinden önce İtalyanlara karşı acımasız olduysa kim bilir şimdi ne yaparlardı? Eğer Almanlar kazanmaya hakları olduğuna inandıkları savaşı kaybederlerse İtalya’nın taraf değiştirmesi önemli bir iştirak olacaktı. Britanya radyolarında binlerce Romalının Venedik meydanında Müttefikler’in gelişine sevindiği söyleniyordu ve bu, henüz kurtulmamış olan Floransalılar Almanların gözünde daha sevimli kılmayacaktı.

Almanlar yolları ve köprüleri mayınladılar. Bir gün Rosa, Keklik ile birlikte yemek bulma görevindeyken neredeyse bir mayına basıyordu. Neyse ki cihazın ucunu görmüş ve son anda geri sıçramıştı. Keklik cihazı çakısıyla saptamış ve emniyet mandalına dikiş iğnesi geçirerek etkisiz hale getirmişti.

“Biliyorsun, Kuzgun,” dedi, mayının sensörünü söküp Rosa’ya düşünceli biçimde bakarak. “1943’te gruplara katılan partizanların çok azı bugün hâlâ hayatta. Yurtsever bir partizanın ortalama ömrü bir seneden az. Sayımızın ne zaman yükseleceğini hesaplıyorsun?”

Rosa ona baktı. Düzenli nefes almaya çalışıyordu, üzerindeki mekanizma tetiklenince her yöne şarapnel parçaları yollayan bir mayının üzerine basmaktan son anda kurtulmanın şokunu atlatmaya çalışıyordu.

“Tanrı’ya kalmış,” dedi. “Şahin bütün tersliklere rağmen İspanya’dan sağ çıktı. Ondan daha evvelinden beri faşizmle savaşıyor ve her zaman en tehlikeli görevlere gidiyor. Ve hâlâ burada.”

“Evet, fakat Şahin tam olarak ölümlü değil. Geri kalanımız gibi değil.”

Rosa ve Keklik, kuzeye giden yolu görebilecekleri stratejik bir noktaya tırmandılar. Düzinelerce Alman kamyonu Floransa’yı terk ediyordu.

“Destek güçlerini yolluyorlar,” dedi Keklik. “Müttefikler ulaşmadan bütün Floransa’yı havaya uçurma niyetinde olabilirler.”

Kamyonların arkasında düzinelerce sivil araç vardı, Rosa istihbarat raporlarından bunların Almanlar olmadan şehirde kalmaktan korkan faşistlere ait olduğunu biliyordu. Bakışları Fiesole ve Scarfio villasına kaydı. Sığırcık villadan gözünü ayırmıyordu. Dediğine göre markiz, SS subayı ile hâlâ oradaydı. Rosa bunu duyduğuna sevindi. Markiz, kaçmasını istemediği bir faşistti.

Kampa döndüklerinde Rosa bir heyecan havası hissetti. Sığırcık radyoyu kaldırıyordu.

“Müttefik kumandanının konuşmasını dinledik,” dedi. “Müttefik güçlerin yolda olduğunu ve bütün İtalyan yurtseverlerin ordu iletişimini kesmesini ve yolları, köprüleri, demir yollarını, telgraf tellerini imha etmelerini istediğini söyledi. Almanları pusuya düşürüp kaçmalarını engellemeli ve teslim olanları esir almalıyız.”

Rosa son emri merak etti. Alman savaş tutsaklarını nasıl kontrol altında tutup besleyeceklerdi? Keklik’le birlikte ziyaret ettikleri çiftçi onlara bile sadece iki çuval mısır verebilmişti. Her şey Almanlar tarafından silah tehdidiyle alınmıştı. Rosa ve Keklik çiftçinin onlara teklif ettiğinden daha azını almışlardı çünkü geri kalanının ailesine zar zor yeteceğini görmüşlerdi. Rosa, çadırlardan birini tamir eden

Ağaçkakan'a doğru baktı. Sığırcık'tan öğrendiğine göre Ağaçkakan'ın karısı ve kızlarından biri Almanlar tarafından tecavüze uğramış ve evleri yakılmıştı. Onun ellerinde Alman savaş tutsağı olmak istemezdi.

Rosa, Luciano'yu çadırının dışında bir kütüğün üzerinde otururken yakaladı. O ve Keklik henüz dönmüş olmalarına rağmen Luciano'nun onları, radyo erişimi olmayan partizan gruplarına General Alexander'ın mesajını iletmek için yollamasını bekliyordu. Bunun yerine Luciano, bir dal parçasıyla toprağa şekiller çizerek oturmaya devam etti. Luciano hâlâ bölgedeki en iyi ve cüretkâr kumandanlardan biriydi fakat Orietta'nın ölümünden beri Rosa ondaki ışığın çıkıp gittiğini görmüştü.

“Merhaba,” dedi Rosa, yanındaki kütüğe oturup yerini alarak.

“Merhaba,” diye karşılık verdi, bir an Rosa'ya bakıp sonra tekrar toprağa dönerek.

Rosa bir şeyler demesini bekledi fakat o toprağa şekiller çizmeye devam etti. “An, bu andır,” dedi sonunda. “En önemli ana geldik. Yeni İtalya doğmak üzere ama Piero, Carlo ve Orietta burada olup zaferi göremeyecekler.”

Rosa elini omzuna koydu. Keklik, partizanın hayatının kısa olduğu gözleminde haklıydı. Kendisini, Fiamma, Luciano, Sığırcık, Keklik ve Ağaçkakan'ı saymazsa Flock'un ilk halinden çok kişi hâlâ sağdı. Müttefik servis elemanları taburlarına katılmayı denemek için ayrılmıştı fakat kaçının bunu başarabileceği bilinmiyordu. Flock, esas olarak askerlik çağına gelmiş genç adamlar ve faşist milisler gibi siyah üniforma giymeleri emredildiğinde polis noktalarından kaçmış olan İtalyan jandarmalarıyla yenilenmişti. Her zaman partizanlara yakınlık duymuşlardı ve faşistlerle aralarında bir fark olmadığı için vurulmaya bir sebep göremiyorlardı.

“Kardeşlerin görecekler,” dedi Rosa. “Onların ruhları içinde yaşamaya devam ediyor.”

Partizan olduktan sonra ölümü kabul edilen bir şey olarak gördüğünü fark etti. Sürekli varlığıyla yaşıyor ve bununla başa çıkıyordun. Emanuele'in ona bakan gözlerini hatırlayınca titredi ve o sabah mayından son anda kurtulduğunu düşündü. Keklik'e, ecelin Tanrı'ya kalmış olduğunu söylemişti. Emanuele'i vurduğundan beri Tanrı'yı ilk kez anmıştı. Öldürülen genç partizanlardan biri, bir incil

bırakmıştı. Emanuele suikastine kadar her gece inançla okuyan Rosa'ya verilmişti. Fakat bir ölüm ajansı olduğundan beri onu açmaya eli gitmemişti. Kendini ikiyüzlü hissetti. Clementina'nın dediğini hatırladı ve belki de *bu dünyada Tanrı'ya inanan son kişi* de inancını kaybetmişti.

“Kumandan,” dedi, Luciano'nun gözlerine bakarak, “Bekçi'ye radyo yayınından bahsetmenin iyi olacağını düşünüyorum. Siz en yetenekli partizan liderlerisiniz.” Dal parçasını Luciano'nun elinden nazıkçe aldı. “Babanın yaptığı yaklaşık otuz sene önceydi. Artık farklı bir adam. Flock'u kurtardığını unutamazsın. Eğer hızlı davranıp adamlarından bazılarını feda etmeseydi, grubumuz özel kuvvetler tarafından yok edilmiş olacaktı. Baban cesaretini toplamış. Senin için çok geç olabilir fakat İtalya için çok geç değil. Geçmiş değiştiremezsiniz fakat ikiniz birlikte bu ülkeyi tekrar kazanabilirsiniz. Bence Piero, Carlo ve Orietta... ve annen bunu yapmandan gurur duyarlardı.”

Luciano cevap vermedi. Rosa, onu duyduğundan bile emin değildi. Üzerlerinde Amerikan jetleri tarafından takip edilen bombardıman uçaklarının manevralarını duydular. Floransa yönünde kayboldular. Rosa'yı bir titreme yokladı. Bir fırtına geldiği zaman da aynı rahatsız his belirirdi.

Flock, daha küçük gruplara bölündüğünde Genoveffa, Rosa ve Fiamma'yı Luciano'nun kampında yemek yapmaları için bırakıp dağın tepesinde bir müfrezeye geçmişti. Artık yaz gelmişti ve yemek durumu birazcık düzelmişti. Pancar, enginar, kestane, patates ve pirinçten farklı şekillerde faydalanma konusunda başarılı olmuşlardı. Rosa yemek konusunda mutluydu fakat erkekler et istiyorlardı. Tavşan ve kuş avlıyorlar, derilerini yüzüp tüylerini yolması için Rosa'ya getiriyorlardı fakat Rosa onlara dokunmuyordu. Ona göre hâlâ canlıydılar. Varlıkların kökeniyle ilişkisi savaş boyunca daha da güçlenmişti. Yemek aramak için dışarı çıktıklarında askerlerin ya da sivillerin ölmüş bedenlerinin yakınından geçerken hâlâ onları sağ görüyor ve içinde bulundukları durum için yas tutuyordu. Her şey anlamsızca zaman kaybıydı fakat kendini bunlara yakalanmış buluyordu. Antonio'nun bir zamanlar ona söylediğini hatırladı: *Eğer ahlaklı olmak istiyorsan, bunu yapabileceğin tek zaman savaş*

gerçekten başlamadan öncedir. Sonrasında çok geç olacak. Ahlaklı düşünürsen yenilmiş olacaksın.

“Bu kampta et yemek isteyenler, eğer Bülbül burada değilse kendileri pişirmek zorundadır. Kuzgun bunu istemiyor,” dedi Luciano söylenen adamlara. “Bir hemşiremiz, bir aşçımız ve bir savaşçımız olduğu için şanslıyız.”

Bir gün adamlar dışarıdayken ve Rosa ile Fiamma kampı koruyorken bir köylü kollarının arasında bir kuzu ile belirdi.

“Sizin için,” dedi, kuzuyu yere bırakarak. “Siz... İtalya uğruna fedakârlık yapanlar için.”

Bir kuzu fakir bir adamın gözden çıkarabileceği oldukça büyük bir hediyeydi, bununla beraber Rosa köylülerin hayvanlarına Almanlar tarafından el koyulmasındansa partizanlara vermeyi tercih ettiklerini duymuştu. Fiamma teşekkür etti ve köylü başıyla selam verdi.

“Almanya’daki oğlumu merhametli bir insanın beslemesi için dua ediyorum,” dedi. “Birileri de ona acıyacaktı.”

Adam hızlıca ayrıldı, görülmek istemiyordu. Rosa ve Fiamma birbirlerine ve sonra kuzuya baktılar. Düzgün minik toynakları, pembe burnu ve sakın bakışlarıyla çok iyi görünüyordu.

Meleyerek Rosa’ya sürtündü.

“Annesi olduğumu sandı,” dedi Rosa, kuzunun yumuşak tüylerine dokunarak. “Onu besleyeceğimi sanıyor.”

“Ne yapacağız?” diye sordu Fiamma. “Kimse bize daha önce canlı bir kuzu getirmediydi.”

Rosa kuzuya baktı, melek gibi bembeyaz ve masumdu. Bir adamı gözlerinin arasından vurmuş olmasına rağmen ne tür bir adamın böylesine güven veren bir hayvana karşı bıçak kullanabileceğini hayal edemedi. Emanuele’in ölümünden beri, Rosa kendini bir katil olarak düşünüyordu. Bunun ne kadar yanlış olduğunu fark etti. Şiddetten ve gereksiz öldürmeden hâlâ tiksiniyordu. Eğer ahlak ve şefkat, savaş zamanı ölümcül kusurlarsa Rosa’nın sayısı kısa sürede artacaktı.

“Mee! Mee! Mee!”

“Tanrım!” dedi Fiamma. “Tıpkı bir bebek gibi. Sanırım erkekler gelene kadar beklememiz gerekecek. Onlardan biri yapmak zorunda.”

“Akşama kadar d  nmeyecekler,” dedi Rosa. “Birisinin gelip bo ğazını keseceğini bile bile bu kuzuya bütün gün bakabilir misin?”

Fiamma dudağını ısırdı ve omuz silkti. “Sanırım haklısın. Erkek ler döndüklerinde hem yorgun hem de a  olacaklar. Bunun icabına bakamadığımız için bize sinirlenecekler.    p çekmeyi   nerirdim ama senin yapamayacağını biliyorum.”

Fiamma bıçakları sakladıkları kutuya gitti ve bir tane seçti.

“Yeterince keskin deĝil,” dedi Rosa, y  reĝi aĝzında. “Yavaşça ve acı çekerek ölecek.”

Fiamma başparmağıyla bı aĝa dokundu ve k  r olduĝunu gördü. “Sanırım sen ve ben iflah olmaz iki şehirli kadınızs,” dedi, bı aĝı bir taşın üzerinde keskinleştirerek.

Kuzu yeniden Rosa’nın bacaĝına sürtündü. Rosa onun güvenen yüzüne bakamadı. Bütün yaratıkların arasında bir insandan mı merhamet diliyordu? İnsanların ne olduklarını göremiyor muydu?

Fiamma bı aĝı keskinleştirmeyi bitirdi, kemerine taktı ve kuzuyu kaptı. “Senin önünde yapmayacağım,” dedi. “Ormana gideceğim.”

Rosa, Fiamma’nın kuzuyla birlikte ormana doĝru kaybolmasını izledi. Kuzunun sanki bu bir çeşit oyunmuş gibi mutluluktan kuyruĝunu salladığını görünce kafasını çevirmek zorunda kaldı. Kuzu, yönlü bir köpek gibiydi. Rosa kendini kötü hissetti. Onu   ld  rmek Ambrosio’yu öldürmek gibiydi.

Rosa erkeklerin elbiselerini onararak ve hastane çadırını toplayarak dikkatini daĝıtmak istedi. Sebzeleri kesti ve yahni hazırlamaya başladı. Fiamma bir saat geçtikten sonra henüz dönmeyince huzursuz oldu. Almanlar tarafından yakalanmış mıydı? Mayına mı basmıştı? Fiamma onun yüzünden ormana gitmek zorunda hissettiĝi için pişmanlık duydu. Bir saat daha geçti ve Rosa silahını alıp kontrol etti. Kampta yalnızdı ve izlendiĝine dair garip bir hisse kapılmıştı. Kampı korunmasız bırakamazdı fakat Fiamma neredeydi?

Bir saat daha geçti. Ne Fiamma’dan ne de Rosa’nın o saate kadar dönmüş olmalarını beklediĝi erkeklerden bir haber vardı. Hava kararıyordu. Gergin bir şekilde aĝa ları kontrol etti. Birdenbire bir meleme duydu ve ormandan ona doĝru zıplayarak kuzu çıkageldi. Rosa ayaĝa kalktı, artık Fiamma’ya bir şey olduĝundan emindi. Kuzuyu aldı ve dalların   tirtısını duydu. Silahını çıkarttı ve hendeĝe girdi, loş iřıĝa doĝru bakıyordu. Bir başka ses daha duydu, bu sefer

arkasından bir yerden. Özel kuvvetlerin Flock'u kuşattığı günü hatırladı. Sonunun geldiğinden emindi. En azından diğer partizanlar onunla birlikte ölmeyecekti.

Bir el omzunu yakaladı. Rosa döndü ve Fiamma'nın hendeğe doğru süründüğünü gördü. "Yapamadım," dedi. "Tek gördüğüm mutsuz bir surattı."

Rosa göğsünü tuttu. "Beni korkuttun!" dedi. "Kampa yaklaşırsen neden seslenmedin?"

Fiamma'nın gözlerinde deli bir bakış belirdi. Rosa'nın sorusuna cevap vermedi. "Sonra düşündüm," dedi, saçlarını kulaklarının arkasına atarak. "Kuzuyu da öldürmek istemiyordum. Onu sadece erkekler yapmadığımı görürse hoşnut olmayacaklar diye öldürecek-tim. Canları cehenneme! Neden hayatımı sürekli erkekleri memnun etmek için yaşıyorum? Sen ve ben hayatlarımızı tehlikeye atıyoruz, Kanarya ve Gina gibi pek çok kadın hayatlarını kaybetti ve bu ülke bize oy hakkı bile tanımıyor. Evet, canım; hayır canım; senin için bir kuzu öldüreceğim, canım. Artık yok!"

Rosa şaşkındı. Bu Fiamma'nın hiç görmediği bir yönüydü. Normalde çok uysal ve memnun etmeye can atan biriydi.

"Sana söyleyeyim," dedi Fiamma yanan gözleriyle Rosa'ya bakarak. "Eğer bu savaş bittikten sonra hâlâ oy hakkı kazanmamış olursak Amerika'da yaşayacağım."

Dalların çıtırtısını tekrar duyduğunda Rosa, Fiamma'ya Mussolini idaresi altında erkeklerin de yirmi yıldır oy kullanamadığını hatırlatmayı düşünüyordu. Parmağını dudaklarına götürdü. "Şşh!" dedi Fiamma'ya.

"Beni susturma," diye karşılık verdi Fiamma. "Yeterince sustum!"

Rosa sesin geldiği yönü parmağıyla işaret etti. "Biri bizi izliyor." Fiamma, Rosa'nın yanına geldi ve silahını çıkarttı.

"Kim var orada?" diye seslendi Rosa.

"Çok endişelendiniz değil mi?" diye cevap verdi tanıdık bir ses. Bu Ada'ydı. "Bu kampı ne kadar da bulunması güç bir yere kurmuş-sunuz!"

"Tanrım!" diyerek çığlık attı Rosa. Beş dakika içinde geçirmek üzere olduğu ikinci kalp krizi-ydi.

Ada ve Paolina, Almanların Floransa'da üç yüz esir tuttuğunu ve

eğer herhangi bir Alman öldürülürse onları vurmakla tehdit ettiklerini söylemek için gelmişlerdi. “Ayrıca cepheden bazı silahlar getirip şehrin etrafında konuşlandırdılar. Müttefikler şu an yetmiş kilometre uzaklıkta,” dedi Ada.

“Almanların *yak ve yık politikası* devreye girmek üzere,” diye ekledi Paolina. “Köylerdeki kadınlara ve çocuklara tecavüz ediyorlar, yemeye niyetleri olmadığı halde hayvanları katlediyorlar.”

Rosa, Osvaldo’nun ona yaptığını hatırlayınca titredi. Artık çok eskide kalmıştı. Bu vahşetin başkasının başına gelmesini istemezdi.

“Müttefikler’in kuzeye doğru yönelip Almanya’yı almalarını kolaylaştırmayacaklar,” dedi Ada. “Floransa’daki fabrikaları ve laboratuvarları yok ettiler ve sanat eserlerini çaldılar. Yoksullaşacağız.”

“Bana sanki etraflarındaki insanlardan korkmuş bir ordu gibi geliyorlar,” dedi Rosa. “Ve bu, Almanya’nın yenilgisini kaçınılmaz olarak gördüklerinin bir işareti.”

“Hayır,” dedi Ada, kafasını iki yana sallayarak. “Bu düşündüklerinin tam tersi. Almanya’nın geliştirdiği gizli bir silahtan bahsedip duruyorlar, dünyanın benzerini görmediği kadar fena bir silah. İlk önce Britanya üzerinde kullanacaklar.”

“Üzerinde çok fazla duruyorlar,” diye onayladı Paolina. “Yaptıkları her şey zaman kazanmak için.”

Rosa, Ada ve Paolina’ya baktı. Bu söylentiye doğrulayacak bir kanıt var mıydı, yoksa sadece bir propaganda mıydı? Rosa ayrıca, saatler içerisinde bütün ulusları dizlerinin üzerine getirecek güçte bir silahla ilgili söylentiler de duymuştu.

Haberlerin yanında, Ada ve Paolina yiyecek de getirmişti. “Etrafımızdaki çiftçiler çok cömert,” dedi Ada. “Bekçi paylaşmamız gerektiğini söyledi.”

Rosa, Ada’nın getirdiği çuvalı açtı ve ekmek somunlarını gördü. “Uzun zamandır bu kadar çok ekmek görmemiştik... Savaş öncesinden beri.”

“Bekçiden bir barış teklifi,” dedi Ada. “Gruplarımız yeniden bir araya gelirse Almanları Floransa’dan çıkartmak için daha fazla şansımız olacaktır. Şahin’le konuşabilir misin?”

“Denedim,” dedi Rosa. “Fakat tekrar konuşacağım. Belki bize söylediklerinizi duyduğunda yola gelir.”

Getirdikleri diğer şeylerin yanında Ada süt de getirmişti ve ka-

dınlar sütü kuzuya vermek konusunda anlaştılar.

“Fakat şişemiz yok,” dedi Rosa.

“Gerek yok,” diye karşılık verdi Ada. “Parmağını süte batırıp kendi başına içmeyi öğrenene kadar parmağını emmesine izin ver. Bunu yapabilecek kadar büyümüş.”

Kadınlar kuzuyu seyretti. Ona Speranza demeye karar verdiler, *umut* demektir.

“Erkekler onu gördüklerinde yemek isteyeceklerdir,” dedi Paolina.

“Çok kötü,” dedi Fiamma. “O artık Kuzgun’un hayvanı.”

Karanlık çöküyordu ve yeni bir bomba sesi duyuldu. Patlamaların bir kısmı, sesleri uzaktan gelmelerine rağmen toprağın altından titreşerek onlara kadar ulaşıyordu. Rosa patlamalardan dolayı dağların çöküp çökmeyeceğini merak etti.

“Gece burada kalsanız daha iyi olur,” dedi Ada ve Paolina’ya.

Erkekler görevlerinden küçük gruplar halinde dönmeye başladıklarında hepsi sevindi.

“Arno kıyısındaki evleri tahliye ediyorlar,” dedi Luciano. “Bütün sakinlerin evlerinde kalması için olağan üstü hal ilan etmek üzereler. Müttefikler yaklaşmış olmalı. Floransa’dan bir partizan, Yeni Zelandalı bir müfrezenin şehre giden yolu temizlediğini söyledi.”

Rosa, savaş tutukluları hastanesinde bakımını yaptığı Yeni Zelandalıyı düşündü. Ne kadar gururlanmış olmalıydı.

Luciano, Ada ve Paolina’yı fark etti. Ada topladığı yabani otları Rosa’nın yahnisine katıyordu, Paolina ise Giovanni’den getirdiği bilgileri paylaşmak için Luciano’nun yanına gitti. Luciano yahninin yanında adamlara verilen ekmeğin bolluğunu gördü ve bunların da Giovanni tarafından yollandığını anladı.

“Yarın kampınıza dönerken ben de sizinle birlikte geleceğim ve Bekçi’yle konuşacağım,” dedi Paolina’ya. “Floransa’daki partizanlar şehri geri almak ve Müttefikler geldiğinde onları karşılamak için yardım istediler.”

Sığırcık, Rosa ve Fiamma’nın çadırına bağlanmış olan Speranza’yı gördü. “Şunu ne zaman yiyeceğiz?” diye sordu.

“Aklımdan bile geçirme,” diye uyardı Fiamma. “O Kuzgun’un hayvanı.”

Sığırcık gözlerini devirdi. “Hayır, cidden, eğer yemeyi düşünmü-

yorsanız onunla ne yapmak niyetindesiniz?”

“Büyüylene kadar bekle,” diye cevap verdi Rosa, Fiamma’ya bakarak. “Sonra tüylerini kırpıp yününden çorap yapacağız.”

“Ciddi misiniz?” diye sordu Sığırcık.

“Tabii ki,” diye karşılık verdi Rosa. “Yaşamak için kuzuya ihtiyacın yok fakat herkesin bir çift yünlü çoraba ihtiyacı var, değil mi?”

Sığırcık gözlerini Rosa’ya dikti, sözleri üzerine düşündü. “Evet, sanırım öyle,” dedi.

Erkekler akşam için dinlenmeye geçtiklerinde Rosa ve Ada günü en az yorgunlukla geçirdikleri için nöbet tuttular. Bombaların ve topların sesi gecenin içinde vızıldıyor ve patlıyordu. Durmaksızın devam eden silah sesleri, altı ya da yedi büyük patlamayla karıştı.

“Doğduğun geceyi düşünüyordum,” dedi Ada. “Kim neredeydi ve ne zaman ne oldu? Sanırım marki gerçekten senin öldüğünü düşündü. Nerezza’yı çok seviyordu, seni kendi çocuğu gibi büyüttü, isimsiz olarak manastıra yollatmazdı. Mezarı görmüş müydün? Kalbi kırık bir adamın anıtı. Nerezza’nın ölümünden sonra birçok eski çalışanı kovdu, akıl sağlığı yerinde asil bir adamın sadık çalışanlarına yapacağı şey değil bu. Onursuzca. Fakat Nerezza ile büyüdükleri zamandan kalan hiçbir şeyi kaldıramadı. Nerezza’nın portrelerini bile kaldırttı. Bir kısmı büyük sanat eserleriydi.”

“Evet, ben de öyle düşünmüştüm,” dedi Rosa. “Bir diğer ihtimal beni manastıra bırakanın Baron Derveaux olması.”

“Neden böyle bir şey yapmış olsun?”

“Çünkü o benim babam. Belki Nerezza ölüm döşeğinde itiraf etmiştir. Belki bir skandal olmasından korktu ya da beni markizden korumak istedi.”

Ada’nın gözleri şaşkınlıkla açıldı. “O senin baban mı? Bildiğini sanmıyorum. Nerezza öldüğünde o Paris’teydi. Çocukluk arkadaşlardı fakat bir nedenle Nerezza’nın ölmek üzere olduğu ona söylenmedi. Eminim ki bilseydi hızla yanına gelirdi. Biraz hovardadır fakat taş kalpli değildir.”

Rosa ve Ada sessiz kaldılar ve durumu değerlendirdiler.

“Baron Derveaux’a ne olduğunu soramayız,” dedi Ada. “Savaş ilan edildiğinde ailesiyle Fransa’ya kaçtı. Villa, Almanlar tarafından yakıt deposu olarak kullanılıyor. Eşyalarına neler yaptıklarını görse dehşete kapılırdı.”

Rosa iç çekti. Ada, Nerezza öldüğünde markizin Mısır'da olduğunu söylemiş olmasına rağmen manastıra gönderilmesinde onun bir parmağı olduğunu düşünmeden edemiyordu. Peki, o zaman Kurt kimdi? Rosa'yı kurtarmaya mı çalışıyordu yoksa sadece markizin emrini mi yerine getiriyordu?

Ada gökyüzüne baktı. "Son günlerde Orsola'yı düşünüyordum," dedi. "Sen gelene kadar uyku halindeydi. Sonra talihsizlikler ortaya çıkmaya başladı. Yüzyıllardır oradaydı. Sana bebekken ne olduğunu bilir."

Orsola'nın ismi geçince Rosa doğruldu. "Evet, ben de onu düşünüyorum," dedi. "Fakat önceden yaptığım gibi karanlık bir şekilde değil. İntikam peşinde olduğunu sanmıyorum, Ada. Sanırım adalet arayan bir ruh."

Ada başıyla onayladı. "Haklı olabilirsin. Sanki villadan kötülüğü süpermek istiyormuş gibi fakat bunu yapabilmek için insanların yardımına ihtiyacı var."

Nöbetleri sona erdiğinde Ada ve Rosa kadınların çadırına yöneldiler. Fiamma, Speranza'yı içeri almıştı; eğer savunmasız bırakırsa erkeklerden birinin onu çalabileceğini düşünmüştü. Kuzu, Fiamma'nın kolunun altına girmiş; huzur içinde uyuyordu. Ada çabucak uykuya daldı fakat Rosa huzursuzdu. Sıcak bir geceydi ve çadırın içinde fazla kişi olması havayı boğucu yapıyordu. Battaniyesini alıp dışarı çıktı, açık havada uyumak niyetindeydi. Yerleşmek üzereyken biraz ötede Luciano'yu gördü, aşağıdaki vadiyi izliyordu. Gömlek giymemişti ve vücudu semavi bir parlaklıkla ay ışığında yıkanıyordu. Görüntüsü manyetik bir çekime sahipti. Montecatini Terme'deki, uyumak için fazla sıcak olan yaz gecesini hatırladı.

"Sessizleşti," dedi yanına gelerek.

Luciano ona döndü. "Fırtına öncesi sessizlik sanırım."

Rosa ona dokunmuyor olmasına rağmen bedeninin sıcaklığını hissediyordu. Kokusunu içine çekti; orman kadar taze, toprağımsı ve hayat doluydu. İçinde kabaaran arzudan korkup geri çekildi.

Luciano onu kolundan yakaladı. Dokunduğu yerde Rosa'nın teni yandı. Luciano'nun kolları, Rosa'nın belini çevreledi.

"Yapma," diye fısıldadı Rosa. "Sana karşı direnemiyorum."

Fakat harekete geçen Luciano değildi. Rosa ne yaptığının farkı-

na varmadan Luciano'yu kendine çekti. Genç admin elleri Rosa'nın sırtını okşadı. Artık her ikisinin de karşı koyamadığı bir güce teslim oldular. Aşka susamış gibi öpüştüler. Rosa'nın nefesi kesildi. Bir an geri çekildiler ve tekrar sarıldılar, tenleri kavuşana kadar birbirlerinin elbiselerini çıkarttılar ve birlikte yere uzandılar.

“Seni özlemiştim!” diye fısıldadı Luciano, Rosa'nın boynunu öperek.

Arkalarında köknar ağacı gökyüzüne yükseliyordu ve yıldızlar kesik kesik parlıyordu. Bu göksel ışıklar Rosa için sihir demekti. Luciano içine girdiğinde ağladı. Kederin, vazgeçmenin, aşkın göz yaşları... Birbirlerini öyle çok sevdiler ki bu acıya neden oldu ve aynı zamanda onları Floransa savaşından çok uzaklara, savaştan uzağa, ölümden uzağa götürdü.

Tutkunun ilk dalgası geçtiğinde bir kez daha seviştiler. Bu kez yumuşakça ve yavaşça. Çam ağaçlarının kokusu ve ılık yaz onları kuşattı. Rosa, Luciano'nun gözlerinin içine baktı. Işık geri gelmişti. O an, sanki bütün savaş Luciano'nun içinde donmuştu ve Rosa hayata geri dönmüştü; bir yangından sonra tekrar hayat bulan bir ormandılar, ölü ağaçlardan fışkıran filiz ve yapraktılar. Güneş ufukta yükselmeye başladı ve tenlerini altın ışıkla yıkadı. Birbirlerinin kucağında dinlendiler. Bir önceki gecenin patlamalara rağmen kuşlar ağaçlarda cıvıldıyorlardı. Her şey umuttu: Kuşlar; yeni doğan gün... Rosa şafağın dinginliğinde kendini güvende hissetti, yine de ormanın Almanlar tarafından izlendiğini ve Luciano'yla ikisinin avlanacak yaratıklar olduğunu biliyordu. Fakat o an âşığının kollarında, başlarına kötü hiçbir şey gelememiş gibi hissetti.

“Tekrar bu şekilde bir araya gelmemiz garip, savaşın ortasında,” dedi Luciano, Rosa'nın başının tepesini öperek. “Ve bunun bir anlamı olmalı.”

Rosa yanağını Luciano'nun göğsüne bastırdı. Kalp atışı sakın ve sessizdi. Bu onu uyuşturdu. Eğer o an düşman tarafından bulunup vurulsalardı, Rosa bunun huzur içinde ölmek olacağına emindi.

Luciano, Rosa ve Flock'un seçilmiş üyeleri, Ada ve Paolina ile beraber Staff kampına gitmek için ayrılmak üzereydiler ki Keklik koşarak ormandan onlara doğru geldi.

“Almanlar köprüleri havaya uçurmuşlar!” diye bağırdı. “Dün

gece yapmışlar. Ponte Vecchio dışında hepsini.”

Rosa, gözetleme yerlerine gitmek için tepeyi tırmananların peşinden gitti. Floransa’nın tepesinde bir duman bulutu dolaşıyordu.

“Evlerin bazıları şok dalgalarından dolayı çöktü,” dedi Keklik.

Bulundukları yerden Arno’yu görememelerine rağmen, duman bulutu yeterince kötüye alametti. Rosa hayatının bir parçası uçmuş gibi hissetti. Alla Carraia Köprüsü. Alle Grazie Köprüsü. Santa Trinita Köprüsü.

“Neden bu barbarlar Santa Trinita Köprüsü’nü rahat bırakmamışlar?” diye sordu yüksek sesle.

“Roma’daki köprülere dokunmamışlar ve bu yüzden adam kaybetmişler,” dedi Keklik. “Bu riski tekrar göze almak istememişler.”

Luciano döndü ve partizanlara hareket etmek için emrederek aceleyle kampa yöneldi. Bekçi’nin grubuna katılıp Floransa’ya yaklaşacaklardı. Müttefikler’in üzerindeki yükü hafifletmek için birlikte seçilmiş artçı Alman hedeflerine saldıracaklardı. Rosa ona yetişince Luciano, Rosa’ya döndü. Luciano sanki içinde güneş parıldıyormuş gibi gözüküyordu.

“An budur. Buraya kadar,” dedi, onu kucaklayarak.

Rosa bütün tehlikelere rağmen neşe doldu. Luciano’nun gözlerindeki yangını yeniden görmekten dolayı mutluydu.

Grup, Staff kampına gitti. Diğerlerini Flock kampını toplamaları, daha sonra onları takip etmeleri üzere geride bıraktılar.

Grup kampa vardığında Giovanni Uşak’la birlikte bir haritaya bakıyordu. Onların yaklaştığını görür görmez ayağa kalktı. O da, Luciano da çekindi. Fakat önemli bir andı. Bu tarihsel olay karşısında hiçbir şeyin önemi yoktu. Herhangi kişisel bir kavgadan daha önemliydi ve İtalya’nın kaderini değiştirmek için önemli bir şanstı.

“Gelmenize sevindim,” dedi Giovanni, Luciano’ya doğru hareket ederek.

Luciano tereddüt ettikten sonra babasına doğru yaklaştı. İki adam sarıldılar. Rosa’nın kalbi bulutlara yükseldi. Baba ile oğulun birleşmesi, Müttefikler ve Almanlar arasındaki herhangi bir savaştan çok daha büyük bir zaferdi. Artık geçmişin önemi yoktu, artık herkes zaferin kıyısında duruyordu.

“Gelin,” dedi Giovanni, Luciano’nun adamlarına yemekten bir parça almaları için işaret ederek. “Bize katılacak olan başka gruplar

da var. Bir araya gelip bu öğleden sonra Floransa'ya doğru hareket edeceğiz."

Kısa bir süre sonra Flock'un geri kalanı da kampa vardı. Fiamma altın sarısı yaban çiçeklerinden örülmüş bir iple Speranza'yı getirmişti.

"Kimse kuzuya dokunmasın," dedi Luciano babasına. "O bizim maskotumuz, umudumuzun simgesi."

Gülümseyince Giovanni'nin gözleri parladı. "Ne kadar da güzel bir maskot," dedi, Speranza'nın başını okşamak için yaklaşarak. "Hayatım boyunca pek çok harika hayvan bana arkadaşlık etti. Hepsi yaşlanıp öldüler."

Rosa'nın parmakları karıncalandı ve garip bir his üzerine çöktü. Omuzlarını silkip defetmeye çalıştı. Neden sadece Giovanni'nin kuzuya dokunması onu harekete geçirmişti?

"İki saatimiz var," dedi Giovanni, adamlarına dönerek. "Şimdi iyi dinlenin, bu gece cehennem gibi bir savaş olacak."

Birdenbire ormandan bir kadının çığlığı duyuldu. Partizanlar silahlarına sarıldı. Rosa ağaçların olduğu yöne doğru döndü. Bir şey parladı: Yeşil ipekten bir elbise, bir kadın. Staff üyelerinden biri belirdi, namlusunu kadına doğrultmuş, kadını önüne katmıştı. Kadının saçları çözülmüştü ve yüzünü kapatıyordu. Çok güzel altın-kızıl bir renk... Çift kampa yaklaştı ve partizan, kadını açıklık alana itti. Dizlerinin üzerine düştü. Partizan silahını ona doğrulttu ve tetikle oynadı.

"Bir casus," dedi partizan. "Ağaçların yakınında kampı izlerken buldum."

Kadın nefesini toparladı ve kafasını kaldırdı. Rosa, Clementina'yı görünce şok oldu.

"Bayan Bellocchi!" diye bağırdı. "Ben casus değilim. Villadan kaçtım. Ben bir muhafıza rüşvet verdim. Sevgilimle bulaşmak istediğimi söyledim. Sonra sizi bulmaya geldim."

"Kim bu kadın?" diye sordu Luciano. "Kuzgun, onu tanıyor musun?"

Rosa başıyla onayladı. Clementina'nın ortaya çıkmasıyla açıklama yapamayacak kadar şaşırılmıştı.

"Markiz Scarfiotti'nin kızı," dedi Giovanni.

Markizin ismi geçince partizanlar arasında bir yaygara koptu.

“Scarfiootti villası,” dedi Sığırıcık, Clementina’ya doğru tükürerek. “Katiller!”

Clementina’nın gözleri dehşetle büyüdü. “Ben katil değilim,” dedi. “Asla kimseyi öldürmedim. Korktum. Orada bir tutsaktım.”

“Güzel giyimli bir tutsak,” dedi Sığırıcık. Haylazca ona yaklaşıp silahının ucuyla kadının çenesini dürterek.

Clementina yalvaran gözlerle Rosa’ya baktı. Rosa elini kaldırdı. “Kes şunu!” dedi Sığırıcık’a. “Yakalandığımda villada bana yardım etmeye çalıştı.”

Sığırıcık silahını geri çekti fakat Cemetina’nın kafasına doğru tuttu. Rosa, Clementina’ya baktı ve yüzünü okumaya çalıştı. Önceden sevdiği değerli küçük kız ile Alman yüksek komutasıyla faydacı bir şekilde kendini ilişkilendirmiş genç kadının anısı arasında bocaladı.

“Bana ne söylemeye geliyordun?” diye sordu.

Clementina yutkundu. “Köprüleri maymılıyorlarken Arno civarındaki evleri ve binaları aradılar. Bir manastıra girdiler ve rahibelerin mahzende Yahudi kadınları ve çocukları saklarken buldular.”

Rosa’nın kalbi sarsıldı. “Hangi manastır?” diye sordu.

“Santo Spirito Manastırı.”

“Rahibelere ve Yahudilere ne yaptılar?” diye sordu Giovanni, öne atılarak. “Onları kuzeye nakletmek artık sorunlu.”

Clementina’nın elleri titredi. “Hepsini villaya getirdiler.” Gözlerinde yaşlarla Rosa’ya döndü. “Subay markizle birlikte, Müttefikler Floransa’ya girmeden hepsini vuracaklarını ve hoş geldin hediyesi olarak cesetleri lamba direklerine asacaklarını söylüyor.”

Rosa sanki birisi midesine yumruk atmış gibi sendeledi.

“Annem yapması için onu teşvik ediyor,” dedi Clementina, göz yaşları yanaklarından süzülerek. “O bir şeytan. Şeytan! Keşke hiç doğmasaydım!”

Rosa, Clementina’ya baktı. *O senin annen değil*, diye düşündü. Rosa onun zorluklarla büyüdüğünü biliyordu. Savaş onu bu hale getirmişti. Fakat yine de Clementina’ya inanmak istiyordu. O bir şeytanın çocuğu değildi. O, başkalarına yardım ederken sağlığından olan şefkatli Bayan Corvetto’nun kızıydı.

“Bayan Bellocchi, onları kurtarmak zorundasınız,” diye devam etti Clementina. “Şahin tarafından kurtarıldığınızdan beri subay ka-

fayı ikinize de taktı. Sizin Kuzgun adındaki partizan olduğunuzu biliyor. Flock'un dağlardaki maceralarına ateş püskürürken kulak misafiri oldum."

Luciano ve Giovanni bakiştılar.

Keklik öne çıktı. "Belki Floransa'yı özgürleştirdikten sonra esirleri kurtarabiliriz," dedi. "Müttefikler'in yardım etmek için bir birim yollayacağına eminim."

"O zamana kadar çok geç olur," dedi Luciano. "Esirleri Müttefikler şehre girdiğinde öldürmek niyetindeler, kaçmak için zaman kazanacaklar."

"Zaten çok geç," dedi Ağaçkakan. "Bugün Floransa'ya savaşmaya gidiyoruz. Beklediğimiz an bu! Düşmanla yüz yüze gelmek ve şehri geri almak için bir şans."

Luciano ona bir bakış attı ve tekrar kafasını çevirdi.

"Hadi," dedi Ağaçkakan. "O kadınları Scarfiotti villasından asla çıkaramayız. Bu bir intihar olur."

Luciano derin bir nefes aldı ve Ağaçkakan'a döndü. "Floransa için savaşacak başka partizanlar var," dedi. "Bunlar kadınlar ve çocuklar, ayrıca kutsal rahibeler. Müttefikler'e yardımcı olmak kadar masumları korumak da bizim görevimiz."

Sığırcık, Luciano'ya döndü. "Haklısın. Fakat böyle bir şey yapmak için yeterince sayımız yok. Katlediliriz. Muhafızları geçip villaya nasıl gireceğiz?"

"Bir tünel var, değil mi?" diye sordu Luciano, Giovanni'ye.

"Hizmetkârları o şekilde dışarı çıkarttım," dedi Giovanni, "Almanlar geldiğinde. Ayrılırken giriş ve çıkış noktalarını sakladık fakat çok sayıda kişi kaybolunca kaçış rotasını aramış olmalılar. Artık kapatıldığını ya da bubi tuzağı kurulduğunu varsayıp üzerinden plan yapmamak daha iyi."

"O zaman keşif görevi yapmak zorundayız," dedi Sığırcık. "Başka bir yol bulmak için."

Luciano başını iki yana salladı. "Müttefikler hızla yaklaşıyorlar. Ne kadar beklersek onları oradan sağ çıkarma şansımız o kadar azalır."

"Kahretsin!" dedi Ağaçkakan, kafasını Clementina'ya doğru sallayarak. "Bu orospunun doğru söylediğini nereden biliyorsunuz? Şahin ve Kuzgun'u villaya çekmek için bir tuzak olmadığını nere-

den biliyorsunuz? Belki de ona işkence yapıp öğrenmeliyiz!”

“Hayır!” dedi Rosa, Clementina’nın önüne geçerek. “Onlar gibi davranmayacağız!”

Genç kadına baktı. Yüzünden hiçbir şey okuyamadı. Ya yalan-sa? Öleceklerdi. Yenilgi ihtimali gerçeğe döndükçe ve gizli silahları ortaya çıkmayınca Almanlar deliriyormuş gibi gözüktüyordu. Öfkeli hareketleri daha da kötüleşecekti. Fakat partizanların Clementina’ya inanmaktan başka seçeneği yoktu. Rahibeleri ve diğerlerini Nazile-rin ellerine bırakma riskini göze alamazlardı.

Luciano partizanlara dönmeden önce sanki Rosa’nın aklını oku-muş gibi ona baktı.

“Bu göreve gelecek olan herkes gönüllü olarak gelmeli,” dedi. “Kendinizi feda etmek için şüpheniz varsa gelmeyin. Son kalan kadın ve çocuğa kadar herkesi oradan çıkartacağız ya da bu yol-da öleceğiz. Bu askerî önemi olan hedefleri vurmak gibi değil. Bu kadınlar ve çocuklar savaşın sonucunu etkilemeyecek. Bunun için Müttefikler’den ödül ya da madalya almayacaksınız. Fakat bu, onur meselesi.”

Luciano sözlerini bitirince Rosa ışıktan kör oldu. Luciano’nun yanında duran bir melek gördü. Işık o kadar parlaktı ki meleğin yü-zünü göremedi fakat Rosa onun, Sibilla’nın ateşinin düştüğü gece rüyasında gördüğü aynı melek olduğunu biliyordu. *Bu görevde yalnız olmayacağız*, diye düşündü Rosa. Melek de bizimle geliyor. Ada’yla, Orsola ve arkadaşları hakkında konuştuklarını hatırladı. Onlar karanlığın güçleri değil, kaderlerini tamamlamak için bek-leyen ışığın ruhlarıydılar. Görüntü kayboldu fakat Tanrısal varlığın hissi değil.

“Tanrı bizimle,” dedi Rosa.

Partizanlara baktı ve hiçbirinin meleği görmediğini fark edince şaşırdı. Fakat onlarda bir şey değişmişti. Ağaçkakan dâhil hepsi gel-mek istiyordu. O an Rosa’nın kalbi sevgiyle doldu. Göreve çıkarken genelde sınırlarının sağlam olmasını dilerdi. Fakat şimdi, içini bir huzur kaplamış ve çağırıldığını fark etmişti.

“Luciano,” dedi. “Villayı çok iyi biliyorum. Ayrıca Santo Spirito rahibelerini de. Sizinle geliyorum.”

“Hayır!” dedi, ona dönerek. “Çok tehlikeli.”

“Geliyorum,” dedi.

Luciano tekrar başını salladı. Fakat Rosa diretti.

“Bana bir keresinde içinde Tanrısal bir görev için doğduğuna dair bir his olduğunu söylediğini hatırlıyor musun? İşte, bu da benimki. Bana olmuş olan her şey içinde olduğumuz bu ana varıyor. Yetiştirilmem, görülerim, Clementina’nın mürebbiyesi olmam, hapishane, yoksulluk, evlilik ve çocuklar ve savaş. Hepsi! Hepsi bu an için hazırlıktı. Scarfiotti villası ile henüz açıklayamayacağım bir bağım var. Bana güvenmek zorundasın.”

Luciano onu tekrar reddetmek üzereydi fakat gözlerindeki ateşi görmüş olmalıydı. Tereddüt etti sonra, “Pekâlâ. Çağrıyla aranda duramam,” dedi.

Partizanlar aralarında homurdandılar.

“En cesur savaşçımızı geride bırakmak büyük bir hata olurdu,” dedi Sığircık, ellerini Rosa’nın omuzlarına koyarak.

Partizanlar görevi kabul etmişti. Liderler; -villanın düzenini bilen- Rosa, Ada ve Paolina’yı da yanlarına alarak stratejiyi konuşmak üzere Giovanni’nin çadırına girdiler. Partizanlar gizlenmeye ve sabotaja alışkındı. Şimdiye kadar çatışma, pusu ve ay ışığı akınları yapmışlardı. Fakat eski ve iyi korunan bir villaya sızmak ve rahibeleri, kadınları, çocukları kurtarmak başka bir meseleydi.

Sığircık, Clementina’yı getirdi ve silahını ona doğrulttu. Clementina onlara mahzende elli kadar tutsak olduğunu söyledi.

“Kaç asker var?” diye sordu Giovanni.

“Çoğu çoktan ayrıldı,” dedi. Subayın otuz adamlık kişisel birliği ve muhafızlar var.”

“Ormanlık alan mayınlandı mı?” diye sordu Ada.

Clementina başını iki yana salladı. “Sanmıyorum. Dono oralarda dolanıyor ve hiç patlama sesi duymadım. Bazı subaylar onu avlamak istediler ve kafesinden çıkarttılar. Fakat onlardan kaçabildi.”

Giovanni çömeldi ve çadırın zeminine villanın basit bir modelini yapmaya başladı. Sığircık, villayı en son izlediğinde silahlı noktaların nerelerde olduğunu gösterdi. “Fakat yerlerini değiştirmediklerinin hiçbir garantisi yok, Almanlar artık kaçıyorlar.”

“Ve Derveaux villasını yakıt ikmal merkezi olarak kullandıklarını unutmayın,” dedi Ada. “Silahların ateşlendiğini duyarlarsa on beş dakika içinde villada olabilecek takviye güçleri var.”

Rosa, Clementina’ya baktı. Görünüşe göre kimsenin güvenme-

diği bir şahitten gelen bilgilere güveniyorlardı. Normalde bu kadar tehlikeli bir görev keşif yapmayı gerektirirdi fakat zaman yoktu. O gece saldırmak dışında seçenekleri yoktu.

Sığırcık, Clementina'yı başka bir partizan tarafından göz kulak olunması için götürdü ve planı tartışmak için tekrar gruba katıldı.

Giovanni, Luciano'ya döndü. "Bu senin görevin," dedi. "Tüm yetki sende. Verdiğin emirlere uyacağım."

Luciano sabit bir şekilde babasına baktı ve başıyla onayladı. Giovanni için bu, hiç de küçük bir şey değildi; daha kıdemli olan kumandan, kontrolü Luciano'ya bırakıyordu. Fakat bu oğluna duyduğu saygının bir işaretiydi ve aralarındaki mesele henüz bitmemişti.

"Almanların kuzeye çekilmesine rağmen subay hâlâ iyi korunuyor," dedi Luciano. "Fakat Derveaux villası bizim avantajımız olabilir."

Luciano, Derveaux villasını temsilen bir kâğıt parçası kullandı. "Eğer burada dikkatlerini dağıtırsak ve aynı zamanda villaya giden telefon tellerini kesersek subay yakıt deposunun saldırıya uğradığını düşünüp askerleri oraya yollayabilir. O zaman saldırıya geçip en azından onları zayıflatabiliriz. Aynı zamanda kapıya yakın olan makineli tüfek noktalarını etkisiz hale getirmemiz gerekecek."

"Fakat villayı o istikametten aşmaya çalışamayız," dedi Sığırcık. "Biz daha villaya girmeden takviye kuvvet ensemizde bitebilir."

Luciano başıyla onayladı. "Bu doğru. Bu yüzden villanın arkasındaki ve yanlarındaki makineli tüfekleri bastırmak için iki gruba ayrılacağız ve eve ormandan taarruza geçeceğiz. Fakat villaya girmek işin yarısı. Diğer yarısı elli kadın ve çocukla tekrar dışarı çıkmak."

Luciano partizanları üç gruba böleceği bir plan çizdi. Giovanni'nin grubu, Derveaux villasındaki yakıt deposuna sahte saldırı düzenlemekten ve subayın villadan yolladığı askerleri pusuya düşürmekten sorumluydu. Ayrıca yola mayın döşeyerek villaya yapılan saldırıda alarma geçen takviye güçleri yavaşlatacaklardı. Kapılara yakın noktaları bastırmak ve almak da yine bu grubun sorumluluğuydu. Görev, partizanların yıllarca savaşarak öğrendikleri bütün yetenekleri kapsıyordu. Giovanni başıyla onayladı, üzerine düşenden memnundu.

Diğer grup Sığırcık tarafından yönetilecekti. Görevleri; subay,

askerlerini yakıt deposundaki sahte saldırıya yolladığında villanın arkasındaki ve yanlarındaki silahlı noktaları bastırmak ve etkisiz hale getirmektir. Bu başarıldıktan sonra villaya doğru taarruza geçip yollarına çıkan askerleri ve hizmetkârları indireceklerdi. Markiz ve subayı esir alacaklar ya da direnirlerse vuracaklardı.

“Üçüncü grup en küçük olanı,” dedi Luciano, “Keklik’le birlikte Kuzgun ve benim tarafımdan yönetilecek.”

Rosa heyecanlandı. Kendisine başrol veriliyordu. Luciano çağırısıyla ilgili söylediklerine gerçekten güvenmiş olmalıydı.

Luciano, kadınları ve çocukları villadan çıkartıp ormandaki güvenli yere götürmenin son grubun sorumluluğu olduğunu açıkladı. Luciano’nun grubunun çoğunluğu; Luciano, Rosa, Ada ve Keklik mahzenden tutsakları kurtardıktan sonra kaçış rotasını güvenli hale getirip Ağaçkakan’la ormanda bekleyecekti. Kimse dile getirmedi fakat en zor görev buydu. Luciano’nun ekibi villanın alt katma girdiğinde Giovanni’nin grubu takviye güçleri yeterince oyalayamadığı takdirde kapana kısılmış olacaklardı. Görevlerinin bir mucizeden başka bir şeye ihtiyaçları olmamasına rağmen Rosa melege inanıyordu. Ne olursa olsun, bunu yapmak için çağırılmışlardı.

Grup, plan konusunda anlaştıktan sonra sessizliğe gömüldü. Her biri kendi düşüncesine daldı. Luciano her partizana, Almanlar tarafından yakalanmaları halinde silahlarında kendileri için birer kurşun saklamalarını hatırlatınca tehlike yeniden uyanıverdi.

Plana göre gece saldırıacaklardı; böylece partizanlar öğleden sonrayı temizlik, silah kontrolü ve kendi takımlarına emir vermekle geçirdiler. Uyuyabilenler uyudu. Diğerleri, tutsakları ve yaralıları ormanın sınırında bekleyecek olan Fiamma ve bazı *staffette*’lere verilmek üzere karılarına ve ailelerine veda mektubu yazdılar. Rosa ve Luciano yakındaki köyün papazına, partizanlar başarısız olduğu takdirde Almanlar tarafından gerçekleştirilecek misilleme konusunda köylüleri uyarması için haber vermeye gittiler.

Güneş batarken kampa geri döndüler.

“Rosa,” dedi Luciano, Flock’a katıldığından beri gerçek ismini ilk defa kullanıyordu. “Bu göreve çıkmadan önce bir şey için söz vermeni istiyorum.”

Rosa ona döndü. “Nedir o?”

“Eğer çekilmeni emredersem çekileceğine söz ver. Bu görevde

senden ne yapmanı istersem emirlerime uyacaksın.”

Luciano gözlerini ayırmadan bakınca Rosa'nın kabul etmekten başka seçeneği kalmadı. Rosa'nın elini aldı ve sıktı. Seviştiklerinden beri duygularından bahsetmemişlerdi. Gerek de yoktu. Rosa geleceği düşünmekten kendini alıkoymuştu ya da geçmiş. Aklının sadece şimdi için çalışmasına izin verdi. Tek bildiği, o ve Luciano'nun birlikte savaşmaları gerektiği idi ve bu bütün dikkatini meşgul etti.

Kampa vardıklarında Luciano, Keklik'e seslendi. “Buna şahitlik et,” dedi ve Rosa'ya döndü. “Sağ elini kaldır,” dedi. Rosa denileni yaptı.

“Kuzey İtalya Milli Özgürlük Komitesi'nin bana verdiği yetkiyle seni teğmen ilan ediyorum,” dedi Luciano.

“Teğmen?” diye tekrarladı Rosa. “Bu yüksek bir rütbe.”

“Hak ettin,” dedi.

Rosa, Luciano ve Keklik, eşyalarını toplamaya başlamadan önce bir ekmeği paylaştılar. Güneş son ışınlarını ağaçların arasından yollarken partizanlar villaya doğru yola çıkmak için hazırdı. Rosa'nın, iki *staffette* tarafından korunan Clementina için son bir sözü vardı.

“Umarım, eğer yalan söylüyorsan vatanının insanlarını ölüme yolladığını biliyorsundur,” dedi. “Ve müttefikler vardığında komşu partizanlar sana pek kibar davranmayacaklardır.”

Clementina, Rosa'ya baktı ve kafasını çevirdi. “Acele etmeniz iyi olur,” dedi. “Akşam yemeği için gelmediğimde gittiğimi fark edeceklerdir. Bu günlerde villada yemek geç saatte yendiği için şanslısınız.”

Partizanlar kamptan ayrılınca Rosa geçmiş sene içinde birlikte savaştığı erkek ve kadınlara baktı ve her birini kalpten kutsadı. Görevleri sürpriz esasına dayanıyordu. Uyduruk bir plandı. Sadece tek bir şeyin ters gitmesi bütün planı mahvedebilirdi. Tanrı'nın onlarla birlikte olduğunu hissetti fakat zafere gittikleri için mi yoksa ölüme gittikleri için mi, bilmiyordu.

Villanın sınırındaki ağaçlık alana geldiklerinde karanlık çökmüştü. Giovanni'nin grubu ayrılmak için hazırlandı. Luciano'yla sarıldılar.

“Seninle gurur duyuyorum, oğlum,” dedi Giovanni.

Luciano konuşamadı ve grup gözden kaybolana kadar gözünü

babasından ayırmadı. Sonra geri kalan partizanlar ağaçlık alana yöneldiler. Rosa, Ada ve Paolina ile yürüyordu; partizan olarak geçirdiği süre boyunca gece görüşü iyileşmişti. Ağaçların arasından gizlice ilerledikçe Rosa kara pelerinli üç kişinin yanlarında hareket ettiğinin farkına vardı. Dünyevi varlıklar değillerdi. Ada ve Paolina da varlıklarından haberdardı.

“Orsola ve arkadaşları,” diye fısıldadı Ada.

Rosa sessizce dua etti. Ona ne olacağını bilmiyordu fakat ışı-ğın varlıklarıyla sarılmış olduğunu biliyordu. Üç cadının varlığı bir büyük kütle oluşturunca kadar birbirlerine yaklaştı. Rosa büyük bir hayvanın güçlü kokusunu aldı ve baktığın şeyin artık üç varlık değil, Dono olduğunu anladı. Onlarla birlikte ilerliyordu.

“Aman Tanrım!” dedi Sığırcık boğuk bir fısıltıyla. “Bu bir ayı!” Silahını kaldırdı fakat bütün görevi altüst etmeden onu vuramazdı.

Rosa silahın namlusunu eliyle indirdi. “Niyeti bize zarar vermek değil,” dedi. “Bize ormanda eşlik ediyor.”

“O kadın Dono dediğinde, bir köpekten bahsettiğini sanmıştım!” diye fısıldadı Keklik.

Villa önlerinde belirdi ve partizanlar ağaçların arkasına gizlendi. Markizin katından gelen yumuşak bir müzik sesi dışında villa sessizdi. Sesi duyulan müzik, *Cavalleria Rusticana* operasından sahne müziğiydi. Rosa, Nerezza’nın opera setlerine bakıp bu müziği dinlerken markizin arkasından tökezlediği zamanı hatırladı. Gözleri yaşla dolmuştu. Markizin ona dediğini anımsadı: *İki rakip karşılaştığında sadece bir kazanan olur*. Bu görevin nedeni sadece rahibe-leri, Yahudi kadın ve çocukları kurtarmak değildi; ayrıca kendisi için adalet aramak adına da gelmişti.

Sığırcık, makineli tüfek noktalarına ateş açmak için sürünerek yerlerini alan adamlarına işaret verdi. Sığırcık, nişanlamalarıyla meşhur dört partizanı, makineli tüfek noktalarına ateş açıldığı sırada bomba atmak üzere seçti.

Villanın alt katları aydınlıktı ve Rosa odadan odaya geçen hizmetçileri görebiliyordu. Yemek odasında Bayan Guerrini’yi görünce içi titredi. Kâhyanın, aynı otoriter üslubuyla emirler verdiğinden şüphe yoktu; gerçekleşmek üzere olan kargaşadan habersizdi. Mutfak bahçesinde iki muhafız duruyordu, eğer patlamaları duydukları anda yer değiştirmezlerse ilk vurulacak olanlar onlardı.

Luciano'nun grubu sessizce bekledi, nefes alıp verişleri ölçütlü ve sığdı. Fakat gerilmiş sinirleri yüzünden Rosa'ya her şey çok gürültülü geliyordu. Bütün görev, bir silah tıkırtısı ya da öksürük ile berbat olabilirdi. Dono'ya baktı fakat ortada yoktu. Luciano saatini kontrol etti. Bir terslik vardı. Giovanni'nin takımının dikkat çekmek üzere patlatması gereken bombalar on dakika gecikmişti.

Luciano silahıyla bahçedeki iki muhafıza nişan aldı. Rosa, Giovanni bombaları patlamazsa ne olacağını merak etti. Yaz sıcak bombalara hasar vermişti. Sığırcık ve Luciano'nun grupları dikkat dağıtmadan villaya saldırmak zorundaydı ve bu düpedüz intihardı. Rosa mahzendeki kadınları, çocukları ve rahibeleri düşünmemeye çalıştı. Anne Maddalena da onlarla birlikte olmalıydı. Hiçbirinin zarar görmemiş olması için dua etti.

Birdenbire gök gürültüsü gibi patlamalar duyuldu. Giovanni'nin bombaları patlamıştı! İki muhafız evin içine koştu. Bir kargaşa oldu ve birkaç dakika sonra üç kamyonet yola çıktı. Luciano ve Rosa birbirlerine baktılar. Subay tam da ümit ettikleri şeyi yapmıştı, yakıt deposunu korumak üzere askerlerini yollamıştı. İlk zaferlerini kutlamak için zaman yoktu. Ateş başladı. Sığırcık'ın ateş destek takımı makineli tüfek noktalarına saldırıyordu. Çatışma takımı noktaları bastırmayı ve ele geçirmeyi başardı. Şu an her şey saat gibi ve hızlıca işliyordu. Sığırcık ve takımının geri kalanı birer birer alçak çalıların üzerinden bahçeye atladı. Bahçede silah sesleri duyuldu. Rosa iki SS subayının düştüğünü gördü. Diğer partizanlar villanın alt katındaki odalara giden kapıyı tekmeleyerek açtılar. Rosa'yı hastaneyken yakalamış olan SS subayı ateş ederek öne çıktı fakat kurşun yağmuruyla yok edildi. Birkaç atış daha oldu. Sonra partizanlardan biri çıktı ve Luciano'ya işaret verdi.

"Haydi! Haydi! Haydi!" diye emretti Luciano, Rosa, Ada ve Keklik'e. Onun ardından villaya koştular, partizanların vurduğu muhafız cesetlerinin üzerinden geçerek evin alt katına girdiler. Luciano mahzen kapısını tekmeleyerek açtı ve grup içeri doluştu. Kadınlar ve çocuklar silah seslerini duymuşlar ve kapıdan mümkün olabildiğince uzağa çekilmişlerdi. Bazıları kendilerini fiçilerin ve sandıkların ardına gizlemişti. Partizanları görünce çılgılık attılar, onları infaz etmeye geldiklerini düşündüler.

Anne Maddalena Rosa'yı tanıdı ve ayağa kalktı. Gözlerinin altla-

rı çökmüştü. Biri onun burnunu kırmıştı. Yaralanmış olduğunu görmek Rosa'yı sinirlendirdi fakat bunu düşünecek zaman yoktu.

"Sizi kurtarmaya geldik," dedi Rosa. "Herkesi hızlıca dışarı çıkarmalıyız." Giovanni ve adamları takviye biriminin yolunu tutacaktı fakat bu sonsuza kadar sürmeyecekti. Yakında burası askerlerle dolacaktı.

Anne Maddalena, kadınları ve çocukları çıkartmaya yardım etmeleri için rahibelere seslendi. Fakat sersemlemiş görünüyorlardı, sanki kendilerini ölüme hazırlamışlardı ve şimdi Tanrı'nın onları kurtarmak için birilerini göndermesine inanamıyorlardı.

"Unutulduğumuzu sandım," dedi Rahibe Valeria, Rosa'nın kolunu tutarak. "Terk edildiğimizi sandım."

"Ne unutuldunuz ne de terk edildiniz," dedi Rosa. "Fakat lütfen, acele etmelisiniz. Yukarıya, sizi bekleyen partizanların yanına gidin."

Rosa tutsakları çıkartmanın bu kadar zaman alacağını beklemiyordu. Hepsi İtalyan değildi. Bazıları güvende olmak için Floransa'ya kaçan yabancı Yahudilerdi. Rosa onlarla İtalyanca anlaşmaya çalıştı, sonra İngilizce ve kollarında küçük bir çocukla korkudan köşeye sinmiş bir kadınla Fransızca. Sonunda kadının Çek olduğunu anladı ve kaldırıp kapıya doğru itti.

Tutsaklar aksayan bacaklarıyla odadan çıktılar. Rosa onların mutfak bahçesine götürüldüğünü gördü. Diğer partizanlar ormanlık alana götürmek için yardım ettiler. Gözünün ucuyla, Rosa üst kat penceresinde bir kıpırtı gördü. Makineli silahı olan bir muhafızdı. Silahını, ormana kaçmaya çalışan kadınların ve çocukların üzerine doğrulttuğunu görünce Rosa'nın neredeyse kalbi durdu. Fakat Sığırcık mutfak bahçesine geldi ve o da muhafızı gördü. Muhafız ateş sesleri altında yığıldı. Rosa, markizin nereye gittiğini merak etti. Partizanlar onu yakalamayı başarmışlar mıydı?

Keklik, Rosa ve Anne Maddalena geride kimseyi bırakmadıklarından emin olmak için mahzeni ararlarken Luciano ve Ada mahzen kapısını korudular. Şarap fiçilerinin arkasında dört küçük çocuk buldular. Rosa ne dediyse onları oradan çıkarmaya ikna edemedi.

"Anneleri buraya geldiğimizde Almanlar tarafından vuruldu," diye açıkladı Anne Maddalena.

Çocuklar orada kaldıkça zaman azalıyordu. Onları kaderlerince

bırakmak akıl almazdı fakat Rosa ve Keklik çocukları ezme riskini göze almadan ağır şarap fıçısını kaldıramadı. Rosa'nın aklına bir fikir geldi. Çocuklarla Almanca konuştu, eğer gelirlerse rahibelerin onlara bakacağını ve güvende olacaklarını söyledi. Çocuklar Rosa'yı anladılar. Yaşça büyük olanı önce çıktı, sonra kız kardeşleri. En genç olanı üç yaşındaydı, kendi başına koşamayacak kadar küçüktü. Keklik onu sırtına aldı.

"Almanlar kendi çocuklarını bile öldürüyor, sadece Yahudi oldukları için," dedi Rosa, Anne Maddalena'ya. "İnanılmaz!"

"Çabuk! Çabuk! Çabuk!" diye bağırdı Luciano, grubunu kapıdan dışarı iterek.

Mutfak bahçesinin çıkışına vardıklarında Giovanni ve adamları da arkalarında iki kamyon SS askeriyle park yoluna geldiler. Takviye güçler villaya beklediklerinden çabuk gelmişledi. Ters giden ilk şey buydu. Giovanni'nin adamları geri çekiliyor ve savunuyorlardı, en zor manevralardan biriydi. Luciano ve grubu şu anda villadan çıkamazdı. Almanların ateş hattı içerisindeydiler.

Diğer herkesi ormanlık alana taşımış ve kaçmalarını söylemiş olan Sığırcık, dönüp Luciano ve Rosa'ya baktı. Onlara yardım edemeyeceğini anladığı için gözlerinden üzüntü akıyordu.

"Git!" diye bağırdı Luciano. "Çabuk! Diğerlerini kurtar!"

Giovanni ve adamları mutfak bahçesine kadar çekilmişlerdi fakat SS askerlerini indirmek için ellerinden geleni yaptılar, hem tutsakların kaçmasına hem de villada sıkışmış olan Luciano'nun grubuna yardım ettiler.

"Tünel!" diye bağırdı Giovanni. "Tek umudunuz! Başka kamyonetler de geliyor!"

Bütün bu takviye güçler nereden geliyorlardı? Rosa merak etti. Almanların kuzeye çekiliyor olması gerekmiyor muydu?

"Çabuk, bu taraftan!" diye seslendi Ada, grubu Rosa'nın ilk kaldığı odaya yönlendirerek. "Tünel burada," dedi, Keklik'in yardımıyla ağır yatağı kenara çekerek.

Mucize eseri giriş kapatılmamıştı. Ya da bu bir tuzak mıydı? Deneyip çıkışa varana kadar Giovanni'nin adamlarının Almanları oyalamasını ümit etmekten başka seçenek yoktu.

İlk önce Keklik içeri atladı. Ada ve Anne Maddalena çocukları ona geçirdiler ve kendileri de onu takip ettiler. Rosa ve Luciano aşı-

ğı inip yatağa eski konumuna getirdiler. Tünel birkaç basamak aşığı iniyordu. Rosa kemerinden feneri çıkarttı. Keklik, Ada ve Luciano da kendilerininkini çalıştırdılar. Tünel Rosa'nın beklediğinden daha genişti ve taş duvarları vardı. Ne amaçla yapıldığını merak etti. Bayan Guerrini yukarıdaki odanın veba kurbanları için kullanıldığını söylemişti. Belki de tünel, cesetleri villadakilere hastalık bulaştırmadan taşımak içindi.

İkili sıra halinde koşabiliyorlardı fakat tünel her yöne bükölüp dönüyordu. Bazen yerin daha derinlerine iniyor gibi oluyordu, bazen de basamaklar ve merdivenler oluyordu. Anne Maddalena uzun boyuyla zorlanıyordu. Grup koşabildiğı kadar hızla koştu, yorulmuşlardı fakat korkuyorlardı. Birdenbire arkalarından koşma ve bağırma sesleri geldiğini duydular. Almanlar tüneli bulmuşlardı.

"Daha hızlı!" dedi Luciano.

Çocuklardan biri düştü ve ağlamaya başladı. Rosa onu kaldırdı ve birlikte koşmaya devam ettiler, fakat bu, silahını kullanması gerekirse kullanamayacağı anlamına geliyordu. Tünelin, tepesinde gedikler olan kısmına geldiler. Ay ışığı içeri sızıyordu ve Rosa ağaçları görebiliyordu. Villa kapısının dışında olmalıydılar. Arkalarından daha fazla ışık gelmeye ve ayak sesleri artmaya başladı. Almanlar yaklaşıyorlardı.

Luciano arkasını döndü ve silahını doğrulttu, ateş etmeye hazırды. *Geri çekilip, savunmaya geçmek, en zor manevraydı.* Rosa'nın kollarındaki kız ağlamaya başladı. Keklik, Ada ve Rosa birbirlerine baktılar. Hakikat açıktı. Anne Maddalena ve çocuklar askerlerden daha hızlı koşamazlardı. Rosa kızı Ada'ya verdi.

"Koşun! Götürün onları!" dedi Keklik ve Ada'ya.

Anne Maddalena'ya fenerini verdi ve dönüp dizlerinin üzerine Luciano'nun yanına çöktü. Askerlerin geldiğı yöne doğru nişan aldı. Bu ölümcül bir karardı fakat Almanları yavaşlatmayı deneyip diğerlerinin kurtulmasını sağlamak için başka bir seçenek yoktu.

"Geri çekil!"

Rosa, Luciano'ya baktı. Fenerinin ışığında, seviştikleri günün ertesi sabahındaki aynı şefkatle ona bakıyordu.

"Geri çekil!" diye tekrarladı.

Rosa ilk önce anlamadı. Başını iki yana salladı. O ve Luciano, birer asker ve âşıktılar, yan yana savaşmalıydılar. "Hayır!" dedi.

“Geri çekil, teğmen! Komutanın olarak sana geri çekilmeni emrediyorum!”

Luciano’nun yüzü aşıyla yanıyordu. O kadar parlak bir ışıkla çevrelenmişti ki tünel sanki aydınlanmıştı.

“Geri çekil!” dedi. “Çocukları ve rahibeleri kurtarmak için çağırıldın, beni değil.”

Kelimeler Rosa’nın içinde paramparça olmuştu çünkü Luciano’nun doğruyu söylediğini biliyordu. Rosa yaşamak için çağırılmıştı ve Luciano kalmak için.

“Luciano!” diye bağırdı, gözyaşları yanaklarından boşanarak.

Luciano onu tuttu ve öptü, sonra tekrar uzaklaştırdı. Almanların yaklaşan sesleri giderek artıyordu. Bir süre sonra görüş alanlarına gireceklerdi.

“Eğer beni seviyorsan Rosa, kaç!” dedi Luciano.

Dönüp kaçarken Rosa’nın kalbi parçalara ayrıldı. Ölüm korkusundan değil, sadece Luciano’ya olan aşkından bütün gücüyle koştu. Karanlıkta görebildiği kadarıyla çıkış sadece birkaç metre ilerideydi. Keklik diğerlerini merdiveni tırmanmaları ve tünelden çıkmaları için kaldırıyordu. Rosa da merdivene yetişti.

“Kuzgun! Ellerini ver,” diye bağırdı Keklik onu görünce.

Rosa, Luciano’nun beklediği yere doğru dönüp baktı. Silüeti, Almanların fenerleriyle aydınlanmıştı. Elinde bir el bombası tutuyordu. Rosa pimin çekildiğini biliyordu. Meleğin kanatlarıyla Luciano’yu sardığını gördü. Patlama tüneli salladı. Duvarlar çökmeye başladı. Rosa’nın etrafındaki toz havalandı ve yüzündeki gözyaşlarıyla karıştı. Bir süre için bilincini kaybetti, sonra onu yukarı çeken elleri hissetti. Gözlerini açtı. Yıldızlar, üzerindeki gökyüzünde yanıp sönüyordu. Fakat Luciano gittiğinden dolayı artık Rosa için bir cazibesi kalmamıştı.

Rosa, Keklik ve diğerleriyle kampa vardığında açıkça görülüyordu ki partizanların çoğu saldırıda can vermişti ve kayıpların çoğu Giovanni'nin grubundaydı. Rosa hasta eden bir acı tarafından tüketildi, bacakları titriyordu. Fakat Fiamma ve rahibelerin yaralılarla ilgilendiğini görünce hemşirelik disiplinine geri döndü. Onlara yardım edebilmek için bir şekilde gücünü toplaması gerekiyordu, Luciano da bunu yapmasını isterdi.

“Kaç kişi?” diye sordu Fiamma’ya, neredeyse kollarına yığılacaktı.

“Yaralıları getirdik, ölenleri bırakmak zorunda kaldık. Silahla yaralanan yaklaşık yirmi kişi var.”

“Tutsaklar?”

“Sadece bir kayıp, yaşlı rahibe. Vurulmadı. Ama kalbi dayanmadı.”

Rosa, Fiamma’nın işaret ettiği yöne baktı ve Rahibe Valeria’yı sedyenin üzerinde yatarken gördü. Rahibenin yanına çömeldi ve onu alnından öptü. “Ne unutuldu ne de terk edildin, Rahibe Valeria,” diye fısıldadı.

Rosa’nın kendini toparlaması çok güç oldu. Gökyüzü aydınlanıyordu. Lavaboda ellerini yıkadı ve yaraları en ciddi olan partizanları aradı, *stafetta* ve rahibelerin yardımcı olamadıklarını.

Anne Maddalena’nın Giovanni’nin yanında çömelmiş olduğunu gördü ve hızla yanlarına gitti. Anne Maddalena ona kocaman gözlerle baktı. “Kurt!” dedi.

Rosa afalladı ve nefes almakta zorlanan Giovanni’ye döndü. Weimaraner yavrusunu ve kurtardığı diğer hayvanları hatırladı ve birdenbire Anne Maddalena’nın söylemeye çalıştığı şeyi anladı. Neden daha önce fark edememişti? Oydu. Giovanni, Kurt’tu. Rosa’yı manastıra o bırakmıştı. Fakat neden?

Üzerini örten battaniyeyi kaldırdı. Giovanni’nin karnında yarası vardı fakat onu endişelendiren göğsünden gelen hırıltıydı. Ciğerleri hava almakta zorlanıyordu. Gömleğini sıyırdı ve birkaç merminin göğsüne girdiğini gördü. Onu kaybedeceklerini anladı.

“Kurtardığın çocuk bu,” dedi Anne Maddalena, Giovanni’nin

omuzlarını tutarak. “Bana getirdiğin kız bu. Görüyorsun ya, nasıl bir kahraman oldu.”

Giovanni gözlerini Rosa’ya dikti. Acısına rağmen ona gülümsedi ve açıklamak için çaba sarfetti. “Senden kurtulmamı istedi,” dedi sıkıdığı dişlerinin arasından. “Ve seni öldürdüğümün kanıtı olarak kalbini getirmemi istedi. Fakat böyle bir şey yapamazdım. Seni manastıra götürdüm ve üniversitenin anatomi bölümünden ölü bir çocuğun kalbini çaldım.”

“Markiz mi?” diye sordu Rosa, Giovanni’nin alnını sıvazlayarak. “Markiz mi yapmanı istedi? Nerezza öldükten sonra mı?”

Giovanni başıyla onayladı. “Nerezza’yı o öldürdü. Onu zehirledi,” diyerek hırıldadı.

Demek markiz oradaydı. Rosa, kadının ondan kurtulmaya çalıştığını zaten tahmin ediyordu fakat annesini de öldürdüğünü değil. Giovanni’ye, Rosa’yı öldürmesi söylenmişti fakat bunu yapmaya gönlü razı olmamıştı, tıpkı markizin *kusurlu* oldukları için katletmesini istediği yavru köpeği ve diğer hayvanları öldüremediği gibi. Birdenbire her şey anlamlı hale geldi. Fakat bu denli şok edici açıklamaların bile Rosa için o anda fazla önemi yoktu. Giovanni ölüyor-du, Rosa son düşüncelerinin markizle ilgili olmasını istemedi.

Elini aldı ve yanağına götürdü. “Teşekkür ederim, iyi adam, beni kurtardığın için. Merhametin için teşekkür ederim.”

Giovanni azalan gücüyle Rosa’nın elini sıkı ve kafasını çevirdi. “Çocuklarım,” dedi.

Rosa onun mahzenden kurtardıkları Alman çocuklara baktığını anladı. Bir an için yüzleri bulandı ve onların yerinde Piero, Carlo, Orietta ve Luciano’yu gördü.

“Onların yanına eve dönüyorsun,” dedi Rosa, gözyaşlarıyla savaşarak. “Seni bekliyorlar.”

Giovanni başını salladı ve yüzü parladı. “Bir daha asla ayrılmayacağız,” dedi.

Gözlerindeki ışık çekildi. Anne Maddalena dua mırıldandı. Rosa hâlihazırda hissettiği acıdan daha fazlasını hissedebileceğini düşünmemişti fakat kalbi daha da karardı. Sevdiği bir başka insan daha gitmişti.

Rosa yaralılar için yapabileceğini yaptıktan sonra kendini bir ağacın yanına bıraktı. Kaybettiklerinin derinliği sonunda onu vurdu. Luciano gitmişti. Antonio’nun nerede olduğunu bilmiyordu fakat

büyük ihtimalle o da ölmüştü. Bir tek çocukları vardı fakat bir seneden uzun süredir onlardan haber almıyordu. Güvendeler miydi?

Yanında birinin durduğunu hissetti ve kafasını kaldırıncı Fiamma'yı gördü.

"Luciano hayatını bizim hayatlarımız için feda etti," diye ağladı Rosa.

Fiamma yanına çömeldi. Elinde bir kâğıt parçası vardı. "Bana bunu verdi," dedi. "Eğer o ölür de sen yaşarsan, bunu sana vermemi söyledi."

Fiamma, Rosa'ya sarıldı; sonra onu yalnız bıraktı. Rosa kâğıdı parmaklarının ucunda tuttu, narin bir yaprağı tutar gibi. Derin bir nefes aldı ve kâğıdı açtı.

Sevgili Rosa'm,

Olayların ani gelişmesinden dolayı sana kalbimdekilerin hepsini bu kısa mesajla anlatamam. Fakat bu notu alırsan, ben ölmüşüm demektir. Benim için üzülmeye, Rosa. Seni sevdim ve sana taptım. Kollarında en büyük mutluluğu tattım. Şunu bil ki seni sevdiğim için mutlu bir şekilde ve memnun öldüm. En çok istediğim, İtalya'yı özgür görmek ve seni kollarımın arasına aldığımında tüm dünyayı tutmaktır.

Antonio'yu bul. Benim bildiğim, bir yerlerde seni arıyor olduğu. Ve onu bulduğunda bütün kalbinle sev fakat arada sırada yıldızlara baktığında beni düşün ve gülümse.

Piero, Carlo ve Orietta'nın anısına, Sibilla ve oğullarına özgürlüğü ve hakikati sevmelerini ve asla birer köle olmalarına izin vermemelerini öğret.

Hoşça kal, aşkım. Bir gün tekrar buluşacağız.

Sevgilin, Luciano

Rosa notu tekrar okudu. Her kelimeyi yavaş yavaş... Sanki böylelikle Luciano'ya daha uzun süre sarılabilmemiş gibi... İfade ettiği duygular bir günden kısa bir süre önce yazılmıştı ve o artık gitmişti. Fakat ona ne söylediğini biliyordu. Tünelde anlatmaya çalıştığıyla aynıydı: Yaşamalı ve böylece olacak olanlara şahitlik etmeliydi. Görevi henüz bitmemişti. Daha yeni başlıyordu.

Kilisenin çanı çalmaya başladı. Rosa kafasını kaldırdı. Sonra

daha fazla çan sesi duyuldu, biri bitip diğeri başlıyordu.

Nehirden su taşıtan Sığircık kovaları yere bıraktı. “Floransa tarafından geliyor,” diye seslendi partizanlara. “Şehir kurtuldu!”

“Almanlar gitti,” dedi Sığircık, Rosa’ya iki gün sonra. “Scarfiotti villasını kontrol altına aldık. Yaralıları oraya taşımak daha iyi olur. Mayın ve bubi tuzakları için bölgeyi taradık. Görünen o ki Almanların kaçmadan önce bunlar için vakti olmamış.”

“Subay ve markizden haber var mı?”

“Subay direndi ve vuruldu,” dedi Sığircık. “Markizi villada yakaladık. Savaş suçlusu olarak teslim edene kadar gözetimimizde olacak. Evin kâhyası, Bayan Guerrini saldırı sırasında öldürüldü. Adamlarıma ateş etti. Diğer hizmetçiler köyün hapisanesinde.”

Rosa yaralıları, suyu ve bol miktarda yatak ve çarşafı olan villaya götürme fikrini onayladı. Daha sonra Kızıl Haç’a villayı hastane olarak kullandıklarını bildireceklerdi. Clementina bir *stafetta* ile birlikte onu bekleyen Bayan Corvetto’nun yanına, şehre gönderilmişti. Rosa ellerine baktı. Yaralıların ona ve Fiamma’ya ihtiyaçları vardı fakat Scarfiotti villasına dönebilecek gücü olduğundan emin değildi. Sığircık onun bu tereddütünü anlayışla karşıladı.

“Tünel çöktü,” dedi. “Luciano’yu çıkaramadık.”

Rosa el bombasını hatırladı ve kafasını iki yana salladı. “Hayır,” dedi. “Sanırım böyle olmasını tercih ederdi. Asker gibi öldü, savaşarak.”

Villaya vardıklarında Sığircık, Fiamma, Rosa ve rahibeler balo salonunu hastane koğuşuna çevirdiler. Keklik malzemeye ihtiyaçları olduklarını ve eğer isterlerse villanın geri kalanını Müttefik askerler için hastane olarak kullanabileceklerini söylemek için Floransa’ya Kızıl Haç’la görüşmeye gitti.

Rosa villanın içinde balo salonu ve mutfaktan başka bir yere gitmeye cesaret edemedi. Hissettiklerine sebep olan, sadece Luciano’nun villada ölmüş olması değildi. Annesinin katili ile aynı çatıyı paylaşıyor olmanın düşüncesi idi. Başka biri olsa böyle bir katilin bir an önce karşısına çıkmak isterdi fakat Rosa markiz yüzünden o kadar çok şey kaybetmişti ki onunla aynı havayı solumaya, aynı duvarlara bakmaya, aynı merdivenleri çıkmaya bile dayanamıyordu. Markiz; Rosa’nın annesini öldürmüştü, Rosa’yı öldürmeye çalışmıştı, bir yetim olarak onu terk etmişti, haksız yere suçlamış ve hapse yollamıştı ve nihayet Almanlarla işbirliği

yaptığı için Luciano'nun ve diğer partizanların ölümünden sorumluydu. Rosa, markize karşı hislerini tanımlamak için *nefret* kelimesini bile kullanamıyordu. Nefreti öyle büyüktü ki bunun için bir kelime yoktu. Bir gün onunla yüzleşeceğini biliyordu fakat bunun için sabredebilirdi. Gücünü toplaması gerekiyordu. O zamana kadar markiz bekleyebilirdi.

Ada ve Paolina mutfağa geçtiler. Rahibeler mutfak bahçesini düzenlemek için onlara yardım ettiler. Yahudi kadın ve çocuklar fidanlıkta çalıştılar. Köprüler mayınlandığında Santo Spirito Manastırı yıkılmıştı ve rahibelerin gidecek yeri yoktu. Rosa cemaatlerinin yıkılmış olmasının onlar için ne kadar zor olduğunu anlıyordu, özellikle kendilerini inzivaya çekilmeye adanmış olanlar için. Fakat ellerinden geleni yaptıkları için de minnettardı.

Bir sabah Rosa mutfak bahçesine çıktığında ormanlık alanın sınırında Dono'yu gördü. Havayı kokladı ve Rosa'ya doğru gelmeye başladı. Kadınlar ve çocuklar içeriye kaçtılar fakat Rosa korkmadı. Dono burnunu Rosa'nın omuzlarına bastırdı. Kafesi hâlâ oradaydı. Kendi güvenliği için, ormanda dolanırken bir avcı tarafından vurulmaması için en iyisi kafeste olmasıydı. Rosa onu tekrar esaret altına almaktan memnun değildi fakat Dono kafese doğru giderlerken Rosa'yı anlamış gibiydi. Rosa ona bir tas su ve enginar verdi. Dono oturdu ve memnuyetle onları yedi.

Daha sonraları Rosa günde iki defa bacaklarını hareket ettirebilmesi için onu kafesinden çıkarttı. Rosa'nın bir ayı ile beraber ortalıkta dolaştığını gören partizanlar kayaların arkasına saklandılar ya da yazlık eve kaçtılar. Rosa dışında Dono'dan tek korkmayan Alman çocuklardı.

"Adı ne?" diye sordu yaşça büyük olan Karl. Diğerlerinin adları Alfon, Hannah ve Erhard'dı.

"Dono," dedi Rosa. "Hediye" demek."

Sırayla ayının başını okşadılar. Alman çocuklar ebeveynlerini kaybettikleri için Rosa'yı ördek yavruları gibi takip ediyorlardı. Rosa umursamadı. Ona eşlik etmeleri hoşuna gitti. Acısını hafifletmesine yardımcı oldular.

Eylül ayının başlarında savaş alanı kuzeye kaydı. Villa kontrol altına alındığından partizanların, ailelerinin yanına dönüp yeniden hayatlarını kurma vakitleri gelmişti. Rosa ayrılan her üyeye sarıldı, iyi yolculuklar diledi. Sığircık, Ağaçkakan ve birkaç adam kalıp vil-

layı korumak ve markizi beklemek için ısrar ettiler.

“Sen gitmeden biz de gitmiyoruz,” dediler Rosa’ya.

“Ya eşleriniz ve çocuklarınız?” diye sordu Rosa.

“Ben bekâr bir adamım,” dedi Sığircık.

“Kardeşim karımı ve çocuklarımı annemizin Sant’Anna di Staz-zema’daki evine taşıdı. Issız bir dağ köyü,” dedi Ağaçkakan. “Ben onları alana kadar güvende olacaklardır.”

Rosa adamlara teşekkür etti. Keklik’in Floransa’dan ne haberlerle geleceğini merak ediyordu. Malzemeleri bulmuş olmasını ümit etti. Morfinleri tükeniyordu. Rosa bazı hastalara acılarını hafifletmek için mahzendeki şarapları içirmek zorunda kalıyordu. Tek başına oraya gitmeye cesaret edemediği için, Ada onun yerine gidiyor ve sürekli en iyi şarapları getiriyordu.

“Markize ne veriyorsun?” diye sordu Rosa.

“Su katılmış sirke,” diye karşılık verdi Ada.

Bir gün Rosa, Dono’ya vermek için daha fazla çilek bulmaya ormana gitti. Meyva bahçesinden ona verdikleri şeftaliyi ve sebzeleri seviyordu fakat çilekler spesiyaldi. Onunla ilgilenmenin kalbinin acısını dindirdiğini fark etti. Tedaviye ve bakıma ihtiyacı vardı, Rosa da yardım etti. Bekçi evine giden yolu takip etti, silahı sırtında asılıydı ve sürünerek gizleniyordu. Almanlar ayrılmış olmasına rağmen etrafta yağmacılar ve avcılar vardı. Orman gündüz vakti farklıydı, huzurluydu. En son bu ağaçların arasından geçtiğinde yanında Luciano’nun olduğunu düşününce hüznünlendi. Bir esinti üzerini yalayıp geçti. Bir şey görmedi fakat Orsola olduğunu hissetti. Cadı henüz işini tamamlamamıştı, adalet henüz sağlanmamıştı. Rosa’nın akli markize gitti fakat şu anda onunla ilgili düşünmek istemiyordu.

Biraz yaban çileği buldu ve toplayıp sepete koydu. Doğrulmak üzereyken önünde bir çift bot ve gri pantolonlu bacak durduğunu gördü. Kalbi durakladı. Almanlar! Kafasını kaldırdı ve ağaçların arasından gelen iki şekil gördü. Silahını çıkarttı.

“Ateş etme! Ateş etme!” diye bağırdı asker, ellerini havaya kaldırarak. “Teslim oluyoruz!”

Rosa ayağa kalktı. Adamlar silahsızdı fakat içgüdüsel olarak etrafta başka asker var mı diye bakındı, tuzak olabilirdi.

“Dondurmacı kız,” dedi bir tanesi.

Rosa onları Borgo San Lorenzo'ya gittiği ve Orietta'nın öldürüldüğünü öğrendiği günden hatırladı. Rosa'nın sarı saçları uzamıştı ve siyah dipleri eşarpın altına saklanmıştı.

"Nasıl teslim oluyorsunuz?" diye sordu askerlere. "Savaşmıyoruz. Siz kaçaksınız. Ordunuzla gitmiş olmanız gerekirdi. Sizi bulurlarsa vururlar."

"Lütfen," dedi Rosa'yla flört eden asker. "Alman ordusu çok feci şeyler yapıyor. Bunun parçası olmak istemiyoruz."

Sığırcık, Rosa'yı iki Alman askerini önüne katmış görünce donakaldı.

"Tanrım!" dedi, ona doğru koşarak. "Bu da ne?"

"Esirlerimiz."

"Sen mi yakaladın?"

"Evet."

Sığırcık ona baktı. "Asker kaçağı oldukları belli oluyor," dedi.

"Evet," diye karşılık verdi Rosa. "Fakat sanırım Borgo San Lorenzo'ya gittiğimde benim *stafetta* olduğumu anladılar ve gitmeme izin verdiler."

"İki Alman esiri nerede tutacağız?" diye sordu. "Kim bekçilik yapacak?"

"Ben yaparım," dedi Rosa. "Müttefikler gelip onları alana kadar. Etrafı şikle sokmak için yardıma ihtiyacımız var. Ağır işlerde rahibelere yardım edebilirler ve hasat edilmesi gereken bir mısır tarlası var."

"Tanrım!" dedi Sığırcık bir kez daha. "Kuzgun, bir gün benim ölümüne sebebim olacaksınız! Sen ve Bülbül!"

"Bülbül?" diye tekrarladı Rosa. "O ne yaptı?"

"Yememizin yasak olduğu bir başka koyun daha bulmuş," diye karşılık verdi Sığırcık. "Sosyal hayvanlar olduklarını ve Speranza'nın arkadaşına ihtiyacı olduğunu söylüyor."

Rosa, Speranza'nın bütün bitkileri yemesini önlemek için çitlere bağlı olduğu mutfak bahçesine doğru baktı. Onunla birlikte bir başka kuzu daha vardı.

"Onunla konuşur musun?" diye yalvardı Sığırcık. "Villadaki yiyecek stoğu gayet iyi fakat adamlar taze et yemek istiyorlar."

"Tabii ki," dedi Rosa, Fiamma'ya el sallayarak. "Yeni kuzunun adı ne?" diye seslendi.

"Pace," diye karşılık verdi Fiamma.

Rosa, Sığircık'a geri döndü. "İşte," dedi. "Adı Pace³³, gerçekten de adları umut ve barış olan iki hayvanı öldürmek istiyor musun?"

Alman esirler villaya geldikten iki gün sonra Keklik, Floransa'dan rahatsız edici haberlerle döndü.

"Müttefik komutası Floransa'da iktidarı ele almak istiyor," dedi. "Toskana Ulusal Özgürlük Komitesi'nin sadece danışmanlık sıfatı var."

"Eminim niyetleri, acil durum sona erdiğinde hükümeti İtalya'ya teslim etmektir," dedi Rosa.

"Öyle olabilir," dedi Keklik. "Fakat bizden silahlarımızı teslim etmemizi ve partizanlar tarafından yakalanan savaş suçlularını serbest bırakmamızı istiyorlar."

"Bu olamaz," dedi Sığircık. "Markiz Scarfiotti gibi hainlerin gitmesine izin veremezler."

"Floransa'da büyük bir kargaşa var," diye açıkladı Keklik. "Bazı faşistler vuruldu fakat diğer insanlar bunu kişisel amaçları için kullanıyorlar. Sevmedikleri insanları indiriyorlar, kendi aile fertlerini bile. Markizin konumundaki tek bir kişi bile adalete teslim edilmedi. Gördüğüm kadarıyla da edilmeyecek."

Rosa'nın aklı, Maria'ya kürtağında yardım etmekle suçlandığı zamana gitti. Masumdu ve buna rağmen markizin bağlantıları sayesinde Vittorio'nun günah keçisi olarak haksız yere mahkûm edilmişti. Savaş bir şeyi değiştirmemişti. Zengin ve güçlülerin yaptıkları yanlarına kalacaktı.

Sığircık'ın yüzü asıldı. "Adalet sistemi tekrar kurulana kadar onu tutarsak kesinlikle mahkemeye çıkarılacaktır."

"Bu, aylar belki yıllar sürer," dedi Keklik. "Onca zaman onu hapsetemeyiz. Müttefikler villanın kontrolünü alır ve markiz de Brezilya'ya ya da başka bir yere kaçmakta özgür olur."

Sığircık dişlerini sıktı. "O zaman onu biz infaz ederiz. Şimdi!"

Keklik başını iki yana salladı. "Eğer onu şimdi vurursak ileride kanunsuzca adam öldürmekle suçlanabiliriz."

"Ben onu asarım," dedi Sığircık. "Gözümün önünde yaptıklarının yanına kalmasına izin vermem."

Rosa'nın kafasında düşünceler koşturuyordu. Sanki markiz yüzünden ölmüş tüm insanlar gözünün önündeydi. Sadistçe insanları

³³ İngilizce: Barış. (ç.n.)

avlanma oyunlarında kullanmış, villayı Nazilerin üs olarak kullanmalarına izin vermişti. Markizin hesap vermeden gitmesine izin vermek, bütün o insanların ölümleriyle alay etmek olurdu.

“Markiz bir suçlu,” dedi. “İğrenç suçlar işlemiş biri. Bir kurşunla öldürülebilecek adi bir ihbarcı değil. Bu ülke için utanç kaynağı ve kayıtlara geçmeli. Tabii ki mahkemeye çıkacak!”

Keklik kafasını iki yana salladı. “Kuzgun, bu olmayacak. Napoli, Sicilya ya da Roma’da olmadı.”

Sığırcık önce Rosa’ya, sonra Kekliğe baktı. “Eğer adalet sağlanamayacaksa demek ki şimdi askerî bir infaz yürüteceğiz,” dedi. “Tarihini öne alacağız. Buradaki herkes Markiz Scarfiotti’nin suçları konusunda hem fıkır.”

Rosa, Sığırcık’m gözlerindeki yaşları gördü; Luciano’yu ve ölmüş olan diğer partizanları düşündüğünü anladı.

“Evet, fakat bu kararı vermek için Kuzey İtalya Ulusal Özgürlük Komitesi’nden yüksek rütbeli birine ihtiyacımız var,” dedi Keklik. “Ve hâlâ Almanlarla savaştıklarından bu meseleyle ilgilenemeyecek kadar meşguller.”

“Sizler birimin liderlerisiniz,” dedi Rosa. “Komitenin buradaki, dağlardaki temsilcilerisiniz. Bu kararı siz verebilirsiniz.”

Sığırcık kafasını iki yana salladı. “Sadece Luciano resmen tayin edilmişti, İspanya’daki başarılarından ötürü. Geri kalanlar resmen yemin etmedi. Savaşın ortasında olduğumuzdan rütbeyi önemsemedik. O zamanlar bizim için önemli değildi. Rollerimizi oynadık, Luciano’ya itaat ettik, hepsi bu.”

“Bu şartlar altında...” dedi Keklik. “...Markiz Scarfiotti’nin gitmesine izin vermekten başka yapacak bir şey yok. Aramızda komitenin resmî temsilcisi olan kimse yok.”

Evet, var,” dedi Rosa, gözlerine bakarak. “Luciano’nun saldırıdan önce beni teğmen olarak görevlendirdiğine şahit oldun. Markizin infazını emretme yetkim var.”

“Kuzgun,” dedi Keklik. “Dediğini bir düşün. Bunun kötü sonuçları olabilir. Müttefikler buradaki savaşa bitmiş gözüyle bakıyorlar. Görevimiz bitti.”

“Markiz bir savaş suçlusunu,” dedi Rosa. “Eğer infazını göze alabilecek kimse yoksa o zaman ben yapmalıyım. Başka türlü, öldürdüğü onca masum insan nasıl huzur bulacak?”

Flock liderlerinin planladıkları şeyin meşru olup olmadığı hâlî kesin değildi. Fakat ülke savaş kanunları tarafından yönetildiği için markizin suçlarını askerî ifadelerle belgelemek ve verdikleri hükmün sebebini açıklamak için ellerinden geleni yaptılar. Rosa, Keklik ve Sığircık, bir zamanlar Clementina ve Rosa'nın büyük bestekârları ve Çin kültürünü tartıştıkları okul odasında buluştular. Naziler onu vilaya getirdiğinde mahzende neyle karşılaştığını, Carlo ve diğer partizanın nasıl işkence gördüğünü anlatınca Keklik gözlerini kapadı. *Anlatacağım*, diye düşündü Rosa. Bizim için ne kadar acı verici olsa da ölümlerinin boşuna olmaması için tanıklık etmeye katlanmalıyız.

“Onu yarın infaz edeceğiz, gün doğumunda,” dedi Sığircık. Sonra Rosa'ya dönerek ekledi. “Hükmüyle ilgili onu resmî olarak bilgilendirmelisin.”

Ada, Rosa'ya bir üniforma hazırlamak için elinden geleni yaptı. Dolaplardan birinde hâkî renk bir etek buldu ve Rosa onu kısa deri ceket ve çiftçilerden birinin karısının giydiği bere ile birleştirdi. Sığircık ona boynuna bağlaması için atkısını verdi ve Rosa kendi mermi keme-rini ve silah kılıfını giydi. Elleri titremiyordu fakat boğazı kurumuştı.

“Seninle gelmemi ister misin?” diye sordu Sığircık.

Rosa başını iki yana salladı. “Bu kadınla yalnız başıma yüzleş-meliyim,” dedi. O ve markizin hayatları boyunca süren bir düelloda olduklarını ve sadece bir kazanan olacağını da ekleyebilirdi.

Rosa ana merdivenlerden markizin katma çıktı. Villada mürebbi-ye olduğu zamandan bugüne oldukça uzun bir yol gelmişti. Kendi hakkı olan bir evde gizli gizli dolanmış olduğunu fark etmesi artık çok ironik geliyordu. Markiz, Nerezza'yı öldürmüş; kızını ortadan kaldırmış ve hepsinden yırtmıştı. Fakat daire tamamlanmış, sıra ona gelmişti. *Küçük insanlar* onu ele geçirmişti.

Ağaçkakan, markizin katına açılan kapıyı korurken Paolina, içe-rideki koridorda oturuyordu. Paolina, Rosa'ya güç vermek için yü-züne baktı ve beklemek için Ağaçkakan'ın yanına gitti.

Markiz, portrelerin olduğu odada oturuyordu. Panjurlar açıktı ve yarı açık perdelerin arasından gelen ışık Pekin halısına vuruyordu. Üze-rinde buz mavisi sırmalı bir elbise ve parmak uçları açık aynı renk bir ayakkabı vardı. Hizmetçilerinin yokluğuna ve tutsak konumunda olma-sına rağmen markizin kusursuz bakımı aynıydı. Yanında içi yarı-sı içil-miş sigarlarla dolu bir kül tablası vardı. Kitap ya da kâğıt yoktu. Rosa,

markizin durgunluğu karşısında şaşırды. Geçmişten dolayı pişman ya da gelecekte dolaşmayı korkmuş gözüküyordu. Ölümü bekleyen birinin havası da yoktu. Sadece oturuyordu. Markiz gibi korkunç işler yapmış birinin nasıl olup da bu kadar sakin kalabildiğini merak etti.

“Suçlarından dolayı yargılandın,” dedi markize. “Ve hükmünü açıklamaya geldim.”

Markiz neredeyse hiç bakmadı. “Ah, mürebbiye intikamını alıyor,” dedi, parmağıyla alnını ovarak. Sonra sigarasından bir duman daha çekti.

“İntikamla ilgili değil,” diye karşılık verdi Rosa. “Adaletle ilgili. Ülkeneye ihanet ettin, ona göre infaz edileceksin.”

Rosa, markizin suçlarını ve ölüm kararını okudu.

Markiz, Rosa’yı kayıtsız gözlerle izledi. Kibirli tavrı, bu şartlar altında kabul edilemezdi. Rosa bastırđığı nefret duygusunun damarlarında yeniden dolaşmaya başladığını hissetti. Markiz yüzünden kaç kişi acı çekmişti? Kaç tanesi daha acı çekmeye devam edecekti? Rosa, Sığırık ve Keklik markizin suçlarını ve infaz kararının nede-nini belgelemeye çalıştıklarında her kurbanın ismini ya da nereden geldiğini belirleyememişlerdi.

“Başık bir şey daha var,” dedi Rosa. “Seni bu yüzden yargılama yetkimiz yok fakat eğer sivil mahkemeler işliyor olsaydı Cristina Lancia ya da Cristina Scarfiotti’yi yani Nerezza olarak bilinen kişiyi öldürmekten ve kızını öldürmeye teşebbüsten de suçlanacaktın.”

Markizin yüzü ifadesiz kalmaya devam etti fakat *teşebbüs* kelimesiyle birlikte gözünde bir ışık parladı. Belirsiz bir kırıksıklık alnına yerleşti. Markizin onu kendine has bir şekilde izlediğini gördü. *Tabii ki*, diye düşündü, *Giovanni Taviani’nin beni öldürdüğünü ve kalbin benim kalbim olduğunu düşünüyor.*

Markiz yavaşça ayağı kalktı ve pencereye yürüdü. “Nerezza’nın kızı mısın?” diye sordu.

“Giovanni Taviani beni öldürmedi,” dedi Rosa, heyecanına yenik düşerek. “Beni Santo Spirito Manastırı’na götürdü. Sana verdiği kalp, üniversitenin anatomi bölümünden alınmıştı.”

Markiz pencereden dışarıya baktı. “O hırsıza asla güvenmemeliydim,” dedi. “Seni kendim boğmalıydım.”

Rosa’nın kalbi hızlandı. Uzun süredir şüphelendiğı düşüncelerin doğrulanması sıra dışıydı.

“Yarın infaz edildiğinde...” dedi Rosa, “...bunun aynı zamanda Nerezza cinayeti için olduğunu bil. Annemin cinayeti.”

Markiz pencereden uzaklaşıp Rosa’nın gözlerine baktı. Gülme ye başlayınca Rosa şaşırıldı. Nerezza’dan çok fazla nefret ettiği için olduğunu düşündü. Şimdi Nerezza intikamını aldığı için histeri krizine tutulmuştu.

Markiz, Rosa’ya doğru yaklaştı; gözleri yanıyordu. “Nerezza’yı öldürmedim,” dedi. Sesi ifadesizdi. Rosa rahatsızlık hissetti, sık sık deneyimlediği ve tam olarak nedenini bilemediği bir endişe duydu. Markiz ellerini onun göğsüne koydu. “Ben Nerezza. Ölen, Luisa Caleffi’ydi.”

Rosa hayal görüyor olduğunu düşündü, uyuyordu ve bütün bunlar bir rüyaydı. “Luisa Caleffi’yi mi öldürdün?” diyebilirdi sadece.

“Luisa Caleffi’yi ben öldürmedim,” dedi markiz, pencereye yeniden dönerek. “Aptal kardeşim öldürdü, balaylarında bir kıskançlık krizi yüzünden. Luisa’nın başka bir sevgilisi vardı. Orosu! Emilio’yu uyardım fakat beni dinlemedi. Skandal, Scarfiotti ailesinin sonu olabilirdi.”

Her şeyin anlamlı gelmesi Rosa’yı rahatsız etti. İstem dışı olarak markizin ayağına baktı, ikinci parmağı ince ve uzundu.

Markiz perdeleri tamamen açtı. “Siz insanlar bakıyorsunuz fakat hiçbir şey görmüyorsunuz,” dedi. Tabloların ve heykellerin üzerine ışık vurdu. “Bu kadın ben miyim?” diye sordu. “Dikkatli bak. Değilim fakat hepiniz görmek istediğinizi gördünüz! O aptal Baron Derveaux ve yavan karısı bile! Şansına, kardeşimin cesetten Mısır’da kurtulabilmesi çok zor olmadı.”

Rosa nefes almakta güçlük çekiyordu. “Baron Derveaux benim babam.”

“Benim düşüncesizliğim,” dedi markiz. “Adam tam bir soytarı.”

Rosa bayılacağını zannetti. Dokunuşu bir ölününki gibi soğuktu.

“Başka biri olmanın nelere mal olduğunu biliyor musun?” dedi. “Birin arkadaşlarını bile kandırmada ustalaşması? Fakat ben başardım. Hepsini aldattım!”

Rosa’nın uzun süredir çözmeye çalıştığı yapbozun parçaları hızlıca yerlerine düşmeye başladı fakat beklediği şekilde değil. Her şeyi gözlerinin önünde gördü. Markizin ağır makyajlı yüzü, kendini aç bırakışı, Baron Derveaux sigarasını Bösendorfer piyanosunun üzerine bıraktığı andaki tepkisi.

“Hayır! Bu doğru değil!” diye bağırdı, ortaya çıkan gerçeklere

son kez direnmek istercesine. “Ya Vittorio?”

“Ne büyük şanstı,” dedi markiz, neşeyle. “Savaştan bir zombi gibi geri döndü. İyileşmeye başlayınca onu akıl hastanesine yatırmak zorunda kaldım. O zamana kadar mükemmel bir birliktelikti.”

“Peki ya, Vittorio ve seni yazlık evde ziyarete gelen kadın? Luisa’nın annesi miydi?”

“Pek çok çıkarıcı gibi, son derece duygusuz bir kadındı. Para karşılığı kızının kaderi konusunda sessiz kalmaya razı oldu. Bütün olan biten Caleffi ailesiyle başarılı bir işbirliğiymi sanırım.”

Rosa, markize baktı; maskesinin ardındakini görüyordu. Evet, bu Nerezza’ydı; disiplinli, kıskanç ve kinci. Bunu defterden dolayı biliyordu. Fakat ya güzel müzik çalan ve sevimli opera setlerini yaratan genç kadın? Rosa birdenbire Giovanni’nin son sözlerini anladı, Luisa Caleffi’yi oynamak Nerezza’yı zehirlemişti. Hiçbir yeteneği, güzelliğe ya da sanata ilgisi olmayan Luisa yüzünden. Dehasını bastırmak zorunda kalması Nerezza’yı delirtmişti.

“Eğer benim annemsen,” diye sordu Rosa. “Neden benden kurtulmak istedin? Marki bana sahip çıkardı.”

“Neden?” dedi markiz, Rosa’yı bırakıp geri adım atarak. “Çünkü seni hiçbir zaman istemedim. Çünkü sen bir budalanın çocuğuydun. Her gün sana bakıp aptalca hatamı hatırlamak zorunda kalacaktım. Ayrıca hiçbir zaman Ferdinando’nun olmayacaktın. Ben Libya’ya gittiğimde o ölmüştü ve insanların aslında hiç buluşmadığımızı öğrenmesi an meselesiydi. Neredeyse dört aylık hamileydim. Fakat insanlar ölenin arkasından fazla soru sormazlar. Kimse kötü düşünmek istemez, özellikle bebekler konusunda.”

Markiz bir canavardı. Rosa umursamamalıydı. Anne Maddalena gibi bir hazineye sahip olmuştu, çocukları ona hayrandı, Luciano ve Antonio onu sevmişlerdi. Fakat öz annesinin onu bu şekilde reddetmesi hayal edebileceğinden çok daha fazla canını yakmıştı. Bir anda manastırdaki diğer çocukların ona, isimsiz dedikleri zamana geri döndü.

“Madem beni istemedin, neden Clementina’yı evlatlık aldın?” diye sordu Rosa.

“Sözde evliliğimizden sonra insanlar bir çocuk bekledi,” diye karşılık verdi markiz duygusuz bir şekilde. “Fakat kardeşimden bir çocuk yapamazdım, değil mi? Ve bir kız çocuk, erkek çocuktan kesinlikle daha iyi olacaktı. Eğer Emilio ölseydi ve erkek çocuk ev-

lenseydi, sıfatımı kaybedebilirdim. Ben her zaman Markiz Scarfiotti olmalıydım. O değil.”

Rosa duvara yaslandı. Bu Nerezza’nın kibriydi. Sadece bir sıfatı korumak için her şeyi yapardı. Rosa artık anladı. Rosa doğduktan sonra Nerezza hastalıktan ölmüş gibi davranmıştı; sonra geri dönmüş, kendini hasta Luisa gibi gösterip dönüşümünü tamamlamak için inzivaya çekilmişti. Bu yüzden marki eski çalışanları atmış ve sadece Nerezza’ya sadık olanları tutmuştu. Ayrıca yine bu yüzden marki hep mutsuz görünüyordu. Feci bir yalanı yaşıyordu. Rosa’nın onun etrafında gördüğü gölge buydu.

Markiz, Rosa’ya haince gülümsedi. “Oldukça çelişkili değil mi?” dedi. “Yarın beni idam mangasının önüne koyduğunda bir *savaş suçlusunu* cezalandırmak için sabırsızlanacaksın fakat aslında öz anneni infaz ediyor olacaksın. Partizan arkadaşların buna ne diyecekler?”

Rosa odadan çıkmak istedi, annesi olan bu canavardan kaçmak istedi. Uzun zamandır geçmişini bilmeye can atıyordu. Ve cevap buydu! Bir yetim olmak, bir isimsiz olmak daha iyiydi. Kapıya doğru koştu fakat kapıya varmadan gücü geri geldi. Döndü ve markizin yüzüne baktı.

“Bir kıskançlık krizi nedeniyle sadakatsiz eşini öldürmenin kardeşin için bir skandal olacağını düşündün. Peki, masum insanların ölümlünden sorumlu olmaya ne diyeceksin? Scarfiotti ismi lanetlenecek!”

“Fakat hayır,” dedi markiz, hâlâ gülümseyerek. “Kolaylıkla benim kızım olduğunu iddia edip ben öldükten sonra tüm mal varlığımın sana kalmasını sağlayabilirim.” Villayı ima ederek elini salladı. “Yarımdan itibaren bir servet, Paris’te bir ev, mücevherler, kürkler... Hepsi senin olabilir, kızım. Markiz Scarfiotti olmaya senin daha çok hakkın var, Clementina’nın değil. Bunu düşün. Manastırdan gelen çulsuz bir anda zengin markiz oluveriyor!”

Rosa çenesini kaldırdı. Markiz sonuna kadar düzenbazdı. Mal varlığını ona bağışlamasını istemiyordu. Sivil hukuk devreye girdiğinde cinayetten yargılanmasını istiyordu. Rosa’nın, Nerezza’nın kızı olduğunu ispatlamasının bir yolu yoktu. Scarfiotti mirasına konmak için her şeyi uydurmuş gibi gözükecekti. Zaten Rosa markizden hiçbir şey istemiyordu.

“Benim adım Rosa Parigi,” dedi. “Antonio Parigi’nin karısıyım, Tornabuoni caddesinde antika eşya satıcısı. Sibilla, Lorenzo ve Giorgio’nun anneleriyim. Kod adım Kuzgun. Kuzey İtalya Ulusal

Öğürlük Komitesi Teğmeni olarak yarın infazını ben yöneteceğim. Scarfiotti ismi benim için bir şey ifade etmiyor.”

Bunları söyledikten sonra Rosa döndü ve odadan çıktı.

Anne Maddalena ve Rahibe Dorotea, infaz sabahı markizi villadan çıkardılar. Grup, Rosa ve diğer partizanların beklediği yere gelirken iki partizan onları arkalarından izledi. Yahudi kadın ve çocuklar, diğer rahibelerle birlikte bekçinin kulübesine yollanmıştı. İnfaz için seçilen yer; evin yakınında, hedefi bulmayan kurşunları tutabilecek saman yığınlarıyla çevriliydi. Partizanlar iki kurusıkı mermiyle yapılan, böylece öldürücü vuruşun kimin silahından çıktığının belli olmadığı geleneği takip etmiyorlardı. Böyle bir merasim için vakit yoktu. İdam mangasında bulunların -Sığırık, Ağaçkakan ve Keklik- hepsi de gerçek kurşun kullanıyorlardı. Rosa hemşirelik tecrübesinden dolayı vurularak ölümün nadiren ani gerçekleştiğini biliyordu. Bazen kalp iki ya da üç dakika daha çalışmaya devam edebiliyordu. Kişinin ölmesi on dakikayı bile bulabiliyordu, bu tip durumlarda ölüm kan kaybından dolayı gerçekleşiyordu. Bu yüzden idam mangasının teğmeni, kurşunların kalbe doğrudan isabet etmemesi halinde bitirişi yapmak için silahını hazır bekletiyordu. Bu yüzden Rosa'nın silahı elindeydi.

Rahibeler, markizle birlikte alana yaklaştılar; markiz sıcak havaya rağmen panter kürkünden siyah yünlü bir elbise giymişti. Rosa, bu elbiseyi yapmak için katlettikleri görkemli orman yaratığını görmek isteyerek baktı. Fakat hayvan gözükmedi. Rosa varlıkların kökenini görme yetisini kaybetmişti. Artık sonsuza kadar kaybolduğunu biliyordu. Belki de artık kendi kökenini bildiği için bu yeteneğe sahip değildi.

Hainler geleneksel olarak sırtlarından vurulurdu. Fakat Rosa bunun için bir düzenleme yapmamıştı. Markizin infaz için ellerinin bağlanmasını bile emretmemişti. Rosa'nın düzenleme yapmamasının nedeni markizin itibarı için değildi. Kendi içindi. Markiz suçlarından dolayı ölüm cezasına çarptırılmış bir savaş suçlusuna olsa bile Rosa annesini infaz etmek üzere olduğunu unutamıyordu.

“Göz bağı,” dedi Anne Maddalena, markize beyaz bir kumaş uzatarak.

Markiz kafasını iki yana salladı. “İhtiyacım yok,” dedi. “Ölüm-den korkmuyorum.”

Kısa bir an için Rosa bir kez daha Nerezza'yı gördü. Gururlu,

meydan okuyan, güzel... *Kalbim üzerinde ustalaşmalıyım*, diye yazmıştı defterine ve lahit taşının üzerine. Nerezza başarmıştı. Fakat ne uğruna? Rosa bir yerlerden müzik sesi duyduğuna emindi, Şopen Noktürn No.2 mi majör. Defteri keşfetmeden önce Bay Travis ve konukları için çaldığı parça, Nerezza'nın onu ele geçirdiği gece Markizin kafasını dik tutuşundan, onun da müziği duyduğu görülüyordu. Anne ve kız, ölüm anından önce, hayatta paylaşmadıkları bir tutkuyu, birkaç saniyeliğine paylaşıyorlardı. Müzik kayboldu.

"Söyleyecek son sözün var mı?" diye sordu Anne Maddalena.

Markiz çenesini kaldırdı. "Çok yaşa, Mussolini!" diye karşılık verdi. "Ölümümün bir intikam olduğunu görecektir."

Rosa'nın annesi kızına bir kere bile bakmadı fakat onu vuracak olan üç partizana doğru dümdüz baktı. Bunun markizin son böbürlenmesi olduğunu biliyordu. Anne Maddalena ve Rahibe Dorotea şahit olarak orada bulunan partizanların arkasına geçti. Aralarında Ada ve Paolina da vardı. Fiamma da markiz vurulduktan sonra nabzını kontrol etmek üzere oradaydı.

Rosa elini kaldırdı. Parmakları titredi. "Hazır ol!"

Adamlar tüfeklerini kaldırdılar. Markiz kılını bile kıpırdatmadı. Hiçbir parçası seyrirmedi bile.

"Nişan al!"

Rosa elini indirip ateş emrini verdiğinde işkence edilmiş ve villanın mahzeninde bir parça et gibi asılmış partizanı gördü; Carlo ve Orietta'yı gördü; Luciano, Giovanni ve Floransa'nın özgürleştğini göremeyen pek çok partizanı gördü. Markizin Nazilerle işbirliğinden dolayı acı çeken herkesi hatırladı.

Kurşunlar markizin göğsüne isabet etti. Dizlerinin üzerine düştü, dosdoğru ileri bakıyordu. Sonra arka üstü yığıldı, kolları iki yana açıldı, gözleri gökyüzüne bakıyordu. Fiamma öne atıldı, Rosa da silahını çıkararak peşinden gitti.

"Gerek yok," dedi Fiamma, markizin nabzını yoklayarak. "Ölmüş."

Rosa tüfeklerini indiren mangaya başıyla işaret etti. Sonuncu meşru Scarfiotti gitmişti. Rosa artık cadıların villayı terk edeceğini biliyordu. Adalet sağlanmıştı. Fakat Rosa, hiç tanımadığı annenin kanlı cesedinin başında dururken yakınlık değil; sadece yalnızlık hissetti.

Markizin infazından birkaç hafta sonra, Rosa ve Fiamma bahçe

de hastalarla oturuyordu. Rosa siyah bir arabanın villaya doğru geldiğini gördü. Sığırcık da fark etmişti, hemen silahına sarıldı. Daha sonra arabanın üzerindeki Kızıl Haç flamasını gördüler. *Sonunda Müttefik askerler için villaya el koymaya geldiler,* diye düşündü. Araba fiskiyenin yanında durdu, Rosa şoförü tanıyınca yüzünde bir gülümseme belirdi: Bayan Corvetto. Clementina da onun yanında yolcu koltuğundaydı.

Bayan Corvetto, üzerinde kırmızı kirazlar olan siyah elbisesiyle arabadan hızla indi ve Rosa'ya sarıldı. "Tanrı'ya şükür yaşıyorsun!" dedi, gözlerinden yaşlar boşanarak. "Çok fazla arkadaşımı kaybettim!"

Rosa, Clementina'ya bir bakış attı.

"Yine eskiden olduğu gibi neşeli haline dönüyor," dedi Bayan Corvetto, hafifçe yüzünü ekşiterek. Yüzüne ciddi bir ifade oturmuştu, sesini alçalttı. "Clementina'nın bir muhafıza rüşvet vererek seni görmeye geldiğini biliyorsun... Aslında bundan fazlası var. Neye benzediklerini biliyorsun. Muhafızın beklentisinin ne olduğunu bilirsin."

Rosa geriledi. Hayır, anlamamıştı. Clementina'nın villadaki tutsaklar için onu uyarmaya gelmek adına neler çektiğini hiç düşünmemişti. Rosa, Clementina'ya karşı ne kadar sert konuştuğunu hatırladı; şimdi bundan dolayı üzgündü.

"Biliyor mu?" diye sordu Rosa. "Annesi olduğunu?"

Bayan Corvetto'nun yüzü aydınlandı. "Ona söylediğim zaman Clementina bana hep, Markiz Scarfiotti yerine annesinin ben olmamı dilediğini söyledi! Sence her şey yoluna girer mi? Sence iyi bir anne olabilir miyim?"

Rosa uzandı ve Bayan Corvetto'nun ellerini kavradı. "Harika bir anne olacaksın," dedi.

Bu soru Rosa'yı kendi çocuklarını düşünmeye itti. Bütün olanlardan sonra güvenlikleri için çocukları İsviçre'ye yollamakla en iyisini yaptıklarını düşündü. Fakat bunca uzun zamandır onun sesini duymadıkları için Rosa onları almaya gittiğinde onu bir yabancı olarak görebilirlerdi.

Bayan Corvetto, Rosa'nın ellerini sıktı. "Sanırım o *canavarın* çocuğu olmadığını bilmek Clementina için büyük bir rahatlama olmuştur. Katlanılması ne büyük bir yük olurdu! Kimse o kadının arkasından yas tutmaz, hem de hiç kimse."

Rosa, Bayan Corvetto'nun bunları iyi niyetle söylediğini biliyor-

du ve Rosa'ya söylemesinin nedeni, Markiz Scarfiotti'nin gerçekte kim olduğundan haberi olmamasıydı. Rosa bu duygulara katılmak durumundaydı. Clementina, markiz gibi bir ebeveynin yükünü taşımadığı için şanslıydı.

“Şimdiki planın nedir?” diye sordu.

“Kuzeyde savaş hâlâ devam ediyor,” dedi Bayan Corvetto. “Fakat sona erdiğinde Clementina'yı İsviçre'ye götüreceğim. Orada yeni bir başlangıç yapacağız.”

“En iyisi bu olur,” diye onayladı Rosa. “Fakat ya villa? Artık Clementina'ya ait.”

Bayan Corvetto arabaya doğru baktı ve Clementina'ya gelmesi için el salladı. “Sana bunu kendisi söylemek istiyor,” dedi.

Clementina onlara doğru yürüdü. Puantiyeli elbisesiyle yüzüne renk gelmişti ve subayın kollarında gördüğü koket genç kadından eser yoktu.

Clementina gözlerini Rosa'ya doğru kaldırdı. “Bayan Bellocchi,” diye başladı.

“Bayan Parigi,” diye düzeltti annesi.

“Bayan Parigi,” dedi Clementina kızarak. “Villa korkunç olaylara sahne oldu fakat bunun değişmesini istiyorum. Bu villada iyiliğin ve cömertliğin hâkim olmasını istiyorum.” Rosa'nın elini tuttu. “Villayı savaş yetimlerine barınacak yer olarak bağışlamak niyetin deyim. Korkunç ve duygusuz bir kurum değil, çocukların güvende hissedecekleri ve sevillecekleri bir yer. Bu dönüşümü gerçekleştirebilecek en doğru kişi olduğunuzu biliyorum.”

“Aile hayatıyla meşgul olmaya döneceğini anlıyoruz,” diye ekledi Bayan Corvetto. “Fakat villanın idaresi için yönetim kuruluna başkanlık etmeden şeref duyarız. Uygun bir yönetici bulmayı umuyoruz ve eğer tavsiye edeceğin birileri varsa memnun oluruz.”

O anda Anne Maddalena ardında bir grup çocukla villadan dışarı çıktı. Onlara açık havada hikâye okuyacaktı. Santo Spirito rahibelerinin artık bir manastırı yoktu fakat eğer isterlerse kesinlikle yeni bir evleri vardı. Eğer inzivaya çekilmek için dönmeyi düşünmezlerse ve Papa'dan izin alabilirlerse burası onlar için mükemmel bir yer olurdu.

“Bu işe tam olarak uygun birini biliyorum,” dedi Rosa.

Clementina, Rosa'nın kimi kastettiğini anlayarak başıyla onayladı. Rosa mürebbiye olarak Clementina ile geçirdiği zamanları düşündü, neşeli kızın kuzeni olduğundan haberi yoktu. Rosa bu

dünyada yalnız değildi, kan bağı vardı. Ve hâlâ ona sahipti fakat Clementina'ya markizin kendi annesi olduğunu söylemeyecekti. O ve Clementina yetimhaneyi birlikte düzenleyeceklerdi. Çocukların iyiliği için yapacakları bu çalışma, aralarındaki bağ olacaktı.

Villanın ismini değiştirmeyi teklif etsem kızar mısınız?" diye sordu Rosa.

"Hiç de bile!" dedi Clementina gözleri büyüyerek. "Yeni bir başlangıça ihtiyacı var. Geçmişle herhangi bir bağı olsun istemeyiz. Yeni isim konusunda bir fikriniz var mı?"

Rosa, Speranza ve Pace'nin, Ada'nın yeni ektiği çiçekleri yediklerini gördü. Ada bunu fark ettiğinde yiyecekleri fırçadan habersizdiler. Rosa ve Fiamma'nın kuzu için besledikleri sevginin partizanları nasıl kızdırdığını düşününce gülmesine engel olamadı.

Clementina'ya döndü. "Mükemmel bir isim var," dedi. "La Villa della Speranza e della Pace. Umut ve Barış Villası, olmasına ne dersiniz?"

"Evet!" dedi Clementina, bakışlarını Bayan Corvetto'ya çevirerek. "Mükemmel olur! Bu tam da koymamız gereken isim!"

Bayan Corvetto ve Clementina gidiyorlardı. Rosa onlarla birlikte arabaya kadar yürüdü. Clementina kapıyı açtı ve tekrar Rosa'ya koştu.

"Beni affedebilir misiniz?" diye sordu gözünde yaşlarla. "Burada kaldığımı ve partizanlara katıldığımı unutabilir misiniz? Çok utanıyorum."

Rosa'nın gördüğü kadarıyla affedilecek bir şey yoktu. Clementina bir kez daha, o tanıdığı etkileyici kızdı. Artık herkesin savaşı geride bırakması gerekiyordu.

"Sen şaşırmış, genç bir kızdın," dedi, Clementina'nın saçlarını okşayarak. "Fakat korkunç bir tecrübeyle artık güzel ve akıllı bir kıza dönüştün. Bir mürebbiye daha ne isteyebilir?"

Clementina ağzını örttü ve hıçkırıklara boğuldu. "Bayan Bellocchi... Yani, Bayan Parigi..." Clementina söylemek istediklerini söyleyemedi. Bunun yerine gülümsedi ve omuz silkti. "Benim için her zaman Bayan Bellocchi olacaksınız."

Rosa ona sarıldı. "Ve sen de benim için her zaman sevimli Clementina olacaksın," dedi.

Bayan Corvetto ve Clementina ayrıldıktan sonra Rosa villa mezarlığına gitmek için ormana doğru yürüdü. İnfazdan sonra partizanlar markizin bedenini etrafı çevrili bir mezara koymaya karar

verdiler. Markinin kız kardeşi için yaptırdığı mezarı açtıklarında Nerezza'nın tablolarından başka bir şey olmadığını gördüler.

"Floransa şehrine bağışlayalım mı?" diye sordu Keklik. "Bazıları ünlü ressamların."

"Hayır," diye karşılık verdi Rosa. "Oldukları yerde kalsınlar."

Keklik ve Sığircık mezarın kapağını kaldırdıktan sonra Rosa heykeli ilk defa önden gördü. Genç ve bozulmamış olduğu zamanlardaki Nerezza'nın yüzüydü. Rosa önündeki güzel kadına ve sonra Keklik ile Sığircık'ın mezarın içine koydukları markizin kanlı cesedine baktı. Ne inanılmaz bir israftı.

Rosa mezarın başına oturdu ve dua eden çocuk meleğin heykelini inceledi. Bayan Corvetto'nun, Celementina'nın böylesine canavar bir anenin yükünü taşımamasının daha iyi olduğunu söylemesine hak verdi. Fakat hiç kimsenin markizin ölümüne yas tutmayacağını söylemesi yanlıştı. Rosa asla gerçekleşmeyecek olan şeyler için kalbini dökerek ağladı.

Rosa; Karl, Alfon, Erhard ve Hannah için Kızıl Haç'la bağlantı kurdu. Yaşayan akrabaları olup olmadığını öğreneceklerdi fakat henüz bir ses çıkmamıştı. Eğer kimse onlara sahip çıkmazsa onları evine götürmeye çoktan karar vermişti. Her zaman geniş bir ailesi olsun istemişti.

Bir gün villada onlarla beraber oynarken dışarıda bir kargaşa yaşandığını fark etti. Pencereden baktı ve iki savaş esirinin, Hartmut ve Klaas'ın meyva bahçesinde olduklarını gördü. Korkudan yere çömelmişlerdi fakat ağaçların arkasında onları tehdit eden şeyi göremiyordu. Dono değildi, hâlâ kafesindeydi. Rosa yerel polis şefine, ihtiyaçları olduğu için Alman esirleri villada tuttuklarını bildirmişti. Çok iyi şartları olmadığını duyduğu kampa transfer edilmelerinden iyiydi. Polis şefi fikrini mi değiştirmişti? Sonra Rosa ağaçların arasından Ağaçkakan'ın Almanlara silah doğrultmuş olduğunu gördü. Sığircık ve Ada da oradaydı, onu sakinleştirmeye çalışıyorlardı.

"Burada kalın!" dedi Rosa çocuklara.

Meyva bahçesine koştu. Ağaçkakan villaya neden geri dönmüştü? İnfazdan sonra onu ailesinin yanına göndermişti.

"Ne oldu?" diye sordu Rosa, olay yerine ulaşarak. Ağaçkakan'ın yüzü ölü gibi beyazdı.

"Alman pislikleri!" diye bağırdı silahını Hartmut ve Klaas ara-

sında gezdirerek. “Pis katiller!”

Sığırcık ve Ada, Rosa’ya korku dolu gözlerle baktılar. Hiç düşünmeden Rosa iki Almanın önüne, Ağaçkakan’ın silahını doğrulttuğu noktaya geçti.

“Ne oldu?” diye sordu; Ağaçkakan, Sığırcık ve Ada’ya sırayla bakarak.

Ada acıyla yutkundu. “Alman ordusu Sant’Anna di Stazzema’da katliam yapmış, Ağaçkakan’ın tüm ailesi ölmüş.”

Rosa’nın elleri iki yana düştü. “Fakat oranın güvenli olduğunu sanıyordum?” diyebilirdi sadece. Almanlar köyüne saldırdıktan sonra ailesini oraya taşıdığını biliyordu.

Sığırcık yumruklarını sıktı. “Hepsini öldürmüşler, köylüleri ve göçmenleri. Kurbanlar kadın, çocuk ve yaşlılar. Erkekler zaten misillemelerin önüne geçmek için ayrılmışlardı. Bazı kurbanlar evlerinde vurulmuş fakat çoğu korunmak için gittikleri kilisenin önünde. Almanlar, çocuklara acımaları için yalvaran papazı bile öldürmüşler.”

“Doğum yapmak üzere olan bir kadının karnını yarıp bebeği vurmuşlar!” diye bağırdı Ağaçkakan. “Karım ve çocuklarım kendilerini bir ahırın içine kilitlemişler. Almanlar içeri bomba atmışlar.”

“Aman Tanrım!” diye bağırdı Rosa, elleriyle yüzünü kapatarak. Bunun sonu gelmeyecek miydi?

Rosa, Hartmut ve Klaas’a baktı; oldukları yerde donup kalmışlardı. Sonra Ağaçkakan’a döndü. “Dinle,” dedi. Yüreği ağzındaydı. “Bu iki adam orada değildi. Vurulmak pahasına ordudan kaçtılar. Ordularının yaptığı şeyi yapmak istemediler.”

Ağaçkakan onu duymuyordu. Yüzünden yaşlar dökülüyordu. “Ve Almanların dört saatlik katliamdan sonra ne yaptıklarını biliyor musunuz?” dedi. “Oturup yemek yemiş ve şarkı söylemişler. Bir tanesi mızıkça çalmış.” Silahını tekrar doğrulttu. “Çekilsen iyi olur, Kuzgun,” dedi. “Seni de vurmak zorunda bırakma.”

“Ağaçkakan!” diye bağırdı Rosa. “Beni dinle! Bu adamlar orada değildi! Masum insanları öldüreceksin!”

Ağaçkakan dişlerini sıktı ve kafasını Hartmut ve Klaas’ın olduğu yöne savurdu. “Teslim oldular çünkü Almanların bu kahrolası savaşı kaybedeceğini biliyorlardı! 1943 yılında teslim olmadılar, değil mi? Son kez söylüyorum; yolumdan çekil, Kuzgun!”

Ağaçkakan’ın acısı gözlerinden okunuyordu. Rosa’nın içi ezil-

di. Rosa kendisini vuracak olmasını önemsemiyordu. Ona doğru hareket etti, kendi gözyaşlarıyla kör olmuştu. Ağaçkakan silahını indirince şaşırıldı. Sığircık silahı elinden aldı. Rosa kollarını Ağaçkakan'ın boynuna doladı, korkmuş bir çocuğa sarılır gibi sarıldı. İki de dizlerinin üzerine yığıldılar.

Ağaçkakan kendine gelince Rosa'ya baktı. "En küçük çocuğum daha bebektir."

Ada, Ağaçkakan'ın yanına yanaştı ve kolunu omzuna attı. Sığircık da eğildi. Hartmut ve Klaas saygı göstererek mesafeli durdular. Ağaçkakan cesur bir askerdi fakat ezilmiş ve çökmüş bir adamdı. Rosa savaşın yaptığını görüyordu, insanları yok etmek. Her şey nasıl eskisi gibi olacaktı? "Bizimle kal, Ağaçkakan," dedi. "Burada senin sevgine ihtiyacı olan çocuklar var. Senin ailen artık biz olacağız."

Güzün ortalarında Rosa, Floransa'ya dönme vaktinin geldiğini anladı. Bayan Corvetto, Antonio ile ilgili araştırmalar yapmıştı fakat henüz bir bilgi gelmemişti. Almanya'ya gitmeyi başarmış gibi bile gözükmüyordu. Fakat Rosa şehriyle yüzleşmeli, dükkâna ve daireye ne olduğunu görmeliydi. Savaş nihayet bittiğinde çocuklarını geri getirecekti. İsviçre'den bir haber gelmiyordu fakat güvende olduklarına inanmak zorundaydı.

Yahudi kadınlar, Almanlar yenilene kadar çocuklarıyla birlikte villada kalmak istediler; Rosa'nın anladığı kadınlarla temkinliydiler. Bayan Corvetto ve Clementina, kadınların villada diledikleri kadar kalabileceği konusunda tereddütsüz hem fıkirdiler. Rosa onlara, villanın idaresini Floransa'daki işlerini tamamlayıp geri dönene kadar Anne Maddalena ile birlikte Sığircık ve Fiamma'ya bırakacağını söyledi.

Rosa Floransa'ya gitmek için ayrılacağı sabah, mutfak bahçesinde yıkılmış bir duvarı tamir eden Hartmut ve Klaas'ı görmeye gitti. Artık kimse onların başını beklemiyordu. Bir gün Almanya'ya döneceklerdi fakat artık villanın öyle birer parçası olmuşlardı ki Rosa tamamen güvenli olduktan sonra gitmelerini istiyordu. Alman savaş esirlerinin intikam amacıyla öldürüldüklerini duymuştu.

"Sizden yapmanızı istediğim son bir şey var," dedi, yazlık evin yakınında kazmalarını istediği derin bir hendeğin çizimini göstererek.

Rosa kazılmasını istediği hendeğin genişliğini ve derinliğini açıklayınca Hartmut titredi. "Bir toplu mezar mı?" diye sordu, gözleri

dehşetle büyümüştü. “Kendi mezarımızı kazmamızı mı istiyorsun?”

Rosa anlamadan önce bir an donakaldı. “Hayır,” dedi, Dono’nun kafesinin olduğu yönü işaret ederek. “Oradaki zavallı ayımızı görüyor musunuz? Yıllardır o daracık kafesin içinde. İçine girip barınabileceği uygun bir ayı ini kazmanızı istiyorum. Bunu yapabilir misiniz?”

Şaşkınlık sırası Hartmut’taydı fakat Klaas anladı ve gülümsedi. “Evet, yapabiliriz,” dedi. “Çok iyi bir iş çıkaracağız. Biz Almanız. Bir yolunu buluruz.”

Rosa adamlara bir süre için gittiğini ve döndüğünde muhtemelen ayrılmış olacaklarını açıkladı. Hartmut ve Klaas, Rosa’nın elini sık-tılar. Yapmakta olduğu şey Rosa’ya garip geldi: İki Alman askeri ve bir İtalyan yurtsever barışçıl bir şekilde vedalaşıyorlardı. Fakat şu sonuca varmıştı: İtalyanlar’ın çoğu ve muhtemelen pek çok Alman savaşı istememişti, açgözlü ve kibirli bir yol seçmişler ve sonucu savaş olmuştu. Yoksa bireylerin gönülleri arasında bir şiddet nasıl başlayabilirdi? Şiddet, düşüncede ve davranışlarda başlamıştı; insanların kıskançlığıyla ve birbirlerinden nefret etmesiyle. Kişinin gündelik seçimlerinde başlamıştı; ayrıca yemek ve giyinmek için hayvanların acı çekmesiyle, yoksul ezilmişlere kayıtsız kalarak başlamıştı. Oradan rekabete, bencillığe, dar kafalılığa, kine ve açgözlülüğe dair kolektif bir bilince yükselmişti. En zararsız gibi görünen şiddet, aslında daha fazla şiddetin hazırlayıcısıydı. Savaşın kökeni buydu. Rosa artık yemeklerin, kıyafetlerin ya da eşyaların nereden geldiğini söyleyemiyordu fakat uzlaşmazlığın kökenini açık bir şekilde görebiliyordu. Almanların yapmış olduğu, eğer yapmayı seçerlerse, aslında her insanın yapmaya muktedir olduğu aşırılıklardı. Hartmut ve Klaas başka bir yol seçmişlerdi.

Klaas ona seslendiğinde mutfak kapısında idi. Durdu ve Klaas ona doğru koştu.

“Partizan arkadaşının bizi vurmasına neden izin vermediğini bilmek istiyorum,” dedi. “Eğer İtalyan ordusu Almanlara, bizim size yaptıklarımızı yapsaydı, elimin dokunduğu her İtalyanı öldürmek isterdim.”

Rosa bahçeden bir gül kopardı ve Klaas’ın düğme deliğine yerleştirdi. “Yeterince insan öldü,” dedi. “Bir faydası olacağını gerçekten düşünseydim sizi vurmasına izin verebilirdim. Fakat faydası yoktu. Öğrendiğim tek bir şey varsa, o da intikamın asla umut ettiğin

huzuru getirmediğidir.”

Klaas başını salladı. “İyi şanslar,” dedi, Rosa’nın elini tekrar sıkarak. “Umarım gelecek senin için iyi olur.”

“Umarım senin için de,” diye karşılık verdi Rosa.

Anne Maddalena, Sığırcık, Ağaçkakan, Fiamma, Ada ve Paolina; ayrılmaya hazır olduğunda Rosa ve Keklik’le beraber park yoluna kadar yürüdüler. Keklik, Floransa’nın eteklerine kadar Rosa’ya eşlik edecek ve sonra Bagno a Ripoli’deki evine dönecekti.

“Koyunlarımı yemeyin,” dedi Rosa, Sığırcık’a. “Geri geldiğim de burada olmalarını istiyorum.”

Sığırcık gözlerini devirdi. “İnsanoğlu hayvanları yüzyıllardır yi yor.”

“Birbirimizi de yüzyıllardır öldürüyoruz. Sence bu da sürdürmemiz gereken bir alışkanlık mı?”

Sığırcık’ın yüzü asıldı. “Eğer sana dair tek bir şey varsa, Kuzgun...” dedi, “...o da her zaman son sözü söylediğidir.”

Fiamma’yla aralarında bakışmaları Rosa’yı gülümsetti. Son haftalarda aralarında bir yakınlık olduğunu fark etmişti. Fiamma neredeyse Sığırcık da fazla uzağında değildi. İçinde Sığırcık’ın daha fazla bekâr olarak kalmak istemediğine dair bir his vardı. Partizanlar kucaklaştılar, Rosa ve Keklik eve gitmek için yolculuklarına başladılar.

Yeniden Floransa’da olmak Rosa’ya kendini garip hissettirdi. Bir yıldan uzun süredir uzaktaydı. Güz havası açık ve güneşliydi. Bazı meydanlarda gruplar müzik yapıyordu. Dükkân pencerelerinden bayraklar sarkıyordu; İtalyan, Amerikan, Britanya ve Kanada bayrakları. Şehirde bir nevi karnaval havası vardı fakat pek samimi değildi. Müzik gruplarının sesi az ve boş çıkıyordu. Dağlarda o kadar uzun süre saklanıp bir asker hayatı yaşadıkdan sonra Rosa kendini sanki yabancı bir ülkedeymiş gibi hissetti. Yanlarından geçerken insanların yüzlerine baktı. Herkes kendi hayatıyla meşguldü. Bazıları gülümsüyordu ve bazıları bakışlarını kaçırarak koşturuyordu. Herkes binalara yakın yürüyordu. İşgalin son günlerinde, Almanların ve partizanların sokakta çatışmasından dolayı oluşan bir alışkanlıktı. Rosa ülkesi için savaşmıştı fakat etrafındaki pek çok kişi savaşmamıştı. Artık etrafında yoldaşlar yoktu fakat bir şekilde faşistlerle ve hatta Almanlarla işbirliği yapmış insanların arasında yürüyordu.

Hâlâ günlük intikam cinayetleri oluyordu ve kafası kazınmış kadınlar sokaklarda dolanıyorlardı. Floransa'nın yaraları derindi ve kim bilir ne zaman iyileşecekti.

Rosa'nın dairesinin bulunduğu bina bombalardan hasar görmüş-tü fakat sıvacı ve çatı tamircisi tamir etmekle uğraşıyorlardı. Merdivenlerde kimseyle karşılaşmadı, komşularına ne olduğunu merak etti. Şehirdeki pek çok kişi gibi yer yarılıp içine mi girmişlerdi? Dairenin kapısı menteşelerinden sökülmüştü, böylece artık anahtarının olmamasından dolayı endişelenmesi gerekmiyordu. Kapının arasından geçti ve antreye girdi. Fayansların üzerinde ona ve Antonio'ya gelen mektuplar ve belgeler yığılmıştı. Yağmacılar, sanat eserlerini sakladıkları zulaı bulmuşlardı ve pek çok tablo gitmişti; üzerine işenmiş ve tahrip edilmiş bir yağlı boya tablosu dışında. Antonio'nun Rosa'ya verdiği yıldönümü hediyesi büyük tabak, resim odasının zemininde paramparça olmuştu. Yerden üzerinde kuğu resmi olan bozulmamış bir parçayı aldı ve cebine koydu. Evine sanki bir depremden ya da başka bir doğal felaketten sonra mahallesine bakınan birinin sersemlemiş yorgunluğu ile baktı. Bir zamanlar görüntüsüyle gözünü okşayan ve duyularına hitap eden mobilyaları hatırladı. Artık çoğu gitmişti ve onların yerine duvarlara müstehcen yazılar kazınmıştı. Yatak odalarında çarşaf lar lime lime edilmiş ve çocukların kitapları yırtılmış, yerlere saçılmıştı. Orietta'nın Sibilla için diktığı bebek elbisesi bir kapının arkasına tıktırılmıştı. Rosa elbiseyi çekip aldı ve kanla kaplı olduğunu gördü, sanki birisi yara-ya tampon yapmak için kullanmıştı.

Rosa yere çömeldi. Nerezza'nın defteri bir bacağı kısa olan yatağı dengelemek için kullanılmıştı. Annesinin defterinin evin içinde bozulmamış tek şey olması Rosa'ya garip geldi. Elleriyle yüzünü kapadı, gözyaşlarını bırakmak üzereydi ki kendini toparladı. Son savaş bu olmalıydı. Kendisinin ve çocuklarının hayatını yeniden kurmak. Olan bitenin onları yok etmesine izin vermemek. Gözlerini kaldırdı ve daireye sanki yanık hastalarını muayene ediyormuş gibi bakındı, en korkunç yaralamalarda bile neyin kurtarılabılır olduğuna bakarak. Çocukları için yeniden bir yuva kurmalıydı.

Rosa banyoya gitti. Pis koku başını döndürdü. Tuvalet dışkıyla taşmıştı. Muslukları açtı ve rahatladı, hâlâ sıcak ve soğuk su vardı. Bir kova doldurdu ve mutfaktan başlamaya karar verdi.

“Bayan Parigi?”

Rosa arkasını döndü ve elinde süpürgeyle arkasında dikilen Ylenia’yı gördü.

“Daireyi temizlemeye geliyordum,” dedi, hayalet görmüş gibi bakarak. “Şehir ele geçirildiğinde kaçmak zorunda kaldım. Komşuların yanında kalıyordum.”

“Nazi piçleri,” dedi Rosa, kafasını sallayarak.

“Ah, çok kötülerdi,” dedi Ylenia. “Hasarı yapan gönüllü askerlerdi. Yağma ve tecavüzün İtalya’da savaşmalarının ödülü olduğunu düşünüyorlardı. Siz ve Bay Parigi’nin en kısa sürede kapıyı tamir ettirip güçlendirmenizi öneririm.”

Rosa’nın gözü yaşla doldu. “Antonio’nun nerede olduğunu bilmiyorum.”

Ylenia kaşlarını çatı.

“Almanya’ya götürülmüş,” diye açıkladı Rosa. “Ben geçen ağıstostan beri dağlardayım.”

Ylenia küçük bir çığlık attı. “Hayır, Bayan Parigi, kocanız bu sabah buradaydı; sizi arıyordu. Şimdi sizi burada görünce birbirinizi bulduğunuzu sandım.”

Rosa’nın kalbi pır pır etti. Canı acıdı. Savaştan dolayı yıpranmış olmalıydı. “Antonio burada mıydı?” diye sordu, sesi hycecandan yükselerek. “Emin misin?”

“Evet,” dedi Ylenia. “Ekmek ve sebze almam için bana para verdi ve flütünüzü aramamı istedi.”

“Şu anda nerede olduğunu biliyor musun?”

Ylenia kafasını iki yana salladı. “Bütün hastanelere bakıp sizi arayacağını söyledi.”

Luciano’nun kelimeleri Rosa’nın zihnini doldurdu. *Kocana güvenmelisin, Kuzgun. Seni, hayatta kalmak için her şeyi yapacak kadar sevdiğine inanmalısın; bu yüzden sana geri gelecektir.*

“Daha önce neredeymiş?” diye sordu Rosa.

“Onu hapisten alacağınız gün trene bindirilmiş,” dedi. “Fakat tren bombalanmış. Kaçmış ve sizi bulmak için Floransa’ya gelmiş fakat siz ortada yokmuşsunuz. Burada yeraltı örgütleriyle çalıştı fakat partizanlara katılmak için kuzeye kaçmak zorunda kaldı,” dedi Ylenia.

Rosa, Ylenia’ya teşekkür etti ve koşarak sokağa çıktı. *Acele et!*

Acele et, dedi kendine, Tornabuoni caddesine doğru yönelerek. Fakat kalbi ağrıdığı için sık sık durup nefes almak zorunda kalıyordu. Sanki havada inşaat sesleri duyuyor gibiydi: Kazma ve çekiç. Bazı dükkânlara dokunulmamış, bazılarıysa kötü şekilde hasar görmüştü. Rosa, *Parigi'nin Antika Dükkânı* tabelasını gördü. Izgaralar hâlâ pencerelerin üzerindeydi fakat içeriye bakınca tıpkı dairede olduğu gibi bütün eşyaların gitmiş olduğunu gördü. Antonio'dan eser yoktu.

“Rosa?”

Penceredeki yansımada Rosa, Antonio'nun arkasında durduğunu görebiliyordu. En sevdiği yağmurluğunu ve şapkasını giymişti, savaştan önce her sabah işe giderken görüldüğü gibiydi. O kadar güzel bir görüntüydü ki rüya görüyor olması ihtimaline karşı arkasını dönmeye korktu.

“Rosa?”

Yavaşça döndü. Gözleri Antonio'nunkilerle kesişti. Antonio, Rosa'ya doğru sıçradı ve onu kollarının arasına aldı. “Rosa!” diyerek ağladı, dudaklarını ve yüzünü öptü. “Rosa! Gerçekten sen misin? Almanlar tarafından alındığını söylediler!”

“Ben de sana dair aynı şeyi duydum!” dedi Rosa.

Antonio karısının yüzünü ellerinin arasına alarak geri çekildi. Sanki değerli bir hazineyi tutuyormuş gibi Rosa'ya baktı. Teni, Rosa'nın hatırladığından daha esmerdi. Hâlâ yakışıklıydı fakat gözlerinde tükenmişliğin yabani ifadesi vardı.

Antonio ona merakla baktı, sonra tekrar sarıldı. “Çocuklar güvende,” dedi. “Kuzeydeyken onlarla bağlantı kurdum. Almanlar gider gitmez, gidip çocukları alacağız.”

Bir anlığına dünya durdu. Rosa hasretini çektiği haberi almıştı. Değerli çocuklarının Ambrosio ve Allegra ile oynarken çekilmiş fotoğrafını gördü. Sibilla'nın ve ikizlerin görüntüsü alev gibiydi, yalnızlığını eritti. Yeniden onlarla olmak için nasıl da özlem duyuyordu. Onları uyurken izlemek, kahkahalarını duymak, onları avutmak... Savaşın ondan esirgediği tüm annelik neşesi...

Dükkânın kapısı yağmacılar girdiğinde zorladıkları için eğilmişti. Antonio tekmeleyip açtı ve içeri girmesi için Rosa'nın elini tuttu. Dükkân ev kadar tahrip edilmemişti fakat kayıp eşyalar ve kırılmış vazolar ve koridor lambaları Rosa'ya hayatına tecavüz edildiği hissini geri getirdi. Yağmacıların geride bıraktığı tek şey, Antonio

ve Rosa'nın çok büyük olduğu için saklayacak yer bulamadığı ceviz ağacından on sekizinci yüzyıl yemek masasıydı. Rosa bir zamanlar dükkânın ne güzel görüldüğünü ve Antonio'nun hayalini gerçekleştirmek için ne kadar çok çalıştığını hatırladı. Tutmaya çalıştığını gözyaşları yanaklarından aşağı süzüldü.

"Rosa," dedi Antonio elini sıkarak. "Birbirimize sahibiz. Çocuklarımız var. Her şeyimiz var. Yeniden başlayabiliriz!"

Rosa bu iyimserliğe sarılmak istedi fakat kara bir düşünce ona galip geldi. Bir kâbus gibi önünde beliriverdi: Öldürüldüğünü gördüğü insanlar; Emanuele'i infaz edişi; yaşadığı dehşet... Geçmiş sene içerisinde aydınlık olan tek şey de -Luciano'ya olan aşkı- onu koca sından uzaklaştırmıştı. Bunu ona nasıl açıklayacaktı? Antonio'nun onun ismini nasıl andığını düşündü; sanki hâlâ onun iyilik dolu, tatlı kalpli karısıymış gibi. Onu hastanelerde aramıştı fakat o insan artık yoktu. Artık bir yabancıydı. Rosa kendini Antonio'dan uzaklaştırdı.

"Ne oldu?" diye sordu Antonio, bakışları kaygılıydı.

Rosa düşüncelerini toparlamaya çalıştı. Yüreğindeki acı onu yutmaya çalışıyordu. "Ben aynı kişi değilim," dedi, kelimelerin ağzından çıkması için çaba harcayarak. "Savaştan önceki Rosa değilim... Gördüğüm ve yaptığım şeyler var... Kötü şeyler."

"Savaştan sonra hiçbirimiz aynı değiliz," diye karşılık verdi Antonio. "Birimiz bile lekesiz değil."

Rosa bir şeyler söylemeye çalıştı fakat gözyaşları buna engel oldu. Sonra her şeyi itiraf etti. Partizanlarla geçirdiği zaman içerisinde olan her şeyi Antonio'ya anlattı. Yaptıklarını ve öldürdüğü insanları... Luciano'yu anlattı. Eğer yeniden başlayacaklarsa Antonio ile yeni hayatını yalanlar üzerine kuramazdı. Markizin hikâyesini ve annesi olduğunu anlatırken yüzüne bakmaya cesaret edemedi. Bütün bu itiraflarından sonra Antonio onu hâlâ isteyecek miydi? Kafasını kaldırıp baktı, gözlerinde kızgınlık olmasa bile en azından suçlama olmasını bekliyordu. Fakat Antonio ona her zamanki sevecen bakışlarıyla bakıyordu. Ayağa kalktı ve ceviz ağacından yemek masasına gitti, üzerindeki pürüzlere ve kusurlara baktı.

"Benimle çalışmaya geldiğin zaman sana antikalarla ilgili ilk ne öğrettiğimi hatırlıyor musun, Rosa?" diye sordu.

Rosa baktı, anlamamıştı. Antonio gülümsedi ve devam etti. "Mobilyanın katmanı onun tarihidir ve zaman içinde ona ne olduğunu

gösterir. Çatlama, çentik, çizik... Bütün bunlar eşyaya karakterini verir. Katman, eşyayı gerçekten değerli yapan şeydir. Almanlar bu masanın aslında ne olduğunu görmediler. En nadide ve en pahalı eşyayı burada bıraktılar.”

Rosa eliyle ağzını kapattı. Kalbi konuşamayacağı kadar doluydu.

“Ben seni istiyorum, Rosa,” dedi Antonio, ona doğru dönerek. “Seni yaralarınla ve acılarınla istiyorum. Sen benim karımsın ve sana olan her şey, seni benim için daha değerli kılar.”

Rosa bir acı dalgasının içini kapladığını hissetti. Sanki boğuluyor gibiydi. Yanma hissi göğsünden dışarıya taşı, omuzlarını ve kollarını acıttı. Acı öyle yıkıcıydı ki kalbinin buna dayanamayacağını ve duracağını düşündü. Önceki hayatlarının enkazı içinde duran Antonio’ya baktı, gözleriyle yeniden başlayacak gücü bulmak için yalvarıyordu. *İtiraf ettiği onca şeye rağmen, hâlâ onu seviyordu.* Peki, Rosa da aynısını onun için yapabilir miydi? Tükendiğini hissettiği halde gücünü yeniden toplayabilir miydi? Kalbindeki acı dindi. Yerini şefkate bıraktı. Luciano’yu tünelde ve gözleri aşkla dolu olarak gördü. Onu kurtarmak için ölmüştü. Eğer Rosa kendi hayatına yeniden başlayamazsa bu fedakârlığın anlamı kalır mıydı? Onun çağrısı yaşamaktı. *Antonio’yu bul. Benim bildiğim, bir yerlerde seni arıyor olduğu. Ve onu bulduğunda bütün kalbinle sev fakat arada sırada yıldızlara baktığında beni düşün ve gülümse.* Rosa ne yapması gerektiğini ve bunun için cesaretini toplayacağını biliyordu.

“Evet!” dedi, Antonio’ya doğru atılıp kollarıyla onu sararak. “Çocukları geri getirelim ve sonra ne yapacağımıza karar verelim. Birlikte olduğumuz sürece nerede yaşadığımızın önemi yok.”

Antonio parmaklarını Rosa’nın yanaklarında gezdirdi ve gözlerinin içine baktı. “İyi olacağız, Rosa,” dedi. “Gelecekte bizi ne beklerse beklesin, üstesinden birlikte geleceğiz.”

Rosa onun haklı olduğunu gördü. Başarılacak çok fazla şey, yenmeleri gereken çok fazla acı vardı. Fakat o ve Antonio birbirlerine aittiler. Aileleri vardı. İhtiyaçları olan tek şey de buydu.

YAZARIN NOTU

Sevgili Okuyucu,

Güller İçinde Yalnız tarihsel bir dönem üzerine oturtulmuş kurgusal bir hikâyedir. Romanda anlatılan faşizm ve İkinci Dünya Savaşı'na dair olaylar gerçektir. Floransa da şehri o dönem olduğu şekliyle yeniden yaratmak için (zevkle ve dikkatlice) araştırılmıştır.

Bununla birlikte bütün karakterler kurgusaldır ve gerçekten yaşayan ya da yaşamış kimse baz alınmamıştır. Borgo San Lorenzo'nun sadık köpeği Fido hariç. Ondan daha sonra bahsedeceğim.

Santo Spirito Manastırı kurgusal bir manastırdır. Bununla birlikte zamana uygun bir kurgu yaratmak için manastır hayatına, evli olmayan annelere ve gayrimeşru çocuklara dair araştırma yaptım. 1930'larda Floransa'daki kadın hapishanesi, erkek hapishanesi Le Murate'ye bitişik olan Santa Verdiana'ydı. Yine de Rosa'nın gönderildiği hapishanenin ismini, o dönemde orada hizmet eden rahibeler ve gardiyanlarla aralarında bir temsiliyet ilişkisi kurulma yanlışı yapılmasın diye belirtmedim. Bununla birlikte kurgusal hapishanem, İtalya'daki kadın hapishanelerine ve Mussolini yıllarında kadın siyasi mahkûmlara karşı tutum üzerine yaptığım araştırmalara göre doğrudur. Ayrıca Floransa'daki hastane ve diğer kurumlar için de aynı yöntemi takip ettim.

Borgo San Lorenzo'da gerçekleşen anlattığım olaylar zamanın savaş koşullarına göre doğru olup misillemelerin fenalığı ve partizanlara yardım eden İtalyanların dehşet verici örnekleri, Norgo San

Lorenzo'da gerçekleşmemiştir. Kurgusal partizan grubu, Flock'ın bulunduğu bölgeye yakın olması dolayısıyla bu kasabayı seçtim.

Yukarıda bahsettiğim gibi sadık köpek Fido, gerçek bir karaktere dayanmaktadır. Hikâyeyi kolaylaştırması açısından onu, Alplerdeki küçük bir köy olan Luco'dan daha büyük bir kasaba olan Borgo San Lorenzo'ya taşıdım. Güller İçinde Yalnız'da anlatıldığı gibi Fido başıboş yavru bir köpekken duvarcı Carlo Soriano tarafından kurtarılmıştır. Fido her sabah, duvarcının Borgo San Lorenzo'daki işine gitmek için otobüse bindiği duarağa kadar Carlo'ya eşlik etmiştir. Maalesef Carlo, romanda anlatılan ve pek çok masum sivilin öldüğü bombalamanın kurbanlarından biriydi. Sonraki on üç yıl boyunca Fido her akşam Carlo'nun eve dönmesi için otobüs durağında beklemiştir. Savaştan birkaç yıl sonra Luco Belediye Başkanı; Fido'nun, sadakatinden dolayı köyün şeref listesine dâhil olduğunu açıklamıştır. Fido o günden sonra İtalya'da yasal olarak sahipsiz ve vergiden muaf tek köpek olarak yaşamıştır. Fido'nun anısına dikilen heykel, Borgo San Lorenzo'daki Dante meydanında bulunmaktadır. Fido'nun ismi sadık anlamına geldiği için hikâyenin bu bölümü için mükemmel bir sembol olduğunu düşündüm. Ayrıca kitapta Carlo'nun ismini de Fido'nun sahibi olarak aynen korudum. Gerçek hayatta oldukları gibi kurguda da bir arada olmalarını istedim. Bu harika hikâyeyi eklemeye karar verdim çünkü benim için hayvanların da duyguları ve bağlılıkları olduğunda dair bir başka örnektir ve hiçbir bilim adamı beni bunun tersinin doğru olduğuna ve bu yüzden onları istismar etmenin kabul edilebilir olduğuna asla ikna edemez.

Romana yerellik vermesi açısından İtalyan terimlerini, sıfatlarını, tabirlerini ve deyimlerini bir tat katacağını hissettiğim yerlere ekledim. 1930 ve 1940'larda pek çok İtalyan bölgesel şivelerini hâlâ koruyor olsalar da dili bilen modern okuyucuların kafasını karıştırmaktan kaçınmak adına standart bir İtalyanca kullandım.

Umarım Güller İçinde Yalnız'ı okumaktan, benim yazarken aldığım kadar keyif almışsınızdır. Ayrıca umarım romanın içindeki mesajı -dünya çapında barışın ilk önce kendi kalplerimizde ve zihnimizde yarattığımız barışla, insanlarla ve etrafımızdaki diğer canlılarla uyum içinde yaşamak için elimizden geleni yaparak belirlediğimizi- yanınızda taşıyıp yayarsınız. Her birimiz bunu yapabil-

Belinda Alexandra

diğımızde inanıyorum ki hep beraber daha önce asla düşünülmemiş
ölçekte pozitif bir değişim yaratacak bir güç olabiliriz.

Benimle iletişime geçmek isterseniz:

C/- HarperCollins Publishers Australia
PO Box 321
Pymble NSW 2073
Australia

Yüreğimden yüreğinize.
Belinda Alexandra

Belmont
and
balloon
boat
Machin
NSW
Kendall
(Will
we have
village
suburbs

